BERGEN
KOMMUNE

Byrådets forslag

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2027–2030

Innstilling 1

Foto: Andrew M.S. Buller

Innhold

Innstilling 1 - Handlings- og økonomiplan 2027-2030 1
Bergen kommune 1
Byrådets forord 23
Budsjettvedtak 25
Generelle vedtak 25
Skattevedtak 28
Lånevedtak 28
Sammendrag av budsjettforslaget 29
Innledning 29
Budsjettprosessen 29
Budsjettforslaget 29
Slik leser du budsjettforslaget 30
Økonomisk status og utvikling 32
Utfordringsbildet 32
Innledning 32
Rammebetingelser 33
Byrådets budsjettforslag 33
Investeringer 36
Disponering av driftsresultatet 39
Pleie og omsorg 40
Bosetting og integrering av flyktninger 40
Demografi 41
Pensjon og premieavvik 42
Finansielle måltall 42
Netto driftsresultat 43
Gjeldsgrad 43
Disposisjonsfondet 44
Verdibevarende vedlikehold 45
Sentrale inntekter og finansposter 46
Sentrale inntekter 46
Skatt på formue og inntekt 46
Statlig rammetilskudd 48
Eiendomsskatt 48
Øvrige generelle statstilskudd 49

Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger 49
Finansinntekter og -utgifter 50
Renter m.v. 50
Utbytte 52
Avdrag, utlån m.v. 53
Endringer på sentrale poster 54
Endringer på sentrale poster 54
Driftsbudsjettet for tjenestene 55
Innledning 55
Forslag til endringer i driftsbudsjettet 55
Alle endringer i driftsbudsjettet 55
Samletabell med alle realendringer i driftsbudsjettet 56
Lønns- og prisvekst på tjenesteområdene 57
Totalbudsjett etter endringer 58
Totalbudsjett per tjenesteområde 59
Totalbudsjett per byrådsavdeling 60
Totalbudsjett per type utgift og inntekt (kontogruppe) 60
Slik fordeles budsjett på tjenestene 60
Investeringsprogram 64
Innleiing 64
Avgiftsfinansierte investeringar 64
Ikkje-avgiftsfinansierte investeringar 64
Finansiering av investeringane 66
Låneopptak 66
Tilskot frå andre til investeringar 66
Kompensasjon av meirverdiavgift 66
Overføring frå driftsbudsjettet 66
Bruk av investeringsfond 66
Sentral korreksjon for lågare samla investeringsnivå 67
Sal av fast eigedom 68
Innsparingar og satsingar i investeringsbudsjettet 68
Prosjekt som vert foreslått redusert i omfang 69
Prosjekt som vert foreslått å skyve på 70
Prosjekt som vert foreslått å ikkje gjennomføre 70
Øvrige delar av investeringsbudsjettet 72

Investeringstabell for kommunen samlet ... 73
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer ... 73
Avgiftsfinansierte investeringer ... 86
Øvrige ... 89
Tilskuddsliste ... 90
Tilskuddsliste per byrådsavdeling ... 90
Tilskuddsliste per avdeling ... 90
Tilskuddsliste per tjenesteområde ... 105
Gebyr og egenbetaling ... 117
Kommunale legekontor ... 117
Attester ... 117
Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere ... 117
Deltakerbetaling ... 117
Slåtthaug kunstisbane ... 118
Institusjonsopphold - sykehjem ... 118
Dagopphold ... 118
Døgnopphold ... 119
Døgnopphold - refusjon for utgifter til bolig ... 119
Fotpleie ... 120
Frisør for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem ... 120
Institusjonsopphold - psykisk helse ... 121
Døgnopphold ... 121
Hjemmebaserte tjenester ... 121
Aktivitetssenter for hjemmeboende eldre ... 121
Digital og mobil trygghetsalarm ... 121
Praktisk bistand ... 121
Betaling måltider ... 122
Diverse tjenester ... 122
Andre gebyrer og priser ... 122
Fysioterapitjenesten ... 122
Tolketjenesten ... 122
Fremmøte-, telefon- og skjermtolking ... 122
Fremmøtetolking ... 123
Skriftlig oversettelse ... 124
Foreldrebetaling SFO ... 124

Foreldrebetaling kommunal barnehage 125
Bergen kulturskole 125
Stemmemyren, Slåtthaug, Åstveit og Ortun svømmehaller 126
ADO arena 126
Nordnes sjøbad (sommersesong) 127
Nordnes sjøbad (vintersesong) 128
Bergen offentlige bibliotek 128
Gebyr/overdagspenger 128
Mistet kort 128
Kirkelig fellesråd 128
Avgift for navnet minnelund 129
Avgift for urnevegg 129
Festeavgift pr år frigraver etter fredningstid og ved fornying av festeavtaler 130
Utleie av byrom 130
Annet 130
Arealleie ytre sone 131
Fana Amfi 131
Leie av Bryggen 131
Leie av Festplassen 131
Leie av Torgallmenningen 131
Leie av Torget 132
Leie av Tårnplass 132
Leie av Vågsallmenningen 132
Leie Byfjell 132
Møllendal Allmenning 132
Nygådsparken Pavilijong 133
Parker indre sone * 133
Parker ytre sone * 133
Utleie av gategrunn til uteservering 133
Halvårsleie 133
Helårsleie 133
Leie av kommunal grunn, riggleie 134
Gebyr etter Ledningsforskriften 134
Parkeringsavgift på kommunal gateparkering 134
Boligsoneparkering 134

Private planforslag 135
§ 1-3-1 Faktureringstidspunkt for private planforslag etter Plan- og bygningsloven 135
§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse 135
§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering 136
§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes følgende tilleggsgebyr for bebyggelse/bruksareal (BRA) 137
§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes gebyr etter planområdets areal 137
§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Ny behandling av revidert planforslag 137
§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Tilleggsgebyr for brev om vesentlige mangler ved planmaterialet 137
§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling, Plan- og bygningsloven § 12-14, 2. ledd 137
§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling. For endringer etter forenklet behandling skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse 138
§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling. For endringer etter forenklet prosess skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse 138
§ 2-3 Beregningsgrunnlag 138
§ 2-4 Tilleggsgebyr for saker som skal konsekvensutredes 139
§ 2-5 Møter 139
§ 2-6 Tilleggsgebyr ved endring av planforslag 139
§ 2-7-1 Avslutning av sak før gjennomført oppstartsmøte etter Plan- og bygningsloven § 12-8 140
§ 2-7-2 Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt av kommunen 140
§ 2-7-3 Gebyr ved avslag etter Plan- og bygningsloven § 12-11 140
§ 2-8 Unntak fra gebyr 141
Bygge- og delesaker 141
§ 1-3-2 Faktureringstidspunkt for bygge- og delesaker etter Plan- og bygningsloven 141
§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse 141
§ 1-5-2 Særskilt vurdering av gebyr etter § 1-5-1 142
§ 3-1-1 Grunnlag: 142
§ 3-1-10 Tilleggsgebyr ved behov for å innhente vedtak eller uttale etter plan- og bygningsloven § 21-5 143
§ 3-1-11 Søknader om endring av gitt tillatelse 143
§ 3-1-12 Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak 144
§ 3-1-2 Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker 144

§ 3-1-3 Søknader som trekkes eller avvises 144
§ 3-1-4 Søknader som fører til avslag 145
§ 3-1-5 Klimarabatt 145
§ 3-1-6 Maksimalt gebyr per byggesak 145
§ 3-1-7 Tilleggsgebyr ved vesentlig revisjon av omsøkt tiltak før førstegangsvedtak 146
§ 3-1-8 Tilleggsgebyr ved behov for å etterspørre tilleggsopplysninger 146
§ 3-1-9 Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse 146
§ 3-10 Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 l) 147
§ 3-11 Diverse tiltak 147
§ 3-12 Forhåndskonferanse og veiledningsmøte 147
§ 3-13 Søknad om ansvarsrett 148
§ 3-14 Igangsettingstillatelse og midlertidig brukstillatelse 148
§ 3-15 Tiltak igangsatt eller tatt i bruk uten søknad eller strid med tillatelse (Tilsyn) 149
§ 3-16 Dispensasjon fra Plan- og bygningsloven med tilhørende byggteknisk forskrift og arealplaner, søknad om unntak fra tekniske krav eller plankravet 149
§ 3-17 Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker 150
§ 3-18 Søknader trekkes eller avvises i bygge- og delesaker 150
§ 3-19 Søknad om overføring av areal, opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, sletting av klausul. Plan- og bygningsloven § 20-2 151
§ 3-2 Ny bebyggelse og endring og/eller ombygging av eksisterende bebyggelse jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), d), g) og n) 152
§ 3-3 Konstruksjon, anlegg og innhegning (gjerde) jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), b) og h) 153
§ 3-4 Driftsbygninger i landbruket 155
§ 3-5 Fasadeendring, vesentlig reparasjon og vesentlig endring, jf Plan- og bygningsloven § 20-1 b) og c) 155
§ 3-6 Riving og midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 e) og j) 156
§ 3-7 Bygningsteknisk installasjon, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 f) 156
§ 3-8 Skilt og reklameinnretninger, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 i) 157
§ 3-9 Vesentlige terrenginngrep - jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 k) 157
Arbeider etter matrikkelloven 157
§ 1-3-3 Faktureringstidspunkt for saker etter Matrikkelloven 157
§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse 158
§ 4 Oppmålingsforretninger og annet arbeid etter matrikkelloven (oppmåling) 158

§ 4-1 Oppmålingsforretninger med markarbeid 158
§ 4-1-1 Saksgebyr for oppmålingsforretninger med markarbeid 158
§ 4-1-2 Parsellgebyr - i tillegg til saksgebyret i § 4-1-1 159
§ 4-2 Oppmålingsforretninger uten markarbeid (kontorforretning) i de tilfeller matrikkelloven åpner for dette og rekvirent ønsker det. 160
§ 4-2-1 Saksgebyr for oppmålingsforretninger uten markarbeid 160
§ 4-2-2 Parsellgebyr - i tillegg til saksgebyret i § 4-2-1 160
§ 4-3 Oppmålingsforretninger, andre bestemmelser 160
§ 4-3-1 Bruk av egenerklæring av eierskap til offentlig veg- eller jernbanegrunn, jf. matrikkelloven § 24 og matrikkelforskriften § 9 161
§ 4-3-2 Avbrudd av oppmålingsforretningen og matrikkelføringen 161
§ 4-3-3 Referanse til stedfestningsavtale, jf. matrikkelloven § 19 og matrikkelforskriften § 44 161
§ 4-3-4 Utstedelse av matrikkelbrev 162
§ 4-4 Gebyr for medgått tid 162
§ 4-5 Tilleggsgebyr for søknad om matrikulering uten fullført oppmålingsforretning 162
§ 4-6 Utsatt tidsfrist for gjennomføring av oppmålingsforretning om vinteren 163
Eierseksjonering 163
§ 1-3-4 Faktureringstidspunkt for saker etter Eierseksjonsloven 163
§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse 163
§ 5-1 Søknad om seksjonering 164
Eierseksjonsloven § 15 164
Refusjon 165
§ 6-1 Refusjonsberegning 165
01. Standardgebyr, tømmepriser, lukeåpninger og kilo 165
Timesatser 165
§ 7-1 Refusjonsberegning Gebyr som beregnes på grunnlag av anvendt tid 165
Forurenset grunn 165
§ 8-1 Forurenset grunn 165
Vann og avløp 166
1. Engangsgebyr 166
2. Abonnement- og forbruksgebyr 167
3. Vannmåler 167
4. Slamavskillere 167
5. Egenandel ved pålegg om tilknytning 167

6. Anboringer 168
Renovasjon 168
01. Standardgebyr, tømmepriser, lukeåpninger og kilo 168
02. Ekstra tømminger - fast intervall 168
03. Hytterenovasjon 169
05. Erstatning av bortkomne beholdere 169
06. Ekstraordinære tømminger 170
07. Forsøpling 171
08. Miljøpark 171
09. Utgående gebyr 172
Andre gebyrer og priser 175
Feiing og tilsyn 176
Feiegebyr per røykløp 176
Tilleggsgebyr per gang for 176
Årlig tilsynsgebyr per enhet (boenhet, fritidsbolig, fyrhus, etc.) 176
Fra mål til handling 177
Kommuneplanen 177
Prioritert planarbeid 177
Utviklingsgrep i samfunnsplanleggingen 179
Tydeligere målhierarki 179
Tiltak i planer 179
Kommuneplanens handlingsdel 179
Oversikt over prioriterte operative mål i handlings- og økonomiplanperioden 180
FNs bærekraftsmål 184
Klimabudsjettet 186
Bergens klimamål 186
Kutte direkte utslipp 187
Status 187
Framskrivninger og risiko for å ikke nå målet 189
Sirkulere ressursene 191
Status 191
Bevare naturen 192
Status 192
Forberede for endring 192
Status 192

Prioriterte tiltak 193
Prioriterte tiltak for å kutte direkte utslipp 193
Prioriterte tiltak for å sirkulere ressursene 196
Prioriterte tiltak for å bevare naturen 197
Prioriterte tiltak for å bevare naturen 198
Befolkningsutvikling og bosetting av flyktninger 200
Bosetting og integrering av flyktninger 200
Befolkningsutvikling 202
Befolkningsstatistikk 202
Befolkningsframskrivinger 204
Demografikostnader 207
Andre forhold 210
Forslag til verbalvedtak 210
"Design to cost" som prosjektstrategi 210
Vektlegging av pris i kommunens anskaffelser 210
Besøksbidrag 211
Helhetlig gjennomgang av innføringstilbudet 212
Kartlegging av sårbarhet og beredskapstiltak i barnehage og skole 213
Oppsigelse av plass ved manglende betaling av barnehage- og SFO-plass 213
Egenandel i Ungdomsfritidsordningen (UFO) for 8.-10. trinn 214
Sosialhjelp 214
Kunst i kommunale bygg 215
Oppfølging av merknad om skatteinngang, formuesskatt og eiendomsskatt 215
Økonomiske hovedoversikter 219
Totaloversikt driftsbudsjettet 219
Driftsbudsjett per tjenesteområde 220
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd 221
Driftsbudsjett per art/funksjon 230
Totaloversikt investeringsbudsjettet 231
Investeringer per tjenesteområde 232
1. Investeringer i varige driftsmidler 232
2. Tilskudd til andres investeringer 233
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper 234
4. Utlån av egne midler 234
Disposisjonsfond per 31.12.2027 234

Disposisjonsfond per 31.12.2028 235
Disposisjonsfond per 31.12.2029 235
Disposisjonsfond per 31.12.2030 235
Lånefondsbudsjettet - med premisser 236
Lånefondets driftsbudsjett 236
Lånefondets investeringsbudsjett 237
Gjeld og avdrag 238
Bergen Kirkelige Fellesråd 239
Fordeling av budsjett på tjenesteområder og avdelinger 240
Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer 242
01A-Barnehage 242
Om tjenesteområdet 242
Totalbudsjett per tjeneste 242
Utvikling og utfordringer 243
Sammenligning med andre kommuner 247
Aktivitetsnøkkeltall 248
Mål 248
Virkemiddel for å nå mål 250
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 252
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 253
Tilpasning til aktivitetsnivå 253
Nye tiltak 254
Nye engangstiltak 254
Kutt 255
Investeringstabell 257
01B-Skole 259
Om tjenesteområdet 259
Totalbudsjett per tjeneste 259
Utvikling og utfordringer 259
Sammenligning med andre kommuner 263
Aktivitetsnøkkeltall 265
Mål 265
Virkemiddel for å nå mål 267
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 269
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 270

Tilpasning til aktivitetsnivå 271
Nye tiltak 272
Nye engangstiltak 274
Kutt 274
Inntektsendringer 274
Investeringstabell 275
01C-Spesialpedagogiske tjenester 279
Om tjenesteområdet 279
Totalbudsjett per tjeneste 279
Utvikling og utfordringer 279
Aktivitetsnøkkeltall 282
Mål 282
Virkemiddel for å nå mål 284
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 285
Tilpasning til aktivitetsnivå 286
Effektivisering 286
02-Barnevern 287
Om tjenesteområdet 287
Totalbudsjett per tjeneste 287
Utvikling og utfordringer 287
Sammenligning med andre kommuner 289
Aktivitetsnøkkeltall 290
Mål 290
Virkemiddel for å nå mål 291
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 292
Nye tiltak 292
Nye engangstiltak 293
03A-Tjenester til eldre 294
Om tjenesteområdet 294
Totalbudsjett per tjeneste 294
Utvikling og utfordringer 294
Sammenligning med andre kommuner 296
Aktivitetsnøkkeltall 298
Mål 298
Virkemiddel for å nå mål 299

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 300
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 301
Tilpasning til aktivitetsnivå 302
Nye tiltak 302
Effektivisering 304
Kutt 306
Investeringstabell 308
03B-Tjenester til funksjonshemmede 311
Om tjenesteområdet 311
Totalbudsjett per tjeneste 311
Utvikling og utfordringer 311
Aktivitetsnøkkeltall 312
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 313
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 313
03C-Tjenester til utviklingshemmede 314
Om tjenesteområdet 314
Totalbudsjett per tjeneste 314
Utvikling og utfordringer 315
Aktivitetsnøkkeltall 316
Mål 317
Virkemiddel for å nå mål 317
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 318
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 319
Tilpasning til aktivitetsnivå 320
Nye tiltak 321
Effektivisering 323
Kutt 325
Inntektsendringer 327
Investeringstabell 327
03D-Psykisk helse 329
Om tjenesteområdet 329
Totalbudsjett per tjeneste 330
Utvikling og utfordringer 330
Sammenligning med andre kommuner 333
Aktivitetsnøkkeltall 333

Mål 334
Virkemiddel for å nå mål 335
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 337
Tilpasning til aktivitetsnivå 337
Nye tiltak 337
Effektivisering 338
Investeringstabell 339
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse 341
Om tjenesteområdet 341
Totalbudsjett per tjeneste 341
Utvikling og utfordringer 342
Aktivitetsnøkkeltall 343
Mål 343
Virkemiddel for å nå mål 344
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 346
Nye tiltak 346
Effektivisering 348
Kutt 349
Investeringstabell 349
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester 351
Om tjenesteområdet 351
Totalbudsjett per tjeneste 351
Utvikling og utfordringer 351
Sammenligning med andre kommuner 353
Aktivitetsnøkkeltall 355
Mål 355
Virkemiddel for å nå mål 356
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 357
Tilpasning til aktivitetsnivå 357
Nye tiltak 358
Effektivisering 358
Kutt 359
Investeringstabell 360
04C-Introduksjons- og tolketjenester 362
Om tjenesteområdet 362

Totalbudsjett per tjeneste ... 362
Utvikling og utfordringer ... 363
Sammenligning med andre kommuner ... 364
Aktivitetsnøkkeltall ... 364
Mål ... 365
Virkemiddel for å nå mål ... 366
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme ... 366
Tilpasning til aktivitetsnivå ... 367
Nye tiltak ... 367
Effektivisering ... 367
Kutt ... 368
05A-Forebyggende helsearbeid ... 369
Om tjenesteområdet ... 369
Totalbudsjett per tjeneste ... 369
Utvikling og utfordringer ... 369
Ny barnevernlov er vedtatt. Sammenligning med andre kommuner ... 372
Aktivitetsnøkkeltall ... 373
Mål ... 373
Virkemiddel for å nå mål ... 374
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme ... 374
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett ... 375
Nye tiltak ... 375
Nye engangstiltak ... 376
Kutt ... 376
05B-Behandling og rehabilitering ... 378
Om tjenesteområdet ... 378
Totalbudsjett per tjeneste ... 378
Utvikling og utfordringer ... 378
Sammenligning med andre kommuner ... 380
Aktivitetsnøkkeltall ... 381
Mål ... 382
Virkemiddel for å nå mål ... 383
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme ... 384
Tilpasning til aktivitetsnivå ... 384
Nye engangstiltak ... 385

06-Overføringer til trossamfunn 386
Om tjenesteområdet 386
Totalbudsjett per tjeneste 386
Utvikling og utfordringer 386
Sammenligning med andre kommuner 387
Aktivitetsnøkkeltall 388
Mål 388
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 389
Investeringstabell 389
07-Brannvesen 391
Om tjenesteområdet 391
Totalbudsjett per tjeneste 391
Utvikling og utfordringer 391
Sammenligning med andre kommuner 395
Aktivitetsnøkkeltall 396
Mål 397
Virkemiddel for å nå mål 397
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 398
Tilpasning til aktivitetsnivå 398
Nye tiltak 398
Investeringstabell 399
08-Samferdsel 401
Om tjenesteområdet 401
Totalbudsjett per tjeneste 401
Utvikling og utfordringer 401
Sammenligning med andre kommuner 403
Aktivitetsnøkkeltall 405
Mål 405
Virkemiddel for å nå mål 407
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 407
Nye tiltak 407
Kutt 408
Inntektsendringer 408
Investeringstabell 409
09-Boligtiltak 412

Om tjenesteområdet 412
Totalbudsjett per tjeneste 412
Utvikling og utfordringer 412
Sammenligning med andre kommuner 414
Aktivitetsnøkkeltall 415
Mål 416
Virkemiddel for å nå mål 416
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 417
Tilpasning til aktivitetsnivå 417
Nye tiltak 418
Kutt 419
Inntektsendringer 419
Investeringstabell 420
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern 422
Om tjenesteområdet 422
Totalbudsjett per tjeneste 423
Utvikling og utfordringer 423
Sammenligning med andre kommuner 425
Aktivitetsnøkkeltall 426
Mål 426
Virkemiddel for å nå mål 426
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 427
10B-Private planer og byggesak 428
Om tjenesteområdet 428
Totalbudsjett per tjeneste 428
Utvikling og utfordringer 428
Aktivitetsnøkkeltall 430
Mål 430
Virkemiddel for å nå mål 431
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 431
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 431
10C-Naturforvaltning og parkdrift 433
Om tjenesteområdet 433
Totalbudsjett per tjeneste 433
Utvikling og utfordringer 433

Sammenligning med andre kommuner 434
Aktivitetsnøkkeltall 435
Mål 436
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 436
Nye tiltak 437
Investeringstabell 438
10D-Klima og miljø 441
Om tjenesteområdet 441
Totalbudsjett per tjeneste 441
Utvikling og utfordringer 441
Aktivitetsnøkkeltall 443
Mål 443
Virkemiddel for å nå mål 444
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 444
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 444
Nye tiltak 444
Investeringstabell 445
11A-Lærlinger 447
Om tjenesteområdet 447
Totalbudsjett per tjeneste 447
Utvikling og utfordringer 447
Mål 447
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 448
Tilpasning til aktivitetsnivå 448
11B-Arbeidsmarkedstiltak 449
Om tjenesteområdet 449
Totalbudsjett per tjeneste 449
Utvikling og utfordringer 449
Mål 450
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 450
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 450
Nye tiltak 451
12-Kultur 452
Om tjenesteområdet 452
Totalbudsjett per tjeneste 452

Utvikling og utfordringer 453
Sammenligning med andre kommuner 457
Aktivitetsnøkkeltall 457
Mål 459
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 460
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 461
Tilpasning til aktivitetsnivå 461
Nye tiltak 462
Nye engangstiltak 463
Effektivisering 463
Investeringstabell 463
13-Idrett 466
Om tjenesteområdet 466
Totalbudsjett per tjeneste 466
Utvikling og utfordringer 466
Sammenligning med andre kommuner 468
Aktivitetsnøkkeltall 468
Mål 469
Virkemiddel for å nå mål 471
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 471
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 472
Tilpasning til aktivitetsnivå 472
Nye tiltak 472
Effektivisering 473
Kutt 473
Investeringstabell 473
14-Næring 476
Om tjenesteområdet 476
Totalbudsjett per tjeneste 476
Utvikling og utfordringer 476
Aktivitetsnøkkeltall 478
Mål 479
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 480
Tilpasning til aktivitetsnivå 480
Nye tiltak 481

Effektivisering 481
Inntektsendringer 481
Investeringstabell 482
15-Bystyrets organer og administrasjon 484
Om tjenesteområdet 484
Totalbudsjett per tjeneste 484
Utvikling og utfordringer 484
Sammenligning med andre kommuner 485
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 486
Tilpasning til aktivitetsnivå 486
16-Administrasjon og fellesfunksjoner 488
Om tjenesteområdet 488
Totalbudsjett per tjeneste 488
Utvikling og utfordringer 488
Sammenligning med andre kommuner 493
Aktivitetsnøkkeltall 494
Mål 495
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 496
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 497
Tilpasning til aktivitetsnivå 499
Nye tiltak 500
Nye engangstiltak 501
Effektivisering 501
Kutt 502
Investeringstabell 502
17-Beredskap og sivilforsvar 504
Om tjenesteområdet 504
Totalbudsjett per tjeneste 504
Utvikling og utfordringer 504
Mål 505
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 506
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett 506
Tilpasning til aktivitetsnivå 506
Investeringstabell 506
18A-Vann og avløp 508

Om tjenesteområdet 508
Totalbudsjett per tjeneste 508
Utvikling og utfordringer 508
Sammenligning med andre kommuner 512
Aktivitetsnøkkeltall 514
Mål 514
Virkemiddel for å nå mål 515
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 515
Tilpasning til aktivitetsnivå 516
Inntektsendringer 516
Investeringstabell 516
18B-Renovasjon 519
Om tjenesteområdet 519
Totalbudsjett per tjeneste 519
Utvikling og utfordringer 519
Sammenligning med andre kommuner 521
Mål 522
Virkemiddel for å nå mål 523
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 523
Investeringstabell 523
20-Interne tjenester / fordelte kostnader 525
Om tjenesteområdet 525
Totalbudsjett per tjeneste 525
Mål 525
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 525
Tilpasning til aktivitetsnivå 526
21-Pensjon og fellesposter 527
Om tjenesteområdet 527
Totalbudsjett per tjeneste 527
Utvikling og utfordringer 527
Mål 532
Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme 532
Nye tiltak 533
Inntektsendringer 533
Investeringstabell 533

Byrådets forord

Bergen kommune er på vei mot en mer bærekraftig økonomi. De siste årene har vært preget av omfattende omstilling og krevende prioriteringer for å få bedre kontroll på kommunens kostnader og bruke ressursene bedre. Med dette budsjettet tar byrådet et nytt steg i riktig retning. Vi fortsetter omstillingen, samtidig som vi prioriterer det viktigste og ruster Bergen for fremtiden.

Omstillingen har begynt å gi resultater, men arbeidet er ikke ferdig. Bergen står fortsatt i en krevende økonomisk situasjon, samtidig som behovene øker og tilgangen på arbeidskraft blir knappere. Kommunen må derfor fortsette å finne nye og bedre måter å løse oppgavene på. Målet er ikke bare å få budsjettet til å gå opp det enkelte år, men å bygge en kommuneøkonomi som er bærekraftig over tid. Dette er en omstilling som må skje ansvarlig og over flere år.

Byrådet foreslår derfor nye grep for å redusere kostnadene og bruke kommunens ressurser bedre. Vi tar i bruk ny teknologi og velferdsteknologi, reduserer bruken av eksterne vikarer, bruker kommunens egne bygg bedre og fortsetter å effektivisere administrative prosesser. Vi styrker arbeidslinjen og tar alle gode krefter i bruk, blant annet gjennom tettere samarbeid med frivillige, ideelle og private aktører. Noen tiltak gir gevinster allerede nå, mens andre vil redusere kostnadene over tid.

Også investeringsnivået må være bærekraftig. Høye rente- og avdragsutgifter begrenser handlingsrommet til å levere tjenester. Derfor fortsetter byrådet arbeidet med å prioritere hardere mellom investeringene, redusere kostnadene i prosjektene og bruke ekstraordinære inntekter til å betale ned gjeld.

Samtidig skal vi ikke spare oss til fant. Bergen skal fortsatt investere i det som gjør oss bedre rustet til å møte fremtiden. Det økonomiske handlingsrommet vi skaper, skal brukes på det viktigste. I dette budsjettet prioriterer byrådet særlig barn, unge og eldre. Vi styrker satsingen på realfag, lesing, lek og fysisk aktivitet i skolen, utvider Lekser, idrett og mat til flere bydeler og styrker kompetansen i barnehagene. Samtidig prioriterer vi viktige skoleinvesteringer for å møte behovene i en by i vekst.

Byrådet fortsetter også satsingen på eldreomsorgen. Flere eldre og knappere tilgang på arbeidskraft gjør at vi både må bygge kapasitet og løse oppgavene på nye måter. Derfor satser vi blant annet på serviceverter og mer velferdsteknologi, samtidig som vi fortsetter arbeidet med å bygge flere sykehjemsplasser.

En bærekraftig kommuneøkonomi handler ikke bare om å redusere utgiftene. Bergen må også vokse. Flere innbyggere, flere boliger og flere arbeidsplasser styrker grunnlaget for fremtidens velferd. Byrådet vil derfor fortsette å legge til rette for boligbygging og næringsutvikling og få fart på de store transformasjonsområdene. Vi skal utvikle Nygårdstangen, Mindemyren og Dokken og legge til rette for mer aktivitet, investeringer og verdiskaping i hele byen. Arbeidet med boligregulering og transformasjonsområdene er også løftet frem som en del av den langsiktige inntektssiden i budsjettpresentasjonen.

Byrådets mål er en kommune som har råd til å levere gode tjenester også i fremtiden. Det krever at vi fortsetter å omstille, prioriterer ressursene der de gjør mest nytte og samtidig legger grunnlaget for vekst og utvikling. Det er krevende å stå i omstilling over tid, og kommunens ansatte har lagt ned en stor innsats for å få oss dit vi er i dag.

Med dette budsjettet tar vi et nytt steg mot en bærekraftig økonomi. Vi fortsetter å omstille kommunen, men vi investerer samtidig i det som betyr mest: barn og unge, en verdig alderdom og en by som skal vokse og utvikle seg. Slik ruster vi Bergen for fremtiden.

Budsjettvedtak

Generelle vedtak

1. Forslag til årsbudsjett 2027 vedtas i samsvar med følgende:

    a. Totalt netto budsjettbeløp for 2027 til tjenesteområdene vedtas slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen og byrådets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.

    b. Investeringsbudsjettet for 2027 vedtas slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen og byrådets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.

2. Vedtakene om bevilgninger til investeringsformål er underlagt en forutsetning om at de nødvendige finansieringsmidler foreligger, og at ingen prosjekter igangsettes før fullfinansiering er oppnådd.

3. Bystyret vedtar målene som fremgår av budsjettets premisser.

4. Avgifter, gebyrer og egenbetalinger for 2027 fastsettes i samsvar med budsjettdokumentasjonen.

5. Tilskudd ytes i samsvar med budsjettdokumentasjonen.

6. Følgende finansielle måltall skal gjelde for utviklingen av kommunens økonomi:

    a. Netto driftsresultat på minimum 1,7 % av driftsinntektene.

    b. Gjeldsgrad på innenfor 70 % av driftsinntektene for den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden.

    c. Disposisjonsfond på minimum 10 % av driftsinntektene.

    d. Verdibevarende vedlikeholdsnivå, etter Holtestandard, på bygg.

7. Driftsrammene for årene 2028-2030 og investeringsrammene for 2028-2030 for nye prosjekter anses som retningsgivende for det videre budsjettarbeid gjennom årlig rullering av handlings- og økonomiplan.

8. Det er et mål at kommunens samlede bygningsareal reduseres. Byrådet bes om å iverksette tiltak for å tilrettelegge flere av kommunens eiendommer for salg.

9. Bystyret gir byrådet fullmakt til å fordele midlene på sekkepostene til konseptvalgutredninger på tjenesteområde 21 (drift og investering) til andre tjenesteområder i tråd med hvilke konkrete konseptvalgutredninger som skal gjennomføres.

10. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å innføre «design to cost» som prosjektstrategi i alle kommende investeringsprosjekter der en slik strategi vurderes som hensiktsmessig.

11. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å innføre pris som det sentrale tildelings- og styringskriterium i kommunens anskaffelser og at dette prioriteres foran øvrige mål.

12. Med henvisning til bevilgningsforslag på tjenesteområde 21 og kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, vedtar bystyret følgende vedrørende besøksbidrag:

    a. I påvente av nødvendige vedtak om innføring, og med forbehold om departementets godkjenning av plan for bruk av inntektene, budsjetteres det med et forsiktig estimat på 25 mill. kroner i inntekter fra besøksbidrag i 2027. Byrådet bes om å komme tilbake med et justert anslag i fm. Revidert budsjett 2027. Samtidig budsjetteres det med tilsvarende beløp i økte utgifter til reiselivsrelaterte fellesgoder. Bystyret ber byrådet om å foreslå justering av beløpet i tråd med inntektsanslaget og konkretisering av tiltak i fm. Revidert budsjett 2027.

    b. Bystyret ber byrådet om å legge frem sak med forslag til kommunale forskrifter for å innføre besøksbidrag i Bergen i løpet av 2027. Det må tas forbehold om at departementet godkjenner kommunens plan for bruk av inntektene fra besøksbidrag.

    c. Regjeringen vil nå åpne for kommunal overnattingsavgift og cruiseavgift for kommuner med særlig stor belastning fra reiselivet. Selv om Bergen kommune primært har ønsket overnattingsavgiften som et nominelt kronebeløp i stedet for en prosentsats, er kommunen innstilt på å innføre avgiften.

    d. Bystyret understreker at inntektene fra besøksbidrag skal benyttes i tråd med besøksbidragslovens formål, som er å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder. Reiselivsrelaterte fellesgoder som kan finansieres er tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger, og andre elementer, der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende. Bystyret viser til at det er behov for en rekke forbedringer, oppgraderinger og nye tiltak, men òg til å finansiere eksisterende tiltak som er i tråd med lovens formål.

    e. Kommunen ønsker en god dialog med berørt næringsliv, beboerforeninger, destinasjonsledelse og andre relevante aktører i arbeidet med å innføre besøksbidrag og i arbeidet med å identifisere, prioritere og innrette gode tiltak i samsvar med besøksbidragsloven.

13. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å legge frem en sak for bystyret innen våren 2027 med anbefaling om framtidig organisering av innføringstilbudet og forslag til ny struktur, med virkning fra skoleåret 2027/2028.

14. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å kartlegge sårbarhet og aktuelle beredskapstiltak mot pågående og livstruende vold (PLIVO) i barnehage og skole, og legge frem resultatene for bystyret i løpet av 2027. Det vises til bevilgning på 1 mill. til formålet i 2027.

15. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å utrede gjeninnføring av oppsigelse av barnehage- og SFO-plass ved vesentlig og vedvarende manglende betaling. Utredningen skal belyse juridiske, økonomiske og administrative konsekvenser, blant annet forholdet til gjeldende regelverk og hensynet til barnets beste.

16. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å utrede gjeninnføring av foreldrebetaling for plass i Ungdomsfritidsordningen (UFO). Utredningen skal belyse ulike betalingsmodeller, eventuelle moderasjonsordninger og de økonomiske konsekvensene av å gjeninnføre foreldrebetaling.

17. Med henvisning til Andre forhold i Innstilling 1, fastsettes sosialhjelpssatsene som følger med virkning fra 01.03.27:

Bergen kommunes veiledende satser for utmåling av livsopphold gjeldende fra 01.03.27	**Kr. pr. mnd.**
Enslig	statlig veiledende sats
Ektepar/samboere	statlig veiledende sats
Person som deler husholdning	statlig veiledende sats
Hjemmeboende ungdom under 25 år	statlig veiledende sats
Barn 0-5 år	4 550,-
Barn 6-10 år	5 400,-
Barn 11-17 år	6 550,-

18. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å innlede dialog med Kode om hvordan kunstverk i de samlingene som forvaltes av Kode, og som ikke vurderes å ha vesentlig museal verdi, i større grad kan gjøres tilgjengelige for innbyggerne gjennom kommunale bygg og virksomheter. I dialogen skal det legges vekt på å ivareta museumsfaglige hensyn, bevaringsansvar og prinsippene som ligger til grunn for forvaltningen av de museale samlingene. Som del av dette arbeidet kan det også vurderes om enkelte verk som ikke anses å ha vesentlig museal verdi, på sikt kan overføres til Bergen kommunes kunstsamling for videre tilgjengeliggjøring i kommunale bygg og virksomheter. Byrådet bes komme tilbake til bystyret med en vurdering av mulige løsninger og eventuelle budsjettmessige og administrative konsekvenser.

    Bystyret ber videre byrådet revidere retningslinjene for kunstordningen i kommunale byggeprosjekter med sikte på at en større andel av kunstoppdragene tilfaller kunstnere med sitt hovedvirke i Bergen og vestlandsregionen, som et bidrag til å styrke regional kunstproduksjon, kompetanseutvikling og verdiskaping. Hensynet til kunstfaglig kvalitet skal fortsatt være styrende, og retningslinjene skal ikke utelukke kunstnere utenfor regionen når dette vurderes som faglig begrunnet. Byrådet bes også om å justere retningslinjene slik at rammen for kunstnerisk utsmykning i fm. kommunale byggeprosjekter settes til 1,5 mill. Grensen på inntil 1 % av styringsrammen (eks. utendørskostnader og moms), skal beholdes.

Skattevedtak

1. I samsvar med Eigedomsskattelova §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2027:

    a. Faste eiendommer i hele kommunen etter Eigedomsskattelova § 3 a)

    b. Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 5 promille. Etter eigedomsskattelova § 12 differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,6 promille. Fastsettelse av takst på boligeiendom skal være i henhold til eigedomsskattelova § 8 C-1. Øvrige eiendommer takseres i henhold til eigedomsskattelova § 8 A. For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke blir benyttet til næringsvirksomhet gjelder et bunnfradrag på 750 000 kroner av takstverdi. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen egne retningslinjer for taksering av faste eiendommer og eiendomsskattevedtekter i Bergen kommune.
    c. Fritak for eiendommer etter eigedomsskattelova § 7 a og b videreføres i tråd med vedlagte lister for skatteåret 2027. I tillegg fritas alle båtplasser i privat bruk eid av båtlag organisert som stiftelser, lag eller foreninger.

2. Eiendomsskatten skal i 2027 betales i fire terminer, 20. februar, 20. mai, 20. august og 20. november.

Lånevedtak

Det tas opp lån i år 2027 i samsvar med vedtatt budsjett for bykassen og kommunens lånefond. Dette innebærer lån kr. 2.764.000.000 til investeringsformål og kr. 950.000.000 i Startlån fra Husbanken, fordelt på forsøksordning og ordinær ordning. Byrådet gis fullmakt til på kommunens vegne å inngå avtaler om opptak av obligasjonslån, sertifikatlån og gjeldsbrevlån (herunder lån i Husbanken) og til å avtale nærmere lånetidspunkt og lånevilkår og til å undertegne lånekontrakter innenfor vedtatt låneramme. Fullmakten gjelder også refinansiering.

Sammendrag av budsjettforslaget

Innledning

Dette dokumentet er byrådets Innstilling 1 til Handlings- og økonomiplan (HØP) for 2027-2030, og det er lagt frem for bystyret 23. september.

HØP er den fireårige handlingsdelen til kommunens overordnede styringsdokument Kommuneplanen. Gjennom HØP gjør kommunen prioritering av mål og handlinger. Her inngår også budsjettforslaget for det første året i planperioden, som konkretiserer og finansierer tiltak.

Bystyret vedtar årsbudsjettet, mens de tre siste årene i HØP er retningsgivende. Handlings- og økonomiplanen rulleres årlig.

Budsjettprosessen

Fra byrådets forslag til bystyrets vedtak
Innstilling 1 er et foreløpig forslag. Etter at regjeringen har lagt frem sitt forslag til statsbudsjett tidlig i oktober, vil byrådet fremme en tilleggsinnstilling med forslag til justeringer for å ta hensyn til effektene av statsbudsjettet. Tilleggsinnstillingen vil også ha med helårsvirkning av endringer som er kommet i inneværende års budsjett, fremmet med Tertialrapport 2. Normalt blir tilleggsinnstillingen lagt frem i midten av november.

Videre skal Stortinget behandle statsbudsjettet i månedsskiftet november-desember. Dersom det vedtas endringer sammenlignet med regjeringens forslag som har effekter for Bergen, vil byrådet legge frem en tilleggsinnstilling 2 eller et notat om disse effektene, slik at de blir tatt hensyn til i bystyrets behandling av i 2027-budsjettet.

Det foregår budsjettforhandlinger på bystyresiden frem mot behandlingen i Utvalg for finans, kultur og næring 10. desember og eventuelt videre frem mot bystyremøtet 16.-17. desember. Da må bystyret fatte et vedtak. Dette er også i tråd med Kommuneloven § 14-3 som sier at bystyret må fatte vedtaket før årsskiftet.

Prosess etter bystyrets vedtak
Etter at bystyret har vedtatt et årsbudsjett for 2027, skal byrådet rapportere til bystyret om gjennomføringen og eventuelle avvik i forbindelse med tertialrapport 1 (mai) og tertialrapport 2 (oktober). Eventuelle forslag om justeringer i budsjettet kan fremmes i den sammenheng, for å sikre at budsjettet er realistisk.

Det siste som skjer med et budsjettår, er at det legges frem en årsmelding på våren året etter, hvor regnskapet presenteres og kommunens virksomhet gjennom året beskrives.

Budsjettforslaget

Netto driftsresultat (NDR) er et mål på hvor mye penger kommunen har igjen etter at den ordinære driften er betalt. Et positivt netto driftsresultat gir økonomisk handlingsrom til å finansiere investeringer, bygge opp en økonomisk buffer og håndtere utforutsette utgifter. Dette er

avgjørende for å ha en bærekraftig og robust økonomi. Den nasjonale anbefalingen er å ha et positivt NDR på 1,75 prosent av inntektene. For Bergen utgjør dette om lag 550 mill. årlig.

Byrådets forslag til økonomiplan for 2027-2030 i Innstilling 1 gir positive driftsresultater alle økonomiplanårene, og anslås å øke utover i fireårsperioden, fra vel 100 mill. i 2027 til nærmere 400 mill. i 2030. I det følgende beskrives noen hovedtrekk fra det foreslåtte drifts- og investeringsbudsjettet.

Pris- og lønnsvekst fra 2026 til 2027 koster over en milliard. De sentrale inntektene (skatt på formue og inntekt, rammetilskudd fra staten og eiendomsskatt) øker i sum omtrent like mye. Merbehovet som følge av befolkningsutviklingen, økt aktivitet i tjenestene, nye tiltak og økte utgifter til renter og avdrag, må derfor dekkes på andre måter. I tillegg til at utgiftene på enkelte områder anslås å gå ned sammenlignet med 2026, foreslår byrådet en rekke innsparinger. Engangstiltak i 2026 som utgår fra 2027 gir også reduserte utgifter.

Etter disse endringene har byrådet funnet rom til enkelte nye satsinger, men i hovedsak settes overskuddet av som et positivt driftsresultat, som gjennom fireårsperioden nærmer seg det nasjonalt anbefalte nivået. Se nærmere detaljer om endringene i driftsbudsjettet i kapitlene *Sentrale inntekter og finansposter* og *Driftsbudsjettet for tjenestene*.

Byrådet foreslår å bruke det positive driftsresultatet på å finansiere investeringer. Det betyr at kommunen ikke trenger å ta opp like mye lån, og slik reduseres rente- og avdragsbelastningen i driftsbudsjettet. I sum tar kommunen fortsatt opp mer i lån enn det som betales ned, slik at gjelden øker. I løpet av de nærmeste årene vil målet om at gjelden ikke skal utgjøre mer enn 70 prosent av inntektene, brytes. Uten driftsfinansiering av investeringene vil gjelden øke enda mer, og utgiftene til renter og avdrag i driftsbudsjettet vil bli enda høyere. Samlet gjeld utgjør nå over 20 mrd., og totale utgifter til renter og avdrag i driftsbudsjettet utgjør over 2 mrd. hvert år.

I tillegg til å begrense gjeldsveksten gjennom driftsfinansiering, foreslår byrådet en rekke aktive grep i investeringsprogrammet for tiårsperioden for å ta ned det samlede investeringsnivået. Det foreslås å skyve på noen prosjekter, å redusere omfanget av noen prosjekter, samt at enkelte prosjekter likevel ikke gjennomføres. Dette har også gitt rom for å foreslå flere nye investeringer. Det samlede investeringsnivået for kommunen vil med byrådets forslag fortsatt være høyt. Se nærmere omtale og oversikt over foreslåtte investeringer i kapitlet *Investeringsbudsjettet*.

For et overordnet bilde av den økonomiske utviklingen til Bergen kommune anbefales det å lese kapitlet *Økonomisk status og utvikling*.

Slik leser du budsjettforslaget

Inndeling av budsjettet
Handlings- og økonomiplanen er grovt sett delt inn i tre deler: sentrale kapitler, grafikk og nøkkeltall, og til slutt de enkelte tjenesteområdene:

- De sentrale kapitlene består av overordnede temaer og faste elementer – som driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet, tilskuddslisten og foreslåtte endringer i avgifter og gebyrer.
- Grafikken i bolk nummer to visualiserer budsjettforslaget og er interaktiv. Blant annet rommer den kart over kommunens investeringer som viser byggeprosjekter planlagt i de ulike bydelene og nabolagene.

- Tjenesteområdene er i stor grad inndelt etter kategoriene som brukes i forbindelse med datarapportering til staten (KOSTRA, kommune-stat-rapportering). Strukturen ligger fast over tid og endres svært sjeldent.

Inndelingen finnes både på framsiden og i menyen oppe til høyre.

Om bystyrets vedtak
Med budsjettvedtaket bestemmer bystyret rammen for det enkelte tjenesteområdet, mens det er byrådet som etter dette vedtar detaljert fordeling av budsjettet, samt har ansvar for å organisere den kommunale virksomheten i byrådsavdelinger, etater og seksjoner.

Under hele budsjettprosessen blir det oppdatert en «kortversjon» av det samlede forslaget til handlings- og økonomiplan. Den gir alltid et komplett bilde av byrådets forslag, og til slutt bystyrets vedtatte budsjett/økonomiplan. Kortversjonen ligger på budsjettsidene på kommunens nettsider. Alt som gjelder HØP 2027-2030 finner du her.

Økonomisk status og utvikling

Utfordringsbildet

Innledning

Den økonomiske situasjonen i både Bergen og kommunesektoren for øvrig bedret seg markant i 2025 sammenlignet med 2024, i stor grad som følge av høy skatteinngang. Bergen gjennomførte i tillegg innsparingstiltak på 345 mill. Selv med disse tiltakene var driftsresultatet betydelig svakere enn landsgjennomsnittet, noe som illustrerer de underliggende økonomiske utfordringene kommunen står overfor.

I perioden 2020 til 2022 hadde kommunesektoren ekstraordinært høye skatteinntekter, og kommuneøkonomien var gjennomgående robust. Bergen var intet unntak, med netto driftsresultater som lå godt over nivået i kommunesektoren for øvrig. De høye skatteinntektene bidro imidlertid til å tilsløre en sterk underliggende utgiftsvekst, drevet både av politiske satsinger og et generelt økende press på tjenestene, særlig innen pleie- og omsorgssektoren.

Bergen har, i motsetning mange av de andre storkommunene, opprettholdt et høyt investeringsnivå de siste årene. Det vises i den forbindelse til sak Økonomiske perspektiver der det gis en særskilt omtale av denne utviklingen. Store svingninger i skatteinntektene utgjør i seg selv en utfordring for kommunesektoren som skal levere et langsiktig og forutsigbart tjenestetilbud. Ekstraordinære skatteinntekter kan skape et kunstig økonomisk handlingsrom som er krevende å tilpasse når inntektene avtar, særlig dersom midlene er brukt til å finansiere varige utgifter.

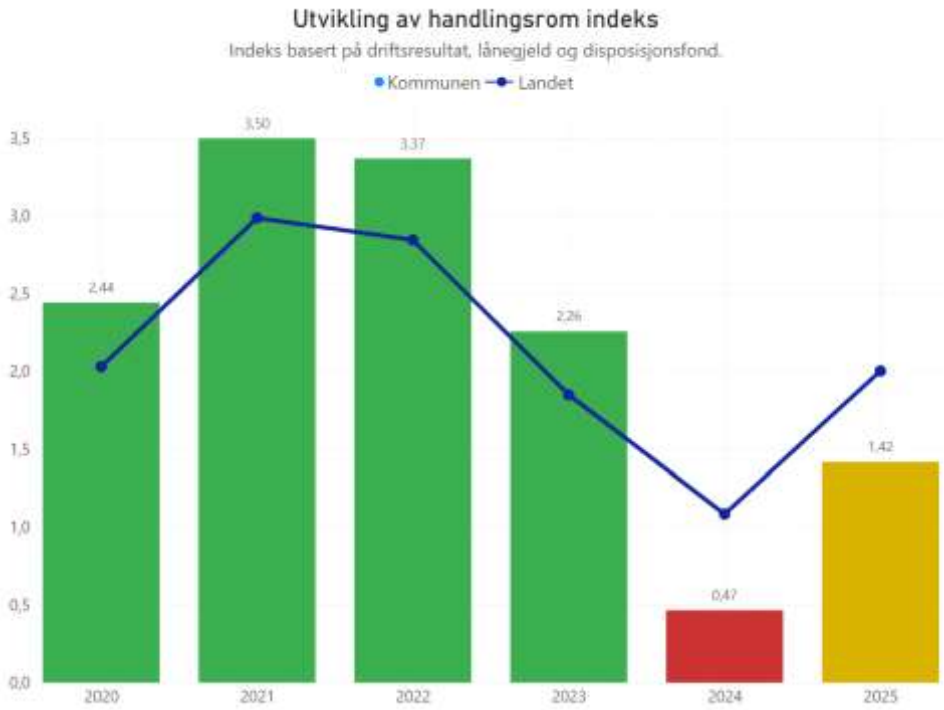

Kilde KS

Rammebetingelser

Kommunesektoren står overfor betydelige økonomiske utfordringer i årene fremover. Den viktigste forklaringen er den demografiske utviklingen, med sterk vekst i antallet eldre og dermed økende behov for helse- og omsorgstjenester. Samtidig blir veksten i den yrkesaktive befolkningen lavere, noe som både reduserer tilgangen på arbeidskraft og begrenser inntektsveksten. Dette bidrar til et stadig større gap mellom tjenestebehovet og ressursene kommunene har til rådighet.

Økt internasjonal uro har bidratt til bred politisk enighet om å prioritere forsvar og sikkerhet høyere enn tidligere. Samtidig er det stor oppslutning om fortsatt støtte til Ukraina i landets forsvarskamp. Dette legger beslag på betydelige offentlige ressurser og reduserer det økonomiske handlingsrommet for andre formål.

Regjeringen har opprettet en kommunekommisjon som skal foreslå hvordan staten kan styre kommunesektoren på en måte som gir bedre ressursbruk, mer fleksibel bruk av ansatte og mer effektiv oppgaveløsning. Kommisjonen leverte sin første delrapport 9. januar 2026.

I kommuneproposisjonen for 2027 legger regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2027 i intervallet 3,5–4,0 mrd. Den foreslåtte veksten skal gi et handlingsrom utover merutgifter til demografi på 0,5–1,0 mrd. Regjeringen foreslår at dette fordeles med 80 prosent på kommunene og 20 prosent på fylkeskommunene. Dersom det kommer vesentlig ny informasjon om den økonomiske situasjonen i kommunesektoren, vil konsekvensene innarbeides statsbudsjettet for 2027 som legges frem den 7. oktober. Eventuelle konsekvenser for Bergen vil bli innarbeidet i en egen tilleggsinnstilling til budsjettet.

Et økt handlingsrom utover demografikompensasjonen på 800 mill. for kommunesektoren utgjør anslagsvis 40 millioner kroner for Bergen kommune. Disse midlene skal dekke økte utgifter som ikke kan knyttes til endringer i befolkningssammensetningen. Dersom kommunen skal finansiere ytterligere utgiftsvekst, må dette derfor skje gjennom omprioriteringer, effektiviseringstiltak eller økte inntekter utover skatt og rammetilskudd.

Samtidig har Bergen de siste ti årene fått om lag 2 300 færre barn og unge. Dette medfører isolert sett reduserte inntekter gjennom inntektssystemet, ettersom rammetilskuddet justeres i takt med endringer i alderssammensetningen. Utgiftsbehovet reduseres imidlertid ikke tilsvarende. Som følge av et betydelig vedlikeholdsetterslep og omfattende rehabiliteringsbehov utgjør skolebygg fortsatt den største investeringsposten i kommunens budsjett. Dette skaper et økende misforhold mellom inntekter og utgifter innenfor denne sektoren.

For å skape nødvendig økonomisk handlingsrom må kommunen ha et kontinuerlig fokus på både effektivisering og kostnadsreduksjoner der dette er mulig. Samtidig vil det være avgjørende å realisere gevinstene som ligger i økt bruk av digitale løsninger, automatisering og kunstig intelligens.

Byrådets budsjettforslag

Et positivt driftsresultat gir kommunen mulighet til å bygge opp fond og finansiere investeringer med egne midler. Uten overskudd vil det ikke være rom for verken avsetninger eller egenfinansiering av investeringer. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal

økonomi (TBU) anbefaler derfor at kommunene over tid har et netto driftsresultat på minst 1,75 prosent av driftsinntektene for å sikre en sunn og bærekraftig økonomi.

Med dagens økonomiske utgangspunkt vurderer byrådet det som urealistisk å nå dette målet i løpet av de neste fire årene. Det legges likevel opp til en betydelig styrking av driftsresultatet gjennom planperioden, som illustrert i grafen nedenfor.

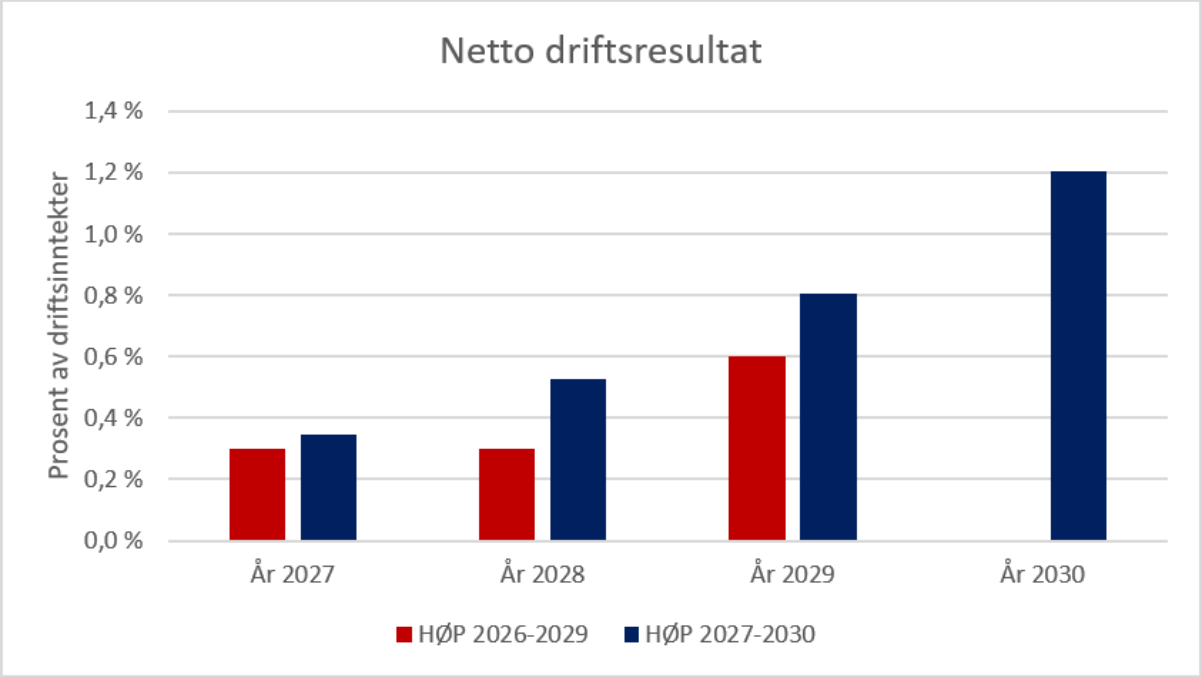

Netto driftsresultat 2027-2030 sammenlignet med inneværende økonomiplan

Tabellen under gir en oppsummering av budsjettforslaget for 2027 sammenlignet med vedtatt budsjett 2026.

	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030
Vedtatt budsjett 2026	174	174	174	174
Skatt og rammetilskudd	1 011	1 149	1 287	1 426
Statstilskudd flyktninger	-141	-243	-300	-317
Eiendomsskatt	110	110	110	110
Utbytte	286	25	25	25
Renter og avdrag	-434	-304	-421	-459
Lønns- og prisvekst mv.	-1 032	-991	-952	-954
Tilpasning til aktivitetsnivå mm	187	296	322	372
Effektivisering	101	200	293	350
Inntektsendringer	90	144	206	282
Kutt	94	114	150	152
Nye tiltak	-333	-504	-631	-762
Budsjettforslag 2027	**113**	**172**	**264**	**398**

Lavere bosetting av flyktninger reduserer integreringstilskuddet fra staten, men vil også innebære lavere utgifter på området. Eiendomsskattesatsen holdes uendret, men som følge av økte boligverdier forventes inntektene fra eiendomsskatt likevel å øke.

Når det gjelder finanspostene vil kapitalutgiftene øke betydelig i økonomiplanperioden. Samtidig rapporterer Eviny om et sterkt økonomisk resultat, hovedsakelig drevet av høyere kraftpriser. Byrådet legger derfor til grunn en økning i utbyttet på 261 mill. i 2027. Som tabellen nedenfor viser, har utbytteinntektene variert betydelig de siste årene. Størrelsen påvirkes av forhold kommunen ikke rår over og må derfor betraktes som en usikker og lite forutsigbar inntektskilde. Det er derfor avgjørende at midlertidige inntekter ikke brukes til å bygge opp et varig høyere utgiftsnivå. Byrådet foreslår derfor at merinntektene i sin helhet benyttes til nedbetaling av gjeld.

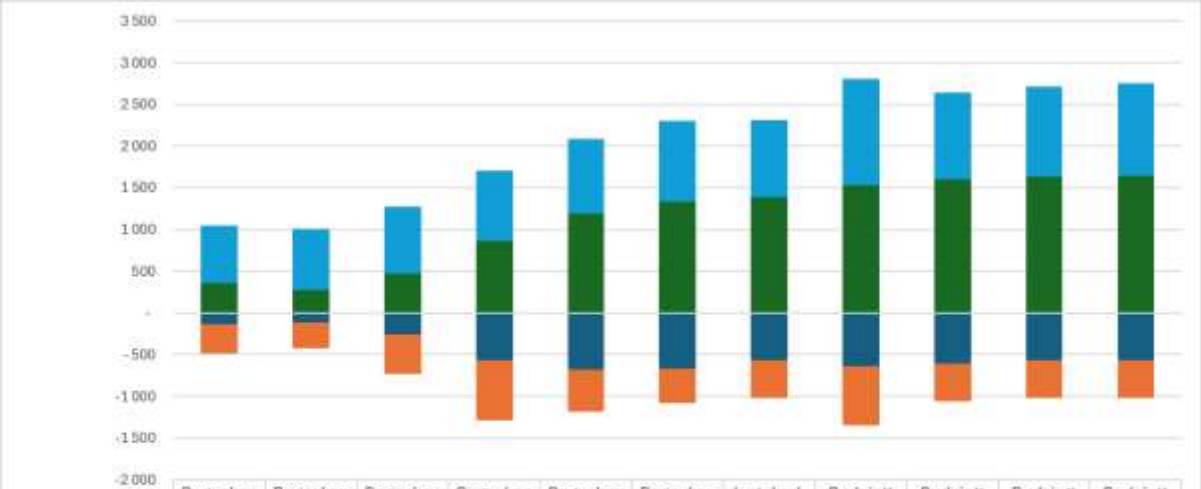

	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Regnskap 2025	Just. bud. 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Avdrag på lån	694	731	805	845	900	972	924	1 272	1 042	1 084	1 111
Renteutgifter	355	279	467	863	1 188	1 334	1 391	1 531	1 599	1 628	1 644
Utbytter	-348	-310	-470	-721	-507	-421	-450	-710	-449	-449	-449
Renteinntekter	-138	-115	-256	-565	-676	-665	-571	-643	-612	-566	-570

Det meste av veksten i skatt og rammetilskudd går med til å finansiere reell lønns- og prisvekst i tjenestene. Når kommunens utgiftsnivå ligger over det beregnede utgiftsbehovet i inntektssystemet, vil full kompensasjon for faktisk lønns- og prisvekst bidra til å redusere handlingsrommet ytterligere. Med mindre kommunen ikke klarer å ta ned utgiftsnivået, vil dette få en selvforsterkende effekt i årene som kommer.

Det er lagt inn besparelser for 196 mill. i 2027 gjennom effektivisering og kutt. Disse besparelsene vil være en forutsetning for å kunne finansiere nye satsinger.

Investeringer

Som omtalt i Økonomiske perspektiver hadde Bergen i 2025 det nest høyeste investeringsnivået av de 12 kommunene i ASSS-nettverket.

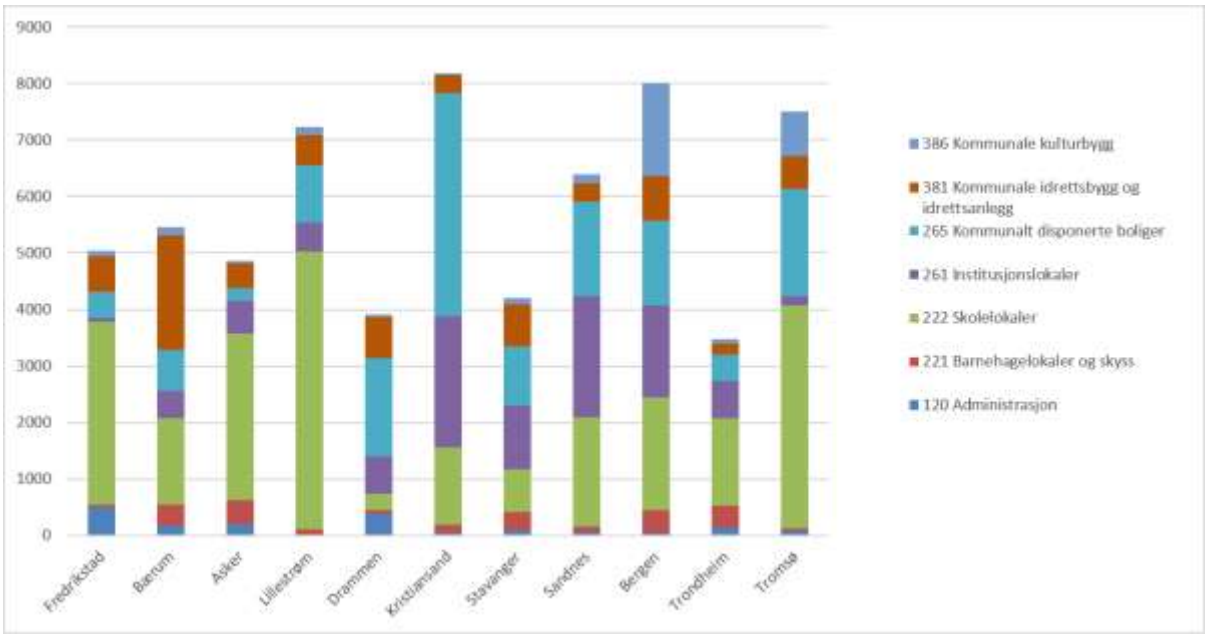

Investeringsnivå 2025 for ASSS kommunene

Økte renter og avdrag er en sentral årsak til at Bergen har hatt en svakere økonomisk utvikling enn landet som helhet. Byrådet foreslår derfor å redusere investeringsnivået i perioden. Effekten vises imidlertid ikke så lett siden investeringsbudsjettet også består av endringer på vel 750 mill. som ble flyttet fra 2026 til senere år i Revidert budsjett 2026. Figuren under viser endringene per år i økonomiplanperioden, fordelt på henholdsvis endringene fra Revidert budsjett 2026 og øvrige endringer sammenlignet med gjeldende handlings- og økonomiplan. Se kapittelet om investeringsbudsjett for mer informasjon, og hvilke aktive grep som er blitt gjort for å få ned investeringsnivået.

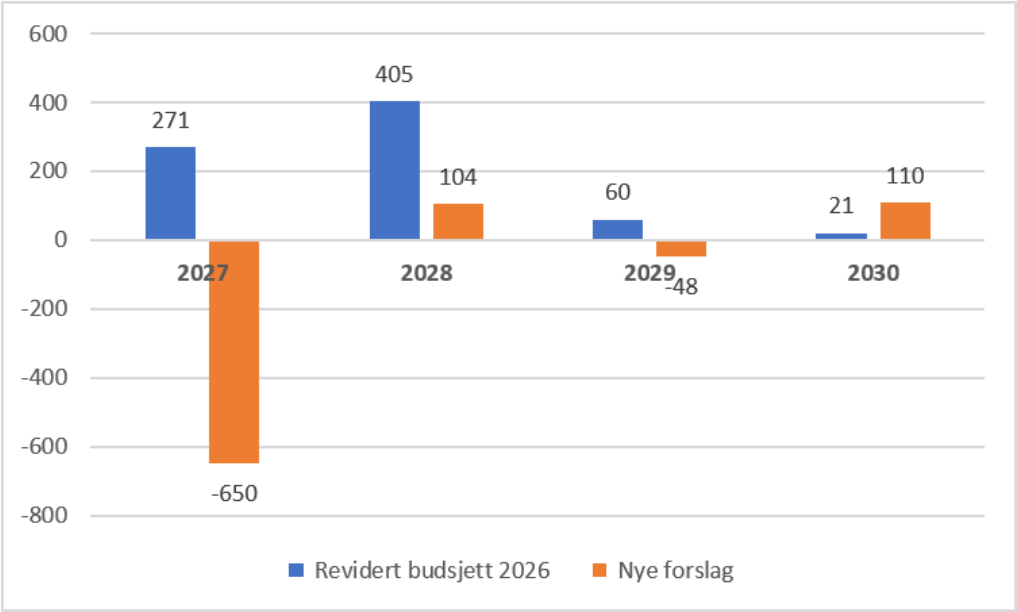

I innværende økonomiplan er det lagt til grunn at hele driftsresultatet avsettes til disposisjonsfond. Det betyr at investeringene, utover konkrete investeringstilskudd, i sin helhet lånefinansieres. For å redusere nye lånopptak foreslår byrådet i denne økonomiplanen å bruke hele den frie delen av driftsresultatet til egenfinansiering av investeringer. Sammen med et redusert investeringsnivå og

ekstraordinær nedbetaling av gjeld finansiert av utbytte fra Eviny, vil dette bidra til å redusere veksten i kommunens kapitalutgifter.

Tabellen nedenfor viser hvordan ekstraordinære avdrag som følge av økt utbytte og generell økt driftsfinansiering påvirker driftsbudsjettet gjennom reduserte rente- og avdragsutgifter. Totalt gir tiltakene en positiv effekt på over 155 mill. kroner i økonomiplanperioden. Gjennomsnittlig avdragstid for kommunale lån er på 25 år. Samlet over disse årene vil besparelsen være betydelig større.

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Rente- og avdragseffekt - Ekstraordinært avdrag	6 656	22 262	21 113	20 246
Rente- og avdragseffekt - Økt driftsfinansiering	2 550	11 985	26 015	47 499
Totalsum	**9 206**	**34 247**	**47 128**	**67 745**

Disponering av driftsresultatet

Tabellen nedenfor viser budsjettert driftsresultatet gjennom økonomiplanperioden, og hvordan dette foreslås disponert.

Beløp i mill.	VB 2026	1. tertial 2026	2027	2028	2029	2030
Sum generelle driftsinntekter	-24 435	-24 559	-25 416	-25 452	-25 533	-25 654
Netto finansutgifter og -inntekter	1 302	1 294	1 450	1 581	1 698	1 736
Tjenesteområdene - drift	22 960	23 157	23 853	23 699	23 571	23 521
Netto driftsresultat	**-174**	**-108**	**-113**	**-172**	**-264**	**-398**
Sum driftsinntekter	-31 345	-31 585	-32 550	-32 621	-32 776	-32 979
Driftsresultat i prosent av driftsinntekter	**0,55 %**	**0,34 %**	**0,35 %**	**0,53 %**	**0,80 %**	**1,21 %**
Disponering av driftsresultat						
Overføring til investering	12	42	112	162	262	362
Netto avsetning/bruk disposisjonsfond	157	149	23	4	-35	-58
Netto avsetning/bruk bundne fond	4	-83	-22	6	36	93
Netto disponering	**174**	**108**	**113**	**172**	**264**	**398**

Pleie og omsorg

Som omtalt i Økonomiske perspektiver har Bergen kommune over tid hatt et høyt og økende utgiftsnivå. Veksten har vært særlig stor innen pleie- og omsorgstjenestene, som omfatter tjenester til eldre, utviklingshemmede, funksjonshemmede og psykisk helse. Pleie og omsorgsfeltet utgjør 40 prosent av tjenestene som finansieres gjennom inntektssystemet, og har derfor stor betydning for kommunens økonomi.

Figuren viser utviklingen i ressursbruken innen pleie og omsorg i de fire største kommunene. I 2020 brukte Bergen mindre ressurser på dette området enn Stavanger og Oslo. Mens disse kommunene senere har redusert ressursbruken, har Bergen gått i motsatt retning. Denne utviklingen er en viktig årsak til den svake resultatutviklingen i kommunen. Det har vært gjennomført betydelige satsinger innen pleie og omsorg, men en stor del av veksten skyldes også en underliggende utgiftsvekst.

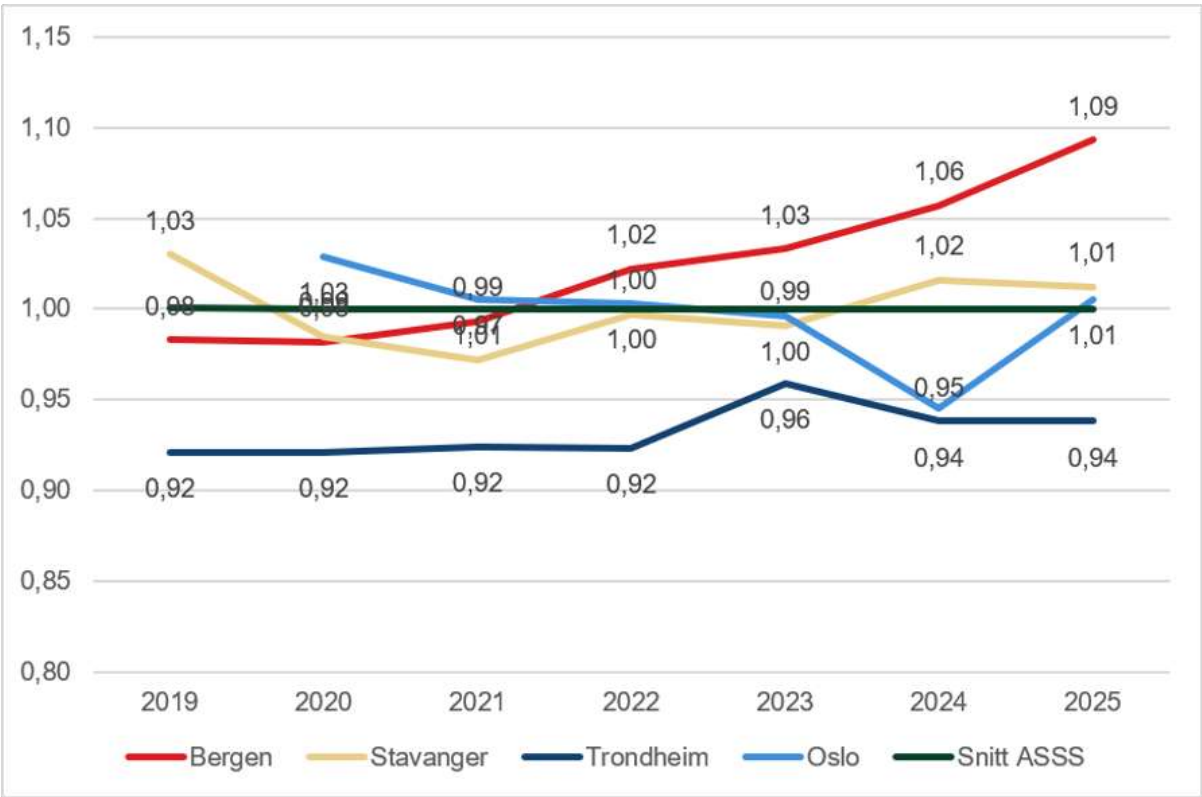

Det er iverksatt flere tiltak som skal bidra til en bærekraftig utvikling av pleie- og omsorgstjenestene. Dette inkluderer ulike forebyggende tiltak rettet mot den eldre delen av befolkningen samt tiltak for å effektivisere og endre arbeidsmetoder. Målet er å styre tjenestene inn på et mer bærekraftig spor, og prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest.

Bosetting og integrering av flyktninger

Etter flere år med høy bosetting av flyktninger som følge av krigen i Ukraina har antallet blitt betydelig redusert. Bergen bosatte 1 117 flyktninger i 2023 og 1 037 i 2024. I 2025 ble antallet

redusert til 462, og for 2026 har bystyret vedtatt en bosetning på 200 flyktninger. Det samme nivået er lagt til grunn for resten av økonomiplanperioden.

Kommuner som bosetter flyktninger mottar integreringstilskudd fra staten i fem år etter bosetting. Redusert bosetting innebærer derfor også lavere inntekter fra disse tilskuddene i årene som kommer. I 2027 forventes Bergen kommune å motta om lag 535 mill. i integreringstilskudd, som er 141 mill. lavere enn det som ble lagt til grunn i vedtatt økonomiplan 2026.

Bosetting og integrering påvirker en rekke kommunale tjenester, og de økonomiske konsekvensene er forbundet med betydelig usikkerhet. Erfaringer fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilsier at de statlige tilskuddene ikke fullt ut kompenserer kommunenes kostnader. De framtidige økonomiske effektene vil blant annet avhenge av hvordan kommunen tilpasser tjenestetilbudet, hvor mange flyktninger som kommer i arbeid og blir økonomisk selvhjulpne, samt utviklingen i de statlige tilskuddssatsene. Med utgangspunkt i dagens prognoser anslås kommunens netto merutgifter til bosetting og integrering til om lag 140 mill. i 2027. I kapitlet Andre forhold gis en grundigere omtale av dette området.

Demografi

Befolkningsframskrivingene viser at Bergen ventes å vokse med om lag 31 000 innbyggere (10,5 prosent) fram mot 2050.

Fruktbarheten har falt betydelig over tid, men har økt noe de siste årene. I Bergen steg samlet fruktbarhetstall fra 1,29 i 2023 til om lag 1,37 i 2025. Storbyer har gjennomgående lavere fruktbarhet enn resten av landet, blant annet fordi mange barnefamilier flytter til omkringliggende kommuner. Samtidig har alderen ved første fødsel økt.

Samlet sett vil antallet eldre øke kraftig i Bergen de kommende tiårene. De store etterkrigskullene er på vei inn i de eldste aldersgruppene, noe som vil gi sterk vekst i behovet for helse- og omsorgstjenester. Allerede i 2030 ventes det om lag 2 400 flere innbyggere i aldersgruppen 80-89 år enn i 2025, en økning på 22 prosent. Veksten blant de aller eldste vil tilta ytterligere etter 2035, da antallet innbyggere som er 90 år eller eldre forventes å være om lag 34 prosent høyere enn i 2026. Befolkningsutviklingen innebærer at antallet eldre vil fortsette å øke fram mot 2050, med betydelige konsekvenser for kommunens tjenestebehov og ressursbruk.

En innbygger over 90 år har i gjennomsnitt nær seks ganger høyere utgiftsbehov enn en 67-åring og nesten 20 ganger høyere enn en nullåring. Som følge av at de store etterkrigskullene beveger seg inn i de eldste aldersgruppene, vil veksten i kommunens utgiftsbehov tilta fra 2027. Samtidig ventes elevtallet å falle, noe som trekker ned utgiftsbehovet innen skole.

De demografiske endringene innebærer at en stadig større andel av kommunens ressurser må brukes til tjenester for eldre innbyggere. Samtidig er det mange andre grupper som også har behov for kommunale tjenester. Når antallet barn og unge reduseres, gir dette isolert sett et lavere utgiftsbehov, men det betyr ikke nødvendigvis at tjenestene kan bygges ned tilsvarende. Å opprettholde gode tjenester til den yngre delen av befolkningen samtidig som ressursbruken reduseres, vil kreve målrettet omstilling, økt effektivitet og nye arbeidsmåter. Uten økte statlige bevilgninger vil kommunen i større grad måtte omprioritere ressurser mellom tjenesteområder for å møte veksten i omsorgsbehovet hos den eldste delen av befolkningen.

Pensjon og premieavvik

Premieavvik er en av de mest omdiskuterte regnskapstekniske utfordringene i norsk kommuneøkonomi. Kort fortalt oppstår premieavvik fordi kommunene ikke utgiftsfører det de faktisk betaler i pensjonspremie det enkelte år, men en beregnet pensjonskostnad. Forskjellen mellom disse to beløpene kalles premieavvik.

Når premieavviket er positivt, blir årets regnskapsførte kostnad lavere enn den faktiske utbetalingen. Resultatet blir at driftsresultatet fremstår sterkere enn kommunens reelle økonomiske situasjon tilsier. Premieavviket må tilbakeføres til regnskapet i senere år gjennom amortisering og gir en vedvarende økt belastning i kommuneregnskapet. Selv om kostnaden ikke belaster driftsregnskapet fullt ut med én gang, er pengene faktisk betalt til pensjonsordningen. Kommunens likviditet fremstår derfor bedre enn regnskapstallene gir inntrykk av.

Uten denne ordningen ville pensjonsutgiftene variert betydelig fra år til år som følge av endringer i lønnsvekst, avkastning og forsikringstekniske forhold. En grunnleggende forutsetning for ordningen var imidlertid at premieavviket skulle bygges ned og utlignes over tid. Regjeringen opplyste i kommuneproposisjonen for 2026 at kommunesektorens akkumulerte premieavvik utgjorde om lag 66 mrd. Ved utgangen av 2025 hadde Bergen kommune et akkumulert premieavvik på 3,86 mrd., tilsvarende 12,2 prosent av kommunens samlede driftsinntekter. Amortiseringen av kommunens premieavvik legger press på driftsøkonomien i mange år framover.

Pensjonspostene er nærmere omtalt under tjenesteområde 21 Pensjon og fellesposter.

Finansielle måltall

Bystyret har vedtatt følgende finansielle måltall for Bergen kommune:

- Netto driftsresultat (NDR) på minimum 1,7 prosent av driftsinntektene
- Disposisjonsfond på minimum 10 prosent av driftsinntektene
- Gjeldsgrad på innenfor 70 prosent av driftsinntektene for ikke-avgiftsfinansiert gjeld
- For å sikre kommunens bygningsmessige verdier og hindre forfall, har bystyret i tillegg vedtatt at forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av eiendomsporteføljen skal være i samsvar med Holtestandard.

De tre finansielle måltallene anses som de viktigste indikatorene for å beskrive kommunesektorens økonomiske handlingsrom. Gode driftsresultater øker robustheten gjennom avsetninger til disposisjonsfond og reduserer behovet for låneopptak. Lavere gjeld gir igjen lavere rente- og avdragsutgifter, som styrker framtidige driftsresultater.

	Regnskap 2025	Justert budsjett 2026	2027	2028	2029	2030	Måltall
Netto driftsresultat	1,0 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %	0,8 %	1,2 %	>1,7 %
Gjeldsgrad	62 %	67 %	68%	71%	74%	76%	<70 %
Disposisjonsfond	9,1 %	9,6 %	9,4 %	9,4 %	9,2 %	9,0 %	>10 %

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat har de siste årene vært preget av stramme økonomiske rammer og betydelig usikkerhet knyttet til både inntektsutvikling og kostnadsvekst. Resultatet var svakt i perioden, og negativt i 2024, men utviklingen bedret seg i 2025. I økonomiplanen legges det opp til en gradvis styrking av netto driftsresultat gjennom planperioden. Dette vil bidra til å styrke kommunens økonomiske bærekraft, øke egenfinansieringen av investeringer og dempe gjeldsveksten over tid. Samtidig bygger planen på ambisiøse forutsetninger, og det er fortsatt usikkerhet knyttet til den økonomiske utviklingen i årene fremover. For å realisere de budsjetterte resultatene er det derfor viktig å opprettholde arbeidet med god økonomistyring, kostnadskontroll og gjennomføring av vedtatte tiltak.

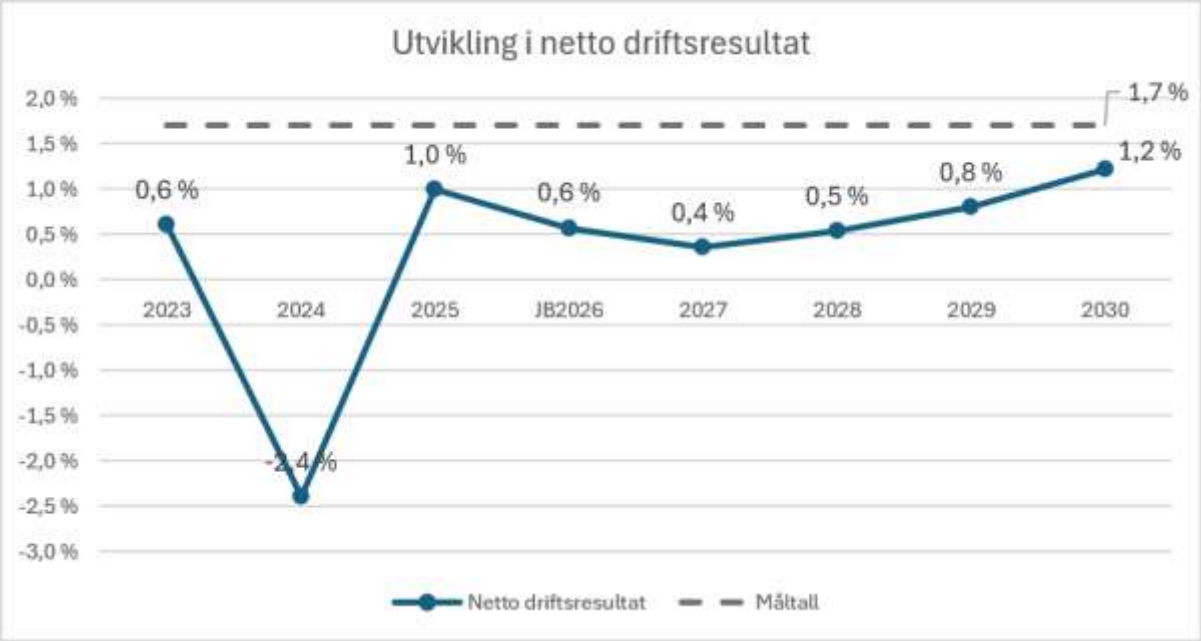

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden utgjør forholdet mellom brutto lånegjeld til ikke-avgiftsfinansierte investeringer og driftsinntekter, og gir en indikasjon på kommunens økonomiske handlefrihet. Bergen kommune

har som mål at den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden skal holdes innenfor 70 prosent av driftsinntektene.

Den økte driftsfinansieringen reduserer lånebehovet og bidrar dermed til lavere gjeldsvekst og en mer moderat utvikling i gjeldsgraden. I inneværende økonomiplan lå kommunen an til å bryte måltallet allerede i 2027, med en forventet gjeldsgrad på 80 prosent i 2029. Med byrådets forslag til investeringsbudsjett er bruddet på måltallet utsatt til 2028, og gjeldsgraden i 2029 forventes å være 74 prosent.

Til tross for forbedringen øker gjeldsgraden fortsatt gjennom planperioden som følge av et høyt investeringsnivå og omfattende lånefinansiering over tid.

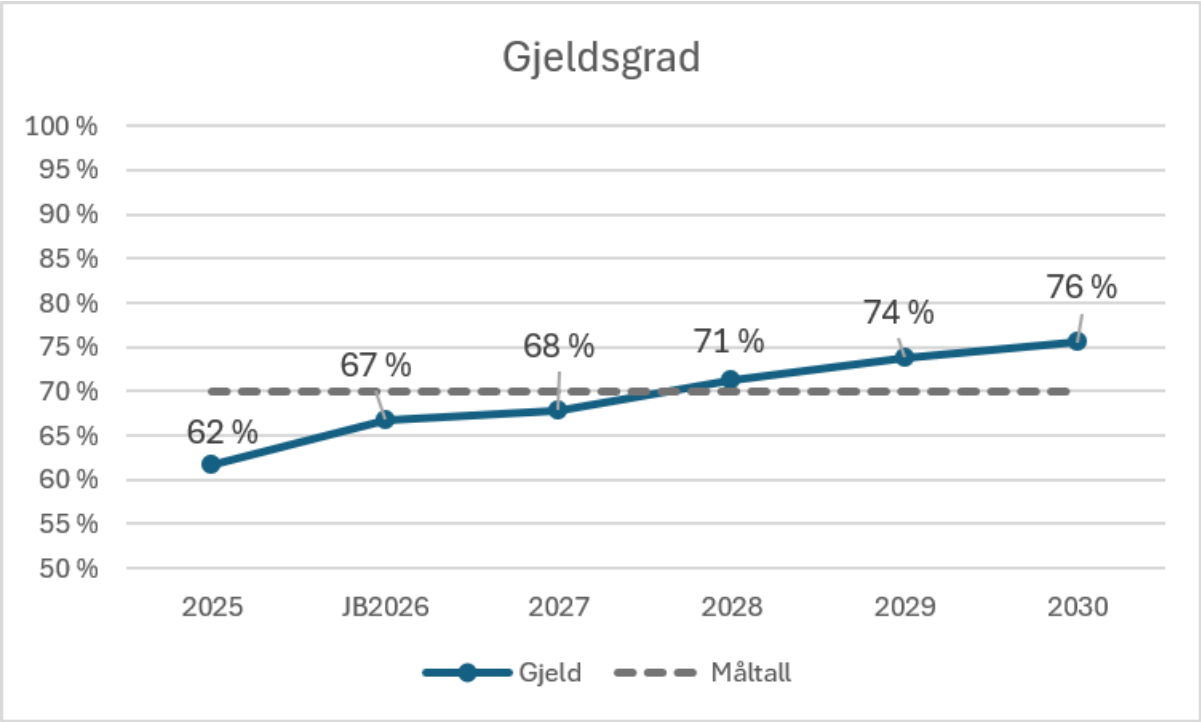

Disposisjonsfondet

Disposisjonsfondet skal gi økonomisk robusthet og fleksibilitet til å håndtere risikoen som ligger i kommunens tjenesteutøvelse, investeringsportefølje og inntektsforutsetninger. Ved inngangen til 2027 forventes disposisjonsfondet å utgjøre 9,6 prosent av driftsinntektene, noe som er marginalt under måltallet på 10 prosent. I økonomiplanperioden prioriteres økt driftsfinansiering av investeringer fremfor ytterligere oppbygging av disposisjonsfondet. Som følge av dette forventes disposisjonsfondet å holde seg under måltallet gjennom hele planperioden.

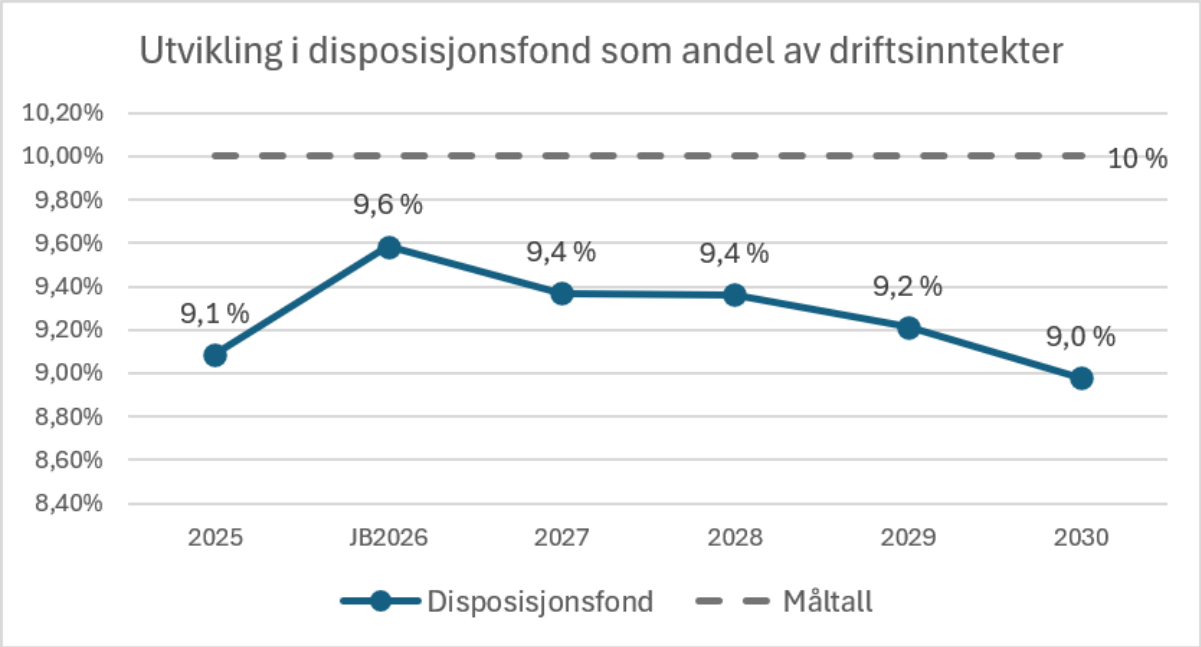

Verdibevarende vedlikehold

Bystyret har vedtatt at bygningsmassen skal vedlikeholdes slik at verdien opprettholdes. I byrådets forslag er også målsettingen om verdibevarende vedlikehold ivaretatt. Vedlikeholdsbudsjettet til Etat for bygg og eiendom er oppjustert i tråd med FDV-nøkkelen til Holte (forvaltning, drift og vedlikehold). I tillegg legges det opp til betydelige investeringer i rehabilitering av kommunens bygningsmasse. Skolene har til nå vært høyest prioritert, men behovene er også til dels betydelig i andre deler av kommunens tjenester og vil kreve ressurser i mange år framover.

Sentrale inntekter og finansposter

Sentrale inntekter

Beløp i mill. kr

			Økonomiplan			
	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	2027	2028	2029	2030
Skatt på formue og inntekt	-13 247,7	-13 625,4	-14 250,2	-14 335,7	-14 421,7	-14 508,2
Statlig rammetilskudd	-8 393,7	-8 957,0	-9 340,2	-9 399,5	-9 457,4	-9 516,2
Eiendomsskatt	-1 140,3	-1 194,6	-1 305,0	-1 305,0	-1 305,0	-1 305,0
Øvrige generelle statstilskudd	-66,5	-56,1	-58,9	-52,7	-46,3	-39,9
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	-91,7	-90,3	-89,8	-89,8	-89,8	-89,8
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	-620,3	-511,8	-371,7	-269,6	-212,6	-195,2
Sum sentrale inntekter	**-23 560,1**	**-24 435,1**	**-25 415,7**	**-25 452,2**	**-25 532,7**	**-25 654,2**

Skatt på formue og inntekt

Inntektsrammen for 2027

Skatt på inntekt og formue, sammen med det statlige rammetilskuddet, utgjør kommunenes frie inntekter – altså de pengene kommunen kan bruke fritt til å levere tjenester som skole, helse og omsorg. Anslaget for Bergens frie inntekter i 2027 bygger på tall fra Revidert nasjonalbudsjett 2026 og Kommuneproposisjonen 2027.

Regjeringen foreslår i Kommuneproposisjonen 2027 at kommunesektoren skal få en realvekst i de frie inntektene. Realvekst betyr at inntektene øker mer enn det som trengs for å dekke vanlig lønns- og prisvekst. Den totale realveksten for landet er anslått til 3,5–4 mrd. Mesteparten av denne veksten (3 mrd.) skal dekke økte kostnader som følger av endringer i befolkningen/demografi.

Resten av realveksten (0,5–1,0 mrd.), er økt handlingsrom. Regjeringen foreslår at handlingsrommet fordeles med 80 prosent på kommunene og 20 prosent på fylkeskommunene, slik at kommunenes andel utgjør 0,4-0,8 mrd. I det økonomiske opplegget for Bergen kommune legges midtpunktet til grunn for veksten i frie inntekter i 2027.

Frie inntekter for Bergen kommune er anslått til 23,6 mrd. i 2027, en vekst på 1 mrd. (4,5 prosent) sammenlignet med vedtatt budsjett 2026. Av veksten er om lag 700 mill. kompensasjon for lønns- og prisvekst (3,1 prosent), se avsnitt om deflator under for nærmere omtale. Økning utover lønns- og prisvekst på 300 mill. er derfor realvekst, som i stor grad kan knyttes til kompensasjon for økte demografiutgifter.

Følgende endringer foreslås sammenlignet med vedtatt budsjett for 2026:

	2027	2028	2029	2030
Skatt på inntekt og formue	-625	-710	-796	-883
Rammetilskudd	-383	-442	-500	-559
Sum	**-1 008**	**-1 153**	**-1 297**	**-1 442**

Deflator
Kommunene kompenseres for lønns- og prisvekst gjennom de frie inntektene. Betegnelsen på satsen som kompenseres heter deflator, og er et vektet gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Lønnsvekst vektes noe høyere enn pris ettersom kommuner er mer lønnsdrivende. Deflatoren som er forutsatt for 2027 er foreløpig i påvente av Statsbudsjettet 2027, og er basert på SSBs anslag per juni 2026. Som nevnt over utgjør kompensasjon for deflator om lag 700 mill. i 2027 og deflatoren er beregnet slik:

	Sats fra SSB	Vekt
Årslønnsvekst fra SSB	3,7	58 %
Prisvekst fra SSB	2,3	42 %
Deflator	3,1	100 %

I forbindelse med fremleggelse av Statsbudsjettet vil deflatoren oppdateres i tråd med Finansdepartementets anslag.

Skatt på formue og inntekt 2027

Skatteinntektene i Norge deles mellom staten, fylkeskommunene, kommunene og folketrygden. For Bergen kommune består inntektene i hovedsak av inntektsskatt fra innbyggerne (personbeskatning) og skatt på formue.

Det har lenge vært praksis at kommunenes del av skatteinntektene – det såkalte kommunale skattøret – settes slik at skatteinntektene (inkludert eiendomsskatt) skal utgjøre omtrent 40 prosent av kommunenes totale inntekter. Dette gir kommunene en stabil og forutsigbar finansiering av tjenestene de tilbyr.

Med denne fordelingsnøkkelen som utgangspunkt er det beregnet at Bergen kommune vil få 14,2 mrd. i skatteinntekter i 2027. Det tilsvarer en økning på 625 mill., eller 4,6 prosent, sammenlignet med det vedtatte budsjettet for 2026.

Inntektsutjevning er en ordning der staten omfordeler skatteinntekter mellom kommunene for å jevne ut forskjeller i lokal skatteevne. Kommuner med høye skatteinntekter per innbygger i forhold til et gjennomsnitt betaler inn til ordningen, mens kommuner med lave skatteinntekter får et tilskudd. Målet er at alle kommuner skal ha mulighet til å tilby likeverdige tjenester, uavhengig av hvor mye innbyggerne tjener.

Bergen kommune har skatteinntekter over gjennomsnittet per innbygger og må følgelig gi fra seg skatteinntekter. For 2027 og årene videre i økonomiplanperioden utgjør dette om lag 460 mill. årlig. Dette er på nivå med forventet inntektsutjevning i 2026. Inntektsutjevning inngår som nedjustering av beløpet for statlig rammetilskudd.

Statlig rammetilskudd

I tillegg til skatteinntekter, mottar kommuner rammetilskudd. Fordelingen av rammetilskuddet skjer etter nasjonale kriterier som tar hensyn til blant annet befolkningsstørrelse, alderssammensetning og sosiale forhold.

Anslaget for rammetilskudd til Bergen utgjør 9,3 mrd. i 2027, en økning på 383 mill. (4,3 prosent) sammenliknet med vedtatt budsjett 2026. I rammetilskuddet inngår som nevnt inntektsutjevning, men også tilskudd til særskilt fordeling og oppgaveendringer.

Anslag for vekst frie inntekter 2028-2030

Det legges til grunn en gjennomsnittlig realvekst på 0,6 % årlig i årene 2028 til 2030. Veksten er i tråd med Teknisk beregningsutvalgs (TBU) sin anslåtte økning i demografikostnadene. Kostnader knyttet til befolkningsutviklingen vist og kommentert i omtalen av de mest aktuelle tjenestene, og i eget befolkningskapittel.

Eiendomsskatt

Det forventes ca. 100 mill. i økte inntekter årlig knyttet til eiendomsskatt sammenlignet med vedtatt budsjett for 2026. Årsaken er økte boligpriser. Endring i boligpriser baserer seg på SSBs statistikk for omsetning av brukte boliger fra 2024 til 2025, hvor prisstigningen for boliger i Bergen var på over 10 %. Det gir følgende endringer sammenlignet med vedtatt budsjett:

Endring i eiendomsskatt sammenlignet med vedtatt budsjett

Beløp i 1000 kr

Art(T)	2027	2028	2029	2030
Eiendomsskatt boliger	- 109 400	- 109 400	- 109 400	- 109 400
Eiendomsskatt næringseiendommer m.m.	-906	-906	-906	-906
Totalsum	**- 110 306**	**- 110 306**	**- 110 306**	**- 110 306**

Boligverdien som benyttes er de samme som Skatteetaten legger til grunn for 2025 (det er det sist kjente). Skatteetaten bruker en modell fra SSB som hensyntar beliggenhet, areal, byggeår og boligtype (enebolig, småhus, leilighet). Dette betyr at økningen den enkelte bolig får vil variere, men 10 % er et godt estimat for inntektene for kommunen totalt. Endringen i næringseiendommer skyldes noe redusert næringsareal som betaler eiendomsskatt.

Skattesats og bunnfradrag er derfor uendret på henholdsvis 2,6 promille og 750.000 i bunnfradrag for boliger og 5 promille og ingen bunnfradrag for næringseiendommer.

Øvrige generelle statstilskudd

Denne posten inneholder utbetaling av rentekompensasjon for flere ordninger administrert av Husbanken. I økonomiplanperioden vil en få utbetalt rentekompensasjon for følgende ordninger:

- Rentekompensasjon for investeringer i kirker og kirkeinventar (avsluttet)
- Rentekompensasjon for investeringer i skole- og svømmeanlegg (avsluttet)
- Rentekompensasjon for investeringer i omsorgsboliger og sykehjem (avsluttet)

Felles for disse ordningene er at kompensasjonen som blir utbetalt i økonomiplanperioden er basert på tilsagn gitt tilbake i tid.

Kompensasjonen pr. prosjekt beregnes ut fra et serielån med 20 års løpetid og flytende rente i Husbanken, inkludert 5 års avdragsfri periode. Etter utløpet av den avdragsfrie perioden, blir beregningsgrunnlaget gradvis redusert med 1/15 per år.

Kompensasjonen for investeringer i omsorgsboliger og sykehjem inneholder også et avdragselement som blir kompensert.

Endringer sammenlignet med HØP 26/29:

Beløp i mill.	2027	2028	2029	2030
Diverse statlige overføringer	-9,8	-5,8	-2,9	3,5

Da budsjetterte beløp baserer seg på tidligere innvilgede tilsagn, er endringene som fremkommer basert på endrede renteforutsetninger.

Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger

Integreringstilskudd og tilskudd til enslige mindreårige (EMF) inngår i de sentrale inntektene.

Integreringsilskuddet består av integreringstilskudd, eldretilskudd og barnehagetilskudd. Formålet med tilskuddet er at kommunene skal gjennomføre et planmessig og aktivt bosettings- og integreringsarbeid, slik at flyktningene kan forsørge seg selv og ta del i samfunnet. Integreringstilskuddet skal gi en rimelig dekning av kommunenes utgifter til bosetting av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene.

For 2027-2030 er det lagt opp til at Bergen skal ta imot 250 flyktninger årlig. I disse inntektene inngår også de vi allerede har bosatt ettersom tilskuddet mottas over 5 år. Det betyr at kommunen fremdeles får tilskudd for de 1000 vi bosatte ihv 2023 og 2024 noen år i øk.planperioden, samt de 385 som ble bosatt i 2025. Det er også med på å forklare fallet i integreringstilskuddet utover i perioden, som er vesentlig.

Kommunen mottar et eget tilskudd for barn og unge under 18 år som kommer uten foreldre eller andre voksne med foreldreansvar. Tilskuddet skal dekke aktiviteter og tiltak som bidrar til at enslige mindreårige flyktninger blir bosatt så raskt som mulig i gode bo- og omsorgstilbud. Tilskuddet bergenes ved ankomst, i motsetning til integreringstilskudd som mottas for hele året selv om en flyktning kommer på slutten av året. Kommunen mottar tilskudd til og med det året personen fyller 20 år.

Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger baserer seg på en forventning om bosetting av 20 årlig i økonomiplanperioden.

Følgende endringer foreslås sammenlignet med vedtatt budsjett 2026 (beløp i mill.):

Tjeneste	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	140	242	299	317
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	1	1	1	1
Sum	**141**	**243**	**300**	**317**

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i mill. kr

			Økonomiplan			
	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	2027	2028	2029	2030
Renter m.v.	824,7	781,7	888,4	987,9	1 062,7	1 074,7
Utbytte	-421,1	-424,0	-710,0	-449,0	-449,0	-449,0
Avdrag, utlån m.v.	972,0	944,7	1 272,0	1 042,3	1 084,4	1 111,0
Netto finansinntekter/finansutgifter	**1 375,6**	**1 302,4**	**1 450,4**	**1 581,2**	**1 698,1**	**1 736,6**
Finansutgifter i tjenesteområdene	-164,1	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Totale finansutgifter	**1 211,5**	**1 301,8**	**1 449,8**	**1 580,6**	**1 697,5**	**1 736,1**
Motpost avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Renter m.v.

Det forventes 107 mill. i økte netto renter i 2027 sammenlignet med vedtatt budsjett 2026. Utover i perioden øker differansen.

Tabell som sammenligner økning i renter de enkelte årene i økonomiplanperioden med vedtatt budsjett 2026 (nettobeløp, dvs. som inkluderer både renteinntekter og renteutgifter):

Beløp i mill.	2027	2028	2029	2030
Renter mv.	107	206	281	293

Dersom vi sammenligner forslag til ny økonomiplan mot vedtatt økonomiplan, år for år, ser vi at økningen i netto renteutgifter har en lavere veksttakt.

Endringer sammenlignet med vedtatt handlings- og økonomiplan 2026-2029 (netto renter – år for år):

Beløp i mill.	2027	2028	2029
Renter mv.	41	96	120

Som det fremkommer av tabellen nederst på siden, har det skjedd en kraftig økning i markedsrentene siden forrige handlings- og økonomiplan (HØP 26-29) ble vedtatt. For 2027 legger en nå til grunn en budsjettrente for nye lån og refinansieringer på 5,3 %. Dette er hele 1,1 prosentpoeng høyere enn det som lå til grunn for samme år i forrige økonomiplan. For de senere årene i økonomiplanperioden ser en den samme utviklingen.

Basert på byrådets innstilling til investeringsprogram og tilhørende finansiering, vil gjelden for ikke-avgiftsfinansierte investeringer øke i størrelsesorden 800 – 1000 mill. hvert år i handlings- og økonomiplanperioden. Sagt på en annen måte - de beregnede beløp for nye investeringslån er høyere enn beregnede avdrag. Dette er det største drivkraften til økning i netto renter.

For å dempe noe av gjelds- og rentebelastningen foreslår byrådet å øke avdraget i 2027 med 261 mill. Dette vil ha en reduserende effekt på renteutgiftene senere i økonomiplanperioden. Det er i tillegg lagt opp til å gjeninnføre driftsfinansiering av investeringsutgifter.

I tillegg er samlet lånefinansiering redusert med nærmere 1.100 mill. for ikke-avgiftsfinansiert investeringer i ny økonomiplanperiode, sammenlignet med det som ble vedtatt i økonomiplan 2026-2029.

Kommunen har veid gjennomsnittlig rentebindingstid på gjelden på i underkant av 2 år og en fastrenteandel på noe under 50%. Denne praksisen innebærer at det tar noe tid før endringer i rentenivået fullt ut får konsekvenser for størrelsen på bykassens renteutgifter.

Renteutgifter som belastes driftsbudsjett og driftsregnskap, er beregnet ut fra saldo på nåværende låneportefølje, planlagte låneopptak resten av året, bystyrevedtak med budsjettvirkning i år samt byrådets innstilling til økonomiplan. I renteinntektene inngår avkastning fra rentebærende verdipapirer, renter av bankinnskudd samt andre utlån av egne midler, morarenteinntekter, byggelånsrenter og renteinntekter fra Husbanklån til videre utlån.

Størrelsen på renteinntektene er usikre. De er avhengig av hvordan kommunens inntekter og utgifter utvikler seg i løpet av hvert år og fra år til år. Den største inntektsposten er renter på bankinnskudd, renteinntekter fra utlån av husbankmidler (Startlån), samt byggelånsrenter. I en situasjon med økte renter, vil naturlig også renteinntektene øke. Men ikke i samme grad som utgiftene til renter på lån.

Som nevnt er det lagt til grunn en gjennomsnittlig årlig budsjettrente på 5,3 % i 2027. Se tabellen under for forventet utvikling i perioden.

Renteprognosen tar utgangspunkt i observerte markedsrenter. Nærmere bestemt en fremskrevet kurve for referanserenten 3 måneders NIBOR. I tillegg kommer en lånemargin på lånene, hvor en har valgt å benytte Kommunalbankens tidligere anbefaling til kredittmargin brukt i budsjettsammenheng. Det vil si 0,6 prosentpoeng i tillegg.

	Markedsrente	Kredittmargin	Budsjettrente	Endr. HØP 26/29
2027	4,7 %	0,6 %	5,3 %	1,1 prosentpoeng
2028	4,4 %	0,6 %	5,0 %	0,8 prosentpoeng
2029	4,2 %	0,6 %	4,8 %	0,5 prosentpoeng
2030	4,1 %	0,6 %	4,7 %	

Renteprognosen er basert på markedsrenter august 2026. Anslaget er brukt ved beregning av renter knyttet til refinansiering og nye lån i perioden, samt lån som har renteregulering i respektive år.

Utbytte

Totaltabell utbytte

Beløp i 1000 kr

Selskap	2027	2028	2029	2030
Utbytte fra Bergen Kino AS	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Utbytte fra Bergen Parkering AS	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Utbytte fra BIR AS	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Utbytte fra Eviny AS	-661 000	-400 000	-400 000	-400 000
Utbytte fra Fløibanen AS	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Totalsum	**-710 000**	**-449 000**	**-449 000**	**-449 000**

Eviny AS

Eviny AS (Eviny) produserer og leverer fornybar energi gjennom vannkraft, fjernvarme og elektriske infrastrukturtjenester. Selskapet utvikler også løsninger for elektrifisering, som ladestasjoner og energistyring, for å bidra til grønn omstilling i regionen. For 2027 har Eviny gitt signaler om et utbytte på i størrelsesorden 660 mill. kroner til Bergen kommune. Dette basert på selskapets ekstraordinært gode resultatestimat for 2026, og som i hovedsak skyldes betydelig økte markedspriser på strøm gjennom året. Eviny har de siste årene levert overskudd som har gitt utbytte på rundt 400 mill. kroner til kommunen, og det er ikke ventet vesentlige endringer i selskapets økonomi som tilsier lavere utbetalinger i økonomiplanperioden. Bakgrunnen for anslaget er at Eviny har et stabilt inntektsgrunnlag i hovedsak fra kraftproduksjon.

BIR AS

BIR AS håndterer avfall og gjenvinning for innbyggere og bedrifter i Bergensområdet. Det har vært et par krevende økonomiske år for selskapet som følge av blant annet utdeling av nye bosspann som følge av nye nasjonale utsorteringskrav, samt høy forbrenningsavgift, økte renteutgifter og svingninger i energiprisene. Dette har gitt Bergen kommune reduserte utbytter sammenlignet med tidligere år. Som følge effektiviseringstiltak og økte renovasjonsgebyr har trenden derimot snudd og det forventes et årlig utbytte på 25 mill. Dette er 15 mill. høyere enn vedtatt budsjett 2026.

Fløibanen AS

Fløibanen AS forvalter og utvikler fløibanen og tilhørende infrastruktur og tjenester som bidrar til å gjøre Fløyen til et attraktivt og tilgjengelig frilufts- og besøksområde for publikum. Etter flere år med betydelige kostnader knyttet til rehabilitering av skinnegang, stasjoner, vognmateriell og bygningsmassen til Fløyen Folkerestaurant, er driften tilbake til normal. Oppgraderingene har gitt betydelig flere påstigninger enn tidligere, samt større aktivitet på destinasjon Fløyen, og det legges derfor til grunn et årlig utbytte på kr. 20 mill. i økonomiplanperioden. Dette er 10 mill. høyere enn vedtatt budsjett 2026.

Bergen Kino AS

Bergen Kino AS driver kinovirksomhet i Bergen sentrum. Stabile økonomiske resultater gjør at det forventes et utbytte fra selskapet med 2 mill. årlig. Dette er på nivå med tidligere år.

Bergen Parkering AS

Bergen Parkering AS forvalter og drifter parkeringsanlegg og parkeringsplasser i Bergen på vegne av kommunen. Anleggene inkluderer blant annet ByGarasjen, KlosterGarasjen og SomheimsGarasjen. Stabile økonomiske resultater gjør at det forventes et utbytte fra selskapet med 2 mill. årlig. Dette er på nivå med tidligere år.

Endring i utbytte sammenlignet med vedtatt budsjett

Beløp i 1000 kr

Selskap	2027	2028	2029	2030
Utbytte fra BIR AS	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Utbytte fra Fløibanen AS	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Totalsum	**-25 000**	**-25 000**	**-25 000**	**-25 000**

Avdrag, utlån m.v.

Det forventes 327 mill. i økte avdrag i 2027 sammenlignet med vedtatt budsjett 2026.

Den store økningen i avdrag i 2027 er i stor grad knyttet til et forventet økt utbytte fra Eviny AS. Av dette foreslår byrådet å benytte 261 mill. til avdrag.

Tabell som sammenligner de enkelte årene i økonomiplanperioden med vedtatt budsjett 2026 (tall i 2027-kroner):

Beløp i mill.	2027	2028	2029	2030
Avdrag	327	98	140	166

Tallene som fremkommer, er basert på byrådets innstilling til investeringsprogram og tilhørende finansiering. De beregnede beløp for nye investeringslån er høyere enn beregnede avdrag. Dette gir økning i budsjettposten.

I byrådets forslag til ny økonomiplan er samlet lånefinansiering for ikke for årene 2027 - 2029 redusert med nærmere 1.100 mill. sammenlignet med det som ble vedtatt i forrige økonomiplan. Dette gir utslag når en sammenligner de to økonomiplanene år for år. Som det fremkommer i tabellen under vil det ekstra avdraget i 2027 medføre en stor økning første år i økonomiplanen, men lavere låneopptak medfører nærmest ingen endring i år to og tre.

Endringer sammenlignet med vedtatt HØP 26/29 (år for år - tall i 2027-kroner):

Beløp i mill.	2027	2028	2029
Avdrag	272	-9	6

Det er i økonomiplanperioden lagt til grunn at avdragstiden for lån til ikke-avgiftsfinansierte formål skal være 25 år. Avdrag til avgiftsfinansierte formål følger selvkostavskrivninger.

Endringene i avdrag tar utgangspunkt i forslag til lånefinansiering (jf. finansieringsplan under hovedoversikter), inkludert vedtatte og foreslåtte endringer på 2026 budsjettet.

Endringer på sentrale poster

Endringer på sentrale poster

Beløp i 1000 kr

Tjeneste	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avdrag, utlån m.v.	327 302	97 626	139 754	166 295
Eiendomsskatt	-110 306	-110 306	-110 306	-110 306
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	140 098	242 198	299 198	316 598
Interne finansieringsposter	-44 642	-13 210	48 123	124 639
Renter m.v.	106 719	206 159	280 938	292 952
Skatt på formue og inntekt	-624 829	-710 330	-796 344	-882 875
Statlig rammetilskudd	-383 243	-442 494	-500 399	-559 229
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	500	500	500	500
Utbytte	-286 000	-25 000	-25 000	-25 000
Øvrige generelle statstilskudd	-2 800	3 400	9 800	16 200
Totalsum	**-877 201**	**-751 456**	**-653 736**	**-660 226**

Driftsbudsjettet for tjenestene

Innledning

I dette kapitlet presenteres en oversikt over driftsbudsjettet for kommunens tjenester.

Første delen omhandler forslag til endringer i driftsbudsjettet. Den neste delen presenterer totalbudsjett etter foreslåtte endringer som fremmes i budsjettinnstillingen. I siste del, Slik fordeles budsjettet på enhetene, beskrives prinsippene for budsjettfordeling mellom tjenestene, herunder ulike tildelingsmodeller, rammefinansiering og plasspriser.

I forslag til HØP 2027-2030 er det lagt inn over 300 mill. til nye tiltak. Den største styrkingen kommer innen helsetjenestene. Dette skyldes blant annet demografiske endringer med flere eldre innbyggere, åpningen av Midtbygda behandlingssenter og satsingen på flere servicemedarbeidere. I tillegg planlegges oppstart av to bofellesskap for personer med utviklingshemming fra årsskiftet 2026/2027. Budsjettet styrkes også som følge av flere år med vekst i ordningen for brukerstyrt personlig assistanse (BPA).

Samtidig foreslås innsparinger og inntektsendringer på til sammen nærmere 300 mill. som følge av en fortsatt presset kommuneøkonomi. Bergen kommune har over flere år hatt et høyt og økende utgiftsnivå innen pleie- og omsorgstjenestene. For å sikre en mer bærekraftig utvikling foreslås derfor flere tiltak. Satsene for beregning av økonomisk sosialhjelp til voksne justeres ned til statens veiledende sats, noe som også reduserer kommunens utgifter til bostøtte. Det foreslås videre å effektivisere tjenestene gjennom endret innretning og tildelingspraksis, redusert arealbruk og økt bruk av digitale løsninger og kunstig intelligens. I tillegg er kommunens inntektsmuligheter gjennomgått, og det foreslås tiltak som skal bidra til økte inntekter.

Gebyrene innen vann og avløp justeres som følge av lønns- og prisvekst, renteutgifter og oppgraderingsbehov.

For mer informasjon om sentrale poster og den disponible budsjettrammen se kapittel *Sentrale inntekter og finansposter*.

Forslag til endringer i driftsbudsjettet

Her vises først hvilke endringer som er foreslått i HØP 2027-2030 sammenlignet med vedtatt budsjett for 2026. Deretter følger en samlet oversikt over alle realendringer på tjenesteområdene, samt en beskrivelse av hvordan kommunebudsjettet justeres etter lønns- og prisvekst.

Alle endringer i driftsbudsjettet

Tabellen under viser alle endringer i driftsbudsjettet.

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Driftsresultat

Beløp i 1000 kr

Endringskategori	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Vedtatt budsjett 2026	-173 607	-173 607	-173 607	-173 607
Prosjustering og diverse endringer	912 413	863 929	833 397	837 856
Nye tiltak og realendringer budsjett	-18 975	-124 290	-221 697	-276 974
Sentrale poster	-832 560	-738 247	-701 858	-784 865
Sum	-112 729	-172 215	-263 766	-397 590

Samletabell med alle realendringer i driftsbudsjettet

Tabellen under inneholder alle forslag til *realendringer* i HØP 2027-2030 (det vil si at tekniske endringer ikke inngår her).

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Samletabell med alle realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
01A - Barnehage	-15 847	-18 372	15 838	54 962
01B - Skole	-62 411	-93 780	-135 622	-165 042
01C - Spesialpedagogiske tjenester	-4 380	-8 310	-8 310	-8 310
02 - Barnevern	3 000	1 000	1 000	1 000
03A - Tjenester til eldre	69 669	103 136	153 216	244 232
03B - Tjenester til funksjonshemmede	11 500	11 500	11 500	11 500
03C - Tjenester til utviklingshemmede	53 181	75 358	71 020	63 401
03D - Psykisk helse	9 173	11 703	13 953	15 713
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	6 972	34 578	30 828	31 468
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-16 676	-49 176	-55 476	-77 876
04C - Introduksjons- og tolketjenester	-73 196	-83 820	-94 800	-104 800
05A - Forebyggende helsearbeid	5 750	-1 250	-1 250	-1 250
05B - Behandling og rehabilitering	4 871	8 753	10 715	12 719
07 - Brannvesen	457	465	472	472
08 - Samferdsel	-12 911	-13 883	-13 268	-12 543
09 - Boligtiltak	-45 295	-60 365	-59 338	-59 338
10B - Private planer og byggesak	3 000	1 500	0	0
10C - Naturforvaltning og parkdrift	668	1 228	3 982	3 915
10D - Klima og miljø	0	-105	-105	-105
11A - Lærlinger	-2 100	-3 900	-3 900	-3 900
11B - Arbeidsmarkedstiltak	688	688	688	688
12 - Kultur	7 666	6 031	6 031	6 031
13 - Idrett	2 934	5 102	5 510	5 510
14 - Næring	3 293	1 603	1 603	1 603
15 - Bystyrets organer og administrasjon	28 740	0	28 740	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	46 740	41 788	-46 362	-63 362
17 - Beredskap og sivilforsvar	2 266	2 266	2 266	2 266
18A - Vann og avløp	-47 727	-99 627	-162 227	-237 527
20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	1 000	1 600	1 600	1 600
21 - Pensjon og fellesposter	0	0	0	0
Sum	-18 975	-124 290	-221 697	-276 974

Lønns- og prisvekst på tjenesteområdene

Lønns- og prisveksten kompenseres gjennom deflatorjustering av de frie inntektene. Deflatoren fastsettes i Statsbudsjettet for det aktuelle budsjettår, og er en vekting mellom lønns- og prisvekst. Historiske tall viser at regjeringen over flere år har undervurdert veksten, og særlig for pandemiårene 2021 og 2022 var deflatoren satt betydelig lavere enn faktisk utvikling. Dette var også tilfellet for 2023 og 2024, men i mindre grad enn pandemiårene. Manglende kompensasjon for pris- og lønnsveksten gir kommunesektoren redusert kjøpekraft både i aktuelt budsjettår og årene etter.

I Statbudsjettet for 2026 ble det lagt til grunn en deflator på 3,5 prosent, mens i Revidert nasjonalbudsjett ble anslått deflator oppjustert til 4,1 prosent, som følge av sterkere lønnsvekst og økte energiutgifter. De økte utgiftene til lønns- og prisvekst må sees i sammenheng med økte skatteinntekter og reduserte merutgifter til demografi i 2026. Les mer om dette i Revidert budsjett 2026/1. tertialrapport. I KS sine beregninger per august anslår de en ytterligere oppjustering, med 0,2 prosentpoeng, som vi gi en deflator på 4,3 prosent for 2026, noe som isolert sett vil øke hele kommunesektorens driftsutgifter med om lag 1,5 mrd.

Det er heftet stor usikkerhet med hvorvidt kommunene vil kunne bevare sin kjøpekraft kommende år. I byrådets forslag til budsjett for 2027 er det lagt til grunn en deflator på 3,1 prosent ved justering av de frie inntektene. Det legges i dette budsjettet opp til at merutgifter som følge av anslått pris- og lønnsvekst kompenseres fullt ut på tjenesteområdene.

Totalbudsjett etter endringer

I tabellene under presenteres totalbudsjettet etter endringene som fremmes i budsjettinnstillingen. Det er mulig å benytte ulike filter for å inkludere og ekskludere verdier.

Det tas forbehold om at enkeltposter kan være budsjettert på feil sted i organisasjonen, på feil tjeneste eller kontogruppe. Budsjettet detaljeres endelig i egen byrådssak i februar 2027.

Totalbudsjett per tjenesteområde

Tabellen under viser totalbudsjettet per tjenesteområde.

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Totalbudsjett pr. tjenesteområde

Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
01A - Barnehage	3 415 802	3 411 812	3 447 271	3 487 395
01B - Skole	4 646 593	4 615 405	4 572 068	4 547 148
01C - Spesialpedagogiske tjenester	424 440	420 510	420 510	420 510
02 - Barnevern	1 127 605	1 125 605	1 125 605	1 125 605
03A - Tjenester til eldre	4 716 704	4 746 506	4 796 703	4 887 178
03B - Tjenester til funksjonshemmede	295 395	295 400	295 400	295 400
03C - Tjenester til utviklingshemmede	2 252 066	2 272 405	2 268 862	2 261 243
03D - Psykisk helse	949 104	951 634	953 884	955 644
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	552 101	579 707	575 957	576 597
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 158 480	1 125 980	1 119 680	1 097 280
04C - Introduksjons- og tolketjenester	289 174	278 480	267 480	257 480
05A - Forebyggende helsearbeid	373 574	366 574	366 574	366 574
05B - Behandling og rehabilitering	962 991	966 873	968 835	970 839
06 - Overføringer til trossamfunn	208 522	208 522	208 522	208 522
07 - Brannvesen	268 756	268 324	268 331	268 331
08 - Samferdsel	45 856	44 984	45 599	46 324
09 - Boligtiltak	163 763	147 401	148 428	148 428
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	91 880	88 880	88 880	88 880
10B - Private planer og byggesak	35 387	33 887	32 387	32 387
10C - Naturforvaltning og parkdrift	199 265	196 825	199 579	199 512
10D - Klima og miljø	40 557	39 452	39 452	39 452
11A - Lærlinger	66 890	65 090	65 090	65 090
11B - Arbeidsmarkedstiltak	30 306	29 806	28 806	28 806
12 - Kultur	669 449	664 989	652 989	652 889
13 - Idrett	398 700	400 468	400 876	400 876
14 - Næring	-3 440	-5 130	-5 130	-5 130
15 - Bystyrets organer og administrasjon	138 563	109 823	138 563	109 823
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	1 429 573	1 399 135	1 293 306	1 276 306
17 - Beredskap og sivilforsvar	39 233	39 233	39 233	39 233
18A - Vann og avløp	-264	-264	-264	-264
18B - Renovasjon	7 193	7 193	7 193	7 193
20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	385 970	386 570	386 570	386 570
21 - Pensjon og fellesposter	-1 537 646	-1 565 280	-1 598 162	-1 616 554
23 - Sentrale inntekter og finansposter	-23 842 541	-23 716 796	-23 619 075	-23 625 565
Sum	0	0	0	0

Totalbudsjett per byrådsavdeling

Tabellen under viser totalbudsjettet til de ulike byrådsavdelingene.

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Totalbudsjett per byrådsavdeling

Beløp i 1000 kr

Avdeling	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
1 - Byrådsleders avdeling	374 861	371 061	371 061	371 061
2 - Byrådsavdeling for finans	1 476 768	1 444 576	1 331 593	1 324 986
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	8 174 627	8 142 749	8 065 960	8 057 854
4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	7 712 762	7 674 302	7 667 090	7 677 794
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	734 869	725 720	727 596	728 254
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	4 723 960	4 698 958	4 680 956	4 648 706
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1 167 530	1 164 838	1 165 246	1 165 246
8 - Bystyrets organer	137 598	108 858	137 598	108 858
90 - Fellesposter - bykassen	-24 502 974	-24 331 063	-24 147 101	-24 082 760
Sum	-0	-0	-0	-0

Totalbudsjett per type utgift og inntekt (kontogruppe)

Tabellen under viser totalbudsjettet per hovedtype utgifter og inntekter (kontogruppe).

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Totalbudsjett per kontogruppe

Beløp i 1000 kr

Kontogruppe	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Lønn	17 292 648	17 303 584	17 376 730	17 443 762
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	5 898 628	5 822 155	5 710 144	5 668 518
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 843 731	5 844 003	5 839 643	5 867 504
Overføringsutgifter	2 819 689	2 769 238	2 762 673	2 739 773
Finansutgifter	4 167 961	4 268 872	4 500 603	4 642 507
Salgsinntekter	-5 527 058	-5 576 666	-5 654 815	-5 736 000
Refusjoner	-2 444 495	-2 432 970	-2 432 970	-2 432 970
Overføringsinntekter	-25 460 176	-25 496 628	-25 577 147	-25 696 708
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 590 927	-2 501 587	-2 524 860	-2 494 385
Sum	-0	-0	-0	-0

Slik fordeles budsjett på tjenestene

Driftsbudsjettet for Bergen kommune er bygget opp i samsvar med gjeldende organisasjons- og fullmaktstruktur. Bystyret vedtar netto driftsrammer for hvert av tjenesteområdene, mens byrådet er gitt fullmakt til å fordele budsjettet videre til resultatenheter/etater.

Budsjettdokumentet skal gi bystyret nødvendig informasjon til å vedta budsjettet i samsvar med disse fullmaktene. Når det gjelder konsekvenser av budsjettet for hver enkelt av de om lag 400 resultatenhetene i kommunen, vil rammeendringstabeller og tekst for øvrig i dokumentet beskrive dette på et mer generelt nivå. Det arbeides imidlertid parallelt med rammene til resultatenhetene, fram mot den endelige fordelingen etter at bystyret har vedtatt budsjettet.

Følgende vil bli lagt til grunn ved fordeling av budsjett til resultatenheter i 2027:

Grunnskole

Elevbasert tildelingsmodell (byrådsak 44/04 – endret i byrådsak 1191/06) som tildeler timer til den ordinære undervisningen inkl. administrasjon og merkantilressurs. Alle skoler får en lik grunnressurs for å sikre drift av de mindre skolene. Skolene får i tillegg tildelt budsjett til skoleskyss etter faktiske kostnader. Øvrige budsjettildelinger avhenger av faktisk elevtall. Budsjettet skal dekke utgifter til ansatte, læremidler og andre elevrelaterte driftsutgifter. Skolene er rammestyrt, slik at rektor gjør sine prioriteringer innenfor eget driftsbudsjett. Det settes i tillegg av midler for å dekke utgifter knyttet til elevers rettigheter til individuelt tilrettelagt opplæring, fysisk tilrettelegging og personlig assistanse. Tildelingsmodellen for skole vil vurderes i løpet av 2026.

SFO

Modellen baseres på en bemanningsnorm (" plassfaktor"). Tildelingen er direkte avhengig av antall innmeldte barn i ordningene. I tillegg tildeles ekstraassistent. Inntektsbudsjettet på SFO tar høyde for et frafall om våren på 12,5 prosent.

Barnehage

Modell som tildeler driftsressurser til barnehagen basert på antall barn i heldagsopphold i barnehagen fordelt på følgende alderskategorier; 0-2 år og 3-5 år. Kommunale barnehager får i tillegg tildelt budsjett etter faktiske kostnader til eventuell ekstern husleie. Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager regulerer tilskuddet til private barnehager. Driftstilskuddssatsene skal beregnes ut fra gjennomsnittlige driftsutgifter per heltidsplass i tilsvarende kommunale barnehager to år før tilskuddsåret, korrigert for lønns- og prisvekst. Egne nasjonale satser benyttes for administrasjon og pensjonspåslag, samt for kapitaltilskudd.

Barnevern

Budsjettet fordeles etter en modell med flere komponenter, der noe er rammefordelt, og noe fordeles etter forventet aktivitetsnivå.

Sykehjem

Budsjett tildeles institusjonene i henhold til en normkostnad pr heldøgnplass. Det gis tillegg for spesielle funksjoner og i noen grad for ekstra bemanning rundt beboere med særskilte behov. Private institusjoner tildeles ressurser i henhold til drifts- og husleieavtale.

Praktisk bistand hushold

Budsjettet fordeles til Etat for vurdering og rehabilitering (vurderings- og vedtaksenheten), basert på antall vedtakstimer multiplisert med en gitt pris som reflekterer kostnadene ved å produsere tjenesten. Enhetene bestiller tjenester hos den kommunale Etat for hjemmebaserte tjenester eller private firma med avtale, som er utførende enheter. Ressurser overføres i henhold til utført tjenestevolum. Bruker velger selv om det er kommunen eller det private firmaet som skal utføre tjenesten.

Hjemmesykepleie

I samsvar med «Tillits- og faglighetsreformen» fordeles budsjettet etter en kategorimodell, der fordelingen avhenger av hvor mange brukere hjemmesykepleiesonen har innenfor den enkelte kategori. Budsjettet omfordeles i løpet av året for å fange opp endringer hos brukerne som har betydning for ressursfordelingen. Administrasjon og andre funksjoner rammebudsjetteres utenom.

Tjenester for utviklingshemmede

Fordelingen av budsjettrammen til botjenester og avlastning tar utgangspunkt i ressursbehovet definert gjennom turnus. Resten av området, som dagtjenester og administrasjon er rammebudsjettert.

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste

Budsjettet fordeles i henhold til en kriteriebasert modell. Modellen inneholder både befolkningskriterier og kriterier som skal fange opp særlige behov. Særskilte tiltak rammebudsjetteres utenom.

Habilitering og rehabilitering

Tjenestene og ressurser til privatpraktiserende fysioterapeuter med kommunalt driftstilskudd rammebudsjetteres.

Psykisk helse voksne

Budsjettet til botilbudene fordeles til avdelinger basert på 4 fire kategorier tjenestetilbud, hvor ekstrautgifter til ressurskrevende brukere og andre parameter hensyntas. Modellen revideres årlig basert på den totale rammen til tjenesteområdet. Øvrige tjenester innenfor tjenesteområdene er rammefinansiert.

Sosial

Sosialtjenesten fordeles etter flere kriterier hvorav historiske regnskaper, klienter, program og antall ansatte sett opp mot klientmengde er hovedelementene. Andre tjenester innenfor tjenesteområdene er rammefinansiert. Sosialhjelp fordeles etter objektive kriterier.

Kultur

Fordeles ut fra planlagt aktivitet ved Etat for bibliotek og kultur og Avdeling for kunst og kulturutvikling.

Bolig

Bostøtte fordeles etter objektive kriterier. Resterende budsjett til boligkontoret er rammefinansiert.

Øvrige enheter innenfor Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold

Budsjettet rammebudsjetteres.

Øvrige enheter innenfor Byrådsavdeling for helse og omsorg

Budsjettet rammebudsjetteres.

Investeringsprogram

Innleiing

Byrådet foreslår eit investeringsprogram for åra 2027-2030 på til saman 15,3 mrd. Av dette går 2,8 mrd. til avgiftsfinansierte investeringar innan sjølvkostområda, medan 12,5 mrd. gjeld ikkje-avgiftsfinansierte investeringar. I dei ikkje-avgiftsfinansierte investeringane inngår òg tilskot til Bergen kyrkjelege fellesråd til kyrkje- og gravplassinvesteringar på om lag 350 mill. i planperioden.

Byrådet legg også fram eit tiårig investeringsprogram fram til 2036. Investeringsplanen for dei siste åra i perioden er førebels og vil bli vidareutvikla gjennom dei årlege rulleringane av økonomiplanen. Samla investeringsnivå i tiårsperioden er estimert til 33 mrd., der 6,5 mrd. gjeld avgiftsfinansierte investeringar.

Avgiftsfinansierte investeringar

Tabellen under viser summen av **avgiftsfinansierte investeringar** i HØP-perioden med tilhøyrande finansiering (tall i mill.). Investeringar på sjølvkostområdet skal vere fullt ut lånefinansierte. Det vert budsjettert med om lag 2,8 mrd. i låneopptak i økonomiplanperioden.

	2027	2028	2029	2030
Sum alle investeringar	667	784	661	681
Bruk av lån	- 667	- 784	- 661	- 681
Totalsum	**0**	**0**	**0**	**0**

Samanlikna med tilsvarande periode i gjeldande handlings- og økonomiplan, er investeringsnivået samla sett redusert med om lag 620 mill. Samstundes er det foreslått fleire store prosjekt, særleg knytt til vannbehandling- og reinseanlegg.

Ikkje-avgiftsfinansierte investeringar

Tabellen under viser summen av ikkje-avgiftsfinansierte investeringar i økonomiplanperioden med tilhøyrande finansiering (tal i mill.):

	2027	2028	2029	2030
Sum alle investeringar	3 223	3 220	3 095	2 930
Sentral korreksjon	- 250	- 250	- 250	- 250
Sum forventa investeringsnivå	**2 973**	**2 970**	**2 845**	**2 680**
Bruk av lån	- 2 097	- 2 044	- 1 886	- 1 672

	2027	2028	2029	2030
Kompensasjon for meirverdiavgift	- 450	- 410	- 400	- 350
Overføring frå drift	- 107	- 157	- 257	- 357
Bruk av fond	- 28	- 41	- 27	- 92
Tilskot frå andre	- 291	- 318	- 275	- 208
Sum finansiering	**- 2 973**	**- 2 970**	**- 2 845**	**- 2 680**
Totalsum	**0**	**0**	**0**	**0**

For dei ikkje-avgiftsfinansierte investeringane er det lagt inn ein sentral korreksjon på 250 mill. årleg i perioden 2027-2030. Korreksjonen skal bidra til at investeringsbudsjettet i større grad samsvarar med forventa gjennomføringstakt og dermed gi eit meir realistisk grunnlag for budsjettering av låneopptak og kapitalutgifter.

Etter sentral korreksjon er forventa investeringsnivå om lag 3,0 mrd. årleg i starten av perioden, avtakande til 2,7 mrd. i 2030. Investeringane blir finansierte gjennom lån, momskompensasjon, overføringar frå drift, fondsmidlar og tilskot frå andre.

Den sentrale korreksjonen og finansieringa av investeringane er nærare omtalt seinare i kapittelet.

Endringane som byrådet foreslår i HØP 2027-2030 er om lag 485 mill. kroner lågare enn tilsvarande periode i gjeldande HØP 2026-2029. Samstundes er det samla investeringsnivået noko høgare enn i førre økonomiplan. Dette skuldast i hovudsak overføringar på meir enn 750 mill. kroner frå 2026 til 2027 i samband med Revidert budsjett 2026, som følgje av oppdaterte framdriftsplanar og andre justeringar.

I motsetnad til fjorårets økonomiplan er innstilling 1 lagd fram før 2. tertialrapport er ferdigstilt. Eventuelle endringar i 2026-budsjettet som vert fremja i tertialrapporten, og som påverkar åra 2027-2030, vil derfor bli lagde fram i Tilleggsinnstilling 1. Ein må rekne med at dette vil medføre justeringar i investeringsnivået.

Sjølv om byrådet foreslår fleire grep for å redusere investeringsnivået, er investeringsaktiviteten framleis høg. Høg kostnadsvekst, eit stort lånebehov og vedvarande høge renter gjer at gjeldsveksten framleis er ei av dei største økonomiske utfordringane for kommunen.

Byrådet foreslår difor ytterlegare grep i investeringsprogrammet for 2027-2036 for å ta investeringsnivået ned mot eit meir bærekraftig nivå over tid. Blant anna vert det foreslått å utsetje eller redusere omfanget av enkelte prosjekt, og at nokon prosjekt likevel ikkje vert gjennomført. Nærare omtale av desse tiltaka finst i avsnittet om innsparingstiltak i investeringsbudsjettet.

Nær halvparten av investeringsbudsjettet i 2027 er knytt til prosjekt som allereie er under gjennomføring eller nærmar seg oppstart. Døme på større pågåande prosjekt er Fageråshjemmet, Loddefjordåsen behandlingssenter, Slåtthaug skole, Rolland skole, Garnes reinseanlegg og Espeland vassbehandlingsanlegg.

Finansiering av investeringane

Låneopptak

Det er foreslått å budsjettere med totalt 7,7 mrd. kroner i låneopptak til ikkje-avgiftsfinansierte investeringar i perioden 2027-2030. Lånebehovet er 1,2 mrd. lågare enn det som låg til grunn i gjeldande økonomiplan. Reduksjonen kjem i hovudsak av at investeringsbudsjettet i større grad er tilpassa forventa gjennomføringstakt. Samstundes bidreg auka driftsfinansiering til å dempe veksten i lånebehovet.

Tilskot frå andre til investeringar

Tilskot til investeringar er budsjettert til om lag 1,1 mrd. kroner i økonomiplanperioden. Dette gjeld i hovudsak investeringstilskot til sjukeheimar, bustader for personar med utviklingshemming, kulturformål og ulike bustadtiltak. Nivået er om lag uendra samanlikna med Handlings- og økonomiplan 2026-2029.

Kompensasjon av meirverdiavgift

Budsjettert meirverdiavgiftskompensasjon for investeringar utgjer om lag 1,6 mrd. kroner i økonomiplanperioden. Beløpet er berekna med utgangspunkt i forventa påløpt meirverdiavgift. MVA-kompensasjonen inngår som hovudregel i den samla finansieringa av investeringsporteføljen. For enkelte prosjekt, der finansieringa heilt eller delvis kjem frå eksterne bidrag, vert MVA-kompensasjonen rekna som ein del av prosjektet si spesifikke finansiering. Dette kan til dømes gjelde prosjekt finansierte gjennom gåver eller utbyggingsavtalar.

Overføring frå driftsbudsjettet

Driftsfinansiering av investeringar er eit viktig verkemiddel for å avgrense låneopptak og framtidige kapitalutgifter. I førre økonomiplan vart det ikkje lagt opp til slik finansiering, som følgje av den krevjande økonomiske situasjonen kommunen stod i. I denne økonomiplanen er reduksjon av gjeldsveksten prioritert, og det er lagt opp til at nær heile det budsjetterte overskotet skal nyttast til driftsfinansiering av investeringar.

Det er foreslått ei overføring frå drift til investering på 100 mill. kroner i 2027, aukande til 350 mill. kroner i 2030. I tillegg er det lagt inn ei årleg overføring på 7 mill. kroner knytt til finansieringa av eit særskilt investeringsprosjekt.

For meir informasjon sjå kapittelet Økonomiske status og utvikling.

Bruk av investeringsfond

Det er budsjettert med bruk av om lag 190 mill. kroner frå fond til finansiering av investeringar i økonomiplanperioden. Midlane består i hovudsak av inntekter frå sal av eigedom. Byrådet foreslår at salgsinntekter som vert mottekne i 2027, først vert avsette til fond og deretter nytta til investeringsfinansiering frå 2028. Dette skal sikre at inntektene er realiserte før dei vert tekne i bruk i budsjettet.

Bildet under viser eit kakediagram kor ein ser kor stor del dei ulike finansieringskjeldene utgjer i 2027. Bruk av lån er størst med 71%. Til samanlikning utgjorde andel lån 75 % i 2026.

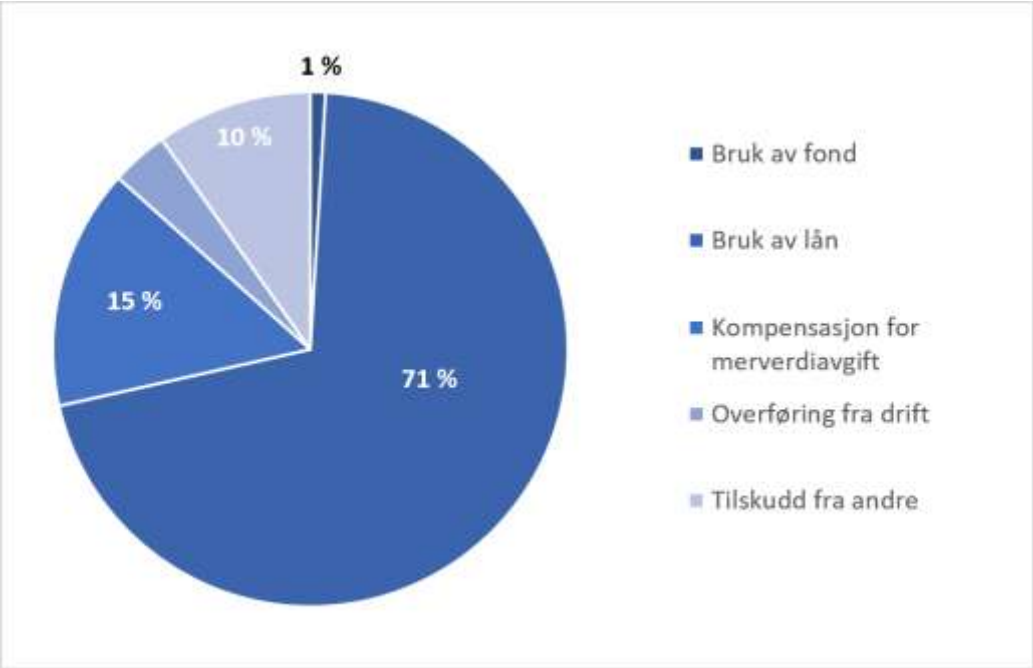

Sentral korreksjon for lågare samla investeringsnivå

For å sikre meir realistiske investeringsbudsjett har kommunen dei siste åra nytta ei sentral korrigering av investeringsnivået. Bakgrunnen har vore store avvik mellom budsjett og rekneskap, som førte til at låneopptak og kapitalutgifter vart budsjettert høgare enn nødvendig.

Samstundes har erfaringane vist at korrigeringa har vore for høg, noko som har gitt eit urealistisk lågt investeringsbudsjett og behov for å auke låneopptaket gjennom året. For å betre samsvaret mellom budsjett og forventa investeringsaktivitet er den sentrale korrigeringa no redusert til 250 mill. kroner årleg i planperioden.

Investeringsnivået er framleis høgt, og med mange store prosjekt som er i gang eller som nærmar seg oppstart, må nedtrappinga av investeringsaktiviteten skje gradvis. Nivået på den sentrale korrigeringa vil bli vurdert på nytt ved neste rullering av økonomiplanen.

Den sentrale korreksjonen er fordelt på dei største tjenesteområdene, hhv. Barnehage, Boligtiltak, Idrett, Kultur, Skole og Tjenester til eldre. Byrådet vil gjennom budsjettåret følge nøye med på framdrifta til dei enkelte prosjekta, og ved behov foreslå å justere den sentrale korreksjonen i samband med revidert budsjett og tertialrapport 2.

For avgiftsfinansierte investeringar er det ikkje foreslått ein liknande sentral korreksjon.

Sal av fast eigedom

Like viktig som å kjøpe areal og bygge nye bygg til viktige formål, er det å avhende bygg og eigedommar som ikkje er like viktige for drifta. Å eige og drifte ein eigedom er kostbart og ressurskrevjande. Når kommunen relokaliserer sine eigne funksjonar og frigir bygg, så må hovudregelen difor vere at fråflytta bygg enten vert omdisponert til å dekke andre kommunale behov, eller at dei går inn i finansieringa av nye ved at det vert seld. Byrådet ynskjer å opprettholde eit høgt ambisjonsnivå når det kjem til sal av eigedommar som det ikkje er strategisk viktig for kommunen å eige. I Vedtatt handlings- og økonomiplan 2026-2029 vart det budsjettert med sal av eigedom for 110 mill. årleg i økonomiplanperioden, og byrådet foreslås å opprettholde dette nivået ved rullering av økonomiplan 27-30.

Framover vil ein fokusere på å auke salet av eigedomar av mindre strategisk betydning for kommunen, og få i gong utviklingsprosessar på tomter som kommunen eig, særleg i transformasjonsområde kor det er høg aktivitet. Eit døme er Dokkenområdet, kor det er store planar for byutvikling dei komande åra.

Tabellen under viser kor mykje som er foreslått budsjettert i økonomiplanperioden av inntekter frå sal av fast eigedom. Alle salsinntekter vil bli sett av til ubundne investeringsfond.

	2027	2028	2029	2030
Sal av fast eigedom	-110,0	-110,0	-110,0	-110,0
Avsetning til ubunden investeringsfond	110,0	110,0	110,0	110,0

Innsparingar og satsingar i investeringsbudsjettet

Trass omfattande grep som er gjort i dei foregåande økonomiplanane for å sikre eit berekraftig investeringsbudsjett, er investeringsnivået framleis høgt. Byrådet har derfor halde fram arbeidet med å sjå på moglegheitane for å redusere kostnadene i investeringsprosjekta, mellom anna gjennom Design to cost. Denne tilnærminga er akuell for fleire komande investeringsprosjekt, og som det er venta vil kunne gi innsparingseffektar.

Fleire forhold gjer det naudsynt å gjennomføre enkelte investeringar, det gjeld mellom anna innan helse- og omsorgstenestene. Generell dårleg tilstand på enkelte formålsbygg, og målet om å auke bruken av eigne bygg framfor å leige, medfører også eit høgare investeringsbehov. Målet er likevel å gjennomføre investeringar innanfor ei berekraftig økonomisk ramme, med sikte på å unngå ein like sterk vekst i belastninga på driftsbudsjettet i åra framover.

Som ein del av budsjettarbeidet har byrådet gjort ei samla vurdering av investeringsporteføljen. Byrådet foreslår å redusere omfanget av enkelte prosjekt, å utsette gjennomføringa av andre og at nokon prosjekt likevel ikkje vert gjennomført. Ein del sekkepostar er også nedjustert. I tillegg er investeringsprogrammet oppdatert med nye framdrifts- og kostnadsanslag. Oversikt over endringane går fram av tabellane under og i omtalen av dei einskilde prosjekta.

Prosjekt som vert foreslått redusert i omfang

Tenesteområde	Investering
01B	Innvendig oppgradering - skoler
07	Sjøbrand
08	Ladepunkter i boligsoneanlegg
10C	Rollandsparken
10C	Rehabilitering av Ole Bull fonteneanlegg
10C	Mindemyren kommunal andel
10D	Mobilpunkter og ladepunkter
10D	Renere Havn - Vågen
12	Kunstnerisk utsmykning
12	Kunstinnkjøp
Flere	ENØK-prosjekter

Prosjekt som vert foreslått å skyve på

Tenesteområde	Investering
01A	Slettebakken barnehage
01B	Gimle skole
01B	Ny barneskole på Dokken
01B	Loddefjord skole
01B	Forsterket avdeling ved Kringlebotn skole
03D	Knappentunet - utbygging og rehabilitering
08	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett
08	Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden Totalt
08	Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden
10C	Storavatnet park- og friluftsområde
10C	Haukås våtmarkspark
13	Landåshallen
13	Haukelandshallen
14	Festningskaien - Oppgradering
Flere	Mindemyren flerbruksbygg

Prosjekt som vert foreslått å ikkje gjennomføre

Tenesteområde	Investering
01A	Solbakken barnehage
03C	Rollandslia bofellesskap
07	Laksevåg brannstasjon - ombygging
13	Arna Stadion
13	Arna Stadion - garderobebygg
10C	Sælenvassdraget - Utløp fra Ortunvannet
10C	Sælenvassdraget - Oaseparken
10C	Vassdrags- og våtmarkstiltak

Nye prosjekt og framskundingar

Investeringsprogrammet som byrådet foreslår omfattar om lag 200 prosjekt i ulik storleik. Skule er det tenesteområdet som har størst investeringsramme i økonomiplanperioden med 2,9 mrd. Andre store investeringsområde er tenester til eldre, idrett, samferdsel og vatn og avløp. I tiårsperspektivet er tenester til eldre det største investeringsområdet. Det heng saman med dei demografiske utfordringane som me står overfor, med ei stadig aldrande befolkning.

Det er i tillegg skapt plass i budsjettet til fleire nye investeringar. Den aller største nye investeringa gjeld ny byarena, som byrådet foreslår å sette av 1,3 mrd. til.

Tenesteområde	Investering
01A	Barnehage Vadmyra/Loddefjord – prosjektutvikling
01B	Ungdomsskolekapasitet i Bergen sør
03A	Haugatun produksjonskjøkken - prosjektutvikling
03A	Sykehjem 2 produksjonskjøkken - prosjektutvikling
03A	Sykehjem 3 - prosjektutvikling
03C	Ombygging Søreidtunet
08	Solheim parkering - oppgradering
08	Veilys
10C	Kristiansholm infrastruktur kommunal andel
10C	Skogsveg Kismul - oppgradering
12	Arna Prestegård
12	Investeringsfond for kreative næringer
14	Byarena
16	Neumannsgate - prosjektutvikling
16	Utskiftning av servere for brannmur i den digitale infrastrukturen

Fylgjande investeringar har blitt framskunda, og er planlagt tidlegare ferdig enn det som ligg inne i gjeldande handlings- og økonomiplan:

Tenesteområde	Investering
01B	Ny ungdomsskole i sentrum
07	Bergen Vest Brannstasjon

Sjå investeringstabellane inne på tenesteområda og samletabellen under for omtale av prosjekta.

Merk at midlar til gjennomføring av alle store utbyggings- og rehabiliteringsprosjekt ligg på eigne sekkepostar. For desse er det i tillegg avsett midlar til prosjektutvikling på eigne linjer i budsjettet.

Øvrige delar av investeringsbudsjettet

Lån til vidare utlån (formidlingslån)

Ramma for lån til vidare utlån fra Husbanken i 2026 er 950 mill. Denne ramma blir videreført i forslaget til økonomiplan for 2027-2030. Samme beløp blir ført opp i nye innlån frå Husbanken.

Avdragsinntekter frå høvevis ordinære avdrag og ekstraordinære avdrag går til direkte nedbetaling av eksterne innlån i samme regnskapsår. På same måte vil forventa bruk av tapsfond gå til nedskriving av ekstern gjeld.

	2026	2027	2028	2029	2030
Videreutlån husbankmidler	950	950	950	950	950
Bruk av lån til videreutlån husbankmidler	-950	-950	-950	-950	-950
Ekstraordinære avdrag	5	5	5	5	5
Avdrag lån til videreutlån	466	530	565	600	630
Mottatte ordinære avdrag videreutlån husbankmidler	-125	-130	-145	-160	-170
Mottatte ekstraordinære avdrag videreutlån husbankmidler	-341	-400	-420	-440	-460
Bunden overføring fra driftsregnskapet (bruk av tapsfond)	-5	-5	-5	-5	-5
Sum	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Avdrag, utlån mv.

Bykassa sitt langsiktige utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjonar er lånefinansiert gjennom kommunen sitt lånefond. Mottatte avdrag på desse låna blir overført til lånefondet og går til nedbetaling av ekstern gjeld til samme formål. Vidare har bykassen utlån til ulike private aktører, finansiert av kommunen sine ubundne midlar. Avdraga blir her tilbakeført ubundne investeringsfond.

	2026	2027	2028	2029	2030
Avdrag vedr. utlån private institusjoner	41,1	41,1	41,1	24,1	24,1
Videreutlån til private institusjoner	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Mottatte avdrag utlån	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Mottatte avdrag utlån private institusjoner	-41,1	-41,1	-41,1	-24,1	-24,1
Bruk av lån til videreutlån private institusjoner	0	0	0	0	0
Sum	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Eigenkapitalinnskot - pensjonskasser

I tråd med bystyrets budsjettvedtak for 2010 skal det årleg skytast inn ny eigenkapital i pensjonskassene. For 2027 blir det budsjettert med 70,12 mill. til Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) og 11,88 mill. til KLP. Eigenkapitalinnskota blir finansiert ved bruk av fond.

	2026	2027	2028	2029	2030
Kjøp av andeler i pensjons-selskap (BKP og KLP)	80,0	82,0	84,0	86,0	88,0
Bruk av ubundne investeringsfond	-80,0	-82,0	-84,0	-86,0	-88,0
Sum	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Investeringstabell for kommunen samlet

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Barnehage																
Barnehage Vadmyra/Loddefjord – prosjektutvikling	2028		IA	15,0	0,0	15,0	0,0	7,5	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						19,0	0,0	35,9	85,9	108,2	92,8	51,9	19,8	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Flaktveit barnehage - rehabilitering	2026	BY 270/24	59,4	54,4	0,0	54,4	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gullstølbotn barnehage - rehabilitering	2029		IA	84,9	0,0	84,9	19,3	50,2	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gyldenpris barnehage – rehabilitering	2029		IA	90,9	0,0	90,9	6,7	20,0	38,9	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Idavollen barnehage	2027	0	IA	26,0	0,0	26,0	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	2029		IA	15,3	0,0	15,3	0,2	1,2	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innvendig oppgraderinger - Barnehage	Løpende						4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0
Inventar byggeprosjekter - barnehage	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						1,8	1,8	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	27,9	27,9
Seljedalen Barnehage - Prosjektutvikling	2028	0	IA	3,1	0,0	3,1	1,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-15,0	-15,0	-15,0	-15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	2031		IA	11,1	0,0	11,1	0,0	0,0	0,0	4,2	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Barnehage			**59,4**	**300,8**	**0,0**	**300,8**	**97,8**	**106,0**	**131,6**	**135,3**	**154,8**	**134,0**	**93,2**	**61,0**	**39,4**	**32,9**
Skole																
Alvøen skole - prosjektutvikling	2031	0	IA	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Christi Krybbe skoler - prosjektutvikling	2030		IA	46,7	0,0	46,7	0,0	8,7	8,7	10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	5,0
Flaktveit skole - oppgradering	2030	UFKN 88/26	42,2	42,2	0,0	42,2	19,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forsterket avdeling Kringlebotn skole - prosjektutvikling	2032		IA	4,0	0,0	4,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling	2038		IA	68,4	0,0	68,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2	15,7
Hop oppveksttun - prosjektutvikling	2032	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inneklimatiltak - skoler	Løpende						30,5	4,0	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innvendig oppgradering - skoler	Løpende						2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Inventar, byggeprosjekter - skole	Løpende						4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan			Sum øvrige år						
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Kaland skole – oppgradering trafikkavvikling og uteareal (fase 1)	2027	0	IA	25,3	0,0	25,3	19,1	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kaland skole (fase 2) - prosjektutvikling	2029		IA	11,2	0,0	11,2	0,0	5,6	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kyrkjekrinsen skole - prosjektutvikling	2028	0	IA	2,0	0,0	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						7,5	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	10,7
Liland skole	2029	0	IA	29,0	0,0	29,0	6,5	0,0	1,5	15,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Loddefjord skole - prosjektutvikling	2037		IA	60,7	0,0	60,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	7,9
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2033		IA	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,7	17,7	22,2	21,7	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	43,5	43,5
Mjølkeråen (Marikollen) skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny barneskole på Dokken - prosjektutvikling	2038		IA	62,0	0,0	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	17,0
Ny ungdomsskole på Nordnes - prosjektutvikling	2030		IA	55,0	0,0	55,0	6,0	9,0	15,0	15,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen - prosjektutvikling	2027		IA	2,6	0,0	2,6	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvik skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppgradering av uteareal - skole	Løpende						2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Paradis skole - prosjektutvikling	2028	0	IA	6,5	0,0	6,5	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rolland skole, riving og nybygg	2028	BY 120/25	497,3	497,3	0,0	497,3	145,2	75,7	96,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rothaugen skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	41,6	0,0	41,6	15,7	15,7	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rå skole, idrettshall	2026	BY 177/23	129,8	145,0	0,0	145,0	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende						90,6	59,7	394,3	475,7	343,7	555,6	836,8	524,6	303,6	41,6
Slåtthaug skole - rehabilitering og nybygg	2029	BY 27/26	631,5	631,5	0,0	631,5	193,9	192,5	94,7	46,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall	2029		IA	640,3	0,0	640,3	143,9	171,4	123,3	48,7	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tertnes skole - Gymbygget - Prosjektutvikling	2028	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelser	Løpende						7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	2,0
Ulriken erstatningsskole	2027	BY 267/24	152,0	115,0	0,0	115,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ungdomsskolekapasitet i Bergen sør - prosjektutvikling	2031		IA	40,0	0,0	40,0	0,0	0,0	10,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ytre Arna skole - prosjektutvikling	2028		IA	34,4	0,0	34,4	2,5	18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	2028	BY 35/24	265,0	265,0	0,0	265,0	97,9	22,2	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Skole			**1 717,8**	**2 945,2**	**0,0**	**2 945,2**	**761,8**	**572,8**	**772,6**	**602,5**	**544,7**	**654,5**	**938,2**	**604,4**	**391,2**	**150,1**
Tjenester til eldre																
Digitalt tilsyn i sykehjem og behandlingssentre	2027	0	IA	7,3	0,0	7,3	0,0	1,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	5,1
Fageråshjemmet	2030	BY 355/25	1 166,4	1 166,4	-295,6	870,8	250,0	146,0	268,0	169,0	151,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gullstøltunet - reetablering av produksjonskjøkken	2027	UFKN 91/26	36,0	36,0	0,0	36,0	19,1	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haugatun produksjonskjøkken - prosjektutvikling	2029		IA	4,0	0,0	4,0	0,7	2,3	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haugatun sykehjem - prosjektutvikling	2029		IA	132,6	0,0	132,6	9,0	76,6	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						4,1	4,1	4,6	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	8,8
Loddefjordåsen behandlingssenter	2028	BY 119/25	1 041,8	1 041,8	-142,5	899,3	323,5	184,2	99,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	2026	BY 93/23	993,0	993,0	-298,1	694,9	17,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	15,4	15,4
Nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	2029	0	IA	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-75,0	-75,0	-75,0	-75,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende						17,5	209,6	85,3	427,7	827,4	649,5	583,8	1 007,3	368,5	299,2
Sykehjem 2 - prosjektutvikling	2029		IA	222,9	0,0	222,9	62,3	62,8	87,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sykehjem 2 produksjonskjøkken - prosjektutvikling	2029		IA	8,0	0,0	8,0	2,3	2,4	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sykehjem 3 - prosjektutvikling	2032		IA	168,3	0,0	168,3	1,0	5,0	22,2	26,3	66,6	47,3	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Tiltak for økt matglede i eldreomsorgen	Løpende						2,5	2,5	2,0	15,8	28,4	19,6	13,2	23,0	0,0	0,0
Sum Tjenester til eldre			**3 237,2**	**3 781,7**	**-736,2**	**3 045,6**	**657,5**	**647,9**	**555,9**	**592,7**	**1 102,4**	**745,4**	**625,9**	**1 059,3**	**395,7**	**328,6**
Tjenester til utviklingshemmede																
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming	2027		IA	2,2	0,0	2,2	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						32,1	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede	2026	0	IA	7,0	0,0	7,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haugland bofelleskap	2027	BY 36/24	219,1	205,4	-23,0	182,4	15,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jordalsveien avlastningsbolig	2028	0	IA	26,7	0,0	26,7	5,4	19,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedre Totland bofellesskap	2027	BY 133/24	104,5	135,9	-11,5	124,4	41,7	17,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ombygging Søreidtunet	2028	0	IA	45,0	0,0	45,0	5,0	20,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Tjenester til utviklingshemmede			**323,6**	**422,3**	**-34,5**	**387,7**	**103,9**	**62,2**	**20,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Psykisk helse																
Aktivitets- og overnattingstilbud for barn og unge - prosjektutvikling	2030		IA	110,3	0,0	110,3	15,0	43,7	29,2	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						0,0	19,4	6,6	58,1	145,3	113,7	65,8	0,0	0,0	0,0
Knappentunet bosenter - prosjektutvikling	2030		IA	37,1	0,0	37,1	4,0	8,0	14,5	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sandbrekkevegen bosenter	2029		IA	171,7	0,0	171,7	30,0	77,8	35,5	28,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Psykisk helse			**0,0**	**319,1**	**0,0**	**319,1**	**49,0**	**149,0**	**85,9**	**107,1**	**145,3**	**113,7**	**65,8**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse																
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Tjenester til rusavhengige og bostedsløse			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**10,0**	**15,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år						
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester																	
Nytt familiesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling	2028		IA	30,4	0,0	30,4	8,1	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sosiale tjenester - nybygg og rehabilitering	Løpende						0,0	83,7	60,7	91,9	29,1	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Sosialhjelp og andre sosiale tjenester			**0,0**	**30,4**	**0,0**	**30,4**	**8,1**	**98,1**	**60,7**	**91,9**	**29,1**	**17,6**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Overføringer til trossamfunn																	
Gravplassinvestering	Løpende						33,6	41,4	47,1	47,8	48,6	49,3	50,0	50,7	50,7	50,7
Johanneskirken rehabilitering	2029		IA	101,7	0,0	101,7	13,8	13,8	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kirkeinvesteringer	Løpende						18,9	18,6	18,2	17,9	17,5	17,1	16,8	16,4	16,4	16,4
Middelalderkirker	Løpende						17,5	17,2	16,8	16,5	16,1	15,7	15,4	15,0	15,0	15,0
Sum Overføringer til trossamfunn			**0,0**	**101,7**	**0,0**	**101,7**	**83,8**	**90,9**	**95,4**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**
Brannvesen																	
Arna brannstasjon - prosjektutvikling	2028		IA	22,5	0,0	22,5	8,3	10,4	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bergen Vest ny brannstasjon - prosjektutvikling	2030		IA	53,7	0,0	53,7	3,1	9,2	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilpark brann	Løpende						13,0	5,3	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Brannstasjoner - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	32,6	120,1	83,6	34,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Hovedbrannstasjon – ombygging	2028		IA	31,7	0,0	31,7	16,5	10,5	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling	2030	343/22	2 125,0	4,3	0,0	4,3	0,0	0,5	0,9	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utskifting Oljeutskillere i brannstasjonene i Åsane, Arna og Laksevåg	2027	1061/25	IA	1,2	0,0	1,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åsane Brannstasjon - ombygging	2027	BY 118/25	50,5	48,5	0,0	48,5	7,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Brannvesen			**2 175,5**	**161,9**	**0,0**	**161,9**	**51,5**	**38,9**	**58,4**	**138,0**	**99,6**	**50,7**	**16,0**	**16,0**	**16,0**	**16,0**

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan			Sum øvrige år						
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Samferdsel																
Digitalisering samferdsel	2027		IA	19,2	-1,2	18,3	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fageråshjemmet rekkefølgekrav	2030	UFHS 119/25		36,7	36,7	0,0	36,7	1,7	15,6	1,9	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gangveier til kollektivtraseer	Løpende						22,9	15,9	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2028		IA	5,0	0,0	5,0	2,5	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gneist Arena, rekkefølgekrav	2026	BY 269/24		87,5	82,5	0,0	82,5	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende						102,4	197,9	140,5	21,0	27,0	25,0	20,0	20,0	22,0	22,0
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende						2,0	3,4	3,0	10,5	12,5	26,5	26,0	26,0	22,0	0,0
Johan Berentsensvei - fortau	2028	BY 50/26		71,7	77,9	-52,4	25,5	30,8	22,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg	2028	0	IA	115,0	0,0	115,0	70,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ladepunkter i boligsoneanlegg	Løpende						0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Loddefjordåsen behandlingssenter - rekkefølgekrav	2028	BY 499/24		114,8	104,8	0,0	104,8	0,0	7,6	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyngbøveien - trafikksikring	2028	BY 59/22		144,8	197,7	-0,8	196,9	31,3	18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende						2,3	6,4	10,4	10,4	16,4	16,4	18,0	18,0	18,0	18,0
Møllendalsbakken	2031		IA	57,9	-34,9	18,8	0,1	3,4	5,6	31,2	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvikskjenet gangbro	2027	UFKN 130/26		50,0	25,2	-16,1	9,0	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden	2027	BY 316/23		85,3	89,5	-1,7	87,5	20,2	15,4	20,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	2030		IA	40,9	0,0	40,9	1,0	0,0	0,0	9,3	20,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rehabilitering av kommunale broer, tunneler og murer	Løpende						15,0	15,0	19,0	19,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Rehabilitering kommunale veier	Løpende						5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Rekkefølgekrav - sekkepost	Løpende						4,4	10,0	26,1	26,1	31,1	31,1	26,1	26,1	26,1	0,0
Slåtthaug skole rekkefølgekrav	2029	UFKN 16/26		37,9	37,9	0,0	37,9	35,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Solheim parkering - oppgradering	2028	0	IA	50,0	0,0	50,0	10,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storetveit skole rekkefølgekrav	2030		IA	43,5	0,0	43,5	14,9	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	Løpende						0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp: Brutto prosjektutgift	Samlede prosjektbeløp: Ørem. fin.	Samlede prosjektbeløp: Netto prosjektutgift	Økonomiplan: 2027	2028	2029	Sum øvrige år: 2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Tiltak for gående	Løpende						10,6	7,1	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trafikksikring	Løpende						9,7	10,5	17,5	16,0	15,0	13,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Utbyggingsavtaler Espehaugen	2045		IA	1,0	0,0	1,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Janaflaten	2033		IA	7,9	-10,6	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,5	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Kokstad	Løpende						0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Sandsliåsen	Løpende						0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						2,5	20,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Veilys	2037	UFKN 75/26	IA	115,0	0,0	115,0	5,0	5,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Sum Samferdsel			**690,7**	**1 107,6**	**-117,7**	**985,7**	**413,1**	**484,7**	**300,0**	**164,4**	**160,9**	**139,0**	**139,7**	**132,1**	**130,2**	**82,0**
Boligtiltak																
Bjørge, utleieboliger	2026	BY 34/24	52,4	52,4	0,0	52,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Botiltak - rehabilitering og nybygg	Løpende						20,7	21,4	22,4	23,0	12,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lonemarka 2 - utleieboliger	2027		IA	4,2	0,0	4,2	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lonemarka, botiltak	2027	BY 116/25	96,4	91,4	-17,0	74,4	18,5	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendalsveien, midlertidig botilbud	2027	BY 383/25	84,6	84,6	0,0	84,6	36,1	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storbotn utleieboliger	2027	BY 238/22	50,2	45,8	0,0	45,8	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Boligtiltak			**283,6**	**278,4**	**-17,0**	**261,4**	**68,0**	**17,4**	**2,4**	**3,0**	**12,6**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Naturforvaltning og parkdrift																
Badebyen Bergen	Løpende						1,0	3,0	1,0	3,0	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Barnas byrom	Løpende						7,5	9,0	8,5	19,0	19,0	13,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Bystrand Lungegårdsparken	2028	BY117/25	270,0	276,8	-0,1	276,7	61,5	86,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Den grønne akse - tiltak for universell utforming	2028	UFKN 70/26	24,8	25,1	0,0	25,1	8,3	5,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2028		IA	2,3	0,0	2,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haukås våtmarkspark	2033		IA	43,2	0,0	43,2	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	14,4	26,7	0,0	0,0	0,0
Innløsning og erverv friarealer	Løpende						0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2
Kanal/elv Mindemyren sør	2032		IA	133,6	-65,8	67,8	0,0	0,0	0,0	61,7	61,7	10,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kristiansholm infrastruktur kommunal andel	2036		IA	165,0	0,0	165,0	3,0	15,0	12,0	10,0	25,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Mindemyren kommunal andel	Løpende						1,8	2,2	5,0	0,0	0,0	14,0	24,0	29,3	20,0	0,0

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan			Sum øvrige år						
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Mindetorget	2029	BY 126/26	205,9	205,9	-144,3	61,6	35,1	46,0	25,8	15,4	69,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendalselven elve- og strandpark	2033	BY 89/25	135,8	188,7	-56,8	131,9	22,2	27,5	28,8	3,1	10,3	15,4	20,6	0,0	0,0	0,0
Nygårdsparken	2028		IA	33,7	-0,0	33,7	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Parker rehabilitering	Løpende						2,0	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rehabilitering av Ole Bull fonteneanlegg	2029		IA	21,0	0,0	21,0	5,4	9,3	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rollandsparken - naturlekepark	2031		IA	59,2	0,0	59,2	4,6	5,1	15,7	26,8	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skogsveg Kismul - oppgradering	2027	0	IA	3,1	0,0	3,1	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storavatnet park- og friluftsområde	2031		IA	96,6	-37,8	58,8	3,1	3,1	30,8	32,4	24,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						25,5	27,2	18,2	12,0	5,3	5,3	5,7	5,7	5,7	5,7
Utbyggingsavtaler Paradis	Løpende						0,2	0,2	0,0	17,5	22,6	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						8,9	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						6,7	1,0	11,1	20,6	22,3	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Naturforvaltning og parkdrift			**568,5**	**1 254,2**	**-304,8**	**949,4**	**205,5**	**256,5**	**164,6**	**221,8**	**268,4**	**121,0**	**115,4**	**73,4**	**64,1**	**43,9**
Klima og miljø																
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						3,5	3,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nesttunvassdraget (flomsikring)	2031		IA	34,2	-0,5	33,7	10,1	7,5	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renere Havn - Prosjektkoordinator	2034		IA	26,1	-11,5	14,1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0
Renere Havn - Vågen	Løpende						0,0	15,0	70,0	91,0	80,0	80,0	51,0	31,6	0,0	0,0
Sum Klima og miljø			**0,0**	**60,3**	**-12,0**	**47,8**	**15,1**	**27,0**	**76,6**	**92,6**	**81,7**	**81,5**	**52,5**	**33,1**	**0,0**	**0,0**
Kultur																
Arna prestegard	2027	0	IA	7,1	0,0	7,1	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bergen kulturskole - prosjektutvikling	2027	0	IA	5,0	0,0	5,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bergen offentlige bibliotek - utbedring av tak	2027	0	IA	21,0	0,0	21,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2026	BY 264/18	337,9	547,5	0,0	547,5	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Det Hanseatiske museum - utstilling	2027	BY 5/25	80,3	80,3	0,0	80,3	10,0	20,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	2026	BY 312/23	93,5	93,5	0,0	93,5	7,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Investeringsfond for kreative næringer	2029	0	IA	10,0	0,0	10,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KODE 3 Rasmus Meyers samling - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	52,7	47,3	29,3	0,0	0,0	8,5	13,7	9,2	2,3
Kunstinnkjøp	Løpende						0,5	0,5	0,5	0,5	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						1,3	0,5	0,5	0,5	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2030		IA	157,8	0,0	157,8	0,0	0,7	50,2	76,6	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2033		IA	6,8	0,0	6,8	0,0	0,0	0,0	0,2	1,0	1,6	3,2	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Oppgradering av administrative bygg	Løpende						0,0	15,6	26,1	20,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentralbadet scenekunsthus	2026	BY 20/21	730,6	830,0	-190,3	639,6	52,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Kultur			**1 242,3**	**1 762,0**	**-190,3**	**1 571,7**	**91,9**	**87,6**	**119,7**	**120,0**	**29,5**	**15,8**	**25,9**	**27,8**	**23,3**	**16,4**
Idrett																
Bjørnarhallen - prosjektutvikling	2032		IA	36,3	0,0	36,3	0,0	0,0	0,0	4,0	7,4	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	2027	BFKN 11/24	37,8	37,8	0,0	37,8	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haukelandshallen - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Idrett - Mindre anleggsinvesteringer og utstyr	Løpende						19,7	19,7	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,9
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						28,1	5,8	94,8	82,3	79,2	124,7	227,4	229,8	127,3	65,7
Kunstgressprogram	Løpende						31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8
Laksevåg turnhall, nybygg og prosjektutvikling	2028		IA	21,0	0,0	21,0	10,4	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landåshallen - Prosjektutvikling	2031		IA	6,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mathopen aktivitetssal	2026	BY 136/24	78,0	68,5	-2,4	66,1	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2033		IA	45,1	0,0	45,1	0,0	0,0	0,0	0,7	6,3	14,4	18,1	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Oppgradering av lysanlegg	Løpende						5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Rollandshallen – rehabilitering	2028	0	IA	62,3	0,0	62,3	18,0	31,3	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slettebakken idrett - rekkefølgekrav	2034	0	IA	224,0	0,0	224,0	17,4	0,0	32,0	40,0	40,0	40,0	27,0	16,0	0,0	0,0
Slettebakken idrettsby fase 1A	2029		IA	69,0	0,0	69,0	31,1	25,9	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall	2029		IA	226,1	0,0	226,1	52,1	69,0	56,4	20,5	28,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Idrett			**115,8**	**799,2**	**-2,4**	**796,8**	**213,8**	**187,5**	**250,1**	**195,3**	**235,0**	**250,1**	**340,4**	**313,7**	**195,3**	**134,0**
Næring																
Byarena	2036	0	IA	1 300,0	0,0	1 300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	650,0	0,0	0,0	650,0
Festningskaien - Oppgradering	2031	0	IA	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	10,0	25,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Havneeiendommer sekkepost	Løpende						4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
Skur 7 - Statsraad Lehmkuhl	2027		IA	10,6	0,0	10,6	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Næring			**0,0**	**1 360,6**	**0,0**	**1 360,6**	**12,7**	**4,7**	**4,7**	**14,7**	**29,7**	**19,7**	**654,7**	**4,7**	**4,7**	**654,7**
Administrasjon og fellesfunksjoner																
Digitaliseringsprosjekter	Løpende						2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost	Løpende						4,5	2,2	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						0,0	0,0	0,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	20,0	20,0
Neumansgate - prosjektutvikling	2028		IA	15,0	0,0	15,0	10,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nytt fagsystem eiendomsskatt	2027		IA	1,3	0,0	1,3	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nytt HR- og økonomisystem	2030	BY 05/26	42,9	42,0	0,0	42,0	34,1	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nytt inkassosystem	2027	0	IA	1,8	0,0	1,8	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppgradering av administrative bygg	Løpende						17,0	65,5	102,5	60,0	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur	Løpende						7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	0,0

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Sikkerhetstiltak og oppgraderinger i bygg som brukes til boliger og arbeidsplasser	Løpende						11,7	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	0,0	0,0
Utskiftning av servere for brannmur i den digitale infrastrukturen	2027	0	IA	7,5	0,0	7,5	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Administrasjon og fellesfunksjoner			**42,9**	**67,6**	**0,0**	**67,6**	**110,3**	**108,2**	**135,1**	**92,8**	**57,8**	**32,8**	**32,8**	**32,8**	**32,7**	**23,0**
Beredskap og sivilforsvar																
Tilfluktsrom - oppgradering mv	Løpende						2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Sum Beredskap og sivilforsvar			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**
Renovasjon																
Etterdrift deponier	Løpende						1,4	1,1	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rådal avfallsdeponi	2030		IA	21,0	0,0	21,0	5,2	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Sum Renovasjon			**0,0**	**21,0**	**0,0**	**21,0**	**6,6**	**5,6**	**2,1**	**2,1**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**0,0**
Pensjon og fellesposter																
Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)	Løpende						7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	0,0	0,0
Sum Pensjon og fellesposter			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**0,0**	**0,0**
Sum			**10 457,3**	**14 773,9**	**-1 415,0**	**13 354,2**	**2 970,1**	**2 969,5**	**2 845,3**	**2 666,0**	**3 044,3**	**2 468,6**	**3 193,3**	**2 451,2**	**1 377,9**	**1 566,0**

Beløp i mill. kr

Avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan						Sum øvrige år			
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Vann og avløp																
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende						51,6	19,9	17,0	30,0	30,0	50,0	110,0	110,0	110,0	110,0
Avløpsrensing	Løpende						6,0	6,0	10,0	60,4	32,6	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0
Bergen vest overføringsledning sør	2032		IA	405,0	0,0	405,0	18,0	37,4	64,4	82,4	102,8	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Distribusjon av vann	Løpende						55,2	27,8	20,0	21,5	162,3	158,0	101,5	101,5	185,4	155,4
Espeland vannbehandlingsanlegg	2032	BY 146/22	800,0	892,7	0,0	892,7	39,9	30,4	39,8	40,0	50,0	80,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Fanahammeren avløpssanering	2028	BY 97/24	72,0	81,2	0,0	81,2	25,4	29,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fjell - Bergen reservevannforsyning	2029	BY29/18	50,0	80,0	0,0	80,0	8,2	10,0	61,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fjellanlegg oppgradering	Løpende						23,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fjøsangerveien overvannsanlegg	2027	UFKN 169/24	26,0	36,7	0,0	36,7	16,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fløen overvannsledning	2030		IA	58,7	0,0	58,7	2,7	19,0	8,6	28,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Garnes renseanlegg oppgradering	2032	BY 317/22	615,0	629,7	0,0	629,7	16,3	64,3	60,0	95,3	303,3	15,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjensidigegården va-anlegg	2028	UFKN 38/24	30,0	49,7	0,0	49,7	4,6	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Helleneset - Eikeviken avløpsanering - del 1	2030		IA	74,4	0,0	74,4	22,1	18,9	18,7	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Holtaveien va-anlegg	2027	BY 132/24	73,0	85,5	0,0	85,5	49,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Johan Berentsensvei va-anlegg	2029	BR 1321/23	19,9	22,9	0,0	22,9	9,0	4,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvernabekkvegen va-anlegg	2031		IA	180,0	0,0	180,0	27,4	38,3	11,8	9,8	92,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lagunen–Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	2030	BY 135/24	151,5	151,5	0,0	151,5	11,8	41,0	49,4	30,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan							Sum øvrige år		
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Lars Hillesgate vannledning	2028	UFKN 85/25	47,0	47,0	0,0	47,0	24,8	22,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyngbøvegen va-anlegg	2030	BY 104/22	59,5	87,9	0,0	87,9	9,4	19,4	29,0	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Løvstakklien - Bøhmergt. va-anlegg	2028	BY 315/23	168,0	190,1	-0,1	190,0	46,1	47,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mynteviken va-anlegg	2029	UFKN 63/23	26,0	50,2	0,0	50,2	15,0	25,0	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendal elvepark avløpsanlegg	2029	UFKN 71/26	35,0	37,0	0,0	37,0	13,0	4,0	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nattlandsfjellet borehullsledning	2030		IA	25,0	0,0	25,0	5,8	11,4	6,7	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedre Nygård del 2 va-anlegg	2030	UFKN 153/24	47,0	48,6	0,0	48,6	0,1	10,0	6,0	31,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Produksjon av vann	Løpende						27,5	15,2	22,4	43,0	41,0	40,2	70,0	70,0	70,0	57,5
Rørfornying av vann- og avløpsledninger	Løpende						81,0	84,0	89,0	93,0	114,4	128,4	76,2	57,0	114,4	128,4
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning	2030		IA	157,2	0,0	157,2	5,7	52,5	55,3	43,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skredderdalen dam	2029	BR 1336/22	17,7	17,7	0,0	17,7	3,2	8,6	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Store Lungegårdsvann vannledning	2027	UFKN 170/24	IA	22,9	0,0	22,9	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storediket (dammer)	2029	UFKN 68/25	31,0	32,8	0,0	32,8	0,0	2,1	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åsane nord avløpsnett trinn 1	2028	UFKN 66/25	40,0	92,1	0,0	92,1	19,7	59,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åsane nord va-anlegg del 4	2030		IA	149,7	0,0	149,7	15,0	49,7	40,0	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Vann og avløp			**2 308,6**	**3 706,6**	**-0,1**	**3 706,5**	**660,7**	**778,1**	**659,4**	**679,2**	**929,2**	**692,9**	**477,7**	**458,5**	**599,8**	**571,3**
Renovasjon																
Etterdrift deponier	Løpende						1,4	1,1	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rådal avfallsdeponi	2030		IA	21,0	0,0	21,0	5,2	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Sum Renovasjon			**0,0**	**21,0**	**0,0**	**21,0**	**6,6**	**5,6**	**2,1**	**2,1**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**0,0**
Sum			**2 308,6**	**3 727,6**	**-0,1**	**3 727,5**	**667,4**	**783,7**	**661,5**	**681,3**	**930,2**	**693,9**	**478,7**	**459,5**	**600,8**	**571,3**

Øvrige

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan					Sum øvrige år				
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Næring																
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE	Løpende						0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Næring			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Sum			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Tilskuddsliste

Tilskuddslisten består både av tilskudd til konkrete, navngitte mottakere og søkbare tilskuddsordninger for spesifikke formål. Bystyret vedtar endelig tilskuddsliste i forbindelse med at budsjettet behandles i desember.

Tilskuddsliste per byrådsavdeling

Tabellen under viser vedtatte tilskudd i 2026 og foreslåtte tilskudd i økonomiplanperioden fordelt på byrådsavdelinger.

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Tilskuddsliste per avdeling

Beløp i 1000 kr

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
1 - Byrådsleders avdeling	Universitetet i Bergen - Utdanning i Bergen	611	627	627	627	627
2 - Byrådsavdeling for finans	Fair play bygg & anlegg Vestland	325	333	333	333	333
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	Bergen Døvesenter	864	887	887	887	887
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	Foreningen Norges døvblinde	85	87	87	87	87
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) Bergen	420	430	430	430	430
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	Helseutvalget - Prosjekt Sjekkpunkt	200	0	0	0	0
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	LHL - Bergen	219	175	180	180	180
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	Norges Blindeforbund i Hordaland	192	197	197	197	197
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	TV BRA	400	0	0	0	0
4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	Bemanningstilskudd åpne barnehager	1 000	0	0	0	0
4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	Kommunalt ekstratilskudd til Åpne barnehager	0	3 692	3 692	3 692	3 692
4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	Svømming i barnehage	425	436	436	436	436
4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	Tilskudd til private SFO for barn med spesielle behov i 5. -7. trinn	103	105	105	105	105
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Bergen Elveforum	739	145	145	145	145
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Bergen Skog- og træplantingsselskap	813	2 733	2 733	2 733	2 733
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Bergen Turlag	227	235	235	235	235

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Bergens Skog- og træplantingsselskap, forvalting byfjell/Smørås	93	0	0	0	0
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Bærekraftig liv	358	365	365	365	365
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Friluftsliv, jakt og fiske	175	175	175	175	175
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Klima- og miljøtilskudd	2 293	2 295	2 295	2 295	2 295
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Sommerstell av 1000-årsstedet i Fana	39	40	40	40	40
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Stiftelsen Bryggen	2 496	1 129	1 129	1 129	1 129
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Stiftelsen Det norske Arboret	2 380	3 395	395	395	395
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Stiftelsen Lystgården (918687394)	584	600	600	600	600
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	Tilskudd miljøorganisasjoner	642	645	645	645	645
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	8 Mars initiativet i Bergen (918502645)	31	32	32	32	32
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	A-larm	100	103	103	103	103
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Aktivt pusterom	500	513	513	513	513
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Albatrossen Ettervernssenter	3 160	3 241	3 241	3 241	3 241
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Aldri alene	150	300	300	300	300
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Alternativ til vold	0	2 461	2 461	2 461	2 461
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Amalie Skrams hus	5 929	6 081	6 081	6 081	6 081
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Amathea - veiledningsstjeneste for gravide	601	463	463	463	463
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Autismeforeningen	250	0	0	0	0
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Bergen Røde kors diverse tiltak	3 739	3 835	3 835	3 835	3 835
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Bergen Uavhengige Sosialrådgivning (BUS) - Høgskulen på Vestlandet)	50	51	51	51	51
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Blå Kors Bergen - Hvite Bånd Dagsenter	2 593	2 500	2 500	2 500	2 500

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Blå Kors Bergen - Kompasset	760	780	780	780	780
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Blå Kors Norge Steg for Steg	500	513	513	513	513
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Caritas Bergen	400	308	308	308	308
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	De brukerstyrte hus AS (Kommunalt rusarbeid)	1 885	1 885	1 885	1 885	1 885
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Det brukerstyrte hus AS	5 000	5 115	5 115	5 115	5 115
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Det jødiske samfunn i Bergen (926644211)	150	154	154	154	154
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Evangeliesenteret	350	256	256	256	256
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Familiestøtten Bergen	300	256	256	256	256
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Fontenehuset Bergen	4 882	5 007	5 007	5 007	5 007
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Frelsesarmeen (Kommunalt rusarbeid)	2 050	2 050	2 050	2 050	2 050
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Frelsesarmeen i Solheimsviken – Aktiv ferie	200	200	200	200	200
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Frelsesarmeen Stedet Bergen	100	103	103	103	103
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	FRI Bergen og Hordaland	966	991	991	991	991
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Idrett Bergen Sør - Utrustet	250	256	256	256	256
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Informasjonssenteret Hieronimus	396	407	407	407	407
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Joy Bergen	200	205	205	205	205
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Jussformidlingen	192	197	197	197	197
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	KIL Fond Bergen Omegn	150	153	153	153	153

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Kirkens Bymisjon - Home-Start Familiekontakten, Empo Flerkulturelt Ressurssenter og Bamsehiet	4 500	4 615	4 615	4 615	4 615
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Kirkens Bymisjon diverse tiltak	4 000	4 102	4 102	4 102	4 102
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Kirkens SOS i Bjørgvin	1 153	1 182	1 182	1 182	1 182
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)	350	205	205	205	205
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Landsforeningen for pårørende innen psykiatri LPP Bergen	416	426	426	426	426
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	LEVE - forening for etterlatte etter selvmord	385	394	394	394	394
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	LINK Bergen	100	0	0	0	0
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	LISA-gruppene	585	600	600	600	600
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Matsentralen Bergen	700	700	700	700	700
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Mental helse	0	500	500	500	500
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Miks ressurssenter	50	0	0	0	0
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	MO-LA Stiftelsen	191	196	196	196	196
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Møhlenpris idrettslag (996138666)	462	474	474	474	474
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Nok. Bergen	317	1 952	1 952	1 952	1 952
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Norges handikapforbund, Region Sørvest (986986847)	171	175	175	175	175
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet	503	515	515	515	515
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruens	100	103	103	103	103
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	ProLar Nett	325	333	333	333	333

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Psykiatrialliansen	1 843	1 736	1 736	1 736	1 736
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Regnbuedagene i Bergen AS (922171181)	980	1 005	1 005	1 005	1 005
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	ROS Senter for spiseforstyrrelser	3 000	3 077	3 077	3 077	3 077
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Sammen - Studentenes psykiske helsetjeneste	2 300	1 333	1 333	1 333	1 333
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Sammen Senteret Laksevåg - IOGT Norge	550	564	564	564	564
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Sanitetsforeningen - Kvinnehelse	350	350	350	350	350
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)	150	0	0	0	0
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Skeiv Verden Vest	750	769	769	769	769
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Skeivt Kristent nettverk (924329491)	150	154	154	154	154
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Spillavhengighet Norge	177	182	182	182	182
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Springbrett for ungdom (926813366)	250	300	300	300	300
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Stiftelsen CRUX Kalfarhuset oppfølgingssenter	2 200	2 256	2 256	2 256	2 256
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Stiftelsen krigsveteranenes minne - Kronstad Hovedgård	500	513	513	513	513
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Stiftelsen Robin Hood-huset	4 350	4 000	4 000	4 000	4 000
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Stiftelsen Sesam	600	615	615	615	615
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Tusmo	100	103	103	103	103
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Unity Spark	500	0	0	0	0
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Wayback Bergen	250	725	725	725	725

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	WayBack Bergen (Kommunalt rusarbeid)	1 025	1 025	1 025	1 025	1 025
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Lystgården (918687394) - Bybonden Bergen	650	667	667	667	667
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	17. maikomiteen i Fana bystrøk (923038973)	57	59	59	59	59
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	3,14 (971349875)	226	231	231	231	231
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	AKKS Bergen (977530938)	698	716	716	716	716
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	AKKS Bergen (977530938) - engangstilskudd	50	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Aldea AS (918504176)	946	971	971	971	971
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Amatørkultur og frivillighet - helse- og omsorgsorganisasjoner	453	465	465	465	465
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Amatørkultur og frivillighet - seniororganisasjoner	1 069	1 097	1 097	1 097	1 097
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Amatørkulturrådet i Bergen (892626642)	2 375	2 136	2 136	2 136	2 136
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Antikk Musikk (991917276)	80	82	82	82	82
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	ArkiVest (977157358)	515	528	528	528	528
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Arna eldresenter (971505117)	673	690	690	690	690
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Arna Kulturråd (923023720) - engangstilskudd	100	303	303	303	303
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Arrangement - profesjonelle	1 500	1 538	1 538	1 538	1 538
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Arrangementsstøtte - Idrett	683	701	701	701	701
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Avgarde (990533652)	106	109	109	109	109
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-Open (992194146) - B - Open [biennale]	171	176	176	176	176
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Badstu på resept - engangstiltak	300	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Barn i byen kulturformidling AS (983201652) - Magasinet Barn i byen	640	657	657	657	657
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Barne- og ungdomsmidler - Idrett	14 033	14 392	14 392	14 392	14 392
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	BCAP AS (932404834) - Gyldenpris kunsthall	265	272	272	272	272
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Ateliergruppe (993620858)	211	217	217	217	217
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Barokk AS (981522338)	160	164	164	164	164
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Big Band (916791801)	320	328	328	328	328
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen domkirke sokn (976994167) - Bergen kirkeautunnale	224	230	230	230	230

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen domkirke sokn (976994167) - Kirkemusikk i Bergen domkirke menighet	631	647	647	647	647
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen døvesenter (939467203) - Døves kultursenter	427	437	437	437	437
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Fellesverksted (928994317) - engangstilskudd	350	409	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Game Technology Hub (923149392)	400	410	410	410	410
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704)	1 413	1 449	1 449	1 449	1 449
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen internasjonale kultursenter (992138122)	3 783	3 880	3 880	3 880	3 880
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen jazzforum (985260621)	339	348	348	348	348
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Kickboxing klubb (984049897)	447	459	459	459	459
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Kommunale Kystkultursenter AS (990031487)	2 210	2 467	2 467	2 467	2 467
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen kulturforum (982123348)	40	40	40	40	40
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen kunstforening (971122900) - Bergen kunsthall / Landmark	4 235	4 343	4 343	4 343	4 343
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen kystlag (990654425)	57	65	65	65	65
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Metal Fest (890299032)	368	477	477	477	477
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen musikkteater (988608920)	714	932	932	932	932
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen musikkteater (988608920) - engangstilskudd	200	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen nasjonale veteranskipshavn (932005395)	1 694	2 137	2 137	2 137	2 137
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen nasjonale veteranskipshavn (932005395) - engangstilskudd	600	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen og Hordaland Turlag (956386977)	830	852	852	852	852
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Sentrum AS (953010070)	147	151	151	151	151
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen Spillfestival (921379498)	127	131	131	131	131
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen unge kammerorkester (989707787)	194	199	199	199	199
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret	6 579	6 747	6 747	6 747	6 747
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret - engangstilskudd	100	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergens Elektriske Sporvei (990512469) - Veterantrikk Møhlenpris	148	152	152	152	152
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergens kammermusikkforening (987626704)	114	117	117	117	117
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergens tekniske museum (992184477)	394	404	404	404	404

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bergenstriennalen AS (996799298)	5 147	5 279	5 279	5 279	5 279
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Bioregion Institute (925283258)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	BLOKK (997940458)	125	128	128	128	128
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Borealis (985703167)	1 590	1 631	1 631	1 631	1 631
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Brak (930290661)	970	995	995	995	995
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Buekorps	800	820	820	820	820
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Buekorpsmuseet i Bergen (982165679)	103	105	105	105	105
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Building Innovation (921975015)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Buzz AS (996223191) - Musikkfondet Buzz AS	857	879	879	879	879
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Carte Blanche (957214479)	7 962	8 515	8 515	8 515	8 515
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Circus Balance AS (934359178) - engangstilskudd	1 000	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Collegium Musicum (978702724)	624	640	640	640	640
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Connect Vest-Norge (986856013)	251	257	257	257	257
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Cornerstone Scenekunst AS (930930407) - Bergen dramatikkfestival	160	164	164	164	164
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Cornerstone Scenekunst AS (930930407) - engangstilskudd	50	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	De unges orkesterforbund Hordaland (980174093) - engangstilskudd	100	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Det Vestnorske teater (939734325) - Nynorskens hus	1 578	1 619	1 619	1 619	1 619
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Dominika Minkacz- Sira (914052971) - Open Window Theatre	167	171	171	171	171
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Dragefjellet minifestival (918716513)	102	154	154	154	154
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Driftstilskudd amatørkultur og frivillighet	6 897	7 073	7 073	7 073	7 073
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Dukketeaterverkstedet (920172628)	224	229	229	229	229
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Edvard Grieg Kor (930492868)	1 760	1 805	1 805	1 805	1 805
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Entrée (997033957)	334	343	343	343	343
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Etableringsstipend	1 630	1 672	1 672	1 672	1 672
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Ferieopphold for personer med utviklingshemming	923	774	774	774	774
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Festspillene i Bergen (955599535)	11 018	11 900	11 900	11 900	11 900

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Fjordsteam Bergen AS (920042694)	654	870	870	870	870
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	FN sambandet (973164473) - engangstilskudd	300	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Folkemusikkklubben Columbi egg (992509678)	210	216	216	216	216
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Foreningen EKKO (987215933) - Ekkofestivalen	696	714	714	714	714
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Foreningen Trykkeriet (993782157)	515	528	528	528	528
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Fortidsminneforeningen Bergen og Hordaland avdeling (970576177)	228	234	234	234	234
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Frivillig kulturvern	926	950	950	950	950
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	GCE Ocean Technology SA (911747669)	145	148	148	148	148
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Gestapomuseets forening (999537294)	56	57	57	57	57
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Grieg internasjonale korfestival (986696059)	163	167	167	167	167
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Grieghallen AS (920945554) - refusjon til lag og organisasjoner	913	937	937	937	937
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Grieghallen Utbygging AS (926477307) - Utrednings- og planleggingsarbeid Griegkvartalet - engangstilskudd	1 000	2 026	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Henning Bergsvåg – Poesidigg (960498615)	83	85	85	85	85
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	History disposal unit (982250803) - Wrap driftstilskudd	276	283	283	283	283
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Hordaland idrettskrets (944773738) - Antidoping og utdanning	112	115	115	115	115
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Hordaland idrettskrets (944773738) - Olympiatoppen Vest - Basistilskudd	755	974	974	974	974
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Hordaland Kunstsenter (959917485)	126	129	129	129	129
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest	250	256	256	256	256
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Idrett Bergen Sør (998090938) – Aktivitetstilskudd	491	504	504	504	504
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Idrettsklynge Vest AS (927384434)	205	210	210	210	210
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Idrettslaget Bjarg (982024544)	2 223	1 371	909	1 317	1 317
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Idrettslaget Bjarg (982024544) - Bjarg Arena engangstilskudd	18 900	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Idrettsrådet i Bergen (971348593) - Basistilskudd	1 588	1 628	1 628	1 628	1 628
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Idrettsrådet i Bergen (971348593) - LiM til flere bydeler	0	1 000	1 000	1 000	1 000

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	International School of Bergen (974187442)	0	23 374	23 374	23 374	23 374
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	KFUK-KFUM NORGE (957914330) – Tilskudd Forandringshuset	400	410	410	410	410
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kiosken studio (925141275)	197	202	202	202	202
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kirkelig dialogsenter (914536367)	164	169	169	169	169
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	KODE Kunstmuseer og komponisthjem (990269343)	73 604	76 791	76 791	76 791	76 791
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kompani13 DA (914242444)	163	167	167	167	167
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Krabatene v/Irene Ahnéll (981780299)	50	51	51	51	51
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	KRAFT Bergen AS (999537804)	360	369	369	369	369
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	KRAFT Bergen AS (999537804) - engangstilskudd	100	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kultur Vest AS (995683679)	377	386	386	386	386
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kultur- og fritidsaktiviteter for mennesker med utviklingshemming	308	316	316	316	316
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kulturhuset sentrum I/S (975661830) - Engangstilskudd rehabilitering Kulturhuset Sentrum - Ytre Arna	0	1 000	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kulturhuset sentrum I/S (975661830) - Kulturhuset Sentrum - Ytre Arna	168	473	473	473	473
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kulturhuset Østre AS (913106695)	1 136	1 165	1 165	1 165	1 165
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kulturrådene i Bergen øremerkede midler økt ansvar kulturdager ( )	0	300	300	300	300
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kultursommerjobb tilskuddsordning	1 000	1 026	1 026	1 026	1 026
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kunstgarasjen (913838572)	703	721	721	721	721
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kunstkollektivet AS (920245749) - Styrket kulturtilbud Fyllingsdalen	3 000	3 077	3 077	3 077	3 077
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kunstner- og arbeidsstipend	3 300	3 384	3 384	3 384	3 384
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Kunstnerverksteder (988845256) - Kunstnerverksteder - C. Sundsgt.	526	540	540	540	540
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Laksevåg kulturhistoriske forening (976590449)	485	498	498	498	498
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Litteratur - profesjonelle	650	667	667	667	667
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Marie Nerland – Foreningen V-O-L-T (923080805)	313	321	321	321	321
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Maritime cleantech (996700275)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Matarena AS (913812638)	497	510	510	510	510

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Mediefondet Zefyr AS (989661752)	1 027	1 054	1 054	1 054	1 054
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Mediefondet Zefyr AS (989661752) - Produksjonsmidler	1 084	1 112	1 112	1 112	1 112
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Medieklyngen medlemsforening (913514793)	447	458	458	458	458
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Memoar (915636926)	108	111	111	111	111
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Meningsfull oppvekst for barn og unge i bydelen Ytrebygda (986231935) - Mobystiftelsen	228	234	234	234	234
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Musikk - profesjonelle	2 810	2 882	2 882	2 882	2 882
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nasjonalforeningens helselag for eldre i Bergen (857752422)	3 991	4 093	4 093	4 093	4 093
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nattjazz (971349123)	1 731	1 775	1 775	1 775	1 775
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	NCE Finance Innovation (919426004)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	NONEDA - Norsk nettverk for dataspillbedrifter (924586737) - Konsoll	221	226	226	226	226
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nordhordland Veteranbåtlag (983395430) - Vedlikehold Oster	88	90	90	90	90
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nordiske mediedager (990298041)	571	835	835	835	835
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nordvik vel (918020276)	0	101	101	101	101
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nordvik vel (918020276) - engangstilskudd	101	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norges Døveforbund Bergen og Vestland (939467203)	297	304	304	304	304
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norges korforbund Hordaland (976539419)	228	234	234	234	234
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norges musikkorps forbund Hordaland (971561068)	479	492	492	492	492
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norges svømmeforbund (939102671) - Elitesatsing svømming og stup	326	334	334	334	334
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norsk forfattersentrum (960498615) - Festspillforfatteren	114	117	117	117	117
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norsk jernbaneklubb, gamle Vossebanen (971350814) - Veterantoget Garnes - Midtun	976	1 001	1 001	1 001	1 001
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norsk Nettverk for Dataspillbedrifter - NONEDA (924586737)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Northing AS (925021121)	0	100	100	100	100
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Norway Health Tech avd. Bergen (997305140)	97	99	99	99	99
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	NOSCA Clean Oceans (980997006)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Ny musikk Bergen (997774515)	263	270	270	270	270

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet	683	701	701	701	701
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Opera Bergen (991905030)	1 025	1 051	1 051	1 051	1 051
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Opera Bergen inkl sommeropera (991905030) - engangstilskudd	2 000	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Pamflett (917017581) - Pamflett/Bergen Art Book Fair	173	177	177	177	177
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Perfect sounds forever DA (996507491)	200	205	205	205	205
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Performance art Bergen (997615034)	143	146	146	146	146
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Piksel produksjoner LTD (993164046) - engangstilskudd	100	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Playdate (997956591) - engangstilskudd	50	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Proscen - Produsentenhet for scenekunst (993173487)	457	468	468	468	468
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Prosjekt og arrangement amatørkultur og frivillighet	5 100	5 231	5 231	5 231	5 231
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Raftostiftelsen (877155102) - Raftohuset - Drift av kulturhus	1 170	1 200	1 200	1 200	1 200
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Redningsselskapet ( )	798	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	S12 Galleri og verksted DA (913827589)	587	602	602	602	602
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Salt (986356991) - Fritt spillerom - Salt kulturskole	220	226	226	226	226
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Bergen (998169852)	302	309	309	309	309
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Scenekunst - profesjonelle	1 800	1 846	1 846	1 846	1 846
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Social Impact Lab (995802961)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Sofus Madsen Skulpturmuseum (919095431)	83	86	86	86	86
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Soltun besøksgard AS (928848248)	381	390	390	390	390
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Spillkultur (932433605)	600	615	615	615	615
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Startuplab Vestland (935490588)	386	396	396	396	396
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	STIFTELSEN BARRATT DUE MUSIKKINSTITUTT (960472675) - Unge talenter	271	278	278	278	278
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen dansesenter (977232090)	904	927	927	927	927
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen internasjonale litteraturfestival for sakprosa og skjønnlitteratur (923217614)	441	452	452	452	452
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen internasjonale teater (874695262) - Bergen Internasjonale Teater - Teatergarasjen	6 062	6 482	6 482	6 482	6 482

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471)	1 089	1 117	1 117	1 117	1 117
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471) - engangstilskudd	400	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen music fest (976249453) - Ungdomskonserter Bergensfest	285	493	493	493	493
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)	7 305	7 492	7 492	7 492	7 492
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergen senter for elektronisk kunst (881948222)	1 129	1 158	1 158	1 158	1 158
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bergenssølvet (994085492) - Ved KODE Kunstmuseer og Komponisthjem	165	169	169	169	169
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen BIT20 ensemble (971349670)	1 565	1 605	1 605	1 605	1 605
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024)	16 641	17 067	16 842	16 842	16 842
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Regionalt pilegrimssenter	462	474	474	474	474
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Cinemateket i Bergen (971350539)	510	523	523	523	523
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen D/S Stord I (889955732) - Vedlikehold D/S Stord I	114	117	117	117	117
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen fargespill (996906175)	1 359	1 394	1 394	1 394	1 394
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen fargespill (996906175) - engangstilskudd	350	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Klosteret 17 (977154243)	82	85	85	85	85
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Artist in Residence – engangstilskudd	50	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Etablering av Kulturkvartalet - Estimat tilskudd til husleie	10 400	12 000	15 700	15 700	15 700
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Kulturhuset USF [inkl Domino I/Arenaprosjektet]	7 741	7 939	7 939	7 939	7 939
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir (881585952)	2 016	2 068	2 068	2 068	2 068
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Litteraturhuset i Bergen (993607312)	2 057	2 109	2 109	2 109	2 109
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Litteraturhuset i Bergen (993607312) - engangstilskudd	50	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Lydgalleriet (991284362)	702	720	720	720	720
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Maritime Bergen (974332183)	152	156	156	156	156
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Museum Vest (987669586)	23 374	24 173	24 173	24 173	24 173

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - driftskonsekvens åpning Hanseatisk museum	700	1 026	1 026	1 026	1 026
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - Gjennomføring av årlige Hansadager	152	184	184	184	184
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen musikkselskapet Harmonien (976619005) - Ung Symfoni/Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester	285	363	363	363	363
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970)	2 183	2 239	2 239	2 239	2 239
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970) - Nytt teaterhus i Fyllingsdalen	4 000	4 102	4 102	4 102	4 102
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970) - Styrket kulturtilbud Fyllingsdalen	2 000	2 051	2 051	2 051	2 051
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen prof. Jiri Hlinka klaverakademi (992861843)	106	108	108	108	108
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874)	2 240	2 297	2 297	2 297	2 297
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874) - Engangstilskudd	0	1 000	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Sesam (971500395)	2 051	2 103	2 103	2 103	2 103
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Solhovden (977155711)	148	152	152	152	152
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftelsen Vestnorsk Jazzsenter (979913583)	1 027	1 054	1 054	1 054	1 054
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743)	2 477	2 540	2 540	2 540	2 540
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stimuleringsmidler til aktivitet og inkludering	1 136	1 165	1 165	1 165	1 165
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Stipend og priser	907	1 150	930	930	930
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Studentkulturhuset i Bergen AS (973199986) - Akademiske kvarter	320	328	328	328	328
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Støtte til private anlegg / klubbeide anlegg	29 655	32 658	32 658	32 658	32 658
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Sydneshalvøyen kulturhistoriske lag (925310042) - Historietorget	54	56	56	56	56
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Sædalen idrettslag (990283710) - rekkefølgekrav - engangstilskudd	0	7 900	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Søkbar ordning drenering jordbruksarealer	0	200	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Søkbar tilskuddsordning for dyrevernorganisasjoner	552	566	566	566	566
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tag Team Studio (995544571)	330	339	339	339	339
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Talentmidler - søkbar ordning	235	241	241	241	241
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Teaterdrift Bergen AS (997764927) - Cornerteateret	2 369	2 430	2 430	2 430	2 430

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tekstallianse (922839549)	217	222	222	222	222
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tekstallmenningen AS (925039322) - engangstilskudd	50	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tellevik kystfort (912314553) - engangstilskudd	1 000	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	The seafood innovation cluster AS (913268865)	147	151	151	151	151
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	TIF Viking (943121044) - engangstilskudd	300	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tilskudd PUMA banen Åsane ( ) - engangstilskudd	0	1 800	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tilskudd til frivilligsentraler	3 268	3 351	3 351	3 351	3 351
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tiltakspakke 17. mai	0	1 000	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Torgdagen i Bergen (982903874)	86	88	88	88	88
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Transiteatret-Bergen (985934045)	462	474	474	474	474
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Trond Mohn Games AS (921022220)	1 000	1 026	1 026	1 026	1 026
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tveiterås skolekorps (977264685)	84	136	136	136	136
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Tverrfaglig - profesjonelle	1 450	1 487	1 487	1 487	1 487
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Ung i kor - vest (988945722) - Barn synger!	228	234	234	234	234
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Ung17mai ( )	0	1 000	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Unison AS (985298513) - Kulturnatt	457	468	468	468	468
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Urbant landbruk	438	450	450	450	450
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vagant AS (919063122) - Tidsskriftet Vagant	221	226	226	226	226
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vedlikehold av ikke-kommunale kulturbygg	3 124	3 204	3 204	3 204	3 204
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vestlandets innovasjonsselskap AS (987753153)	738	757	757	757	757
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vestlandets Innovasjonsselskap AS (987753153) - Innovasjonsuken OPP	0	100	100	100	100
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vestlandske teatersenter (933878457)	1 297	1 331	1 331	1 331	1 331
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vestnorsk filmsenter AS (974332981)	1 744	1 938	1 938	1 938	1 938
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Bransjeutviklende midler	2 948	3 124	3 124	3 124	3 124
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Filmveksthuset BAKOM	551	565	565	565	565
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Veteranbåtlaget Sjødampsprøite 1 (925908975)	706	724	724	724	724

Byrådsavdeling	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Veteranskipslaget fjordabåten (980874737) - Vedlikehold MF Granvin	114	117	117	117	117
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vibeke Flesland Havre Produksjoner (987275197)	167	171	171	171	171
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vill Vill Vest (816956412)	631	647	647	647	647
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Visit Bergen (970120580)	3 789	3 886	3 886	3 886	3 886
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	VISP (994520911)	314	322	322	322	322
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Visuell kunst - profesjonelle	2 460	2 523	2 523	2 523	2 523
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Vulcanus taubåtkompani (994872486) - Vedlikehold Vulcanus	114	117	117	117	117
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Ytre Arna museum (999029159)	101	103	103	103	103
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Åsane rideklubb (984620837)	410	0	0	0	0
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Åsane rideklubb ekstraordinært tilskudd (984620837) - engangstiltak	400	0	0	0	0
Totalsum		**501 709**	**538 426**	**521 890**	**522 298**	**522 298**

Tilskuddsliste per tjenesteområde

Tabellen under viser tilskudd fordelt på tjenesteområder. Først ser du vedtatte tilskudd for 2026, deretter de foreslåtte tilskuddene for 2027, og helt til høyre endringen fra i år til neste år.

<Interaktivitet i tabellen i web-utgaven av dokumentet>

Tilskuddsliste per tjenesteområde

Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
01A - Barnehage	Bemanningstilskudd åpne barnehager	1 000	0	-1 000
01A - Barnehage	Kommunalt ekstratilskudd til Åpne barnehager	0	3 692	3 692
01A - Barnehage	Svømming i barnehage	425	436	11
01B - Skole	International School of Bergen (974187442)	0	23 374	23 374
01B - Skole	Tilskudd til private SFO for barn med spesielle behov i 5. -7. trinn	103	105	3
03A - Tjenester til eldre	Amatørkultur og frivillighet - helse- og omsorgsorganisasjoner	453	465	12
03A - Tjenester til eldre	Amatørkultur og frivillighet - seniororganisasjoner	1 069	1 097	27
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Bergen Døvesenter	864	887	22
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Foreningen Norges døvblinde	85	87	2
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) Bergen	420	430	11
03B - Tjenester til funksjonshemmede	LHL - Bergen	219	175	-44
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Norges Blindeforbund i Hordaland	192	197	5
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Norges handikapforbund, Region Sørvest (986986847)	171	175	4
03C - Tjenester til utviklingshemmede	TV BRA	400	0	-400
03D - Psykisk helse	Aktivt pusterom	500	513	13
03D - Psykisk helse	Aldri alene	150	300	150
03D - Psykisk helse	Amalie Skrams hus	5 929	6 081	152
03D - Psykisk helse	Autismeforeningen	250	0	-250
03D - Psykisk helse	Blå Kors Bergen - Kompasset	760	780	19
03D - Psykisk helse	Fontenehuset Bergen	4 882	5 007	125
03D - Psykisk helse	Informasjonssenteret Hieronimus	396	407	10
03D - Psykisk helse	KIL Fond Bergen Omegn	150	153	3
03D - Psykisk helse	Kirkens SOS i Bjørgvin	1 153	1 182	30
03D - Psykisk helse	Landsforeningen for pårørende innen psykiatri LPP Bergen	416	426	11
03D - Psykisk helse	LEVE - forening for etterlatte etter selvmord	385	394	10
03D - Psykisk helse	LINK Bergen	100	0	-100
03D - Psykisk helse	Nok. Bergen	0	1 729	1 729
03D - Psykisk helse	Psykiatrialliansen	1 843	1 736	-107
03D - Psykisk helse	ROS Senter for spiseforstyrrelser	3 000	3 077	77
03D - Psykisk helse	Sammen - Studentenes psykiske helsetjeneste	2 300	1 333	-967
03D - Psykisk helse	Spillavhengighet Norge	177	182	5
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	A-larm	100	103	3
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Albatrossen Ettervernssenter	3 160	3 241	81

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Blå Kors Bergen - Hvite Bånd Dagsenter	2 593	2 500	-93
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Blå Kors Norge Steg for Steg	500	513	13
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	De brukerstyrte hus AS (Kommunalt rusarbeid)	1 885	1 885	0
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Det brukerstyrte hus AS	5 000	5 115	115
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Evangeliesenteret	350	256	-94
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Frelsesarmeen (Kommunalt rusarbeid)	2 050	2 050	0
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Frelsesarmeen i Solheimsviken – Aktiv ferie	200	200	0
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Frelsesarmeen Stedet Bergen	100	103	3
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Idrett Bergen Sør - Utrustet	250	256	6
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Kirkens Bymisjon diverse tiltak	4 000	4 102	102
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	LISA-gruppene	585	600	15
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Mental helse	0	500	500
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	ProLar Nett	325	333	8
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Sammen Senteret Laksevåg - IOGT Norge	550	564	14
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Stiftelsen CRUX Kalfarhuset oppfølgingssenter	2 200	2 256	56
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Stiftelsen Sesam	600	615	15
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	WayBack Bergen (Kommunalt rusarbeid)	1 025	1 025	0
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	8 Mars initiativet i Bergen (918502645)	31	32	1
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Alternativ til vold	0	2 461	2 461
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Amathea - veiledningsstjeneste for gravide	601	463	-138
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen Røde kors diverse tiltak	3 739	3 835	96
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen Uavhengige Sosialrådgivning (BUS) - Høgskulen på Vestlandet)	50	51	1
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Caritas Bergen	400	308	-92
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Det jødiske samfunn i Bergen (926644211)	150	154	4
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Familiestøtten Bergen	300	256	-44
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	FRI Bergen og Hordaland	966	991	25
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Joy Bergen	200	205	5

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Jussformidlingen	192	197	5
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Kirkens Bymisjon - Home-Start Familiekontakten, Empo Flerkulturelt Ressurssenter og Bamsehiet	4 500	4 615	115
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)	350	205	-145
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Matsentralen Bergen	700	700	0
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Miks ressurssenter	50	0	-50
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	MO-LA Stiftelsen	191	196	5
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Møhlenpris idrettslag (996138666)	462	474	12
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Nok. Bergen	317	223	-94
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet	503	515	13
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruens	100	103	3
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Regnbuedagene i Bergen AS (922171181)	980	1 005	25
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Skeiv Verden Vest	750	769	19
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Skeivt Kristent nettverk (924329491)	150	154	4
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Springbrett for ungdom (926813366)	250	300	50
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Stiftelsen krigsveteranenes minne - Kronstad Hovedgård	500	513	13
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Stiftelsen Robin Hood-huset	4 350	4 000	-350
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Tusmo	100	103	3
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Unity Spark	500	0	-500
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Wayback Bergen	250	725	475
04C - Introduksjons- og tolketjenester	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)	150	0	-150
05A - Forebyggende helsearbeid	Helseutvalget - Prosjekt Sjekkpunkt	200	0	-200
05A - Forebyggende helsearbeid	Sanitetsforeningen - Kvinnehelse	350	350	0
06 - Overføringer til trossamfunn	Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest	250	256	6
06 - Overføringer til trossamfunn	Kirkelig dialogsenter (914536367)	164	169	4
06 - Overføringer til trossamfunn	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Bergen (998169852)	302	309	8
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Stiftelsen Bryggen	2 496	1 129	-1 367
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Stiftelsen Lystgården (918687394) - Bybonden Bergen	650	667	17
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Bergen Elveforum	739	145	-594
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Bergen Skog- og træplantingsselskap	813	2 733	1 920

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Bergen Turlag	227	235	8
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Bergens Skog- og træplantingsselskap, forvalting byfjell/Smørås	93	0	-93
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Friluftsliv, jakt og fiske	175	175	0
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Soltun besøksgard AS (928848248)	381	390	10
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Sommerstell av 1000-årsstedet i Fana	39	40	1
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Stiftelsen Det norske Arboret	2 380	3 395	1 015
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Søkbar ordning drenering jordbruksarealer	0	200	200
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Søkbar tilskuddsordning for dyrevernorganisasjoner	552	566	14
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Urbant landbruk	438	450	11
10D - Klima og miljø	Bærekraftig liv	358	365	7
10D - Klima og miljø	Klima- og miljøtilskudd	2 293	2 295	2
10D - Klima og miljø	Stiftelsen Lystgården (918687394)	584	600	16
10D - Klima og miljø	Tilskudd miljøorganisasjoner	642	645	3
12 - Kultur	17. maikomiteen i Fana bystrøk (923038973)	57	59	1
12 - Kultur	3,14 (971349875)	226	231	6
12 - Kultur	AKKS Bergen (977530938)	698	716	18
12 - Kultur	AKKS Bergen (977530938) - engangstilskudd	50	0	-50
12 - Kultur	Aldea AS (918504176)	946	971	24
12 - Kultur	Amatørkulturrådet i Bergen (892626642)	2 375	2 136	-239
12 - Kultur	Antikk Musikk (991917276)	80	82	2
12 - Kultur	ArkiVest (977157358)	515	528	13
12 - Kultur	Arna eldresenter (971505117)	673	690	17
12 - Kultur	Arna Kulturråd (923023720) - engangstilskudd	100	303	203
12 - Kultur	Arrangement - profesjonelle	1 500	1 538	38
12 - Kultur	Avgarde (990533652)	106	109	3
12 - Kultur	B-Open (992194146) - B - Open [biennale]	171	176	4
12 - Kultur	Badstu på resept - engangstiltak	300	0	-300
12 - Kultur	Barn i byen kulturformidling AS (983201652) - Magasinet Barn i byen	640	657	16
12 - Kultur	BCAP AS (932404834) - Gyldenpris kunsthall	265	272	7
12 - Kultur	Bergen Ateliergruppe (993620858)	211	217	5
12 - Kultur	Bergen Barokk AS (981522338)	160	164	4
12 - Kultur	Bergen Big Band (916791801)	320	328	8
12 - Kultur	Bergen domkirke sokn (976994167) - Bergen kirkeautunnale	224	230	6
12 - Kultur	Bergen domkirke sokn (976994167) - Kirkemusikk i Bergen domkirke menighet	631	647	16
12 - Kultur	Bergen døvesenter (939467203) - Døves kultursenter	427	437	11
12 - Kultur	Bergen Fellesverksted (928994317) - engangstilskudd	350	409	59
12 - Kultur	Bergen Game Technology Hub (923149392)	400	410	10
12 - Kultur	Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704)	1 413	1 449	36

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
12 - Kultur	Bergen internasjonale kultursenter (992138122)	3 783	3 880	97
12 - Kultur	Bergen jazzforum (985260621)	339	348	9
12 - Kultur	Bergen Kommunale Kystkultursenter AS (990031487)	2 210	2 467	257
12 - Kultur	Bergen kulturforum (982123348)	40	40	0
12 - Kultur	Bergen kunstforening (971122900) - Bergen kunsthall / Landmark	4 235	4 343	108
12 - Kultur	Bergen kystlag (990654425)	57	65	7
12 - Kultur	Bergen Metal Fest (890299032)	368	477	109
12 - Kultur	Bergen musikkteater (988608920)	714	932	218
12 - Kultur	Bergen musikkteater (988608920) - engangstilskudd	200	0	-200
12 - Kultur	Bergen nasjonale veteranskipshavn (932005395)	1 694	2 137	443
12 - Kultur	Bergen nasjonale veteranskipshavn (932005395) - engangstilskudd	600	0	-600
12 - Kultur	Bergen Spillfestival (921379498)	127	131	3
12 - Kultur	Bergen unge kammerorkester (989707787)	194	199	5
12 - Kultur	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret	6 579	6 747	168
12 - Kultur	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret - engangstilskudd	100	0	-100
12 - Kultur	Bergens Elektriske Sporvei (990512469) - Veterantrikk Møhlenpris	148	152	4
12 - Kultur	Bergens kammermusikkforening (987626704)	114	117	3
12 - Kultur	Bergens tekniske museum (992184477)	394	404	10
12 - Kultur	Bergenstriennalen AS (996799298)	5 147	5 279	132
12 - Kultur	BLOKK (997940458)	125	128	3
12 - Kultur	Borealis (985703167)	1 590	1 631	41
12 - Kultur	Brak (930290661)	970	995	25
12 - Kultur	Buekorps	800	820	20
12 - Kultur	Buekorpsmuseet i Bergen (982165679)	103	105	3
12 - Kultur	Buzz AS (996223191) - Musikkfondet Buzz AS	857	879	22
12 - Kultur	Carte Blanche (957214479)	7 962	8 515	554
12 - Kultur	Circus Balance AS (934359178) - engangstilskudd	1 000	0	-1 000
12 - Kultur	Collegium Musicum (978702724)	624	640	16
12 - Kultur	Cornerstone Scenekunst AS (930930407) - Bergen dramatikkfestival	160	164	4
12 - Kultur	Cornerstone Scenekunst AS (930930407) - engangstilskudd	50	0	-50
12 - Kultur	De unges orkesterforbund Hordaland (980174093) - engangstilskudd	100	0	-100
12 - Kultur	Det Vestnorske teater (939734325) - Nynorskens hus	1 578	1 619	40
12 - Kultur	Dominika Minkacz- Sira (914052971) - Open Window Theatre	167	171	4
12 - Kultur	Dragefjellet minifestival (918716513)	102	154	53
12 - Kultur	Driftstilskudd amatørkultur og frivillighet	6 897	7 073	177
12 - Kultur	Dukketeaterverkstedet (920172628)	224	229	6
12 - Kultur	Edvard Grieg Kor (930492868)	1 760	1 805	45

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
12 - Kultur	Entrée (997033957)	334	343	9
12 - Kultur	Etableringsstipend	1 630	1 672	42
12 - Kultur	Ferieopphold for personer med utviklingshemming	923	774	-149
12 - Kultur	Festspillene i Bergen (955599535)	11 018	11 900	882
12 - Kultur	Fjordsteam Bergen AS (920042694)	654	870	217
12 - Kultur	FN sambandet (973164473) - engangstilskudd	300	0	-300
12 - Kultur	Folkemusikkklubben Columbi egg (992509678)	210	216	5
12 - Kultur	Foreningen EKKO (987215933) - Ekkofestivalen	696	714	18
12 - Kultur	Foreningen Trykkeriet (993782157)	515	528	13
12 - Kultur	Fortidsminneforeningen Bergen og Hordaland avdeling (970576177)	228	234	6
12 - Kultur	Frivillig kulturvern	926	950	24
12 - Kultur	Gestapomuseets forening (999537294)	56	57	1
12 - Kultur	Grieg internasjonale korfestival (986696059)	163	167	4
12 - Kultur	Grieghallen AS (920945554) - refusjon til lag og organisasjoner	913	937	23
12 - Kultur	Grieghallen Utbygging AS (926477307) - Utrednings- og planleggingsarbeid Griegkvartalet - engangstilskudd	1 000	2 026	1 026
12 - Kultur	Henning Bergsvåg – Poesidigg (960498615)	83	85	2
12 - Kultur	History disposal unit (982250803) - Wrap driftstilskudd	276	283	7
12 - Kultur	Hordaland Kunstsenter (959917485)	126	129	3
12 - Kultur	KFUK-KFUM NORGE (957914330) – Tilskudd Forandringshuset	400	410	10
12 - Kultur	Kiosken studio (925141275)	197	202	5
12 - Kultur	KODE Kunstmuseer og komponisthjem (990269343)	73 604	76 791	3 186
12 - Kultur	Kompani13 DA (914242444)	163	167	4
12 - Kultur	Krabatene v/Irene Ahnéll (981780299)	50	51	1
12 - Kultur	KRAFT Bergen AS (999537804)	360	369	9
12 - Kultur	KRAFT Bergen AS (999537804) - engangstilskudd	100	0	-100
12 - Kultur	Kultur Vest AS (995683679)	377	386	10
12 - Kultur	Kultur- og fritidsaktiviteter for mennesker med utviklingshemming	308	316	8
12 - Kultur	Kulturhuset sentrum I/S (975661830) - Engangstilskudd rehabilitering Kulturhuset Sentrum - Ytre Arna	0	1 000	1 000
12 - Kultur	Kulturhuset sentrum I/S (975661830) - Kulturhuset Sentrum - Ytre Arna	168	473	304
12 - Kultur	Kulturhuset Østre AS (913106695)	1 136	1 165	29
12 - Kultur	Kulturrådene i Bergen øremerkede midler økt ansvar kulturdager ( )	0	300	300
12 - Kultur	Kultursommerjobb tilskuddsordning	1 000	1 026	26
12 - Kultur	Kunstgarasjen (913838572)	703	721	18
12 - Kultur	Kunstkollektivet AS (920245749) - Styrket kulturtilbud Fyllingsdalen	3 000	3 077	77

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
12 - Kultur	Kunstner- og arbeidsstipend	3 300	3 384	84
12 - Kultur	Kunstnerverksteder (988845256) - Kunstnerverksteder - C. Sundsgt.	526	540	13
12 - Kultur	Laksevåg kulturhistoriske forening (976590449)	485	498	12
12 - Kultur	Litteratur - profesjonelle	650	667	17
12 - Kultur	Marie Nerland – Foreningen V-O-L-T (923080805)	313	321	8
12 - Kultur	Mediefondet Zefyr AS (989661752)	1 027	1 054	26
12 - Kultur	Mediefondet Zefyr AS (989661752) - Produksjonsmidler	1 084	1 112	28
12 - Kultur	Memoar (915636926)	108	111	3
12 - Kultur	Meningsfull oppvekst for barn og unge i bydelen Ytrebygda (986231935) - Mobystiftelsen	228	234	6
12 - Kultur	Musikk - profesjonelle	2 810	2 882	72
12 - Kultur	Nasjonalforeningens helselag for eldre i Bergen (857752422)	3 991	4 093	102
12 - Kultur	Nattjazz (971349123)	1 731	1 775	44
12 - Kultur	NONEDA - Norsk nettverk for dataspillbedrifter (924586737) - Konsoll	221	226	6
12 - Kultur	Nordhordland Veteranbåtlag (983395430) - Vedlikehold Oster	88	90	2
12 - Kultur	Nordiske mediedager (990298041)	571	835	265
12 - Kultur	Nordvik vel (918020276)	0	101	101
12 - Kultur	Nordvik vel (918020276) - engangstilskudd	101	0	-101
12 - Kultur	Norges Døveforbund Bergen og Vestland (939467203)	297	304	8
12 - Kultur	Norges korforbund Hordaland (976539419)	228	234	6
12 - Kultur	Norges musikkorps forbund Hordaland (971561068)	479	492	12
12 - Kultur	Norsk forfattersentrum (960498615) - Festspillforfatteren	114	117	3
12 - Kultur	Norsk jernbaneklubb, gamle Vossebanen (971350814) - Veterantoget Garnes - Midtun	976	1 001	25
12 - Kultur	Northing AS (925021121)	0	100	100
12 - Kultur	Ny musikk Bergen (997774515)	263	270	7
12 - Kultur	Opera Bergen (991905030)	1 025	1 051	26
12 - Kultur	Opera Bergen inkl sommeropera (991905030) - engangstilskudd	2 000	0	-2 000
12 - Kultur	Pamflett (917017581) - Pamflett/Bergen Art Book Fair	173	177	4
12 - Kultur	Perfect sounds forever DA (996507491)	200	205	5
12 - Kultur	Performance art Bergen (997615034)	143	146	4
12 - Kultur	Piksel produksjoner LTD (993164046) - engangstilskudd	100	0	-100
12 - Kultur	Playdate (997956591) - engangstilskudd	50	0	-50
12 - Kultur	Proscen - Produsentenhet for scenekunst (993173487)	457	468	12
12 - Kultur	Prosjekt og arrangement amatørkultur og frivillighet	5 100	5 231	131

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
12 - Kultur	Raftostiftelsen (877155102) - Raftohuset - Drift av kulturhus	1 170	1 200	30
12 - Kultur	S12 Galleri og verksted DA (913827589)	587	602	15
12 - Kultur	Salt (986356991) - Fritt spillerom - Salt kulturskole	220	226	6
12 - Kultur	Scenekunst - profesjonelle	1 800	1 846	46
12 - Kultur	Sofus Madsen Skulpturmuseum (919095431)	83	86	2
12 - Kultur	Spillkultur (932433605)	600	615	15
12 - Kultur	STIFTELSEN BARRATT DUE MUSIKKINSTITUTT (960472675) - Unge talenter	271	278	7
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen dansesenter (977232090)	904	927	23
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen internasjonale litteraturfestival for sakprosa og skjønnlitteratur (923217614)	441	452	11
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen internasjonale teater (874695262) - Bergen Internasjonale Teater - Teatergarasjen	6 062	6 482	421
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471)	1 089	1 117	28
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471) - engangstilskudd	400	0	-400
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen music fest (976249453) - Ungdomskonserter Bergensfest	285	493	207
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)	7 305	7 492	187
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen senter for elektronisk kunst (881948222)	1 129	1 158	29
12 - Kultur	Stiftelsen Bergenssølvet (994085492) - Ved KODE Kunstmuseer og Komponisthjem	165	169	4
12 - Kultur	Stiftelsen BIT20 ensemble (971349670)	1 565	1 605	40
12 - Kultur	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024)	16 641	17 067	426
12 - Kultur	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Regionalt pilegrimssenter	462	474	12
12 - Kultur	Stiftelsen Cinemateket i Bergen (971350539)	510	523	13
12 - Kultur	Stiftelsen D/S Stord I (889955732) - Vedlikehold D/S Stord I	114	117	3
12 - Kultur	Stiftelsen fargespill (996906175)	1 359	1 394	35
12 - Kultur	Stiftelsen fargespill (996906175) - engangstilskudd	350	0	-350
12 - Kultur	Stiftelsen Klosteret 17 (977154243)	82	85	2
12 - Kultur	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Artist in Residence – engangstilskudd	50	0	-50
12 - Kultur	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Etablering av Kulturkvartalet - Estimat tilskudd til husleie	10 400	12 000	1 600
12 - Kultur	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Kulturhuset USF [inkl Domino I/Arenaprosjektet]	7 741	7 939	198
12 - Kultur	Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir (881585952)	2 016	2 068	52
12 - Kultur	Stiftelsen Litteraturhuset i Bergen (993607312)	2 057	2 109	53

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
12 - Kultur	Stiftelsen Litteraturhuset i Bergen (993607312) - engangstilskudd	50	0	-50
12 - Kultur	Stiftelsen Lydgalleriet (991284362)	702	720	18
12 - Kultur	Stiftelsen Museum Vest (987669586)	23 374	24 173	798
12 - Kultur	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - driftskonsekvens åpning Hanseatisk museum	700	1 026	326
12 - Kultur	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - Gjennomføring av årlige Hansadager	152	184	32
12 - Kultur	Stiftelsen musikkselskapet Harmonien (976619005) - Ung Symfoni/Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester	285	363	77
12 - Kultur	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970)	2 183	2 239	56
12 - Kultur	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970) - Nytt teaterhus i Fyllingsdalen	4 000	4 102	102
12 - Kultur	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970) - Styrket kulturtilbud Fyllingsdalen	2 000	2 051	51
12 - Kultur	Stiftelsen prof. Jiri Hlinka klaverakademi (992861843)	106	108	3
12 - Kultur	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874)	2 240	2 297	57
12 - Kultur	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874) - Engangstilskudd	0	1 000	1 000
12 - Kultur	Stiftelsen Sesam (971500395)	2 051	2 103	52
12 - Kultur	Stiftelsen Solhovden (977155711)	148	152	4
12 - Kultur	Stiftelsen Vestnorsk Jazzsenter (979913583)	1 027	1 054	26
12 - Kultur	Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743)	2 477	2 540	63
12 - Kultur	Studentkulturhuset i Bergen AS (973199986) - Akademiske kvarter	320	328	8
12 - Kultur	Sydneshalvøyen kulturhistoriske lag (925310042) - Historietorget	54	56	1
12 - Kultur	Tag Team Studio (995544571)	330	339	8
12 - Kultur	Teaterdrift Bergen AS (997764927) - Cornerteateret	2 369	2 430	61
12 - Kultur	Tekstallianse (922839549)	217	222	6
12 - Kultur	Tekstallmenningen AS (925039322) - engangstilskudd	50	0	-50
12 - Kultur	Tellevik kystfort (912314553) - engangstilskudd	1 000	0	-1 000
12 - Kultur	Tilskudd til frivilligsentraler	3 268	3 351	84
12 - Kultur	Tiltakspakke 17. mai	0	1 000	1 000
12 - Kultur	Torgdagen i Bergen (982903874)	86	88	2
12 - Kultur	Transiteatret-Bergen (985934045)	462	474	12
12 - Kultur	Tveiterås skolekorps (977264685)	84	136	52
12 - Kultur	Tverrfaglig - profesjonelle	1 450	1 487	37
12 - Kultur	Ung i kor - vest (988945722) - Barn synger!	228	234	6
12 - Kultur	Ung17mai ( )	0	1 000	1 000
12 - Kultur	Unison AS (985298513) - Kulturnatt	457	468	12

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
12 - Kultur	Vagant AS (919063122) - Tidsskriftet Vagant	221	226	6
12 - Kultur	Vedlikehold av ikke-kommunale kulturbygg	3 124	3 204	80
12 - Kultur	Vestlandske teatersenter (933878457)	1 297	1 331	33
12 - Kultur	Vestnorsk filmsenter AS (974332981)	1 744	1 938	195
12 - Kultur	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Bransjeutviklende midler	2 948	3 124	175
12 - Kultur	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Filmveksthuset BAKOM	551	565	14
12 - Kultur	Veteranbåtlaget Sjødampsprøite 1 (925908975)	706	724	18
12 - Kultur	Veteranskipslaget fjordabåten (980874737) - Vedlikehold MF Granvin	114	117	3
12 - Kultur	Vibeke Flesland Havre Produksjoner (987275197)	167	171	4
12 - Kultur	Vill Vill Vest (816956412)	631	647	16
12 - Kultur	VISP (994520911)	314	322	8
12 - Kultur	Visuell kunst - profesjonelle	2 460	2 523	63
12 - Kultur	Vulcanus taubåtkompani (994872486) - Vedlikehold Vulcanus	114	117	3
12 - Kultur	Ytre Arna museum (999029159)	101	103	3
13 - Idrett	Arrangementsstøtte - Idrett	683	701	17
13 - Idrett	Barne- og ungdomsmidler - Idrett	14 033	14 392	359
13 - Idrett	Bergen Kickboxing klubb (984049897)	447	459	11
13 - Idrett	Bergen og Hordaland Turlag (956386977)	830	852	21
13 - Idrett	Hordaland idrettskrets (944773738) - Antidoping og utdanning	112	115	3
13 - Idrett	Hordaland idrettskrets (944773738) - Olympiatoppen Vest - Basistilskudd	755	974	219
13 - Idrett	Idrett Bergen Sør (998090938) – Aktivitetstilskudd	491	504	13
13 - Idrett	Idrettsklynge Vest AS (927384434)	205	210	5
13 - Idrett	Idrettslaget Bjarg (982024544)	2 223	1 371	-852
13 - Idrett	Idrettslaget Bjarg (982024544) - Bjarg Arena engangstilskudd	18 900	0	-18 900
13 - Idrett	Idrettsrådet i Bergen (971348593) - Basistilskudd	1 588	1 628	41
13 - Idrett	Idrettsrådet i Bergen (971348593) - LiM til flere bydeler	0	1 000	1 000
13 - Idrett	Norges svømmeforbund (939102671) - Elitesatsing svømming og stup	326	334	8
13 - Idrett	Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet	683	701	17
13 - Idrett	Redningsselskapet ( )	798	0	-798
13 - Idrett	Stimuleringsmidler til aktivitet og inkludering	1 136	1 165	29
13 - Idrett	Stipend og priser	907	1 150	243
13 - Idrett	Støtte til private anlegg / klubbeide anlegg	29 655	32 658	3 004
13 - Idrett	Sædalen idrettslag (990283710) - rekkefølgekrav - engangstilskudd	0	7 900	7 900
13 - Idrett	Talentmidler - søkbar ordning	235	241	6
13 - Idrett	TIF Viking (943121044) - engangstilskudd	300	0	-300

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker (tekst)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Endring
13 - Idrett	Tilskudd PUMA banen Åsane ( ) - engangstilskudd	0	1 800	1 800
13 - Idrett	Trond Mohn Games AS (921022220)	1 000	1 026	26
13 - Idrett	Åsane rideklubb (984620837)	410	0	-410
13 - Idrett	Åsane rideklubb ekstraordinært tilskudd (984620837) - engangstiltak	400	0	-400
14 - Næring	Bergen Sentrum AS (953010070)	147	151	4
14 - Næring	Bioregion Institute (925283258)	152	156	4
14 - Næring	Building Innovation (921975015)	152	156	4
14 - Næring	Connect Vest-Norge (986856013)	251	257	6
14 - Næring	GCE Ocean Technology SA (911747669)	145	148	4
14 - Næring	Maritime cleantech (996700275)	152	156	4
14 - Næring	Matarena AS (913812638)	497	510	13
14 - Næring	Medieklyngen medlemsforening (913514793)	447	458	11
14 - Næring	NCE Finance Innovation (919426004)	152	156	4
14 - Næring	Norsk Nettverk for Dataspillbedrifter - NONEDA (924586737)	152	156	4
14 - Næring	Norway Health Tech avd. Bergen (997305140)	97	99	2
14 - Næring	NOSCA Clean Oceans (980997006)	152	156	4
14 - Næring	Social Impact Lab (995802961)	152	156	4
14 - Næring	Startuplab Vestland (935490588)	386	396	10
14 - Næring	Stiftelsen Maritime Bergen (974332183)	152	156	4
14 - Næring	The seafood innovation cluster AS (913268865)	147	151	4
14 - Næring	Vestlandets innovasjonsselskap AS (987753153)	738	757	19
14 - Næring	Vestlandets Innovasjonsselskap AS (987753153) - Innovasjonsuken OPP	0	100	100
14 - Næring	Visit Bergen (970120580)	3 789	3 886	97
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Fair play bygg & anlegg Vestland	325	333	8
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Universitetet i Bergen - Utdanning i Bergen	611	627	16
Totalsum		**501 709**	**538 426**	**36 717**

Gebyr og egenbetaling

Om denne oversikten
Under viser foreslåtte avgifter, gebyrer og satser for egenbetaling for 2027. Det er bystyret som må vedta endelig prisliste når de vedtar budsjett i desember, og etter det vil endringene være gjeldende fra 1. januar 2027.

Utfyllende informasjon om avgifter og gebyrer på plan- og byggesaksområdet finner du i Premisser og gebyrregulativ 2027 for satser som følger Plan- og bygningsloven.

Utfyllende informasjon om avgifter og gebyrer for vann og avløp finner du i Premisser og gebyrregulativ 2027 for vann og avløp.

Utfyllende informasjon om avgifter og gebyrer for renovasjon finner du i Premisser og gebyrregulativ 2027 for renovasjon.

Utfyllende informasjon om avgifter og gebyrer for feiing og tilsyn finner du i Premisser og gebyrregulativ 2027 for feiing og tilsyn.

Kommunale legekontor

Attester

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avanserte attester (krever legeundersøkelse og tilleggsundersøkelse)	pr. stk.	1 183	1 220	37	3%	Omfatter bl.a. legeattest røykdykkere. Pris fra ekstern laboratorium og røntgeninstitutt kommer i tillegg.
Førerkort	pr. stk.	646	666	20	3%	
Korte attester	pr. stk.	160	165	5	3%	Omfatter bl.a. fraværsattest videregående skole og terminbekreftelse
Lange attester (krever grundig legeundersøkelse)	pr. stk.	806	831	25	3%	Omfatter bl.a. opptak til politihøyskolen og attest ved utveksling til utlandet
Middels attester (krever legeundersøkelse)	pr. stk.	537	554	17	3%	Omfatter b.a. sykdom ved repitisjonsøvelse
Parkeringstillatelse for forflytningshemmede (HC-kort)	pr. stk.	320	330	10	3%	
Tilrettelagt transport (TT-kort)	pr. stk.	320	330	10	3%	

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Deltakerbetaling

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Delprøver innen lytting/lesing/skriving	per prøve	517	533	16	3%	Enkeltstående prøver
Kurs i norsk og samfunnskunnskap	per undervisningstime	114	117	3	3%	Gjelder betalingsdeltakere ved Bergen Læringssenter
Norskprøve - muntlig/skriftlig	per prøve	1 034	1 066	32	3%	For betalingselever og andre som evt.har avlagt prøve tidligere. Nasjonale prøver i digitalt format.
Prøve i samfunnskunnskap	per prøve	1 034	1 066	32	3%	For personer med plikt til å ta prøven.
Statsborgerprøve	per prøve	1 034	1 066	32	3%	Gjelder personer som tar statsborgerprøven i forbindelse med søknad om statsborgerskap.

Delprøver innen lytting/lesing/skriving

Justert med defaltor på 3,12%.

Kurs i norsk og samfunnskunnskap

Justert med defaltor på 3,12%.

Norskprøve - muntlig/skriftlig

Justert med defaltor på 3,12%.

Prøve i samfunnskunnskap

Justert med defaltor på 3,12%.

Statsborgerprøve

Justert med defaltor på 3,12%.

Slåtthaug kunstisbane

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Barn / honnør	Pris pr. billett	35	35	0	0%	Såfremt anlegget er åpent, jf planlagt Slåtthaug Arena
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	170	170	0	0%	Såfremt anlegget er åpent, jf planlagt Slåtthaug Arena
Voksne	Pris pr. billett	85	85	0	0%	Såfremt anlegget er åpent, jf planlagt Slåtthaug Arena

Institusjonsopphold - sykehjem

Dagopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dag-/nattopphold ved boavdeling i sykehjem	pr. dag / natt	115	115	0	0%	Satsen fastsettes i statsbudsjettet for 2027.

Døgnopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Korttidsopphold ved sykehjem	pr. døgn	205	205	0	0%	Satsen fastsettes i statsbudsjettet for 2027
Maksimal egenbetaling omsorgssenter	pr. mnd	0	43 000	43 000	0%	Ny sats
Maksimal egenbetaling sykehjem	pr. mnd	53 700	55 400	1 700	3%	

Maksimal egenbetaling omsorgssenter

Det har tidligere ikke vært fastsatt en egen makimalsats for omsorgsenter.

Døgnopphold - refusjon for utgifter til bolig

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Maksimalt bankinnskudd for å få refusjon for utgifter til bolig ved korttidsopphold - uten hjemmeboende ektefelle	per år	240 000	380 400	140 400	59%	Satsen har ikke vært regulert siden 2012.
Maksimalt bankinnskudd for å få refusjon for utgifter til bolig ved langtidsopphold - uten hjemmeboende ektefelle	per år	120 000	190 500	70 500	59%	Satsen har ikke vært regulert siden 2012.
Maksimalt samlet bankinnskudd for å få refusjon for utgifter til bolig ved korttidsopphold over 60 døgn - med hjemmeboende ektefelle	per år	300 000	475 500	175 500	59%	Satsen har ikke vært regulert siden 2012.

Maksimalt bankinnskudd for å få refusjon for utgifter til bolig ved korttidsopphold - uten hjemmeboende ektefelle

Det kan gis refusjon for faste og dokumenterte utgifter til bolig. Refusjon blir gitt etter en vurdering av beboerens økonomiske forhold. Husleie, kommunale utgifter, strøm og hus- og innboforsikring er utgifter det kan gis refusjon for. Ved korttidsopphold over 60 døgn, kan det gis refusjon/fradrag fra den dagen beboeren begynte å betale etter inntekt, dersom beboer har bankinnskudd under beløpet som er angitt i tabellen.

Maksimalt bankinnskudd for å få refusjon for utgifter til bolig ved langtidsopphold - uten hjemmeboende ektefelle

Det kan gis refusjon for faste og dokumenterte utgifter til bolig. Refusjon blir gitt etter en vurdering av beboerens økonomiske forhold. Husleie, kommunale utgifter, strøm og hus- og innboforsikring er utgifter det kan gis refusjon for. Ved langtidsopphold, kan det gis refusjon hvis bankinnskuddet er under det beløpet som er oppgitt i tabellen den datoen langtidsoppholdet ble innvilget. Refusjonen er tidsbegrenset, og blir gitt i inntil fire måneder. Det kan gis refusjon for husleie, kommunale avgifter og et standardbeløp for strøm.

Maksimalt samlet bankinnskudd for å få refusjon for utgifter til bolig ved korttidsopphold over 60 døgn - med hjemmeboende ektefelle

Det kan gis refusjon for faste og dokumenterte utgifter til bolig. Refusjon blir gitt etter en vurdering av beboerens økonomiske forhold. Husleie, kommunale utgifter, strøm og hus- og innboforsikring er utgifter det kan gis refusjon for. Ved langtidsopphold blir det ikke gitt refusjon for boutgifter. Hjemmeboende ektefelle får dekket utgifter til felles bolig gjennom forsørgerfradraget. Ved korttidsopphold på over 60 døgn, det vil si fra den dagen beboer begynte å betale på bakgrunn av inntekt, dekkes utgifter til felles bolig som hovedregel gjennom forsørgerfradrag. Dersom halvparten av boutgiftene er større enn forsørgerfradraget for hjemmeboende ektefelle/samboer, vil boutgifter dekkes istedenfor. Refusjon/fradrag for boutgifter kan da gis dersom beboer og ektefelle har et samlet bankinnskudd under det beløpet som er oppgitt i tabellen..

Fotpleie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fotpleie for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem	pr. behandling	98	101	3	3%	Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser for fotpleie. Fotpleie for beboere på langtidsopphold som er rekvirert som et ledd i medisinsk behandling er gratis.

Frisør for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Klipp	pr. stk	203	209	6	3%	Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.
Permanent	pr. stk	728	751	23	3%	Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.
Vask og legg	pr. stk	203	209	6	3%	Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.

Institusjonsopphold - psykisk helse

Døgnopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Maksimal egenbetaling institusjon psykisk helse	pr. mnd	53 700	55 400	1 700	3%	

Hjemmebaserte tjenester

Aktivitetssenter for hjemmeboende eldre

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Per dag	Pr. dag	102	105	3	3%	

Digital og mobil trygghetsalarm

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt over 273 098 (2G)	pr. mnd.	384	396	12	3%	
Inntekt under 273 098 (2G)	pr. mnd.	283	292	9	3%	

Praktisk bistand

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt fra 273 098 til 409 647 (2-3G)	pr. time	292	292	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 273 098 til 409 647 (2-3G)	Utgiftstak pr. mnd.	1 168	1 168	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 409 647 til 546 196 (3-4G)	pr. time	521	521	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 409 648 til 546 196 (3-4G)	Utgiftstak pr. mnd.	2 083	2 083	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt over 546 197 (over 4G)	pr. time	650	650	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt over 546 197 (over 4G)	Utgiftstak pr. mnd.	2 598	2 598	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt under 273 098 (2G)	pr. time	148	148	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt under 273 098 (2G)	Utgiftstak pr. mnd.	148	148	0	0%	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.

Betaling måltider

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dessert	pr. stk.	15	15	0	0%	
Frokost servert i omsorgsboliger	pr. stk.	43	44	1	2%	
Kvelds servert i omsorgsboliger	pr. stk.	43	44	1	2%	
Lunch servert i omsorgsbolig	pr. stk.	43	44	1	2%	
Middag bragt til hjemmeboende	pr. stk.	98	101	3	3%	
Påslag for stor porsjon	pr. stk.	18	19	1	6%	
Varm middag servert i omsorgsbolig	pr. stk.	92	95	3	3%	
Varm middag servert i seniorsenter	pr. stk.	111	114	3	3%	

Diverse tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Egenandel for transport til/fra dagsentre og varig tilrettelagt arbeid	pr. dag	43	44	1	2%	Utgiftstak per måned på kr. 482

Andre gebyrer og priser

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Sterk og stødig - trening for seniorer	per halvår	515	531	16	3%	

Fysioterapitjenesten

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fysioterapibehandling	pr. stk.					Egenandeler for fysioterapibehandling utført av kommunale tjenester følger "Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m" som fastsettes av Helse og omsorgsdepartementet.

Tolketjenesten

Fremmøte-, telefon- og skjermtolking

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fremmøtetolking, telefontolking og skjermtolking	per time	1 052	1 052	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats 1 time. 80% av salærsats. 2027 beløp

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Helge-/høytidsdager, påskeaften, og etter kl. 12.00 på pinse-, jul- og nyttårsaften, samt onsdag før skjærtorsdag	per time	1 578	1 578	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats ganger 1,5. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Minstesats tolking - 1 time	per time	1 052	1 052	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats 1 time. 80% av salærsats. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Tolking utover minstesats, per påbegynte halvtime	per halvtime	526	526	0	0%	Justeres etter salærsats. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.

Fremmøtetolking, telefontolking og skjermtolking

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Helge-/høytidsdager, påskeaften, og etter kl. 12.00 på pinse-, jul- og nyttårsaften, samt onsdag før skjærtorsdag

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Minstesats tolking - 1 time

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Tolking utover minstesats, per påbegynte halvtime

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Fremmøtetolking

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Reisetid for tolk ved oppmøteoppdrag		920,5	920,5	0,0	0,0%	Justeres etter salærforskriftens reisesats. 70% av salærsats. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.

Reisetid for tolk ved oppmøteoppdrag

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Skriftlig oversettelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Informasjon vedrørende priser Tolketjenesten						Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Skriftlig oversettelse, minstepris per 100 ord	per 100 ord	350	350	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats per 100 ord. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Skriftlig oversettelse, per ord utover minstesats	per ord	3,5	3,5	0,0	0,0%	Justeres etter salærsats. Per ord utover minstesats. 2027 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.

Skriftlig oversettelse, minstepris per 100 ord

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Skriftlig oversettelse, per ord utover minstesats

Salærsatsene for 2025 er videreført i 2026 for gebyr og egenbetaling i Tolketjenesten i Bergen i påvente av konklusjonen til det regjeringsoppnevnte salærutvalget.

Foreldrebetaling SFO

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dagplass - pr. dag	Pris pr. dag	383	395	12	3%	Den enkelte skole kan unntaksvis tildele enkeltelever dagopphold i SFO for å avhjelpe spesielle situasjoner til det beste for eleven.
Hel plass 1. - 3. trinn pr. mnd	Pris pr mnd	845	871	26	3%	
Hel plass 4. trinn - pr. mnd	Pris pr. mnd.	3 551	3 662	111	3%	
Matpenger SFO	Pris pr. mnd.	375	385	10	3%	Gjelder ikke for morgen- og dagplass
Morgenplass - pr. mnd.	Pris pr. mnd.	1 255	1 294	39	3%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Redusert foreldrebetaling SFO	Pris pr. mnd.	0	0	0	0%	Det finnes ulike moderasjonsordninger, se innbyggerhjelpen om redusert foreldrebetaling
Redusert plass 1. - 3. trinn - pr. mnd.	Pris pr. mnd	0	0	0	0%	Redusert plass er gratis for barn på 1. - 3. trinn
Redusert plass 4. trinn - pr. mnd.	Pris pr. mnd.	2 706	2 790	84	3%	

Foreldrebetaling kommunal barnehage

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Delt halvdag (16,5 t/u)	Pris pr. mnd.	440	440	0	0%	Satsen for 2027 fastsettes i statsbudsjettet.
Delt heldag (22,5 t/u)	Pris pr. mnd.	600	600	0	0%	Satsen for 2027 fastsettes i statsbudsjettet.
Halvdagsplass (33 t/u)	Pris pr. mnd.	880	880	0	0%	Satsen for 2027 fastsettes i statsbudsjettet.
Heldagsplass (41 t. eller mer pr. uke)	Pris pr. mnd.	1 200	1 200	0	0%	Satsen for 2027 fastsettes i statsbudsjettet.
Matpenger kommunale barnehager	Pris pr. mnd.	375	385	10	3%	
Redusert foreldrebetaling barnehage	Pris pr. mnd.	0	0	0	0%	Det finnes ulike moderasjonsordninger, se innbyggerhjelpen om redusert foreldrebetaling

Bergen kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Egenandel for deltakelse i gruppe gitar		4 100	4 200	100	2%	
Egenandel for deltakelse i gruppe teater pr. år:		5 500	5 650	150	3%	
Egenandel for deltakelse i storgruppe sang og dans pr. år:		4 900	5 100	200	4%	
Egenandel pr. talentplass pr. år:		7 500	7 800	300	4%	
Friplass tildeles elever etter søknad fra familier med dokumentert skattbar inntekt under grensen for friplass		460 000	480 000	20 000	4%	
Instrumentleie		1 600	1 650	50	3%	
Lagenes egenandel for å motta dirigent til skolekorps, kor, orkester og andre lag for barn og unge1 time pr uke hele skoleåret.		22 000	22 700	700	3%	
Ordinær elevplass pr. år		6 100	6 300	200	3%	Søskenmoderasjon gis i form av 25% reduksjon i egenandelen fra og med søsken nr 2

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ordinær elevplass pr. år piano		7 200	7 500	300	4%	
Voksne elever, lag og organisasjoner for voksne og institusjoner ved kjøp av tjenester						Kostpris

Stemmemyren, Slåtthaug, Åstveit og Ortun svømmehaller

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enkeltbillett barn (f.o.m 4 år t.o.m 12 år)	Pris pr. billett	50	50	0	0%	
Enkeltbillett ungdom (f.o.m 13 år t.o.m 19 år) / honnør	Pris pr. billett	75	75	0	0%	
Enkeltbillett voksne	Pris pr. billett	145	150	5	3%	
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	320	330	10	3%	
Halvårskort Barn	Pris pr. halvårskort	1 050	1 090	40	4%	
Halvårskort ungdom / honnør	Pris pr. halvårskort	1 600	1 650	50	3%	
Halvårskort Voksne	Pris pr. halvårskort	3 000	3 100	100	3%	
Klippekort barn (12 klipp)	Pris pr. klippekort	450	500	50	11%	
Klippekort ungdom / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	700	750	50	7%	
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	1 400	1 500	100	7%	
Årskort Barn	Pris pr. årskort	1 800	1 800	0	0%	
Årskort ungdom / honnør	Pris pr. årskort	2 650	2 700	50	2%	
Årskort Voksne	Pris pr. årskort	5 100	5 200	100	2%	

ADO arena

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avtalegiro barn pr. mnd.	Pris pr. mnd.	246	254	8	3%	12 mnd. bindingstid
Avtalegiro ungdom pr. mnd.	Pris pr. mnd.	292	300	8	3%	12 mnd. bindingstid
Avtalegiro voksne pr. mnd.	Pris pr. mnd.	558	575	17	3%	12 mnd. bindingstid
Billett for barn (4 – 12) - helg	Pris pr. billett	95	100	5	5%	
Billett for barn (4 – 12) - hverdag	Pris pr. billett	85	90	5	6%	Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Billett for voksne - helg	Pris pr. billett	210	215	5	2%	
Billett for voksne - hverdag	Pris pr. billett	180	185	5	3%	Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Billett småbarn 0 – 3 år (inkl. bleie)	Pris pr. billett	50	55	5	10%	Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Billett ungdom (13 – 19) - helg	Pris pr. billett	105	110	5	5%	
Billett ungdom (13 – 19) - hverdag	Pris pr. billett	95	100	5	5%	Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Familiebillett (2 + 2) – helg + 60 per ekstra barn	Pris pr. familiebillett	450	470	20	4%	
Familiebillett (2 + 2) – hverdag + 60 per ekstra barn	Pris pr. familiebillett	400	420	20	5%	Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Glemte/mistede armbånd for klippekort/årskort		110	120	10	9%	
Halvårskort barn	Pris pr. halvårskort	1 800	1 860	60	3%	
Halvårskort ungdom	Pris pr. halvårskort	2 150	2 200	50	2%	
Halvårskort voksne	Pris pr. halvårskort	4 100	4 200	100	2%	
Uti til lunsj halvårskort voksne	Pris pr. halvårskort	1 600	1 700	100	6%	Gjelder hverdager 11-14
Uti til lunsj årskort voksne	Pris pr. årskort	2 600	2 800	200	8%	Gjelder hverdager 11-14
Verdikort 12 besøk - barn	Pris pr. verdikort	855	900	45	5%	Varighet 1 år
Verdikort 12 besøk - voksne	Pris pr. verdikort	1 890	1 900	10	1%	Varighet 1 år
Verdikort 12 besøk – ungdom	Pris pr. verdikort	945	1 000	55	6%	Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk - barn	Pris pr. verdikort	1 710	1 800	90	5%	Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk - voksne	Pris pr. verdikort	3 780	3 800	20	1%	Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk – ungdom	Pris pr. verdikort	1 890	2 000	110	6%	Varighet 1 år
Årskort barn	Pris pr. årskort	2 950	3 050	100	3%	
Årskort ungdom	Pris pr. årskort	3 500	3 600	100	3%	
Årskort voksne	Pris pr. årskort	6 700	6 900	200	3%	

Nordnes sjøbad (sommersesong)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enkeltbillett barn (f.o.m 4 år t.o.m 12 år)	Pris pr. billett	45	50	5	11%	
Enkeltbillett ungdom (f.o.m 13 år t.o.m 19 år) / honnør	Pris pr. billett	65	70	5	8%	
Enkeltbillett voksne	Pris pr. billett	130	140	10	8%	
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	300	320	20	7%	
Klippekort barn (12 klipp)	Pris pr. klippekort	405	500	95	23%	
Klippekort ungdom / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	585	700	115	20%	
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	1 170	1 400	230	20%	
Sesongkort barn	Pris pr. sesong	585	600	15	3%	
Sesongkort ungdom / honnør	Pris pr. sesong	845	880	35	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Sesongkort voksne	Pris pr. sesong	1 690	1 750	60	4%	

Nordnes sjøbad (vintersesong)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enkeltbillett		95	105	10	11%	Barn 0-3 år gratis
Sesongkort (januar- april)		1 100	1 200	100	9%	
Sesongkort (oktober til desember)		950	1 000	50	5%	

Bergen offentlige bibliotek

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kort 1. gang (jfr. bibl.l.)		0	0	0	0%	Folkebiblioteksloven §1
Lån av bøker (jfr. bibl.l.)		0	0	0	0%	Folkebiblioteksloven §1

Gebyr/overdagspenger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Barn 1. purring		0	0	0	0%	
Barn 2. purring		0	0	0	0%	
Barn 3. purring		0	0	0	0%	
Voksne 1. purring		55	60	5	9%	
Voksne 2. purring		120	130	10	8%	
Voksne 3. purring		210	220	10	5%	

Mistet kort

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Glemt kort		0	0	0	0%	
Nytt kort voksne		0	0	0	0%	

Kirkelig fellesråd

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Festeavgift for familiegravsted pr kvm pr år		180	186	6	3%	Familiegravsted er et gravsted med mer enn to kistegraver.
Festeavgift for reservert kistegrav 10 år		8 072	8 330	258	3%	For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift i 10 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fre
Festeavgift for reservert kistegrav 20 år		16 145	16 660	515	3%	For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						ved siden av ny frigrav betales det festeavgift i 20 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Festeavgift for reservert urnegrav i navnet minnelund 20 år		6 284	6 480	196	3%	For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift 20 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Festeavgift for reservert urnegrav i navnet minnelund eller urnevegg 10 år		3 142	3 240	98	3%	For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift 10/20 år.
Kremasjonsavgift - utenbys boende		5 830	6 014	184	3%	
Leie av seremonirom - innenbys boende		1 749	1 804	55	3%	
Leie av seremonirom - utenbys boende		3 498	3 609	111	3%	
Urne til urnevegg		1 757	1 813	56	3%	

Festeavgift for reservert kistegrav 10 år

For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift i 10 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.

Avgift for navnet minnelund

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Navneplate, andel av minnesmerke og andel årlig stell i 20 år		8 521	8 790	269	3%	For første navneplate, gravens andel av minnesmerket og for andel av stell av minnelunden i 20 år. Gravferdsloven § 21 2 ledd. Lovvedtak 130 med grunnlag i Prop. 86 L (20019-2020)
Ny navneplate-navnet minnelund og urnevegg		1 376	1 419	43	3%	

Avgift for urnevegg

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Navneplate og andel årlig stell i 20 år		8 521	8 790	269	3%	Kostnad for spesialurne for urnevegg kommer i tillegg

Festeavgift pr år frigraver etter fredningstid og ved fornying av festeavtaler

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kistegrav		807	833	26	3%	Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Urnegrav		628	648	20	3%	Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Urnegrav i navnet minnelund og utenbys boende i anonym urnegrav		314	324	10	3%	Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.

Utleie av byrom

Annet

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Foodtrucks helgepris	Kr.	3 405	3 513	108	3%	
Foodtrucks helårskontrakt	Kr.	28 404	29 302	898	3%	
Foodtrucks prøveperiode 7 dager	Kr.	1 139	1 175	36	3%	
Foodtrucks sommersesong 1/4-30/9	Kr.	17 035	17 573	538	3%	
Foodtrucks ukespris	Kr.	5 682	5 862	180	3%	
Foodtrucks vintersesong 1/10-31/03	Kr.	17 035	17 573	538	3%	
Juletresalg 9/12-23/12	Kr.	4 544	4 688	144	3%	

Foodtrucks helgepris

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks helårskontrakt

Bymiljøetaten behadler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks prøveperiode 7 dager

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks sommersesong 1/4-30/9

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks ukespris

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks vintersesong 1/10-31/03

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Arealleie ytre sone

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	9 087	9 374	287	3%	
Marked maxpris	Kr.	3 974	4 100	126	3%	
Marked minimumspris	Kr.	1 708	1 762	54	3%	
Profilering, halv plass	Kr.	3 405	3 513	108	3%	
Profilering, hele plassen	Kr.	5 682	5 862	180	3%	
Profilering, stand 3X3	Kr.	1 708	1 762	54	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	4 544	4 688	144	3%	

Fana Amfi

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vask av Scenehus lørdag-søndag	Kr.	6 251	6 449	198	3%	
Vask av Scenehus mandag-fredag	Kr.	3 405	3 513	108	3%	

Leie av Bryggen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Marked maxpris	Kr.	9 087	9 374	287	3%	
Marked minimum	Kr.	4 544	4 688	144	3%	

Leie av Festplassen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	28 400	29 297	897	3%	
Marked maxpris	Kr.	18 174	18 748	574	3%	
Marked minimumspris	Kr.	9 087	9 374	287	3%	
Profilering, halv plass	Kr.	11 364	11 723	359	3%	
Profilering, hele plassen	Kr.	22 718	23 436	718	3%	
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	5 682	5 862	180	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	11 364	11 723	359	3%	

Leie av Torgallmenningen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	34 082	35 159	1 077	3%	
Marked maxpris	Kr.	27 261	28 122	861	3%	
Marked minimumspris	Kr.	13 631	14 062	431	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	17 035	17 573	538	3%	

Leie av Torget

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Marked maxpris	Kr.	10 995	10 995	0	0%	
Marked minimumpris	Kr.	5 497	5 497	0	0%	
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	551	551	0	0%	
Større kulturarrangement	Kr.	10 995	10 995	0	0%	

Leie av Tårnplass

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	11 364	11 723	359	3%	
Profilering, halv plass	Kr.	2 836	2 926	90	3%	
Profilering, hele plassen	Kr.	5 682	5 862	180	3%	
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	1 708	1 762	54	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	5 682	5 862	180	3%	

Leie av Vågsallmenningen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	17 035	17 573	538	3%	
Marked maxpris	Kr.	9 087	9 374	287	3%	
Marked minimumspris	Kr.	4 544	4 688	144	3%	
Profilering, halv plass	Kr.	5 682	5 862	180	3%	
Profilering, hele plassen	Kr.	9 087	9 374	287	3%	
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	2 836	2 926	90	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	9 087	9 374	287	3%	

Leie Byfjell

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Større kulturarrangement	Kr.	11 364	11 723	359	3%	

Møllendal Allmenning

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vask av paviljong Møllendal allmenning lørdag - søndag	Kr.	6 251	6 449	198	3%	
Vask av paviljong Møllendal allmenning mandag - fredag	Kr.	3 405	3 513	108	3%	

Nygådsparken Pavilijong

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vask av paviljong Nygårdsparken lørdag - søndag	Kr.	6 251	6 449	198	3%	
Vask av paviljong Nygårdsparken mandag - fredag	Kr.	3 405	3 513	108	3%	

Parker indre sone *

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	28 400	29 297	897	3%	
Marked maxpris	Kr.	4 544	4 688	144	3%	
Marked minimumspris	Kr.	2 277	2 349	72	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	13 631	14 062	431	3%	

Parker ytre sone *

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kommersielt arrangement	Kr.	11 364	11 723	359	3%	
Marked maxpris	Kr.	3 974	4 100	126	3%	
Marked minimumspris	Kr.	1 708	1 762	54	3%	
Større kulturarrangement	Kr.	9 087	9 374	287	3%	

Utleie av gategrunn til uteservering

Halvårsleie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Indre kjerne, m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 891	1 951	60	3%	
Indre kjerne, u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 537	1 586	49	3%	
Sentrum m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 708	1 762	54	3%	
Sentrum u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 387	1 431	44	3%	
Utenfor sentrum, m/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 365	1 408	43	3%	
Utenfor sentrum, u/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 182	1 219	37	3%	

Helårsleie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Indre kjerne, m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 697	2 782	85	3%	
Indre kjerne, u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 192	2 261	69	3%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Sentrum m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 439	2 516	77	3%	
Sentrum u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 977	2 039	62	3%	
Utenfor sentrum, m/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 945	2 006	61	3%	
Utenfor sentrum, u/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 685	1 738	53	3%	

Leie av kommunal grunn, riggleie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Leie kommunal grunn, indre by	Kr. pr m2 pr. dag	6,00	6,20	0,20	3,33%	
Leie kommunal grunn, ytre by	Kr. pr m2 pr. dag	3,00	3,10	0,10	3,33%	

Gebyr etter Ledningsforskriften

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Annet arbeid etter avtale, pr time	Kr.	693	716	23	3%	
Utført kontroll	Kr.	1 518	1 566	48	3%	
Utstedelse av arbeidsvarsling	Kr.	1 518	1 566	48	3%	
Utstedelse av tillatelse	Kr.	2 534	2 614	80	3%	

Parkeringsavgift på kommunal gateparkering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avgiftsplasser i boligsonen og utenfor selve sentrumskjernen	Kr.	34	36	2	6%	
Avgiftsplasser i sentrale strøk med maks to timers parkering	Kr.	52	54	2	4%	
Ekspress avgiftsplasser i de mest sentrale gatene med maks en times parkering	Kr.	69	71	2	3%	

Boligsoneparkering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Besøksparkering i boligsone 12-30. pr. time	Kr.	24	29	5	21%	
Bil 1 sone 1-8, pr mnd	Kr.	582	640	58	10%	
Bil 1 sone 12-30, pr mnd	Kr.	436	480	44	10%	
Bil 2 sone 1-8, pr mnd	Kr.	873	960	87	10%	
Bil 2 sone 12-30, pr mnd	Kr.	655	721	66	10%	
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. dag	Kr.	140	144	4	3%	Rabatt for elbiler tas bort.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. måned	Kr.	2 240	2 311	71	3%	Rabatt for elbiler tas bort.
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. uke	Kr.	560	578	18	3%	Rabatt for elbiler tas bort.
Parkering for næringsdrivende og offentlige tjenesteutøvere i Boligsone. Boligsone 2-8 og 16-29, pr. mnd	Kr.	1 647	1 699	52	3%	
Parkeringsanlegg, med tilgang til lading, per måned	Kr.	1 257	1 915	658	52%	Strømforbruk kommer i tillegg til leieprisen.
Parkeringsanlegg, uten tilgang til lading, per måned	Kr.	1 257	1 600	343	27%	

Private planforslag

§ 1-3-1 Faktureringstidspunkt for private planforslag etter Plan- og bygningsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Private planforslag						Variabelt gebyr - 30% av minimumsgebyret faktureres ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart, og resterende deler av det endelige behandlingsgebyret faktureres ved førstegangsbehandling av planforslaget.

Private planforslag

Gebyr for behandling av et privat forslag til detaljreguleringsplan etter § 2-1 (behandlingsgebyret) skal deles opp, og faktureres som følger: a) 30% av minimumsgebyret faktureres ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart, og b) resterende deler av det endelige behandlingsgebyret faktureres ved førstegangsbehandling for planforslaget. Planforslaget legges ikke ut til offentlig ettersyn før alle gebyrene er betalt. Innbetalt beløp etter første avsnitt bokstav a) blir ikke tilbakebetalt dersom saken avsluttes uten formelt vedtak om offentlig ettersyn. Gebyr for møter etter § 2-5 faktureres ved mottatt møtebestilling. Når elektronisk betalingsløsning blir etablert, faktureres gebyr som nevnt ovenfor ved bestilling av møte eller innsending av planforslag. Dersom saken stoppes før oppstart: Gebyr faktureres når beslutning er sendt forslagsstiller. For saker som ikke er nevnt spesifikt ovenfor, faktureres gebyret når beslutning eller vedtak er fattet i saken, eller saken avsluttes på annen måte.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0159 - Reduksjon av plangebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker						Variabelt gebyr - Reduksjon av plangebyr som følge av at kommunen ikke overholder frist på 12 uker fra søknad

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						mottas. 10%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0159 - Reduksjon av plangebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker

Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra planforslag mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler i planforslaget. Ved avtalt ny frist eller fristforlengelse beregnes reduksjon etter ny frist.

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Plan- og bygningsloven §§ 12-3, 12-10, 12-11 og 12-14.Behandling av planforslag belastes med gebyr, minimum kr 611 730,- og maksimum kr 2 700 000,-.						30 % av minimumsgebyret blir fakturert ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart av plansak. Gebyret blir ikke tilbakebetalt dersom saken blir avsluttet uten formelt vedtak.Behandlingsgebyret omfatter fire arbeidsmøter med kommunen. I tillegg til gebyr for behandling av planforslag betales:• gebyr for møter § 2-5• eventuelt mangelbrev• gebyr for arbeidsmøter utover de fire som er inkludert i behandlingsgebyret• eventuell behandling av konsekvensutredning med eller uten planprogram

Plan- og bygningsloven §§ 12-3, 12-10, 12-11 og 12-14.Behandling av planforslag belastes med gebyr, minimum kr 611 730,- og maksimum kr 2 700 000,-.

Plan- og bygningsloven §§ 12-3, 12-10, 12-11 og 12-14. Behandling av planforslag belastes med gebyr, minimum kr 611 730,- og maksimum kr 2 700 000,-. 30 % av minimumsgebyret blir fakturert ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart av plansak. Gebyret blir ikke tilbakebetalt dersom saken blir avsluttet uten formelt vedtak. Behandlingsgebyret omfatter fire arbeidsmøter med kommunen. I tillegg til gebyr for behandling av planforslag betales: • gebyr for eventuelt mangelbrev § 2-1 • eventuell behandling av konsekvensutredning med eller uten planprogram § 2-4 • gebyr for arbeidsmøter utover de fire som er inkludert i behandlingsgebyret § 2-5 • gebyr for møter § 2-5

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes følgende tilleggsgebyr for bebyggelse/bruksareal (BRA)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-216 - For hver 100 m² nytt bruksareal (BRA) inntil 100 000 m²	Kr.	3 440	3 630	190	6%	
2027-217 - For hver 100 m² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m²	Kr.	1 730	1 830	100	6%	

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes gebyr etter planområdets areal

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-214 - For plan med totalt areal fra 0 m² inntil 20 000 m². Inkludert 4 møter.	Kr.	580 000	611 730	31 730	5%	
2027-215 - For arealer over 20 000 m² betales et tillegg per 1000 m²	Kr.	2 930	3 100	170	6%	

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Ny behandling av revidert planforslag

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-218 - Dersom et nytt revidert planforslag innenfor samme planområde framlegges til ny førstegangsbehandling, skal det betales gebyr for planforslaget.						Gebyret fastsettes til 100% av ordinært gebyr.

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Tilleggsgebyr for brev om vesentlige mangler ved planmaterialet

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-228 Brev om vesentlige mangler produsert som en del av behandling av innsendt planforslag til 1. gangsbehandling	Kr.	26 740	28 210	1 470	5%	

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling, Plan- og bygningsloven § 12-14, 2. ledd

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-222 - For planareal fra 0 m² inntil 5 000 m²	Kr.	50 150	52 900	2 750	5%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-223 - For plan med totalt areal fra og med 5 000 m²	Kr.	94 470	99 640	5 170	5%	

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling. For endringer etter forenklet behandling skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-227 - For hver 100 m² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m²	Kr.	1 730	1 830	100	6%	

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling. For endringer etter forenklet prosess skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-226 - For hver 100 m² nytt bruksareal (BRA)	Kr.	3 440	3 630	190	6%	Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng.

2027-226 - For hver 100 m² nytt bruksareal (BRA)

Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng. Ved utvidelse av eksisterende areal, skal endringen tas med i grunnlaget som nytt bruksareal. Eksisterende BRA er BRA som skal bestå, og som endrer formål. Arealet beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.

§ 2-3 Beregningsgrunnlag

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng. Ved utvidelse av eksisterende areal, skal endringen tas med i grunnlaget som nytt bruksareal. Eksisterende BRA er BRA som skal bestå, og som endrer formål. Arealet beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.						

Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng. Ved utvidelse av eksisterende areal, skal endringen tas med i grunnlaget som nytt bruksareal. Eksisterende BRA er BRA som skal bestå, og som endrer formål. Arealet beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.

Etter §§ 2-1 og 2-2 beregnes et gebyr for bruksareal både over og under terreng. Maksimalt tillatt grad av utnytting i innsendt komplett planforslag etter offentlig ettersyn skal legges til grunn for beregningen.

§ 2-4 Tilleggsgebyr for saker som skal konsekvensutredes

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-231A - Detaljregulering med planprogram og konsekvensutredning, jf. forskrift om KU § 6, vedlegg I.	Kr.	225 180	237 500	12 320	5%	Plan- og bygningsloven §§ 14-2 og 12-9
2027-231B - Detaljregulering med konsekvensutredning jf. forskrift om KU § 8, vedlegg II.	Kr.	164 360	173 360	9 000	5%	Plan- og bygningsloven §§ 14-2 og 12-9

§ 2-5 Møter

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	39 630	39 630	0	0%	
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	39 630	39 630	0	0%	
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	39 630	39 630	0	0%	
2027-250 - Veiledningsmøte for å avdekke eventuelle utfordringer på et tidlig stadium av planprosessen, før oppstartsmøte. Pris per møte.	Kr.	42 780	45 130	2 350	5%	
2027-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	51 410	54 230	2 820	5%	
2027-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling		51 410	54 230	2 820	5%	
2027-252 - Oppstartsmøte detaljregulering, jf. § 12-11	Kr.	85 030	89 690	4 660	5%	
2027-253 - Arbeidsmøter, pris per møte utover de fire arbeidsmøtene som er inkludert i behandlingsgebyret.	Kr.	26 740	28 210	1 470	5%	

§ 2-6 Tilleggsgebyr ved endring av planforslag

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-271 - Tilleggsgebyr ved endring av planforslag						Dersom en forslagstiller på eget initiativ foretar vesentlige endringer av planforslag som er mottatt for

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						førstegangsbehandling, før vedtak om offentlig ettersyn, ilegges det et tilleggsgebyr på 25% av beregnet gebyr.

§ 2-7-1 Avslutning av sak før gjennomført oppstartsmøte etter Plan- og bygningsloven § 12-8

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-261A - Gebyr for plansaker hvor Plan- og bygningsetaten beslutter at initiativet skal stoppes, eller saken blir trukket før oppstartsmøtet er gjennomført.	Kr.	62 090	65 490	3 400	5%	

2027-261A - Gebyr for plansaker hvor Plan- og bygningsetaten beslutter at initiativet skal stoppes, eller saken blir trukket før oppstartsmøtet er gjennomført.

Dersom fagetaten finner at et privat planinitiativ ikke bør føre frem, kan fagetaten beslutte at initiativet skal stoppes. Beslutningen kan ikke påklages, men forslagsstilleren kan kreve å få den forelagt for politisk avgjørelse. Krav om forelggelse for politisk behandling må fremsettes innen 3 uker etter mottatt beslutning om å stoppe planinitiativet. Dersom poltisk organ (p.t. byrådet eller Utvalg for miljø og byutvikling) beslutter at planinitiativet skal videreføres, refunderes 50 % av gebyret etter at oppstartsmøte er avholdt.

§ 2-7-2 Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt av kommunen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-262A - Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt						Saksbehandlingsgebyret fastsettes til 50 % av ordinært gebyr når planforslaget trekkes tilbake av forslagsstiller før utlegging til offentlig ettersyn.

§ 2-7-3 Gebyr ved avslag etter Plan- og bygningsloven § 12-11

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-261C - For plansaker etter § 12-11 hvor kommunen avgjør at saken ikke legges ut til offentlig ettersyn, betales fullt gebyr.						

§ 2-8 Unntak fra gebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-211 - Private planforslag etter § 12-3, 2. ledd unntas fra gebyrberegning dersom forslagsstiller har som oppgave å ivareta offentlige interesser og tiltaket skal finansieres med bevilgninger fra stat eller kommune, eller med lån med statlig eller kommunal garanti. Unntaket gjelder ikke planforslag fra offentlig myndighet der forslaget gjelder kommersielle interesser på samme måte som forslag fra private						Unntaket gjelder ikke planforslag fra offentlig myndighet der forslaget gjelder kommersielle interesser på samme måte som forslag fra private.

Bygge- og delesaker

§ 1-3-2 Faktureringstidspunkt for bygge- og delesaker etter Plan- og bygningsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Bygge- og delesaker						Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når det er fattet vedtak i saken. Se mouseover for utfyllende informasjon.

Bygge- og delesaker

Bygge- og delesaker: Gebyret faktureres når det er fattet vedtak i saken. Det betales gebyr per tiltak per søknad dersom ikke annet er opplyst i forskriften. Forhåndskonferanser og veiledningsmøter: Gebyret faktureres etter gjennomført forhåndskonferanse eller veiledningsmøte. Avbestilling mindre enn 2 virkedager før avtale eller at kunden ikke møter, belastes med gebyr. Ved bestilling i elektronisk løsning betales tjenesten ved bestilling. Møter og konferanser som avbestilles elektronisk innen 2 virkedager før møtestart/konferansestart vil bli refundert.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0156 - Reduksjon av byggesaksgebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker fra søknaden mottas						Variabelt gebyr - Reduksjon av byggesaksgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.
0158 - Reduksjon av delingsgebyr dersom det ikke er fattet vedtak i saken 12 uker fra søknaden er mottatt.						Variabelt gebyr - Reduksjon av delingsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%,

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0156 - Reduksjon av byggesaksgebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker fra søknaden mottas

Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra søknaden mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler, eller innhenting av nødvendige uttalelser fra andre berørte myndigheter. Ved avtalt ny frist beregnes reduksjon etter ny frist. For søknader med 3 ukers frist gis ikke reduksjon av byggesaksgebyr ved oversittet frist.

0158 - Reduksjon av delingsgebyr dersom det ikke er fattet vedtak i saken 12 uker fra søknaden er mottatt.

Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra søknaden mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler, eller innhenting av nødvendige uttalelser fra andre berørte myndigheter. Ved avtalt ny frist beregnes reduksjon etter ny frist. For søknader med 3 ukers frist gis ikke reduksjon av delingsgebyr ved oversittet frist.

§ 1-5-2 Særskilt vurdering av gebyr etter § 1-5-1

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-116A - Maksimalt gebyr etter forskriftens §§ 2-1 og 3-1-6, skal vurderes særskilt						
2027-116B - Gebyr beregnet til lavere enn maksimalt gebyr kan vurderes særskilt etter § 1-5-1						

§ 3-1-1 Grunnlag:

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Av byggesaksgebyret kan inntil 19 % dekke kostnadene med tilsyn, jf. plan- og bygningsloven § 33-1. Dersom det ikke fremgår noe annet, utgjør beregningsgrunnlaget for gebyret bruksareal BRA ihht. Norsk Standard 3940, avrundet nedover til nærmeste m^2.						I tillegg til byggegebyret fastsettes gebyr for annen tjeneste knyttet til søknad slik det fremgår av dette regulativet. For eksempel gebyr etter § 3-15. Det betales gebyr per tiltak per søknad for førstegangsvedtak. Dersom det ikke kan beregnes bruksareal for tiltaket, beregnes gebyret med utgangspunkt i samlet tilleggsareal (flatemål).

Av byggesaksgebyret kan inntil 19 % dekke kostnadene med tilsyn, jf. plan- og bygningsloven § 33-1.

Dersom det ikke fremgår noe annet, utgjør beregningsgrunnlaget for gebyret bruksareal BRA ihht. Norsk Standard 3940, avrundet nedover til nærmeste m².

Av byggesaksgebyret kan inntil 19 % dekke kostnadene med tilsyn, jf. plan- og bygningsloven § 33-1. Dersom det ikke fremgår noe annet, utgjør beregningsgrunnlaget for gebyret bruksareal BRA ihht. Norsk Standard 3940, avrundet nedover til nærmeste kvadratmeter. Dersom det ikke kan beregnes bruksareal for tiltaket, beregnes gebyret med utgangspunkt i samlet tilleggsareal (flatemål). I tillegg til byggegebyret fastsettes gebyr for annen tjeneste knyttet til søknad slik det fremgår av dette regulativet. For eksempel gebyr etter § 3-15. Det betales gebyr per tiltak per søknad for førstegangsvedtak

§ 3-1-10 Tilleggsgebyr ved behov for å innhente vedtak eller uttale etter plan- og bygningsloven § 21-5

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-302 - Forelegging av sak for myndigheter som følge av samordningsplikten, jf. pbl § 21-5	Kr.	5 720	5 920	200	3%	Dersom tiltakshaver overlater til kommunen å innhente vedtak eller uttalelse fra annen myndighet i tråd med samordningsplikten, jf. pbl § 21-5 påløper et ekstra gebyr.

2027-302 - Forelegging av sak for myndigheter som følge av samordningsplikten, jf. pbl § 21-5

Dersom tiltakshaver overlater til kommunen å innhente vedtak eller uttalelse fra annen myndighet i tråd med samordningsplikten, jf. pbl § 21-5 påløper et ekstra gebyr. For uttalelser innhentet i forbindelse med omsøkt dispensasjon fra arealplan jf. pbl § 19-2 gjelder § 3-16.

§ 3-1-11 Søknader om endring av gitt tillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om endring av gitt tillatelse						For søknader om endring av gitt tillatelse (etter førstegangsvedtak) belastes et nytt 100% gebyr for den delen av tiltaket som endres.

Søknad om endring av gitt tillatelse

For søknader om endring av gitt tillatelse (etter førstegangsvedtak) belastes et nytt 100% gebyr for den delen av tiltaket som endres. Gebyret gjelder ikke for opprettelse eller endring av eiendom, jf. gebyrforskriftens § 3-19

§ 3-1-12 Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak						For søknader der tiltak revideres innen klagefristen etter at det er gitt avslag, og som behandles i samme sak som den opprinnelige søknaden, belastes et nytt 100 % gebyr for den delen av tiltaket som endres.

Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak

For søknader der tiltak revideres innen klagefristen etter at det er gitt avslag, og som behandles i samme sak som den opprinnelige søknaden, belastes et nytt 100 % gebyr for den delen av tiltaket som endres. Dette forutsetter at avslaget ikke påklages. I tilfeller der det både er ønskelig å få behandlet en klage på vedtak, samt en revisjon av tiltaket, må tiltaket omsøkes og behandles i en ny sak. Det blir da belastet gebyr tilsvarende et førstegangsvedtak.

§ 3-1-2 Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker						Det kreves gebyr for forespørsler om bindende skriftlig svar på om tiltaket er søknadspliktig/ikke søknadspliktig, og for bindende skriftlig svar angående siste godkjente situasjon. Se gebyrforskriftens § 3-17

Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker

Det kreves gebyr for forespørsler om bindende skriftlig svar på om tiltaket er søknadspliktig/ikke søknadspliktig, og for bindende skriftlig svar angående siste godkjente situasjon. Se gebyrforskriftens § 3-17. Tilsvarende gjelder dersom vurderingen av søknadsplikt foretas i en konkret byggesak. Se gebyrforskriftens § 3-17.

§ 3-1-3 Søknader som trekkes eller avvises

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknader som trekkes eller avvises						Det kreves gebyr for søknader som avvises eller trekkes. Se gebyrforskriftens § 3-18

§ 3-1-4 Søknader som fører til avslag

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknader som fører til avslag						Ved avslag fastsettes 100% gebyr av ordinært gebyr.

§ 3-1-5 Klimarabatt

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-340A - Klimarabatt - For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-5 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter byggteknisk forskrift (TEK 17) gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner						25% rabatt, se gebyrpremisser/mouseover for utfyllende forklaring

2027-340A - Klimarabatt - For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-5 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter byggteknisk forskrift (TEK 17) gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner

For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-5 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter byggteknisk forskrift (TEK 17) gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner. Det faktureres gebyr med klimarabatt når søknaden er behandlet. Ved innsending av søknad må det foreligge et klimabudsjett (forventet reduksjon av klimagassutslipp). Ved søknad om ferdigattest må det leveres et klimaregnskap som sjekkes opp mot klimabudsjettet. Se kommunens veileder for klimagassberegninger. Dersom ikke målet om utslippsreduksjon er oppnådd, blir det etterfakturert et beløp tilsvarende rabatten.

§ 3-1-6 Maksimalt gebyr per byggesak

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3266 - Maksimalt byggesaksgebyr per byggesak er kr 1 685 420,-.	Kr.	1 630 000	1 685 420	55 420	3%	En byggesak kan være delt opp i flere søknader. Så lenge alle søknadene er innsendt i løpet av en uke, vil maksimalt byggesaksgebyr per byggesak anvendes etter gebyrforskriftens § 3-1-6 og særlig vurdering etter § 1-5-2. Søknadene må være innenfor samme delfelt i en reguleringsplan. Dersom området er uregulert, må søknadene ha en naturlig sammenheng

§ 3-1-7 Tilleggsgebyr ved vesentlig revisjon av omsøkt tiltak før førstegangsvedtak

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-300 - Revisjon av omsøkt tiltak når saksbehandling er startet, men før førstegangsvedtak er fattet	Kr.	5 720	5 920	200	3%	

2027-300 - Revisjon av omsøkt tiltak når saksbehandling er startet, men før førstegangsvedtak er fattet

Dette gebyret gjelder før førstegangsvedtak er fattet i saken. For søknad om endring, se gebyrforskriftens § 3-1-11.

§ 3-1-8 Tilleggsgebyr ved behov for å etterspørre tilleggsopplysninger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-301 - Pr. brev eller e-post om tilleggsopplysninger	Kr.	5 720	5 920	200	3%	Gjelder kun for søknader som fører til førstegangsvedtak, og for søknader om endring av gitt tillatelse.

2027-301 - Pr. brev eller e-post om tilleggsopplysninger

Dette gebyret gjelder når det er behov for å etterspørre tilleggsopplysninger pr. e-post eller brev som medfører stans av saksbehandlingstiden. Kommunen skal etterstrebe å etterspørre tilleggsopplysninger samlet. Gebyret gjelder kun for søknader som fører til førstegangsvedtak, og for søknader om endring av gitt tillatelse. Gebyret gjelder ikke for opprettelse eller endring av eiendom, Gebyrforskriftens § 3-19

§ 3-1-9 Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse	Kr.	6 750	7 260	510	8%	Etterfølgende søknader om igangsettingstillatelse faktureres per søknad i henhold til § 3-14.

Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse

For søknader om rammetillatelse faktureres gebyr i tillegg til gebyret for førstegangsvedtaket, se gebyrforskriftens § 3-14. Etterfølgende søknader om igangsettingstillatelse faktureres per søknad i henhold til § 3-14. Gebyret gjelder ikke for opprettelse eller endring av eiendom, Gebyrforskriftens § 3-19.

§ 3-10 Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 l)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3141 - Parkeringsplass på terreng inntil 5 plasser	Kr.	9 770	10 110	340	3%	
2027-3141M - Parkeringsplass på terreng i tillegg per plass over 5 plasser	Kr/plass	1 460	1 510	50	3%	
2027-3141Maks - Maksimalt gebyr for søknad om parkeringsplass	Kr.	282 200	291 800	9 600	3%	
2027-3143 - Gangbro/kulvert, avkjørsel og lignende	Kr.	14 050	14 530	480	3%	
2027-3144 - Veganlegg, kjørebro/kulvert, landingsplass og lignende	Kr.	23 580	24 390	810	3%	

§ 3-11 Diverse tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3161 - For arbeid som ikke kan beregnes etter satser nevnt ellers i gebyrforskriftens kapittel 3	Kr.	14 050	14 530	480	3%	Arbeid av mindre omfang
2027-3162 For arbeid som ikke kan beregnes etter satser nevnt ellers i gebyrforskriftens kapittel 3.	kr.	0	24 530	24 530	0%	Arbeid av større omfang (ny i 2027)

§ 3-12 Forhåndskonferanse og veiledningsmøte

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3170A - Avbestilt forhåndskonferanse for tiltak uten krav om ansvarlige foretak, samt eneboliger (inklusiv sekundærleilighet) med ansvarlige foretak – senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	8 370	8 660	290	3%	
2027-3171 - Forhåndskonferanse for tiltak med krav om ansvarlig foretak, bortsett fra eneboliger (inklusiv sekundærleilighet). Gjelder både nybygg og endring på eksisterende byggverk.	Kr.	20 540	21 240	700	3%	
2027-3171D - Forhåndskonferanse for tiltak uten krav om ansvarlige foretak, samt eneboliger	Kr.	10 270	10 620	350	3%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
(inklusiv sekundærleilighet) med ansvarlige foretak. Gjelder både nybygg og endring på eksisterende byggverk. Forhåndskonferanse om fradelingssaker; søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven § 20-2 (§ 20-1. 1. ledd bokstav m.)						
2027-3172 - Avbestilt forhåndskonferanse for tiltak med krav om ansvarlige foretak, bortsett fra eneboliger (inklusiv sekundærleilighet) senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	16 730	17 300	570	3%	
2027-3173 - Avtalt veiledningsmøte i pågående bygge- eller delingssøknader.	Kr.	8 170	8 450	280	3%	
2027-3174 - Avbestilt veiledningsmøte – senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	4 090	4 230	140	3%	

§ 3-13 Søknad om ansvarsrett

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3182 - Søknad om ansvarsrett, pr. søknad	Kr.	4 060	4 200	140	3%	

§ 3-14 Igangsettingstillatelse og midlertidig brukstillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3181 - Behandling av søknad om igangsettingstilatelse, per søknad	Kr.	7 020	7 260	240	3%	For søknader om rammetillatelse blir det fakturert gebyr for 1 stk. igangsettingstillatelse i tillegg til gebyret for førstegangsvedtaket. Se gebyrforskriften § 3-1-9
2027-3183 - Behandling av midlertidig brukstillatelse, per søknad	Kr.	7 020	7 260	240	3%	For søknader om rammetillatelse blir det fakturert gebyr for 1 stk. igangsettingstillatelse i tillegg til gebyret for førstegangsvedtaket. Se gebyrforskriften § 3-1-9

§ 3-15 Tiltak igangsatt eller tatt i bruk uten søknad eller strid med tillatelse (Tilsyn)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3191 - Gebyr per søknad om tiltak (førstegangsvedtak) som er registrert som ulovlighet i sakssystemet.	Kr.	9 810	10 110	300	3%	Dersom det søkes om et tiltak som er bygget uten tillatelse, blir det ilagt et tilleggsgebyr utover hovedgebyret. Dette gjelder søknader der det er registrert ulovlighet i sakssystemet. Det tas ikke gebyr etter gebyrforskriftens § 3-16 for søknader som kun gjelder dispensasjon og ikke tiltak

§ 3-16 Dispensasjon fra Plan- og bygningsloven med tilhørende byggteknisk forskrift og arealplaner, søknad om unntak fra tekniske krav eller plankravet

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3210 - For søknad om dispensasjon fra Plan- og bygningsloven, forskrift og tilhørende arealplaner	Kr.	8 520	8 810	290	3%	Per dispensasjon
2027-3311 - Innhenting av uttale fra andre eksterne myndigheter per høringsrunde, uavhengig av antall dispensasjoner.	Kr.	5 720	5 920	200	3%	Dersom det allerede er tatt gebyr etter gebyrforskriftens § 3-1-10, kreves det ikke nytt gebyr her.
2027-3312 - For søknader som kun inneholder dispensasjon påløper et tilleggsgebyr uavhengig av hvor mange dispensasjoner søknaden inneholder	Kr.	9 770	10 110	340	3%	
2027-3313 - Søknad om unntak fra plankrav i henhold til Kommuneplanens arealdel (KPA2018) pkt. 3.3.1. Inkl. innhenting av uttale etter bokstav e)	Kr.	8 520	8 810	290	3%	Per unntak
2027-3314 - For søknad om unntak fra tekniske krav, jf. Plan- og bygningsloven § 31-4 (per unntak)	Kr.	1 300	1 350	50	4%	Per unntak
Det fastsettes et gebyr per dispensasjon og unntak som behandles. Gebyr for dispensasjon eller unntak kreves uavhengig av om saksbehandlingen gir avslag eller tillatelse. For søknader som blir trukket eller avvist gjelder annet gebyr. Se gebyrforskriften § 3-18						

2027-3210 - For søknad om dispensasjon fra Plan- og bygningsloven, forskrift og tilhørende arealplaner

Gebyr for dispensasjon eller unntak kreves uavhengig av om saksbehandler gir avslag eller tillatelse.

§ 3-17 Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3233 - Skriftlig bindende vurdering av søknadsplikt, eller tiltak er vurdert som ikke søknadspliktig i en bygge- eller delesak.	Kr.	4 260	4 410	150	4%	Plan og bygningsetaten tilbyr 15 min. generell gratis veiledning i byggesaksspørsmål, uten skriftlig bindende vurdering. Veiledningen gjelder primært saker etter plan- og bygningsloven §§ 20-4 og 20-5
2027-3236 - Skriftlig bindende vurdering av sist godkjente situasjon basert på gjennomgang av dokumenter i kommunens byggesaksarkiv	Kr/time	1 910	1 980	70	4%	Pr time

2027-3233 - Skriftlig bindende vurdering av søknadsplikt, eller tiltak er vurdert som ikke søknadspliktig i en bygge- eller delesak.

Skriftlig, bindende vurdering av mottatt forespørsel med informasjon om hvorvidt et konkret tiltak medfører søknadsplikt eller ikke søknadsplikt, er gebyrbelagt. Dette er en frivillig tjeneste for kunden utover den ordinære veiledningen som alle får

§ 3-18 Søknader trekkes eller avvises i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3232 - For avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller i saker der komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Dette gjelder ikke for avviste, ikke søknadspliktige tiltak. For disse faktureres gebyr etter gebyrforskriftens § 3-17.	Kr.	9 770	10 110	340	3%	Minimumsbeløp
2027-3232D - For avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller i saker der komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Dette gjelder	Kr.	70 660	73 070	2 410	3%	Maksimumsbeløp

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
ikke for avviste, ikke søknadspliktige tiltak. For disse faktureres gebyr etter gebyrforskriftens § 3-17.						
2027-3234 - For bygge- og delesøknader som trekkes innen kort tid etter at saken er opprettet, og før saksbehandling er påbegynt.	Kr.	3 120	3 120	0	0%	
2027-3235 - For bygge- og delesøknader som trekkes etter at saksbehandling er startet, men før vedtak, fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	9 770	10 110	340	3%	Minimumsbeløp
2027-3235D - For bygge- og delesøknader som trekkes etter at saksbehandling er startet, men før vedtak, fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	70 660	73 070	2 410	3%	Maksimumsbeløp
2027-3237 - For søknader som kun inneholder dispensasjon eller unntak og som trekkes eller blir avvist, beregnes ett gebyr uavhengig av hvor mange dispensasjoner eller unntak/avvik søknaden inneholder	Kr.	9 770	10 110	340	3%	

§ 3-19 Søknad om overføring av areal, opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, sletting av klausul. Plan- og bygningsloven § 20-2

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3210D - Dispensasjon. Både som egen sak og som tillegg						Se § 3-16
2027-3211 - Søknad om fradeling, arealoverføring, grensejustering/makeskifte (bytting av arealer; den første parsellen) Se gebyrforskriften § 3-16 for tilleggsgebyr for dispensasjon.	Kr.	28 920	33 840	4 920	17%	
2027-3211A - Søknad om fradeling, arealoverføring, grensejustering, i tillegg for parsell nr. 2	Kr.	15 420	18 050	2 630	17%	
2027-3211B - Søknad om fradeling, arealoverføring, grensejustering i tillegg fra og med parsell nr. 3, per parsell	Kr/parsell	7 710	9 030	1 320	17%	
2027-3212 - For søknad om sletting og endring av klausul(er)	Kr.	17 360	20 320	2 960	17%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3213 - For tilfeller der kommunen må samtykke til spesifikt tiltak der arealene er klausulert	Kr.	7 710	9 030	1 320	17%	
2027-3214 - Søknad om endring av godkjent deling	Kr.	14 470	16 930	2 460	17%	
2027-3232D - Avvisning og trekking av søknader						Se § 3-18

§ 3-2 Ny bebyggelse og endring og/eller ombygging av eksisterende bebyggelse jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), d), g) og n)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-310 - 0 – 200 m² jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), d), g) og n)	Kr.	15 170	15 690	520	3%	
2027-311 - Over 200 – 1000 m², jf. plan- og bygningsloven § 20-1 a), d), g) og n)	Kr.	44 470	45 990	1 520	3%	
2027-312 - Over 1000 m² beregnes fra første m²	Kr/m²	70	80	10	14%	
2027-313 - I tillegg til satsene ovenfor skal det for nye boenheter beregnes gebyr per nye boenhet, uansett antall. Gjelder ikke ved sammenføyning av boenheter	Kr.	14 130	14 620	490	3%	Gjelder også hybler
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av Plan- og bygningsloven § 20-1: a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning d) varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a g) oppdeling eller sammenføyning av bruksenheter i boliger n) hovedombygging Bestemmelsen gjelder for alle typer bygninger og alle arealformål med mindre annet er spesifisert.						Det beregnes gebyr per tiltak/frittstående bygning, pr. søknad. Unntak: • For bruksendring innenfor boligformål (tilleggsdel til hoveddel eller motsatt)/påbygg/tilbygg som samlet utgjør under 200 m2, beregnes gebyr for samlet areal. • Ved sammenføyning av boenheter beregnes gebyr for det nye sammenføyede arealet. For nye boenheter beregnes gebyr etter areal, og med et tilleggsgebyr for hver ny boenhet. Se mouseover for utfyllende informasjon

Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av Plan- og bygningsloven § 20-1:
a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning
d) varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a
g) oppdeling eller sammenføyning av bruksenheter i boliger
n) hovedombygging

Bestemmelsen gjelder for alle typer bygninger og alle arealformål med mindre annet er spesifisert.

Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av Plan- og bygningsloven § 20-1: a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning d) varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a g) oppdeling eller sammenføyning av bruksenheter i boliger n) hovedombygging Bestemmelsen gjelder for alle typer bygninger og alle arealformål med mindre annet er spesifisert. Det beregnes gebyr per tiltak/frittstående bygning, pr. søknad. For driftsbygninger i landbruket gjelder gebyrforskriftens § 3-4. Unntak: • For bruksendring innenfor boligformål (tilleggsdel til hoveddel eller motsatt)/påbygg/tilbygg som samlet utgjør under 200 m2, beregnes gebyr for samlet areal. • Ved sammenføyning av boenheter beregnes gebyr for det nye sammenføyede arealet. For nye boenheter beregnes gebyr etter areal, og med et tilleggsgebyr for hver ny boenhet. Det beregnes tilleggsgebyr etter gebyrforskriftens § 3-3 når søknad om oppføring av bygning også inkluderer utomhusareal for nybygg, småhus, næring, og større boligprosjekter, (parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei) som er en forutsetning for oppføring av bygningen, og som søkes om samtidig som oppføring av bygningen. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsbolig. Det beregnes tilleggsgebyr etter gebyrforskriftens § 3-3 når søknad om oppføring av bygning også inkluderer utomhusareal for nybygg, småhus, næring, og større boligprosjekter, (parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei) som er en forutsetning for oppføring av bygningen, og som søkes om samtidig som oppføring av bygningen. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsbolig.

§ 3-3 Konstruksjon, anlegg og innhegning (gjerde) jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), b) og h)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3120 - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. opp til 10 meter.	Kr.	9 770	10 110	340	3%	
2027-3120M - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. - Lengde over 10 meter får et tillegg per påbegynte 10 meter.	Kr. pr. 10m	520	540	20	4%	Pris pr. påbegynte 10 meter.
2027-3120Maks - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. - Maksimalpris	Kr.	103 900	107 440	3 540	3%	Maksimalpris
2027-3121 - Utomhusareal for nybygg, småhus og næring (parkering/mur/ skjæring/	Kr.	8 170	8 450	280	3%	Tilleggsgebyr til § 3-2. Ved mottak av en separat søknad om utomhusareal, påløper et tilleggsgebyr på kr 10 110,-

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
fylling/uteareal/intern vei). Det gebyrlegges per søknad.						
2027-3122 - Utomhusareal for et større nybygg boligprosjekt (parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei). Det gebyrlegges per delfelt.	Kr.	30 030	31 060	1 030	3%	Tilleggsgebyr til § 3-2. Ved mottak av en separat søknad om utomhusareal, påløper et tilleggsgebyr på kr 10 110,-
2027-3123 - Park, byrom, gatetun, skoleplass og lignende uteareal	Kr.	39 800	41 160	1 360	3%	
2027-3127 - Mindre kaier, brygger, moloer o.l. maks 50 m i lenge og maks 50m² areal	Kr.	14 050	14 530	480	3%	
2027-3128 - Større kaier, brygger, moloer o.l.	Kr.	53 100	54 910	1 810	3%	
2027-3129 - Flaggstenger, kraner, antenner og vindmøller	Kr.	14 050	14 530	480	3%	
2027-3145 - Hurtigladestasjoner på samme eiendom per søknad.	Kr.	23 590	24 400	810	3%	
2027-3152P Rehabilitering av skorstein/pipe	kr.	0	14 530	14 530	0%	Ny i 2027
2027-3154 VA-anlegg. Slamavskillere og minirenseanlegg, per tiltak.	kr.	14 050	14 530	480	3%	
2027-3155 - VA-anlegg i grunn. Hovedledning og fellesledning inntil en lengde på 300 meter	Kr.	25 460	26 330	870	3%	
2027-3155M - Lengde over 300 meter får et tillegg per påbegynt 100 meter	Kr.	4 260	4 410	150	4%	Per 100 meter
2027-3155MAKS - Maksbeløp VA-anlegg i grunn	Kr.	70 660	73 070	2 410	3%	
2027-3156 - VA -anlegg. En enkelt stikkledning	Kr.	14 050	14 530	480	3%	
2027-3156L - Etablering av mer enn en stikkledning fra samme hovedledning/fellesledning får et tillegg per stikkledning.	Kr.	2 910	3 010	100	3%	Per stikkledning. Det tas ikke gebyr for stikkledninger knyttet til fellesledninger ved ny feltutbygging
2027-3156MAKS - Maksbeløp VA-anlegg stikkledning	Kr.	70 660	73 070	2 410	3%	
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1: a) Plassering av konstruksjon eller anlegg b) Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av konstruksjon eller anlegg h) Oppføring av innhegning mot vegDet beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når det ikke kan beregnes gebyr etter gebyrforskriftens § 3-2.						

Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1: a) Plassering av konstruksjon eller anlegg b) Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av konstruksjon eller anlegg h) Oppføring av innhegning mot vegDet beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når det ikke kan beregnes gebyr etter gebyrforskriftens § 3-2.

Unntak gjelder for Artikkel 2026-3121 og 2026-3122 som er tilleggsgebyr til § 3-2. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsbolig.

§ 3-4 Driftsbygninger i landbruket

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-321 - Driftsbygninger i landbruket 0 – 1000 m²	Kr.	24 010	24 830	820	3%	
2027-321A - Driftsbygninger i landbruket over 1000 m²	Kr.	31 170	32 230	1 060	3%	

§ 3-5 Fasadeendring, vesentlig reparasjon og vesentlig endring, jf Plan- og bygningsloven § 20-1 b) og c)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-381 - Fasadeendring (gjelder også solcelleanlegg), vesentlig reparasjon eller vesentlig endring på småhus	Kr.	15 100	16 230	1 130	7%	Det gebyrlegges per bygg.
2027-382 - Fasadeendring (gjelder også solcelleanlegg) per fasade, vesentlig reparasjon eller vesentlig endring på større bygninger	Kr.	15 980	16 530	550	3%	
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1: b) Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av bygning (f.eks. inngrep i bærende konstruksjoner). c) Fasadeendring. Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når det ikke kan beregnes gebyr etter gebyrforskriftens § 3-2. Når fasadeendringer gjelder flere eiendommer, beregnes gebyr for hver eiendom. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsb						

§ 3-6 Riving og midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 e) og j)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3101 - Tiltak, jf. gebyrforskriften § 3-2, Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen med utgangspunkt i gebyr som for oppføring av ny bygning, konstruksjon eller anlegg						50% av tiltaket, minimumsgebyr kr 10 110, maksimalt gebyr, gjelder riving; kr 73 070,-
2027-3101A - Tiltak, jf. gebyrforskriften § 3-3, Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen med utgangspunkt i gebyr som for oppføring av ny konstruksjon, anlegg og innhenging.						50% av tiltaket, minimumsgebyr kr 10 110, maksimalt gebyr, gjelder riving; kr 73 070,-
2027-3101B - Tiltak, jf. gebyrforskriften § 3-4 Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen med utgangspunkt i gebyr som for oppføring av ny bygning, konstruksjon eller anlegg						50% av tiltaket, minimumsgebyr kr 10 110, maksimalt gebyr, gjelder riving; kr 73 070,-
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1: e) Riving av bygninger, konstruksjoner eller anlegg j) Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg Når mur/pipe rives og erstattes på samme sted, tas det kun gebyr for oppføringen, og ikke for riving. Når det ikke er mulig å fastsette areal som for eksempel pipe, beregnes gebyr etter laveste pris per tiltak.						

§ 3-7 Bygningsteknisk installasjon, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 f)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3152 - Ventilasjon-, klima-, varme-, kulde-, sanitær- og slukkeinstallasjoner, ledesystem og brannalarmanlegg.	Kr.	13 510	13 970	460	3%	Gebyr per søknad, per bygg

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3157 - Løfteinnretninger (for eksempel heis og rulletrapp)	Kr.	9 770	10 110	340	3%	Gebyr per søknad, per bygg
2027-3157K - Søknaden unntas fra gebyr når trappeheis er installert med vedtak fra NAV						

§ 3-8 Skilt og reklameinnretninger, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 i)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3124 - Skilt, skilttavler og reklameinnretninger	Kr.	9 770	10 110	340	3%	+ kr 1 480 per skilt, se varekode 2027-3125
2027-3125 - Skilt, skilttavler og reklameinnretninger, pris per skilt/innretning	Kr.	1 430	1 480	50	3%	Se varekode 2027-3124
2027-3126 - Banner/Vimpel/Flagg - midlertidig inntil tre uker. Per søknad.	Kr.	9 770	10 110	340	3%	

§ 3-9 Vesentlige terrenginngrep - jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 k)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3131 - Vesentlig terrenginngrep 0-1000 m²	Kr.	19 850	20 530	680	3%	
2027-3133 - Vesentlig terrenginngrep over 1000 m²	Kr.	34 290	35 460	1 170	3%	
Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når tiltaket utgjør en selvstendig del som ikke er medregnet i gebyret etter gebyrforskriften §§ 3-2 og 3-3						

Arbeider etter matrikkelloven

§ 1-3-3 Faktureringstidspunkt for saker etter Matrikkelloven

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Oppmålingssaker						Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når oppmålingsforretning er gjennomført. I saker om utsatt oppmålingsforretning faktureres hele gebyret når tillatelse foreligger.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0155 - Reduksjon av oppmålingsgebyr som følge av ikke overholdt frist på 16 uker						Variabelt gebyr - Reduksjon av oppmålingsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 16 uker fra søknad mottas. Gebyret reduseres med 1/3 når frist på 16 uker ikke er overholdt. Etter ytterligere to mnd. over frist, reduseres gebyret med ytterligere 1/3.

0155 - Reduksjon av oppmålingsgebyr som følge av ikke overholdt frist på 16 uker

Gjelder ved fristoverskridelse på 16 uker fra søknaden mottas. Fristen kan forlenges med den tid som medgår til supplering av mangler. Se § 4-9 Utsatt tidsfrist for gjennomføring av oppmålings-forretning om vinteren.

§ 4 Oppmålingsforretninger og annet arbeid etter matrikkelloven (oppmåling)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kapittelet omhandler gebyrer for oppmålingsforretninger og saksbehandling etter matrikkelloven. Vi gjør oppmerksom på at kommunen i tillegg vil kreve dekket eksterne kostnader som tinglysingsgebyr, dokumentavgift, kunngjøringer og lignende						

§ 4-1 Oppmålingsforretninger med markarbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Oppmålingsforretninger med markarbeid						

§ 4-1-1 Saksgebyr for oppmålingsforretninger med markarbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-411A - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for saker som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven	Kr.	32 580	33 690	1 110	3%	
2027-411B - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for endring	Kr.	28 750	29 730	980	3%	Gjelder for saker som ikke krever tillatelse etter Plan- og bygningsloven.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
eller konstatering av eksisterende matrikkelenhet.						

§ 4-1-2 Parsellgebyr - i tillegg til saksgebyret i § 4-1-1

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-412A - Opprettelse av grunneiendom og festegrunn, samt arealoverføring. Arealstørrelse 0-0,5 dekar (daa). Inkludert punktfeste.	Kr/parsell	9 590	14 900	5 310	55%	Per parsell
2027-412B - Opprettelse av grunneiendom og festegrunn, samt arealoverføring. Arealstørrelse 0,5-2 dekar (daa)	Kr/parsell	15 330	20 840	5 510	36%	Per parsell
2027-412C - Opprettelse av grunneiendom og festegrunn, samt arealoverføring. Arealstørrelse større enn 2 dekar (daa). Timepris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	Per time, minimum 12 timer
2027-412D - Opprettelse av uteareal til eierseksjon. Arealstørrelse 0-2 dekar (daa).	Kr/seksjon	5 750	5 950	200	3%	Per seksjon.
2027-412E - Opprettelse av uteareal til eierseksjon. Arealstørrelse større enn 2 dekar (daa).	Kr/seksjon	9 590	9 920	330	3%	Per seksjon.
2027-412F - Opprettelse/arealoverføring/grensejustering av anleggseiendom. Timespris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	Per time.
2027-412G - Registrering av eksisterende umatrikulert grunn inkludert jordsameie. Timespris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	Per time.
2027-412H - Grensejustering/makebytte for grunneiendom og festegrunn. Arealstørrelse 0-0,2 dekar (daa)	Kr.	3 840	3 980	140	4%	Per grensejustering/makebytte.
2027-412I - Grensejustering/makebytte for grunneiendom og festegrunn. Arealstørrelse større enn 0,2 dekar (daa)	Kr.	7 670	7 940	270	4%	Per grensejustering/makebytte.
2027-412J - Klarlegging av grense for grunneiendom som ikke er koordinatfestet i tidligere forretning, når tre eller færre punkt kartlegges i samme forretning.	Kr/punkt	2 880	2 980	100	3%	Per punkt
2027-412K - Klarlegging av grense for grunneiendom som er koordinatfestet i tidligere forretning, når ni eller færre punkt klarlegges/nymerkes i samme forretning.	Kr/punkt	970	1 010	40	4%	Per punkt
2027-412L - Klarlegging av grense for grunneiendom som ikke er nøyaktig koordinatfestet i tidligere forretning, når fire eller flere punkt klarlegges i samme forretning.	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	Timepris for målearbeid/markarbeid. Pris per time, minimum 4 timer
2027-412M - Klarlegging av grense for grunneiendom som er koordinatfestet i tidligere forretning, når ti eller flere punkt klarlegges i samme forretning. Timespris for målearbeid/markarbeid	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	Per time, minimum 4 timer

§ 4-2 Oppmålingsforretninger uten markarbeid (kontorforretning) i de tilfeller matrikkelloven åpner for dette og rekvirent ønsker det.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Oppmålingsforretninger uten markarbeid (kontorforretning) i de tilfeller matrikkelloven åpner for dette og rekvirent ønsker det.						

§ 4-2-1 Saksgebyr for oppmålingsforretninger uten markarbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-421A - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for saker som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven	Kr.	26 830	27 750	920	3%	
2027-421B - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for endring eller konstatering av eksisterende matrikkelenhet.	Kr.	23 000	23 790	790	3%	Gjelder saker som ikke krever tillatelse etter Plan- og bygningsloven.

§ 4-2-2 Parsellgebyr - i tillegg til saksgebyret i § 4-2-1

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-422A - Opprettelse/arealoverføring av grunneiendom og festegrunn.	Kr/parsell	3 840	3 980	140	4%	Per parsell
2027-422B - Opprettelse av uteareal til eierseksjon.	Kr/seksjon	970	1 010	40	4%	Per seksjon.
2027-422C - Opprettelse/arealoverføring/grensejustering av anleggseiendom.	Kr.	7 670	7 940	270	4%	Per anleggseiendom.
2027-422D - Registrering av eksisterende umatrikulert grunn inkludert jordsameie.	Kr/matrikkelenhet	1 920	1 990	70	4%	Per matrikkelenhet.
2027-422E - Grensejustering/makebytte for grunneiendom og festegrunn.	Kr.	1 920	1 990	70	4%	Per grensejustering/makebytte.

§ 4-3 Oppmålingsforretninger, andre bestemmelser

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Oppmålingsforretninger, andre bestemmelser						

§ 4-3-1 Bruk av egenerklæring av eierskap til offentlig veg- eller jernbanegrunn, jf. matrikkelloven § 24 og matrikkelforskriften § 9

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-431A - Ved opprettelse, arealoverføring eller grensejustering til offentlig vei og jernbane, der man benytter egenerklæring for eierskapet, gis det en reduksjon på 30 % av saksgebyret per sak/rekvisisjon. Det gis ingen reduksjon i parsellgebyret.						-30 % av saksgebyr per sak/rekvisisjon

§ 4-3-2 Avbrudd av oppmålingsforretningen og matrikkelføringen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-432A - Når saken/rekvisisjonen blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført og det ikke er utført feltarbeid.	Kr.	9 590	9 920	330	3%	
2027-432B - Når saken/rekvisisjonen blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført, og det er utført feltarbeid, men ikke avholdt oppmålingsforretning. For disse sakene faktureres 50 % av gebyret (saks- og parsellgebyr) man ville betalt dersom saken hadde blitt gjennomført.						50 % gebyr
2027-432C - Når saken blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført, og det er utført feltarbeid og avholdt oppmålingsforretning. For disse sakene faktureres 100 % av gebyret (saks- og parsellgebyr).						100 %

§ 4-3-3 Referanse til stedfestningsavtale, jf. matrikkelloven § 19 og matrikkelforskriften § 44

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-433A - Føring av referanse til stedfestingsavtale om eksisterende grense,	Kr/time	1 920	1 990	70	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
eksisterende rettighet eller eksisterende punktfeste i matrikkelen.						

§ 4-3-4 Utstedelse av matrikkelbrev

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-461A - Matrikkelbrev og utdrag av matrikkelen som er utstedt skriftlig. Gjelder under 10 sider. Per matrikkelbrev.	Kr.	175	175	0	0%	Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
2027-461B - Matrikkelbrev og utdrag av matrikkelen som er utstedt skriftlig. Gjelder for 10 sider eller mer. Per matrikkelbrev.	Kr.	350	350	0	0%	Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
2027-461EK - Matrikkelbrev sendt med elektronisk kommunikasjon. Per matrikkelbrev.	Kr.	175	175	0	0%	Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk.						

Matrikkelforskriftens § 16(4)

§ 4-4 Gebyr for medgått tid

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-440 - Gebyr for medgått tid kontorarbeid.	Kr/time	1 920	1 990	70	4%	Per påbegynte time.
2027-441 - Gebyr for medgått tid markarbeid.	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	Per påbegynte time.
Gebyrpliktig arbeid etter matrikkelloven som ikke faller inn under andre bestemmelser i denne forskriften, eller der deler av gebyret beregnes etter medgått tid. Timeprisen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon. Timepris for markarbeid dekker i tillegg utstyrsleie og forbruksmateriell/grensemerker.						

§ 4-5 Tilleggsgebyr for søknad om matrikulering uten fullført oppmålingsforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-450 - Behandling av søknad om matrikulering uten fullført oppmålingsforretning	Kr/søknad	3 840	3 980	140	4%	Per søknad.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-451 - Tillegg for opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning, for utsettelse i inntil to år	Kr/matrikkelenhet	3 840	3 980	140	4%	Per matrikkelenhet.
2027-452 - Tillegg for opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning der det først avholdes en oppmålingsforretning etter 2 år, for så en ny oppmålingsforretning i forbindelse med utsetting av grensemerker innen ytterligere 3 år	Kr/matrikkelenhet	9 590	9 920	330	3%	Per matrikkelenhet.
Gebyret kommer i tillegg til saks- og parsellgebyret i § 4-1-1 og § 4-1-2						

§ 4-6 Utsatt tidsfrist for gjennomføring av oppmålingsforretning om vinteren

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-491A - Med hjemmel i forskrift (Matrikkelforskriften 26. juni 2009 nr. 864 § 18 tredje ledd) Tidsfristen som er fastsatt i Matrikkelforskriften § 18 første ledd løper ikke i perioden 15. desember til 1. mars						

Eierseksjonering

§ 1-3-4 Faktureringstidspunkt for saker etter Eierseksjonsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Seksjoneringssaker	Kr.					Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når det er fattet vedtak i saken.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0150 - Reduksjon av seksjoneringsgebyr	Kr.					Variabelt gebyr - Reduksjon av seksjoneringsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0150 - Reduksjon av seksjoneringsgebyr

Reduksjon av seksjoneringsgebyr som følge av at kommunen ikke overholder frist på 12 uker fra søknaden mottas. Fristen kan forlenges med den tid som medgår til supplering av mangler. Eierseksjonsloven § 14.

§ 5-1 Søknad om seksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-614 - Seksjonering og reseksjonering inntil 15 seksjoner.	Kr.	30 680	33 450	2 770	9%	
2027-615 - Seksjonering og reseksjonering 16 - 50 seksjoner	Kr.	38 350	41 840	3 490	9%	
2027-616 - Seksjonering og reseksjonering over 50 seksjoner	Kr.	46 020	50 170	4 150	9%	
2027-619 - Oppheving av seksjonering	Kr.	17 270	18 830	1 560	9%	
2027-620 - Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjonering.	Kr.	9 600	10 470	870	9%	Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjonering.
2027-621 - Avslag på seksjoneringssøknad	Kr.					Ved avslag på seksjoneringssøknader beregnes 100 % gebyr.
2027-622 - Tilleggsgebyr for søknader uten vedlagt dokumentert tillatelse til bolig (gjelder for bygninger oppført før 1965).	Kr.	13 430	14 640	1 210	9%	
2027-623 - Avvisning av sak	Kr.					Avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt, eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyr til 75%
2027-624 - Trekking av seksjoneringssak	Kr.					Seksjoneringssaker som trekkes før endelig vedtak fastsettes gebyret til 50%

Eierseksjonsloven § 15

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ny eierseksjonslov som hjemler kommunens selvkostdekning av kostnader ved tjenesten trådde i kraft 1.1.2018. Tinglysingsgebyr og						

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
eventuell dokumentavgift kommer i tillegg jf. Eierseksjonsloven § 15 andre ledd.						

Refusjon

§ 6-1 Refusjonsberegning

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-710A - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	1 920	1 990	70	4%	
2027-710B - Timesats for befaring inklusiv transport	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	
2027-711 - Kommunen kan kreve at inntil kr 67 860 betales på forskudd, og resten etter hvert som arbeidet er utført og dokumentert						Inntil kr 67 860 på forskudd
Plan- og bygningsloven Kapittel 18						

01. Standardgebyr, tømmepriser, lukeåpninger og kilo

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1126 - Kompostrabatt	Kr.	0,00	-360,00	-360,00	0,00%	Rabatt ved kompostbinge og ikke matavfallspann

Timesatser

§ 7-1 Refusjonsberegning Gebyr som beregnes på grunnlag av anvendt tid

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-811 - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	1 920	1 990	70	4%	
2027-812 - Timesats markarbeid, inklusiv transport, utstyr og materiell.	Kr/time	2 400	2 490	90	4%	
For gebyr som ikke fastsettes på annen måte, eller skal beregnes etter medgått tid – jf. regulativet, skal man bruke følgende netto timesatser:						

Forurenset grunn

§ 8-1 Forurenset grunn

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2027-3201 - Tiltakskategori 1 – tiltak av svært liten vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til mindre konsekvenser for helse og miljø. Dette gjelder kun for små tiltak på bebygde boligtomter.	Kr.	9 770	10 110	340	3%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2027-3202 - Tiltakskategori 2 – tiltak av liten vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til små konsekvenser for helse og miljø	Kr.	34 290	35 460	1 170	3%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2027-3203 - Tiltakskategori 3 – tiltak av liten eller middels vanskelighetsgrad der feil og mangler kan føre til middels store konsekvenser for helse og miljø	Kr.	52 100	53 880	1 780	3%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2027-3204 - Tiltakskategori 4 – tiltak middels eller stor vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til store konsekvenser for helse og miljø	Kr.	78 870	81 560	2 690	3%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2027-3205 - Tiltaksplaner revideres eller endres etter at førstegangsvedtak er fattet, fastsettes et nytt gebyr på 50% av ordinært gebyr per revisjon. Krever kommunen helt ny søknad, pålegges det gebyr som for behandling av ny sak						50% av ordinært gebyr per revisjon
2027-3206 - Ved avslag/avvisning på behandling av tiltaksplaner beregnes 100% gebyr av ordinært gebyr						100% gebyr av ordinært gebyr
Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2						

Vann og avløp

1. Engangsgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avløp - Engangsgebyr	Kr. pr.m2	33,93	33,93	0,00	0,00%	
Vann - Engangsgebyr	Kr. pr.m2	33,93	33,93	0,00	0,00%	

2. Abonnement- og forbruksgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Abonnementsgebyr - avløp	Kr. pr.m2	12,21	12,25	0,04	0,33%	
Abonnementsgebyr - vann	Kr. pr.m2	8,87	9,57	0,70	7,89%	
Forbruksgebyr - avløp	Kr. pr.m2	17,99	18,04	0,05	0,28%	
Forbruksgebyr - vann	Kr. pr.m2	13,16	14,19	1,03	7,83%	
Stipulert (ikke målt) vannforbruk	m3 pr. m2	1,30	1,30	0,00	0,00%	

3. Vannmåler

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
DN 20 mm (inntil Qn 2,5 / 3/4 tomme)	Kr.	644,00	644,00	0,00	0,00%	
DN 25 mm (inntil Qn 6 / 1 tomme)	Kr.	1 069,50	1 069,50	0,00	0,00%	
DN 40 mm (inntil Qn 10 / 1 1/2 tomme)	Kr.	1 518,00	1 518,00	0,00	0,00%	
DN 50 mm inntil DN 100 mm	Kr.	2 173,50	2 173,50	0,00	0,00%	
Over DN 100 mm og måler til midlertidig tiltak	Kr.	2 737,00	2 737,00	0,00	0,00%	
Rykke ut ved manglende vannmåleravlesning	Kr.	1 150,00	1 150,00	0,00	0,00%	

4. Slamavskillere

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Tanker inntil 4 m3	Kr.	2 587,50	2 484,00	-103,50	-4,00%	
B. Tanker over 4 til og med 6 m3	Kr.	3 875,50	3 726,00	-149,50	-3,86%	
C. Tanker over 6 til og med 8 m3	Kr.	5 163,50	4 956,50	-207,00	-4,01%	
D. Tanker over 8 til og med 10 m3	Kr.	6 463,00	6 198,50	-264,50	-4,09%	
Gebyr pr utført tømming av tanker over 10 m3	pr m3 tømt	646,00	620,25	-25,75	-3,99%	Gebyr pr. utført tømming, pris pr. m3 tømt
Slam levert til etterbehandling	pr m3 slam	451,58	433,52	-18,06	-4,00%	

5. Egenandel ved pålegg om tilknytning

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Vann	Kr.	250 000	300 000	50 000	20%	
B. Avløp	Kr.	350 000	450 000	100 000	29%	
C. Vann og avløp	Kr.	550 000	650 000	100 000	18%	

6. Anboringer

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Utførelse av anboringer, forgreninger m.v. på kommunalt ledningsanlegg		Betales etter regning	Betales etter regning			

Alle satser er vist inklusive 25 % merverdiavgift.

Renovasjon

01. Standardgebyr, tømmepriser, lukeåpninger og kilo

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1120 - Renovasjon grunnpris	Kr.	4 863,35	4 800,15	-63,20	-1,30%	
1122 - Renovasjon grunnpris bokollektiv	Kr.	2 026,68	1 860,08	-166,60	-8,22%	For bokollektiv med identsystem
1123 - Renovasjon grunnpris - ekstra volum	Kr.	4 863,35	4 458,03	-405,32	-8,33%	Gebyret kommer i tillegg til renovasjon grunnpris
1150 - Fastpris	Kr.	0,00	5 340,15	5 340,15	0,00%	Ny fra 2027 - Benyttes for kunder (pr. boenhet) hvor det ikke er mulig med variable/fleksible gebyrer.
1420 - 140L - antall tømminger	Kr.	90,00	90,00	0,00	0,00%	Pris per tømming utover inkluderte tømminger per termin
1430 - 240L - antall tømminger	Kr.	154,29	154,29	0,00	0,00%	Pris per tømming utover inkluderte tømminger per termin
1440 - 400L - antall tømminger	Kr.	257,14	257,14	0,00	0,00%	Pris per tømming utover inkluderte tømminger per termin
1510 - Antall lukeåpninger	Kr.	11,25	11,25	0,00	0,00%	Pris per lukeåpning utover inkluderte lukeåpninger
1531 - Lukeåpninger bokollektiv	Kr.	11,25	11,25	0,00	0,00%	Pris per lukeåpning for bokollektiv med identsystem
1540 - Fellesbeholdere - antall kilo	Kr.	4,46	4,46	0,00	0,00%	

02. Ekstra tømminger - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1450 - matavfall tømming hver uke	Kr.	0,00	150,00	150,00	0,00%	Ny vare i 2027 - pris pr. boenhet, ikke pr beholder/container. Pris kommer i tillegg til renovasjon grunnpris
2031 - plast tømming hver 14. dag	Kr.	0,00	150,00	150,00	0,00%	Ny vare i 2027 - pris pr. boenhet, ikke pr beholder/container. Pris kommer i tillegg til renovasjon grunnpris

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2032 - plast tømming hver uke	Kr.	0,00	300,00	300,00	0,00%	Ny vare i 2027 - pris pr. boenhet, ikke pr beholder/container. Pris kommer i tillegg til renovasjon grunnpris
31306 - papir tømming hver 14. dag	Kr.	0,00	150,00	150,00	0,00%	Ny vare i 2027 - pris pr. boenhet, ikke pr beholder/container. Pris kommer i tillegg til renovasjon grunnpris
31307 - papir tømming hver uke	Kr.	0,00	300,00	300,00	0,00%	Ny vare i 2027 - pris pr. boenhet, ikke pr beholder/container. Pris kommer i tillegg til renovasjon grunnpris
31308 - papir tømming 2. ganger i uken	Kr.	0,00	600,00	600,00	0,00%	Ny vare i 2027 - pris pr. boenhet, ikke pr beholder/container. Pris kommer i tillegg til renovasjon grunnpris

03. Hytterenovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1220 - Restavfall fritidsbolig 140L	Kr.	4 281,68	4 800,15	518,47	12,11%	For fritidsboliger med egen restavfallsbeholder
50001 - Renovasjon fritidsbolig - kategori 2	Kr.	2 140,85	2 400,08	259,23	12,11%	50% av pris kategori 1
50002 - Renovasjon fritidsbolig - kategori 3	Kr.	1 498,58	1 680,05	181,47	12,11%	35% av pris kategori 1
50003 - Renovasjon fritidsbolig - kategori 4	Kr.	1 070,42	1 200,04	129,62	12,11%	25% av pris kategori 1
50004 - Renovasjon fritidsbolig - kategori 1	Kr.	4 281,68	4 800,15	518,47	12,11%	
50006 - Grunngebyr hytterenovasjon	Kr.	2 610,44	3 600,11	989,67	37,91%	Gjelder hytter som er koblet på hyttecontainere med identløsning (ny vare)

50006 - Grunngebyr hytterenovasjon

Fleksibel gebyrmodell blir benyttet for hytter når infrastrukturen er på plass.

05. Erstatning av bortkomne beholdere

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0210 - Erstatning 60 liters beholder	Kr.	907,83	907,83	0,00	0,00%	Prisen inkluderer merking og utkjøring.
0220 - Erstatning 140 liters beholder	Kr.	907,83	907,83	0,00	0,00%	Prisen inkluderer merking og utkjøring.
0320 - Erstatning 240 liters beholder	Kr.	1 473,97	1 473,97	0,00	0,00%	Prisen inkluderer merking og utkjøring.
0420 - Erstatning 400 liters beholder	Kr.	2 726,34	2 726,34	0,00	0,00%	Prisen inkluderer merking og utkjøring.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0520 - Erstatning 660 liters beholder	Kr.	4 347,57	4 347,57	0,00	0,00%	Prisen inkluderer merking og utkjøring.
0810 - 660L beholder m/lås	Kr.	5 239,67	5 239,67	0,00	0,00%	Prisen inkluderer merking og utkjøring.

06. Ekstraordinære tømminger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0203 - Ekstrahenting restavfall (140 liter)	Kr.	500,00	500,00	0,00	0,00%	Harmonisering av tjenestetilbudet. Prisen består av ekstra tømmegebyr (kr 410) + gebyr for tømming utover inkluderte tømminger pr termin (kr 90)
0204 - Ekstrahenting papir (Container)	Kr.	1 109,41	1 109,41	0,00	0,00%	
0207 - Ekstrahenting restavfall (240 liter)	Kr.	625,00	625,00	0,00	0,00%	Harmonisering av tjenestetilbudet. Prisen består av ekstra tømmegebyr (kr 470,71) + gebyr for tømming utover inkluderte tømminger pr termin (kr 154,29))
0208 - Ekstrahenting restavfall (400 liter)	Kr.	750,00	750,00	0,00	0,00%	Harmonisering av tjenestetilbudet. Prisen består av ekstra tømmegebyr (kr 492,86) + gebyr for tømming utover inkluderte tømminger pr termin (kr 257,14)
0209 - Ekstrahenting restavfall (660 liter)	Kr.	875,00	875,00	0,00	0,00%	Harmonisering av tjenestetilbudet
0211 - Ekstrahenting restavfall (4m3 container)	Kr.	3 521,23	3 521,23	0,00	0,00%	
0212 - Ekstrahenting restavfall (6m3 container)	Kr.	4 206,03	4 206,03	0,00	0,00%	
0213 - Ekstrahenting glass og metall (660L)	Kr.	480,36	480,36	0,00	0,00%	
0214 - Ekstrahenting glass og metall (Iglo)	Kr.	1 009,33	1 009,33	0,00	0,00%	
0215 - Ekstrahenting bossug	Kr.	2 932,21	2 932,21	0,00	0,00%	
0238 - Ekstrahenting restavfall (Krokcontainer 11-30m3)	Kr.	3 332,51	3 332,51	0,00	0,00%	
0239 - Ekstrahenting restavfall (Krokcontainer (11-30m3), behandlingsavgift pr. tonn)	Kr.	2 423,26	2 423,26	0,00	0,00%	
0240 - Ekstrahenting papir (Krokcontainer 11-30m3)	Kr.	3 332,51	3 332,51	0,00	0,00%	
0241 - Ekstrahenting plast (Container)	Kr.	1 109,41	1 109,41	0,00	0,00%	
5282 - Restavfall tømming nedgravd container (5m3 nedgravd)	Kr.	4 168,86	4 168,86	0,00	0,00%	
5284 - Papir - tømming nedgravd container (5m3 nedgravd)	Kr.	4 168,86	4 168,86	0,00	0,00%	

07. Forsøpling

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0230 - Fastpris utrykning og transport	Kr.	1 196,62	1 196,62	0,00	0,00%	
0231 - Timepris opprydding	Kr.	982,17	982,17	0,00	0,00%	
0232 - Levering gjenv.stasjon pr m3	Kr.	85,78	85,78	0,00	0,00%	
0233 - Administrasjonskostnader	Kr.	1 067,95	1 067,95	0,00	0,00%	

08. Miljøpark

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
8509 - Husholdningsavfall inntil 0,02 m3 (for syklende eller gående)	Kr.	20,00	20,00	0,00	0,00%	
8510 - A-Husholdningsavfall 0 - 0,99m3 (Inntil 1 m3)	Kr.	100,00	100,00	0,00	0,00%	
8511 - Husholdningsavfall 2 - 2,99m3 (Inntil 3 m3)	Kr.	300,00	300,00	0,00	0,00%	
8512 - A-Husholdningsavfall 3 - 3,99m3 (Inntil 4 m3)	Kr.	400,00	400,00	0,00	0,00%	
8513 - A-Husholdningsavfall 4 - 4,99m3 (Inntil 5 m3)	Kr.	700,00	700,00	0,00	0,00%	
8514 - A-Husholdningsavfall 7 - 7,99m3 (Inntil 8 m3)	Kr.	1 500,00	1 500,00	0,00	0,00%	
8515 - Husholdningsavfall 8 - 8,99m3 (Inntil 9 m3)	Kr.	2 400,00	2 400,00	0,00	0,00%	
8516 - Husholdningsavfall 9 - 9,99m3 (Inntil 10 m3)	Kr.	2 400,00	2 400,00	0,00	0,00%	
8517 - A-Husholdningsavfall 5 - 5,99m3 (Inntil 6 m3)	Kr.	700,00	700,00	0,00	0,00%	
8518 - A-Husholdningsavfall 6 - 6,99m3 (Inntil 7 m3)	Kr.	1 500,00	1 500,00	0,00	0,00%	
8519 - Husholdningsavfall 10 - 10,99m3	Kr.	3 200,00	2 800,00	-400,00	-12,50%	
8520 - Husholdningsavfall 11 - 11,99m3	Kr.	4 000,00	3 200,00	-800,00	-20,00%	
8521 - Husholdningsavfall 12 - 12,99m3	Kr.	4 800,00	3 600,00	-1 200,00	-25,00%	
8522 - Husholdningsavfall 13 - 13,99m3	Kr.	5 600,00	4 000,00	-1 600,00	-28,57%	
8523 - Husholdningsavfall 14 - 14,99m3	Kr.	6 400,00	4 400,00	-2 000,00	-31,25%	
8524 - Husholdningsavfall 15 - 15,99m3	Kr.	7 200,00	4 800,00	-2 400,00	-33,33%	
8525 - Husholdningsavfall 16 - 16,99m3	Kr.	8 000,00	5 200,00	-2 800,00	-35,00%	
8526 - Husholdningsavfall 17 - 17,99m3	Kr.	8 800,00	5 600,00	-3 200,00	-36,36%	
8527 - Husholdningsavfall 18 - 18,99m3	Kr.	9 600,00	6 000,00	-3 600,00	-37,50%	
8528 - Husholdningsavfall 19 - 19,99m3	Kr.	10 400,00	6 400,00	-4 000,00	-38,46%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
8529 - Husholdningsavfall 20 - 20,99m3	Kr.	11 200,00	6 800,00	-4 400,00	-39,29%	
8530 - Husholdningsavfall 21 - 21,99m3	Kr.	12 000,00	7 200,00	-4 800,00	-40,00%	
8531 - Husholdningsavfall 22 - 22,99m3	Kr.	12 800,00	7 600,00	-5 200,00	-40,63%	
8532 - Husholdningsavfall 23 - 23,99m3	Kr.	13 600,00	8 000,00	-5 600,00	-41,18%	
8533 - Husholdningsavfall 24 - 24,99m3	Kr.	14 400,00	8 400,00	-6 000,00	-41,67%	
8534 - Husholdningsavfall 25 - 25,99m3	Kr.	15 200,00	8 800,00	-6 400,00	-42,11%	
8535 - Husholdningsavfall 26 - 26,99m3	Kr.	16 000,00	9 200,00	-6 800,00	-42,50%	
8536 - Husholdningsavfall 27 - 27,99m3	Kr.	16 800,00	9 600,00	-7 200,00	-42,86%	
8537 - Husholdningsavfall 28 - 28,99m3	Kr.	17 600,00	10 000,00	-7 600,00	-43,18%	
8538 - Husholdningsavfall 29 - 29,99m3	Kr.	18 400,00	10 400,00	-8 000,00	-43,48%	
8539 - Husholdningsavfall 1 - 1,99m3 (Inntil 2 m3)	Kr.	200,00	200,00	0,00	0,00%	
8559 - Miljøpark - sekk(blank) 10 pk	Kr.	100,00	50,00	-50,00	-50,00%	
8560 - Miljøpark - sekk(blank) pr stk.	Kr.	10,00	5,00	-5,00	-50,00%	
Hver m3 over	Kr.	800	400	-400	-50%	

09. Utgående gebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0242 - Fastpris mobilisering og transport innflyttingscontainer	Kr.	3 759,98	0,00	-3 759,98	-100,00%	Utgår
0243 - Tømmepris innflyttingscontainer	Kr.	1 109,41	0,00	-1 109,41	-100,00%	Utgår
0410 - Erstatning 140L papirbeholder	Kr.	907,83	0,00	-907,83	-100,00%	Utgår - laget fellespris uavhengig av fraksjon (varenummer 0220)
0510 - Erstatning 240L papirbeholder	Kr.	1 473,97	0,00	-1 473,97	-100,00%	Utgår - laget fellespris uavhengig av fraksjon (varenummer 0320)
0610 - Erstatning 400L papirbeholder	Kr.	2 726,34	0,00	-2 726,34	-100,00%	Utgår - laget fellespris uavhengig av fraksjon (varenummer 0420)
0710 - Erstatning 660L papirbeholder	Kr.	4 347,57	0,00	-4 347,57	-100,00%	Utgår - laget fellespris uavhengig av fraksjon (varenummer 0520)
1 - Restavfall minstepris 1 tømming pr. uke	Kr.	4 089,51	0,00	-4 089,51	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
1101 - Restavfall Spann 1 tømming pr. uke	Kr.	4 623,81	0,00	-4 623,81	-100,00%	Utgår - blir erstattet med varenummer 1150 - Fastpris
1105 - Restavfall Spann 2 tømminger pr. uke	Kr.	6 167,25	0,00	-6 167,25	-100,00%	Utgår - blir erstattet med varenummer 1150 - Fastpris

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1121 - Renovasjon grunnpris - vekt - 2 tømminger pr. uke	Kr.	5 363,00	0,00	-5 363,00	-100,00%	Utgår - blir dekket inn av andre gebyrer
12101 - Restavfall 660L 1 tømming pr. uke	Kr.	22 494,36	0,00	-22 494,36	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
12102 - Restavfall 660L 2 tømminger pr. uke	Kr.	49 513,24	0,00	-49 513,24	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
12201 - Restavfall 4m3 1 tømming pr. uke	Kr.	135 883,69	0,00	-135 883,69	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
12401 - Restavfall 6m3 1 tømming pr. uke	Kr.	203 654,49	0,00	-203 654,49	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
12601 - Restavfall 8m3 1 tømming pr. uke	Kr.	271 425,24	0,00	-271 425,24	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
14203 - Restavfall bossug ordinær	Kr.	4 750,81	0,00	-4 750,81	-100,00%	Utgår - erstattet med varenummer 1150 fram til kunden blir fakturert på fleksibel gebyrmodell.
14204 - Restavfall bossug 2 tømminger pr. uke	Kr.	5 412,11	0,00	-5 412,11	-100,00%	Utgår - erstattet med varenummer 1150 fram til kunden blir fakturert på fleksibel gebyrmodell.
14205 - Restavfall bossug hver 14. dag	Kr.	4 089,51	0,00	-4 089,51	-100,00%	Utgår - erstattet med varenummer 1150 fram til kunden blir fakturert på fleksibel gebyrmodell.
14301 - Restavfall nedgravd container	Kr.	4 750,81	0,00	-4 750,81	-100,00%	Utgår fra 2027
2 - Restavfall minstepris 2 tømminger pr. uke	Kr.	4 750,80	0,00	-4 750,80	-100,00%	Utgår - Erstattes med renovasjon grunnpris + kilo eller fastpris pr. boenhet
2022 - Plast 600L 1 tømming pr. uke	Kr.	4 195,68	0,00	-4 195,68	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
2024 - Plastcontainer hver 14. dag	Kr.	12 931,54	0,00	-12 931,54	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
21900 - Lås	Kr.	243,25	0,00	-243,25	-100,00%	Utgår - erstattes med varenummer 21901 - Lås
30502 - Papir 240L hver 14. dag	Kr.	651,65	0,00	-651,65	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30503 - Papir 240L 1 tømming pr. uke	Kr.	1 954,95	0,00	-1 954,95	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30702 - Papir 400L hver 14. dag	Kr.	964,08	0,00	-964,08	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30703 - Papir 400L 1 tømming pr. uke	Kr.	2 887,79	0,00	-2 887,79	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30708 - Papir 400L 2 tømminger pr. uke	Kr.	6 748,59	0,00	-6 748,59	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
30901 - Papir 660L 1 tømming pr. mnd. for bossugkunder	Kr.	1 399,26	0,00	-1 399,26	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30902 - Papir 660L hver 14. dag	Kr.	1 399,26	0,00	-1 399,26	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30903 - Papir 660L 1 tømming pr. uke	Kr.	4 195,55	0,00	-4 195,55	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
30907 - Papir 660L 2 tømminger pr. uke	Kr.	9 794,82	0,00	-9 794,82	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
31102 - Papircontainer hver 14. dag	Kr.	12 932,56	0,00	-12 932,56	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
31103 - Papircontainer 1 tømming pr. uke	Kr.	38 793,21	0,00	-38 793,21	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
31301 - Papircont. 1 tømming pr. mnd. for bossugkunder	Kr.	12 932,56	0,00	-12 932,56	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
31304 - Papircont. hver 14. dag for bossugkunder	Kr.	25 862,89	0,00	-25 862,89	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
31305 - Papir nedgravd hver 14. dag	Kr.	27 590,95	0,00	-27 590,95	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger - fast intervall (pr. boenhet)
31601 - Papir bossug vakumtank hver 14. dag	Kr.	7 107,89	0,00	-7 107,89	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger papir - fast intervall (pr. boenhet)
31602 - Papir bossug vakumtank hver uke	Kr.	21 323,66	0,00	-21 323,66	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger papir - fast intervall (pr. boenhet)
31605 - Papir bossug skrutank hver 14. dag	Kr.	12 294,30	0,00	-12 294,30	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger papir - fast intervall (pr. boenhet)
31606 - Papir bossug skrutank hver uke	Kr.	36 878,44	0,00	-36 878,44	-100,00%	Utgår - blir erstattet med Ekstra tømminger papir - fast intervall (pr. boenhet)

14203 - Restavfall bossug ordinær

Utgår ved innføring av identsystem

14204 - Restavfall bossug 2 tømminger pr. uke

Utgår ved innføring av identsystem

14205 - Restavfall bossug hver 14. dag

Utgår ved innføring av identsystem

30901 - Papir 660L 1 tømming pr. mnd. for bossugkunder

Kombinasjonløsning m/felleløsning

31301 - Papircont. 1 tømming pr. mnd. for bossugkunder

Kominasjonsløsning m/fellesløsning

31304 - Papircont. hver 14. dag for bossugkunder

Kominasjonsløsning m/fellesløsning

Andre gebyrer og priser

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0234 - Utrykning ved mistet verdisak i nedkast	Kr.	2 563,36	2 563,36	0,00	0,00%	Gjelder for bossnettet
0235 - Verdisaker i bossbil, fastpris	Kr.	5 126,72	5 126,72	0,00	0,00%	Fastpris for å tømme bil på plassen ved BIR Avfallsenergi
0236 - Timepris opprydding	Kr.	1 538,30	1 538,30	0,00	0,00%	Timepris for opprydding på plassen ved BIR Avfallsenergi
0237 - Timepris bistand	Kr.	982,17	982,17	0,00	0,00%	F.eks leting etter forsvunnet beholder
1414 - Nøkkel (Ekstra nøkkel til fellesbeholder)	Kr.	137,25	137,25	0,00	0,00%	
1415 - Nøkkel (Ekstra nøkkel til hyttebeholder)	Kr.	255,91	255,91	0,00	0,00%	
1416 - Nøkkel (Brikker/nøkkelkort til avfallsløsninger)	Kr.	171,56	171,56	0,00	0,00%	
1417 - Låsebøyle	Kr.	247,33	131,25	-116,08	-46,93%	Låsebøyle til 140L/240L-beholdere
1545 - Feilsortering, som medfører at beholder må tømmes i restavfall	Kr.	0,00	500,00	500,00	0,00%	Ny vare i 2027 - kunden får først varsel om beskjed om å sortere korrekt
1915 - Komm. påslag - adm. og etterdrift deponier	Kr.	375,00	395,00	20,00	5,33%	
1920 - Brukerpåslag nedgravde fellesløsninger	Kr.	669,50	669,50	0,00	0,00%	
1921 - Brukerpåslag nedgravde fellesløsninger bokollektiv	Kr.	334,75	334,75	0,00	0,00%	
1930 - Brukerpåslag nedgravde fellesløsninger	Kr.	669,50	669,50	0,00	0,00%	
21901 - Lås	Kr.	0,00	312,50	312,50	0,00%	Ny vare 2027 - erstatter 21900 - lås. Engangspris, ikke fast abonnement
5223 - Betalt sekk	Kr.	256,81	256,81	0,00	0,00%	Sendt i posten, harmonisering av tjenestetilbudet
8540 - Hushold.betalt sekk	Kr.	200,00	200,00	0,00	0,00%	Hentet på gjenvinningsstasjonene, harmonisering av tjenestetilbudet

21901 - Lås

Montering av lås og utlevering av nøkkel, engangspris.

Feiing og tilsyn

Feiegebyr per røykløp

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Timepris	Kr	1 265,00	1 322,00	57,00	4,51%	Feies ved behov.

Tilleggsgebyr per gang for

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Spesielle anlegg, timepris	Kr	1 265,00	1 322,00	57,00	4,51%	Timepris.

Årlig tilsynsgebyr per enhet (boenhet, fritidsbolig, fyrhus, etc.)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enkeltgebyr	Kr	528,00	552,00	24,00	4,55%	Flatt gebyr, uavhengig av tilsynshyppighet.

Fra mål til handling

Kommuneplanen

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Planen gir retning og mål for utviklingen av Bergen både som samfunn og kommuneorganisasjon, og består av to deler: *samfunnsdel* og *arealdel*.

Kommuneplanens samfunnsdel Et nystemt Bergen ble vedtatt av bystyret 24.09.25, og inneholder fire samfunnsmål for utviklingen av Bergen:

- Bergen for alle
- Bergen med særpreg
- Bergen skaper muligheter
- Bergen for fremtiden

Samfunnsdelen gir retning og overordnede mål for samfunnsutviklingen. Under hvert samfunnsmål beskrives ulike tematiske satsingsområder og prioriterte strategier for hvordan vi skal nå målene. Samfunnsmålene er formulert bredt og tverrfaglig, slik at alle deler av kommunen og bergenssamfunnet skal kunne bidra til å oppnå målene. Oppfølgingen og operasjonaliseringen av samfunnsdelen skjer blant annet gjennom tematiske planer, som utdyper ulike tema og setter operative mål.

Kommuneplanens samfunnsdel har en lovpålagt handlingsdel som revideres årlig. I Bergen kommune kombineres handlingsdelen (etter plan- og bygningsloven) med økonomiplan (etter kommuneloven), og inngår i en samlet handlings- og økonomiplan. Med utgangspunkt i samfunnsdelen og utdypingen som gjøres i planer og andre politiske saker, gir handlings- og økonomiplanen en helhetlig prioritering og finansiering av kommunens virksomhet. Les mer om dette under overskriften *Kommuneplanens handlingsdel*.

Kommuneplanens arealdel viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Gjeldende arealdel ble vedtatt av bystyret i juni 2019, og i januar 2025 vedtok byrådet å starte opp planarbeid med revisjon av arealdelen. Ny arealdel er for tiden på høring.

Prioritert planarbeid

Kommunens planer er viktige verktøy for styring og prioritering. Les mer om kommunens plansystem i Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027.

I Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027 gis en oversikt over 113 gjeldende tematiske samfunnsplaner per 1. juni 2024. Planstrategien legger opp til en vesentlig reduksjon av planbeholdningen, ved å ha en dreining fra et større antall smale planer til færre, mer overordnede og tverrsektorielle planer. I bystyresak om samfunnsplanlegging i bystyreperioden ble oppfølgingen av

planstrategien konkretisert. Gjennom det vedtatte opplegget i saken, ville ny planbeholdning bli redusert fra 113 til om lag 50 planer.

I den videre oppfølgingen av bystyresaken er det gjort enkelte justeringer sammenliknet med oversikt over planarbeid i bystyreperioden. Enkelte planer vurderes samordnet med annet planarbeid, andre planarbeid krever oppfølging av bystyrevedtak før nytt planarbeid igangsettes, mens noen planarbeid får utsatt oppstart på grunn av tilgjengelig plan- og utredningskapasitet.

Innledningsvis i kapitlet vises det til at samfunnsdelen gir retning og overordnede mål for samfunnsutviklingen, mens operasjonaliseringen blant annet skjer gjennom planer som utdyper ulike tema og setter operative mål. Under følger en oversikt over pågående og planlagte planarbeid.

Pågående planarbeid

- Eiendomsstrategi
- Handlingsplan mot støy
- Internasjonal plan
- Melding om eierskap i kommunens selskaper
- Plan for eldre (2026-2036)
- Plan for frivillighet
- Plan for idrett
- Plan for næring
- Plan for profesjonell kunst og kultur
- Strategi for resiliens
- Temaplan for det boligsosiale feltet
- Temaplan for landbruk
- Temaplan for natur, miljø og klima
- Temaplan for psykisk helse og rusarbeid
- Temaplan for økt inkludering og arbeid

Planlagt oppstart av planarbeid 4. kvartal i 2026 og i 2027

- Digitaliseringsstrategi for Bergen kommune
- Plan for amatørkultur og lokalkultur
- Plan for å forebygge, håndtere og redusere mobbing
- Temaplan for mangfold
- Temaplan for mobilitet
- Plan for det spesialpedagogiske feltet
- Barnehagebruksplan for Bergen

Utviklingsgrep i samfunnsplanleggingen

Tydeligere målhierarki

Kommuneplanens samfunnsdel og de fire samfunnsmålene ble vedtatt av bystyret i september 2025. Fra og med denne handlings- og økonomiplanen knyttes de prioriterte operative målene direkte til samfunnsmålene. Dette skal styrke sammenhengen mellom samfunnsdelen, temaplanene og handlings- og økonomiplanen.

Tiltak i planer

I bystyresaken *Gjennomgang av tiltak i gjeldende planer* vises det til at kommunens planer over tid har vært for omfattende og skapt forventninger som ikke kan innfris innenfor gjeldende økonomiske rammer. Det legges derfor opp til at framtidige planer skal ha større fleksibilitet, slik at tiltak kan tilpasses endrede rammebetingelser og utfordringer. Målet er mer effektive planprosesser og større handlingsrom til å prioritere oppfølgingen av planer, blant annet gjennom den årlige rulleringen av handlings- og økonomiplanen.

Et plantema behandles normalt av bystyret én gang hver valgperiode eller hver andre valgperiode. Prioritering av tiltak må imidlertid vurderes oftere enn dette. Ved å bruke handlings- og økonomiplanen mer aktivt i oppfølgingen av planer, kan kommunen årlig vurdere hvilke områder eller tiltak som best svarer på aktuelle utfordringer og økonomiske forutsetninger. Dette innebærer at fremtidige planer i større grad bør inneholde overordnede tiltaksbeskrivelser, og at handlings- og økonomiplanen og tilhørende rapportering i større grad synliggjør oppfølgingen av kommunens planer. Ved behov kan det også legges frem tiltakspakker for bystyret.

Kommuneplanens handlingsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Det er dette dokumentet du leser nå – handlings- og økonomiplanen. Dokumentet inneholder både budsjett for kommende året, økonomiplan for de påfølgende tre årene, og overordnet prioritering av kommunens arbeid i fireårsperioden for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsdel med budsjett og økonomiplan gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser og oppgaver de neste fire årene. Den omfatter hele kommunens virksomhet og gir en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i perioden.

De økonomisk prioriterte budsjettiltakene i handlings- og økonomiplanen kan knyttes til tiltak, investeringer og annen ressursbruk som skal bidra til måloppnåelse. Med *måloppnåelse* menes både de langsiktige samfunnsmålene med satsingsområder og strategier i samfunnsdelen, og de operative målene under de enkelte tjenesteområdene. På denne måten er det en rød tråd fra Bergen kommunes langsiktige mål til operative mål, og fra mål til ulike tiltak, investeringer og annen ressursbruk og handlinger som skal bidra til å nå målene som er satt.

Under omtalen av *prioriterte operative mål i handlings- og økonomiplanperioden* er det en fullstendig oversikt over de prioriterte målene i denne handlings- og økonomiplanen, hvor sammenheng med samfunnsdelen synliggjøres. I kapitlene for de enkelte tjenesteområdene konkretiseres oppfølgingen av målene.

Oversikt over prioriterte operative mål i handlings- og økonomiplanperioden

Tabellen under viser prioriterte operative mål for handlings- og økonomiplanperioden, med henvisning til samfunnsmål og tjenesteområde. De operative målene danner grunnlaget for måltabellene under de enkelte tjenesteområde med indikatorer og måltall.

Måltabell for kommunen

TjenesteID	Tjenestenavn	Samfunnsmål	Operativt mål
01A	Barnehage	Bergen for fremtiden	Barn i kommunale og private barnehager har en trygg og god barnehagehverdag
01A	Barnehage	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
01A	Barnehage	Bergen for fremtiden	Kommunale og private barnehager drives i tråd med barnehageloven og tilhørende forskrifter
01A	Barnehage	Bergen for fremtiden	Kompetanse i tråd med lovkrav
01A	Barnehage	Bergen for fremtiden	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger
01B	Skole	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
01B	Skole	Bergen for fremtiden	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet
01B	Skole	Bergen for fremtiden	Oppnå gode elevresultater
01B	Skole	Bergen for fremtiden	Sikre et godt og inkluderende skolemiljø
01B	Skole	Bergen for fremtiden	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger
01C	Spesialpedagogiske tjenester	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
01C	Spesialpedagogiske tjenester	Bergen for fremtiden	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet
01C	Spesialpedagogiske tjenester	Bergen for fremtiden	Saksbehandlingstiden for sakkyndige vurderinger skal være i tråd med lovkrav
02	Barnevern	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
02	Barnevern	Bergen for fremtiden	Kommunen tilbyr hjelp som reduserer behov for inngripende tiltak, og sikrer at barn og unge får rett hjelp når de trenger det
03A	Tjenester til eldre	Bergen for alle	Aktiv og selvstendig i eget hjem
03A	Tjenester til eldre	Bergen for alle	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det
03A	Tjenester til eldre	Bergen for alle	Bærekraftig personalforvaltning
03A	Tjenester til eldre	Bergen for alle	Måltidstilbud og ernæringsoppfølging som fremmer helse, trivsel og mestring
03A	Tjenester til eldre	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring

TjenesteID	Tjenestenavn	Samfunnsmål	Operativt mål
03C	Tjenester til utviklingshemmede	Bergen for alle	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det
03C	Tjenester til utviklingshemmede	Bergen for alle	Bærekraftig personalforvaltning
03C	Tjenester til utviklingshemmede	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
03D	Psykisk helse	Bergen for alle	Øke gjennomstrømming i døgnbemannede botilbud og behandlingssentre
03D	Psykisk helse	Bergen for fremtiden	Flere barn og unge med psykiske helseutfordringer kan bo sammen med familien og foreldrene sine
03D	Psykisk helse	Bergen for fremtiden	Flere voksne med psykiske lidelser skal ta i bruk velferdsteknologi
03D	Psykisk helse	Bergen for fremtiden	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune
03D	Psykisk helse	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
03D	Psykisk helse	Bergen for fremtiden	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Bergen for alle	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Bergen skaper muligheter	Flere personer med psykiske helseutfordringer og/eller rusutfordringer skal ut i ordinært arbeid
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen for alle	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen for alle	Personer som er utsatt for vold i nære relasjoner får sammenhengende og koordinerte tjenester
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen skaper muligheter	Flere personer i alderen 18-29 år som har økonomisk sosialhjelp, skal ut i arbeid og/eller aktivitet
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Bergen skaper muligheter	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen
04C	Introduksjons- og tolketjenester	Bergen for alle	Sikre økonomisk bærekraftig ressursbruk til bosetting og integrering av flyktninger
04C	Introduksjons- og tolketjenester	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
04C	Introduksjons- og tolketjenester	Bergen skaper muligheter	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen
05A	Forebyggende helsearbeid	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
05A	Forebyggende helsearbeid	Bergen for fremtiden	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge
05B	Behandling og rehabilitering	Bergen for alle	Bærekraftig personalforvaltning
05B	Behandling og rehabilitering	Bergen for alle	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune
05B	Behandling og rehabilitering	Bergen for alle	Personer med innvilget rett til koordinator får iverksatt denne tjenesten innen rimelig tid
05B	Behandling og rehabilitering	Bergen for alle	Tilgjengelige legetjenester
05B	Behandling og rehabilitering	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
06	Overføringer til trossamfunn	Bergen for alle	Aktive eldre, eldre som ressurs
06	Overføringer til trossamfunn	Bergen for alle	Flere medlemmer, deltagere og publikum
06	Overføringer til trossamfunn	Bergen for alle	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet

TjenesteID	Tjenestenavn	Samfunnsmål	Operativt mål
06	Overføringer til trossamfunn	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
06	Overføringer til trossamfunn	Bergen for fremtiden	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid
06	Overføringer til trossamfunn	Bergen med særpreg	Investere i og utvikle kunst og kultur
07	Brannvesen	Bergen for alle	Brannvesenet skal ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver på en hurtig, effektiv og sikker måte, for å verne liv, helse, miljø og materielle verdier
07	Brannvesen	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
08	Samferdsel	Bergen for alle	Kommunen legger til rette for trygg og attraktiv ferdsel for alle.
08	Samferdsel	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
08	Samferdsel	Bergen for fremtiden	Kommunen bygger, forvalter og vedlikeholder kommunal infrastruktur på en måte som forebygger forfall og verdiforringelse.
09	Boligtiltak	Bergen for alle	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig
09	Boligtiltak	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
10B	Private planer og byggesak	Bergen for alle	Flere har mulighet til å bo i Bergen og finner boligtyper som passer for seg
10B	Private planer og byggesak	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
10B	Private planer og byggesak	Bergen skaper muligheter	Plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Bergen for alle	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Bergen for fremtiden	Verne om landbruk og skogbruk
10D	Klima og miljø	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
10D	Klima og miljø	Bergen for fremtiden	Kutte i direkte klimautslipp
11A	Lærlinger	Bergen for fremtiden	Utdanne faglært arbeidskraft
11B	Arbeidsmarkedstiltak	Bergen skaper muligheter	Bergen bruker kommunale arbeidsplasser som arena for å bidra til inkludering i arbeidslivet
12	Kultur	Bergen for alle	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet
12	Kultur	Bergen for fremtiden	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester
12	Kultur	Bergen for fremtiden	Gode anlegg og bygg for aktivitet
12	Kultur	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
12	Kultur	Bergen for fremtiden	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid
13	Idrett	Bergen for alle	Aktive eldre, eldre som ressurs
13	Idrett	Bergen for alle	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet

TjenesteID	Tjenestenavn	Samfunnsmål	Operativt mål
13	Idrett	Bergen for fremtiden	Gode anlegg og bygg for aktivitet
13	Idrett	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
13	Idrett	Bergen for fremtiden	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid
13	Idrett	Bergen for fremtiden	Løsninger for klima og miljø
14	Næring	Bergen for fremtiden	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester
14	Næring	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
14	Næring	Bergen for fremtiden	Løsninger for klima og miljø
14	Næring	Bergen med særpreg	Investere i Bergen som attraktiv by og møtested
14	Næring	Bergen skaper muligheter	Havbyen som motor for havregion og havnasjon
14	Næring	Bergen skaper muligheter	Legge til rette for etablering og utvikling
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for alle	Redusert utenforskap
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Høy avtalelojalitet i kommunens anskaffelser
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Kommunen skal rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Kommunen skal være en ansvarlig og profesjonell arbeidsgiver med ledere som har kunnskap om arbeidsgiverforhold og forsvarlig arbeidsmiljø
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Kommunens eiendommer brukes areal- og kostnadseffektivt
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Kommunens investeringer i bygg og eiendom gir høy verdi over tid
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen for fremtiden	Relevant informasjon skal treffe og være lett å forstå for innbyggere og ansatte.
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen skaper muligheter	Bergen skal være Norges beste by å være student i
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen skaper muligheter	Bergens posisjon og synlighet styrkes gjennom internasjonalt samarbeid
17	Beredskap og sivilforsvar	Bergen for fremtiden	Evne og kapasitet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser
18A	Vann og avløp	Bergen for fremtiden	Alle offentlige badeplasser har badevannskvalitet og 75 % av disse skal være i beste kategori.
18A	Vann og avløp	Bergen for fremtiden	Avløpsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt.
18A	Vann og avløp	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
18A	Vann og avløp	Bergen for fremtiden	Kunder skal være fornøyd med tjenestene som leveres og den behandling de får når de henvender seg til Bergen Vann.
18A	Vann og avløp	Bergen for fremtiden	Vannledningsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt
18B	Renovasjon	Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring

TjenesteID	Tjenestenavn	Samfunnsmål	Operativt mål
18B	Renovasjon	Bergen for fremtiden	Redusere mengden restavfall for kommunens virksomhet
18B	Renovasjon	Bergen for fremtiden	Økt ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall for bedre ressursutnyttelse av avfallet

FNs bærekraftsmål

Bærekraftig utvikling ses gjerne på i tre dimensjoner: økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft. Bærekraftsdimensjonene henger sammen, og vi kan ikke jobbe med problemer eller løsninger isolert. Samarbeid er bindeleddet som gir fremtidsrettet verdiskaping og bærekraftig utvikling.

FNs bærekraftsmål er et rammeverk for å møte utfordringene som verden står overfor. De omhandler store deler av kommunens ansvarsområder og Bergen jobber hver dag for å nå målene. **Økonomisk bærekraft** handler om å skape velferd på en ansvarlig måte, som sikrer behovene våre i dag og i et langsiktig perspektiv, uten å ødelegge miljøet eller utnytte mennesker. **Sosial bærekraft** er avgjørende for å skape en attraktiv by der alle kan leve gode liv. Det handler om å bygge et helsefremmende og inkluderende samfunn. Ivaretakelse av **klima- og miljømessig bærekraft** utgjør livsgrunnlaget vårt, og er en forutsetning for å nå både de sosiale og økonomiske bærekraftsmålene.

De 17 bærekraftsmålene med 169 delmål ble vedtatt på FN sin generalforsamling i 2015, med tilslutning fra alle medlemslandene. Norge var en pådriver for å få målene vedtatt, og har forpliktet seg til å arbeide for at verden når målene innen 2030.

Kommunene har en avgjørende rolle for å realisere de globale målene. Ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nås gjennom lokal innsats. I handlings- og økonomiplanen er de operative målene til

kommunen koblet til relevante bærekraftsmål. På den måten viser måltabellene under de enkelte tjenesteområdene hvordan kommunens egne mål bygger opp under de globale bærekraftsmålene.

Klimabudsjettet

Klimaomstilling er god byutvikling. Vi har gode muligheter til å skape en klimaomstilt by som også er attraktiv, helsefremmende og trygg: der alle kan leve gode liv med lave utslipp i et endret klima. Utslippskutt gir bedre luftkvalitet og helse, sirkularitet reduserer material- og driftskostnader, naturbevaring bidrar til grønne rekreasjonsområder for innbyggerne i Bergen, og klimatilpassing er beredskap for en mer turbulent fremtid.

Klimabudsjettet viser årlig status for måloppnåelse for kommunens klimamål. Klimabudsjettet prioriterer videre hvilke tiltak kommunen skal prioritere for 2027 for å kutte utslipp, fremme sirkularitet, bevare natur og forberede byen på klimaendringer. Vi har prioritert tiltakene som har mest effekt, er enklest for kommunen å gjennomføre og der mulig har vi også prioritert etter kostnadseffektivitet. Klimabudsjettet er en viktig del av kommunens klima- og miljøstyring, og bidrar til å oppfylle kommunens oppgaver etter statlige planretningslinjer for klima og energi.

Byrådet er i gang med å lage en ny temaplan for natur, miljø og klima. I påvente av ny plan la byrådet juni 2026 frem hvilke mål og tiltak som ikke er aktuelle. Sammen med klimabudsjettet vil den saken bidra til at kommunen får bedre oversikt og et bedre samsvar mellom dagens strammere økonomiske rammer, prioriterte mål, og hvilke tiltak det er handlingsrom til å gjennomføre.

Bergens klimamål

Kommunens klimamål står i Grønn strategi. Den har to hovedmål; ett for 2030 og ett for 2050, og fire strategier for å nå de to målene. Det er startet arbeid med en ny temaplan for natur, miljø og klima hvor målene vil oppdateres. Det er planlagt bystyrebehandling av ny plan i 2027.

Målet for 2030 er at Bergen skal være et lavutslippssamfunn, og med det mener vi at

- Vi reduserer de direkte utslippene så mye som mulig.
- Vi reduserer ressursbruken og utvikler en sirkulær økonomi.
- Vi tar vare på og styrker naturen i møte med klimaendringene.
- Vi tilpasser oss klimaendringene og omstiller samfunnet.

Målet for 2050 Bergen skal være et 1,5-graderssamfunn. Med andre ord at Bergens innbyggere og virksomheter begrenser sine direkte og indirekte utslipp og annen påvirkning på klima til et nivå som er i tråd med Parisavtalen.
Tabellen nedenfor viser de fire strategiene for å nå 2030- og 2050-målet i Grønn strategi, med hvert sitt delmål:

	STRATEGI I **Kutte direkte utslipp** DELMÅL I Bergen er direkte klimagassutslipp kuttet med 85 prosent fra 2009 til 2030.
	STRATEGI II **Sirkulere ressursene** DELMÅL Bergen tar vare på ressursene. I 2030 er materielt forbruk, indirekte utslipp og avfallsmengden redusert. Minst 65 prosent av avfallet blir til nye ressurser.
	STRATEGI III **Bevare naturen** DELMÅL I Bergen verdsetter og styrker vi naturen slik at den kan lagre karbon og håndtere effektene av klimaendringene. I 2030 har vi løsninger som gagner både naturen og klimaet.
	STRATEGI IV **Forberede for endring** DELMÅL I 2030 er Bergen rustet til å håndtere effektene av klimaendringer og utnytter mulighetene i omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Kutte direkte utslipp

DELMÅL: I Bergen er direkte klimagassutslipp kuttet med 85 prosent 2009 til 2030.
Hvert tonn direkte utslipp vi kutter bidrar til å redusere klimaendringene og konsekvensene av dem både globalt og i Bergen. Direkte utslipp er klimagassutslipp som skjer innenfor Bergen kommunes geografiske grenser.

Status

Miljødirektoratet sine tall viser at Bergens direkte klimagassutslipp i 2024 var på 657 tusen tonn CO2-ekvivalenter. Dette tilsvarer en reduksjon på 29 prosent siden 2009. Reduksjonen viser at iverksatte tiltak har hatt effekt, men samtidig at nivået på utslippskutt ikke er tilstrekkelig for å nå målet om 85 prosent reduksjon innen 2030.

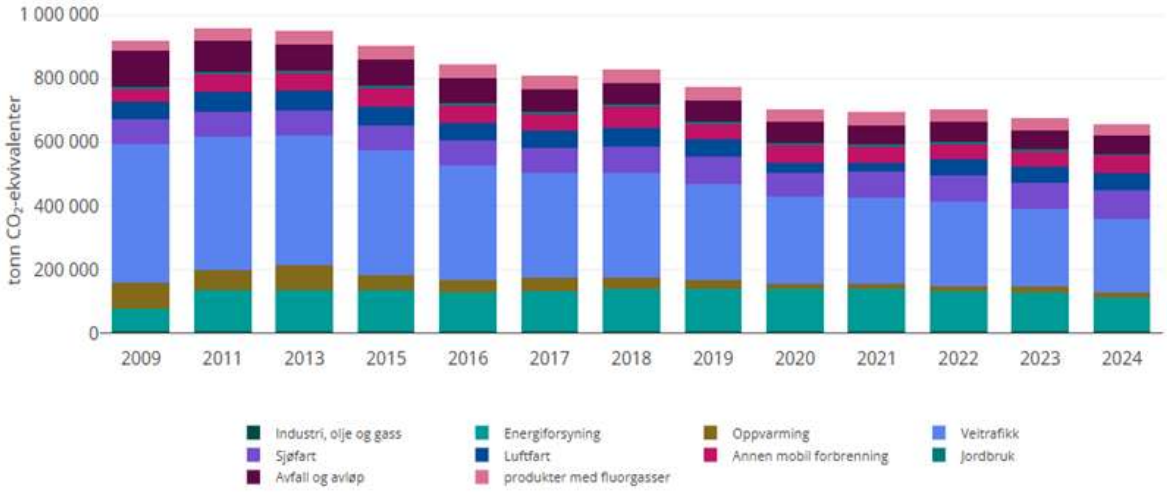

Figur 1: *Figuren viser den historiske utviklingen av direkte utslipp i Bergen (Kilde: Miljødirektoratet).*

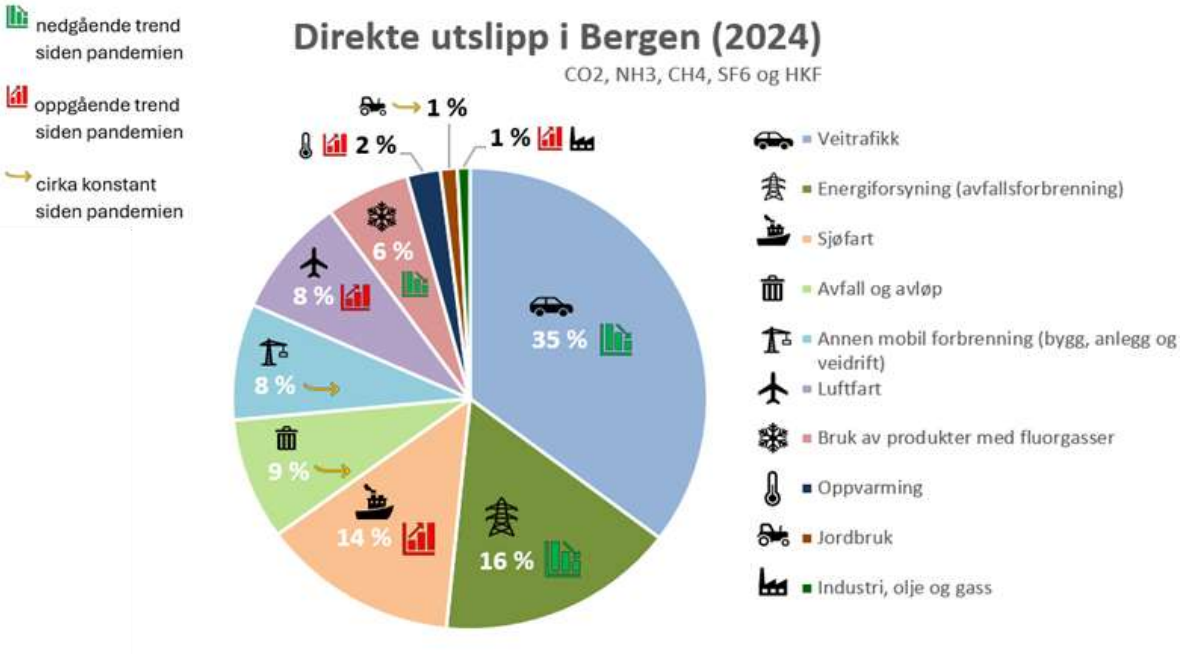

Figur 2: *Figuren viser fordelingen av utslipp over de ulike sektorene i Bergen, og om utslippene i de ulike sektorene er på vei opp eller ned (Kilde: Miljødirektoratet og Cicero).*

Kommunen har effektive virkemidler i fem sentrale sektorer, som samlet stod for om lag 70 prosent av de direkte utslippene i 2024.

Veitrafikken er den største utslippskilden i Bergen, og står samlet for over en tredjedel av de direkte utslippene. Utslippene kommer fra vare- og lastebiler (17 %) personbiler (16 %) og busser (3 %). Utslippene har nesten blitt halvert siden 2009, hovedsakelig på grunn av elektrifisering av personbiler. Utslippet fra busser er forventet å gå ned rundt 2030 basert på Skyss sine nye kontrakter. Samtidig går omstillingen for tungtransport langsommere, og utslippene fra vare- og lastebiler utgjør nå en større andel av totalen fra sektoren enn personbiler.

Avfallsforbrenningsanlegget i Rådalen er Bergens største punktutslipp og står for om lag 16 prosent av de direkte utslippene. Utslippet har gått litt ned de siste årene. For videre utslippskutt er det behov for karbonfangst. Effekt fra karbonfangst er derfor ikke ventet innen 2030. Avfallsdeponier og avløpssystem slipper ut metangass fra gamle deponier og avløpsslam og utgjør ni prosent. En del av gassen fra deponiet i Rådalen blir i dag fanget med brønner og deretter faklet. En del av avløpsslammet blir i dag renset og brukt til biogassproduksjon i Rådal.

Annen mobil forbrenning omfatter maskiner og kjøretøy på bygge- og anleggsplasser, og i driften av blant annet veier, havner, og bane. Disse utgjør tre prosent hver av totale utslipp. Andre kjøretøy brukt i avfallsbehandling, jordbruk, detaljhandel og engros, industri og akvakultur utgjør to prosent av totale utslipp. Utslippet fra denne sektoren gikk opp fra 2023 til 2024. Bergen kommune har siden 2025 stilt utslippskrav i egne drifts-, bygge- og anleggsprosjekter.

Oppvarming i bygg sto tidligere for store utslipp i Bergen, men disse har blitt betydelig redusert over tid, hovedsakelig som følge av utfasing av oljefyr. Utslipp i dag er knyttet til bruk av gass for oppvarming og utgjør to prosent av total. Bergen kommune hadde i 2024 fremdeles 4,5 prosent fossil oppvarming i egne bygg, som kan fases ut.

Det er ikke direkte utslipp fra strøm eller fjernvarme, og er derfor heller ikke tatt inn i oversikten over utslipp. Men disse energiformene har en viktig rolle for å redusere utslipp ved at frigjøring av strøm eller varme til nullutslippsløsninger i andre sektorer reduserer strømforbruket til oppvarming i Bergen. I 2024 var energiforbruket på 3 495 GWh strøm og 330 GWh fjernvarme. Bergen kommune har også et betydelig energiforbruk som kan effektiviseres i egne bygg.

Innenfor sjøfart ser vi en oppgang i utslipp. De største utslippene kommer fra offshoreskip, cruiseskip og passasjerfartøy, som står for to til tre prosent hver av de totale utslippene. Utslippene påvirkes i stor grad av aktivitetsnivå og sammensetningen av fartøy, og har derfor vist variasjon over tid. Utslipp fra luftfart var tilbake på pre-pandemi nivå i 2023 og er i økning med åtte prosent av totale utslipp. Utslippsreduksjoner i sektoren er i hovedsak avhengig av nasjonale og internasjonale virkemidler, samt teknologisk utvikling.

Produkter med fluorgasser er hovedsakelig kuldeanlegg, klimaanlegg, varmepumper, høyspentelektronikk og noen andre produkter. Utslippene fra fluorgasser står for seks prosent av totale utslipp. Fluorgasser (F-gasser) er sterke klimagasser, men er heldigvis enkle å fange. EU sin F-gassforordning er implementert i norsk lov og har som mål å kutte 95 prosent av F-gassene innen 2030-2035 (sammenlignet med 2015).

Jordbruk og industri står til sammen for bare tre prosent av Bergens direkte utslipp og det kreves hovedsakelig nasjonale virkemidler for å kutte disse utslippene.

Framskrivninger og risiko for å ikke nå målet

Forventet utvikling i utslipp er framskrevet i Figur 3, som er basert på forventet effekt av nasjonale tiltak og forslagene til tiltak som er inkludert i etatens forslag til klimabudsjett for 2027.

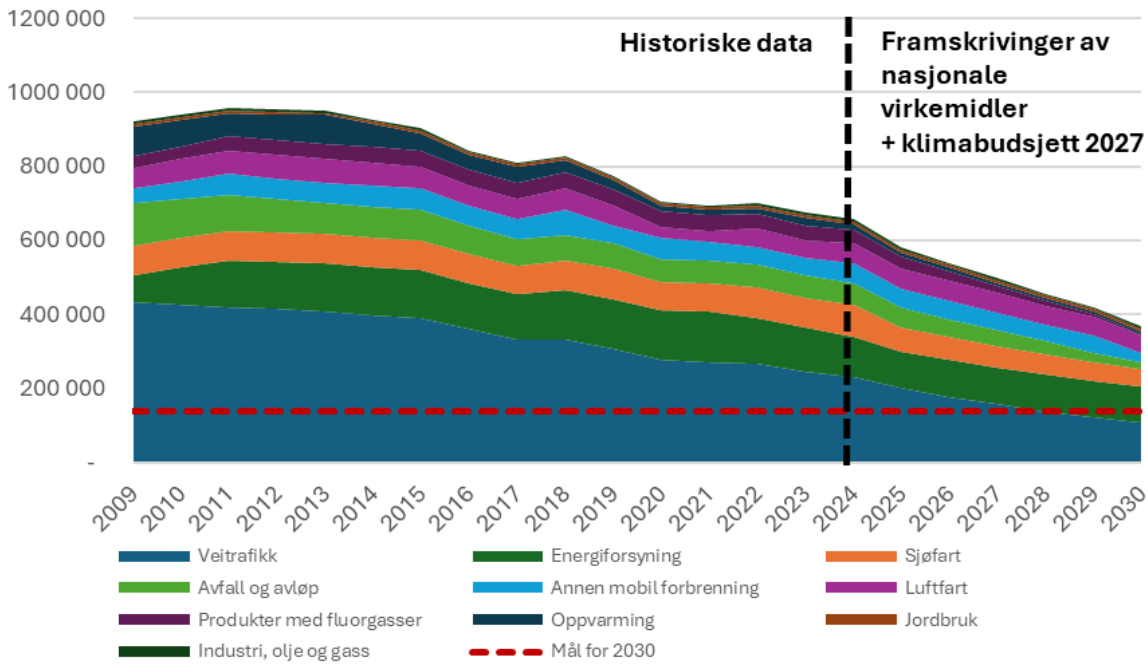

Figur 3: *Figuren viser historiske, sektorfordelte klimagassutslipp for Bergen 2009 til 2024 og framskrivinger mot 2030 forutsatt at alle vedtatte tiltak nasjonalt og i dette klimabudsjettet gjennomføres. Den røde stiplede linjen viser 2030-målet (Kilde: Miljødirektoratet og Cicero).*

Kommunens klimamål er ikke lenger innenfor rekkevidde. Dette skyldes blant annet at den fulle effekten av karbonfangst i Rådalen ikke lenger oppnåelig før 2030. I tillegg gjør oppgang i personbiltrafikk, sjøfart og luftfart måloppnåelse vanskeligere. En viktig grunn til forsinkelser er at Bergens klimamål på 85 prosent reduksjon er høyere enn statens klimamål på 55 prosent reduksjon, og for flere av utslippssektorene er statlige virkemidler avgjørende for måloppnåelse.

Figur 4 viser effekten av dette klimabudsjettet opp mot målbane og referansebane. Referansebanen (blå linje) viser ventet utvikling i klimagassutslipp uten at det innføres nye tiltak. Tiltaksbanen (gul linje) viser framskrivingen. Målbanen (rød linje) viser hva som må til for å nå målet på 85 prosent reduksjon i klimagassutslipp i forhold til 2009.

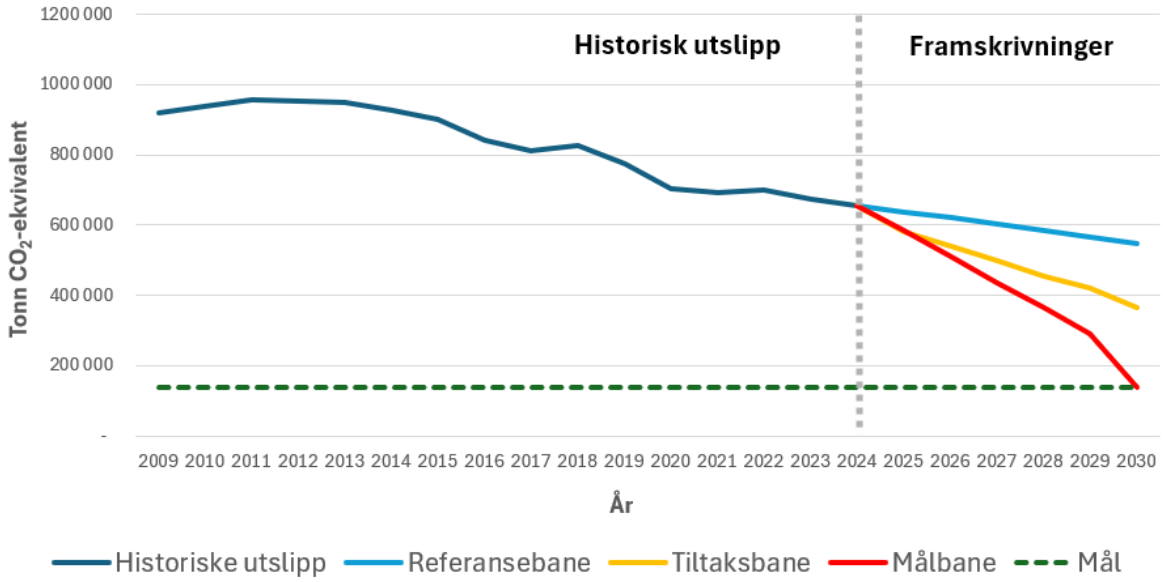

***Figur 4**: Scenarioer for utvikling av klimagassutslipp i Bergen frem mot 2030 med en referansebane (dagens situasjon uten videre nasjonale eller lokale tiltak), en tiltaksbane (tiltak fra Klimakur og tidligere Klimabudsjett) og en målbane som følger Grønn Strategi sitt mål om 85 prosent kutt av direkte utslipp i 2030 målt mot 2009.*

Sirkulere ressursene

DELMÅL: Bergen tar vare på ressursene. I 2030 er materielt forbruk, indirekte utslipp og avfallsmengden redusert. Minst 65 prosent av avfallet blir til nye ressurser.

Sirkulær økonomi bidrar til å kutte indirekte utslipp. Dette er de klimagassutslippene som skjer utenfor Bergen kommunes geografiske område på grunn av forbruk og aktivitet som skjer i byen. For eksempel når produktene som vi bruker i Bergen blir produsert i utlandet.

Status

Vi har ikke nøyaktige tall på indirekte utslipp for Bergen. Bergen kommunes klimaregnskap viser at de indirekte utslippene utgjør rundt 90-95 prosent av klimafotavtrykket fra kommunens egen virksomhet. Rapporten Sirkulære Bergen viser at det største sirkulære potensialet i Bergen finnes innenfor mobilitet, det bygde miljøet, forbruk av produkter, og mat. Alle disse sektorene produserer mye avfall.

Bygg- og anleggsvirksomhet står for noen av de største indirekte utslippene og avfallsmengdene, men har også det største sirkulære potensialet i Bergen. I Bergen kommune har Etat for utbygging 52 prosent sirkularitetsgrad som mål for porteføljen innen 2040. Kommunen legger til rette for ombruk av byggematerialer og møbler gjennom prosjekter som Skur26 og Ombruksavdelingen.

Avfall fra husholdninger hentet inn av BIR lå på totalt 375 kg per innbygger i 2024, med en nedgang på ni prosent siden 2018. Over halvparten av avfallet er restavfall. Bare 29 prosent av avfallet material gjenvinnes og under én prosent blir ombrukt. Som virksomhet hadde Bergen kommune 4 578 158 kg avfall i 2024, hvorav 76 prosent var restavfall.

Bevare naturen

DELMÅL: I Bergen verdsetter og styrker vi naturen slik at den kan lagre karbon og håndtere effektene av klimaendringene. I 2030 har vi løsninger som gagner både naturen og klimaet.

Naturen sikrer ren luft, gir mulighet til rekreasjon, og har en verdi i seg selv. Naturarealer er viktige for naturmangfoldet, som vern mot klimaendringer og lager for klimagasser.

Kommuneplanens arealdel (KPA) setter rammen for arealbruken i kommunen, og er det viktigste kommunale verktøyet for å bevare naturen.

Status

Bergensnaturen består av arter og naturmiljøer som er tilpasset et vått og mildt kystklima. Det våte klimaet gjør også at naturen lagrer mer karbon enn natur i tørrere klima. Bergen kommunes arealregnskap viser at jordbruksarealet i Bergen ble redusert med 220 hektar fra 2008 til 2024.

Forberede for endring

DELMÅL I 2030 er Bergen rustet til å håndtere effektene av klimaendringer og utnytter mulighetene i omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Kommunen har sektoransvar for å ta hensyn til klimaendringer i sentrale forvaltningsområder som arealplanlegging, bygg og infrastruktur, håndtering av forurensing, naturforvaltning og samfunnssikkerhet og beredskap.

Status

I Bergen opplever vi allerede hyppigere ekstremvær, med alvorlige og kostbare konsekvenser. Nedbørsmengden er ventet å øke og det forventes særlig en betydelig økning i episoder med kraftig nedbør – både i intensitet og hyppighet. Økt kraftig nedbør øker flomrisikoen i tettbygde strøk og små, bratte vassdrag. Havnivåstigning øker flomfrekvensen og fører til at stormflo og bølger strekker seg lenger inn på land. Det planlegges nå for havnivåstigning på 81 cm i Bergen i 2100. Store deler av Bergen sentrum vil trenge sikringstiltak som mobile eller permanente flomvern, jekking av bygg, eller på lengre sikt sluser.

Frem mot slutten av århundret kan Bergen oppleve hetebølger som blir varmere og som vil kunne vare vesentlig lenger enn i dag. Til tross for mer sommernedbør, kan høyere temperaturer øke tørkerisikoen om sommeren. Dette kan føre til lengre perioder med lav vannføring og grunnvannstand, økt skogbrannfare og økt behov for blant annet jordbruksvanning.

Prioriterte tiltak

Hvilke tiltak byrådet prioriterer for 2027 for å bidra til måloppnåelse for kommunens fire klimamål kommer frem i tabellene under. Tiltakene er nummerert for å gjøre det lettere å behandle og følge opp listen over tiltak, og viser ikke til prioritering. Tiltakene i listen håndteres innenfor eksisterende ramme eller er allerede avklart gjennom byrådets framlegg til HØP. Enkelte tiltak vil kunne styrkes ved å søke finansiering fra regionale, nasjonale eller europeiske støtteordninger. Finansering av tiltak som berører kommunens anskaffelser vil håndteres i konkrete prosjekter.

Det er beregnet forventet klimagassreduksjon frem mot 2030 tiltak som reduserer direkte klimagassutslipp, der det har vært mulig. Enkelte tiltak består av utredninger eller å utarbeide utkast til forskrift. For disse forutsetter utslippsreduksjonen at tiltakene blir vedtatt og gjennomført før 2030. Disse er tatt inn i tiltaksbanen i figur 4 over.

Ikke alle tiltak kan kvantifiseres. Det betyr ikke at ikke-kvantifiserte tiltak har lite effekt. Ansvar for å følge opp tiltakene fordeles av byrådet etter saken er behandlet.

Prioriterte tiltak for å kutte direkte utslipp

Sektor	Andel av direkte utslipp 2024	Nr	Tiltak
Veitrafikk/ tungtrafikk	17 %	**1**	**Optimalisering av varedistribusjon:** Pilotering av smarte lastesoner i byen. Gjennomføre forsprosjekt for en eventuell byterminal med lading og med omlastning fra lastebiler til lette elektriske kjøretøy.
		2	**Kunnkapsinnhenting om virkemidler for elektrifisering av tunge kjøretøy:** Kunnskapsinnhenting om potensielle virkemidler for elektrifisering av tunge kjøretøy i Bergen. Dialog med bransjen, og regionale aktører som Vestland fylkeskommune.
Veitrafikk/ personbiler	16 %	**3**	**Tilrettelegge for økt sykkel og gange:** I henhold til handlingsplan for sykkel og handlingsplan for gange. Målet i sykkelstrategien er en sykkelandel på 10% i 2030. I gåstrategien er målet en gangeandel på 30% i 2030. Sykkeltilrettelegging skjer i samarbeid med Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune.

Sektor	Andel av direkte utslipp 2024	Nr	Tiltak
		4	**Tilrettelegge for økt delemobilitet:** Gjennomføre tiltak som styrker samkjøring, bildeling mikromobilitet og andre delte mobilitetsløsninger. Sikre elektrifisering av delebilparken, inkludert bedre utnyttelse av ladepunkter.
		5	**Tilrettelegge for miljøvennlig tjenestemobilitet:** Begrense antall tjenstebiler, med mål om at antall ansatte per kommunale tjenestebil skal ligge over 21,5, som var nivået i 2019.
		6	**Ladetilbud for personbiler og lette varebiler:** Utbygging av ladetilbud på gateplan i henhold til ladestrategien til Bergen kommune.
Avfalls-forbrenning	16 %	**7**	**Karbonfangstanlegg i Rådalen:** Utarbeide konsekvensutredning om karbonfangst- og lagring i Rådalen. Jobbe for forutsigbare statlige finansieringsordninger for karbonfangst.
Sjøfart	14 %	**8**	
Avfallsdeponi, vann og avløp	9 %	**9**	**Utnyttelse av deponigass:** Utrede forbedret oppsamling og håndtering av deponigass fra Rådalen deponi.
Luftfart	8 %		Ingen prioriterte tiltak. Kommunen har lite handlingsrom.
Bygge- og anleggsplasser og spesielle kjøretøy	8 %	**10**	**Utslippsfrie kjøretøy i egen virksomhet:** Stille krav om nullutslippsløsninger ved innkjøp, leie og leasing av kjøretøy.
		11	**Vektlegge klima i kommunens anbud:** Dette kan for eksempel løses gjennom krav om nullutslippsløsninger eller biogass ved transport av varer- og tjenester, samt i bygge- og anleggskontrakter på en hensiktsmessig måte.
Produkter med fluorgasser	6 %		Ingen prioriterte tiltak. Kommunen har lite handlingsrom.

Sektor	Andel av direkte utslipp 2024	Nr	Tiltak
Energisystem og energibruk til oppvarming	3 %	**12**	**Helhetlig energiplanlegging:** Videreutvikle energiplanleggingsverktøyet
		13	**Energieffektivisering i kommunale bygg:** Kommunale nybygg bygges med energieffektive løsninger som er kostnadseffektive, basert på livssykluskostnadsberegninger (LCC).
		14	**Energieffektivisering i kommunale bygg:** Oppnå energimerke B etter gjeldende energimerkeordning ved totalrehabilitering av kommunale bygg.
		15	**Energieffektivisering i kommunale bygg:** Erstatte direkte elektrisk oppvarming med energieffektive og fleksible oppvarmingsløsninger i kommunens eksisterende bygninger, samt oppgradere til roterende varmevekslere i ventilasjonsanlegg.
		16	**Økt fornybar energiproduksjon og energifleksibilitet:** Installere solenergi i kommunale byggeprosjekter der LCC-beregninger tilsier det er lønnsomt.
		17	**Økt fornybar energiproduksjon og energifleksibilitet:** Kartlegge fleksibele laster i Bergen kommunens virksomhet som er egnet for å knyttes til fleksibilitetsmarkedet Euroflex.
		18	**Fase ut fossile energikilder i kommunale bygg:** Redusere bruk av gjenstående fossile energikilder til oppvarming av kommunens egen bygningsmasse
Jordbruk og industri	2 %		Ingen prioriterte tiltak. Kommunen har lite handlingsrom.

Prioriterte tiltak for å sirkulere ressursene

Sektor	Nr	Tiltak
Bygge- og anleggvirksomhet	**19**	**Sirkularitet i byggebransjen:** Bidra til kompetansebygging gjennom FutureBuilt. Gjennomføre prosjektet "FutureBuilt for alle".
	20	**Sirkularitet i kommunale bygg og anlegg:** Tilrettelegge for økt sirkularitet- og ombruksgrad for bygningsdeler, materialer og inventar i kommunale byggeprosjekter, og sikre dokumentasjon på oppnådd sirkularitet.
	21	**Forlenge levetiden til eksisterende kommunale bygg:** Bevare og rehabilitere eksisterende bygg framfor rivning og nybygg så langt det er hensiktsmessig. Sikre risikoreduserende kartlegginger og vurderinger tidlig i planlegging.
	22	**Forlenge levetiden til eksisterende kommunale bygg:** Minimere kommunens vedlikeholdsetterslep, blant annet gjennom systematiske tilstandskontroller og målrettet, verdibevarende vedlikehold.
Sirkularitet i bysamfunnet	**23**	**Økt ombruk av forbruksvarer blant innbyggere:** I samarbeid med BIR tilrettelegge for etablering av et ombrukstilbud i Bergen basert på funn og erfaringer fra arbeidet med tiltaket i 2026.
	24	**Deling av sportsutstyr:** Skalere opp tilbudet for deling av sportsutstyr i Bergen kommune gjennom BUA og ved å utvide tilbudet med delingsstasjoner på kommunens nærmiljøanlegg, lekeplasser og parkanlegg.
	25	**Tilrettelegge for økt sambruk av kommunens lokaler og anlegg:** Gjøre det enklere for innbyggere og organisasjoner å låne kommunens lokaler og anlegg, samt øke antallet som har kjennskap til og anvender dette tilbudet.

Sektor	Nr	Tiltak
	26	**Biblioteket som sirkulær læringsarena:** Innbyggerrettede tiltak for et redusert og sirkulært forbruk, derav reparasjonsverksteder, byttemarked, utlånsordninger, redesign og fiksing, samt andre tiltak for kunnskapsdeling.
Avfall	**27**	**Redusere avfall i kommunens virksomhet:** Redusere avfallsmengden og øke sorteringsgraden i kommunens egen virksomhet.
	28	**Øke materialgjenvinning fra husholdningsavfall:** Sikre økt materialgjennvinning fra husholdningsavfall i tråd med avfallsforskriften og avfallshirarkiet. Øke ombruksandelen hos BIR, samt andelen av resirkulerbart tekstilavfall og gjenbrukbar tekstil. Sikre god kommunikasjon med innbyggerne om avfallsreduksjon, ombruk og kildesortering.
Kommunale anskaffelser og forbruk	**29**	**Redusert forbruk i kommunens egen virksomhet:** Redusere innkjøp av forbruksvarer med spesielt fokus på møbler, tekstiler og elektronikk. Vektlegge sirkulære prinsipper ved inngåelse av nye avtaler.
	30	**Videreutvikle kommunens ombruksavdeling:** Øke andelen ombruksvarer i omløp og øke bruk av BkOmbruk for kartlegging og som en del av kommunens rutiner og prosedyrer.
	31	**Videreutvikle kommunens ombruksavdeling:** Videreutvikle ombruksavdelingens tjenestetilbud, logistikk og lagerstyring.
	32	**Redusere matsvinn:** Redusere matsvinn i kommunens virksomhet.

Prioriterte tiltak for å bevare naturen

Nr	Tiltak
33	**Bevare jordbruksareal og oppfølging av driveplikten:** Bidra til å bevare landbruksområdene i kommunen ved å ta i bruk virkemidler i jord- og skogbruksloven. Sikre oppfølging av driveplikten etter jordloven, samt oppfølging av jordverntiltak og aktivisere ledige jordbruksarealer.
34	**Aktiv drift av kommunal jord og skog:** Gjennomføre tiltak for å øke andelen kommunal jord og skog som er i aktiv drift, inkludert å avklare ansvarsfordeling for forvaltning av kommunal skog og jord.
35	**Bevare matjord ved nedbygging av jordbruksarealer:** Sikre samarbeid på tvers av kommunen om å få på plass gode prosesser for eventuell flytting av matjord.
36	**Bygge kompetanse på natur:** Bygge kompetanse om naturen i Bergen ved å for eksempel kartlegge naturmangfold i Bergen.
37	**Styrke og etablere rekreasjonsområder:** Styrke og etablere flere rekreasjonsområder for innbyggerne.
38	**Arealregnskap:** Holde arealregnskapet oppdatert når nye kartdata blir tilgjengelige. Bidra til å gjøre verktøyet kjent og anvendelig i planprosesser. Gjennomføre evaluering av arealregnskapet (2026/2027) og deretter vurdere behovet for å videreutvikle verktøyet.
39	**Gjenåpne lukkede bekker og etablere natur langs vassdrag:** Beskrivelse i klimabudsjett 2026: Vurdere gjenåpning av lukkede bekkeløp og etablering/reetablering av natur langs vassdrag i plansaker. Planlegging av prosjekter for bekkeløpsåpning og natur langs vassdrag. Gjennomføre gjenåpning av lukkede bekker og etablering av natur langs vassdrag.

Prioriterte tiltak for å bevare naturen

Nr	Tiltak
40	**Kartlegge skredfare:** Farekartlegging av skred i områder som ikke er kartlagt.
41	**Forebygge fare for overvann:** Evaluere håndteringen av overvann i plan- og byggesaker.
42	**Håndtere havnivåstigning:** Bergen kommune arbeider med å utvikle tiltak for å håndtere havnivåstigning fram mot 2100 og forbi.
43	**Klimarisiko:** Bergen kommune arbeider med å utvikle helhetlige tiltak for klimatilpasning knyttet til arealbruk, bygg og infrastruktur, samt kommunens tjenestetilbud.

Nr	Tiltak
44	**Rutiner for klimatilpasning:** Kartlegge og videreutvikle rutiner for å ivareta klimatilpasning i kommunens investeringer samt i drift og vedlikehold av eksisterende bygg og infrastruktur.
45	**Klimarobuste kommunale arealer og infrastruktur:** Arbeide videre med å klimatilpasse utvikling, drift og vedlikehold av kommunale arealer, infrastruktur og grøntområder. Klimatilpasse og sikre veinett og rekreasjonsinfrastrukturen, gjennom blant annet skredsikring og overvannshåndtering.

Befolkningsutvikling og bosetting av flyktninger

Bosetting og integrering av flyktninger

Etter flere år med rekordhøy bosetting av flyktninger som følge av krigen i Ukraina, har bosettingen de siste to årene vært på et lavere nivå. Fra 1117 bosatte flyktninger i 2023 og 1037 i 2024, gikk antallet ned til 462 i 2025. I 2026 har bystyret vedtatt å bosette 200 flyktninger, og 200 bosatte legges til grunn også for årene fremover. På grunn av den rekordhøye bosettingen i årene 2022-2024 er det mange personer med fluktbakgrunn i Bergen med behov for kommunale tjenester i tiden fremover.

Bosetting og integrering av flyktninger påvirker de fleste av kommunens tjenester, og det er krevende å anslå de økonomiske konsekvensene nøyaktig. De faktiske inntektene og utgiftene er avhengig av hvor mange flyktninger som blir bosatt i Bergen de kommende årene, og en usikker verdenssituasjon gjør at bildet kan endre seg raskt. I tillegg er det vanskelig for flere tjenesteområder å skille utgifter til flyktninger fra andre utgifter, og det vil påløpe utgifter på andre områder som er vanskelig å tallfeste. Det må derfor understrekes at tallene som omhandler integreringsfeltet er usikre.

I sammenstillingen av inntekter og utgifter i tabellen under er det tatt utgangspunkt i 200 bosatte flyktninger hvert år fra 2027 til 2030. Bergen kommune mottar en årlig anmodning om bosetting fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, og bystyret vedtar hvor mange flyktninger som skal bosettes hvert år. Sammenstillingen under viser anslåtte fremtidige inntekter og utgifter som er direkte knyttet til bosetting og integrering av flyktninger. Oversikten viser derfor ikke et fullstendig budsjett for de ulike tjenestene.

Kommuner som bosetter flyktninger, mottar statlige integreringstilskudd for de fem første årene en flyktning er bosatt. Satsene for integreringstilskudd fastsettes årlig i forbindelse med statsbudsjettet. I tillegg til det ordinære integreringstilskuddet mottar kommunen eldretilskudd, barnehagetilskudd, norsktilskudd, ekstratilskudd til personer med nedsatt funksjonsevne eller adferdsvansker og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. I 2027 forventer Bergen kommune å motta anslagsvis 535 mill. samlet fra disse tilskuddene.

Tjenesteområde (beløp i mill)	2027	2028	2029	2030
01A Barnehage	6 325	6 325	6 325	6 325
01B Skole/01C Spesialpedagogiske tjenester	17 337	11 607	10 899	10 899
02 Barnevern	9 600	9 600	9 600	9 600
02 Barneverntjenesten - Enslig mindreårige	128 243	126 508	120 818	120 926

Tjenesteområde (beløp i mill)	2027	2028	2029	2030
04B Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	202 856	157 635	116 337	95 768
04C Introduksjons- og tolketjenester	237 589	227 099	216 609	206 609
05A/05B Forebyggende helsearbeid mm	13 123	9 182	8 059	7 718
09 Boligtiltak	57 267	33 859	22 436	18 585
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	2 524	2 524	2 524	2 524
23 Sentrale inntekter	-535 452	-433 352	-376 352	-358 952
Sum (netto merutgifter)	**139 412**	**150 986**	**137 255**	**120 001**

Prognosene for inntektssiden er usikre. Hvor mange flyktninger som faktisk blir bosatt et gitt år påvirker hvor mye kommunen mottar i tilskudd, siden tilskuddet gis per flyktning som blir bosatt. Lavere bosetting ett år fører dermed til lavere inntekter også de fire påfølgende årene. For ekstratilskuddet til bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller adferdsvansker, gjør nye regler for refusjon av utgifter at prognosene usikre for hva de fremtidige inntektene vil bli.

Som tabellen viser, vil inntektene gå ned utover i økonomiplanperioden. Dette skyldes lavere bosetting og at de store flyktninggruppene som ble bosatt i perioden 2022-2024 går ut av målgruppen for integreringstilskudd når de har vært bosatt i over fem år. De statlige tilskuddene som kommunen mottar, skal gi rimelig dekning for kommunens ekstrautgifter. Ifølge Beregningsutvalget, som kartlegger kommunene sine utgifter til bosetting og integrering av flyktninger, dekker ikke tilskuddene alle kommunene sine utgifter. Satsene for ordinært integreringstilskudd ble ikke justert fra 2025 og 2026, og det er usikkert i hvilken grad satsene vil endres de kommende årene. Når tilskuddssatsene ikke oppjusteres i takt med pris- og lønnsvekst innebærer dette en reduksjon i tilskuddets verdi. Ut fra anslaget på de totale utgiftene knyttet til bosetting og integrering, samt tilhørende inntekter, vil kommunen ha netto merutgifter på omtrent 140 mill. i 2027, ifølge dagens prognoser.

De største utgiftene er knyttet til introduksjons- og tolketjenester, økonomisk sosialhjelp og bolig. Etat for inkludering har ansvar for å levere de fleste av kommunens lovpålagte tjenester til nyankomne flyktninger, og arbeider aktivt med å tilpasse tjenestene til et lavere aktivitetsnivå. Selv om en stadig større andel flyktninger går over i arbeid og utdanning etter endt introduksjonsprogram, er det fortsatt høye utgifter til sosialhjelp til flyktninger. Språkutfordringer gjør det utfordrende for

ukrainere å få arbeid, og eldre ukrainere har ikke trygderettigheter og er derfor avhengig av sosialhjelp til livsoppholdsutgifter. I tillegg viser det seg at flere eneforsørgere med barn trenger sosialhjelp i tillegg til introduksjonsstønad.

I perioden 2022-2024 ble det leid inn mange boliger for å bosette flyktninger, med til dels kostbare leiekontrakter. Disse leiekontraktene skal avvikles i 2027, og det er startet et arbeid for å øke andelen nyankomne flyktninger som bosettes i det ordinære leiemarkedet. Avviklingen av leiekontraktene og en økt bosetting av flyktninger i det ordinære leiemarkedet vil føre til lavere utgifter for kommunen, men arbeidet er krevende i et presset leiemarked.

Siden budsjettinnstilling 1 for 2025 forelå, er utgifter til rådgivning og veiledning i sosialtjenesten tatt med i sammenstillingen av utgifter og inntekter. Utviklingen i kartleggingsarbeidet fører til at oversikten i tabellen over ikke er direkte sammenliknbar med tidligere års sammenstillinger.

Den økonomiske situasjonen knyttet til bosetting og integrering i årene fremover vil avhenge av hvordan Bergen kommune dimensjonerer sine tjenester, hvor mange av flyktningene som blir økonomisk selvhjulpne, og hvorvidt staten øker satsene for integreringstilskudd. Det er viktig å presisere at denne oversikten kun viser femårsperioden hvor kommunen mottar statlige tilskudd, og at kommunen kan ha utgifter til flyktninger utover disse årene.

Byrådet mener det er viktig å bosette personer med beskyttelsesbehov i Bergen. Samtidig må kommunen oppnå en bedre balanse mellom inntekter og utgifter på integreringsfeltet. Kommunen vil videreføre deltakelsen i Beregningsutvalget og samarbeidet med KS for å styrke kunnskapsgrunnlaget om utgifter på området. Det vises ellers til de enkelte tjenesteområdene for nærmere omtale av foreslåtte tiltak.

Befolkningsutvikling

Befolkningsstatistikk

Innbyggertallet i Bergen var 294 860 ved inngangen til 2026. Befolkningen økte med 1 151 personer i løpet av 2025, en økning på 0,4 %. Figuren under viser kvartalsvise befolkningsendringer siden 2020. Bergen har samlet sett positiv netto flytting, som betyr at flere flytter til Bergen enn motsatt. Flyttingen skjer både til og fra utlandet (innvandring) eller til og fra andre steder i Norge (innenlandsk flytting). Nettoinnvandringen var historisk høy både i 2022 og 2023 som følge av bosetting av flyktninger fra Ukraina. I 2024 og 2025 og så langt i 2026 år har innvandringen blitt mer enn halvert og er synkende.

Bergen har hatt innenlandsk flyttetap til andre kommuner i Norge flere år. Flytteunderskuddet til andre kommuner har i snitt vært på 715 innbyggere de siste fem årene (2021-2025). Den svake folketilveksten i Bergen har også blitt trukket ned av stadig færre nullåringer. Samtidig har vi i 2024, 2025 og så langt i 2026 sett at antall nullåringer har begynt å øke igjen. Antall døde ligger forholdsvis jevnt på ca. 550 døde i kvartalet. I sum har Bergen per 2. kvartal 2026 1 222 flere innbyggere enn ved samme tid i 2025.

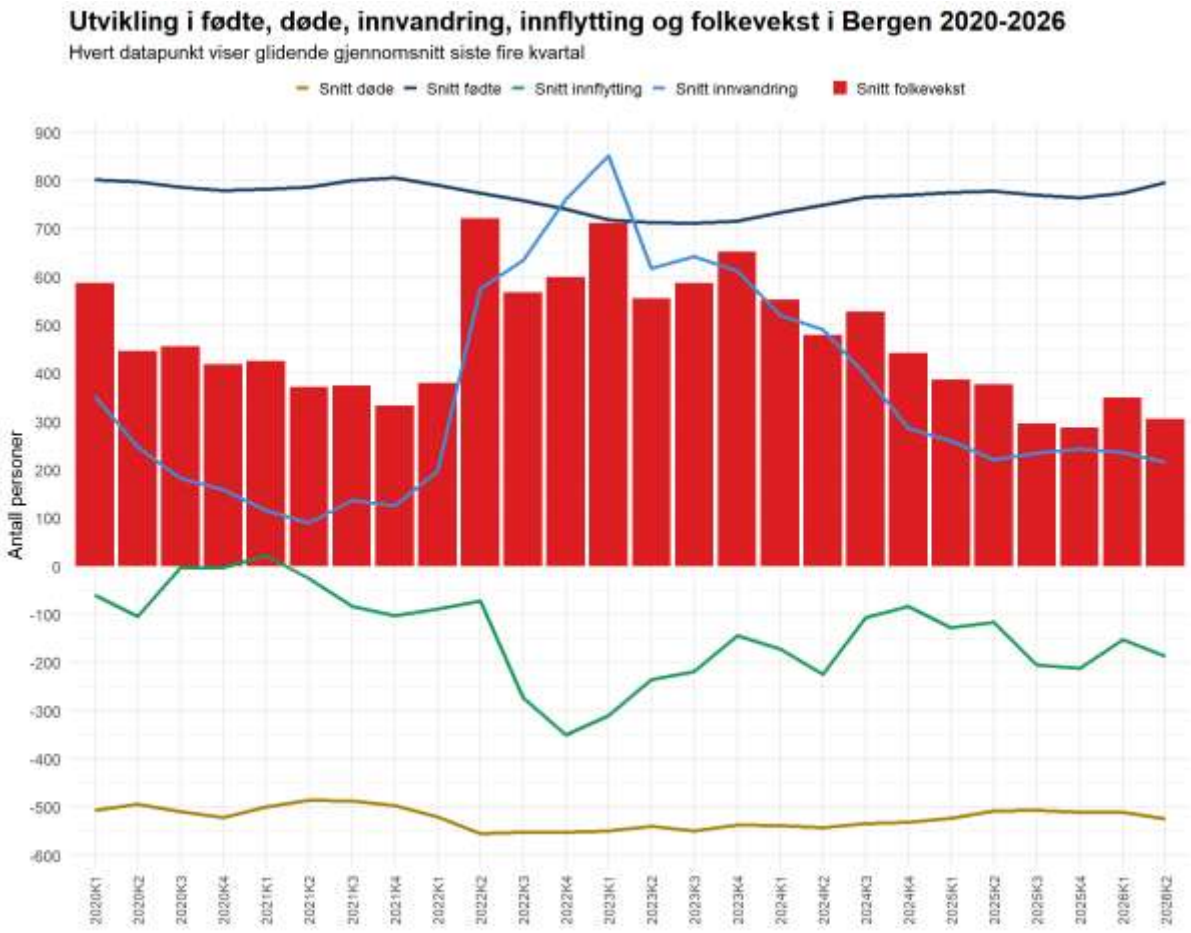

Figuren viser folketilvekst, fødte, netto innvandring, netto innflytting innenlansk og døde i Bergen. Alle tall er gjennomsnitt for de fire siste kvartalene.

Tabellen under viser befolkningsutviklingen i Bergen for ulike aldersgrupper fra 2016 til 2026.

Historisk utvikling

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
0 - åringer	3 483	3 518	3 186	3 147	3 160	3 065	3 179	2 930	2 856	3 036	3 011
Barnehage (1-5 år)	16 275	16 086	16 125	15 852	15 754	15 699	15 183	15 010	14 861	14 595	14 476
Grunnskole (6-15 år)	30 776	30 898	31 054	31 158	31 134	31 029	31 043	31 369	31 239	31 018	30 708
Videregående (16-19 år)	13 036	12 919	12 722	12 620	12 546	12 448	12 510	12 702	12 865	13 094	13 284
Voksne (20-66 år)	177 678	178 252	178 974	179 949	182 025	183 372	184 158	185 673	187 528	188 465	188 755
Eldre (67-79 år)	24 658	25 373	26 115	26 580	27 233	27 726	28 459	29 073	29 736	30 189	30 719
Eldre (80-89 år)	9 191	9 166	9 200	9 440	9 561	9 720	9 780	9 972	10 308	10 756	11 339
Eldre (90 år og eldre)	2 294	2 344	2 416	2 444	2 516	2 542	2 618	2 601	2 547	2 556	2 568
Total	277 391	278 556	279 792	281 190	283 929	285 601	286 930	289 330	291 940	293 709	294 860

Befolkningsframskrivinger

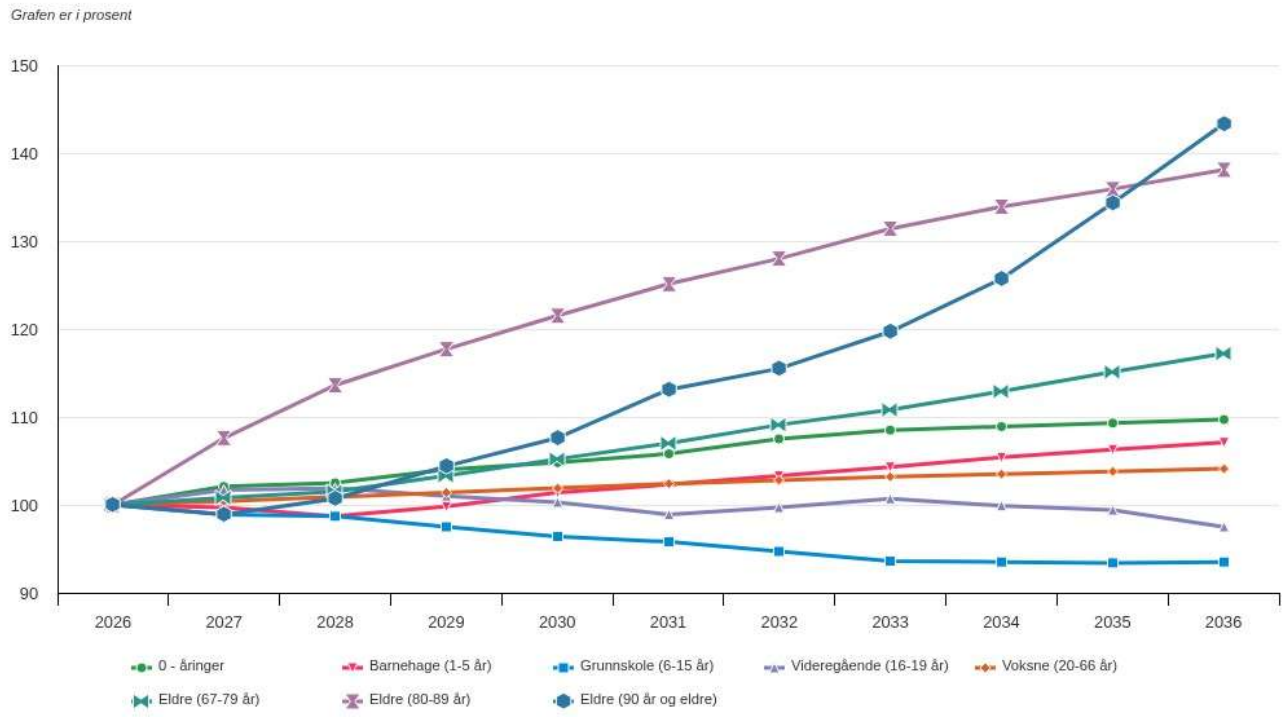

Befolkningsframskrivinger

Befolkningsframskrivinger viser at Bergen vil vokse med ca. 31 000 (10,5 prosent) innbyggere frem mot 2050, en gjennomsnittlig vekst på 1 280 personer (0,4 prosent) årlig. En større del av veksten kommer i starten av perioden, før veksten avtar utover og fram mot 2050. I sin befolkningsframskriving fra 2026 peker SSB på en befolkning som er voksende og preget av sentralisering og aldring. SSB forventer at fruktbarheten stiger på kort sikt, og at levealderen øker. SSB antar i sin nye framskriving at kommunene vil vokse noe mer enn det som ble lagt til grunn i sist framskriving fra 2024. SSB anslår også noe mer innvandring enn i sist framskriving, og fram mot 2050 er Bergen og Stavanger ventet å ha nest høyest gjennomsnittlige årlige nettoinnvandringen (ca. 700 årlig), bare bak Oslo (3000 årlig). TBU (2026) peker på at innvandringen som følge av krigen i Ukraina og økte internasjonale spenninger gjør det spesielt usikkert nå.

Bergen kommune utarbeider egne befolkningsframskrivinger i systemet KOMPAS. SSB sine framskrivinger er et viktig grunnlag for utarbeiding av de lokale framskrivinger, samtidig som Bergen kommune gjør egne vurderinger av vesentlige forhold som samlet fruktbarhetstall og forventninger til boligbygging.Trykk her for å lese mer om Bergen kommune sine egne befolkningsframskrivninger.

Samlet fruktbarhetstall (SFT) er en viktig forutsetning i befolkningsframskrivninger som særlig har konsekvenser for utviklingen i nullåringer og de yngste aldersgruppene. Fruktbarhetstallet i Norge har falt de siste 30 årene, og i 2023 var det på 1,4 som er det laveste som er målt noen gang. I Bergen var det på på 1,29. Etter 2023 har fruktbarheten i Norge og i Bergen steget igjen. I Bergen steg det fra 1,29 i 2023 til ca. 1,37 i 2025. SSB peker også på at storbykommuner har en særlig lav fruktbarhet, som følge av et flyttemønster hvor barnefamilier og par som planlegger å få barn flytter til omliggende kommuner. Regionalt har Vestland jevnt over vært den landsdelen i Norge hvor fruktbarheten har vært høyest de siste tiårene, selv om gamle Hordaland fylke stort sett har hatt lavest rater internt på

Vestlandet. Nedgangen i fruktbarheten de siste årene skyldes særlig at fødselsratene blant menn og kvinner i 20-årene har falt merkbart siden 1990-tallet. Samtidig har gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende gått opp.

Statistisk sentralbyrå har ved flere anledninger overestimert antall nullåringer i sine framskrivinger i forhold til faktisk antall, også i 2026. Ved inngangen til 2026 var det 3 011 nullåringer i Bergen, som er 33 færre enn SSB prognostiserte (3 044) i sitt hovedalternativ fra 2024. Så langt i 2026 har det vært en stor økning i antall nullåringer, og per september 2026 er det over 3200 nullåringer i Bergen. Dette er det høyeste antallet siden 2022. Bergen har i sin nye framskriving fra august 2026 framskrevet 3075 0-åringer per 1.1.27, mens SSB har framskrevet 3065 per 1.1. 2027. Det blir spennende å følge denne utviklingen ut året og videre.

SSB har i sine befolkningsframskrivinger de siste årene antydet at SFT vil begynne å øke igjen, før det flater ut og ligger stabilt fra ca. 2035. Tendensen med økende antall nullåringer siden 2023 kan tyde på at denne utviklingen kan være i gang. SSB antar at alderen ved første fødsel ikke kommer til å øke stort mer enn vi har sett til nå, og at kvinner som har vært i 20-årene og utsatt å få sitt første barn, vil begynne å realisere sine barneønsker. Samtidig viser de langsiktige trendene at andelen kvinner som får tre eller flere barn er synkende. I Bergen kommune sine framskrivinger blir det gjort egne beregninger på SFT ved å følge utviklingen i nullåringer tett. For årets befolkningsprognose er det lagt til grunn en fruktbarhet på 1,39 i 2026. De påfølgende årene er det lagt til grunn at fruktbarheten vil være på et noe lavere nivå enn SSB, men følge samme utviklingsbane.

Figuren under viser Bergen kommune sin befolkningsprognose fra 2026 fordelt på ulike aldersgrupper. Figuren viser prosentvis vekst i aldersgruppene forhold til 2026. Det er ventet økning i nullåringer fremover fram til ca. 2040, før utviklingen snur. Utviklingen for barnehagebarn er relativt lik, bortsett fra at det er ventet en liten reduksjon de nærmeste årene. For aldersgruppen 6-15 er det forventet nedgang fram til 2035, hvor det ventes ca. 2 000 (7 prosent) færre i aldersgruppen enn det var i 2026.

Samlet befolkning over 67 år vil være sterkt økende i Bergen de neste årene. De store barnekullene som kom etter 2. verdenskrig nærmer seg 80 år, og derfor ventes det at veksten i aldersgruppen 89-89 år og 90 + særlig vil tilta de kommende årene. Allerede ved slutten av denne økonomiplanperioden (i 2030) ventes 2 400 flere (22 prosent) flere i aldersgruppen 80-89 enn det var i 2025. For aldersgruppen 90 år og eldre vil økningen særlig komme etter 2035 (økning på 34 prosent i forhold til 2026-nivå). Veksten i disse aldersgruppene vil fortsette å øke fram mot 2050.

Befolkningsutvikling i bydelene

I 2026 er Fana den største bydelen i Bergen med 45 420 innbyggere, etterfulgt av Årstad (44 274), Bergenhus (43 588) og Åsane (43 154). Arna er minst med 14 168 innbyggere.

Figuren under viser befolkningsutvikling i bydelene i Bergen i 2016, 2026 og befolkningsframskriving til 2036 og 2050. Ytrebygda vokste fra om lag 26 600 innbyggere i 2016 til 32 400 i 2026, og er den bydelen som har vokst mest de siste ti årene (17,3 prosent). Etter dette følger Årstad med en økning fra 40 600 i 2016 til 44 250 i 2026 (9 prosent) og Fana fra 42 000 i 2016 til 45 400 i 2026 (8 prosent). Veksten i disse bydelene har blant annet sammenheng med utbyggingen av bybanen sørover mot Flesland. Bergenhus hadde lavest vekst med 1,5 prosent, fra 42 900 til 43 600.

Bydelene utvikler seg i ulikt tempo og omfang, avhengig av bla. dagens befolkningsstrukturer, tilgjengelige boliger, boligreserve og byggeaktivitet, infrastrukturprosjekter, arbeidsplasser og andre former for attraktivitet. I den neste tiårsperioden er Ytrebygda og Bergenhus og Årstad de bydelene som er ventet å ha størst befolkningsvekst, henholdsvis 12 prosent og 8 prosent vekst. Dette har sammenheng med dagens byggeaktivitet, fortsatt utbygging langs bybanelinjen, og en generell sentraliseringstrend som gjør sentrale boliger mer attraktive og lettere å selge. Befolkningsveksten i Åsane og Laksevåg er lavere i starten, men anslås å øke etter 2036 og framover mot 2050.

Befolkingsutvikling etter bydel for utvalgte år i Bergen kan ses i figuren under. Merk at figuren bare sammenlikner enkeltår for å gi et grovt bilde av hvor mye bydelene kan vokse og når de gjør det. Framskrivinger er usikre, særlig langt fram i tid. Det er vurdert å være størst usikkerhet knyttet til framskrivingen for Åsane og Laksevåg. Her er usikkerheten todelt. Det ene momentet er at veksten kan komme tidligere enn det som ligger inne i prognosen nå. Utbygging av nye boliger i disse bydelene er forventet å henge sammen med offentlige infrastrukturprosjekter med usikker ferdigstillingsdato. Det andre usikkerhetsmomentet er knyttet til om framskrivingene er for lave i siste del av framskrivingsperioden. Bergen kommune følger SSB sine befolkningsframskrivinger på kommunenivå, som har lavere vekst utover i perioden. Dette kan gi en for lav prognose særlig for bydelene Laksevåg og Åsane.

Vekst i de ulike aldersgruppene varierer også mellom bydelene. Dette henger særlig sammen med dagens demografi og med flyttemønsteret de siste årene. Framskrivingene for de eldste aldersgruppene er de sikreste, mens yngre grupper i større grad blir påvirket av endringer i både fruktbarhet og flytting. Alle bydeler har størst vekst i aldersgruppen over 67 år. I Ytrebygda er det også ventet vekst i nullåringer, blant barnehagebarn og personer i yrkesaktiv alder, mens antallet barn i skolealder er ventet å falle. For Bergenhus sin del er det ventet en stor vekst i gruppen over 80 år, men også for nullåringer og barn i barnehagealder og aldersgruppen 16-24. Det er også ventet noe vekst blant personer i grunnskolealder i Bergenhus, mens det anslås en mer moderat vekst i antall personer i yrkesaktiv alder. For å se statistikk og framskrivinger om de ulike bydelene kan du lese mer på Bergen i tall.

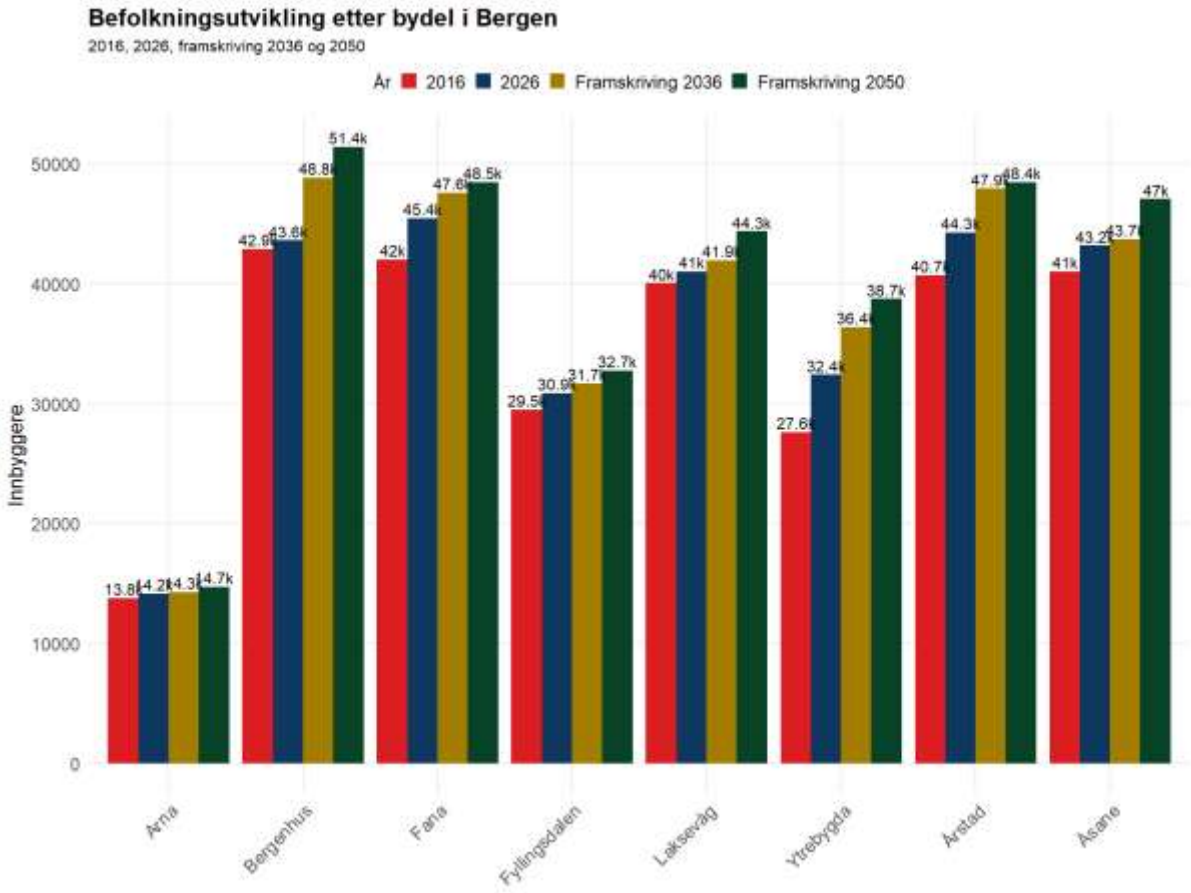

Befolkingsutvikling etter bydelene i Bergen, statistikk per 1.1 2016, 2026 og prognose for 2036 og 2050. Merk at uopgitt bydel inngår i tallene til Bergenhus i figuren. Kilde KOMPAS/Bergen kommune

Prognose type : Prognose 2026
Prognose periode : 10

Demografikostnader

Anslag på demografikostnader brukes når staten fastsetter kommunesektorens inntektsrammer for året som kommer (se kapitlet *Sentrale inntekter og finansposter* for mer om kommunens inntekter). Den nasjonale inntektsrammen fordeles så videre til enkeltkommuner gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Dette betyr for eksempel at Bergen får redusert sine inntekter tilsvarende et lavere beregnet behov for barnehagetjenester, som følge av færre barn. På den annen side øker inntektene som følge av at det forventes flere eldre, og dermed høyere behov for tjenester til denne gruppen.

Kommunens budsjettering av utgifter for yngre og eldre følger samme logikken som fastsettingen av kommunesektorens inntekter; budsjettet innenfor barnehagene og skolene trekkes ned dersom en ser nedgang i barn og unge, og budsjettet justeres opp innen pleie og omsorg ved økning i antall eldre. Tilstrekkelig nedjustering og oppjustering av budsjettene i barnehage, skole og pleie og omsorg, som er kommunens største budsjettområder, er viktig for at utgiftene og inntektene i kommunebudsjettet skal gå i balanse. Dette er helt helt sentralt for en bærekraftig kommuneøkonomi.

De store demografiske endringene som pågår gjør at ressursbruk må vris fra den yngre delen av befolkningen til den eldre. Samtidig er det flere enn den eldre befolkningen som har behov for

tjenester. For eksempel har timetallet i hjemmetjenesten som leveres til aldersgruppen 0-49 år økt mer enn for de eldre aldersgruppene, og kommunen opplever økt behov for tilrettelegging for enkeltindivider i barnehager og skoler. Det å sikre gode tjenester til alle barn og unge, og samtidig redusere ressursbruken til samme målgruppe, krever svært målrettede omstillingstiltak dersom kommunene ikke mottar ekstra bevilgninger til formålet.

Figuren under viser Bergen kommunens budsjetterte kostnader knyttet til demografi (inkl. avskrivinger av bygg) i HØP 2027-2030 for barnehage, grunnskole og pleie og omsorg. Referansepunktet er vedtatt HØP 2026-2029. Vær oppmerksom at en i figuren under viser kostnader ved demografi isolert. Samtidig vil det være flere forhold innen barnehage, skole og pleie og omsorg som tilsier endringer i budsjettet uavhengig av den demografiske utviklingen. Det vises til nærmere omtale på det enkelte tjenesteområde.

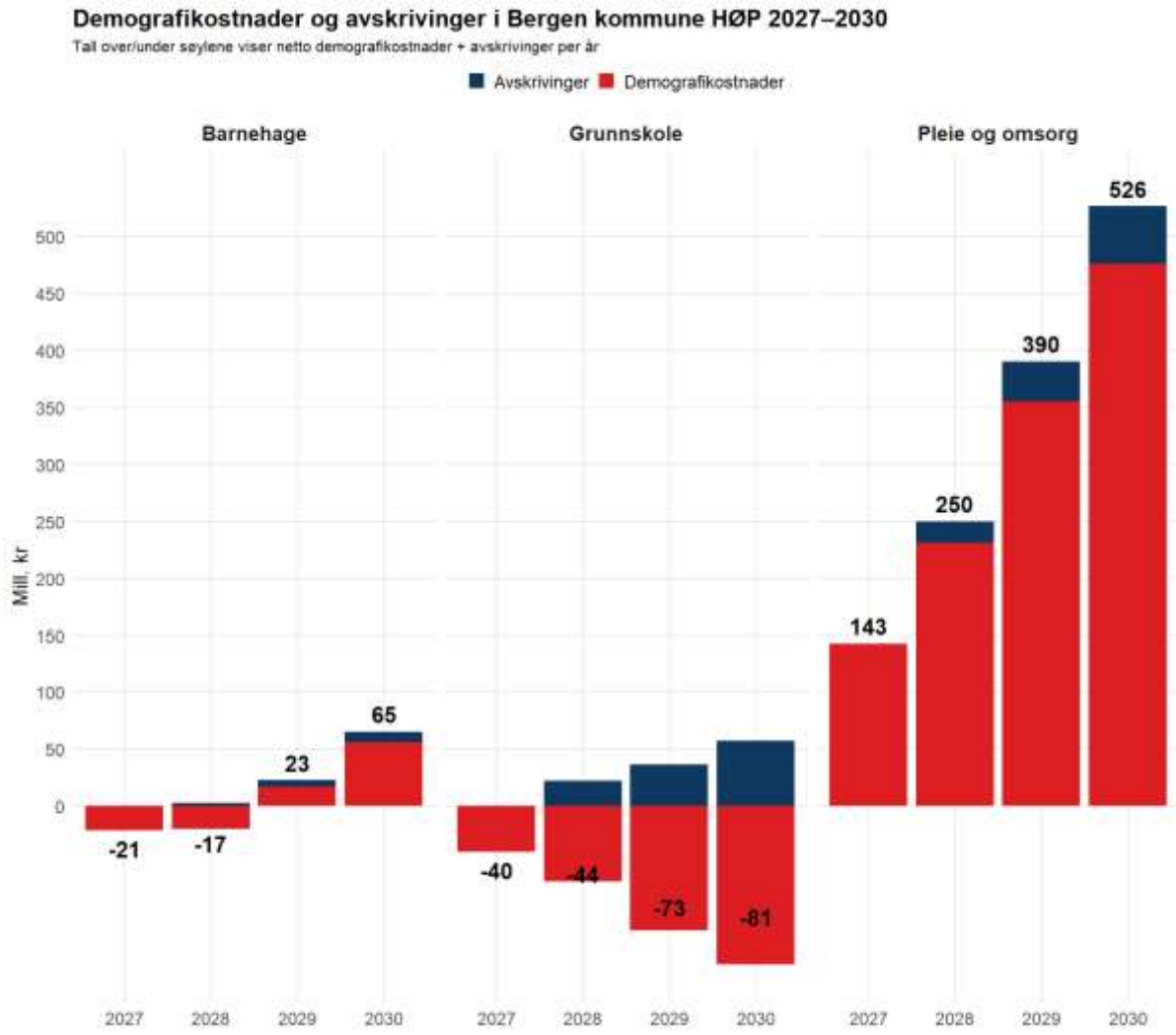

Figuren viser demografikostnader og avskrivinger per år innen barnehage, grunnskole og pleie og omsorg i Bergen kommune HØP2027-2030

Utgiftene til pleie og omsorgssektoren i Bergen som følge av en aldrende befolkning øker fra 143 millioner i 2027 til 526 millioner i 2030. En del av dette er avskrivinger på investeringer, i snitt 30 mill. årlig. I disse kostnadene ligger bl.a. tiltak som Loddefjordåsen og Midtbygda behandlingssenter og tjenester til hjemmeboende (kan leses om på tjenesteområde 3A Tjenester til eldre). Budsjettet

benyttes til personell, arealer, teknologi og andre utgifter som er nødvendige for å gi hensiktsmessige og effektive tjenester.

Det er verdt å merke seg at det er betydelige forskjeller i kostnad per bruker, både generelt mellom aldersgrupper, men også mellom de eldre aldersgruppene. En 90-åring har i gjennomsnitt nesten seks ganger høyere kostnad per bruker enn 67-åring, og nesten 20 ganger høyere enn en nullåring. Veksten i utgiftsbehovet akselererer fra og med 2027, da etterkrigskullene trer inn i aldersgruppen 80-89 år. Veksten i aldersgruppen 80 år og eldre er fremover ventet å være noe lavere i Bergen enn i andre storbyer i Norge. Samtidig har Bergen en eldre befolkning enn de andre storbyene i dag.

Det er ventet at antallet elever vil synke de kommende årene, noe som slår ut på skolebudsjettet. Det synkende elevtallet gir et nedtrekk på 40 mill. i 2027 som øker til 81 mill. i 2030. I disse nettosummene er det inkludert avskrivinger, i snitt 38 mill. årlig.

Utviklingen i fruktbarhet og nullåringer påvirker særlig utgiftsbehovet for de yngre aldersgruppene. Som nevnt tidligere har antallet nullåringer økt merkbart siden 2023, og budsjetteringen fremover er sensitiv for utviklingen blant de yngste barna. I HØP 2027-2030 får barnehagesektoren i Bergen nedtrekk de to første budsjettårene, og deretter en oppjustering.

Demografikostnadene er beregnet med utgangspunkt i dagens situasjon. Det kreves derfor egne analyser, slik det gjøres i ASSS-sammenheng (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner), for å vurdere om kommunen har en effektiv tjenesteproduksjon når det kommer til ressursbruk, dekningsgrader og politiske prioriteringer.

Samlet sett (netto) for de tre tjenesteområdene i figuren er merutgiftene til demografi 81 mill. i 2027, 189 i 2028, 340 i 2029 og 510 mill. i 2030. Det er knyttet usikkerhet til behovene særlig i slutten av perioden, både på grunn av befolkningsutviklingen, utviklingen i bruksrater og utviklingen i kostnadsnivået . Både på grunn av den store kostnadsveksten (særlig i pleie og omsorgstjenestene) og den betydelige mangelen på helsepersonell foreslår byrådet ulike tiltak for å redusere veksten, og effektivisere tjenestene. På tjenesteområde 03A Tjenester til eldre beløper dette seg samlet til 17 mill. i 2027 økende til 97 mill. i 2030, regnet fra Vedtatt budsjett 2026.

Andre forhold

Forslag til verbalvedtak

"Design to cost" som prosjektstrategi

Byrådet har ved de siste rulleringene av handlings- og økonomiplanen tatt betydelige grep i investeringsbudsjettet, med en kritisk gjennomgang av areal- og funksjonsprogrammer, materialvalg, kvaliteter, og omfang av selvpålagte krav og ytelser i de enkelte investeringsprosjektene. En rekke prosjekter er tatt ned, eller skjøvet ut i tid.

Likevel står kommunen fortsatt overfor et samlet investeringsvolum, og en utvikling i gjeldsgrad med tilhørende økning i renter og avdrag, som verken er økonomisk bærekraftig eller realistisk. Den demografiske utviklingen holdt opp mot kommunens behov for å styrke sin økonomiske handlingskraft, krever i sum at den nødvendige utbyggingen av sykehjemsplasser, den prioriterte rehabiliteringen av eksisterende bygg, samt alle andre foreslåtte investeringer, blir gjennomført innenfor en betydelig lavere og mer bærekraftig økonomisk ramme. Fremover må vi klare å bygge mer for mindre.

Dagens bestiller-utfører-modell inneholder få eller ingen incentiver for bestiller til å begrense prosjektenes ambisjonsnivå og derigjennom også deres økonomiske omfang. Basert på dette mener byrådet at en sterkere og tydeligere eierrolle (på utførersiden) må til for å lykkes med de grepene som det er helt nødvendig å ta, for at summen av alle kommende investeringsprosjekter skal kunne bringes innenfor en tilstrekkelig håndtérbar økonomisk ramme. Byrådet vil derfor foreslå å innføre «design to cost» som prosjektstrategi i alle kommende investeringsprosjekter der en slik strategi vurderes som hensiktsmessig.

En slik strategi vil innebære at eierrollen på et tidlig tidspunkt i prosjektplanleggingen fastsetter en bindende økonomisk ramme som prosjektet skal gjennomføres innenfor. Gjennom de prioriteringene i behov, omfang, løsninger, og kvalitet, som en slik tilnærming vil kreve at bestiller og utfører i fellesskap må gjøre, legger byrådet fortsatt til grunn at det også fremover leveres gode, funksjonelle og driftseffektive bygg i tråd med myndighetskrav, men da til en forventet kostnad som er betydelig lavere og mer økonomisk bærekraftig enn i dagens modell.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om å innføre «design to cost» som prosjektstrategi i alle kommende investeringsprosjekter der en slik strategi vurderes som hensiktsmessig.

Vektlegging av pris i kommunens anskaffelser

Bergen kommune har mange ulike mål og krav for sine anskaffelser. Dette kan føre både til manglende måloppnåelse og at enhetskostnadene blir høyere enn de ellers ville vært. Byrådet foreslår at pris skal være det sentrale tildelings- og styringskriterium i kommunens anskaffelser framover og prioriteres foran øvrige mål.

Samtidig skal beslutninger baseres på en vurdering av totaløkonomi, inkludert kostnader relatert til varighet, samt drifts- og forvaltningskostnader. Det er kommunens samlede kostnader ved en anskaffelse som skal være styrende.

Kommunen skal videre realisere innkjøpsgevinster gjennom å redusere avtalelekkasjer, tydelig leverandøroppfølging og ved målrettet utvikling av rammeavtaleporteføljen. Det anslås at kommunen samlet kan spare 21 mill. per år på en slik innretning av anskaffelsesarbeidet.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om å innføre pris som det sentrale tildelings- og styringskriterium i kommunens anskaffelser og at dette prioriteres foran øvrige mål.

Besøksbidrag

Bystyret har ved behandling av flere saker de siste årene fattet vedtak med sikte på å innføre besøksbidrag i Bergen. I desember 2025 ble det fattet vedtak om at "Bystyret vil innføre besøksbidrag i Bergen både for overnatting og cruise, og ber byrådet føre en aktiv dialog overfor statlige myndigheter for å fremme Bergen kommunes behov og interesser i dette spørsmålet» (bystyresak 385/25 *Bergen som bærekraftig destinasjon - årsrapport og resertifisering*, vedtakspunkt 4).

Byrådet har fulgt opp bystyrets vedtak og arbeider for at Bergen kommune skal kunne innføre besøksbidrag i løpet av 2027. For at kommunen skal kunne innføre besøksbidrag må det utarbeides en plan for bruken av inntektene fra avgiften. Inntektene fra besøksbidrag skal benyttes i tråd med besøksbidragslovens formål, som er å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende. Planen skal inneholde en beskrivelse av reiselivsnæringen i kommunen og utfordringene knyttet til mange besøkende. Kun kommuner med en særlig stor belastning fra reiselivet kan innføre besøksbidrag. Dette går frem av besøksbidragslovens formålsparagraf.

Planen for bruk av inntektene må begrunne hvorfor innføringen av avgiften og bruken av inntektene er i tråd med lovens formål. Kommunen skal legge til rette for at berørt næringsliv får komme med innspill til planen. Planen må være godkjent av departementet før avgiften kan tre i kraft.

Bystyret vedtar innføring av overnattingsavgift og cruiseavgift i kommunal forskrift. Her bestemmer bystyret om avgiftene skal innføres for hele året eller i utvalgte måneder. Bystyret bestemmer når forskriften skal tre i kraft, med forbehold om departementets godkjenning av plan. Inntektspotensialet fra besøksbidrag i 2027 avhenger av begge disse forholdene.

Satsen for cruiseavgift er ennå ikke kjent når byrådet legger frem budsjettinnstilling 1. Dette bidrar òg til at det ikke er mulig å gi et presist inntektsestimat for 2027 nå. Det er per september 2026 heller ikke kjent hvor raskt nødvendige systemer for innbetaling/ innkreving kan være klare.

Med bakgrunn i disse saksforholdene, samt det faktum at overnattings- og cruisebransjen også trenger tid til å forberede seg på den nye ordningen som skal innføres, finner byrådet det risikabelt å knytte inntekter fra besøksbidrag til konkrete utgiftsposter nå. Byrådet foreslår et forsiktig estimat på 25 mill. kroner i inntekter fra besøksbidrag i 2027, og vil komme tilbake med et justert anslag og forslag til konkret disponering av disse inntektene i revidert budsjett 2027.

Forslag til vedtak:

1. Med henvisning til kapitlet Andre forhold i Innstilling 1, ber bystyret byrådet om å legge frem sak med forslag til kommunale forskrifter for å innføre besøksbidrag i Bergen i løpet av 2027. Det må tas forbehold om at departementet godkjenner kommunens plan for bruk av inntektene fra besøksbidrag.
2. Bergen kommune er glad for at det nå blir mulig å innføre kommunal overnattingsavgift og cruiseavgift for kommuner med særlig stor belastning fra reiselivet, selv om kommunen primært har ønsket at overnattingsavgiften innføres som et nominelt kronebeløp, og ikke en prosentsats.
3. Bystyret understreker at inntektene fra besøksbidrag skal benyttes i tråd med besøksbidragslovens formål, som er å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder. Reiselivsrelaterte fellesgoder som kan finansieres er tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger, og andre elementer, der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende. Bystyret viser til at det er behov for en rekke forbedringer, oppgraderinger og nye tiltak, men òg til å finansiere eksisterende tiltak som er i tråd med lovens formål.
4. Kommunen ønsker en god dialog med berørt næringsliv, beboerforeninger, destinasjonsledelse og andre relevante aktører i arbeidet med å innføre besøksbidrag og i arbeidet med å identifisere, prioritere og innrette gode tiltak i samsvar med besøksbidragsloven.

Helhetlig gjennomgang av innføringstilbudet

Innføringstilbudet i Bergen kommune er i dag organisert med egne innføringsklasser på flere skoler på barne- og ungdomstrinnet for 3.-7.trinn. 1. og 2. trinn får innføringstilbud på sin nærskole. Tilbudet skal sikre nyankomne elever et godt grunnlag for faglig og sosial deltakelse gjennom målrettet norskopplæring og tilpasset opplæring i en innledende fase.

Antall innføringsklasser i Bergen kommune er i dag over det reelle behovet for innføringsplasser, da elevgrunnlaget er redusert sammenlignet med perioder med høy tilstrømming av nyankomne elever. Det er derfor behov for en helhetlig gjennomgang av innføringstilbudet slik at kapasiteten blir rett dimensjonert.

Den helhetlige gjennomgangen skal omfatte tilbudet på både barne- og ungdomstrinnet og vurdere konsekvenser for elevenes transportbehov og reisevei, dimensjonering av kapasiteten, omstilling av ansatte, samt en hensiktsmessig geografisk fordeling av tilbudet mellom bydelene. Det skal også vurderes hvilke økonomiske, driftsmessige og eventuelle bygningsmessige konsekvenser tilbudet vil ha.

Byrådet foreslår å gjennomgå dagens organisering og omfang av innføringstilbudet i Bergen kommune med sikte på å etablere et konkret forslag til en mer bærekraftig og framtidsrettet struktur for innføringstilbudet. Det bør vurderes hvordan antallet innføringsklasser kan reduseres uten at det går på bekostning av kvaliteten i opplæringen. Videre må det vurderes hvordan tilbudet kan sikre tilstrekkelig fagmiljø, god norskopplæring, god progresjon i elevenes språkutvikling og en hensiktsmessig overgang til ordinær opplæring, slik at elevene sikres en trygg introduksjon.

Forslag til vedtak:

Byrådet bes legge frem en sak for bystyret innen våren 2027 med anbefaling om framtidig organisering av innføringstilbudet og forslag til ny struktur, med virkning fra skoleåret 2027/2028.

Kartlegging av sårbarhet og beredskapstiltak i barnehage og skole

Kommunen forvalter barnehage- og skolebygg samt uteområder der mange barn, elever og ansatte oppholder seg hver dag. Som oppfølging av kommunens beredskapsarbeid og planen «Et tryggere samfunn – sammen» er det behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget om fysiske sikringstiltak ved barnehager og skoler. Dagens bygningsmasse og uteområder har ulik utforming og ulik grad av sikring. Det er tidligere gjort en kartlegging av kommunens skoler og toveis kommunikasjonssystem. Likevel foreligger det begrenset oversikt over i hvilken grad enhetene har tiltak som kan forebygge eller redusere konsekvensene av pågående livstruende vold (PLIVO), for eksempel kjøretøysikring, adgangskontroll, låsesystemer, sonedeling av bygg og uteområder samt løsninger for varsling og kommunikasjon. En helhetlig kartlegging vil gi grunnlag for prioritering av framtidige investeringer og beredskapstiltak.

Byrådet foreslår å gjennomføre en kartlegging av sårbarhet og fysiske sikringstiltak ved kommunale barnehager og skoler som oppfølging av planen «Et tryggere samfunn – sammen». Kartleggingen skal identifisere mulige tiltak som kan redusere konsekvensene av PLIVO, for eksempel kjøretøysperrer, adgangs- og låsesystemer, sonedeling av bygg og uteområder i tillegg til løsninger for varsling og kommunikasjon. Resultatene skal danne grunnlag for videre arbeid med beredskap ved kommunens barnehager og skoler.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om å kartlegge sårbarhet og aktuelle beredskapstiltak mot pågående og livstruende vold (PLIVO) i barnehage og skole, og legge frem resultatene for bystyret i løpet av 2027. Det vises til bevilgning på 1 mill. til formålet i 2027.

Oppsigelse av plass ved manglende betaling av barnehage- og SFO-plass

Bergen kommune sier i dag ikke opp plassen i kommunale barnehager og SFO-er ved vesentlig og vedvarende manglende betaling. Dette har bidratt til økende restanser for kommunen og høy gjeldsbelastning for enkelte foresatte. Ved utgangen av 2025 utgjorde utestående krav knyttet til barnehage og SFO om lag 4 millioner kroner. Totalt har foresatte utestående krav til kommunen på rundt 37 mill. siden 2003. Selv om gjeldsveksten har avtatt de siste årene som følge av redusert maksimalpris i barnehage og innføring av gratisplasser i SFO, er de samlede restansene fortsatt betydelige.

En tidligere og tydeligere oppfølging av manglende betaling kan bidra til å begrense både kommunens utestående krav og foresattes opparbeiding av gjeld. Samtidig må hensynet til barnets beste og familier i sårbare situasjoner ivaretas. Bergen kommune har tidligere praktisert oppsigelse av plass som følge av manglende betaling. Denne ordningen ble avviklet for barnehageplasser fra 1. januar 2016 (B-sak 478/15). I 2021 vedtok bystyret nye vedtekter for SFO, som innebærer at barn heller ikke skal miste SFO-plassen som følge av manglende betaling (B-sak 147/21). Dermed benyttes ikke lenger oppsigelse av barnehage- eller SFO-plass som virkemiddel ved betalingsmislighold. Byrådet

foreslår derfor å utrede gjeninnføring av plassoppsigelse ved vesentlig og vedvarende manglende betaling.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om å utrede gjeninnføring av oppsigelse av barnehage- og SFO-plass ved vesentlig og vedvarende manglende betaling. Utredningen skal belyse juridiske, økonomiske og administrative konsekvenser, blant annet forholdet til gjeldende regelverk og hensynet til barnets beste.

Egenandel i Ungdomsfritidsordningen (UFO) for 8.-10. trinn

Bergen kommune tilbyr tilsyn utenom skoletid til elever på ungdomstrinnet med særskilte behov. Barn og ungdom med særskilte behov defineres her som barn og unge med store og omfattende hjelpebehov, som etter vedtak kvalifiserer til plass i ungdomsfritidsordningen for 8.-10. trinn.

Tilbudet er ikke hjemlet i opplæringsloven, slik skolefritidsordningen er for elever på 1.-7. trinn. I skoleåret 2026/2027 er det om lag 70 elever som benytter seg av UFO-tilbudet. Det har tidligere vært egenandel for ordningen, men denne ble avviklet fra 1. januar 2019 i byrådssak 240/18.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet utrede gjeninnføring av foreldrebetaling for plass i Ungdomsfritidsordningen (UFO). Utredningen skal belyse ulike betalingsmodeller, eventuelle moderasjonsordninger og de økonomiske konsekvensene av å gjeninnføre foreldrebetaling.

Sosialhjelp

Byrådet foreslår at Bergen kommune tilpasser satsene til statens veiledende satser for utmåling av livsopphold til voksne. Satsene for barn skal fortsatt være på et høyere nivå enn statlige satser. Endringen må sees i sammenheng med statens anbefalinger om kostnader som dekkes som tilleggsytelser.

Forslag til vedtak:

Sosialhjelpssatsene fastsettes som følger med virkning fra 01.03.27:

Bergen kommunes veiledende satser for utmåling av livsopphold gjeldende fra 01.03.27	**Kr. pr. mnd.**
Enslig	statlig veiledende sats
Ektepar/samboere	statlig veiledende sats
Person som deler husholdning	statlig veiledende sats
Hjemmeboende ungdom under 25 år	statlig veiledende sats
Barn 0-5 år	4 550,-
Barn 6-10 år	5 400,-
Barn 11-17 år	6 550,-

Kunst i kommunale bygg

Byrådet foreslår å endre retningslinjene for kunstordningen i kommunale byggeprosjekter. Byrådet ønsker i sterkere grad å prioritere at utsmykningsoppdragene tilfaller kunstnere med sitt hovedvirke i Bergen og Vestlandsregionen, som et bidrag til å styrke regional kunstproduksjon, kompetanseutvikling og verdiskapingskunstnere. Det er videre et mål at kunstverk i samlingene som forvaltes av Kode, i større grad kan gjøres tilgjengelige for innbyggerne gjennom kommunale bygg og virksomheter.

Gjeldende retningslinjer for kunstnerisk utsmykning i kommunale byggeprosjekter innebærer at det kan settes av inntil 1 % at styringsrammen (eks. utendørskostnader og moms) til kunstnerisk utsmykning, inntil en maksimumsgrense på 3 mill. Byrådet foreslår at rammen reduseres til 1,5 mill., men samtidig at 1 prosentgrensen beholdes. Byrådet forventer at denne endringen vil bidra til noe reduserte investeringskostnader i kommunale byggeprosjekter. Endringen må ses i sammenheng med ovennevnte forslag om økt tilgjengeliggjøring av kunst som kommunen eier og fra Kodes samlinger i kommunale bygg. Dette vil bidra til reduserte kostnader ved kunstnerisk utsmykning, slik at omfanget av utsmykning i kommunens byggeprosjekter ikke nødvendigvis vil reduseres sammenlignet med dagens ordning.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet innlede dialog med Kode om hvordan kunstverk i de samlingene som forvaltes av Kode, og som ikke vurderes å ha vesentlig museal verdi, i større grad kan gjøres tilgjengelige for innbyggerne gjennom kommunale bygg og virksomheter. I dialogen skal det legges vekt på å ivareta museumsfaglige hensyn, bevaringsansvar og prinsippene som ligger til grunn for forvaltningen av de museale samlingene. Som del av dette arbeidet kan det også vurderes om enkelte verk som ikke anses å ha vesentlig museal verdi, på sikt kan overføres til Bergen kommunes kunstsamling for videre tilgjengeliggjøring i kommunale bygg og virksomheter. Byrådet bes komme tilbake til bystyret med en vurdering av mulige løsninger og eventuelle budsjettmessige og administrative konsekvenser.

Bystyret ber videre byrådet revidere retningslinjene for kunstordningen i kommunale byggeprosjekter med sikte på at en større andel av kunstoppdragene tilfaller kunstnere med sitt hovedvirke i Bergen og vestlandsregionen, som et bidrag til å styrke regional kunstproduksjon, kompetanseutvikling og verdiskaping. Hensynet til kunstfaglig kvalitet skal fortsatt være styrende, og retningslinjene skal ikke utelukke kunstnere utenfor regionen når dette vurderes som faglig begrunnet. Byrådet bes også om å justere retningslinjene slik at rammen for kunstnerisk utsmykning i fm. kommunale byggeprosjekter settes til 1,5 mill. Grensen på inntil 1 % av styringsrammen (eks. utendørskostnader og moms), skal beholdes.

Oppfølging av merknad om skatteinngang, formuesskatt og eiendomsskatt

I forbindelse med behandlingen av handlings- og økonomiplan 2026-2029, vedtok bystyret følgende merknad:

"*Bystyret ber byrådet vurdere hvordan skatte- og avgiftssystemet, påvirker kommunens evne til å beholde og utvikle næringsvirksomhet. Samt vurdere hvordan bedre tilrettelegge, for å øke kommunens skatteinngang. Bystyret ber samtidig byrådet vurdere hvordan skattetrykket påvirker bergensernes privatøkonomi og tilgang til bolig. Bystyret ber om at vurderingene inngår i arbeidet med HØP 2027–2030.*"

Under følger byrådets vurderinger.

Skatte- og avgiftssystemet har betydning for næringslivets rammevilkår og dermed også for kommunens evne til å beholde, utvikle og tiltrekke virksomheter og arbeidsplasser. Samtidig er skatteopplegget, herunder formuesskatt, inntektsskatt og selskapsskatt, i all vesentlighet statlige virkemidler som kommunen har begrenset innflytelse over. Kommunens handlingsrom er i hovedsak knyttet til lokal eiendomsskatt, samt gebyrnivå. Tilrettelegging for næringsutvikling må hovedsakelig skje gjennom andre virkemidler.

For Bergen kommune er langsiktig vekst i skatteinngangen nært knyttet til utviklingen i sysselsetting, befolkning og verdiskaping. Et konkurransedyktig næringsliv bidrar til flere arbeidsplasser, økt tilflytting og høyere personskatteinntekter til kommunen. Effektiv arealforvaltning, tilgang på næringsarealer, gode transportløsninger, kompetansetilgang og forutsigbare rammevilkår vurderes som sentrale faktorer for å styrke kommunens attraktivitet som etablerings- og investeringssted.

Satsen for inntektsskatt fastsettes nasjonalt og fordeles mellom kommune, fylkeskommune og stat gjennom inntektssystemet. Den ordinære selskapsskatten fra aksjeselskaper tilfaller staten i sin helhet.

Inntektssystemet for kommunene utjevner forskjeller i inntekts- og formuesskatt mellom kommuner. Hensikten er at kommunene skal kunne tilby et likeverdig tjenestetilbud, selv om skattegrunnlaget varierer betydelig. Fordelingen av skatt og utjevning mellom kommuner, innebærer at kommuner i begrenset grad får gevinst av tiltak som øker skatteinngangen.

Formuesskatten består av en statlig og en kommunal del. Stortinget fastsetter hvert år maksimalsatsen for den kommunale delen av formuesskatten. Kommunene har anledning til å vedta en lavere sats enn maksimum.

I forbindelse med nytt inntektssystem som ble innført fra og med 2025, ble maksimalsats for kommunal skatt på formue nedjustert fra 7 promille til 5,25 promille. I 2026 ble den ytterligere nedjustert fra 5,25 promille til 3,5 promille. Det innebærer at skatteinntekter fra formue som tilfaller kommunene er halvert. Inntektsbortfallet som følge av dette kompenseres med at kommunene får en høyere andel av skatt på alminnelig inntekt.

Handlingsrommet for å endre nivået på formuesskatten er derfor å redusere satsen ned fra 3,5 promille og nedover til 0 promille.

Tall fra Skatteetaten viser følgende effekter på skatteinntekter av endring i promillen for Bergen kommune:

	Skatt	**Tap**
Formuesskatt normal sats	586,1	
Formuesskatt 0,2 %	334,9	-251,2
Formuesskatt 0,1 %	167,5	-418,6

Inntektsutjevningen er innrettet slik at den for kommuner med redusert formuesskattesats tar utgangspunkt i hva formuesskatten ville vært om kommunen hadde hatt full formuesskattesats. Med andre ord må kommunen initialt bære hele inntektstapet ved redusert formuesskattesats.

Nærings- og sysselsettingseffekten av en nedjustering er usikker, ettersom investeringsbeslutninger i stor grad påvirkes av faktorer som kompetanse, markedstilgang, infrastruktur og reguleringsforhold.

Det er i praksis kun én kommune som har benyttet adgangen til å redusere den kommunale formuesskatten, nemlig Bø kommune i Vesterålen. Forsøket startet med vedtak om redusert kommunal formuesskatt for å tiltrekke kapital og formuende innbyggere.

I kommunestyremøtet juni 2026 vedtok Bø kommune å avvikle ordningen og harmonisere skattenivået med resten av landet etter flere års erfaringer med betydelige inntektstap. Fra ordningen ble innført i 2021 og frem til 2025 har skattekuttet kostet Bø kommune rundt 36,5 millioner kroner. Medberegnet anslåtte tap for 2026, vil det samlede tapet nærme seg 49 millioner kroner.

I det nye inntektssystemet ble også utbytte tatt ut av kommunenes skattegrunnlag. Utbytteskatten tilfaller nå staten fullt ut, mens kommunene i stedet ble kompensert gjennom en økt andel av skatt på alminnelig inntekt. Hensikten var å gjøre kommunenes skatteinntekter mindre avhengige av store og ofte uforutsigbare svingninger i utbytteutbetalinger.

Endringene innebærer at kommuner med høye inntekter fra formue og eierinntekter i mindre grad enn tidligere beholder disse inntektene, mens kommuner med svakere skattegrunnlag får en større andel av veksten i frie inntekter.

For Bergen kommune har dette særlig betydning fordi byen historisk har hatt relativt høye skatteinntekter knyttet til både formue og utbytte. Etter omleggingen er kommunens inntekter i større grad basert på ordinær inntektsskatt og i mindre grad påvirket av utbytteutbetalinger fra enkeltpersoner. Resultatet er et mer stabilt, men også mindre særskilt gunstig skattegrunnlag enn tidligere

Eiendomsskatt fastsettes lokalt innenfor rammene gitt i eigedomsskattelova. Skatten utgjør en stabil og forutsigbar inntektskilde som bidrar til å finansiere de kommunale tjenestene. Samtidig påvirker eiendomsskatten innbyggernes samlede kostnader ved å eie bolig. For næringsvirksomheter vil eiendomsskatt inngå som en del av de samlede driftskostnadene. Nivået på eiendomsskatt vil måtte avveies opp mot kommunens behov for inntekter og finansiering av tjenestetilbudet. Totalt har 329 av 357 kommuner i Norge eiendomsskatt i 2026. 315 kommuner har eiendomsskatt på næringseiendom, kraftanlegg mv. mens 249 kommuner har eiendomsskatt på boliger.

Per i dag er skattesats og bunnfradrag i Bergen kommune på henholdsvis 2,6 promille og 750.000 i bunnfradrag for boliger og 5 promille og ingen bunnfradrag for næringseiendommer.

Regnskap 2025	Inntekt	Andel
Eiendomsskatt næringseiendommer m.m.	-392,1	34 %
Eiendomsskatt boliger	-748,2	66 %
Totalt	**-1 140,3**	**100 %**

Boligverdien som benyttes er de samme som Skatteetaten legger til grunn. Skatteetaten bruker en modell fra SSB som hensyntar beliggenhet, areal, byggeår og boligtype (enebolig, småhus og leilighet).

De største kommunene i bergensregionen, som Øygarden, Bjørnafjorden, Askøy og Alver har ikke har eiendomsskatt på boliger, mens flere av de mindre innlandskommunene fortsatt har ordningen. Øygarden kommune har eiendomsskatt på kraftanlegg og kraftnett.

For 2026 er satsene for eiendomsskatt på bolig som følger:

- Samnanger kommune: 1,0 promille på boliger og fritidsboliger med et bunnfradrag på 30 000 kroner per selvstendig boenhet. Den generelle satsen for øvrige eiendommer er 7,0 promille
- Osterøy kommune: 4,0 promille på boliger og fritidsboliger. Den generelle satsen for øvrige eiendommer er 7,0 promille
- Vaksdal kommune: 3,2 promille på boliger, fritidseiendommer og ubebygde tomter til bolig- og fritidsformål. Den generelle satsen er 7,0 promille, mens næringseiendom (utenom kraftverk) beskattes med 6,0 promille

Selv om satsen i Bergen er høyere enn i Samnanger, gjør det store bunnfradraget at mange boliger får et betydelig lavere skattegrunnlag enn de ellers ville hatt.

Det finnes lite forskning som dokumenterer at eiendomsskatt i seg selv utløser betydelig flytting mellom kommuner.

Økonomisk teori tilsier at innbyggere kan flytte til kommuner som tilbyr en gunstig kombinasjon av skattenivå og tjenestetilbud. Dette er kjent som Tiebout-hypotesen og brukes ofte for å forklare konkurranse mellom kommuner.

Tiebout-hypotesen bygger på at innbyggerne «stemmer med føttene» ved å bosette seg i den kommunen som best tilfredsstiller deres preferanser for skattenivå og tjenestetilbud. Teorien tilsier at konkurranse mellom kommuner kan bidra til en mer effektiv ressursbruk.

I praksis viser både norsk og internasjonal forskning at flyttebeslutninger normalt påvirkes langt mer av arbeidsmarked, boligpriser, familieforhold og kvalitet på kommunale tjenester.

Størrelsen på eiendomsskatt er ofte moderat sammenlignet med boligkostnader. Gjennomsnittlig eiendomsskatt på bolig nasjonalt var om lag 3 900 kroner per år i 2025. Til sammenligning utgjør årlige kommunale gebyrer til vann, avløp og renovasjon ofte et betydelig høyere beløp.

Boligprisene dominerer regnestykket. Forskjellen i boligkostnad mellom nabokommuner er ofte langt større enn forskjellen i eiendomsskatt. En husholdning kan spare noen tusen kroner i årlig eiendomsskatt, men samtidig betale hundretusener eller millioner mer for en tilsvarende bolig.

Det finnes likevel enkelte indikasjoner på at eiendomsskatt kan påvirke bostedsvalg i randsoner mellom kommuner, særlig i pressområder rundt større byer. Effekten ser da ut til å være sterkest for husholdninger med høye boligverdier og for kommuner som ellers er ganske like. Dette er også grunnen til at kommuner som Asker, Austevoll og Øygarden uten eiendomsskatt ofte bruker dette som en del av sin profilering.

For Bergen er kanskje den mest interessante sammenligningen med nabokommuner. Bergens eiendomsskatt ga i 2025 inntekter på om lag 1,1 mrd. kroner, mens flere omlandskommuner enten har lavere sats eller ingen eiendomsskatt. Likevel har Bergen fortsatt netto tiltrekning knyttet til arbeidsmarked, utdanning og tjenestetilbud, noe som illustrerer at eiendomsskatt normalt bare er én av mange faktorer i flyttebeslutningen.

Økonomiske hovedoversikter

Totaloversikt driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-8 393 722	-8 956 975	-9 340 218	-9 399 469	-9 457 374	-9 516 204
Inntekts- og formuesskatt	-13 247 715	-13 625 356	-14 250 185	-14 335 686	-14 421 700	-14 508 231
Eiendomsskatt	-1 141 227	-1 194 649	-1 304 955	-1 304 955	-1 304 955	-1 304 955
Andre generelle driftsinntekter	-778 429	-658 150	-520 352	-412 052	-348 652	-324 852
Sum generelle driftsinntekter	**-23 561 092**	**-24 435 130**	**-25 415 710**	**-25 452 162**	**-25 532 681**	**-25 654 242**
Tjenesteområdene - drift	**22 024 998**	**22 959 699**	**23 853 136**	**23 699 337**	**23 571 399**	**23 520 581**
Avskrivninger	1 339 738	1 090 159	1 119 699	1 137 887	1 156 087	1 156 087
Sum netto driftsutgifter	**23 364 736**	**24 049 858**	**24 972 836**	**24 837 224**	**24 727 485**	**24 676 667**
Brutto driftsresultat	**-196 357**	**-385 272**	**-442 874**	**-614 938**	**-805 196**	**-977 575**
Renteinntekter	-674 280	-501 160	-642 660	-611 835	-566 112	-569 911
Utbytter	-421 094	-424 000	-710 000	-449 000	-449 000	-449 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	473	0	0	0	0	0
Renteutgifter	1 334 374	1 282 325	1 530 544	1 599 159	1 628 215	1 644 028
Avdrag på lån	972 001	944 659	1 271 960	1 042 285	1 084 413	1 110 954
Netto finansutgifter	**1 211 474**	**1 301 824**	**1 449 844**	**1 580 609**	**1 697 517**	**1 736 071**
Motpost avskrivninger	-1 339 738	-1 090 159	-1 119 699	-1 137 887	-1 156 087	-1 156 087
Netto driftsresultat	**-324 620**	**-173 607**	**-112 729**	**-172 216**	**-263 766**	**-397 590**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	160 258	12 340	112 340	162 340	262 340	362 340
Avsetninger til bundne driftsfond	301 488	16 361	6 561	22 286	52 067	109 375
Bruk av bundne driftsfond	-139 460	-12 238	-28 805	-16 476	-16 039	-16 039
Avsetninger til disposisjonsfond	774 527	726 381	102 373	280 432	292 997	235 239
Bruk av disposisjonsfond	-772 193	-569 236	-79 739	-276 366	-327 599	-293 325
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**324 620**	**173 607**	**112 729**	**172 216**	**263 766**	**397 590**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Driftsbudsjett per tjenesteområde

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Barnehage	3 247 016	3 235 617	3 415 802	3 411 812	3 447 271	3 487 395
Skole	4 798 939	4 590 948	4 646 593	4 615 405	4 572 068	4 547 148
Spesialpedagogiske tjenester	444 233	418 175	424 440	420 510	420 510	420 510
Barnevern	1 051 402	1 090 754	1 127 605	1 125 605	1 125 605	1 125 605
Tjenester til eldre	4 654 887	4 525 270	4 716 704	4 746 506	4 796 703	4 887 178
Tjenester til funksjonshemmede	276 617	268 187	295 395	295 400	295 400	295 400
Tjenester til utviklingshemmede	2 276 956	2 158 987	2 252 066	2 272 405	2 268 862	2 261 243
Psykisk helse	873 203	929 256	949 104	951 634	953 884	955 644
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	460 386	532 460	552 101	579 707	575 957	576 597
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 109 279	1 138 907	1 158 480	1 125 980	1 119 680	1 097 280
Introduksjons- og tolketjenester	389 454	347 555	289 174	278 480	267 480	257 480
Forebyggende helsearbeid	364 951	362 764	373 574	366 574	366 574	366 574
Behandling og rehabilitering	861 367	839 228	962 991	966 873	968 835	970 839
Overføringer til trossamfunn	205 420	207 997	208 522	208 522	208 522	208 522
Brannvesen	290 815	272 717	268 756	268 324	268 331	268 331
Samferdsel	84 503	55 243	45 856	44 984	45 599	46 324
Boligtiltak	221 218	191 415	163 763	147 401	148 428	148 428
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	106 119	98 907	92 347	89 347	89 347	89 347
Private planer og byggesak	39 034	31 315	35 387	33 887	32 387	32 387
Naturforvaltning og parkdrift	209 477	193 944	199 265	196 825	199 579	199 512
Klima og miljø	41 765	42 335	40 557	39 452	39 452	39 452
Lærlinger	7 844	66 092	66 890	65 090	65 090	65 090
Arbeidsmarkedstiltak	29 957	32 384	30 306	29 806	28 806	28 806
Kultur	680 128	650 419	669 449	664 989	652 989	652 889
Idrett	405 593	461 073	398 700	400 468	400 876	400 876
Næring	-18 699	-40 344	-3 440	-5 130	-5 130	-5 130
Bystyrets organer og administrasjon	135 145	106 056	138 563	109 823	138 563	109 823
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 422 256	1 275 797	1 429 573	1 399 135	1 293 306	1 276 306
Beredskap og sivilforsvar	48 065	36 335	39 233	39 233	39 233	39 233
Vann og avløp	-19 214	-106	-264	-264	-264	-264
Renovasjon	5 030	7 019	7 193	7 193	7 193	7 193
Interne tjenester / fordelte kostnader	-721	333 472	385 970	386 570	386 570	386 570
Pensjon og fellesposter	-2 497 825	-1 494 838	-1 538 113	-1 565 747	-1 598 629	-1 617 021
Sentrale inntekter og finansposter	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	**22 204 598**	**22 965 340**	**23 842 541**	**23 716 796**	**23 619 075**	**23 625 565**
Herav:						

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avskrivinger	1 339 738	1 090 159	1 119 699	1 137 887	1 156 087	1 156 087
Motpost avskrivninger	-1 339 738	-1 090 159	-1 119 699	-1 137 887	-1 156 087	-1 156 087
Netto renteutgifter og -inntekter	-9 393	-551	-551	-551	-551	-551
Overføring til investering	60 134	12 200	12 200	12 200	12 200	12 200
Avsetninger til bundne driftsfond	301 488	16 361	6 561	22 286	52 067	109 375
Bruk av bundne driftsfond	-139 460	-12 238	-28 805	-16 476	-16 039	-16 039
Avsetninger til disposisjonsfond	13 703	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-46 872	-10 131	0	0	0	0
Tjenesteområdene - drift	**22 024 998**	**22 959 699**	**23 853 136**	**23 699 337**	**23 571 399**	**23 520 581**

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Barnehage	**3 247 016**	**3 235 617**	**3 415 802**	**3 411 812**	**3 447 271**	**3 487 395**
Herav:						
Avskrivinger	84 947	77 799	77 799	77 799	77 799	77 799
Avsetninger til bundne driftsfond	22 553	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 640	-99	-99	-99	-99	-99
Avsetninger til disposisjonsfond	567	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 000	0	0	0	0	0
Skole	**4 798 939**	**4 590 948**	**4 646 593**	**4 615 405**	**4 572 068**	**4 547 148**
Herav:						
Avskrivinger	339 261	304 181	304 181	304 181	304 181	304 181
Netto renteutgifter og -inntekter	13	1	1	1	1	1
Avsetninger til bundne driftsfond	17 311	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-15 301	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-4 873	0	0	0	0	0
Spesialpedagogiske tjenester	**444 233**	**418 175**	**424 440**	**420 510**	**420 510**	**420 510**
Herav:						
Avskrivinger	0	121	121	121	121	121
Overføring til investering	6	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	800	0	0	0	0	0
Barnevern	**1 051 402**	**1 090 754**	**1 127 605**	**1 125 605**	**1 125 605**	**1 125 605**
Herav:						
Avskrivinger	425	488	488	488	488	488
Netto renteutgifter og -inntekter	9	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	1 454	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-1 476	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	**4 654 887**	**4 525 270**	**4 716 704**	**4 746 506**	**4 796 703**	**4 887 178**
Herav:						

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avskrivinger	129 452	112 483	112 239	112 239	112 239	112 239
Netto renteutgifter og -inntekter	-116	0	0	0	0	0
Overføring til investering	9 220	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	3 345	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-6 366	0	0	0	0	0
Tjenester til funksjonshemmede	**276 617**	**268 187**	**295 395**	**295 400**	**295 400**	**295 400**
Tjenester til utviklingshemmede	**2 276 956**	**2 158 987**	**2 252 066**	**2 272 405**	**2 268 862**	**2 261 243**
Herav:						
Avskrivinger	22 748	21 188	26 496	26 496	26 496	26 496
Overføring til investering	269	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	4 034	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-3 740	0	0	0	0	0
Psykisk helse	**873 203**	**929 256**	**949 104**	**951 634**	**953 884**	**955 644**
Herav:						
Avskrivinger	10 561	8 643	8 553	8 553	8 553	8 553
Overføring til investering	6	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	139	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-852	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	820	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-377	0	0	0	0	0
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	**460 386**	**532 460**	**552 101**	**579 707**	**575 957**	**576 597**
Herav:						
Avskrivinger	4 850	4 850	4 850	4 850	4 850	4 850
Avsetninger til bundne driftsfond	7 343	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-4 887	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	3 150	0	0	0	0	0
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	**1 109 279**	**1 138 907**	**1 158 480**	**1 125 980**	**1 119 680**	**1 097 280**
Herav:						
Avskrivinger	2 161	2 161	2 161	2 161	2 161	2 161
Avsetninger til bundne driftsfond	5 153	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-6 317	0	0	0	0	0
Introduksjons- og tolketjenester	**389 454**	**347 555**	**289 174**	**278 480**	**267 480**	**257 480**
Herav:						
Avskrivinger	21 557	0	659	659	659	659
Netto renteutgifter og -inntekter	2	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	475	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-593	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-736	0	0	0	0	0
Forebyggende helsearbeid	**364 951**	**362 764**	**373 574**	**366 574**	**366 574**	**366 574**
Herav:						
Avskrivinger	762	809	809	809	809	809

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avsetninger til bundne driftsfond	18 747	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-4 180	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	**861 367**	**839 228**	**962 991**	**966 873**	**968 835**	**970 839**
Herav:						
Avskrivinger	1 154	992	992	992	992	992
Netto renteutgifter og -inntekter	1	5	5	5	5	5
Overføring til investering	2 100	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	7 813	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 599	0	0	0	0	0
Overføringer til trossamfunn	**205 420**	**207 997**	**208 522**	**208 522**	**208 522**	**208 522**
Herav:						
Avskrivinger	267	267	166	166	166	166
Brannvesen	**290 815**	**272 717**	**268 756**	**268 324**	**268 331**	**268 331**
Herav:						
Avskrivinger	22 436	17 382	17 382	17 382	17 382	17 382
Motpost avskrivninger	0	-126	-126	-126	-126	-126
Netto renteutgifter og -inntekter	-843	-371	-371	-371	-371	-371
Overføring til investering	57	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	6 016	1 365	1 365	1 365	1 365	1 365
Bruk av bundne driftsfond	-2 934	-2 823	-2 823	-2 823	-2 823	-2 823
Samferdsel	**84 503**	**55 243**	**45 856**	**44 984**	**45 599**	**46 324**
Herav:						
Avskrivinger	69 039	63 176	63 176	63 176	63 176	63 176
Netto renteutgifter og -inntekter	-7 024	0	0	0	0	0
Overføring til investering	5 530	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	20 706	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-1 873	0	0	0	0	0
Boligtiltak	**221 218**	**191 415**	**163 763**	**147 401**	**148 428**	**148 428**
Herav:						
Avskrivinger	46 563	30 903	39 512	42 799	42 799	42 799
Netto renteutgifter og -inntekter	-1 110	0	0	0	0	0
Overføring til investering	740	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Avsetninger til bundne driftsfond	14 003	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-740	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Bruk av disposisjonsfond	0	-10 131	0	0	0	0
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	**106 119**	**98 907**	**92 347**	**89 347**	**89 347**	**89 347**
Herav:						
Avskrivinger	1 365	1 213	1 213	1 213	1 213	1 213
Netto renteutgifter og -inntekter	1	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	8 907	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-76	-580	-580	-580	-580	-580

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avsetninger til disposisjonsfond	235	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-746	0	0	0	0	0
Private planer og byggesak	**39 034**	**31 315**	**35 387**	**33 887**	**32 387**	**32 387**
Herav:						
Avskrivinger	4 016	3 202	3 202	3 202	3 202	3 202
Netto renteutgifter og -inntekter	430	26	26	26	26	26
Avsetninger til bundne driftsfond	2 834	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-15	-308	-308	-308	-308	-308
Naturforvaltning og parkdrift	**209 477**	**193 944**	**199 265**	**196 825**	**199 579**	**199 512**
Herav:						
Avskrivinger	56 902	47 268	47 268	47 268	47 268	47 268
Netto renteutgifter og -inntekter	7	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	45 273	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-14 215	-185	-185	-185	-185	-185
Avsetninger til disposisjonsfond	225	0	0	0	0	0
Klima og miljø	**41 765**	**42 335**	**40 557**	**39 452**	**39 452**	**39 452**
Herav:						
Avskrivinger	12 188	8 062	8 062	8 062	8 062	8 062
Avsetninger til bundne driftsfond	349	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-749	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 655	0	0	0	0	0
Lærlinger	**7 844**	**66 092**	**66 890**	**65 090**	**65 090**	**65 090**
Arbeidsmarkedstiltak	**29 957**	**32 384**	**30 306**	**29 806**	**28 806**	**28 806**
Kultur	**680 128**	**650 419**	**669 449**	**664 989**	**652 989**	**652 889**
Herav:						
Avskrivinger	29 442	27 673	27 673	27 673	27 673	27 673
Overføring til investering	6	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	22 991	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Bruk av bundne driftsfond	-13 028	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Avsetninger til disposisjonsfond	237	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-859	0	0	0	0	0
Idrett	**405 593**	**461 073**	**398 700**	**400 468**	**400 876**	**400 876**
Herav:						
Avskrivinger	113 278	103 439	103 439	103 439	103 439	103 439
Netto renteutgifter og -inntekter	1	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	2 805	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-262	0	0	0	0	0
Næring	**-18 699**	**-40 344**	**-3 440**	**-5 130**	**-5 130**	**-5 130**
Herav:						
Avskrivinger	28 108	27 211	27 211	27 211	27 211	27 211
Netto renteutgifter og -inntekter	1	0	0	0	0	0
Overføring til investering	35 000	0	0	0	0	0

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avsetninger til bundne driftsfond	942	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-35 000	0	0	0	0	0
Bystyrets organer og administrasjon	**135 145**	**106 056**	**138 563**	**109 823**	**138 563**	**109 823**
Herav:						
Avskrivinger	10	11	11	11	11	11
Administrasjon og fellesfunksjoner	**1 422 256**	**1 275 797**	**1 429 573**	**1 399 135**	**1 293 306**	**1 276 306**
Herav:						
Avskrivinger	70 283	66 780	66 780	66 780	66 780	66 780
Netto renteutgifter og -inntekter	8	-10	-10	-10	-10	-10
Overføring til investering	7 200	7 200	7 200	7 200	7 200	7 200
Avsetninger til bundne driftsfond	2 459	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-9 577	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	8 469	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-626	0	0	0	0	0
Beredskap og sivilforsvar	**48 065**	**36 335**	**39 233**	**39 233**	**39 233**	**39 233**
Herav:						
Avskrivinger	5 628	5 450	5 450	5 450	5 450	5 450
Netto renteutgifter og -inntekter	-41	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	41	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-56	0	0	0	0	0
Vann og avløp	**-19 214**	**-106**	**-264**	**-264**	**-264**	**-264**
Herav:						
Avskrivinger	245 725	140 286	155 686	170 586	188 786	188 786
Netto renteutgifter og -inntekter	195 322	221 792	279 454	288 400	302 582	320 574
Avsetninger til bundne driftsfond	83 942	9 800	0	15 725	45 506	102 814
Bruk av bundne driftsfond	-500	-1 199	-12 766	-437	0	0
Renovasjon	**5 030**	**7 019**	**7 193**	**7 193**	**7 193**	**7 193**
Herav:						
Avskrivinger	16 611	14 121	14 121	14 121	14 121	14 121
Netto renteutgifter og -inntekter	21 583	21 394	21 394	21 394	21 394	21 394
Avsetninger til bundne driftsfond	702	196	196	196	196	196
Bruk av bundne driftsfond	-28 485	0	0	0	0	0
Interne tjenester / fordelte kostnader	**-721**	**333 472**	**385 970**	**386 570**	**386 570**	**386 570**
Herav:						
Netto renteutgifter og -inntekter	-351	-200	-200	-200	-200	-200
Avsetninger til bundne driftsfond	351	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	-2 044	-2 044	-2 044	-2 044	-2 044
Pensjon og fellesposter	**-2 497 825**	**-1 494 838**	**-1 538 113**	**-1 565 747**	**-1 598 629**	**-1 617 021**
Herav:						
Motpost avskrivninger	-1 339 738	-1 090 033	-1 119 573	-1 137 761	-1 155 961	-1 155 961

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Netto renteutgifter og -inntekter	-217 284	-243 188	-300 850	-309 796	-323 978	-341 970
Sentrale inntekter og finansposter	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sum bevilgninger drift, netto	**22 204 598**	**22 965 340**	**23 842 541**	**23 716 796**	**23 619 075**	**23 625 565**
Herav:						
Avskrivinger	**1 339 738**	**1 090 159**	**1 119 699**	**1 137 887**	**1 156 087**	**1 156 087**
Barnehage	84 947	77 799	77 799	77 799	77 799	77 799
Skole	339 261	304 181	304 181	304 181	304 181	304 181
Spesialpedagogiske tjenester	0	121	121	121	121	121
Barnevern	425	488	488	488	488	488
Tjenester til eldre	129 452	112 483	112 239	112 239	112 239	112 239
Tjenester til utviklingshemmede	22 748	21 188	26 496	26 496	26 496	26 496
Psykisk helse	10 561	8 643	8 553	8 553	8 553	8 553
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	4 850	4 850	4 850	4 850	4 850	4 850
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	2 161	2 161	2 161	2 161	2 161	2 161
Introduksjons- og tolketjenester	21 557	0	659	659	659	659
Forebyggende helsearbeid	762	809	809	809	809	809
Behandling og rehabilitering	1 154	992	992	992	992	992
Overføringer til trossamfunn	267	267	166	166	166	166
Brannvesen	22 436	17 382	17 382	17 382	17 382	17 382
Samferdsel	69 039	63 176	63 176	63 176	63 176	63 176
Boligtiltak	46 563	30 903	39 512	42 799	42 799	42 799
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	1 365	1 213	1 213	1 213	1 213	1 213
Private planer og byggesak	4 016	3 202	3 202	3 202	3 202	3 202
Naturforvaltning og parkdrift	56 902	47 268	47 268	47 268	47 268	47 268
Klima og miljø	12 188	8 062	8 062	8 062	8 062	8 062
Kultur	29 442	27 673	27 673	27 673	27 673	27 673
Idrett	113 278	103 439	103 439	103 439	103 439	103 439
Næring	28 108	27 211	27 211	27 211	27 211	27 211
Bystyrets organer og administrasjon	10	11	11	11	11	11
Administrasjon og fellesfunksjoner	70 283	66 780	66 780	66 780	66 780	66 780
Beredskap og sivilforsvar	5 628	5 450	5 450	5 450	5 450	5 450
Vann og avløp	245 725	140 286	155 686	170 586	188 786	188 786
Renovasjon	16 611	14 121	14 121	14 121	14 121	14 121
Motpost avskrivninger	**-1 339 738**	**-1 090 159**	**-1 119 699**	**-1 137 887**	**-1 156 087**	**-1 156 087**
Brannvesen	0	-126	-126	-126	-126	-126
Pensjon og fellesposter	-1 339 738	-1 090 033	-1 119 573	-1 137 761	-1 155 961	-1 155 961
Netto renteutgifter og -inntekter	**-9 393**	**-551**	**-551**	**-551**	**-551**	**-551**
Skole	13	1	1	1	1	1
Barnevern	9	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	-116	0	0	0	0	0
Introduksjons- og tolketjenester	2	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	1	5	5	5	5	5

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Brannvesen	-843	-371	-371	-371	-371	-371
Samferdsel	-7 024	0	0	0	0	0
Boligtiltak	-1 110	0	0	0	0	0
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	1	0	0	0	0	0
Private planer og byggesak	430	26	26	26	26	26
Naturforvaltning og parkdrift	7	0	0	0	0	0
Idrett	1	0	0	0	0	0
Næring	1	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	8	-10	-10	-10	-10	-10
Beredskap og sivilforsvar	-41	0	0	0	0	0
Vann og avløp	195 322	221 792	279 454	288 400	302 582	320 574
Renovasjon	21 583	21 394	21 394	21 394	21 394	21 394
Interne tjenester / fordelte kostnader	-351	-200	-200	-200	-200	-200
Pensjon og fellesposter	-217 284	-243 188	-300 850	-309 796	-323 978	-341 970
Overføring til investering	**60 134**	**12 200**	**12 200**	**12 200**	**12 200**	**12 200**
Spesialpedagogiske tjenester	6	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	9 220	0	0	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	269	0	0	0	0	0
Psykisk helse	6	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	2 100	0	0	0	0	0
Brannvesen	57	0	0	0	0	0
Samferdsel	5 530	0	0	0	0	0
Boligtiltak	740	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kultur	6	0	0	0	0	0
Næring	35 000	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	7 200	7 200	7 200	7 200	7 200	7 200
Avsetninger til bundne driftsfond	**301 488**	**16 361**	**6 561**	**22 286**	**52 067**	**109 375**
Barnehage	22 553	0	0	0	0	0
Skole	17 311	0	0	0	0	0
Spesialpedagogiske tjenester	800	0	0	0	0	0
Barnevern	1 454	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	3 345	0	0	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	4 034	0	0	0	0	0
Psykisk helse	139	0	0	0	0	0
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	7 343	0	0	0	0	0
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	5 153	0	0	0	0	0
Introduksjons- og tolketjenester	475	0	0	0	0	0
Forebyggende helsearbeid	18 747	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	7 813	0	0	0	0	0
Brannvesen	6 016	1 365	1 365	1 365	1 365	1 365
Samferdsel	20 706	0	0	0	0	0
Boligtiltak	14 003	0	0	0	0	0
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	8 907	0	0	0	0	0

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Private planer og byggesak	2 834	0	0	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	45 273	0	0	0	0	0
Klima og miljø	349	0	0	0	0	0
Kultur	22 991	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Idrett	2 805	0	0	0	0	0
Næring	942	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	2 459	0	0	0	0	0
Beredskap og sivilforsvar	41	0	0	0	0	0
Vann og avløp	83 942	9 800	0	15 725	45 506	102 814
Renovasjon	702	196	196	196	196	196
Interne tjenester / fordelte kostnader	351	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	**-139 460**	**-12 238**	**-28 805**	**-16 476**	**-16 039**	**-16 039**
Barnehage	-11 640	-99	-99	-99	-99	-99
Skole	-15 301	0	0	0	0	0
Barnevern	-1 476	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	-6 366	0	0	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	-3 740	0	0	0	0	0
Psykisk helse	-852	0	0	0	0	0
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	-4 887	0	0	0	0	0
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-6 317	0	0	0	0	0
Introduksjons- og tolketjenester	-593	0	0	0	0	0
Forebyggende helsearbeid	-4 180	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	-11 599	0	0	0	0	0
Brannvesen	-2 934	-2 823	-2 823	-2 823	-2 823	-2 823
Samferdsel	-1 873	0	0	0	0	0
Boligtiltak	-740	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-76	-580	-580	-580	-580	-580
Private planer og byggesak	-15	-308	-308	-308	-308	-308
Naturforvaltning og parkdrift	-14 215	-185	-185	-185	-185	-185
Klima og miljø	-749	0	0	0	0	0
Kultur	-13 028	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Idrett	-262	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	-9 577	0	0	0	0	0
Beredskap og sivilforsvar	-56	0	0	0	0	0
Vann og avløp	-500	-1 199	-12 766	-437	0	0
Renovasjon	-28 485	0	0	0	0	0
Interne tjenester / fordelte kostnader	0	-2 044	-2 044	-2 044	-2 044	-2 044
Avsetninger til disposisjonsfond	**13 703**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Barnehage	567	0	0	0	0	0
Psykisk helse	820	0	0	0	0	0
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	3 150	0	0	0	0	0
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	235	0	0	0	0	0

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Naturforvaltning og parkdrift	225	0	0	0	0	0
Kultur	237	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	8 469	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	**-46 872**	**-10 131**	**0**	**0**	**0**	**0**
Barnehage	-2 000	0	0	0	0	0
Skole	-4 873	0	0	0	0	0
Psykisk helse	-377	0	0	0	0	0
Introduksjons- og tolketjenester	-736	0	0	0	0	0
Boligtiltak	0	-10 131	0	0	0	0
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-746	0	0	0	0	0
Klima og miljø	-1 655	0	0	0	0	0
Kultur	-859	0	0	0	0	0
Næring	-35 000	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	-626	0	0	0	0	0
Tjenesteområdene - drift	**22 024 998**	**22 959 699**	**23 853 136**	**23 699 337**	**23 571 399**	**23 520 581**
Barnehage	3 152 589	3 157 917	3 338 102	3 334 111	3 369 571	3 409 695
Skole	4 462 528	4 286 766	4 342 411	4 311 223	4 267 886	4 242 966
Spesialpedagogiske tjenester	443 426	418 054	424 320	420 390	420 390	420 390
Barnevern	1 050 990	1 090 266	1 127 117	1 125 117	1 125 117	1 125 117
Tjenester til eldre	4 519 353	4 412 787	4 604 465	4 634 267	4 684 464	4 774 939
Tjenester til funksjonshemmede	276 617	268 187	295 395	295 400	295 400	295 400
Tjenester til utviklingshemmede	2 253 646	2 137 799	2 225 570	2 245 909	2 242 367	2 234 748
Psykisk helse	862 906	920 613	940 551	943 081	945 331	947 091
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	449 930	527 610	547 251	574 857	571 107	571 747
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 108 282	1 136 747	1 156 320	1 123 820	1 117 520	1 095 120
Introduksjons- og tolketjenester	368 749	347 555	288 515	277 820	266 820	256 820
Forebyggende helsearbeid	349 622	361 955	372 765	365 765	365 765	365 765
Behandling og rehabilitering	861 897	838 231	961 994	965 876	967 838	969 842
Overføringer til trossamfunn	205 153	207 730	208 356	208 356	208 356	208 356
Brannvesen	266 083	257 290	253 329	252 897	252 904	252 904
Samferdsel	-1 875	-7 933	-17 320	-18 192	-17 577	-16 852
Boligtiltak	161 762	170 642	124 252	104 602	105 629	105 629
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	96 434	98 274	91 714	88 714	88 714	88 714
Private planer og byggesak	31 770	28 395	32 467	30 967	29 467	29 467
Naturforvaltning og parkdrift	121 286	146 861	152 182	149 742	152 496	152 429
Klima og miljø	31 631	34 273	32 495	31 390	31 390	31 390
Lærlinger	7 844	66 092	66 890	65 090	65 090	65 090
Arbeidsmarkedstiltak	29 957	32 384	30 306	29 806	28 806	28 806
Kultur	641 339	617 746	641 776	637 316	625 316	625 216
Idrett	289 771	357 634	295 261	297 029	297 437	297 437
Næring	-47 749	-67 555	-30 651	-32 341	-32 341	-32 341
Bystyrets organer og administrasjon	135 135	106 045	138 552	109 812	138 552	109 812

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 344 039	1 201 827	1 355 603	1 325 165	1 219 336	1 202 336
Beredskap og sivilforsvar	42 494	30 885	33 783	33 783	33 783	33 783
Vann og avløp	-543 704	-370 785	-422 638	-474 538	-537 138	-612 438
Renovasjon	-5 382	-28 692	-28 519	-28 519	-28 519	-28 519
Interne tjenester / fordelte kostnader	-721	335 716	388 214	388 814	388 814	388 814
Pensjon og fellesposter	-940 804	-161 617	-117 689	-118 190	-118 690	-119 090
Sentrale inntekter og finansposter	0	0	0	0	0	0

Driftsbudsjett per art/funksjon

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-8 393 722	-8 956 975	-9 340 218	-9 399 469	-9 457 374	-9 516 204
Inntekts- og formuesskatt	-13 247 715	-13 625 356	-14 250 185	-14 335 686	-14 421 700	-14 508 231
Eiendomsskatt	-1 141 227	-1 194 649	-1 304 955	-1 304 955	-1 304 955	-1 304 955
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-844 067	-674 799	-537 521	-429 221	-365 821	-342 021
Overføringer og tilskudd fra andre	-3 471 293	-2 347 064	-2 482 347	-2 470 822	-2 470 822	-2 470 822
Brukerbetalinger	-1 000 117	-969 692	-1 015 522	-1 012 631	-1 017 425	-1 025 560
Salgs- og leieinntekter	-3 500 431	-3 576 341	-3 649 994	-3 699 895	-3 774 274	-3 849 574
Sum driftsinntekter	**-31 598 570**	**-31 344 877**	**-32 580 742**	**-32 652 680**	**-32 812 372**	**-33 017 368**
Lønnsutgifter	13 619 292	13 422 390	13 935 143	13 949 300	14 020 915	14 087 947
Sosiale utgifter	3 514 627	3 228 087	3 417 749	3 414 518	3 416 050	3 416 050
Kjøp av varer og tjenester	9 965 717	10 381 515	10 820 572	10 741 783	10 626 437	10 614 922
Overføringer og tilskudd til andre	2 962 840	2 837 454	2 844 704	2 794 253	2 787 688	2 764 788
Avskrivninger	1 339 738	1 090 159	1 119 699	1 137 887	1 156 087	1 156 087
Sum driftsutgifter	**31 402 214**	**30 959 604**	**32 137 867**	**32 037 742**	**32 007 176**	**32 039 793**
Brutto driftsresultat	**-196 357**	**-385 272**	**-442 874**	**-614 938**	**-805 196**	**-977 575**
Renteinntekter	-674 280	-501 160	-642 660	-611 835	-566 112	-569 911
Utbytter	-421 094	-424 000	-710 000	-449 000	-449 000	-449 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	473	0	0	0	0	0
Renteutgifter	1 334 374	1 282 325	1 530 544	1 599 159	1 628 215	1 644 028
Avdrag på lån	972 001	944 659	1 271 960	1 042 285	1 084 413	1 110 954
Netto finansutgifter	**1 211 474**	**1 301 824**	**1 449 844**	**1 580 609**	**1 697 517**	**1 736 071**
Motpost avskrivninger	-1 339 738	-1 090 159	-1 119 699	-1 137 887	-1 156 087	-1 156 087
Netto driftsresultat	**-324 620**	**-173 607**	**-112 729**	**-172 216**	**-263 766**	**-397 590**

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	160 258	12 340	112 340	162 340	262 340	362 340
Avsetninger til bundne driftsfond	301 488	16 361	6 561	22 286	52 067	109 375
Bruk av bundne driftsfond	-139 460	-12 238	-28 805	-16 476	-16 039	-16 039
Avsetninger til disposisjonsfond	774 527	726 381	102 373	280 432	292 997	235 239
Bruk av disposisjonsfond	-772 193	-569 236	-79 739	-276 366	-327 599	-293 325
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**324 620**	**173 607**	**112 729**	**172 216**	**263 766**	**397 590**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Totaloversikt investeringsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	3 767 217	3 907 576	3 554 209	3 662 834	3 411 907	3 265 703
Tilskudd til andres investeringer	103 592	92 064	83 830	90 931	95 360	82 159
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	117 036	83 000	85 126	84 000	86 000	88 000
Utlån av egne midler	42 413	140	140	110	110	110
Avdrag på lån	740	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum investeringsutgifter	**4 030 999**	**4 087 780**	**3 728 305**	**3 842 875**	**3 598 376**	**3 440 972**
Kompensasjon for merverdiavgift	-394 907	-466 161	-450 000	-410 000	-400 000	-350 000
Tilskudd fra andre	-372 907	-269 115	-291 082	-317 632	-275 067	-194 567
Salg av varige driftsmidler	-27 612	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000
Salg av finansielle anleggsmidler	813	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 402	-1 125	-1 141	-1 110	-870	-870
Bruk av lån	-2 968 922	-3 234 798	-2 764 006	-2 827 400	-2 547 907	-2 353 111
Sum investeringsinntekter	**-3 764 937**	**-4 081 199**	**-3 616 229**	**-3 666 142**	**-3 333 844**	**-3 008 548**
Videreutlån	665 905	950 000	950 000	950 000	950 000	950 000
Bruk av lån til videreutlån	-665 905	-950 000	-950 000	-950 000	-950 000	-950 000
Avdrag på lån til videreutlån	560 097	507 100	571 100	606 100	624 100	654 100
Mottatte avdrag på videreutlån	-606 447	-507 100	-571 100	-606 100	-624 100	-654 100

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Netto utgifter videreutlån	**-46 350**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-160 258	-12 340	-112 340	-162 310	-262 310	-362 310
Bruk av bundne investeringsfond	-146 795	-21 865	-25 377	-41 033	-26 593	-92 483
Avsetning til bundne investeringsfond	165 238	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-106 684	-83 000	-85 000	-84 000	-86 000	-88 000
Avsetning til ubundet investeringsfond	28 786	110 625	110 641	110 610	110 370	110 370
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-219 713**	**-6 580**	**-112 076**	**-176 733**	**-264 533**	**-432 423**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringer per tjenesteområde

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer							
Barnehage	117 720	117 631	97 774	105 993	131 605	135 286	470 658
Skole	587 872	564 782	761 824	572 782	772 585	602 527	2 709 718
Barnevern	529	0	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	470 946	714 292	657 497	647 930	555 907	592 677	2 454 012
Tjenester til utviklingshemmede	160 200	120 547	103 873	62 226	20 000	0	186 099
Psykisk helse	3 373	4 877	49 000	148 954	85 915	107 119	390 988
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0	5 000	10 000	15 000	0	0	25 000
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	673	8 330	8 127	98 090	60 685	91 891	258 794
Introduksjons- og tolketjenester	2 587	3 944	0	0	0	0	0
Forebyggende helsearbeid	389	0	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	4 430	0	0	0	0	0	0
Brannvesen	48 286	73 386	51 464	38 892	58 394	138 003	286 753
Samferdsel	448 867	344 189	413 114	484 662	300 041	164 365	1 362 182
Boligtiltak	292 274	159 732	68 042	17 384	2 383	2 990	90 799
Private planer og byggesak	0	1 060	0	0	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	62 706	139 074	205 491	256 511	164 557	221 840	848 399
Klima og miljø	26 934	40 456	15 103	27 003	76 602	92 603	211 311

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Kultur	486 140	351 802	91 931	87 592	119 660	120 009	419 192
Idrett	233 235	168 465	213 831	187 464	250 122	195 345	846 763
Næring	41 250	121 927	12 680	4 680	4 680	14 680	36 720
Administrasjon og fellesfunksjoner	35 986	140 825	110 311	108 200	135 050	92 800	446 361
Beredskap og sivilforsvar	930	3 150	2 150	2 150	2 150	2 150	8 600
Vann og avløp	23 719	0	0	0	0	0	0
Renovasjon	31 124	8 633	6 634	5 596	2 097	2 095	16 421
Pensjon og fellesposter	0	3 500	7 500	7 500	7 500	7 500	30 000
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	**3 080 169**	**3 095 603**	**2 886 345**	**2 878 611**	**2 749 932**	**2 583 881**	**11 098 770**
Avgiftsfinansierte investeringer							
Brannvesen	0	2 273	0	0	0	0	0
Vann og avløp	590 466	800 567	660 730	778 127	659 378	679 227	2 777 462
Renovasjon	96 582	8 633	6 634	5 596	2 097	2 095	16 421
Sum Avgiftsfinansierte investeringer	**687 049**	**811 473**	**667 364**	**783 723**	**661 475**	**681 322**	**2 793 883**
Øvrige							
Næring	0	500	500	500	500	500	2 000
Sum Øvrige	**0**	**500**	**500**	**500**	**500**	**500**	**2 000**
Investeringer i varige driftsmidler	**3 767 217**	**3 907 576**	**3 554 209**	**3 662 834**	**3 411 907**	**3 265 703**	**13 894 653**

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Overføringer til trossamfunn	92 731	92 064	83 830	90 931	95 360	82 159	352 279
Brannvesen	2 454	0	0	0	0	0	0
Samferdsel	5 971	0	0	0	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	630	0	0	0	0	0	0
Vann og avløp	1 806	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	**103 592**	**92 064**	**83 830**	**90 931**	**95 360**	**82 159**	**352 279**

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Spesialpedagogiske tjenester	6	0	0	0	0	0	0
Psykisk helse	6	0	0	0	0	0	0
Kultur	6	0	0	0	0	0	0
Næring	39 700	3 000	3 126	0	0	0	3 126
Pensjon og fellesposter	77 318	80 000	82 000	84 000	86 000	88 000	340 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	**117 036**	**83 000**	**85 126**	**84 000**	**86 000**	**88 000**	**343 126**

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Renovasjon	42 289	0	0	0	0	0	0
Sentrale inntekter og finansposter	124	140	140	110	110	110	470
Utlån av egne midler	**42 413**	**140**	**140**	**110**	**110**	**110**	**470**
Sum del 1-4	**4 030 259**	**4 082 780**	**3 723 305**	**3 837 875**	**3 593 376**	**3 435 972**	**14 590 527**

Disposisjonsfond per 31.12.2027

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	3 973 399	0	-79 739	3 893 660
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	224	0	0	224
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-1 167 970	102 373	0	-1 065 597
				2 904 175

Disposisjonsfond per 31.12.2028

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	3 893 660	0	-276 366	3 617 294
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	224	0	0	224
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-1 065 597	280 432	0	-785 166
				2 908 241

Disposisjonsfond per 31.12.2029

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	3 617 294	0	-327 599	3 289 695
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	224	0	0	224
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-785 166	292 997	0	-492 169
				2 873 639

Disposisjonsfond per 31.12.2030

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	3 289 695	0	-293 325	2 996 370
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	224	0	0	224
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-492 169	235 239	0	-256 930
				2 815 553

Lånefondsbudsjettet - med premisser

Lånefondets driftsbudsjett

Renteutgifter

Lånefondets renteutgifter på eksterne lån, samt låneomkostninger.

Avdrag på lån

Lånefondets avdrag på eksterne lån. Motsvares av bykassens renteutgifter ført i driftsregnskapet.

Renteinntekter

Refunderte renter fra bykassen, samt renteinntekter fra lånefondets bankkonto.

Mottatte avdrag på lån

Mottatte avdrag på utlån til bykassen. Motsvares av bykassens avdrag ført i driftsregnskapet.

Beløp i 1000

Finansutgifter/ finansinntekter - løpende priser	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Renteutgifter	1 343 000	1 594 000	1 703 000	1 781 000	1 854 000
Avdrag på lån	938 000	1 261 000	1 045 000	1 107 000	1 157 000
Renteinntekter	-1 343 000	-1 594 000	-1 703 000	-1 781 000	-1 854 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån	-938 000	-1 261 000	-1 045 000	-1 107 000	-1 157 000
Netto finansutgifter	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Lånefondets investeringsbudsjett

Utlån av egne midler

Lånefondets utlån til bykassen. Lån til investeringsformål samt lån til boligsosiale formål (Husbanken). Inneholder også utlån til bykassens lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner.

Avdrag på lån

Lånefondets avdrag på lån til boligsosiale formål (Husbanken), samt avdrag på lån vedrørende bykassens lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner.

Bruk av lån

Lånefondets låneopptak av sertifikatlån, obligasjonslån og gjeldsbrevlån. Korrigert for ubrukte lånemidler.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler

Mottatte avdrag på utlån til bykassen. Motsvares av bykassens avdrag ført i investeringsregnskapet.

Beløp i 1000

Investeringsutgifter/ - inntekter - løpende priser	Vedtatt budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Utlån av egne midler	4 185 000	3 714 000	3 777 000	3 498 000	3 303 000
Avdrag på lån	507 000	535 000	570 000	605 000	635 000
Bruk av lån	-4 185 000	-3 714 000	-3 777 000	-3 498 000	-3 303 000
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-507 000	-535 000	-570 000	-605 000	-635 000
Netto investeringsutgifter	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Gjeld og avdrag

Beløp i mill. og løpende priser

	Regnskap 2025	Prognose regnskap 2026	Forslag budsjett 2027	Forslag 2028	Forslag 2029	Forslag 2030
Låneopptak						
Investeringsformål - ikke-avgiftsfin. lån	2 282	2 399	2 097	2 044	1 886	1 672
Investeringsformål - finansiell leasing (OPS)	0	0	0	0	0	0
Investeringsformål - avgiftsfinansierte lån	687	666	667	784	661	681
Sum låneopptak investeringsformål	**2 969**	**3 065**	**2 764**	**2 827**	**2 548**	**2 353**
Boligsosiale formål - lån til videreutlån (Husbanken)	666	950	950	950	950	950
Lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sum totale låneopptak bykassen	**3 635**	**4 015**	**3 714**	**3 777**	**3 498**	**3 303**

Gjeldsutviklingen fordelt på de enkelte lånetyper

Investeringsformål - ikke avgiftsfinansiert	19 224	20 852	21 853	23 024	23 993	24 710
Investeringsformål - finansiell leasing (OPS)	284	275	264	252	238	224
Sum inv.formål - ikke avg.finansiert inkl. finansiell leasing	**19 508**	**21 217**	**22 117**	**23 273**	**24 231**	**24 933**
Investeringsformål - avgiftsfinansiert	5 139	5 662	6 164	6 775	7 247	7 726
Boligsosiale formål - lån til videre utlån (Husbanken)	5 312	5 796	6 232	6 621	6 964	7 284

	Regnskap 2025	Prognose regnskap 2026	Forslag budsjett 2027	Forslag 2028	Forslag 2029	Forslag 2030
Avdrag lånefinansiert utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	500	459	418	377	353	629
Sum gjeld bykassen pr. 31.12	**30 459**	**33 044**	**34 931**	**37 049**	**38 795**	**40 272**
Avdrag						
Avdrag ikke-avgiftsfinansiert investeringsgjeld	737	771	1 096	873	918	954
Avdrag avgiftsfinansiert investeringsgjeld	284	144	165	172	189	203
Avdrag finansiell leasing	8	9	11	12	13	15
Avdrag i driftsbudsjettet	**1 030**	**924**	**1 272**	**1 057**	**1 121**	**1 172**
Avdrag boligsosiale formål - lån til videreutlån (Husbanken)	566	466	514	561	607	630
Avdrag lånefinansiert utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	41	41	41	41	24	24
Avdrag i investeringsbudsjettet	**607**	**507**	**555**	**602**	**631**	**654**

Bergen Kirkelige Fellesråd

Budsjettinnspill fra Bergen kirkelige fellesråd:

- Budsjettsøknad 2027
- Johanneskirken: Søknad om utvidet budsjettramme

Fordeling av budsjett på tjenesteområder og avdelinger

Tjenesteområder	BLED	BFIN	BEHO	BBS	BBU	BBSM	BNKI	BORG	SENT	Sum
-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**
01A - Barnehage	15,1	138,3	0,0	3 254,6	0,0	0,0	0,0	0,0	7,8	**3 415,8**
01B - Skole	-0,2	628,3	0,0	3 989,9	0,0	0,0	23,4	0,0	5,2	**4 646,6**
01C - Spesialpedagogiske tjenester	0,0	0,1	12,4	407,9	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	**424,4**
02 - Barnevern	7,4	0,7	0,0	0,0	0,0	1 113,1	0,0	0,0	6,3	**1 127,6**
03A - Tjenester til eldre	-0,5	161,4	4 511,5	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0	42,8	**4 716,7**
03B - Tjenester til funksjonshemmede	0,0	-1,0	295,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	1,1	**295,4**
03C - Tjenester til utviklingshemmede	-0,2	-31,1	2 257,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,5	**2 252,1**
03D - Psykisk helse	0,0	-21,6	32,6	0,0	0,0	932,3	0,0	0,0	5,8	**949,1**
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	543,9	0,0	0,0	3,9	**552,1**
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	1 155,9	0,0	0,0	2,2	**1 158,5**
04C - Introduksjons- og tolketjenester	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	285,3	1,1	0,0	1,9	**289,2**
05A - Forebyggende helsearbeid	0,0	0,7	63,9	0,0	0,0	303,7	0,0	0,0	5,3	**373,6**
05B - Behandling og rehabilitering	0,0	1,0	899,4	0,0	0,0	56,8	0,0	0,0	5,8	**963,0**
06 - Overføringer til trossamfunn	0,0	-1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	207,6	0,0	2,5	**208,5**
07 - Brannvesen	0,0	18,5	0,0	0,0	258,3	0,0	0,0	0,0	-8,1	**268,8**
08 - Samferdsel	0,0	-158,4	0,0	0,0	201,0	0,0	0,0	0,0	3,3	**45,9**
09 - Boligtiltak	0,0	134,1	0,0	0,0	0,0	252,2	0,0	0,0	-222,5	**163,8**
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	0,0	10,5	0,0	0,0	78,4	0,0	0,0	0,0	3,4	**92,3**
10B - Private planer og byggesak	0,0	0,0	0,0	0,0	33,1	0,0	0,0	0,0	2,2	**35,4**
10C - Naturforvaltning og parkdrift	0,0	1,8	0,0	0,0	185,2	0,0	9,2	0,0	3,1	**199,3**
10D - Klima og miljø	0,0	0,0	0,0	0,0	39,6	0,0	0,0	0,0	0,9	**40,6**
11A - Lærlinger	63,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	**66,9**
11B - Arbeidsmarkedstiltak	9,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	20,1	**30,3**
12 - Kultur	1,1	35,1	0,0	0,0	0,0	0,0	627,9	0,0	5,4	**669,4**
13 - Idrett	0,0	121,1	0,0	0,0	0,4	0,0	275,4	0,0	1,8	**398,7**
14 - Næring	1,2	-14,8	0,0	0,0	0,0	0,0	9,4	0,0	0,8	**-3,4**
15 - Bystyrets organer og administrasjon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	137,6	1,0	**138,6**
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	228,9	792,4	98,5	70,8	52,9	91,0	65,5	0,0	29,7	**1 429,6**
17 - Beredskap og sivilforsvar	26,5	2,8	9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	**39,2**
18A - Vann og avløp	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	**-0,3**
18B - Renovasjon	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	**7,2**

20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	0,0	384,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	**386,0**
21 - Pensjon og fellesposter	22,7	-732,3	-5,6	-10,5	-120,8	-10,3	-53,7	0,0	-627,5	**-1 538,1**
23 - Sentrale inntekter og finansposter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-23 842,5	**-23 842,5**
Samlet sum	**374,9**	**1 476,8**	**8 174,6**	**7 712,8**	**734,9**	**4 724,0**	**1 167,5**	**137,6**	**-24 503,0**	**0,0**

Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer

01A-Barnehage

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet barnehage innebærer drift av barnehagene, barnehagelokalene og tilhørende uteareal.

Barnehagesektoren reguleres av Lov om barnehager (barnehageloven) med forskrifter. Bergen kommune er barnehagemyndighet for de private og kommunale barnehagene i kommunen og eier av de kommunale barnehagene. Eierforholdet ivaretas av Etat for barnehage, og er adskilt fra barnehagemyndigheten som er organisert i en egen seksjon på nivå 1 i byrådsavdelingen. Det er et sentralt prinsipp at oppgaver som gjelder både kommunale og private barnehager sikres gjennom likebehandling og rettferdig fordeling av ressurser i tråd med lov og forskrift.

Bergen kommune har som barnehageeier ansvar for drift, resultat og oppfølging av de 91 kommunale barnehagene, og skal sikre at de utfører tjenesten i tråd med lover og regler som gjelder for kommunal barnehagedrift. Etat for barnehage har ansvar for kvalitets- og kompetanseutvikling av de kommunale barnehagene. Kommunen som barnehagemyndighet skal gi veiledning og føre tilsyn med at alle kommunale og private barnehager drives i samsvar med gjeldende regelverk.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Barnehage	2 907 902	2 951 130	2 935 581	3 124 523	3 121 798	3 156 298	3 194 845
To-språklig assistanse	7 460	-2	94	479	479	479	479
Førskolelokaler og uteareal	337 758	284 490	286 229	290 800	289 535	290 494	292 071
Sum	**3 253 120**	**3 235 617**	**3 221 904**	**3 415 802**	**3 411 812**	**3 447 271**	**3 487 395**

Utvikling og utfordringer

Kvalitetsutvikling

Kvalitetsutviklingsplanen «Sammen for kvalitet – lek og medvirkning» er kommunens viktigste lokale plandokument for utvikling av kvalitet i kommunale barnehager. Visjonen i planen er «Vi oppdager verden sammen» og verdiene «varme, trygghet, undring og glede».

I arbeidet med implementering av kvalitetsutviklingsplanen er det særlig fokus på å styrke arbeidet med lek og barns medvirkning i barnehagene. Barnas språkutvikling står også sentralt i barnehagenes arbeid, da språk er sentralt både i kommunikasjon, for å mestre livet og for sosialt samspill i hverdagsaktiviteter i barnehagen.

Migrasjonspedagogisk arbeid i barnehagene

I Bergen er det ca. 17 prosent minoritetsspråklige barn i private og kommunale barnehager. For å styrke språkutviklingen for minoritetsspråklige barn mottar Bergen kommune tilskuddsmidler fra Utdanningsdirektoratet.

Det migrasjonspedagogiske arbeidet i barnehagene er organisert som et eget fagteam i Etat for tilrettelagt oppvekst som støtter barnehagene i systemarbeidet rundt minoritetsspråklige barn. I tillegg har vi tilskudd til økt bemanning og pedagogtetthet i levekårsutsatte områder der det for eksempel er nyankomne og bosatte flyktninger. Vi har og ordninger for redusert foreldrebetaling, der målet er økt deltakelse.

Bemanning og kompetanseutvikling

Rekruttering

God rekruttering til stillinger i barnehagene er avgjørende for kvaliteten på tilbudet. Det er nå en nedgang i søkertallene til både kommunale og private styrerstillinger, pedagogstillinger, fagarbeidere og ufaglærte, og det er særlig krevende å rekruttere til vikariater. Barnehager som ligger plassert mindre sentralt har størst utfordring med rekruttering, og enkelte barnehager opplever at både vikariater og faste stillinger kan bli stående uten kvalifiserte søkere.

Bergen kommune opplever også redusert stabilitet blant barnehagelærerne, fordi flere velger å slutte i yrket tidligere enn før. En rapport fra Universitetet i Stavanger og OsloMet viser at under 50 prosent av utdannede barnehagelærere jobbet i barnehage i 2023. Tendensen vises også i en undersøkelse gjennomført av Utdanningsforbundet i Bergen, der 45 prosent av respondentene svarer «nei» på spørsmålet «Tror du at du jobber i barnehage om 3 år?».

Dispensasjonssøknader

Private og kommunale barnehager kan søke barnehagemyndigheten om dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning og grunnbemanning etter §§25 og 26 i barnehageloven. Det har vært en økning i dispensasjoner fra utdanningskravet som pedagogisk leder, og barnehagemyndigheten behandlet 36 søknader i 2025, 10 fra kommunale barnehager og 26 fra private barnehager. Det ble ikke søkt om dispensasjon fra bemanningsnormen i 2025. Det er imidlertid ingen økning i dispensasjoner fra Utdanningskravet som pedagogisk leder frem til september 2026 sammenlignet

med 2025. Det antas at søknader om dispensasjon vil være økende fremover basert på utfordringene med rekruttering.

Statlige tilskuddsmidler og kompetanseutvikling

Barnehagemyndigheten har ansvar for å fordele statlige tilskuddsmidler til kommunale og private barnehageeiere.

Ordningen med statlige kompetansemidler er endret fra 2026, med et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage, grunnskole, videregående opplæring og opplæring for voksne. I ordningen ligger to nye tilskuddsordninger for barnehage og grunnskole: tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, og tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole. Systemet innebærer også midler til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og tilskudd til veiledning for nyutdannede lærere og barnehagelærere. Sistnevnte er overført til kommunerammen fra 2026.

Barnehagemyndigheten fordeler også midler til tilskudd til toppet bemanning, tilskudd til økt pedagogtetthet og grunnbemanning i barnehager og tilskudd til bøker i barnehage.

Barnehagemyndighet er fra 2026 til 2028 tildelt statlige kompetansemidler som skal brukes til tiltak knyttet til lek som en bro mellom barnehage og skole, kompetanseløyper om omsorgssvikt, overgrep og traumer og kompetanseløyper med temaet inkluderende fellesskap for alle.

Høy faglig og pedagogisk kompetanse hos personalet er viktig for barnas utvikling, lek og læring i barnehagen. Etat for barnehage har ansvar for at det legges til rette for kompetanseheving i de kommunale barnehagene, blant annet gjennom viderefordeling av statlige tilskuddsmidler til kompetanseutvikling. Dette innebærer også ansvar for å inngå partnerskap med universitets- og høyskolesektoren for å planlegge og gjennomføre kompetansetiltak.

Erasmus+

Etat for barnehage og Etat for skole er blitt akkreditert som deltaker i utvekslingsprogrammet Erasmus+. Akkreditering innebærer at Bergen kommune er godkjent som en langsiktig partner i programmet frem til og med 2027. Bergen kommunes intensjon med å være akkreditert er å fremme kvalitet og faglig utvikling gjennom samarbeid med kolleger i andre europeiske land. Barnehager og skoler kan søke om deltakelse i ordningen, slik at de kan delta på jobbskygging, kurs, ta imot studenter fra andre europeiske land eller invitere eksperter som kan gi direkte veiledning til personalet, demonstrere nye pedagogiske metoder eller bistå i lokalt utviklingsarbeid.

Foto: Kristin Bergitte Hauge

Digitalisering

Byrådsavdeling for barnehage og skole arbeider med å utvikle et programvaresenter for pedagogiske nettressurser for barnehagene. Programvaresenteret vil gi en bedre oversikt og struktur, bidra til effektive og trygge digitale verktøy og sikre et likeverdig tilbud i de kommunale barnehagene.

Nytt oppvekstadministrativt system

Dagens avtale mellom kommunen og Vigilo, som er Bergen kommunes oppvekstadministrative system, utløper i august 2028. Bergen kommune starter derfor en prosess for å få på plass et nytt oppvekstadministrativt system.

Kapasitet barnehage

Byrådet er opptatt av å sikre en robust og god barnehagestruktur innenfor en økonomisk bærekraftig ramme. Barnehagebruksplanen er kommunens viktigste plandokument for å planlegge og utforme barnehagebygg og fremtidig struktur. Gjeldende barnehagebruksplan ble vedtatt i 2023. I tråd med Klosterhagenerklæringen er byrådet opptatt av at barn bør sikres tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor.

Høsten 2026 er det til sammen 236 barnehager i Bergen kommune. Av disse er det 221 ordinære barnehager, med 91 kommunale og 130 private barnehager. I tillegg er det 15 private åpne barnehager. Per 15. desember 2025 var det totalt 14 347 barn i barnehagene i Bergen og andelen barn i barnehage var 96,8 prosent ved årsskiftet 2025-2026. Per september 2026 var det 13 619 barn i barnehagene i Bergen kommune.

Ved årsskiftet 2025-2026 var det 14 476 1-5-åringer i Bergen kommune, en nedgang på 1 223 barn sammenlignet med årsskiftet 2020-2021.

Barnetallet forventes å øke fram mot 2041, etterfulgt av en mindre nedgang frem mot 2045. Det forventes en økning på rundt 1 460 barn i perioden fra 2026 til 2045. På lang sikt forventes det en økning i alle bydeler, hvor økningen forventes å være størst i Bergenhus bydel. Det forventes å være ledig kapasitet i barnehagene i hele prognoseperioden gitt dagens dekningsgrad. I Bergen vest er Sæterdal barnehage avviklet og det er videre planlagt ytterligere 3 avviklinger. Dette medfører at det vil være behov for flere barnehageplasser fra 2029, men det er vedtatt oppstart av en konseptvalgutredning av tomtevalg for reetablering av Haugatun barnehage. Som ledd i arbeidet med å sikre varig kapasitetsøkning er det også dialog med private aktører i Bergen vest om økt kapasitet. Det vil være behov for flere barnehageplasser i nye utbyggingsområder som Mindemyren og Dokken.

Det vises til barnetallsprognosen utarbeidet i 2025 og hovedalternativet. Det er viktig å ta forbehold om usikkerhet i barnetallsprognosen. Prognosen tar hensyn til forutsetninger om fødte, døde, flyttemønstre og boligbehov. Flere av disse faktorene vil påvirkes av ytre forhold som konjunkturer, arbeidsmarkedssituasjonen, krig og flukt. Det er lagt inn en forventning om at fruktbarheten skal øke. Det er stor usikkerhet knyttet til om fruktbarheten kommer til å øke, når økningen eventuelt vil skje og i så fall hvor mye den øker. Prognosen fremskrives til og med året 2045, og det er viktig å ta forbehold om at prognosene er svært usikre 20 år frem i tid.

Bemanningstjenester – kommunens interne bemanningsbyrå

Bemanningstjenester er kommunens interne bemanningsbyrå og er organisatorisk plassert i etaten HR Bemanning. Avdelingen har ansvar for å håndtere midlertidige bemanningsbehov i de kommunale barnehagene.

Etterspørselen etter vikarer er høyere enn det Bemanningstjenester kan levere. Årsaken er blant annet høyt sykefravær i barnehagene. Fremover vil det være en utfordring å rekruttere nok faglærte vikarer og assistenter med erfaring til barnehagene.

Gjennom Bemanningstjenester ønsker byrådet å sikre kvalitet i tjenestene ved å tilby vikarer i hele faste stillinger. I tillegg bidrar ringevikarer og vikarer fra eksterne rammeleverandører til å dekke vikarbehovet i barnehagene.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	14,9 %	15,3 %	14,7 %	16,2 %	15,7 %	15,8 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	230 152	243 717	251 268	241 403	243 874	238 427
Produktivitet						
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,9	5,9	5,8	5,8	5,7	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,9	5,9	5,8	5,8	5,7	5,8
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager (kr) *)	73,9	75,0	88,5	75,5	80,2	
Dekningsgrad						
Andel barn 0 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 0 år (B)	11,3 %	9,9 %	2,5 %	4,5 %	1,1 %	4,9 %
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	96,7 %	96,8 %	93,3 %	97,6 %	94,1 %	
Kvalitet						
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	46,2 %	45,5 %	39,5 %	45,6 %	35,4 %	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Barnehage

Prioritet

I 2025 gikk 15,3 prosent av totale netto driftsutgifter i Bergen kommune til barnehagesektoren, hvilket er en økning på 0,4 prosentpoeng fra året før. Andelen ligger over Oslo kommune, men under Stavanger, Trondheim og snittet for ASSS-kommunene eksklusive Oslo.

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, det vil si totale netto utgifter for hele barnehagesektoren i kommunen per innbygger 1-5 år, justert for utgiftsbehov, utgjorde 243 717 kroner i 2025. Justert for inflasjon, er dette en økning sett i forhold til året før. Bergen ligger over Trondheim og ASSS uten Oslo, men under Stavanger og Oslo.

Dekningsgrad

Ved utgangen av 2025 gikk 96,8 prosent av barn 1 - 5 år i barnehage som er omtrent som året før. Dette er noe under Trondheim, men en del høyere enn Stavanger og Oslo. I tillegg gikk 9,9 prosent av alle nullåringer i barnehage i Bergen, som er langt høyere enn de andre kommunene og ASSS uten Oslo.

Produktivitet
Bergen hadde ved utgangen av 2025 en bemanningstetthet på 5,9 barn per voksen i både kommunale og private barnehager. Den lovpålagte bemanningsnormen er 6 barn per voksne. De kommunale og private barnehagene i Bergen ligger i gjennomsnitt innenfor bemanningsnormen, og litt over Oslo, Trondheim, Stavanger og ASSS kommunene.

Korrigerte brutto driftsutgifter for funksjon 201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager, er et nøkkeltall som sier noe om kommunens kostnader til drift av egne barnehager. Den måler hvor mye en time i barnehage koster per barn i ordinære driftsutgifter. I dette tallet er kostnader til bygg og tilrettelegging for barn med spesielle behov holdt utenfor. Bergen ligger så vidt under Trondheim og Stavanger og Oslo ligger et stykke over Bergen. Nøkkeltallet tar sikte på å synliggjøre effektiviteten i tjenesteproduksjonen. I 2025 leverte Bergen betydelig høyere effektivitet enn Oslo kommune og Stavanger og noe bedre enn Trondheim.

Kvalitet
Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning i Bergen kommune er fortsatt høy. I 2025 utgjorde denne andelen 45,5 prosent, en nedgang fra 46,2 prosent i 2024. Bergen ligger fortsatt betydelig over Oslo og Stavanger, og omtrent på samme nivå som Trondheim kommune som har en andel på 45,6 prosent.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel barn i barnehage 1-2 år	93,5 %	93,8 %	94,0 %	94,0 %
Andel barn i barnehage 1-5 år	96,6 %	96,7 %	96,8 %	96,8 %
Andel barn i barnehage 3-5 år	98,9 %	98,6 %	98,7 %	98,7 %
Andel barn i kommunale barnehager	40,0 %	40,0 %	39,8 %	39,0 %
Andel bydeler med oppfylt bydelsvis dekning i barnehageopptaket	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Antall barnehager	244	239	238	238
Antall godkjente plasser - åpne barnehager	575	575	575	575
Barn 0 år med barnehageplass	236	343	299	304
Barn 1-2 år	6 019	5 674	5 727	5 880
Barn 1-2 år med barnehageplass	5 608	5 320	5 385	5 528
Barn 3-5 år	8 842	8 921	8 749	8 550
Barn 3-5 år med barnehageplass	8 748	8 793	8 634	8 439
Barn 6 år med barnehageplass	18	29	29	28
Sum alle barn med barnehageplass	14 610	14 485	14 347	14 299
Sum barn 1-5 år	14 861	14 595	14 476	14 430
Sum barn 1-5 år med barnehageplass	14 356	14 081	14 019	13 966

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Barn i kommunale og private barnehager har en trygg og god barnehagehverdag	Skår på Foreldreundersøkelsen; "Jeg opplever at barnehagen har nulltoleranse for	4,7	4,8	4,8	4,9

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
		utestenging, vold, diskriminering og trakassering"				
		Skår på Foreldreundersøkelsen; barnets trivsel	4,7	4,7	4,8	4,8
		Skår på Foreldreundersøkelsen; barnets utvikling	4,6	4,6	4,7	4,8
		Skår på Foreldreundersøkelsen; medvirkning	4,3	4,3	4,4	4,5
		Skår på foreldreundersøkelsen; relasjon mellom barn og voksen	4,7	4,7	4,8	4,8
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid	26,2 %	24,0 %	24,0 %	22,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,38 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kommunale og private barnehager drives i tråd med barnehageloven og tilhørende forskrifter	Antall kommunale og private barnehager som har deltatt på ulike veiledningssamlinger hos barnehagemyndigheten	526	800	850	940
	Kompetanse i tråd med lovkrav	Andel ansatte i pedagogstillinger i kommunale barnehager med godkjent utdanning	96,6 %	96,7 %	96,8 %	100,0 %
	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger	Andel helseverngodkjente kommunale barnehager	97,8 %	98,9 %	100,0 %	100,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på

prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Nærvær

Sykefraværet i barnehagesektoren er blant de høyeste i arbeidslivet i Norge. Høyt sykefravær har direkte innvirkning på kvaliteten i barnehagetilbudet, og høyt fravær fører til lavere kontinuitet og stabilitet i det pedagogiske arbeidet. Et trygt og godt barnehagetilbud er avhengig av stabile og kjente voksne til stede hver dag.

Ved fravær er tilgangen på vikarer avgjørende for å kunne opprettholde et trygt, godt og forsvarlig tilbud. Mangel på tilgjengelige vikarer er en økende utfordring i hele barnehagesektoren. Etat for barnehage samarbeider tett med Bemanningstjenester i HR avdeling i Bergen kommune for å forbedre situasjonen.

Etat for barnehage sin sykefraværssatsing som ble startet i 2023, innovasjonsprosjekt om emosjonelle krav i barnehagen (2024-2025), Bergen kommunes sentrale nærværsprosjekt (startet i 2024), samt nærværsprosjektet for de kommunale barnehagene som ble startet i januar 2025, har hatt som mål å øke nærværet i barnehagen. Evaluering av gjennomførte tiltak i nevnte prosjekter har dannet grunnlag for etatens strategi for arbeid med HMS og nærvær i bergensbarnehagen – en strategi som skal sikre videreføring av viktige tiltak fra de ulike satsingene. Strategien legger opp til systematisk arbeid over tid, slik at man kan få full effekt av igangsatte tiltak, og mulighet til å utvikle nye tiltak og verktøy i tråd med behovene i sektoren.

Trygg og god barnehagehverdag

Kvalitetsutviklingsplanen for bergensbarnehagen er sentral i arbeidet med en trygg og god barnehagehverdag. Etat for barnehage støtter barnehagene i iverksetting av planen, blant annet gjennom «Strategi for systematisk kvalitetsutvikling» med tilhørende temaplan. Denne beskriver prioriterte satsinger og tiltak som ledersamlinger, pedagogiske verksteder og digitale ressurser. Etat for barnehage følger systematisk med på utviklingen i barnehagene frem mot statusmelding i 2027.

Etat for barnehage tilbyr barnehagene faglig påfyll, veiledning og rådgivning om psykososialt barnehagemiljø. Barnehageåret 2026–2027 får barnehagene tilbud om en kompetanseplan innen temaet. For å styrke relasjonskompetansen i barnehagene bruker bergensbarnehagen ICDP (International Child Development Programme), en forebyggende metode som fremmer gode

relasjoner og barns psykososiale utvikling. ICDP gir et felles faglig grunnlag, og Etat for barnehage sertifiserer årlig rundt 50 veiledere.

Barnehagedelen av Team Skyfritt ble i januar 2026 overført fra Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) til Etat for barnehage. Målet er å styrke arbeidet med barnehagemiljø og sikre tettere samhandling mellom fag og ledelse.

Veiledning og tilsyn fra barnehagemyndigheten

Barnehagemyndigheten har ansvar for å følge med på hvordan barnehagene etterlever kravene i lovverket, og fører tilsyn og gjennomfører veiledningssamlinger med barnehagene på bakgrunn av en årlig sektorkartlegging. De siste årene har det vært fokus på lovkravet om et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Det er en risikovurdering av barnehagesektoren som danner grunnlaget for hvilke lovkrav barnehagemyndigheten skal føre tilsyn med eller følge opp gjennom veiledning. Veiledningen er et viktig virkemiddel for å redusere variasjoner i barnehagenes kvalitet, og for å bidra til at kommunale og private barnehager drives i tråd med gjeldende regelverk.

Bemanning og kompetanseutvikling

Etat for barnehage samarbeider med Høgskulen på Vestlandet for å undersøke mulighetene for å kunne tilby studenter på barnehagelærerutdanningen deltidsstilling i de kommunale barnehagene, basert på etablerte ordninger i Sogndal og Oslo. Dette kan bidra til sterkere sammenheng mellom teori og praksis for studentene, økt rekruttering i barnehagene, og til en bedre overgang fra studietid til yrkesliv.

Bergen kommune lyste våren 2026 ut deltidsjobber på sykehjem, SFO og i barnehagene for ungdom mellom 15 og 17 år. Høsten 2026 vil det bli lyst ut flere slike stillinger. Byrådet mener dette vil kunne bidra til å øke kunnskap om og interesse for det å jobbe i barnehage, samtidig som det bidrar til å gjøre ungdom mer selvstendig og klar for arbeidslivet generelt.

Helseverngodkjenning av barnehager

Byrådet er opptatt av å sikre helseverngodkjenning av eksisterende kommunale barnehager. To av 91 kommunale barnehager mangler helseverngodkjenning våren 2026, Liakroken og Gyldenpris. I Liakroken barnehage er det planlagt for utbedring av ventilasjon, og barnehagen ventes godkjent i løpet av 2026. Gyldenpris barnehage er planlagt rehabilitert fra 2027, og kan søkes godkjent etter at rehabilitering er ferdigstilt.

Sentrale føringer for å nå mål på tjenesteområdet:

- Gjennomføre tiltakene i «Sammen for kvalitet - lek og medvirkning»

- Gjennomføre tiltakene i «Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen»
- Gjennomføre tiltakene i «Plan for smart oppvekst»
- Gjennomføre tiltakene i «Spør oss! Strategi og handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO»
- Gjennomføre tiltakene i «Barnehagebruksplan 2022-2035»
- Følge opp tiltakene i Strategi for oppvekst og Se meg, hør oss – Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier i Bergen

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**3 235 617**	**3 235 617**	**3 235 617**	**3 235 617**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**209 835**	**208 705**	**210 429**	**211 429**
Sum Tekniske justeringer		**-13 304**	**-13 304**	**-13 304**	**-13 304**
Sum Utgående engangstiltak		**-500**	**-835**	**-1 310**	**-1 310**
Prisjustering og diverse endringer		**196 032**	**194 567**	**195 816**	**196 816**
Konsekvensjustert ramme		**3 431 649**	**3 430 184**	**3 431 433**	**3 432 433**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	-24 568	-24 568	-24 568	-24 568
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**-24 568**	**-24 568**	**-24 568**	**-24 568**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	2 217	2 217	2 217	2 217
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	3 202	4 533	41 541	80 665
Transport ved oppgradering av barnehager	Innstilling1	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**3 819**	**5 150**	**42 158**	**81 282**
Nye tiltak					
Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU)	Innstilling1	2 000	4 000	4 000	4 000
Kommunalt tilleggstilskudd til åpne barnehager	Innstilling1	3 600	3 600	3 600	3 600
Veiledning nyutdannede lærere	Innstilling1	900	900	900	900
Sum Nye tiltak		**6 500**	**8 500**	**8 500**	**8 500**
Nye engangstiltak					
Egenandel videreutdanning barnehage	Innstilling1	2 900	0	0	0
Kartlegging av tiltak og sårbarhet PLIVO i barnehage og skole	Innstilling1	500	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		**3 400**	**0**	**0**	**0**
Kutt					
Avvikle bemanningstilskudd åpne barnehager	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Avvikle Sæterdalen barnehage	Innstilling1	-460	-1 060	-1 780	-1 780
Avvikling av Haugatun Barnehage	Innstilling1	0	-702	-1 680	-1 680
Endring i retningslinjer for tildeling av tilskudd til åpne barnehager	Innstilling1	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Redusert busstilbud i Etat for barnehage	Innstilling1	-250	-250	-250	-250

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Tilpasning av kapasitet ved barnehager med drift i flere bygg	Innstilling1	-688	-1 842	-2 942	-2 942
Sum Kutt		**-4 998**	**-7 454**	**-10 252**	**-10 252**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-15 847**	**-18 372**	**15 838**	**54 962**
Ramme 2027-2030		**3 415 802**	**3 411 812**	**3 447 271**	**3 487 395**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Justering i tråd med demografisk utvikling

Barnehagene blir tildelt budsjett basert på antall store og små barn. Det er benyttet befolkningsprognoser fra august 2026 i beregningen. Antallet små barn øker fra 2027, mens antall store barn reduseres i perioden. Netto medfører det et redusert budsjettbehov i 2027 og 2028. Fra 2029 øker budsjettbehovet.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Justering i tråd med demografisk utvikling

Barnehagene blir tildelt budsjett basert på antall store og små barn. Det er benyttet befolkningsprognoser fra august 2026 i beregningen. Antallet små barn øker fra 2027, mens antall store barn reduseres i perioden. Netto medfører det et redusert budsjettbehov i 2027 og 2028. Fra 2029 øker budsjettbehovet.

Transport ved oppgradering av barnehager

Ombygging og vedlikehold på barnehager eller deres uteområder medfører jevnlig behov for erstatningslokaler og eventuelt transport til erstatningslokaler. Det er nødvendig å sette av midler til å dekke merutgifter i forbindelse med opphold i erstatningslokaler. Beløpet for 2027 er redusert tilskudd til private barnehager.

Melkeplassen barnehage er ferdig oppgradert, og transport til erstatningsbarnehagen i Damsgårdssundet er opphørt. Som en konsekvens av dette, forventes en reduksjon i tilskudd til private barnehager med 1,6 millioner kroner fra 2027. Tilskuddet til private barnehager beregnes basert på forbruket i kommunale barnehager to år før tilskuddsåret.

Nye tiltak

Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU)

Bergen kommune er en av mange kommuner som opplever at det er utfordrende å rekruttere og beholde kompetanse i barnehagesektoren. De siste årene har det vært betydelig nedgang i søkertall til barnehagelæreryrket i kombinasjon med stor avgang fra yrket. Dette har ført til rekrutteringsutfordringer. Det må satses på å utdanne allerede ansatte medarbeidere (fagutdannede/ansatte med studiekompetanse) i våre barnehager. Hittil har det ikke vært tilskuddsordninger for å dekke utdanningsordningen, og byrådet foreslår at det settes av 2 mill. I 2027 i tillegg til statlige midler.

Kommunalt tilleggstilskudd til åpne barnehager

Bergen kommune er i ferd med å oppdatere lokale retningslinjer for tilskudd til åpne barnehager som vil gjelde fra 2027. Målet med oppdateringen, er å tilpasse det ordinære driftstilskuddet til den faktiske aktiviteten i barnehagen. Dette vil være i tråd med forskrift om finansiering av private barnehager og avklaring og avklaringer fra UDIR.

Endringen i tilskuddsberegning vil medføre at noen åpne barnehager får redusert sitt ordinære driftstilskudd. Dersom det faktiske besøket i 2025 hadde vært grunnlag for tilskudd neste driftsår, er det estimert en redusert kostnad på om lag 2,6 millioner kroner.

For å kompensere for dette, foreslår Byrådet å øke det kommunale tilleggstilskuddet med 2,6 millioner kroner, til totalt 3,6 millioner kroner. Som er det som ligger på denne linjen. Tilskuddet skal fordeles til barnehagene basert på antall åpningsdager, og vil erstatte det som tidligere har vært omtalt som “Bemanningstilskudd”.

Veiledning nyutdannede lærere

Formålet med tiltaket er å sikre at nyutdannede lærere og barnehagelærere får kvalifisert veiledning i starten av yrkeskarrieren. Dette skal bidra til en enklere overgang fra utdanning til arbeidsliv, økt trygghet i arbeidssituasjonen og styrket bevissthet om egen kompetanse.

Ordningen har tidligere vært finansiert gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet, men er nå innlemmet i kommunens ramme. Fra høsten 2025 ble ordningen utvidet til også å omfatte barnehagelærere. Byrådet foreslår å videreføre veiledningsordningen i samme omfang som i 2025, hvor om lag 155 nyutdannede skole- og barnehagelærere mottok veiledning.

Nye engangstiltak

Egenandel videreutdanning barnehage

Stortinget har vedtatt å innføre en ny videreutdanningsordning for ansatte i private og kommunale barnehager fra høsten 2026. Ordningen omfatter barnehagelærere, fagarbeidere og andre ansatte i barnehager.

Utdanningsdirektoratet dekker 75 prosent forutsatt at kommunen dekker egenandel på 25 prosent. Bergen kommune forventer om lag 9 mill. for 2027, og ut fra dette er det behov for kommunal egenandel på 2,9 millioner kroner for 2027. Dette utgjør videreutdanning for 70 ansatte.

Satsing på videreutdanning vil styrke kompetansen i barnehagene og bidra til å rekruttere og beholde ansatte i en sektor med økende bemanningsutfordringer.

Kartlegging av tiltak og sårbarhet PLIVO i barnehage og skole

Kartlegging av sårbarhet og fysiske sikringstiltak ved kommunale barnehager og skoler som oppfølging av planen «Et tryggere samfunn – sammen». Kartleggingen skal identifisere behov for tiltak som kan redusere konsekvensene av Pågående livstruende vold (PLIVO), for eksempel kjøretøysperrer, adgangs- og låsesystemer, sonedeling av bygg og uteområder i tillegg til løsninger for varsling og kommunikasjon. Resultatene skal danne grunnlag for videre arbeid med beredskap ved kommunens barnehager og skoler. Det foreslås at det avsettes 0,5 mill. kr. til kartlegging av barnehager og 0,5 mill. kr. til kartlegging av skoler- totalt 1 mill. kroner i 2027.

Kutt

Avvikle bemanningstilskudd åpne barnehager

Bergen kommune er i ferd med å oppdatere lokale retningslinjer for tilskudd til åpne barnehager som vil gjelde fra 2027. Målet med oppdateringen, er å tilpasse det ordinære driftstilskuddet til den faktiske aktiviteten i barnehagen. Dette vil være i tråd med forskrift om finansiering av private barnehager og avklaring og avklaringer fra UDIR.

Endringen i tilskuddsberegning vil medføre at noen åpne barnehager får redusert sitt ordinære driftstilskudd. Dersom det faktiske besøket i 2025 hadde vært grunnlag for tilskudd neste driftsår, er det estimert en redusert kostnad på om lag 2,6 millioner kroner.

For å kompensere for dette, foreslår Byrådet å øke det kommunale tilleggstilskuddet med 2,6 millioner kroner, til totalt 3,6 millioner kroner. Tilskuddet skal fordeles til barnehagene basert på antall åpningsdager, og vil erstatte det som tidligere har vært omtalt som “Bemanningstilskudd”. Tilleggstilskuddet ligger på egen linje i handlings- og økonomiplanen. I denne er er kun bortfallet av “bemanningstilskuddet”.

Avvikle Sæterdalen barnehage

Sæterdalen barnehage var en liten barnehage i Laksevåg bydel, med plass til om lag 32 barn. Barnehagen holdt til i leide lokaler i Bjørndalsskog. Barnehagen ble avviklet i juli 2026.

Avvikling reduserte budsjettildelingen med om lag 0,4 millioner kroner i 2026 og vil redusere budsjettbehovet med 0,8 millioner kroner fra 2027. På sikt vil en kostnadsreduksjon i barnehagedriften redusere grunnlaget for driftstilskudd til private barnehager. Denne reduksjonen er estimert til 0,6 millioner kroner i 2028 og 1,3 millioner kroner fra 2029.

Avvikling av Haugatun Barnehage

Bergen kommune har stort behov for flere sykehjemsplasser,. Byrådet har derfor bestemt at tomten i stedet i sin helhet skal benyttes til sykehjemsplasser. Barnehagen må derfor legges ned.

Avviklingen vil gi kommunen lavere kostnader til drift og vedlikehold, og vil også påvirke tilskuddene til private barnehager. Totalt forventes det en innsparing på 1,7 millioner kroner fra 2029, og ytterligere reduksjoner i tilskudd på 1,1 millioner fra 2030 og 2,7 millionger fra 2031.

Endring i retningslinjer for tildeling av tilskudd til åpne barnehager

Bergen kommune er i ferd med å oppdatere lokale retningslinjer for tilskudd til åpne barnehager som vil gjelde fra 2027. Målet med oppdateringen, er å tilpasse det ordinære driftstilskuddet til den faktiske aktiviteten i barnehagen. Dette vil være i tråd med forskrift om finansiering av private barnehager og avklaring og avklaringer fra UDIR.

Endringen i tilskuddsberegning vil medføre at noen åpne barnehager får redusert sitt ordinære driftstilskudd. Dersom det faktiske besøket i 2025 hadde vært grunnlag for tilskudd neste driftsår, er det estimert en redusert kostnad på om lag 2,6 millioner kroner.

For å kompensere for dette, foreslår Byrådet å øke det kommunale tilleggstilskuddet med 2,6 millioner kroner, til totalt 3,6 millioner kroner. Tilskuddet skal fordeles til barnehagene basert på antall åpningsdager, og vil erstatte det som tidligere har vært omtalt som “Bemanningstilskudd”. Tilleggstilskuddet ligger på egen linje i handlings- og økonomiplanen.

Redusert busstilbud i Etat for barnehage

Bergen kommune overtok i forbindelse med kjøpet av Akasia-barnehagene flere busser og mini-busser, som har blitt brukt av de kommunale barnehagene. Bussene har blant annet blitt brukt til å transportere barna fra Melkeplassen til Damsgårdssundet barnehage under rehabilitering av Melkeplassen barnehage som nå er tilbake i Melkeplasessen barnehage. Bussene benyttes også av barnehager som har for lite utearealer, og som dermed er avhengig av å bruke andre områder til tur og oppdagelse.

De leasede bussene er tatt ut av drift og kostnadene er dermed redusert.

Tilpasning av kapasitet ved barnehager med drift i flere bygg

Bergen kommune har i dag overkapasitet av barnehageplasser, noe som skaper økonomiske utfordringer for både kommunale og private barnehager. For å møte dette, vurderes ulike strukturelle grep for å redusere overkapasiteten. Det vil være viktig å sikre at barn og foresatte som blir berørt av endringene får tilbud om plass i andre barnehager i nærområdet.

Flere kommunale barnehager har drift fordelt på flere bygg med stor avstand mellom lokasjonene. Dette gir utfordringer i den daglige driften, særlig når det gjelder effektiv bruk av bemanning, ledelse og pedagogisk samhandling.

Basert på vurderinger av kapasitet og behov i ulike områder, planlegges det å avvikle enkelte avdelinger og bygg i løpet av de kommende årene. Dette vil bidra til en mer effektiv ressursbruk og bedre tilpasning til det faktiske behovet for barnehageplasser.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Barnehage Vadmyra/Loddefjord – prosjektutvikling	2028		IA	15,0	0,0	15,0	0,0	7,5	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						19,0	0,0	35,9	85,9	108,2	92,8	51,9	19,8	0,0	0,0	413,6
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	30,0
Flaktveit barnehage - rehabilitering	2026	BY 270/24	59,4	54,4	0,0	54,4	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Gullstølbotn barnehage - rehabilitering	2029		IA	84,9	0,0	84,9	19,3	50,2	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	82,5
Gyldenpris barnehage – rehabilitering	2029		IA	90,9	0,0	90,9	6,7	20,0	38,9	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	84,6
Idavollen barnehage	2027	0	IA	26,0	0,0	26,0	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	2029		IA	15,3	0,0	15,3	0,2	1,2	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,5
Innvendig oppgraderinger - Barnehage	Løpende						4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0	36,0
Inventar byggeprosjekter - barnehage	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	20,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						1,8	1,8	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	0,0	21,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	29,7	27,9	27,9	293,6
Seljedalen Barnehage - Prosjektutvikling	2028	0	IA	3,1	0,0	3,1	1,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6
Sentral korreksjon	Løpende						-15,0	-15,0	-15,0	-15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-60,0
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	2031		IA	11,1	0,0	11,1	0,0	0,0	0,0	4,2	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**59,4**	**300,8**	**0,0**	**300,8**	**97,8**	**106,0**	**131,6**	**135,3**	**154,8**	**134,0**	**93,2**	**61,0**	**39,4**	**32,9**	**986,0**

01B-Skole

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde skole består av tjenestene vanlig grunnskoleundervisning, SFO basistilbud, skolelokaler, uteareal og skoleskyss.

Tjenesten skoleskyss har betydelige kostnader knyttet til transport til erstatningsskoler. I 2027 skal Rothaugen, Storetveit, Åstveit, Rolland og Slåtthaug skoler være i erstatningslokaler.

Opplæringsloven og Kunnskapsløftet 2020 (LK20) gir de nasjonale føringene på tjenesteområdet skole. Organisatorisk omfatter tjenesteområdet alle ordinære kommunale grunnskoler. I Bergen er det også 11 private grunnskoler som er underlagt Utdanningsdirektoratet, og som i tillegg til overnevnte også reguleres av friskoleloven.

Ny opplæringslov ble vedtatt 5. juni 2023 og ble gjeldende fra 1. august 2024. Etat for skole er ansvarlig for mange av prosessene som er styrt av opplæringsloven, og har arbeidet med å sikre at nye bestemmelser ble innarbeidet i Etat for skole og i etatens enheter. Dette arbeidet pågår fremdeles.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Vanlig grunnskoleundervisning	3 515 489	3 495 230	3 535 076	3 546 971	3 518 471	3 484 861	3 461 241
SFO basistilbud	323 730	286 447	284 346	292 263	289 883	280 923	275 623
Skolelokaler og uteareal	915 603	747 260	724 208	744 281	744 332	744 235	748 735
Skoleskyss	58 550	62 011	72 055	63 078	62 718	62 048	61 548
Sum	**4 813 372**	**4 590 948**	**4 615 685**	**4 646 593**	**4 615 405**	**4 572 068**	**4 547 148**

Utvikling og utfordringer

Kvalitetsutvikling og skolemiljø

Kvalitetsutviklingsplanen for bergensskolen er kommunens viktigste plandokument for utvikling av kvalitet i skolen. I mars 2026 vedtok bystyret i tillegg en sak om styrking av læring og elevresultater i bergensskolen. Saken har tre prioriterte områder som skal arbeides målrettet med i bergensskolen: lesing, regning og mobbing.

Elevenes kunnskaper og ferdigheter vurderes både underveis i skoleløpet og gjennom sluttvurderingen ved avslutningen av 10. trinn. Nasjonale prøver måler elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk, og skal danne grunnlag for underveisvurdering og kvalitetsutvikling i skolen. Prøvene viser at det samlet er litt færre elever på de øverste mestringsnivåene skoleåret 2025-2026 enn året før på barnetrinnet, mens det på ungdomstrinnet er flere elever på de øverste mestringsnivåene enn året før. Det er imidlertid store forskjeller både mellom skolene og innad på skolene i Bergen.

Elevundersøkelsen viser at de fleste barn og unge i Bergen trives og har det bra på skolen. Samtidig er det altfor mange barn og unge som opplever å bli mobbet, både på barne- og ungdomstrinnet. På

barnetrinnet oppga 11,1 prosent at de ble mobbet skoleåret 2025-26, omtrent det samme som året før da tallet var 11,2 prosent. På ungdomstrinnet oppga 8 prosent at de ble mobbet skoleåret 2025-2026, en betydelig nedgang fra året før da tallet var 12,6 prosent.

Det utarbeides årlig statusmelding for bergensskolen med oversikt over elevenes trivsels- og læringsresultater, og andre aktuelle nøkkeltall. I forkant av ny kvalitetsutviklingsplan utarbeides det en mer omfattende kvalitetsmelding for bergensskolen, som beskriver både resultater og læringsprosesser.

Bekymringsfullt skolefravær og samspillsutfordringer

Skolene melder at skolefraværet har økt betydelig de siste årene. Samtidig meldes det fra skolene at de opplever en økende andel elever med samspillsutfordringer, og at dette kommer tydeligere til uttrykk på små- og mellomtrinnet enn tidligere.

Vold og trusler

Høsten 2019 startet byrådsavdelingen opp en større satsing for å redusere vold og trusler mot ansatte i byrådsavdelingen. En viktig del av satsingen var å øke de ansattes bevissthet rundt viktigheten av å melde avvik, og skape en bedre meldekultur. Siden 2019 har det vært en sterk økning i innrapporterte avviksmeldinger fra ansatte i skolen knyttet til fysisk vold og trusler. I 2025 ble det rapportert om 5033 meldinger om uønskede hendelser og avvik mot ansatte i skolen knyttet til vold, trusler og trakassering.

Den sterke økningen i meldinger skyldes trolig et økt fokus på det å melde avvik. Samtidig kan tallene tyde på at det er en reell økning i volds- og trusselhendelser i skolen. Byrådsavdeling for barnehage og skole jobber aktivt for å redusere uønskede hendelser og skape et trygt skole- og arbeidsmiljø for alle.

Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) har utviklet programmet SATS (Systematisk aggresjonsforebygging og trygghet i skolen). Programmet har hovedfokus på forebygging av utagering, men har også en praktisk del som omhandler fysiske teknikker for å håndtere elever som utagerer. Fire skoler har skoleåret 2025-2026 vært pilotskoler i programmet. Høsten 2026 starter opplæring av 10 nye skoler.

Kompetanseutvikling

Lærere med høy faglig og pedagogisk kompetanse er en forutsetning for elevenes læring, og er avgjørende for at byrådet skal lykkes med sine ambisjoner for bergensskolen.

Ordningen med statlige kompetansemidler er endret fra 2026, med et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage, grunnskole, videregående opplæring og opplæring for voksne. I ordningen ligger to nye tilskuddsordninger for barnehage og grunnskole: tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, og tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole.

Erasmus+

Etat for barnehage og Etat for skole er blitt akkreditert som deltaker i utvekslingsprogrammet Erasmus+. Akkreditering innebærer at Bergen kommune er godkjent som en langsiktig partner i programmet frem til og med 2027. Bergen kommunes intensjon med å være akkreditert er å fremme kvalitet og faglig utvikling gjennom samarbeid med kolleger i andre europeiske land. Barnehager og skoler kan søke om deltakelse i ordningen, slik at de kan delta på jobbskygging, kurs, ta imot studenter fra andre europeiske land eller invitere eksperter som kan gi direkte veiledning til personalet, demonstrere nye pedagogiske metoder eller bistå i lokalt utviklingsarbeid.

Foto: Andrew M.S. Buller

Digitalisering

Digital infrastruktur

I behandling av Handlings- og økonomiplan 2025-2028 ble det vedtatt å avvikle kravet om full dekning av digitale enheter på mellomtrinnet (5.-7. trinn), og det er derfor nå kun krav om full dekning på ungdomstrinnet. Eventuell utskifting av digitale enheter for annet enn ungdomstrinnet dekkes derfor fra 2025 av skolenes egne budsjett.

I forbindelse med behandling av revidert budsjett for 2025 ble det vedtatt at kommunen skulle skalere opp bruk av Google Workspace for Education, og dermed skalere ned bruk av Microsoft. M365 er nå i all hovedsak stengt for elever og lærere.

Nytt oppvekstadministrativt system

Dagens avtale mellom kommunen og Vigilo, som er Bergen kommunes oppvekstadministrative system, utløper i august 2028. Bergen kommune starter en prosess for å få på plass et nytt oppvekstadministrativt system.

Personvern

Det er betydelige utfordringer med manglende innebygd personvern og universell utforming i det meste som tilbys innen utdanningsteknologi på markedet. I tillegg er det nasjonalt et stort etterslep på personvernvurderinger innenfor porteføljen av digitale læremidler og verktøy. Mange av utfordringene innen digitalisering må løses nasjonalt, samtidig som ansvaret ligger lokalt. Byrådsavdeling for barnehage og skole jobber både lokalt og nasjonalt for å sikre personvernet til barn og unge gjennom en helhetlig og god systemforvaltning av løsningene.

Kunstig intelligens (KI) integreres i stadig flere digitale læremidler og læringsressurser, noe som utfordrer hvordan elevene lærer og løser oppgaver. Lærere i bergensskolen har fått tilbud om tilgang til kjernetjenestedelen av Gemini i Google Workspace for Education. Skolene må sette av tid og ressurser til opplæring av lærere for å få tilgang til Gemini App, Gemini i Classroom og NotebookLM.

Bergen kommune venter på nasjonale retningslinjer for bruk av KI-briller på skolene. Skolen skal være en trygg læringsarena hvor personvern, sosialt samspill og elevenes konsentrasjon ivaretas. KI-briller reiser viktige spørsmål knyttet til overvåking, databehandling og konsekvenser for læringsmiljøet. Byrådet vil derfor følge anbefalingen fra Utdanningsministeren og Forbrukerrådet og forby bruk av KI-briller i bergensskolen på nåværende tidspunkt.

Kapasitet skole

Byrådet er opptatt av å sikre en robust og god skolestruktur innenfor en økonomisk bærekraftig ramme. Skolebruksplanen er kommunens viktigste plandokument for å planlegge og utforme skolebygg og fremtidig struktur. Gjeldende Skolebruksplan ble vedtatt i 2021. Skoleåret 2025-2026 er det 80 ordinære kommunale skoler med 19 991 elever på barnetrinnet og 8 287 elever på ungdomstrinnet i Bergen kommune, til sammen 28 278 elever. Elevtallet blir oppdatert 1. oktober hvert år gjennom rapporteringsportalen GSI.

Mjølkeråen skole er fra skoleåret 2026/2027 delt i Mjølkeråen barneskole og Marikollen ungdomsskole. Det blir da totalt 81 ordinære skoler i Bergen kommune. Den minste kommunale skolen i Bergen har 45 elever og den største har 680 elever.

Siden skoleåret 2020-2021 har elevtallet på de kommunale skolene i Bergen kommune gått ned. For barnetrinnet har det vært en nedgang på 588 elever og for ungdomstrinnet 38 elever, samlet sett en nedgang på 626 elever.

I tillegg er det i dag forsterket tilbud ved 12 skoler, og én ren forsterket skole for elever med store lærevansker eller utviklingshemninger (Tveiterås skole) med 40 elevplasser. I januar 2026 åpnet en ny forsterket avdeling på nye Garnes ungdomsskule. Avdelingen har 20 plasser for elever fra 1.-10. trinn. Til sammen har rundt 290 elever hele sitt opplæringstilbud i slike grupper. Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) har også en avdeling for elever med alvorlige samspillsvansker (Alrekstad) med 24 elevplasser.

Elevtallet på barnetrinnet forventes å gå ned frem mot 2034, før det øker fram mot 2045. Elevtallet for barnetrinnet forventes å være høyere i 2045 enn skoleåret 2025-2026. I prognoseperioden forventes det økning i antall elever på barnetrinnet for Bergenhus, Ytrebygda og Årstad byområder. Fyllingsdalen, Laksevåg og Åsane vil ha tilnærmet likt antall elever i starten og slutten av perioden, unntatt Arna og Fana hvor det forventes en nedgang. På ungdomstrinnet forventes elevtallet å synke frem til 2037, før det øker frem mot 2045. Elevtallet for ungdomstrinnet forventes å være lavere i 2045 enn elevtallet skoleåret 2025-2026. I prognoseperioden forventes det en økning i antall elever på ungdomstrinnet for Bergenhus byområde, og en nedgang eller tilnærmet likt antall elever for de øvrige byområder.

Det vises til elevtallsprognosen utarbeidet i 2025 og hovedalternativet. Det er viktig å ta forbehold om usikkerhet i elevtallsprognosen. Elevtallsprognosen tar hensyn til forutsetninger om fødte, døde, flyttemønstre, boligbehov og fritt skolevalg. Flere av disse faktorene vil påvirkes av ytre forhold som konjunkturer, arbeidsmarkedssituasjonen, krig og flukt. Usikkerheten i prognosene øker etter hvert som man beveger seg lenger fram i tid, når man fokuserer på mindre geografiske områder og når en ser på det enkelte trinn. Prognosen fremskrives til og med året 2045, og det er viktig å ta forbehold om at prognosene er svært usikre 20 år frem i tid.

Bystyret har i sak 134/26 vedtatt at skolebehovsplanen skal rulleres tidlig i neste bystyreperiode.

Gjennom en årrekke har Bergen kommune hatt stort søkelys på rehabilitering av skolebygg, men det er fortsatt et stort vedlikeholdsetterslep på byggene, noe som utfordrer drift og arbeidsmiljø for elever og medarbeidere.

Finansiering av individuell tilrettelegging i private skoler

Det er i dag elleve private skoler i Bergen kommune. Flere av disse har en markant høyere andel barn med behov for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) enn de kommunale skolene. Bergen kommune har etter privatskoleloven ansvar for finansiering av ITO for elever som hører hjemme i Bergen.

I dag har de syv største privatskolene i Bergen kommune fått delegert vedtaksmyndighet fra Bergen kommune for vedtak etter tidligere opplæringslov § 5-1 om spesialundervisning. Denne delegasjonen av myndighet er videreført til å gjelde vedtak om § 11-6 individuelt tilrettelagt opplæring og § 11-4 personlig assistanse i saker hvor dette er en del av PPTs sakkyndige vurdering. Ved behov for personlig assistanse uten sakkyndig vurdering gjøres vedtakene av Etat for skole.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	15,5 %	15,3 %	13,1 %	16,4 %	18,0 %	16,9 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	120 372	120 826	128 154	120 644	124 942	118 159

Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	1 997	1 979	2 482	3 392	1 164	2 120
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss *)	15 466,7	15 658,1	43 972,3	33 499,3	11 476,5	
Netto driftsutgifter til SFO, per innbygger 6-9 år (kr) *) **)	23 893,5	27 918,8	37 997,1	23 477,0	21 369,7	
Dekningsgrad						
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	6,4 %	6,3 %	7,3 %	5,7 %	7,5 %	6,8 %
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss (B)	12,3 %	12,1 %	5,5 %	9,9 %	9,8 %	11,6 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (B)	78,4 %	77,9 %	91,1 %	82,0 %	79,8 %	76,0 %

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Skole

Prioritet

Prioritering av grunnskole tjenesten, uttrykt ved netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter, viser at Bergen i 2025 lå på 15,3 prosent, og ligger over Oslo, men lavere enn Stavanger og Trondheim.

Netto driftsutgifter til grunnskole per innbygger 6-15 år utgjorde kr 120 826 i 2025. Dette er en marginal økning sammenlignet med 2024. Sammenlignet med andre store kommuner brukte Bergen mindre enn Oslo og Stavanger, men omtrent det samme som Trondheim.

I Bergen utgjorde netto driftsutgifter til skoleskyss per innbygger 6-15 år 1 979 kroner i 2025, en reduksjon fra 2024. Bergen hadde lavere utgifter til skoleskyss enn Oslo og Trondheim, men høyere enn Stavanger.

Produktivitet

Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss per elev som får skoleskyss utgjorde 15 658,1 kroner i 2025. Justert for inflasjon tilsvarer det en økning på 1 prosent sammenlignet med 2024. Utgiftene per elev i Bergen var betydelig lavere enn Oslo og Trondheim, men høyere enn Stavanger.

Netto driftsutgifter til SFO, per innbygger 6-9 år var 27 918,8 kroner i 2025. Dette er lavere enn Oslo, men høyere enn Trondheim og Stavanger.

Dekningsgrad

Bergen har en lav andel av elever i grunnskolen som får spesialundervisning. I 2025 var andelen for kommunale og private skoler i Bergen 6,3 prosent, en liten nedgang fra 2024. Sammenlignet med andre store kommuner var andelen elever som fikk spesialundervisning lavere i Bergen enn i Oslo og Stavanger, men høyere enn Trondheim.

Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss i Bergen var 12,1 prosent, en nedgang på 0,2 prosentpoeng sett i forhold til året før. Det var høyere enn de andre storbyene.

Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO var 77,9 prosent i 2025, hvilket er en nedgang på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med 2024. Det er en lavere andel av elevene i Bergen som går på SFO enn de andre storbyene.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	14,0	14,1	14,1	14,1
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	17,9	18,0	17,8	17,8
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	19,2	19,1	18,8	18,8
Antall elever i kommunale og private grunnskoler	31 048	30 713	30 295	29 900
Antall kommunale grunnskoler	82	82	82	83
Antall private skoler	11	11	11	11
Elever barnetrinnet (kommunale skoler)	20 315	20 236	20 010	19 800
Elever ungdomstrinnet (kommunale skoler)	8 694	8 525	8 333	8 100
Sum elever (kommunale skoler)	29 009	28 761	28 343	27 900

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid	11,2 %	15,0 %	14,0 %	10,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-0,63 %			
		Sykefraværsprosent				
	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet	Andel elever som får vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring etter § 11-6 i opplæringsloven	6,1 %	6,1 %	6,0 %	5,9 %
	Oppnå gode elevresultater	Grunnskolepoeng	43,1	43,1	43,3	43,8
		Resultat skriftlig eksamen 10. trinn, engelsk	4,2	4,2	4,3	4,4
		Resultat skriftlig eksamen 10. trinn, matematikk	3,6	3,6	3,7	3,8
		Resultat skriftlig eksamen 10. trinn, norsk hovedmål	3,8	3,8	3,9	4,0
		Resultat skriftlig eksamen 10. trinn, norsk sidemål	3,5	3,5	3,6	3,7

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
		Skår på nasjonale prøver 5. trinn; lesing	49	50	51	52
		Skår på nasjonale prøver 5. trinn; regning	51	51	52	52
		Skår på nasjonale prøver 8. trinn; lesing	50	50	51	52
		Skår på nasjonale prøver 8. trinn; regning	50	50	51	52
	Sikre et godt og inkluderende skolemiljø	Andel elever med over 20 dager fravær - mellomtrinn	15,5 %	13,0 %	12,0 %	9,0 %
		Andel elever med over 20 dager fravær - småtrinn	10,4 %	8,1 %	7,5 %	6,0 %
		Andel elever med over 20 dager fravær - ungdomstrinn	21,4 %	19,4 %	18,0 %	12,0 %
		Gjennomsnittlig skår på Elevundersøkelsen (7. og 10. trinn); elevdemokrati og medvirkning	3,4	3,4	3,5	3,6
		Gjennomsnittlig skår på Elevundersøkelsen (7. og 10. trinn); trivsel på skolen	4,1	4,1	4,2	4,3
	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger	Andel helseverngodkjente skoler	83,1 %	85,0 %	88,0 %	97,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på

prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Nærvær

Byrådet har igangsatt et nærværsprosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer. Enkelte skolers deltakelse i pilotering av tiltak i nærværsprosjektet vil gi Etat for skole god innsikt i hvilke tiltak som kan redusere ansattes fravær i skolen.

Etat for skole jobber systematisk med nærvær. Det er lagt til rette for samarbeid med NAV Arbeidslivssenter og deres program "En bra dag på jobben" for de enhetene som ønsker dette. Etaten driver videre kontinuerlig, forebyggende arbeid rettet mot arbeidsmiljø. Det blir lagt vekt på sosioemosjonelle ferdigheter, relasjonsarbeid og gode rutiner for oppfølging av ansatte.

Økonomistyring

I handlings- og økonomiplan 2025-2028 vedtok bystyret å styrke arbeidet med økonomioppfølging i skolene. Etat for skole har intensivert arbeidet med økonomistyring gjennom 2026. Det er gjennomført kartlegging av kostnadsdrivere og ressursbruk. Skoler med høyt merforbruk får tett oppfølging og verktøy til bedre styring innenfor sitt budsjett.

Kvalitetsutvikling og elevresultater

Byrådet vil at skoleløpet i større grad tilpasses den enkelte elev og er opptatt av å styrke resultatene i bergensskolen. Alle elever skal oppleve mestring og motivasjon, som igjen skal føre til bedre læring og økt læringsutbytte for den enkelte elev. Byrådet vil styrke arbeidet med å tilrettelegge og støtte elevens utvikling av grunnleggende ferdigheter og elevenes læringskompetanse. Det skal arbeides systematisk for å sikre god begynneropplæring, tidlig innsats og tilpasset opplæring.

Bergen kommune har et kvalitetsutviklingssystem som gir retning for skolenes kvalitetsutviklingsarbeid gjennom forslag til verktøy og maler skolene kan bruke. Skolenes modell for kvalitetsvurdering skal gjennom involvering, felles refleksjon, vurdering og prioritering bidra til en felles bevisstgjøring og forståelse av skolens praksis, ståsted, utvikling og behov.

Skoleåret 2026-2027 vil «fellesskapende didaktikk» og styrking av de grunnleggende ferdighetene videreføres som sentrale tema i etatens og skolenes kvalitetsutviklingsarbeid. Oppfølging og styrking av elevresultatene vil spille en viktig rolle i arbeidet, og skolene skal blant annet sette egne

resultatmål for skolen. Samlingene i regi av Etat for skole vil også tilrettelegge for deling av god praksis og erfaringer mellom skoler.

Sikre et godt og inkluderende skolemiljø

I bergensskolen jobbes det systematisk og målrettet for et raust og støttende læringsmiljø der faglig og sosial læring sees i sammenheng. Bergensskolen skal fremme et inkluderende fellesskap og forebygge og håndtere mobbing.

I forbindelse med vedtatt sak om omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune ble det blant annet vedtatt at Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) flyttes til Etat for skole. Målet med dette er å bidra til et tettere samarbeid mellom kompetansesenteret og det øvrige kvalitetsutviklingsarbeidet i Etat for skole.

Inkluderende praksis

Et sentralt virkemiddel for å redusere behovet for vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring er å arbeide for en mest mulig inkluderende allmennpedagogisk praksis. Alle elever har rett på en skolehverdag tilpasset deres behov. Det er et mål at alle elever skal kunne oppleve god tilrettelegging og et inkluderende fellesskap i det ordinære tilbudet.

Det pågår et nasjonalt kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PPT, som nå har blitt en del av ordningen med kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole. Arbeidet med kompetanseløftet startet opp i Bergen i 2021. Det er etablert et overordnet partnerskap med NLA Høgskolen i Bergen, Høgskulen på Vestlandet (HVL) og Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (NSLA) ved Universitetet i Stavanger.

Helseverngodkjenning av skoler

Gode og funksjonelle skolebygg med et fysisk miljø som fremmer helse og trivsel er viktig for å skape gode læringsmiljø. Byrådet vil derfor prioritere å få alle skoler som ikke krever omfattende rehabiliteringstiltak helseverngodkjent så snart som mulig. Per juni 2026 var 83 prosent av skolene i Bergen helseverngodkjent, det vil si 68 av 82 skoler.

Sentrale føringer for å nå mål på tjenesteområdet:

- Gjennomføre tiltak i «Sammen for kvalitet – læring og medvirkning»
- Gjennomføre tiltak i «Plan for Smart oppvekst i Bergen»
- Gjennomføre tiltak i «Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen»
- Gjennomføre tiltak i «Skolebruksplan for Bergen 2021-2030»

- Følge opp tiltakene i «Spør oss!» Strategi og handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

Følge opp tiltakene i Strategi for oppvekst og Se meg, hør oss – Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier i Bergen

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**4 590 948**	**4 590 948**	**4 590 948**	**4 590 948**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**200 097**	**200 097**	**200 097**	**200 097**
Sum Tekniske justeringer		**-82 041**	**-81 860**	**-83 355**	**-78 855**
Prisjustering og diverse endringer		**118 056**	**118 237**	**116 742**	**121 242**
Konsekvensjustert ramme		**4 709 005**	**4 709 185**	**4 707 690**	**4 712 190**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Bortfall av leieutgifter Fana gymnas	Innstilling1	-9 700	-9 700	-9 700	-9 700
Brukertjeneste Garnes ungdomsskule	Innstilling1	500	500	500	500
Den internasjonale skolen - økt elevprognose	Innstilling1	1 900	1 900	1 900	1 900
Videreføring av Kollåsen og Storåsen som satelittskoler	Innstilling1	-600	-1 260	-1 260	-1 260
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**-7 900**	**-8 560**	**-8 560**	**-8 560**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Innføringsklasser	Innstilling1	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	2 525	2 525	2 525	2 525
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	-39 886	-66 026	-109 266	-138 686
Reduksjon av årsverk i skolen, tilpasning til lærernorm	Innstilling1	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**-54 861**	**-86 001**	**-129 241**	**-158 661**
Nye tiltak					
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	Innstilling1	0	231	1 629	1 629
Avsetning til økte driftsutgifter for nytt areal ved Rå ungdomsskole	Innstilling1	300	600	600	600
Dele Mjølkeråen skole i ren barne og ungdomsskole	Innstilling1	500	500	500	500
Gratis halvdagsplass SFO 4. trinn i levekårsutsatte områder	Innstilling1	6 700	6 700	6 700	6 700
Innhold i skolen- lek og aktivitet	Innstilling1	2 600	3 000	3 000	3 000
Innhold i skolen- lesing	Innstilling1	2 000	2 000	2 000	2 000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Innhold i skolen-realfagsatsing	Innstilling1	3 000	6 000	8 000	10 000
Veiledning nyutdannede lærere	Innstilling1	850	850	850	850
Sum Nye tiltak		**15 950**	**19 881**	**23 279**	**25 279**
Nye engangstiltak					
Kartlegging av tiltak og sårbarhet PLIVO i barnehage og skole	Innstilling1	500	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		**500**	**0**	**0**	**0**
Kutt					
Chromebooks	Innstilling1	-400	-400	-400	-400
Innsparing tilsynsvakter skoler	Innstilling1	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Organisering og arbeidsprosesser	Innstilling1	-4 000	-7 000	-9 000	-11 000
Sum Kutt		**-9 400**	**-12 400**	**-14 400**	**-16 400**
Inntektsendringer					
Gratis halvdagsplass SFO 4. trinn i levekårsutsatte områder	Innstilling1	-6 700	-6 700	-6 700	-6 700
Sum Inntektsendringer		**-6 700**	**-6 700**	**-6 700**	**-6 700**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-62 411**	**-93 780**	**-135 622**	**-165 042**
Ramme 2027-2030		**4 646 593**	**4 615 405**	**4 572 068**	**4 547 148**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Bortfall av leieutgifter Fana gymnas

Bystyret vedtok 29.04.26 kjøp av Fana Gymnas med overtagelse 15.mai 2026. Bortfall av husleie utgjør en besparelse på 5,7 mill. i 2026, og 9,7 mill. fra 2027 og videre.

Brukertjeneste Garnes ungdomsskule

Ombyggingen av Garnes ungdomsskule ble ferdigstilt i januar 2026. Prosjektet har medført en utvidelse av skolens arealer på om lag 3 600 m². Arealøkningen gir økte årlige driftskostnader, blant annet knyttet til kommunale avgifter og tilsyn. Budsjettmidler til dekning av de økte driftsutgiftene er overført til skolen. Det er imidlertid ikke lagt inn økning i brukertjenester, ettersom disse tjenestene leveres av Etat for bygg og eiendom (EBE).Per i dag mottar Garnes ungdomsskule 12 uketimer brukertjenester fra EBE. I henhold til gjeldende kalkyle for brukertjenester tilsier en arealøkning på 3 600 m² et behov på totalt 34 uketimer. Dette innebærer et avvik på 22 uketimer sammenlignet med dagens nivå.Det beregnede, økte behovet for brukertjenester medfører et årlig økt budsjettbehov på om lag 0,5 mill. kroner hos EBE.

Den internasjonale skolen - økt elevprognose

Videreføring av tiltak fra revidert budsjett 2026.

Videreføring av Kollåsen og Storåsen som satelittskoler

Arbeidet med å etablere en ny skole på Rolland startet høsten 2026. De største elevene er i dag i erstatningslokaler på Eidsvåg. De yngste elevene benytter fortsatt Storåsen og Kollåsen, som ikke skal videreføres når den nye skolen er etablert.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Innføringsklasser

Innføringsklasser er et viktig tilbud for nyankomne elever som trenger ekstra språkopplæring og tilrettelegging før de overføres til ordinære klasser. I bergensskolen er det totalt 16 innføringsklasser. Fire av disse ble opprettet som en direkte følge av krigen i Ukraina. Nå er behovet for innføringsklasser mindre, og kommunen vil nå samle tilbudet på færre skoler.

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Justering i tråd med demografisk utvikling

Den største kostnadsdriveren i grunnskolen er bemanning. Bemanningsbehovet styres i stor grad av lærernormen, som fastsetter minimumsbemanning i forhold til elevtallet. Bergen kommune har hatt en nedgang i elevtallet de siste årene, og kommunens oppdaterte befolkningsprognoser fra august 2026 viser at denne utviklingen vil fortsette gjennom handlings- og økonomiplanperioden. Dette reduserer budsjettbehovet i de kommunale grunnskolene.

Elevtallet forventes å falle hvert år fremover, og i 2030 anslås det å være om lag 1 000 færre elever enn i 2026. Omtrent halvparten av nedgangen kommer på småskoletrinnet, hvor en stor andel av elevene benytter skolefritidsordningen (SFO). Færre elever gir derfor også et lavere budsjettbehov til SFO.

I tillegg vil kommunens utgifter til skoleskyss reduseres, ettersom behovet for skoleskyss i stor grad følger utviklingen i elevtallet.

Reduksjon av årsverk i skolen, tilpasning til lærernorm

Flere skoler i Bergen har i dag flere lærerårsverk enn det lærernormen krever til ordinær undervisning. Dette skyldes blant annet at flere skoler er små, og størrelsen på det enkelte trinn kan gi utfordringer for effektiv ressursbruk av lærerårsverk. Samtidig vurderes det at det finnes potensial for mer effektiv bruk av eksisterende lærerressurser ved enkeltskoler. Det legges derfor til grunn at antall lærerårsverk kan reduseres noe fra skoleåret 2026/2027.

Nye tiltak

Avsetning til økte driftsutgifter for nytt areal ved Rå ungdomsskole

Avsetningen dekker økte driftsutgifter som følge av at kommunens skoler rehabiliteres, utvides eller bygges nye, i tråd med vedtatt skolebruksplan. Driftsutgifter som for eksempel utgifter til renhold, tilsyn, kommunale avgifter mv. er forventet å øke som følge av økt areal. I 2027 øker driftsutgifter som følge av ferdigstillelse av ny idrettshall ved Rå ungdomsskole ble ferdigstilt i 2026.

Dele Mjølkeråen skole i ren barne og ungdomsskole

Kombinertskoler har i begrenset grad realisert de forventede gevinstene knyttet til fleksibel bruk av personalressurser på tvers av trinn og en helhetlig pedagogisk utvikling gjennom hele grunnskoleløpet. Etat for skole har derfor anbefalt å dele kombinertskoler som ligger nær hverandre, slik at det etableres egne barne- og ungdomsskoler. Mjølkeråen skole ble fra august 2026 delt i en barneskole og en ungdomsskole. Delingen medførte et merbehov på 0,5 mill. kroner i 2026. Fra 2027 får tiltaket helårseffekt, og budsjettbehovet øker med ytterligere 0,5 mill. kroner, til totalt 1 mill. kroner.

Gratis halvdagsplass SFO 4. trinn i levekårsutsatte områder

I budsjettavtalen for statsbudsjett 2026, ble det lagt inn midler for å tilby gratis halvdagsplass i SFO for elever på 4. trinn ved skoler i levekårsutsatte områder. I Bergen er følgende områder omfattet av områdesatsing: Solheim, Slettebakken, Loddefjord og Olsvik. Det er totalt seks skoler i området, med om lag 300 elever på fjerde trinn. Ved innføring av gratis SFO for 4. trinn ved disse skolene fra skoleåret 2026/2027, er det beregnet en kostnad for Bergen kommune på om lag 5,6 millioner kroner i 2026. Fra og med 2027 er kostnaden forventet å være om lag 12,3 millioner kroner.

Innhold i skolen- lek og aktivitet

Lek er en viktig arena for læring, fordi barn utvikler språk, sosiale ferdigheter og evnen til å utforske og løse problemer sammen med andre. Samtidig bidrar lek til trygghet, relasjoner og tilhørighet, som er sentralt for godt læringsmiljø.

Fysisk aktivitet gir energi, styrker fellesskapet og legger til rette for økt konsentrasjon, trivsel, læring, mestring og læringsutbytte.

Byrådet vil legge til rette for både mer lek og fysisk aktivitet, og foreslår derfor å sette av 2,6 mill. kr. til en satsing på dette i 2027 med ytterligere økning utover perioden.

For å lykkes med satsingen er det nødvendig med kompetanseheving for ansatte i skolen, slik at lek, bevegelse og fysisk aktivitet i større grad kan integreres i skolehverdagen, utover kroppsøvingstimene. Satsingen kan også omfatte innkjøp av utstyr og lekemateriell for å motivere og engasjere elever og lærere.

Innhold i skolen- lesing

Lesing er en grunnleggende ferdighet, er avgjørende for læring og for å kunne tilegne seg kunnskap i de øvrige fagene, og gir elever mulighet til å forstå, delta og utvikle kunnskap gjennom hele skoleløpet. De siste årene har det vært en betydelig nedgang i læringsresultatene i lesing i Norge og ellers i Europa,

Dette understreker viktigheten av å satse på elevenes leseglede, lesetrening og grunnleggende ferdigheter. Elevene leser mindre enn før, det er nedgang i leseforståelsen og evnen til utholdende lesing er svekket. På bakgrunn av dette foreslås det å sette av 2 mill kr i 2027 til en satsing på lesing i bergensskolen for å øke elevenes leseferdigheter.

Innhold i skolen- realfagsatsing

Realfagene er viktige i skolen fordi de gir kompetanse som er nødvendig for videre utdanning og arbeidsliv. Realfagene danner og grunnlaget for teknologisk utvikling og nye løsninger på samfunnsutfordringer.

På bakgrunn av trender med nedadgående resultater for eksempel PISA undersøkelsen, foreslås det avsatt 3 mill kr. til realfag i 2027, med ytterligere økning utover perioden. Midlene vil benyttes til en satsing for å oppnå bedre resultater og en styrking av realfag i skolen gjennom innkjøp av praktisk utstyr/materialer til praktisk undervisning, utvidet samarbeid med eksterne aktører som Vilvite og matematikksenteret, samt frikjøp av lærere til nettverkskoordinatorstillinger.

Veiledning nyutdannede lærere

Formålet med tiltaket er å sikre at nyutdannede lærere og barnehagelærere får kvalifisert veiledning i starten av yrkeskarrieren. Dette skal bidra til en enklere overgang fra utdanning til arbeidsliv, økt trygghet i arbeidssituasjonen og styrket bevissthet om egen kompetanse.

Ordningen har tidligere vært finansiert gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet, men er nå innlemmet i kommunens ramme. Fra høsten 2025 ble ordningen utvidet til også å omfatte barnehagelærere. Byrådet foreslår å videreføre veiledningsordningen i samme omfang som i 2025, hvor om lag 155 nyutdannede skole- og barnehagelærere mottok veiledning.

Nye engangstiltak

Kartlegging av tiltak og sårbarhet PLIVO i barnehage og skole

Kartlegging av sårbarhet og fysiske sikringstiltak ved kommunale barnehager og skoler som oppfølging av planen «Et tryggere samfunn – sammen». Kartleggingen skal identifisere behov for tiltak som kan redusere konsekvensene av Pågående livstruende vold (PLIVO), for eksempel kjøretøysperrer, adgangs- og låsesystemer, sonedeling av bygg og uteområder i tillegg til løsninger for varsling og kommunikasjon. Resultatene skal danne grunnlag for videre arbeid med beredskap ved kommunens barnehager og skoler. Det foreslås at det avsettes 0,5 mill. kr. til kartlegging av barnehager og 0,5 mill. kr. til kartlegging av skoler- totalt 1 mill. kroner i 2027.

Kutt

Chromebooks

På småtrinnet har vi i dag i snitt 1:4 dekning, mens på mellomtrinnet og ungdomstrinnet er det tilnærmet 1:1 dekning. For å redusere kostnadene foreslås det å redusere dekningsgraden av Chromebooks ytterligere i barneskolen, blant annet gjennom innkjøpsstopp, og omfordeling av enheter på tvers av trinn. Tiltaket forventes å gi en innsparing.

Innsparing tilsynsvakter skoler

Byrådet vil starte arbeidet med å gradvis erstatte tilsynsordningen med vertskapsroller og brukerbasert egentilsyn over en 5-årsperiode fra 2027. Ansvaret for skolebygg overføres til Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett etter skoletid. Aktivitetene på ettermiddagstid/kveld er i hovedsak i regi av idrettslag, korps og kulturskolen. Innsparing i 2027 er estimert til 5 mill og vil søkes løst via naturlig avgang og ansettelsesstopp.

Organisering og arbeidsprosesser

Byrådsavdeling for barnehage og skole skal arbeide kontinuerlig med effektivisering. Byrådsavdeling for barnehage og skole vil gjennomgå og effektivisere administrative prosesser i underliggende etater.

Inntektsendringer

Gratis halvdagsplass SFO 4. trinn i levekårsutsatte områder

I budsjettavtalen for statsbudsjett 2026, ble det lagt inn midler for å tilby gratis halvdagsplass i SFO for elever på 4. trinn ved skoler i levekårsutsatte områder. I Bergen er følgende områder omfattet av områdesatsing: Solheim, Slettebakken, Loddefjord og Olsvik. Det er totalt seks skoler i området, med om lag 300 elever på fjerde trinn. Ved innføring av gratis SFO for 4. trinn ved disse skolene fra skoleåret 2026/2027, er det beregnet en kostnad for Bergen kommune på om lag 5,6 millioner kroner i 2026. Fra og med 2027 er kostnaden forventet å være om lag 12,3 millioner kroner.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Alvøen skole - prosjektutvikling	2031	0	IA	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5
Christi Krybbe skoler - prosjektutvikling	2030		IA	46,7	0,0	46,7	0,0	8,7	8,7	10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,2
ENØK-prosjekter	Løpende						4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	5,0	46,1
Flaktveit skole - oppgradering	2030	UFKN 88/26	42,2	42,2	0,0	42,2	19,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,4
Forsterket avdeling Kringlebotn skole - prosjektutvikling	2032		IA	4,0	0,0	4,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling	2038		IA	68,4	0,0	68,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2	15,7	20,9
Hop oppvekstsstun - prosjektutvikling	2032	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Inneklimatiltak - skoler	Løpende						30,5	4,0	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	54,0
Innvendig oppgradering - skoler	Løpende						2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	27,0
Inventar, byggeprosjekter - skole	Løpende						4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	40,0
Kaland skole – oppgradering trafikkavvikling og uteareal (fase 1)	2027	0	IA	25,3	0,0	25,3	19,1	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,7
Kaland skole (fase 2) - prosjektutvikling	2029		IA	11,2	0,0	11,2	0,0	5,6	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,2
Kyrkjekrinsen skole - prosjektutvikling	2028	0	IA	2,0	0,0	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						7,5	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	10,7	79,0
Liland skole	2029	0	IA	29,0	0,0	29,0	6,5	0,0	1,5	15,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,5
Loddefjord skole - prosjektutvikling	2037		IA	60,7	0,0	60,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	7,9	15,8
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2033		IA	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,7	17,7	22,2	21,7	0,0	0,0	0,0	62,3

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2027-36
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	48,9	43,5	43,5	478,2
Mjølkeråen (Marikollen) skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Ny barneskole på Dokken - prosjektutvikling	2038		IA	62,0	0,0	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	17,0	32,0
Ny ungdomsskole på Nordnes - prosjektutvikling	2030		IA	55,0	0,0	55,0	6,0	9,0	15,0	15,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	55,0
Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen - prosjektutvikling	2027		IA	2,6	0,0	2,6	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
Olsvik skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Oppgradering av uteareal - skole	Løpende						2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Paradis skole - prosjektutvikling	2028	0	IA	6,5	0,0	6,5	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Rolland skole, riving og nybygg	2028	BY 120/25	497,3	497,3	0,0	497,3	145,2	75,7	96,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	316,9
Rothaugen skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	41,6	0,0	41,6	15,7	15,7	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	36,6
Rå skole, idrettshall	2026	BY 177/23	129,8	145,0	0,0	145,0	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,8
Sentral korreksjon	Løpende						-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-400,0
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende						90,6	59,7	394,3	475,7	343,7	555,6	836,8	524,6	303,6	41,6	3 626,1
Slåtthaug skole - rehabilitering og nybygg	2029	BY 27/26	631,5	631,5	0,0	631,5	193,9	192,5	94,7	46,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	527,3
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall	2029		IA	640,3	0,0	640,3	143,9	171,4	123,3	48,7	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	567,3
Tertnes skole - Gymbygget - Prosjektutvikling	2028	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelser	Løpende						7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	2,0	65,0

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ulriken erstatningsskole	2027	BY 267/24	152,0	115,0	0,0	115,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8
Ungdomsskolekapasitet i Bergen sør - prosjektutvikling	2031		IA	40,0	0,0	40,0	0,0	0,0	10,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0
Ytre Arna skole - prosjektutvikling	2028		IA	34,4	0,0	34,4	2,5	18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,6
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	2028	BY 35/24	265,0	265,0	0,0	265,0	97,9	22,2	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	135,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**1 717,8**	**2 945,2**	**0,0**	**2 945,2**	**761,8**	**572,8**	**772,6**	**602,5**	**544,7**	**654,5**	**938,2**	**604,4**	**391,2**	**150,1**	**5 992,8**

01C-Spesialpedagogiske tjenester

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet spesialpedagogiske tjenester består av Etat for tilrettelagt oppvekst, med de underliggende avdelingene pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Ressurssenter for barnehage, samt enheten Syns- og audiopedagogisk tjeneste (SAPT). Tjenesteområdet har særlig ansvar for de spesialpedagogiske tjenestene i barnehagene, og for ivaretakelsen av PPT sitt mandat på skoleområdet.

Etat for tilrettelagt oppvekst skal fungere som støttetjeneste for barnehager og skoler. Målet er å bidra til at den enkelte får et best mulig utbytte av det helhetlige læringsløpet som barnehage og skole utgjør. Tjenestene som ytes, styres i hovedsak av barnehageloven og opplæringsloven.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
PPT grunnskole	69 650	64 001	59 665	62 108	62 108	62 108	62 108
Syns-og audioped. tj. gr.skole	4 326	3 884	3 909	4 144	4 144	4 144	4 144
PPT førskole	31 565	23 915	23 915	24 972	24 972	24 972	24 972
Spesialtiltak for førskolebarn	315 958	305 569	310 247	312 011	308 081	308 081	308 081
Syns- og audioped tj. førskole	0	12	12	-0	-0	-0	-0
PPT for voksne og ungdom	4 527	4 769	4 769	4 982	4 982	4 982	4 982
Særskilt voksenopplæring	15 727	12 742	12 616	12 804	12 804	12 804	12 804
Syns-og audioped. tj.voksne	3 067	3 282	3 282	3 420	3 420	3 420	3 420
Sum	**444 820**	**418 175**	**418 416**	**424 440**	**420 510**	**420 510**	**420 510**

Utvikling og utfordringer

Mange barnehager og skoler har sterke og inkluderende fellesskap og gjør et godt arbeid for å følge opp barn og elever. Samtidig vet vi at behovene varierer, og at noen barn og elever kan ha behov for tidligere, tettere eller mer tilpasset støtte enn det de får i dag. Dette understreker betydningen av å videreutvikle praksis og sikre at alle får best mulig oppfølging.

Utviklingen de siste årene viser en særlig økning i antall barn og elever med svært omfattende hjelpebehov. Bare på området alvorlig autisme er det de siste årene påvist en firedobling i omfang. Denne utviklingen utfordrer ordinære barnehager og skoler, samtidig som det utfordrer kapasiteten på forsterkede skoler.

Barnehage

Andelen barn som mottok spesialpedagogisk hjelp i kommunale og private barnehager ble redusert fra 3,6 prosent i 2024 til 3,5 prosent i 2025. Antall timer har derimot økt, siden flere av barna har mer omfattende vansker.

Grunnskole

Andelen elever som fikk individuelt tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning) i kommunale og private skoler i Bergen hadde en svak nedgang fra 6,4 prosent skoleåret 2024-2025 til 6,3 prosent skoleåret 2025-2026.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) – organisering og kapasitet

PPT skal samarbeide med og støtte barnehager og skoler i det forebyggende arbeidet for å gi et inkluderende barnehage- og opplæringstilbud for barn som kan ha behov for ekstra tilrettelegging. I tillegg har PPT etter opplæringsloven og barnehageloven plikt til å utarbeide sakkyndige vurderinger.

Omorganisering

Før januar 2026 var PPT i Bergen kommune organisert i fire kontorer med ansvar for hver sine byområder. I saken «Omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune» vedtok bystyret å organisere PPT samlet i nye Etat for tilrettelagt oppvekst. Samorganiseringen skal bidra til en mer likeverdig behandling i både barnehage og skole, og redusert saksbehandlingstid for sakkyndige vurderinger. Dette skal oppnås gjennom å skape en felles praksis og arbeidskultur, og mer effektive arbeidsprosesser. Det er også et tydelig mål at PPT skal være tettere på barnehager og skoler for å gi bedre støtte i deres organisasjons- og kompetanseutvikling.

Foto: Andrew M.S. Buller

Ressurssenter for barnehage

Før årsskiftet 2025-2026 var den spesialpedagogiske hjelpen i barnehagene organisert gjennom bydelsvise fagsentre. Som en del av omorganiseringen av det spesialpedagogiske feltet, er de ansatte nå overført til Ressurssenter for barnehage i den nye etaten. En avgjørende endring fra den tidligere modellen er at spesialpedagogene nå har sitt daglige arbeidssted ute i de enkelte barnehagene, noe som bringer dem tettere på barna og personalet.

Spesialpedagogisk hjelp og kompetanse i barnehagene

Kommunen har ansvar for å gi spesialpedagogisk hjelp til barn som trenger det. Ansvaret gjelder barn i både private og kommunale barnehager, samt barn som ikke går i barnehagen.

Ved at spesialpedagogene nå er tettere på barnehagene, også utover de timene som gis som direkte spesialpedagogisk hjelp til enkeltbarn, er de i en bedre posisjon til å arbeide med forebygging og tidlig innsats lokalt i barnehagen. Dette gjør faglig støtte og kompetanse mer tilgjengelig for ansatte, barn og foresatte. De byomfattende teamene, med unntak av migrasjonspedagogisk team, har et særlig ansvar for å støtte barnehagene med spesifikk kompetanse, og for å gi spesialpedagogisk hjelp.

Digitalisering

Det er utfordringer knyttet til effektivitet og kvalitet i deler av tjenestene, blant annet på grunn av manglende integrasjoner mellom fagsystem og saks- og arkivsystem. Det pågår derfor et prosjekt for å utvikle en integrasjon med en mer sømløs saksbehandlingsprosess. Prosjektet ventes ferdigstilt i løpet av 2026.

Det er videre planlagt en kartlegging og en gjennomgang av digitale ressurser som er i bruk, med mål om å optimalisere porteføljen og sørge for en god systemforvaltning av valgte ressurser og verktøy.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall individsaker Team Skyfritt har vært involvert i – barnehage	7	20	20	20
Antall individsaker Team Skyfritt har vært involvert i – skole	30	40	40	40
Antall saker der Team Skyfritt har bistått barnehager på systemnivå	28	50	50	50
Antall saker der Team Skyfritt har bistått skoler på systemnivå	25	70	70	70

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid	30,0 %	27,0 %	26,0 %	23,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-2 %			
		Sykefraværsprosent				
	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet	Andel barn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven §31	3,5 %	3,5 %	3,4 %	3,3 %
	Saksbehandlingstiden for sakkyndige vurderinger skal være i tråd med lovkrav	Andel sakkyndige vurderinger ferdigstilt innen rammen på tre måneder fra mottatt henvendelse	42,0 %	60,0 %	65,0 %	80,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Nærvær

Byrådet har igangsatt et eget prosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer.

I Etat for tilrettelagt oppvekst jobbes det med å øke kompetansen på nærværsfeltet. Ved de fleste enhetene er det avdelingslederne som har ansvaret for personaloppfølgingen. Verktøyene som ligger under "Sykefraværstrappen" skal i større grad tas i bruk, og samarbeid på enhetene der man involverer Arbeidsmiljøgruppen (AMG) må systematiseres bedre, blant annet gjennom å utarbeide handlingsplaner for redusert sykefravær.

Etaten har, gjennom nærværsprosjektet, startet et systematisk arbeid med nærvær. Dette involverer blant annet lederopplæring.

Redusere saksbehandlingstid

Våren 2025 ble sak om omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune vedtatt. Saken skal blant annet bidra til å løse utfordringene knyttet til lang saksbehandlingstid i de spesialpedagogiske tjenestene gjennom å samorganisere- og lokalisere de fire tidligere PPT-kontorene i Bergen kommune. De siste målverdiene gjennomført høsten 2025 og våren 2026 viser en nedgang i saksbehandlingstid.

Gjennom ny organisering mener bystyret det vil legges bedre til rette for å utvikle felles praksis, arbeidskultur og mer effektive arbeidsprosesser. Samorganiseringen vil også gi et større faglig miljø og i større grad tilrettelegge for effektiv utnyttelse av ressurser, både ved sykefravær og intern kompetanseheving.

Inkluderende praksis

Et sentralt virkemiddel for å redusere behovet for spesialpedagogiske vedtak er å arbeide for en mest mulig inkluderende allmennpedagogisk praksis. Alle barn har rett på en barnehagehverdag tilpasset deres behov. Det er et mål at alle barn skal kunne oppleve god tilrettelegging og et inkluderende fellesskap i det ordinære barnehagetilbudet.

Det pågår et nasjonalt kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PPT, som nå har blitt en del av ordningen med kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole. Arbeidet med kompetanseløftet startet opp i Bergen i 2021. Det er etablert et overordnet partnerskap med NLA Høgskolen i Bergen, Høgskulen på Vestlandet (HVL) og Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (NSLA) ved Universitetet i Stavanger.

Bedre samhandling

I planene på oppvekstfeltet fokuseres det på samhandlingen mellom kommunale og ikke-kommunale tjenester til barn og unge. Bedre samhandling mellom kommunens tjenester er sentralt for å oppnå et inkluderende tilbud, og redusere andelen barn med behov for spesialpedagogiske vedtak. Det er etablert tettere samarbeid på overordnet nivå i kommunen, både på etatsnivå og på ledernivå i byområdene, og det arbeides på tvers av etatene for å forbedre det tverrfaglige arbeidet. Etat for barn og familie skal i gang med å evaluere de tverrfaglige utviklingsteamene. Etter evalueringen vil Etat for tilrettelagt oppvekst samarbeide med Etat for barnehage og Etat for barn og familie om en ny samarbeidsavtale og ny struktur for de tverrfaglige utviklingsteamene i barnehagene.

Sentrale føringer for å nå mål på tjenesteområdet:

- Gjennomføre tiltakene i «Spør oss!» Strategi og handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Gjennomføre tiltakene i «Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen»
- Gjennomføre tiltak i «Sammen for kvalitet – læring og medvirkning»
- Gjennomføre tiltakene i «Sammen for kvalitet - lek og medvirkning»
- Gjennomføre tiltak i «Skolebruksplan for Bergen 2021-2030»
- Gjennomføre tiltakene i «Barnehagebruksplan 2022-2035»
- Følge opp tiltakene i Strategi for oppvekst og Se meg, hør oss – Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier i Bergen

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**418 175**	**418 175**	**418 175**	**418 175**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**15 665**	**15 665**	**15 665**	**15 665**
Sum Tekniske justeringer		**-5 019**	**-5 019**	**-5 019**	**-5 019**
Prisjustering og diverse endringer		**10 646**	**10 646**	**10 646**	**10 646**
Konsekvensjustert ramme		**428 820**	**428 820**	**428 820**	**428 820**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Bosetting, spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barnehagebarn	Innstilling1	-1 380	-2 310	-2 310	-2 310
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**-1 380**	**-2 310**	**-2 310**	**-2 310**
Effektivisering					
Omorganisering av Etat for spesialpedagogiske tjenester	Innstilling1	-2 700	-5 700	-5 700	-5 700
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-300	-300	-300	-300
Sum Effektivisering		**-3 000**	**-6 000**	**-6 000**	**-6 000**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-4 380**	**-8 310**	**-8 310**	**-8 310**
Ramme 2027-2030		**424 440**	**420 510**	**420 510**	**420 510**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bosetting, spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barnehagebarn

Bosettingen av flyktninger har gått ned de siste årene, og fra 2027 og utover estimeres 200 flyktninger hvert år. Reduksjonen i antall bosatte, medfører også færre barn i barnehagealder. En konsekvens av dette er at det fremover forventes reduksjon i behovet for midler til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for bosatte barnehagebarn.

Effektivisering

Omorganisering av Etat for spesialpedagogiske tjenester

Omorganiseringen av Etat for spesialpedagogiske tjenester har avdekket et samlet innsparingspotensial på om lag 14,5 mill. kroner. Av dette ble 7,3 mill. kroner effektuert i 2026, mens resterende innsparing forventes realisert fra 2027.

Besparelsene er knyttet til følgende tiltak:

- Effektivisering av administrative funksjoner: Reduksjon tilsvarende ca. 10,8 administrative årsverk, med en kostnadsbesparelse på om lag 11 millioner kroner.
- Samlokalisering av PPT og PPS: Ved samlokalisering av disse tjenestene er utigfter til husleie redusert.

Det presiseres at tidspunktet for realisering av besparelsene er usikkert, da dette vil være avhengig av videre prosess for omorganisering og eventuelle omstillingstiltak.

Reduserte leieutgifter i BEHO

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO) har igangsatt et arbeid for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler, noe som gir reduserte utgifter.

02-Barnevern

Om tjenesteområdet

Barnevernet i Bergen er organisert i fire lokale barnevernstjenester, barneverntjeneste for enslige mindreårige flyktninger, og én byomfattende enhet for barnevernvakt, utekontakt, fosterhjemsveiledning- og tilsyn.

Den kommunale barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Tjenesten skal vurdere bekymringsmeldinger, foreta undersøkelser av barnets omsorgssituasjon, fatte vedtak etter lov om barneverntjenester, forberede saker for behandling i Barneverns- og helsenemnda, og iverksette og følge opp tiltak.

De fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester driftes fra Etat for barn og familie. Ulike tjenester for barn og unge under tjenesteområdene 02, 03D, 04A, 05A og 05B påvirker hverandre, og må ses i sammenheng.

Budsjett for tjenesteområdet fordeles inn i ulike tjenester. Barnevernstjenesten omfatter personell, drift og saksbehandling i barnevernstjenestene i bydelene, inkludert arbeid som utføres av ansatte og annet personell engasjert av barnevernstjenesten. Barnevernvakten omfatter personell og drift ved Barnevernvakten i Bergen. Tiltak i familien gjelder barnevernstiltak for barn som ikke er plassert av barnevernet, herunder hjelpetiltak for barn og familier, plasser ved sentre for foreldre og barn samt tiltaksstillinger i barnevernstjenesten. Tiltak utenfor familien omfatter tiltak for barn som mottar oppfølging utenfor egen familie, herunder fosterhjem, beredskapshjem, barne- og ungdomshjem, akuttinstitusjoner, støttekontakter, tilsynsførere i fosterhjem og øvrige hjelpetiltak som iverksettes i tillegg til plassering.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Barneverntjeneste	334 707	339 109	340 445	346 711	344 711	344 711	344 711
Barnevernvakt	14 797	16 117	16 388	16 762	16 762	16 762	16 762
Tiltak i familien	81 488	81 509	97 752	100 290	100 290	100 290	100 290
Tiltak utenfor familien	627 218	654 020	652 574	663 842	663 842	663 842	663 842
Sum	**1 062 812**	**1 090 754**	**1 107 159**	**1 127 605**	**1 125 605**	**1 125 605**	**1 125 605**

Utvikling og utfordringer

Ny barnevernlov er vedtatt.

Bergen har over tid fulgt en nasjonal trend med færre barn og unge med tiltak fra barnevernet. Selv om færre barn får tiltak fra barnevernet, øker bruken av ressurskrevende tiltak og dermed et vedvarende høyt kostnadsnivå på budsjettområdet. Sammenlignet med andre storbykommuner ligger Bergen høyt på plasseringer i institusjon, og det er en økning i akutte tiltak. Utviklingen henger tett sammen med økning i psykiske lidelser og rus hos unge, samt kriminalitet utført av barn og unge.

At flere barn og unge har sammensatte utfordringer, gjør det vanskelig å rekruttere kvalifiserte fosterhjem. Dette fører ofte til at barn og unge blir lenger i midlertidige løsninger som beredskapshjem, og at oppholdstiden på institusjon blir lenger enn ønskelig. Ansvaret for institusjonsplassering og spesialiserte fosterhjem ligger hos Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Svakheter i det statlige tiltaksapparatet fører til at kommunen ikke alltid tilbys egnede tiltak når det er behov for det. For å møte disse utfordringene og kunne gi et godt tilbud til barn som trenger det fremover, samarbeider Bergen kommune tett med Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) om å rekruttere flere fosterhjem.

Barn og foreldre med oppfølging fra barnevernet er ofte i kontakt med både kommunale og statlige tjenester. Kommunen jobber for å sikre tettere og mer koordinert samhandling mellom barnevern, oppveksttjenester, helsetjenester, politi og andre statlige instanser for å sikre helhetlig og effektiv hjelp til barn og unge i sårbare situasjoner. Barnevernreformen skal bidra til at kapasiteten i barnevernet bedres ved at flere barn og unge skal få tidlig og adekvat hjelp av andre oppvekst- og helsetjenester. Samtidig tar det tid å bygge opp tjenester utenfor barnevernet med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å avdekke problemutvikling og iverksette tiltak og oppfølging.

Barnevernet i Bergen har de siste årene satset stort på utviklingsarbeid, både når det gjelder organisering, kompetanse, styring av tjenesten, HMS og rekruttere og beholde ansatte. Evaluering og justeringer av pågående innsatser er viktig for å øke kvalitet og få ned sykefravær og turnover. Barnevernet har etablert et godt internkontrollsystem som gjør det i stand til å selv avdekke risikoområder og iverksette nødvendige tiltak. Det er samtidig viktig å anerkjenne at tjenesten har vært i et betydelig endringsarbeid over tid, noe som påvirker endringskapasitet. Det blir derfor nødvendig å gjennomføre nye tiltak i et tempo som organisasjonen mestrer.

Nasjonale føringer i form av ny barnevernlov, høyesterettsavgjørelser, barnevernsreformen, samt avgjørelser i Den europeiske menneskerettsdomstolen, presiserer barnevernets formål og mandat. Mange av endringene setter tydelige krav til hvordan barnevernet og kommunen skal håndtere barnevernfaglige oppgaver på en god og forsvarlig måte. Strengere krav til dokumentasjon og omfattende vurderinger krever økt administrativt arbeid. Kommunen har jobbet systematisk de siste årene med å øke ansattes kapasitet til å omstille, endre og følge opp føringene på en god måte for å sikre at endringene får ønsket effekt.

Det er avdekket at saksbehandlingen i barnevernet ikke holder god nok kvalitet, og det er variasjon i bruk av hjelpetiltak i byområdene. I tillegg er det variasjon i utnyttelse av barne- og familiehjelpene, og bruk av tiltak i egen regi og kjøp fra ideelle aktører. Alle enhetene arbeider med forbedrings- og effektiviseringstiltak knyttet til hjelpetiltakene, herunder vurdering av terskler, innhold, omfang og varighet.

Etat for barn og familie fikk i 2024 i oppdrag å prøve ut Dialogprosess i en barneverntjeneste og etablere et forskningssamarbeid knyttet til metoden. Dialogprosess er en metode i barneverntjenesten for å styrke samarbeid, medvirkning og forståelse mellom foreldre, barn og barneverntjenesten i alvorlige barnevernssaker. Dialogprosess avholdes på et tidlig tidspunkt, helst før det er aktuelt å fremme sak for Barnevernsnemnda, og er et supplement til Barnevernsnemnda sin samtaleprosess. Dialogprosess har siden 2024 blitt tatt i bruk ved to barnevernstjenester. Evalueringen av piloten viser gode erfaringer med tiltaket. Byrådet vil derfor rulle det ut til alle barnevernstjenestene.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (f.252)	58,4 %	59,8 %	45,3 %	58,1 %	61,7 %	
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	19 439	20 041	13 285	18 210	17 266	16 281
Produktivitet						
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	70,0 %	87,0 %	94,0 %	92,0 %	94,0 %	
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) (B) *)	76 962	74 375	86 344	117 278	70 532	79 933
Dekningsgrad						
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	1,9 %	1,8 %	1,7 %	1,8 %	1,8 %	
Økonomi						
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr) *)	111 354	108 457	111 938	96 810	96 979	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Barnevern

Prioritering, behov og produktivitet

Bergen har som langsiktig mål å styrke det forebyggende arbeidet for barn, ungdom og familier gjennom andre tjenester enn barnevernet. Den ønskede effekten er å redusere behovet for barnevernstiltak over tid.

KOSTRA-tallene viser at andelen barn med barnevernstiltak er relativt stabil, samtidig som kommunen ser en nedgang i antall barn med tiltak. Likevel er det høy ressursbruk per innbygger 0-17 år og en høy andel utgifter knyttet til barn som er plassert utenfor hjemmet, sammenlignet med øvrige kommuner. Dette tyder på at de barna som mottar tjenester har mer omfattende og ressurskrevende hjelpebehov.

Dette understøttes også av at Bergen har en høyere andel barn plassert utenfor hjemmet enn sammenligningsgrunnlaget, samtidig som andelen barn som mottar hjelpetiltak i hjemmet er lavere. Indikatoren for andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet viser også at en betydelig del av ressursene benyttes til tiltak utenfor hjemmet.

Dekningsgrader

Bergen ligger på nivå med sammenlignbare storbykommuner når det gjelder andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år.

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Barnevern

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel barn flyttet til slekts- og nettverksfosterhjem i løpet av året	54,0 %	79,0 %	86,0 %	75,0 %
Andel barn med vedtak om hjelpetiltak der hjelpen fås fra Barne- og familiehjelpen i løpet av året	42,0 %	31,0 %	35,0 %	40,0 %
Andel barn med vedtak om hjelpetiltak der hjelpen fås fra Utekontaktens tiltaksavdeling i løpet av året	0,0 %	21,0 %	21,0 %	25,0 %
Antall barn flyttet til kommunalt fosterhjem i løpet av året	50	46	48	50
Antall barn med bekymringsmelding	1 920	1 862	1 855	1 850
Antall barn med institusjonsplassering i løpet av året 0-24 år	108	111	128	120
Antall barn som har fått gjennomført familieråd i løpet av året	40	66	62	80
Antall bekymringsmeldinger til barnevernet	3 948	3 993	3 912	3 900
Barn og unge (0-17 år) med omsorgstiltak i løpet av året	322	302	288	270
Barn og unge (0-24 år) med barneverntiltak i løpet av året	1 963	1 906	1 872	1 800
Barn og unge (0-24 år) med hjelpetiltak i løpet av året	1 603	1 575	1 548	1 530

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	1,4 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kommunen tilbyr hjelp som reduserer behov for inngripende tiltak, og sikrer at barn og unge får rett hjelp når de trenger det	Andel barn og unge med vedtak om plassering som bor i institusjon	15,0 %	18,0 %	12,0 %	12,0 %

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
		Andel plasserte barn med individuell plan			70%	80%
		Antall barn og unge med botid i beredskapshjem i over ett år			0	0

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Barnevernreformen innebærer at kommunene skal forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt, og hjelp skal gis til rett tid. Det er et lovkrav at alle kommuner skal ha en plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker. I Bergen er dette Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier og Handlingsplan for barnevernet. Disse planene er forankret i Strategi for oppvekst som ble behandlet av bystyret i 2023. Strategien inneholder kommunens mål og strategier for å bedre legge til rette for tidlig hjelp og helhetlig oppfølging av barn og unge med sammensatte hjelpebehov.

Barnevernet skal ha kapasitet til å forebygge eskalering av vansker, men skal også sikre at barn og unge får hjelp på riktig nivå. Det er et mål at barn og unge skal ha mulighet til å bo med sine foreldre, og dersom det ikke er mulig skal de få tilbud om fosterhjem, fortrinnsvis i slekt og nettverk. Samtidig er det noen barn og unge som har behov for spesialiserte tjenester og trenger opphold i institusjon. Bergen kommune ønsker å forebygge at det blir behov for institusjonsplasseringer, samtidig skal barn og unge sikres at de får dette tilbudet om de trenger det. Det er også viktig for et godt hjelpetilbud at barn og unge får tiltakene de har behov for, og at de ikke må bli lenge i tiltak som skal være midlertidige.

Byrådet har tydelige forventninger til at tjenestene gir helhetlig og tilpasset hjelp, og at kravene til rettssikkerhet og forsvarlig oppfølging er ivaretatt. Sammen med øvrige oppvekstttjenester skal barnevernet være en sentral aktør i å gi effektiv hjelp til utsatte familier når de trenger det. Individuell plan kan være et godt verktøy for å sikre en koordinert oppfølging av barn som trenger langvarig hjelp fra flere tjenester, og byrådet ønsker at andelen barn og unge i barnevernet som har individuell plan skal øke.

Omfanget av barn og unge som har utfordringer med rus og kriminalitet er økende både i kommunalt og statlig barnevern. Byrådet tar denne utfordringen på alvor og satser på flere tiltak som skal tilby disse barna bedre oppfølging. Mer beskrivelse av tematikken finnes på tjenesteområde 04A, og i saksdokumentene som finnes her.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**1 090 754**	**1 090 754**	**1 090 754**	**1 090 754**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**39 974**	**39 974**	**39 974**	**39 974**
Sum Tekniske justeringer		**-2 623**	**-2 623**	**-2 623**	**-2 623**
Sum Utgående engangstiltak		**-3 500**	**-3 500**	**-3 500**	**-3 500**
Prisjustering og diverse endringer		**33 851**	**33 851**	**33 851**	**33 851**
Konsekvensjustert ramme		**1 124 605**	**1 124 605**	**1 124 605**	**1 124 605**
Nye tiltak					
Innføre modellen «Dialogprosess»	Innstilling1	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak		**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**
Nye engangstiltak					
Midlertidige lokaler Familiens hus Arna og Åsane	Innstilling1	2 000	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		**2 000**	**0**	**0**	**0**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**3 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**
Ramme 2027-2030		**1 127 605**	**1 125 605**	**1 125 605**	**1 125 605**

Nye tiltak

Innføre modellen «Dialogprosess»

I tråd med Handlingsplan for barnevernet, har barnevernet i Bergen prøvd ut en metode som gir foresatte og barn tilgang på juridisk hjelp når saken er så alvorlig at den kan gå til nemnd- og domstolsapparatet. Metoden heter «Dialogprosess», og bidrar til dialog, kontradiksjon og medvirkning. Byrådet valgte å teste ut modellen som pilot i et byområde med mål om å delta i forskning og hente gevinster knyttet til medvirkning, samarbeid, færre saker for nemndsapparat, bedre dokumentasjon og mer støtte og trygghet for kontaktpersoner i vanskelige samtaler. Tiltaket skal evalueres og justeres før implementering i de andre byområdene. Pilotering startet i Bergenhus/Årstad, og det ble gitt opplæring i prosessen for de ansatte. Det er etablert kontakt med Universitetet i Stavanger, der Bergen nå er en del av forskningsarbeidet på metoden. Innføringen av modellen "Dialogprosess" som pilot er i tidligere Handlings- og økonomiplan 26-29 vedtatt som et utgående engangstiltak på 1 mill, som utløper i 2026. Byrådet foreslår å videreføre piloten som en del

av driften til barnevernet. Tiltaket skal evalueres og justeres før implementering i de andre byområdene.

Nye engangstiltak

Midlertidige lokaler Familiens hus Arna og Åsane

Som følge av utflyttingen fra Familiens Hus i Arna og Åsane ved utgangen av 2025, oppstod det behov for midlertidige erstatningslokaler. Husleiekostnaden på totalt 6,5 mill. kroner er fordelt med 2,0 mill. kroner på tjenesteområde 02 Barnevern og 4,5 mill. kroner på tjenesteområde 05A Forebyggende helsetjenester.

03A-Tjenester til eldre

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunale helse- og omsorgstjenester for hjemmeboende innbyggere over 65 år og beboere i helseinstitusjoner.

Tjenester til hjemmeboende inkluderer helsehjelp og praktisk bistand i hjemmet, avlastningstilbud, støttekontakt og aktivitetstilbud. Disse tjenestene er blant annet tilpasset eldre med ulike helseutfordringer og nedsatt funksjonsevne. Bergen kommune satser særlig på tjenester som forebygger og reduserer hjelpebehov og bidrar til at flere kan bo hjemme lenger. Kommunen tilbyr også kommunale og privat-ideelle omsorgsboliger, omsorg pluss-boliger (med stedlig bemanning), behandlingssentre og sykehjem. Behandlingssentre tilbyr korttidsopphold, mens sykehjem dekker behovet for langtidsopphold.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Åpne aktivitetstilbud eldre	10 634	68 553	9 155	9 348	9 348	9 348	9 348
Dagsenter eldre	79 796	92 023	92 623	94 573	94 573	94 573	94 573
Miljøtiltak i bolig	44 328	40 573	41 443	42 379	42 379	42 379	42 379
Andre velferdstiltak eldre	41 966	49 607	46 825	41 998	41 498	41 498	41 498
Hverdagsrehabilitering	19 116	20 614	22 730	23 159	23 159	23 159	23 159
Sykehjem døgnopphold eldre	2 493 634	2 324 154	2 376 274	2 555 975	2 543 125	2 505 595	2 530 645
Utskrivningsklare pasienter i somatiske sykehus	6 268	4 102	7 402	2 297	2 297	2 297	2 297
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger eldre (omsorg+)	179 167	165 422	169 310	167 762	167 762	167 762	167 762
Praktisk hjelp og bistand eldre	76 876	78 095	80 374	81 522	81 522	81 522	81 522
Personlig assistent (BPA) - eldre	21 067	20 393	20 393	27 835	27 835	27 835	27 835
Hjemmesykepleie eldre	1 339 933	1 344 855	1 304 362	1 356 539	1 409 156	1 505 966	1 571 932
Byggdrift sykehjem	367 337	339 405	335 330	345 007	335 542	326 459	325 918
Byggdrift aldershjem	270	145	145	-0	-0	-0	-0
Byggdrift omsorgsboliger	-10 862	7 824	-1 392	-649	-649	-649	-649
Byggdrift Heldøgnsbemannede omsorgsboliger (omsorg+)	-32 224	-21 724	-20 524	-21 807	-21 807	-21 807	-21 807
Byggdrift trygdeboliger	-10 242	-8 770	-9 203	-9 233	-9 233	-9 233	-9 233
Sum	**4 627 064**	**4 525 270**	**4 475 247**	**4 716 704**	**4 746 506**	**4 796 703**	**4 887 178**

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune står overfor store utfordringer med mangel på helsepersonell og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. For å kunne prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest, er det nødvendig å fortsette arbeidet med å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et bærekraftig spor.

En sentral årsak til utfordringene er et økende behov for helse- og omsorgstjenester som følge av flere eldre i befolkningen. I økonomiplanperioden 2027-2030 forventes antallet innbyggere i aldersgruppen 80-89 år å øke med om lag 17 prosent, mens antallet innbyggere som er 90 år og eldre ventes å stige med 14 prosent (SSB, tabellene 07459 og 14746).

Tjenestene arbeider målrettet med tiltak for å redusere risikoen for kostnader utover budsjettrammen. Et sentralt tiltak har vært prosjektet "Tjenestetildeling og - utmåling", som finner forbedringsområder. I tillegg deltar tre tjenestesteder i Etat for hjemmebaserte tjenester og Etat for behandlingssentre og sykehjem som piloter i tiltaket "Sammen i balanse". Formålet med tiltaket er å sikre en god økonomi- og personalforvaltning ved å redusere merforbruket og hjelpe enheter og avdelinger med å komme i økonomisk balanse.

Prosjekt "Redusert vikarbruk" ble opprettet i 2025 på bakgrunn av Handlings- og økonomiplan for 2025-2028. Prosjektet har gjennomført kartlegginger og analyser i utvalgte enheter med høyt og lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. Prosjektet har bidratt til reduksjon i utgifter, men det krever kontinuerlig arbeid for å opprettholde de gode resultatene. Gjennom nærværsprosjektet til Bergen kommune arbeides det systematisk med å redusere sykefraværet og øke nærværet.

Satsing på forebygging, tidlig innsats og rehabilitering

Bergen ligger høyest av de fire største bykommunene (Oslo, Trondheim og Stavanger) når det gjelder andel innbyggere over 80 år som mottar utvalgte hjemmetjenester i perioden 2022-2025 (SSB, tabell 12209). Samtidig har alle fire kommunene siden 2015 hatt en nedgang i andel eldre med hjemmetjenester. Årsakene til nedgangen i antall brukere i hjemmebaserte tjenester er sammensatte, men kan indikere at kommunens satsing på tidlig vurdering og innsats lykkes ved at en større andel klarer seg uten eller med mindre omfattende tjenester. Kommunen har ulike tjenester som fremmer forebygging, tidlig innsats og rehabilitering, for eksempel vurderingsteam, hverdagsrehabilitering, helsetjenesteteam, velferdsteknologi og digitale løsninger. Det arbeides også målrettet med å kommunisere hva innbyggerne selv kan gjøre for å ta gode valg for egen helse, bevare egen mestringsevne og kunne bo lenger hjemme.

Brukere i Bergen kommune tildeles i gjennomsnitt mer tjenester i 2025 enn i 2024, og også mer tjenester sammenlignet med de andre bykommunene (ssb.no, tabell 09933). At Bergen har en høyere andel av de eldste eldre, de over 80 år, kan være en forklaring på det. Vi vet at behovet for tjenester øker med økende alder.

Bergen har også høyest forsørgerbrøk for eldre, tett etterfulgt av Stavanger. Forsørgerbrøken er forholdet mellom innbyggere i yrkesaktiv alder (20-64 år) og eldre (over 65 år). Ved utgangen av økonomiplanperioden vil Bergen og Stavanger ha en forsørgerbrøk på 0,3. Det betyr at det vil være 30 eldre innbyggere per 100 yrkesaktive personer. Når andelen eldre øker og andelen yrkesaktive reduseres, blir det enda viktigere å jobbe for at eldre får flest mulig friske leveår. Derfor er forebygging, tidlig innsats og rehabilitering viktige strategier.

Nye behandlingssentre og sykehjem

På tilsvarende måte som for hjemmebaserte tjenester har Bergen den høyeste andelen innbyggere over 80 år med langtidsopphold i sykehjem, blant de fire største kommunene. Samtidig har alle

kommunene over tid hatt en gradvis reduksjon i andelen eldre med institusjonsopphold (SSB, tabell 12209).

I årene som kommer forventes dekningsgraden for sykehjemsplasser å avta, som følge av en betydelig økning i antall eldre innbyggere. Byrådets mål er å øke antall plasser i sykehjem og redusere ventetiden for tildeling av langtidsplass. Det pågår derfor flere prosjekter knyttet til planlegging og utbygging av nye sykehjem:

- Midtbygda behandlingssenter (100 plasser) er klar for innflytting i januar 2027.
- Loddefjordåsen behandlingssenter er under bygging og forventes ferdigstilt i andre kvartal 2028 (90 plasser). Beboerne på Frieda Fasmers minne (66 plasser) skal flytte til det nye sykehjemmet.
- Fageråshjemmet (110 plasser), skal erstatte Slettemarken sykehjem (51 plasser).
- Haugatun sykehjem (120 plasser) skal bygges på nabotomten til Frieda Fasmers minne.
- Tomtesøk for nytt sykehjem (rundt 150 plasser).
- Ekstern utlysning av et privat sykehjem (rundt 200 plasser).
- Et nytt sykehjemsbygg i regi av ideell organisasjon (kombinasjon av byggeoppdrag og driftsoppdrag med 100 plasser).

Mangel på kvalifisert arbeidskraft

Det er betydelig mangel på kvalifisert arbeidskraft i helse- og omsorgstjenestene. Etat for hjemmebaserte tjenester og Etat for behandlingssentre og sykehjem hadde per 31.12.25 tilsammen over 300 ledige stillinger. Mangel på helsefagarbeidere og bemanning i helgestillinger er særlig utfordrende. Situasjonen fører til økt bruk av overtid og vikarer for å sikre nødvendig drift. Vikarbehovet henger også sammen med høyt sykefravær. I perioden januar til mai 2026 var gjennomsnittlig sykefravær 13,7 prosent i Etat for hjemmebaserte tjenester og 14,8 prosent i Etat for behandlingssentre og sykehjem. Det er en økning sammenlignet med samme periode i fjor. Det arbeides målrettet og systematisk med å rekruttere og beholde medarbeidere, og med å utvikle en heltidskultur i helse- og omsorgstjenestene.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgtjenesten (B) *) **)	25 792	26 176	24 736	22 155	23 592	23 876
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 562 192	1 577 016	2 239 748	1 551 468	1 730 461	1 698 412
Dekningsgrad						
67-79 år Heimeteneste Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	57,6	52,6	59,5	52,7	60,0	
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov (B)	37,6 %	39,1 %	35,6 %	35,1 %	21,9 %	33,4 %

Gjennomsnittlig tall timer i uka til heimesykepleie og praktisk bistand, alle aldre, alle bistandsbehov	11,8	12,4	10,7	7,7	8,6	
over 80 år Heimeteneste Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	238,7	231,2	216,4	208,2	221,1	
over 80 år Institusjonstenester Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	124,9	121,5	106,3	121,6	117,0	
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	19,5 %	18,8 %	15,9 %	17,1 %	18,3 %	15,4 %
Kvalitet						
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	70,3 %	68,9 %	64,9 %	74,8 %	75,8 %	
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,86	0,85	0,52	0,94	0,87	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Tjenester til eldre

Nøkkeltallene innenfor KOSTRA-området «pleie og omsorg» omfatter alle tjenester som inngår i tjenesteområdene Tjenester til eldre, Tjenester til funksjonshemmede, Tjenester til utviklingshemmede og Psykisk helse. Nøkkeltallene blir derfor generelle, og gir ikke spesifikk informasjon om de nevnte tjenesteområdene.

Nivået på indikatoren *Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie og omsorgstjenesten* viser at Bergen fortsatt har størst ressursbruk av de fire største kommunene på dette området. Ressursbruken har gått noe opp pr. innbygger i 2025 sammenliknet med året før. I Oslo, Trondheim og Stavanger har utgiftene gått noe ned.

Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass viser enhetskostnaden (produktiviteten) for institusjonsplassene som kommunen selv produserer. Korrigert for prisvekst var utgiftene i Bergen om lag 15 000 mer per plass i 2025 sammenliknet med 2024. Bergen hadde i 2025, nest etter Trondheim, lavest utgifter per kommunal plass av sammenliknende områder.

Det har blitt gradvis færre *brukere av omsorgstjenester* de siste årene målt pr. innbygger. Dette gjelder både i gruppen 67-79 år og gruppen 80 år og eldre, og gjelder både i Bergen, Stavanger, Trondheim og Oslo. Bergen har fortsatt flest av de eldste hjemmetjenestebrukerne, og har sammen med Trondheim flest brukere 80+ i institusjon. Samtidig har andelen brukere med *omfattende bistandsbehov* blitt gradvis høyere. Ved utgangen av 2015 hadde 29 % av brukerne i Bergen (institusjon + hjemmetjenester) omfattende bistandsbehov. Ved utgangen av 2025 var denne andelen 39 %.

Bergen kommune har store utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig helsepersonell. Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helsefagutdanning fortsetter å synke, og var i 2025 i Bergen 68,9 prosent mot 70,3 prosent året før.

Trondheim hadde i 2025 flest *legetimer per uke per beboer i sykehjem*. Bergen og Stavanger følger rett etter, mens Oslo har vesentlig mindre tid pr. beboer.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall brukere som har fått oppfølging av vurderingsteam i løpet av året	2 777	2 666	2 729	2 791
Antall brukere som har fått tjenesten hverdagsrehabilitering i løpet av året	413	490	537	549
Antall institusjonsplasser og boliger med heldøgnsomsorg i forhold til antall innbyggere 80 år og over (dekningsgrad).	20,9 %	20,4 %	19,5 %	18,4 %
Antall omsorg pluss-boliger 31.12	267	267	267	267
Antall sykehjemsplasser 31.12	2 381	2 413	2 413	2 413
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	4,8 %	4,5 %	4,3 %	4,3 %
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	14,6 %	14,4 %	13,8 %	13,8 %
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 90 år og over som mottar helsetjenester	670	636	671	664
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 67 - 79 år som mottar helsetjenester	1 123	1 129	1 091	1 098
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 80 - 89 år som mottar helsetjenester	1 217	1 269	1 291	1 387
Trygghetsalarm - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har trygghetsalarm	22,6 %	22,1 %	21,1 %	21,1 %
Trygghetsalarm - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har trygghetsalarm	67,6 %	66,1 %	68,1 %	68,1 %

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Aktiv og selvstendig i eget hjem	Andel nye søkere av helsetjenester i hjemmet (HSY) som ikke har behov for HSY etter oppfølging av vurderingsteam	47,5 %	47,5 %	50,0 %	50,0 %
		Andel av befolkningen 80+ som ikke mottar kommunale helse- og omsorgstjenester i hjemmet	64,0 %	65,0 %	66,0 %	67,0 %
		Kapasitetsutnyttelse aktivitetssentre for eldre	55,0 %	70,0 %	80,0 %	80,0 %
	Aktiv og selvstendig i eget hjem	Andel innbyggere 80+ som har velferdsteknologisk hjelpemiddel fra kommunen	25,5 %	26,0 %	27,0 %	29,0 %

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det	Andel av innbyggere 80 år og eldre som har plass i sykehjem	17,4 %	16,4 %	16,3 %	15,7 %
	Bærekraftig personalforvaltning	Andel helsepersonell med fast stilling - Etat for behandlingssentre og sykehjem / Etat for hjemmebaserte tjenester	96,0 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
		Antall sykehjem som har tatt i bruk digitalt tilsyn	0	3	10	21
	Måltidstilbud og ernæringsoppfølging som fremmer helse, trivsel og mestring	Andel middager produsert ved lokalt institusjonskjøkken	32,0 %	32,0 %	38,0 %	50,0 %
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid	17,8 %	15,0 %	10,0 %	7,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,93 %			
		Sykefraværsprosent				

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Aktiv og selvstendig i eget hjem

Systematisk tidlig innsats og rehabilitering, og riktig nivå på tjenestene til rett tid, er sentralt for at hjemmeboende brukere skal kunne leve gode og aktive liv lengst mulig. Når innbyggere søker om helse- og omsorgstjenester for første gang får de raskt hjelp av et tverrfaglig vurderingsteam som kartlegger behovet, samtidig som de får helsetjenester som bidrar til at den enkelte gjenvinner ferdigheter så langt som mulig. De som etter endt vurdering har behov for tjenester, overføres til kommunens helsetjenesteteam og/eller omsorgsteam. Tidlig innsats, god ernæringsoppfølging og tilrettelegging for økt selvstendighet er viktig både for den enkelte og for en bærekraftig utvikling av tjenestene.

Velferdsteknologi bidrar til at flere eldre kan bo trygt i eget hjem, og kommunen tilbyr en rekke ulike teknologiske hjelpemidler. Det er en målsetning å øke bruken av velferdsteknologi ytterligere.

For hjemmeboende eldre som har behov for aktivitet i hverdagen og sosial kontakt med andre kan seniorsenter eller aktivitetssenter for eldre være gode tilbud. Det er et mål å øke kapasitetsutnyttelsen på aktivitetssentrene slik at flere eldre som trenger tilbudet, får plass.

Bolig og institusjonstilbud til eldre som trenger det

Bergen kommune har flere planlagte sykehjemsprosjekter i perioden 2027-2030.

Byrådet har vedtatt atnye sykehjem som hovedregel skal bygges med produksjonskjøkken. Målsetningen er at flere lokale produksjonskjøkken på sykehjem skal gi ferskprodusert mat og økt matglede. Gullstøltunet institusjonskjøkken reetableres med oppstart i 2027. Kjøkkenet skal produsere og levere ferskproduserte middager til flere enheter i bydelen. Byrådet vil også styrke og samle kjøkkendrift og matomsorg i en egen enhet, med mål om et forbedret mattilbud til enheter både med og uten institusjonskjøkken.

Bærekraftig personalforvaltning og god økonomistyring

Tjenestene jobber aktivt med å rekruttere og beholde helsepersonell. Det viktigste tiltaket er å lyse ut faste stillinger.

Digitalt tilsyn på sykehjem skal tas i bruk for å redusere behovet for helsepersonell særlig på natt, og for å gi økt trygghet for beboerne.

Byrådet har vedtatt flere tiltak for å sikre tilpasning til en mer bærekraftig utvikling. Dette omhandler blant annet reduksjon i administrative funksjoner og endring i ulike normer og arbeidsmetoder for tildeling og utmåling av tjenester. Det er i 2026 påbegynt implementering av følgende tiltak: Endringer i legemiddelhåndtering for hjemmeboende, optimalisering av lengden på korttidsopphold og at aktivitetssenter som hovedregel skal gis til hjemmeboende eldre over 80 år istedenfor for tjenesten støttekontakt.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**4 525 270**	**4 525 270**	**4 525 270**	**4 525 270**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**217 706**	**215 541**	**214 458**	**213 917**
Sum Tekniske justeringer		**-81 442**	**-81 442**	**-80 242**	**-80 242**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Sum Utgående engangstiltak		**-14 500**	**-16 000**	**-16 000**	**-16 000**
Prisjustering og diverse endringer		**121 765**	**118 100**	**118 217**	**117 676**
Konsekvensjustert ramme		**4 647 035**	**4 643 370**	**4 643 487**	**4 642 946**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Nedjustering av budsjettet på tjenesteområde 03A	Innstilling1	-44 500	-44 500	-44 500	-44 500
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**-44 500**	**-44 500**	**-44 500**	**-44 500**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	-2 041	-2 041	-2 041	-2 041
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**-2 041**	**-2 041**	**-2 041**	**-2 041**
Nye tiltak					
Anskaffelse av nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	Innstilling1	5 700	3 200	-5 300	-5 300
Fageråshjemmet	Innstilling1	0	0	2 000	29 950
Loddefjordåsen Behandlingssenter	Innstilling1	1 700	13 950	28 020	28 020
Midtbygda behandlingssenter	Innstilling1	98 160	98 160	98 160	98 160
Servicemedarbeidere	Innstilling1	16 000	16 000	16 000	16 000
Tjenester til hjemmeboende og andre tiltak	Innstilling1	34 150	119 767	244 377	337 343
Velferdsteknologiske løsninger i sykehjem og behandlingssentre	Innstilling1	3 100	-4 200	-12 200	-12 200
Sum Nye tiltak		**158 810**	**246 877**	**371 057**	**491 973**
Effektivisering					
Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder	Innstilling1	-17 000	-47 000	-72 000	-97 000
Effektivisering turnus	Innstilling1	0	-4 900	-9 700	-14 600
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling av tjenester innen eldreomsorgen	Innstilling1	-15 000	-33 200	-46 600	-46 600
Sum Effektivisering		**-34 100**	**-87 200**	**-130 400**	**-160 300**
Kutt					
Strukturendringer - Sykehjem	Innstilling1	0	0	-30 000	-30 000
Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling av tjenester innen eldreomsorgen	Innstilling1	-8 500	-10 000	-10 900	-10 900
Sum Kutt		**-8 500**	**-10 000**	**-40 900**	**-40 900**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**69 669**	**103 136**	**153 216**	**244 232**
Ramme 2027-2030		**4 716 704**	**4 746 506**	**4 796 703**	**4 887 178**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Nedjustering av budsjettet på tjenesteområde 03A

Rapporteringen ved revidert bdusjett 2026 viste et midreforbruk på tjenesteområdet. Årsakene til mindreforbruket var sammensatte. Satsingen på vurderingsteam har medført at en større andel brukere får hjelp til å håndtere hverdagen sin på en bedre måte. Brukeren kan da klare seg enten uten kommunale tjenester eller med mindre omfattende bistand fra kommunen enn tidligere. I tillegg er det flere brukere enn før som ønsker tjenesten sin organisert som brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Dette medfører at tjenester som ellers ville ha blitt utført av Etat for hjemmebaserte tjenester, nå utføres av BPA-leverandører. Dette gjør at utgiftene for BPA-brukere under 67 år i stedet blir belastet på tjenesteområde 03B Tjenester til funksjonshemmede.

Som følge av dette ble det i revidert budsjett for 2026 vedtatt å omfordele ressurser fra tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre, til tjenesteområdene 03B Tjenester til funksjonshemmede og 03C Tjenester til utviklingshemmede. Byrådet foreslår at dette videreføres i økonomiplanperioden.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

Anskaffelse av nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)

Det elektroniske pasientjournalsystemet som i dag brukes innenfor store deler av omsorgstjenesten er Visma Profil. Leverandøren har meldt i fra om at systemet skal fases ut. Det innebærer at det må anskaffes et nytt system. Det er gjennomført et forprosjekt, og arbeidet er nå gått over i en anskaffelses- og implementeringsfase . Denne fasen forventes å pågå fram til 2028/29. Beløpene i tabellen viser endringer sammenlignet med vedtatt budsjett 2026,og reflekterer at hoveddelen av implementeringen skjer i 2027 og 2028.

Fageråshjemmet

Fageråshjemmet, som får totalt 110 plasser, skal erstatte Slettemarken behandlingssenter som drives med 51 plasser.

Det forventes at sykehjemmet starter opp i andre halvdel av 2030. Utgiftene som påløper i 2029 gjelder klargjøring av sykehjemmet og organisasjonen før oppstart.

Loddefjordåsen Behandlingssenter

Loddefjordåsen behandlingssenter får 90 korttids- og rehabiliteringsplasser. Det nye bygget kan tas i bruk i andre halvdel av 2028. Beboerne på Frieda Fasmers minne (66 plasser) skal flytte til det nye bygget. Utgiftene som påløper i 2027 gjelder klargjøring av sykehjemmet og organisasjonen før oppstart.

Midtbygda behandlingssenter

Beboerne fra tidligere Midtbygda sjukeheim flyttet inn på Åsaheimen i februar 2023. Sykehjemmet er revet og det bygges et helt nytt sykehjem som får 100 plasser. Kommunens korttidssykehjem har fått benevnelsen «behandlingssenter». Midtbygda behandlingssenter skal driftes sammen med Åsaheimen som ligger rett ved siden av. Midtbygda behandlingssenter vil åpne i begynnelsen av 2027.

Servicemedarbeidere

Pilotprosjektet som nå gjennomføres ved Løvåsen sykehjem og Skjoldtunet behandlingssenter er først ferdigstilt i desember 2026, og vil munne ut i en rapport med anbefalinger om videre utrulling. Foreløpige resultater viser imidlertid at servicemedarbeidere frigjør betydelig tid for helsepersonell, og at frigjort tid i stor grad benyttes til pasientnært arbeid og dokumentasjon. Det er utfordrende å rekruttere helsepersonell til våre tjenester. En videreføring av satsingen vil sikre at resultatene og anbefalingene fra rapporten vil kunne bli tatt til følge, og i større grad sikre at Bergen kommune bruker rett kompetanse til rett oppgave.

Byrådet foreslår at prosjektet ikke videreføres, men at ressursene fordeles på alle sykehjemmene.

Tjenester til hjemmeboende og andre tiltak

Antall eldre i Bergen øker, og det er derfor behov for å styrke budsjettrammen til området Tjenester for hjemmeboende. Dette gjelder i hovedsak helsetjenester i hjemmet og praktisk bistand. Den beregnede økningen baserer seg på lokal befolkningsframskrivingen fra 2026. Denne viser at antall innbyggere over 80 år vil øke betydelig de neste fire årene.

Det er et mål at alle som henvender seg til kommunen for å søke om helse- og omsorgstjenester gjennom grundig tverrfaglig kartlegging skal sikres rett behandling og at rehabiliteringspotensial avdekkes. Tjenestene innrettes nå slik at innbyggere som trenger det, får samordnet hjelp av tverrfaglige team.
Sammensetningen og innretningen av tjenestene vil justeres i tråd med ny kunnskap om behandlingsmetoder og ny teknologi.

Budsjettet vil bli benyttet både til personell, arealer, teknologi og andre utgifter som er nødvendige for å gi hensiktsmessige og effektive tjenester.

Velferdsteknologiske løsninger i sykehjem og behandlingssentre

Digitalt tilsyn er et virkemiddel som kan erstatte eller supplere fysiske tilsyn, særlig på natt. Erfaringer viser økt trygghet for pårørende og brukere, færre unødvendige forstyrrelser og oppvåkninger på natt og mer effektiv ressursbruk.

Digitalt tilsyn skal redusere behovet for fysiske tilsyn på natt og dermed blir det mulig å bemanne med færre nattevakter uten å redusere kvaliteten på tjenesten. Samtidig legger løsningen til rette for raskere og mer målrettet respons ved reelle hendelser. Dette vil bidra til å forebygge og avdekke fall, uro, respirasjonsutfordringer eller akutte medisinske tilstander. Digitalt tilsyn vil også bidra til bedre kvalitet både på dag- og kveldstid. Det er positivt at personellkapasitet frigjøres og at færre ansatte må arbeide nattevakter.

Det legges opp til en trinnvis innføring av digitalt tilsyn, slik at systemer og arbeidsprosesser kan tilpasses for å få en god og sikker tjeneste. Målet er at alle kommunale sykehjem og behandlingssentre skal ha løsningen på plass ved utgangen av økonomiplanperioden. Det må etableres nødvendig teknisk infrastruktur (for eksempel datanett og elektriske installasjoner) på det enkelte tjenestested.

Effektivisering

Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder

Antall eldre i Bergen vil de kommende årene øke betydelig. Det er derfor behov for at hjemmetjenestene styrkes tilsvarende i handlings- og økonomiplanperioden, slik at eldre kan bli boende i eget hjem så lenge det er faglig forsvarlig (se endringen «Tjenester til hjemmeboende og andre tiltak»).

Samtidig må hjemmetjenestene utvikles på en slik måte at de er bærekraftige, både når det gjelder økonomi og helsepersonell. Bergen kommune har iverksatt mange tiltak som skal bidra til en bærekraftig utvikling av tjenestene til eldre. Dette inkluderer ulike forebyggende tiltak rettet mot den eldre delen av befolkningen (for eksempel trening, fallforebygging, aktivitetssenter, tiltak mot ensomhet) og tiltak for å effektivisere og endre arbeidsmetoder (for eksempel vurderingsteam, helse- og omsorgstjenesteteam, velferdsteknologi), slik at tjenestene ytes på en kostnadseffektiv måte.

Beløpene er en samlet anslått effekt av disse tiltakene som kommunen har iverksatt, og må sees i sammenheng med endringen «Tjenester til hjemmeboende og andre tiltak».

Effektivisering turnus

Det skal gjennomføres et prosjekt der målsettingen er å ta i bruk verktøy for å effektivisere arbeidet med turnus i tjenestene. Prosjektet vil berøre alle omsorgstjenester som har turnusarbeid, og effektiviseringskrav vil bli fordelt mellom Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg og Byrådsavdeling for barnevern, sosial og mangfold.

Reduserte leieutgifter i BEHO

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO) har igangsatt et arbeid for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler, noe som gir reduserte utgifter.

Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling av tjenester innen eldreomsorgen

Budsjettforslaget innebærer en videreføring av tiltaket "Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene" som ble vedtatt i Handlings- og økonomiplanen for 2026-2029, og hvor det enkelte tiltak er detaljert beskrevet.

Byrådets forslag innebærer at disse tiltakene gjennomføres i perioden:

	Økonomiplan			
Beskrivelse	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Digitalt tilsyn institusjoner	-10 500	-28 700	-42 100	-42 100
Redusert varighet på kortidsopphold	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Effekter i arbeidsgrupper i Trinn 2: Tildeling og utmåling	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Sum Effektivisering	-15 000	-33 200	-46 600	-46 600
Aktivitetssenter som alternativ til støttekontakt for brukere 80+	-2 900	-3 400	-3 400	-3 400
Legemiddelhåntering - reduskjon av brukere	-5 600	-6 600	-7 500	-7 500
Sum Kutt	-8 500	-10 000	-10 900	-10 900
Sum totalt	**-23 500**	**-43 200**	**-57 500**	**-57 500**

Effektivisering

Digitalt tilsyn institusjoner

Det er startet implementering av digitalt tilsyn på sykehjemmene. Åsaheimen begynner å ta digitalt tilsyn i bruk høsten 2026, og det nye Midtbygda behandlingssenter vil ta digitalt tilsyn i bruk når driften starter opp tidlig i 2027. Etter hvert vil flere sykehjem ta digitalt tilsyn i bruk. Det forventes at digitalt tilsyn er fult ut implementert på de kommunale institusjonene i løpet av 2028.

Optimalisering av lengden på korttidsopphold

Tiltaket innebærer at tildelingsnormen på korttidsopphold på sykehjem er endret fra tre til to uker (tildelingsnormen på rulleringsopphold og rehabiliteringsopphold forblir uendret). Endringen medfører frigjort kapasitet til å ta i mot flere ferdigbehandlede pasienter fra sykehusene og direkte fra hjemmet. Det forventes full effekt i 2027.

Trinn 2: Tildeling og utmåling - Økt bruk av opplæringsvedtak og digitale helsetjenester i hjemmet

Arbeidsgruppene i tildelings- og utmålingsprosjektet har før sommeren 2026 utarbeidet rapporter med forslag til nye forbedringsområder innen helse og omsorg. Av disse er det to tiltak som gir

gevinstrealisering. Økt fokus på selvstendiggjøring ved opplæring av den enkelte bruker til helt konkrete oppgaver forventes å gi god effekt. Kommunen har også under iverksetting et prosjekt der det skal testes ut digitale helsetjenester for hjemmeboende brukere. Det forventes å gi god effekt, men det faktiske potensialet er vanskelig å beregne før prosjektene er gjennomført.

Kutt

Aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt

Tiltaket, som innebærer at personer over 80 år som hovedregel skal tildeles aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt, er under iverksetting. Det forventes full effekt i 2028.

Legemiddelhåndtering

Det er iverksatt flere endringer med sikte på å gjøre brukerne mindre avhengig av de kommunale tjenestene for å håndtere sine medisiner. Det forventes full effekt i 2029.

Kutt

Strukturendringer - Sykehjem

Det er behov for å gjøre visse endringer i sykehjemsstrukturen, der drift i små enheter i eldre bygningsmasse fases ut i sammenheng med at nye moderne sykehjem ferdigstilles.

Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling av tjenester innen eldreomsorgen

Budsjettforslaget innebærer en videreføring av tiltaket "Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene" som ble vedtatt i Handlings- og økonomiplanen for 2026-2029, og hvor det enkelte tiltak er detaljert beskrevet.

Byrådets forslag innebærer at disse tiltakene gjennomføres i perioden:

	Økomomiplan			
Beskrivelse	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Digitalt tilsyn institusjoner	-10 500	-28 700	-42 100	-42 100
Redusert varighet på kortidsopphold	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Effekter i arbeidsgrupper i Trinn 2: Tildeling og utmåling	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Sum Effektivisering	-15 000	-33 200	-46 600	-46 600
Aktivitetssenter som alternativ til støttekontakt for brukere 80+	-2 900	-3 400	-3 400	-3 400
Legemiddelhåntering - reduskjon av brukere	-5 600	-6 600	-7 500	-7 500
Sum Kutt	-8 500	-10 000	-10 900	-10 900
Sum totalt	**-23 500**	**-43 200**	**-57 500**	**-57 500**

Effektivisering

Digitalt tilsyn institusjoner

Det er startet implementering av digitalt tilsyn på sykehjemmene. Åsaheimen begynner å ta digitalt tilsyn i bruk høsten 2026, og det nye Midtbygda behandlingssenter vil ta digitalt tilsyn i bruk når driften starter opp tidlig i 2027. Etter hvert vil flere sykehjem ta digitalt tilsyn i bruk. Det forventes at digitalt tilsyn er fult ut implementert på de kommunale institusjonene i løpet av 2028.

Optimalisering av lengden på korttidsopphold

Tiltaket innebærer at tildelingsnormen på korttidsopphold på sykehjem er endret fra tre til to uker (tildelingsnormen på rulleringsopphold og rehabiliteringsopphold forblir uendret). Endringen medfører frigjort kapasitet til å ta i mot flere ferdigbehandlede pasienter fra sykehusene og direkte fra hjemmet. Det forventes full effekt i 2027.

Trinn 2: Tildeling og utmåling - Økt bruk av opplæringsvedtak og digitale helsetjenester i hjemmet

Arbeidsgruppene i tildelings- og utmålingsprosjektet har før sommeren 2026 utarbeidet rapporter med forslag til nye forbedringsområder innen helse og omsorg. Av disse er det to tiltak som gir gevinstrealisering. Økt fokus på selvstendiggjøring ved opplæring av den enkelte bruker til helt konkrete oppgaver forventes å gi god effekt. Kommunen har også under iverksetting et prosjekt der det skal testes ut digitale helsetjenester for hjemmeboende brukere. Det forventes å gi god effekt, men det faktiske potensialet er vanskelig å beregne før prosjektene er gjennomført.

Kutt

Aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt

Tiltaket, som innebærer at personer over 80 år som hovedregel skal tildeles aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt, er under iverksetting. Det forventes full effekt i 2028.

Legemiddelhåndtering

Det er iverksatt flere endringer med sikte på å gjøre brukerne mindre avhengig av de kommunale tjenestene for å håndtere sine medisiner. Det forventes full effekt i 2029.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Digitalt tilsyn i sykehjem og behandlingssentre	2027	0	IA	7,3	0,0	7,3	0,0	1,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
ENØK-prosjekter	Løpende						4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	5,1	48,3
Fageråshjemmet	2030	BY 355/25	1 166,4	1 166,4	-295,6	870,8	250,0	146,0	268,0	169,0	151,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	984,1
Gullstøltunet - reetablering av produksjonskjøkken	2027	UFKN 91/26	36,0	36,0	0,0	36,0	19,1	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,7
Haugatun produksjonskjøkken - prosjektutvikling	2029		IA	4,0	0,0	4,0	0,7	2,3	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Haugatun sykehjem - prosjektutvikling	2029		IA	132,6	0,0	132,6	9,0	76,6	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	119,1
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						4,1	4,1	4,6	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	8,8	63,1
Loddefjordåsen behandlingssenter	2028	BY 119/25	1 041,8	1 041,8	-142,5	899,3	323,5	184,2	99,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	606,7
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	2026	BY 93/23	993,0	993,0	-298,1	694,9	17,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	15,4	15,4	168,6
Nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	2029	0	IA	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Sentral korreksjon	Løpende						-75,0	-75,0	-75,0	-75,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-300,0
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende						17,5	209,6	85,3	427,7	827,4	649,5	583,8	1 007,3	368,5	299,2	4 476,0
Sykehjem 2 - prosjektutvikling	2029		IA	222,9	0,0	222,9	62,3	62,8	87,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	212,9

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Sykehjem 2 produksjonskjøkken - prosjektutvikling	2029		IA	8,0	0,0	8,0	2,3	2,4	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0
Sykehjem 3 - prosjektutvikling	2032		IA	168,3	0,0	168,3	1,0	5,0	22,2	26,3	66,6	47,3	0,0	0,0	0,0	0,0	168,3
Tiltak for økt matglede i eldreomsorgen	Løpende						2,5	2,5	2,0	15,8	28,4	19,6	13,2	23,0	0,0	0,0	107,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**3 237,2**	**3 781,7**	**-736,2**	**3 045,6**	**657,5**	**647,9**	**555,9**	**592,7**	**1 102,4**	**745,4**	**625,9**	**1 059,3**	**395,7**	**328,6**	**6 711,3**

03B-Tjenester til funksjonshemmede

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde 03B omfatter noen av kommunens helse- og omsorgstjenester til personer med funksjonsnedsettelse. Funksjonshemmede får også tjenester finansiert under tjenesteområdene 03A Tjenester til eldre, 05A Forebyggende helsearbeid og 05B Behandling og rehabilitering.

Sentrale tjenester som ligger under tjenesteområde 03B er brukerstyrt personlig assistanse (BPA), bokollektiv/bofellesskap for voksne personer med funksjonsnedsettelse, dagsenter for fysisk funksjonshemmede, rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde og ledsagerbevis.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Dagsenter funksjonshemmede	4 895	4 709	3 582	3 710	3 710	3 710	3 710
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	3 231	4 204	4 204	4 294	4 299	4 299	4 299
Sykehjem døgnopphold funksjonshemmede	37 321	35 198	35 895	36 805	36 805	36 805	36 805
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger - funksjonshemmede	27 109	24 516	25 619	25 380	25 380	25 380	25 380
Personlig assistent (BPA)	206 871	201 329	221 494	225 788	225 788	225 788	225 788
Hjemmesykepleie funksjonshemmede	534	55	55	66	66	66	66
Byggdrift bofellesskap for funksjonshemmede	-1 598	-1 825	2 740	-648	-648	-648	-648
Sum	**279 412**	**268 187**	**293 588**	**295 395**	**295 400**	**295 400**	**295 400**

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune står overfor store utfordringer med mangel på helsepersonell og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. For å kunne prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest er det nødvendig å fortsette arbeidet med å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor.

Flere overlever i dag alvorlig sykdom og skade enn tidligere og lever lenger med kroniske helseutfordringer og funksjonsnedsettelse. Utviklingen må blant annet ses i sammenheng med økt levealder i befolkningen. I Bergen mottar innbyggere under 67 år i gjennomsnitt et høyere omfang av utvalgte helse- og omsorgstjenester i hjemmet enn eldre. Timeforbruket har økt betydelig fra 2017, og det er tilsvarende utvikling i de andre største norske kommunene (SSB, tabell 09933). Dette tyder på at brukere i denne aldersgruppen har mer komplekse og sammensatte behov. Dette fordrer fleksible og individuelt tilpassede helse- og omsorgstjenester som ivaretar den enkeltes rettigheter og livskvalitet. Tidlig og koordinert innsats, inkludert rehabilitering, er sentralt for å fremme mestring, opprettholde funksjon og forebygge behov for mer omfattende tjenester. Når slike tiltak iverksettes før behovet for kompenserende tjenester oppstår, kan flere oppnå best mulig funksjonsevne, økt grad av selvstendighet og bedret livskvalitet etter sykdom eller skade.

Det er en nær sammenheng mellom helse og levekår. Personer med funksjonsnedsettelse har gjennomgående dårligere levekår enn befolkningen for øvrig, særlig når det gjelder arbeid, inntekt og økonomisk trygghet. Samtidig er det betydelige variasjoner innad i gruppen (SSB 2025). Den nasjonale handlingsplanen Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter identifiserer fire prioriterte innsatsområder for å fremme likestilling: utdanning, arbeid, helse og omsorg, samt kultur og fritid. Bergen kommune arbeider for å tilby helse- og omsorgstjenester i tråd med rettighetene nedfelt i FN-konvensjonen om personer med funksjonsnedsettelser sine rettigheter (CRPD).

Boliger for personer med funksjonsnedsettelse

Kommunen har tre bokollektiv for personer med omfattende fysisk funksjonsnedsettelse, med til sammen 29 boenheter. I forbindelse med avvikling av Midtbygda sjukeheim er de 16 plassene ved bokollektivet midlertidig flyttet til Åsaheimen. Kommunen arbeider med å vurdere aktuelle alternativer for varige botilbud for målgruppen.

Økte kostnader til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Kommunen har siden 2019 hatt en markant økning i antall brukere med BPA. Kommunen har, i likhet med mange andre kommuner, en sterk kostnadsvekst knyttet til BPA-ordningen. Økningen i utgifter siden 2019 er på 134 prosent. I følge en rapport fra 2020 om utviklingstrekk etter rettighetsfestingen av BPA opplever mange kommuner kostnadsøkningen, og et regelverk som oppleves uklart og som gir ulik tildelingspraksis og klagesaksbehandling, som problematisk. Bergen kommune mener i likhet med flertallet i utvalget som leverte NOU-en «Selvstyrt er velstyrt», at BPA ikke bør være en kommunal helse- og omsorgstjeneste, men inntas som en rettighet i Folketrygdloven.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall boliger/plasser for funksjonshemmede med heldøgns omsorg	29	29	29	29
Gjennomsnittlig antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) pr. mottaker pr. uke	64	66	66	66
Mottakere av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	137	147	150	152
Antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) totalt pr. uke	8 840	9 662	9 893	10 290

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**268 187**	**268 187**	**268 187**	**268 187**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**7 807**	**7 812**	**7 812**	**7 812**
Sum Tekniske justeringer		**7 952**	**7 952**	**7 952**	**7 952**
Sum Utgående engangstiltak		**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
Prisjustering og diverse endringer		**15 708**	**15 713**	**15 713**	**15 713**
Konsekvensjustert ramme		**283 895**	**283 900**	**283 900**	**283 900**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Styrking av Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	Innstilling1	11 500	11 500	11 500	11 500
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**11 500**	**11 500**	**11 500**	**11 500**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**11 500**	**11 500**	**11 500**	**11 500**
Ramme 2027-2030		**295 395**	**295 400**	**295 400**	**295 400**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Styrking av Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

I revidert budsjett 2026, ble budsjettet til BPA styrket. Byrådet foreslår å videreføre dette i hele økonomiplanperioden.

03C-Tjenester til utviklingshemmede

Om tjenesteområdet

I kommunens samfunnsoppdrag på dette området inngår ulike helse- og omsorgstjenester, kommunale serviceytelser og tjenestekoordinering for personer med utviklingshemming.

Helse- og omsorgstjenester inkluderer praktisk bistand, helsetjenester i hjemmet, støttekontakt og avlastningstjenester for foresatte hvis personen bor i foreldrehjem. Kommunale serviceytelser inkluderer velferdsteknologi, aktivitetstilbud på dagtid, kommunal omsorgsbolig, ledsagerbevis, transport til og fra dagsenter og arbeidskjøring til varig tilrettelagt arbeid (VTA).

Tjenestekoordinering gjennomføres blant annet gjennom deltakelse i ansvarsgrupper og gjennom utarbeidelse og bruk av individuell plan. Målgruppens behov for tjenester er sammensatt og må tilpasses gjennom livsløpet.

Tjenestene gis ofte gjennom hele livet og ytes i foreldrehjem, privat eiet eller leiet bolig, kommunale og privat-ideelle bofellesskap, private bogrupper og i avlastningsbolig. Kommunen tilbyr også besøkshjem, dagsenter, og fritidsaktiviteter.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Dagsenter utviklingshemmede	280 838	279 282	253 746	256 175	256 175	256 175	256 175
Andre velferdstiltak utviklingshemmede	19 399	20 134	17 467	17 739	17 739	17 739	17 739
Tiltak i avlastningsbolig	239 236	200 868	195 484	211 031	222 031	222 031	222 031
Tiltak i barnebolig	38 139	29 925	29 366	29 709	29 709	29 709	29 709
Utskrivningsklare pasienter innen tjenester til utviklingshemmede	5 160	1 874	1 874	1 917	1 917	1 917	1 917
Praktisk bistand utviklingshemmede	1 522 648	1 467 468	1 519 768	1 539 869	1 549 581	1 545 243	1 537 624
Personlig assistent utviklingshemmede	81 659	74 872	86 872	89 206	89 206	89 206	89 206
Hjemmetjenester - ambulante- utviklingshemmede	70 576	68 047	69 072	70 629	70 629	70 629	70 629
Avlastning utenfor institusjon - utviklingshemmede	35 601	29 936	30 924	31 579	31 579	31 579	31 579
Personellbase - enkelttiltak - utviklingshemmede	9 262	0	-2 400	0	0	0	0
Byggdrift avlastningsboliger	1 375	521	521	664	664	664	664
Byggdrift bofellesskap for utviklingshemmede	-20 770	-13 940	3 761	3 546	3 173	3 969	3 969
Sum	**2 283 207**	**2 158 987**	**2 206 455**	**2 252 066**	**2 272 405**	**2 268 862**	**2 261 243**

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune står overfor store utfordringer med mangel på helsepersonell og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. For å kunne prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest er det nødvendig å fortsette arbeidet med å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor. Dette innebærer vesentlige endringer innen både eldreomsorgen og tjenestene for utviklingshemmede, som er de to store tjenesteområdene innen helse og omsorg.

Tjenestene arbeider målrettet med tiltak for å redusere den kraftige kostnadsveksten innen tjenestene for utviklingshemmede og unngå kostnader utover budsjettrammen. Et sentralt tiltak har vært prosjektet "Tjenestetildeling - og utmåling" som har funnet forbedringsområder som kan sikre bærekraftige tjenester i tråd med tilgjengelig bemanning og økonomi. I tillegg deltar tre tjenestesteder innen tjenester til personer med utviklingshemming som piloter i tiltaket "Sammen i balanse". Formålet med tiltaket er å redusere merforbruket, hjelpe enheter og avdelinger med å komme i balanse og skape handlingsrom.

Byrådet ønsker å etablere boliger til personer med utviklingshemming som erstatning for Teigane og Midtunvegen bofellesskap på Søreidtunet i stedet for på Rollandslia som opprinnelig planlagt. Dette begrunnet i at Søreidtunet kan etableres i form av tun og med mindre institusjonspreg enn det som var gjeldende for Rollandslia. Rollandslia er derfor tatt ut av budsjettet. Søreidtunet må tilpasses nytt formål og det vil kreve noe tid å bygge om/klargjøre bygningsmassen. I påvente av at boligene ferdigstilles vil det være behov for noe mer avlastning, og byrådet vil inngå en rammeavtale med private leverandører av kjøp av avlastningstjenester.

Økning i tildeling av tjenester

Det er en økning i tildeling av tjenester til personer med utviklingshemming. Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk (IPLOS) viser en klar vekst de siste årene. Dette skyldes at personer i målgruppen lever lengre og har større behov for omsorg knyttet til aldersrelaterte tilstander. I tillegg er det flere nye tjenestemottakere som trenger omfattende hjelp, ofte på grunn av en kombinasjon av diagnoser, herunder somatiske lidelser, psykiske lidelser, rusproblemer, kognitive utfordringer og risikoatferd. Tjenesteområdet opplever en økning i vedtak om tvang etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Særlig har det vært en økning i antall personer med vedtak om fotfølging. Disse vedtakene krever mye ressurser og innebærer tilrettelegging og tett oppfølging hele døgnet.

Flere nye tjenestemottakere

Gjennom Boligløftet er 101 av 130 planlagte tilrettelagte leiligheter for målgruppen nå etablert. Med unntak av en har samtlige søkere til bolig i bofellesskap, registrert i 2018, fått tilbud om bolig. Stadig tilflyt av nye søkere til bolig i bofellesskap gjør at det fortsatt er 99 på venteliste. Satsingen på Boligløftet bidrar til fristilling av kapasitet i kommunens avlastningsboliger. Stadig tilflyt av søknader om oppstart av, eller økt avlastning, gjør at det fortsatt er 95 personer på venteliste. Av disse er 45 nye søkere for oppstart av avlastning, mens 50 er søkere for økt avlastning. Behovet for time- og døgnavlastning for foreldre/familier til barn med utviklingshemming og psykiske helseutfordringer er høyt, og det er behov for flere avlastningsplasser til denne målgruppen. Presset på avlastningstjenesten medfører behov for kostnadskrevende kjøp av avlastningsplasser hos privatkommersielle aktører. Byrådet ønsker å etablere 4- 6 avlastningsplasser for personer med utviklingshemming i Jordalsveien 1, hvorav fire plasser utgjør erstatningsplasser for Sverresborg avlastningsbolig som i dag, er midlertidig lokalisert i Kong Oscars gate. Videre er Leirvikåsen

avlastningsbolig forventet ferdigstilt våren 2027 noe som gir fire nye barneboliger og potensielt seks nye avlastningsplasser til målgruppen. Sluttføring av boligløftet vil, sammen med tiltakene i avlastningstjenesten bidra til økt kapasitet i de kommunale avlastningsboligene, og til å redusere behov for kjøp av avlastningsplasser hos privatkommersielle aktører.

Mangel på kvalifisert arbeidskraft

Helse- og omsorgstjenestene står overfor en betydelig mangel på kvalifisert arbeidskraft. Per juni 2026 hadde Etat for tjenester til utviklingshemmede 254 ledige stillinger, tilsvarende 115 årsverk. Mangelen er størst på helgestillinger og helsefagarbeidere. Dette får konsekvenser for hvilke tjenester kommunen kan prioritere innen tjenestene til utviklingshemmede. Ledige stillinger medfører betydelige kostnader til bruk av eksterne vikartjenester, interne vikarer og overtid som medfører kostnader utover tilgjengelige budsjetter. Vikarbehovet henger også sammen med høyt sykefravær.

I perioden januar til mai i 2026 hadde Etat for tjenester til utviklingshemmede et gjennomsnittlig sykefravær på 13,1 prosent. Det er en økning sammenlignet med samme periode i fjor. Tjenestene jobber aktivt med bemanningsutfordringene og har over tid vist positiv utvikling i andel ansatte i heltidsstilling, gjennomsnittlig stillingsprosent og bruk av langvakter. Det gjennomføres også forbedringer av personalfasiliteter ved flere tjenestesteder, noe som vil bidra til bedre arbeidsforhold og økt trivsel blant ansatte.

Aktivitetsnøkkeltall

Institusjoner og boliger med heldøgns omsorg

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall avlastningsdøgn tildelt totalt i avlastningsbolig i kommunale, privatideelle og privatkommersielle virksomheter	19 600	19 965	19 675	22 000
Antall avlastningsplasser (antall enerom) (kommunale, privat-ideelle og privat-kommersielle)	58	58	66	69
Antall beboere i bofellesskap (kommunale og privat-ideelle)	553	558	570	570
Antall beboere i private bogrupper	116	123	123	123
Antall kommunale og privat-ideelle bofellesskap	88	89	88	86
Antall personer med dagsenterplass (kommunale og privat-ideelle)	429	418	429	429
Antall personer som mottar én eller flere tjenester fra ETTU	1 405	1 419	1 507	1 550
Antall personer som venter på oppstart av døgnavlastning i avlastningsbolig	27	33	40	41
Antall personer som venter på økning av døgnavlastning i avlastningsbolig	33	37	49	36
Antall private bogrupper	14	15	15	15
Gjennomsnittlig funksjonsvurdering (IPLOS-skår) for tjenestemottakere tilknyttet ETTU	3,86	3,93	3,96	4,00
Gjennomsnittlig ventetid i dager for personer som er godkjent for oppstart av døgnavlastning	284	273	317	448
Gjennomsnittlig ventetid i dager for personer som er godkjent for økning av døgnavlastning	270	298	285	444
Gjennomsnittlig ventetid på bolig (dager)	763	785	772	839

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det	Antall personer med vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ikke har eksisterende botilbud	98	90	80	50
	Bærekraftig personalforvaltning	Andel helsepersonell med fast stilling - Etat for tjenester til utviklingshemmede	96,0 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid	3,6 %	3,6 %	3,6 %	3,6 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-2,9 %			
		Sykefraværsprosent				

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det

Boligløftets mål om totalt 130 tilrettelagte leiligheter for målgruppen skal fullføres. Det er viktig å sikre et utvalg av ulike boligtilbud som er tilpasset målgruppens ulike behov. Nye botilbud realiseres både gjennom bygging av nye boliger og bruk av eksisterende kommunal boligmasse der dette er mulig.

Bærekraftig personalforvaltning

Tjenestene jobber aktivt med å rekruttere og beholde helsepersonell. Det viktigste tiltaket er å lyse ut faste stillinger.

Alternative arbeidstidsordninger brukes der det er hensiktsmessig. Langvakter kan bidra til kontinuitet, god kvalitet i tjenestene og færre ansatte for brukere å forholde seg til.

Prosjekt "Redusert vikarbruk" ble opprettet våren 2025 på bakgrunn av bestillingen i Handlings- og økonomiplanen for 2025-2028. Prosjektet har gjennomført kartlegginger og analyser i utvalgte enheter med høyt eller lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. Det er etter dette innført en ny overordnet rutine for vikarbruk.

Gjennom nærværsprosjekt til Bergen kommune arbeides det systematisk med å redusere sykefraværet og øke nærværet.

De to prosjektene bidrar til å redusere budsjettavviket.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**2 158 987**	**2 158 987**	**2 158 987**	**2 158 987**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**93 344**	**93 344**	**93 344**	**93 344**
Sum Tekniske justeringer		**-52 546**	**-54 384**	**-53 588**	**-53 588**
Sum Utgående engangstiltak		**-900**	**-900**	**-900**	**-900**
Prisjustering og diverse endringer		**39 898**	**38 060**	**38 855**	**38 855**
Konsekvensjustert ramme		**2 198 885**	**2 197 047**	**2 197 842**	**2 197 842**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Ressurskrevende brukere - bortfall av refusjonsinntekt	Innstilling1	21 000	21 000	21 000	21 000
Styrking av Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	Innstilling1	12 000	12 000	12 000	12 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**33 000**	**33 000**	**33 000**	**33 000**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling for utviklingshemmede	Innstilling1	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**
Nye tiltak					

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Boligløftet Bergen - Haugland skole 1	Innstilling1	16 610	16 610	16 610	16 610
Boligløftet Bergen - Haugland skole 2	Innstilling1	16 611	16 611	16 611	16 611
Boligløftet Bergen - Nedre Totland/Riple Skole	Innstilling1	0	13 662	13 662	13 662
Demografimidler - Tjenester til utviklingshemmede	Innstilling1	2 865	5 785	8 897	11 928
FDV-utgifter - nye boliger	Innstilling1	1 416	2 310	2 310	2 310
Kjøp av tjenester i påvente av Søreidtunet bofellesskap	Innstilling1	10 000	21 000	21 000	21 000
Nye boliger i eksisterende omsorgsboliganlegg	Innstilling1	6 322	17 140	17 140	17 140
Sum Nye tiltak		**53 824**	**93 118**	**96 230**	**99 261**
Effektivisering					
Effektivisering turnus	Innstilling1	0	-3 350	-6 800	-10 150
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling for utviklingshemmede	Innstilling1	-30 400	-42 900	-46 900	-54 200
Sum Effektivisering		**-31 600**	**-47 450**	**-54 900**	**-65 550**
Kutt					
Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling for utviklingshemmede	Innstilling1	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum Kutt		**-6 000**	**-6 000**	**-6 000**	**-6 000**
Inntektsendringer					
Husleieinntekter - nye boliger	Innstilling1	-2 043	-3 310	-3 310	-3 310
Sum Inntektsendringer		**-2 043**	**-3 310**	**-3 310**	**-3 310**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**53 181**	**75 358**	**71 020**	**63 401**
Ramme 2027-2030		**2 252 066**	**2 272 405**	**2 268 862**	**2 261 243**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Ressurskrevende brukere - bortfall av refusjonsinntekt

Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester gir kommunen refusjon for utgifter til brukere med særlig omfattende tjenester. Ordningen gjelder imidlertid ikke brukere som er 67 år og eldre, og utgiftene må da dekkes av kommunen i sin helhet.

Mennesker med psykisk utviklingshemming lever lengre enn før, og mange bor i bofellesskap som ikke er tilrettelagt for somatiske og aldersrelaterte behov, noe som øker behovet for bemanning og oppfølging.

Bortfall av disse refusjonsinntektene har over år gitt en betydelig budsjettutfordring som det ikke har vært mulig å løse gjennom kutt og effektiviseringstiltak. I revidert budsjett 2026 ble budsjettet styrket med 21 mill. for å kompensere for dette bortfallet. Byrådet foreslår å videreføre dette i hele økonomiplanperioden.

Styrking av Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

I revidert budsjett 2026, ble budsjettet til BPA styrket. Byrådet foreslår å videreføre dette i hele økonomiplanperioden.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling for utviklingshemmede

Budsjettforslaget innebærer en videreføring av tiltaket «Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU» som ble vedtatt i Handlings- og økonomiplanen for 2026-2029, og hvor det enkelte tiltak er detaljert beskrevet. Tilsvarende er det vedtatt endringer i tildeling og utmåling innen eldreomsorgen. I tiltakene for utviklingshemmede er det gjort noen mindre endringer i framdrift og beregnet økonomisk effekt, men den samlede effekten når alle tiltakene er innført, er uforandret.

Byrådets forslag innebærer at disse tiltakene gjennomføres i perioden:

	Økomomiplan			
Beskrivelse	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Nye dagsenterbrukere	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	6 000	6 000	6 000	6 000
Dagsentertjenesten - endringer i transport	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Digitalt tilsyn TTU	-6 400	-6 800	-6 800	-6 800
Digitalt tilsyn TTU - utvidelse	0	-1 000	-2 000	-4 000
Samdrift og samlokalisering	-21 400	-32 500	-35 500	-40 800
Sum Effektivisering	-30 400	-42 900	-46 900	-54 200
Redusert utmåling dagsenter	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum Kutt	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum totalt	**-30 400**	**-42 900**	**-46 900**	**-54 200**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nye dagsenterbrukere

Gevinsten ved «Redusert utmåling dagsenter» (se nedenfor), vil bli brukt til å gi tjenester til nye brukere som har behov for dagsenter.

Effektivisering

Dagsentertjenesten - endringer i transport

Transport til og fra dagsenter utgjør cirka 16 prosent av utgiftene ved å yte tjenesten. Ved å se på alternative løsninger for transport kan det være mulig å gjennomføre kostnadsreduserende tiltak, uten at transporttilbudet blir redusert.

Digitalt tilsyn i tjenester til utviklingshemmede

Det er startet implementering av digitalt tilsyn på noen utvalgte tjenestesteder. Lilletveitveien og Hatleveien begynner å ta i bruk digitalt tilsyn høsten 2026. Utover i perioden foreslås det å utvide digitalt tilsyn til flere tjenestesteder.

Samdrift og samlokalisering av boliger

Tiltaket innebærer å slå sammen eller omstrukturere flere bofellesskap. Antall leiligheter opprettholdes, men flere brukere som i dag bor i små og uhensiktsmessige bofellesskap flytter til andre boliger. Forslaget innebærer at flere tjenestesteder samlokaliseres i eksisterende omsorgsboliger. Ved behov for frigjøring av boliger er det et gjennomgående prinsipp at utflytting for eldre innbyggere bare skal skje på frivillig basis. God dialog med beboere og pårørende, samt informasjon til ansatte som blir berørt er viktige forutsetninger for en god prosess. Framdriften er justert, og tiltaket vil ikke få full effekt før i 2030.

Kutt

Redusert utmåling dagsenter

Tiltaket innebærer at det tildeles færre dager i dagsenter enn tidligere, og at eldre beboere vil få aktivitetstilbud i bofellesskap eller bogrupper i stedet for på dagsenter. Den økonomiske gevinsten av dette vil bli brukt til å gi dagsentertilbud til flere brukere.

Nye tiltak

Boligløftet Bergen - Haugland skole 1

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport Boligløftet. Et bofellesskap består av flere leiligheter og som

oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har stedlig bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt og krever flerfaglig kompetanse.

Byrådet vil først prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester og dermed frigi avlastningskapasitet. Samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver sliter seg ut.

Hauglandvegen 100 B (Haugland skole) består av 2 bofellesskap med 6 boliger i hvert bofellesskap. Målgruppen er brukere med omfattende bistandsbehov. Framdriftsplanen tilsier at driften kan starte opp ved årsskiftet 2026/2027.

Boligløftet Bergen - Haugland skole 2

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport Boligløftet. Et bofellesskap består av flere leiligheter og som oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har stedlig bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt og krever flerfaglig kompetanse.

Byrådet vil først prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester og dermed frigi avlastningskapasitet. Samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver sliter seg ut.

Hauglandvegen 100 B (Haugland skole) består av 2 bofellesskap med 6 boliger i hvert bofellesskap. Målgruppen er brukere med omfattende bistandsbehov. Framdriftsplanen tilsier at driften kan starte opp ved årsskiftet 2026/2027.

Boligløftet Bergen - Nedre Totland/Riple Skole

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport Boligløftet. Et bofellesskap består av flere leiligheter og som oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt og krever flerfaglig kompetanse.

Byrådet vil først prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester og dermed frigi avlastningskapasitet. Samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver sliter seg ut.

Totlandsvegen 415 (Nedre Totland/Ripe skole) består av 6 boliger for brukere med omfattende bistandsbehov. Framdriftsplanen tilsier at driften kan starte opp i 2028.

Demografimidler - Tjenester til utviklingshemmede

Økte kostnader som følge av at kommunen får flere eldre innbyggere påvirker i hovedsak tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre. Det er imidlertid noen brukere over 67 år som får helse- og omsorgstjenester også på andre tjenesteområder. Dette tiltaket viser den effekten på tjenesteområde 03C Tjenester til utviklingshemmede.

FDV-utgifter - nye boliger

Etat for boligforvaltning budsjetterer med økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av nye boliger etter hvert som disse tas i bruk. For handlings- og økonomiplanperioden gjelder dette oppstart av to nye botiltak for personer med rus- og psykiske lidelser, henholdsvis Storbotn og "Pilot Modulbygg", samt to byggeprosjekter rettet mot personer med utviklingshemming på Haugland og Nedre Totland. Sistnevnte inngår som en del av *Boligløftet Bergen*, et boligpolitisk initiativ med mål om å avvikle boligkø for personer med utviklingshemming. Husleieinntekter for de nye boligene er beregnet og innarbeidet i Etat for boligforvaltnings samlede boligportefølje.

Kjøp av tjenester i påvente av Søreidtunet bofellesskap

Byrådet ønsker å etablere boliger til personer med utviklingshemming som erstatning for Teigane og Midtunvegen bofellesskap på Søreidtunet i stedet for på Rollandslia som opprinnelig planlagt. Dette begrunnet i at Søreidtunet kan etableres i form av tun og med mindre institusjonspreg enn det som var gjeldende for Rollandslia. Rollandslia er derfor tatt ut av budsjettet. Søreidtunet må tilpasses målgruppen og det vil kreve noe tid å bygge om/klargjøre bygningsmassen. Brukerne som er tiltenkt tilbudet i Teigane og Midtunvegen bofellesskap gjør omfattende bruk av avlastningsdøgn i dag, og medfører at kapasiteten i de kommunale avlastningsboligene er nyttet til fulle. Dette fører til at andre med avlastningsbehov ikke kan gis avlastning i det omfang de har rett på, i kommunal regi. Når det oppstår nye behov for avlastning som må dekkes, har kommunen ikke annet valg enn å kjøpe avlastningsdøgn/plasser hos private aktører. Når dette ikke er planlagt og må løses raskt, blir dette ofte svært kostbare avtaler. Kommunen vil derfor sette i gang arbeid med å inngå en rammeavtale med private leverandører av avlastningstjenester i påvente av ferdigstilling av boligene.

Nye boliger i eksisterende omsorgsboliganlegg

Det etableres personalbase i et eksisterende omsorgsboliganlegg slik at det kan bli et bofellesskap for utviklingshemmede. Disse boligene vil være en del av "Boligløftet Bergen", og er en erstatning for det tidligere planlagte bofellesskapet i Kong Oscarsgate 90.

Effektivisering

Effektivisering turnus

Det skal gjennomføres et prosjekt der målsettingen er å ta i bruk verktøy for å effektivisere arbeidet med turnus i tjenestene. Prosjektet vil berøre alle omsorgstjenester som har turnusarbeid, og effektiviseringskrav vil bli fordelt mellom Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg og Byrådsavdeling for barnevern, sosial og mangfold.

Reduserte leieutgifter i BEHO

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO) har igangsatt et arbeid for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler, noe som gir reduserte utgifter.

Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling for utviklingshemmede

Budsjettforslaget innebærer en videreføring av tiltaket «Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU» som ble vedtatt i Handlings- og økonomiplanen for 2026-2029, og hvor det enkelte tiltak er detaljert beskrevet. Tilsvarende er det vedtatt endringer i tildeling og utmåling innen eldreomsorgen. I tiltakene for utviklingshemmede er det gjort noen mindre endringer i framdrift og beregnet økonomisk effekt, men den samlede effekten når alle tiltakene er innført, er uforandret.

Byrådets forslag innebærer at disse tiltakene gjennomføres i perioden:

	Økomomiplan			
Beskrivelse	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Nye dagsenterbrukere	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	6 000	6 000	6 000	6 000
Dagsentertjenesten - endringer i transport	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Digitalt tilsyn TTU	-6 400	-6 800	-6 800	-6 800
Digitalt tilsyn TTU - utvidelse	0	-1 000	-2 000	-4 000
Samdrift og samlokalisering	-21 400	-32 500	-35 500	-40 800
Sum Effektivisering	-30 400	-42 900	-46 900	-54 200
Redusert utmåling dagsenter	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum Kutt	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum totalt	**-30 400**	**-42 900**	**-46 900**	**-54 200**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nye dagsenterbrukere

Gevinsten ved «Redusert utmåling dagsenter» (se nedenfor), vil bli brukt til å gi tjenester til nye brukere som har behov for dagsenter.

Effektivisering

Dagsentertjenesten - endringer i transport

Transport til og fra dagsenter utgjør cirka 16 prosent av utgiftene ved å yte tjenesten. Ved å se på alternative løsninger for transport kan det være mulig å gjennomføre kostnadsreduserende tiltak, uten at transporttilbudet blir redusert.

Digitalt tilsyn i tjenester til utviklingshemmede

Det er startet implementering av digitalt tilsyn på noen utvalgte tjenestesteder. Lilletveitveien og Hatleveien begynner å ta i bruk digitalt tilsyn høsten 2026. Utover i perioden foreslås det å utvide digitalt tilsyn til flere tjenestesteder.

Samdrift og samlokalisering av boliger

Tiltaket innebærer å slå sammen eller omstrukturere flere bofellesskap. Antall leiligheter opprettholdes, men flere brukere som i dag bor i små og uhensiktsmessige bofellesskap flytter til andre boliger. Forslaget innebærer at flere tjenestesteder samlokaliseres i eksisterende omsorgsboliger. Ved behov for frigjøring av boliger er det et gjennomgående prinsipp at utflytting for eldre innbyggere bare skal skje på frivillig basis. God dialog med beboere og pårørende, samt informasjon til ansatte som blir berørt er viktige forutsetninger for en god prosess. Framdriften er justert, og tiltaket vil ikke få full effekt før i 2030.

Kutt

Redusert utmåling dagsenter

Tiltaket innebærer at det tildeles færre dager i dagsenter enn tidligere, og at eldre beboere vil få aktivitetstilbud i bofellesskap eller bogrupper i stedet for på dagsenter. Den økonomiske gevinsten av dette vil bli brukt til å gi dagsentertilbud til flere brukere.

Kutt

Videreføring av vedtatte endringer i tildeling og utmåling for utviklingshemmede

Budsjettforslaget innebærer en videreføring av tiltaket «Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU» som ble vedtatt i Handlings- og økonomiplanen for 2026-2029, og hvor det enkelte tiltak er detaljert beskrevet. Tilsvarende er det vedtatt endringer i tildeling og utmåling innen eldreomsorgen. I tiltakene for utviklingshemmede er det gjort noen mindre endringer i framdrift og beregnet økonomisk effekt, men den samlede effekten når alle tiltakene er innført, er uforandret.

Byrådets forslag innebærer at disse tiltakene gjennomføres i perioden:

	Økonomiplan			
Beskrivelse	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Nye dagsenterbrukere	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	6 000	6 000	6 000	6 000
Dagsentertjenesten - endringer i transport	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Digitalt tilsyn TTU	-6 400	-6 800	-6 800	-6 800
Digitalt tilsyn TTU - utvidelse	0	-1 000	-2 000	-4 000
Samdrift og samlokalisering	-21 400	-32 500	-35 500	-40 800
Sum Effektivisering	-30 400	-42 900	-46 900	-54 200
Redusert utmåling dagsenter	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum Kutt	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum totalt	**-30 400**	**-42 900**	**-46 900**	**-54 200**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nye dagsenterbrukere

Gevinsten ved «Redusert utmåling dagsenter» (se nedenfor), vil bli brukt til å gi tjenester til nye brukere som har behov for dagsenter.

Effektivisering

Dagsentertjenesten - endringer i transport

Transport til og fra dagsenter utgjør cirka 16 prosent av utgiftene ved å yte tjenesten. Ved å se på alternative løsninger for transport kan det være mulig å gjennomføre kostnadsreduserende tiltak, uten at transporttilbudet blir redusert.

Digitalt tilsyn i tjenester til utviklingshemmede

Det er startet implementering av digitalt tilsyn på noen utvalgte tjenestesteder. Lilletveitveien og Hatleveien begynner å ta i bruk digitalt tilsyn høsten 2026. Utover i perioden foreslås det å utvide digitalt tilsyn til flere tjenestesteder.

Samdrift og samlokalisering av boliger

Tiltaket innebærer å slå sammen eller omstrukturere flere bofellesskap. Antall leiligheter opprettholdes, men flere brukere som i dag bor i små og uhensiktsmessige bofellesskap flytter til andre boliger. Forslaget innebærer at flere tjenestesteder samlokaliseres i eksisterende omsorgsboliger. Ved behov for frigjøring av boliger er det et gjennomgående prinsipp at utflytting for eldre innbyggere bare skal skje på frivillig basis. God dialog med beboere og pårørende, samt informasjon til ansatte som blir berørt er viktige forutsetninger for en god prosess. Framdriften er justert, og tiltaket vil ikke få full effekt før i 2030.

Kutt

Redusert utmåling dagsenter

Tiltaket innebærer at det tildeles færre dager i dagsenter enn tidligere, og at eldre beboere vil få aktivitetstilbud i bofellesskap eller bogrupper i stedet for på dagsenter. Den økonomiske gevinsten av dette vil bli brukt til å gi dagsentertilbud til flere brukere.

Inntektsendringer

Husleieinntekter - nye boliger

Det er i budsjettet lagt inn forventede endringer i årlige husleieinntekter for Etat for boligforvaltning i takt med at nye boliger tas i bruk.

I 2027 planlegges oppstart av to nye botiltak for personer med rus- og psykiske lidelser, lokalisert i henholdsvis Storbotn og i prosjektet «Modulbygg». Videre er det igangsatt to byggeprosjekter rettet mot personer med utviklingshemming på Haugland og Nedre Totland. Prosjektene forventes å stå ferdigstilt med innflytting tidlig i 2027 og ved årsskiftet 2027/2028. Tiltakene inngår som en del av *Boligløftet Bergen*, et boligpolitisk initiativ med mål om å avvikle boligkø for personer med utviklingshemming.

De årlige kostnadene knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) for de nye boligene er beregnet og innarbeidet i Etat for boligforvaltnings samlede boligportefølje.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming	2027		IA	2,2	0,0	2,2	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						32,1	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37,2
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede	2026	0	IA	7,0	0,0	7,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Haugland bofelleskap	2027	BY 36/24	219,1	205,4	-23,0	182,4	15,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,2
Jordalsveien avlastningsbolig	2028	0	IA	26,7	0,0	26,7	5,4	19,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,7
Nedre Totland bofellesskap	2027	BY 133/24	104,5	135,9	-11,5	124,4	41,7	17,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	59,5
Ombygging Søreidtunet	2028	0	IA	45,0	0,0	45,0	5,0	20,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**323,6**	**422,3**	**-34,5**	**387,7**	**103,9**	**62,2**	**20,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**186,1**

03D-Psykisk helse

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet for psykisk helse omfatter både barn, unge og voksne.

Psykisk helsetjenester for barn og unge omfatter tilbud om lavterskel psykisk helsehjelp, utredning og behandling, henvisning, oppfølging, koordinering og samarbeid med andre tjenester både i og utenfor kommunen, samt helse- og omsorgstjenester for barn med psykiske lidelser.

Enhet for vurdering og oppfølging psykisk helse barn og unge (EVO) gir vedtakspliktig hjelpetiltak etter helse- og omsorgsloven, som støttekontakt, miljøterapi, avlastning, omsorgsstønad og BPA-ordning (Brukerstyrt Personlig Assistent). Lavterskeltilbud psykisk helse gis fra Barne- og familiehjelpen.

De fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester driftes fra Etat for barn og familie. Ulike tjenester for barn og unge under tjenesteområdene 02, 03D, 04A, 05A og 05B påvirker hverandre, og må ses i sammenheng.

Psykisk helsetjenester for voksne er organisert i fire geografiske byområder, samt en egen enhet for institusjonsbaserte botilbud.

Psykisk helsetjenester for voksne omfatter lovpålagte tjenester som individuell oppfølging, tilrettelagte botilbud, institusjonsplasser, støttekontakter, brukerstyrt personlig assistent (BPA), avlastning og gruppetilbud, samt ikke-lovpålagte tjenester som Rask Psykisk Helsehjelp (RPH), aktivitetssenter og Bergen Recoveryskole (BRC).

Byområdene har kriseteam som trer i funksjon ved alvorlige ulykker, selvmord, overdosedødsfall og annen brå død.

De psykiske helsetjenestene for voksne skal bidra til at innbyggere oppnår mestring, deltakelse og opplevelse av mening i eget liv. Tjenestene skal videreutvikles i retning av helhetlige, fleksible og individuelt tilpassede tilbud, som i større grad møter den enkeltes behov og livssituasjon.

Kommunen skal legge til rette for systematisk og reell brukermedvirkning på både individ- og systemnivå. Erfaringer fra brukere og ansatte med egenerfaring skal aktivt benyttes i utviklingen av kvaliteten i tilbudet.

Budsjett omfatter hjelp og oppfølging til personer med psykiske helseutfordringer i alle aldre. Budsjettet dekker blant annet praktisk bistand i hverdagen, hjemmesykepleie, botilbud med døgnbemanning, avlastningstilbud for barn og unge, samt ulike velferds- og oppfølgingstiltak som skal bidra til mestring, trygghet og økt livskvalitet.

Budsjett for tjenesteområdet fordeles inn i ulike tjenester. Andre velferdstiltak psykisk helse gjelder aktiviserings- og servicetjenester innenfor psykisk helse som bl.a. støttekontakt og tilskudd til organisasjoner som har aktiviteter for psykisk syke. Tiltak i avlastningsbolig for barn og unge gjelder vedtaksbaserte helse- og omsorgstjenester i institusjon for psykisk syke barn og unge der det er behov for avlastningstjenester. Boform heldøgns omsorg (institusjon KHL) gjelder helse- og omsorgstjenester i institusjon for psykisk syke voksne. Beboerne betaler etter vederlagsforskriften

under opphold i bosentre innenfor psykisk helse. Praktisk hjelp og bistand psykisk helse gjelder helse- og omsorgstjenester, praktisk bistand og opplæring fra personellbase til brukere i bofellesskap eller samlokaliserte boliger, og der målgruppen er psykisk syke. Hjemmesykepleie psykisk helse gjelder hjemmesykepleietjenester der målgruppen er psykisk syke. Avlastning utenfor institusjon – psykisk helse – gjelder hjemmetjenester utenfor institusjon til barn og unge, eksempelvis timeavlastning og besøkshjem.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Åpne aktivitetstilbud psykisk helse	14 711	25 828	13 247	17 578	19 208	21 058	22 818
Andre velferdstiltak psykisk helse	61 537	67 314	67 732	68 233	68 233	68 233	68 233
Tiltak i avlastningsbolig for barn og unge	96 216	88 746	83 825	91 322	91 322	91 322	91 322
Boform heldøgns omsorg (institusjon KHL)	199 301	183 992	195 766	191 338	190 238	188 638	188 638
Utskrivningsklare pasienter innen psykisk helse og rus	32 241	26 128	26 128	26 734	26 734	26 734	26 734
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse	211 826	181 687	193 713	197 072	197 072	197 072	197 072
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse - hjemmeboende	75 193	35 053	18 521	19 550	19 550	19 550	19 550
Personlig assistent psykisk helse (BPA)	10 686	19 437	22 785	22 763	22 763	22 763	22 763
Hjemmesykepleie psykisk helse	196 353	213 724	197 468	206 796	208 796	210 796	210 796
Avlastning utenfor institusjon - psykisk helse	535	66 918	85 656	79 717	79 717	79 717	79 717
Psykiske helsetjenester for barn og unge	39 654	40 186	47 459	47 565	47 565	47 565	47 565
Byggdrift boform heldøgns omsorg (inst KHL)	1 198	267	267	273	273	273	273
Byggdrift bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser	-17 919	-20 024	-18 275	-19 837	-19 837	-19 837	-19 837
Sum	**921 671**	**929 256**	**934 294**	**949 104**	**951 634**	**953 884**	**955 644**

Utvikling og utfordringer

Ny barnevernlov er vedtatt.

Psykisk helse barn og unge

Vedtakspliktige helse- og omsorgstjenester til barn og unge med psykiske lidelser

Helse- og omsorgstjenester som krever enkeltvedtak inkluderer støttekontakt, miljøterapi og BPA-ordning (brukerstyrt personlig assistent), samt avlastningstilbud og omsorgsstønad som støtte for pårørende og omsorgspersoner.

Det har de siste årene vært en kraftig økning av barn og unge med behov for oppfølging og tjenester fra kommunen på grunn av psykiske lidelser. Økningen skyldes blant annet at flere barn og unge

utredes for ADHD og autismespekterforstyrrelser, og flere unge med sammensatte og komplekse utfordringer. Som en konsekvens, har kommunen de siste årene hatt en markant økning i utgifter til vedtakspliktige helse- og omsorgstjenester. Barn og unge med autismespekterforstyrrelser, og deres familier, utgjør majoriteten av barna som får tjenester etter vedtak innen dette tjenesteområdet.

Framskrivninger viser at behovet for tjenester fortsatt vil være på et høyt i årene fremover. Samtidig legger kommunen til grunn at veksttakten vil avta utover i planperioden, med en mer moderat og gradvis økning videre mot 2030.
For å møte det økende behovet har kommunen inngått avtaler om kjøp av helse- og omsorgstiltak fra private leverandører. Alle kjøp er forankret med vedtak i helse- og omsorgstjenesteloven.

Kommunen er også i en prosess med å etablere flere kommunale timeavlastningsplasser. Disse plassene er ikke fullt ut realisert i 2026 som fører til et mindreforbruk på tjenesteområdet. Det er forventet å øke antall kommunale timeavlastningsplasser i planperioden.

Samordnete tjenester og koordineringsbistand

Det arbeides systematisk med å sikre god samordning og koordinering av tjenester til barn og unge med psykiske plager og lidelser. Mange strever ofte på flere livsområder, og trenger tilpasset og koordinert hjelp og oppfølging. Dette kan inkludere bistand hjemme, i barnehage, skole og fritid. Samarbeid mellom tjenestene er pålagt gjennom flere lover og er en rettighet for brukere. Kommunen har også styrket samarbeid i hele oppvekstfeltet gjennom tverretatlige samhandlingsstrukturer både på leder- og operativt nivå.

Tjenester til unge med alvorlige og sammensatte psykiske lidelser skal videreutvikles gjennom et helhetlig og samordnet oppfølgingstilbud. Tilbudet skal sikre tett oppfølging, tverrfaglighet, oppsøkende og arenafleksibelt arbeid, tydelig koordinering og tett samarbeid mellom kommune og spesialisthelsetjeneste. Dette må sees i sammenheng med utviklingen i barnevernet hvor flere unge med alvorlig psykisk sykdom og rusproblematikk plasseres i institusjon, i tillegg til en økning i akutte barnevernstiltak. Et tett og forpliktende samarbeid mellom helse- og omsorgstjenestene, spesialisthelsetjenesten og barnevernet kan bidra til å møte disse utfordringene bedre. Et slikt samarbeid kan sikre at unge med alvorlige og sammensatte utfordringer, og deres familier, får riktig hjelp til riktig tid og på den måten bidra til færre institusjonsplasseringer.

Når behovet for tjenester innenfor et tjenesteområde øker mye over kort tid, er det viktig å få oversikt over behovet, sikre likebehandling i byområdene og sørge for god kvalitet i tjenestene. Flere prosesser er igangsatt for å møte økt pågang og behov i befolkningen for å sikre tjenestetilbudet i årene framover. Dette inkluderer blant annet omorganisering og oppretting av nye enheter, evaluering av lavterskeltilbud innenfor psykisk helse og kartlegging av det totale tjenestetilbudet til målgruppen.

Lavterskel psykiske helsetjenester til barn og unge

Selvrapporterte psykiske plager som angst, depresjon, stress og bekymring har økt over tid, særlig blant jenter og unge kvinner. Tidlig innsats gjennom tilgjengelige lavterskeltilbud er viktig for å forebygge at plagene utvikler seg. I Bergen opplever enkelte av lavterskeltjenestene i Barne- og familiehjelpen og Utekontakten en økning i antall henvendelser, noe som utfordrer kapasiteten. De senere årene er lavterskeltjenesten Rask psykisk helsehjelp utvidet til alle kommunens bydeler for unge mellom 16-23 år slik at flere kan få tidlig tilbud om hjelp.

Etter en helhetlig evaluering av alle lavterskel psykisk helsetjenester til barn og unge skal tjenestetilbudet videreutvikles for å sikre et likeverdig og godt tilbud til flest mulig, og for å sikre at kommunens tjenester er i tråd med Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge.

Byrådet vil styrke innsatsen for å møte de økte behovene for barn og unge med psykiske plager og lidelser, og deres familier, slik at de får riktige, samordnede og koordinerte tjenester til rett tid. Å hjelpe familier tidligst mulig og på rett nivå, kan forebygge behov for mer omfattende hjelpetjenester.

Det er viktig å se barnets behov i sammenheng med foreldrenes omsorgsevne og familiens situasjon, slik det blant annet løftes frem i kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum» fra Bufdir. Modellen understøtter betydningen av tett og systematisk samarbeid med tjenester til voksne slik at foresattes psykiske helse, livssituasjon og eventuelle rusutfordringer også inngår i oppfølgingen av barnet og familien.

Psykisk helse voksne

Rett tjeneste til rett tid

Det forventes et økt behov for de psykiske helsetjenestene som følge av en økende andel innbyggere med alvorlig psykisk lidelse og sammensatte utfordringsbilder. Dette omfatter blant annet samtidige tilstander som lett utviklingshemming, autismespekterforstyrrelser, rusproblematikk og/eller forhøyet risiko for voldsutøvelse. Det økte presset forsterkes av manglende tilgang på egnede og tilrettelagte botilbud som også bidrar til økt belastning på tjenestene. Det økte behovet i kommunen må sees i sammenheng med nedbygging av tilbud i spesialisthelsetjenesten over tid.

Byrådet vil møte utviklingen ved å sette i gang et tjenesteutviklingsarbeid som skal vurdere hvordan tjenestene organiseres i fremtiden. Bergen kommune har langt flere institusjonsplasser enn andre kommuner, og det er behov for å møte det økte behovet i befolkningen med et godt lavterskeltilbud og ambulante og fleksible tjenestetilbud som gir innbyggerne et godt tilbud samtidig som det er en mer effektiv tjeneste.

Kommunen skal sikre forsvarlige tjenester, et trygt og helsefremmende arbeidsmiljø for ansatte, og ivaretakelse av samfunnsvernet. Kartlegginger av bofellesskap og bosentre har avdekket avvik fra krav i arbeidsmiljøregelverket, samt bygningsmessige mangler som gjør enkelte tilbud lite egnet for målgrupper med forhøyet risiko for voldsutøvelse. Det er behov for en systematisk oppgradering og tilpasning av eksisterende bygningsmasse, og en gjennomgang av hvordan man leverer tjenestene.

Byrådet har igangsatt et målrettet arbeid for å sikre at botilbudene tilfredsstiller gjeldene krav til sikkerhet, arbeidsmiljø og forsvarlighet. Dette omfatter blant annet tiltak for å sikre tilfredsstillende evakueringsløsninger i alle bosentre og tilrettelagte botilbud. Videre pågår det utredninger av nødvendige tiltak for å bringe bygg og drift i samsvar med arbeidsplassforskriftens krav, og for å sikre at både mottakere av tjenestene og ansatte har et trygt og forsvarlig tilbud.

Venteliste for tilrettelagte botilbud og institusjoner (botilbud)

Den økende andelen innbyggere med alvorlig psykisk lidelse og samtidige tilleggsdiagnoser gir et press på kapasiteten i tilrettelagte botilbud og institusjoner. Dette kommer tydelig til uttrykk gjennom økte ventelister innen psykisk helse. Samtidig utfordres flyten i tjenestene av begrenset tilgang på egnede kommunale boliger.

Byrådet vil prioritere tiltak som bidrar til bedre kapasitetsutnyttelse og mer helhetlige forløp innenfor psykisk helse. Dette innebærer både å utvikle mer sammenhengende tjenester som legger til rette for god overgang mellom ulike omsorgsnivå.

Som en del av dette arbeidet har Bergen kommune gjennomført prosjektet Brukerreisen ROP, som har hatt som mål å forbedre tjenestetilbudet til personer med samtidige rus- og psykiske lidelser. Flere etater har samarbeidet om en pilot som har sett på tjenestetilbudet til brukere med samtidig rus- og psykisk lidelse. Piloten testet ut å ha ett felles inngangspunkt i kommunen for personer i målgruppen for å gjøre kontakten med kommunen enklere. Målet var å sørge for at man fikk tildelt bolig og tjenester tilpasset eget behov og rettigheter, og på rett omsorgsnivå.

Byrådet vil følge opp funn fra dette prosjektet, med sikte på implementering av løsninger som kan bidra til redusert ventetid, bedre ressursutnyttelse og styrket kvalitet i tjenestene.

Økende antall utskrivningsklare pasienter og liggedøgn

Det forventes en fortsatt høyt antall utskrivelsesklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten som har behov for et tilrettelagt botilbud.

Byrådet vil arbeide for en mer helhetlig og forpliktende samhandling med Helse Bergen, med mål om bedre koordinering av pasientforløp og mer effektiv håndtering av utskrivningsklare pasienter. Samtidig vil byrådet følge opp overfor statlige myndigheter behovet for økt finansiering, slik at kommunen i større grad kan møte det faktiske behovet i målgruppen.

Sammenligning med andre kommuner

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Psykisk helse

KOSTRA er mangelfull når det gjelder data om psykisk helsearbeid og hjelp til milde og moderate psykiske og psykososiale plager og mer alvorlige psykiske lidelser, både for barn, unge og voksne. Bergen har tatt initiativ gjennom ASSS-samarbeidet til at det utvikles bedre data og mer kunnskap om innsats for psykisk helse i tilknytning til barnevern-/oppvekstreformen.

I mangel av KOSTRA-tall kartlegger Helsedirektoratet kommunal innsats innenfor psykisk helse- og rusarbeid i en egen kartlegging (IS-24/8) hvert år. Kartleggingen for tjenester til voksne viser at Bergen kommune ligger noe over gjennomsnittet i antall årsverk per 1000 innbygger blant storbykommunene, nest høyest etter Stavanger.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall barn og unge på venteliste for vedtakspliktig hjelp etter helse- og omsorgstjenesteloven	0	0	217	250
Antall barn og unge som får individuell oppfølging fra Utekontaktens oppsøkende tjenester	0	0	297	300

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall barn og unge som har mottatt døgnavlastning i institusjon i løpet av året	30	57	75	75
Antall barn og unge som mottar vedtakspliktig hjelp etter helse- og omsorgstjenesteloven	462	632	691	700
Antall betalingsdøgn for utskrivningsklare pasienter innen psykisk helse	3 656	4 705	5 558	5 600
Antall hendelser som har utløst oppfølging fra lokalt kriseteam	74	43	42	40
Antall innbyggere som har mottatt behandling hos Rask psykisk helsehjelp	0	388	609	700
Antall nye barn og unge 0-23 år som får psykisk helse lavterskeltilbud	2 683	4 038	2 142	2 200
Antall voksne innbygger med opphold ved behandlingssenter	0	80	80	88
Antall voksne innbyggere i tilrettelagte botilbud	0	259	261	260
Antall voksne innbyggere med aktivitetstilbud innen psykisk helse	0	260	266	280
Antall voksne innbyggere med brukerstyrt personlig assistanse	0	5	9	8
Antall voksne innbyggere med støttekontakt psykisk helse	0	236	242	200
Antall voksne innbyggere som har mottatt helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand	0	1 248	1 223	1 200

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Øke gjennomstrømming i døgnbemannede botilbud og behandlingssentre	Antall personer som er flyttet ut fra døgnbemannet botilbud		12	8	15
		Antall personer som skrives ut fra behandlingssenter		14	12	30
Bergen for fremtiden	Flere barn og unge med psykiske helseutfordringer kan bo sammen med familien og foreldrene sine	Andel barn og unge med over 50% døgnavlastning		17,0 %	15,0 %	15,0 %
		Antall barn og unge med timeavlastning		256	270	350
		Grad av utnyttelse i døgnavlastning		96,0 %	90,0 %	90,0 %
	Flere voksne med psykiske lidelser skal ta i bruk velferdsteknologi	Antall voksne med vedtak om velferdsteknologi fra kommunens psykiske helsetjenester	163	173	200	300
	Forebyggende, helsefremmende	Antall personer som har fått tilbud om	609	700	850	1 300

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
	og bærekraftig kommune	tjenester fra Rask psykisk helsehjelp				
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,9 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge	Andel barn og unge 0-23 år som får psykisk helse lavterskeltilbud		3%	5%	6%
		Andel barn og unge som har fått tilbud om lavterskel psykisk helsehjelp innen 14 dager			90%	95%
		Antall barn og unge mellom 16 og 23 år som mottar tjenester fra Rask psykisk helsehjelp		100	225	375
Bergen med særpreg						
Bergen skaper muligheter						

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Psykisk helse barn og unge

Kommunen har de siste årene dreid innsatsen i de kommunale oppvekstsjenestene mot mer forebygging og tidlig innsats. Målet er å kunne tilby god hjelp når barn, unge og familier trenger det. Lavterskel psykisk helsehjelp er et viktig virkemiddel i denne sammenheng. Kommunen følger med på hvor stor andel barn og unge mellom 0 og 23 år som mottar lavterskel tilbud, og hvor mange som får hjelp innen 14 dager etter henvendelse. Dette gir kunnskap om tilgjengeligheten i tjenestene, og utviklingen i disse tallene vil vise om kommunen lykkes med å styrke de forebyggende tilbudene inne psykisk helse for barn og unge.

Rask psykisk helsehjelp for unge mellom 16 og 23 år tilbys nå i alle byområder. Kommunen forventer at flere unge vil benytte seg av tilbudet. Åpningstider som i større grad møter målgruppens behov, er ett av mulige tiltak for å nå flere. Sammen med øvrige lavterskeltilbud skal dette bidra til å forebygge og redusere psykiske helseplager blant barn og unge.

Det er et mål for kommunen er at flere barn og unge med alvorlige psykiske helseutfordringer skal bo hjemme sammen med familien sin. Kommunen styrker derfor avlastningstilbudene. Samtidig kan andre familiestyrkende tjenester som støttekontakt og praktisk bistand i hjemmet, også bidra til å redusere behovet for mer omfattende og inngripende tiltak. Dette må også ses i sammenheng med utviklingen i barnevernet der det rapporteres om økt bruk av institusjonsplasseringer og akutte tiltak for unge med sammensatte utfordringer. Styrking av hjelpetiltak i hjemmet kan bidra til å forebygge slike plasseringer.

Kommunen følger med på utviklingen i hvor mange barn og unge som har omfattende døgnavlastning, hvor mange som mottar timeavlastning, og hvordan kapasiteten i døgnavlastning utnyttes. Dette gir et samlet bilde av om tiltakene bidrar til at flere kan bo hjemme, og om ressursene brukes på en hensiktsmessig måte.
Kommunen har evaluert lavterskeltilbudene innen psykisk helse for barn og unge, og har et godt grunnlag for å videreutvikle og tilpasse tjenestene slik at flest mulig får et likeverdig og godt tilbud.

En videreutvikling av tilbudet, slik at det også møter behov til barn og unge med mer alvorlige psykiske lidelser, kan bidra til å lette omsorgsbelastningen for flere familier. Videre kan dette redusere behovet for avlastning og bidra til at flere barn og unge kan bo hjemme. Slik støtter tiltakene samlet opp under målene om forebygging, og at flere barn og unge kan bo hjemme med familien sin.

Psykisk helse voksne

Byrådet vil legge til rette for økt gjennomstrømming i tilrettelagt botilbud, slik at den enkelte i større grad kan bo i egen eller leid bolig med tilpasset oppfølging. Dette skal bidra til at flere mottar tjenester på riktig omsorgsnivå, samtidig som risikoen for institusjonalisering reduseres. Som ledd i dette vil byrådet vurdere en gradvis omlegging mot mer ambulante og fleksible tjenester i deler av botilbudene, der dette gir bedre ressursutnyttelse og økt selvstendighet for brukerne.
Bruk av velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenesteutviklingen, og vurderes systematisk ved behandling av søknader om tjenester. Byrådet vil styrke kompetansen på området for å sikre økt bruk av effektive løsninger som understøtter mestring, trygghet og kvalitet i tjenestene.

For å møte økningen av utskrivelsesklare pasienter vil byrådet videreutvikle samarbeidet med spesialisthelsetjenesten, med mål om mer helhetlige og koordinerte pasientforløp. Samtidig vil byrådet arbeide opp mot statlige myndigheter for å sikre finansieringsordninger og rammebetingelser som bedre gjenspeiler kommunens ansvar og det økende behovet for tilrettelagte tjenester.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**929 256**	**929 256**	**929 256**	**929 256**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**33 807**	**33 807**	**33 807**	**33 807**
Sum Tekniske justeringer		**-17 783**	**-17 783**	**-17 783**	**-17 783**
Sum Utgående engangstiltak		**-5 350**	**-5 350**	**-5 350**	**-5 350**
Prisjustering og diverse endringer		**10 675**	**10 675**	**10 675**	**10 675**
Konsekvensjustert ramme		**939 930**	**939 930**	**939 930**	**939 930**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Ressurskrevende tjenester til brukere over 67 år	Innstilling1	1 400	1 800	1 800	1 800
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**1 400**	**1 800**	**1 800**	**1 800**
Nye tiltak					
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	3 320	6 700	10 300	13 810
Psykisk helsehjelp til barn og unge	Innstilling1	1 500	1 500	1 500	1 500
Tilskuddslisten BBSM	Innstilling1	-47	-47	-47	-47
Utvidelse av Rask Psykisk helsehjelp	Innstilling1	2 000	4 000	6 000	6 000
Økt husleie botiltak	Innstilling1	4 000	4 000	2 400	2 400
Sum Nye tiltak		**10 773**	**16 153**	**20 153**	**23 663**
Effektivisering					
Effektivisering i psykisk helse	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering turnus	Innstilling1	0	-1 750	-3 500	-5 250
Redusert kjøp av plasser psykisk helse	Innstilling1	-1 000	-2 500	-2 500	-2 500
Sum Effektivisering		**-3 000**	**-6 250**	**-8 000**	**-9 750**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**9 173**	**11 703**	**13 953**	**15 713**
Ramme 2027-2030		**949 104**	**951 634**	**953 884**	**955 644**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Ressurskrevende tjenester til brukere over 67 år

Bergen kommune mottar statlig refusjon for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere. Refusjon avvikles når tjenestemottakere fyller 67 år. Som følge av flere tjenestemottakere som ikke utløser refusjon på grunn av alder, er det behov for at budsjettet styrkes. Hvert år er det tjenestemottakere i Bergen kommune som går inn eller ut av ordningen.
Byrådet foreslår å kompensere bortfall av statlig refusjon.

Nye tiltak

Justering i tråd med demografisk utvikling

Byrådet foreslår å styrke tjenesteområdet som følge av at kommunen får flere eldre innbyggere med økt behov for helse- og omsorgstjenester.

Psykisk helsehjelp til barn og unge

I tilleggsavtale mellom H, FrP, SP, BL, INP, PP, uavhengig representant Bollmann og KRF for bybudsjett i Bergen kommune 2026 ble psykisk helsetilbud for unge styrket med et engangsbeløp på 1,5 millioner for 2026. Byrådet foreslår å videreføre tiltaket i hele økonomiplanperioden.

Tilskuddslisten BBSM

Byrådet foreslår endringer i tilskuddslisten for 2027. Fullstendig oversikt over tilskuddsmottakerne finnes under kapittel for «Tilskuddslisten».

Utvidelse av Rask Psykisk helsehjelp

Byrådet foreslår å utvide Rask psykisk helsehjelp (RPH) slik at alle innbyggere skal kunne bruke tilbudet, uavhengig av hvor i byen de bor. Budsjettet er foreslått styrket med halvårseffekt i 2027, og budsjettering må sees i sammenheng med at det også jobbes med å finne nye lokaler til tilbudet.

En økning på om lag 5 årsverk i løpet av økonomiplanperioden vurderes å gi en betydelig kapasitetsøkning. Ved stabil drift og full kompetansedekning legger dette til rette for at tjenesten på sikt kan gi tilbud til en vesentlig større andel av befolkningen enn i dag.

Dagens kostnader knyttet til lokaler er om lag kr 2,5–3 mill. årlig, inkludert husleie og fellesutgifter. Estimatene for fremtidig husleie er usikre og vil avhenge av valg av lokaler.

Det vurderes som en forutsetning for videre utvidelse at det etableres et nytt lokale, da dagens lokaler allerede er fullt utnyttet. En utvidelse vil derfor være avhengig av at lokaler er på plass før iverksettelse.

Økt husleie botiltak

Det er behov for erstatningslokaler ved endring i botilbud innen psykisk helse som medfører økte husleieutgifter. Lokalene vurderes i større grad å oppfylle krav i arbeidsplassforskriften, særlig knyttet til helse, miljø og sikkerhet for ansatte. Videre anses lokalene som bedre tilpasset gjeldende lov- og forskriftskrav for institusjonsdrift. Midlene vil gå til husleie.

Effektivisering

Effektivisering i psykisk helse

Byrådet foreslår effektiviseringstiltak i tjenesteområdet for psykisk helse som følge av mer ambulante tjenester, avvikling av egenproduksjon av varmmat og andre tiltak for mer effektiv drift fra 2027.

Effektivisering turnus

Det skal gjennomføres et prosjekt der målsettingen er å ta i bruk verktøy for å effektivisere arbeidet med turnus i tjenestene. Prosjektet vil berøre alle omsorgstjenester som har turnusarbeid, og

effektiviseringskrav vil bli fordelt mellom Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg og Byrådsavdeling for barnevern, sosial og mangfold.

Redusert kjøp av plasser psykisk helse

Byrådet foreslår å effektivisere tjenesteområdet gjennom bedre utnyttelse av plasser i egne botiltak. Det forventes at tiltaket kan bidra til bedre ressursutnyttelse og reduserte utgifter til kjøp av plasser.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Aktivitets- og overnattingstilbud for barn og unge - prosjektutvikling	2030		IA	110,3	0,0	110,3	15,0	43,7	29,2	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	102,0
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						0,0	19,4	6,6	58,1	145,3	113,7	65,8	0,0	0,0	0,0	409,0
Knappentunet bosenter - prosjektutvikling	2030		IA	37,1	0,0	37,1	4,0	8,0	14,5	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,1
Sandbrekkevegen bosenter	2029		IA	171,7	0,0	171,7	30,0	77,8	35,5	28,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	171,7
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**319,1**	**0,0**	**319,1**	**49,0**	**149,0**	**85,9**	**107,1**	**145,3**	**113,7**	**65,8**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**715,8**

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter individuelle og gruppebaserte tjenester til personer med rusutfordringer, herunder booppfølging, ambulante tjenester, tilrettelagte botilbud med bemanning, rehabiliterende bo- og oppfølgingstiltak, bo- og/eller omsorgs/rehabiliteringstilbud, heldøgns helse- og omsorgstjenester, rehabiliterende arbeids- og aktivitetstiltak, individuell jobbstøtte (IPS), mottak- og oppfølgingssentre (MO-sentre), brukerrom for tryggere inntak av rusmidler, og oppsøkende og kriminalitetsforebyggende arbeid mot ungdom.

Formålet for de kommunale rustjenestene er å legge til rette for at de som benytter seg av tjenestene skal oppleve mestring og mening i hverdagen, motta helsehjelp, få hjelp til skadereduksjon, samt motivasjons- og endringsarbeid knyttet til arbeid, bolig og rusproblematikk med sikte på å kunne leve selvstendige liv. Å nå målene fordrer stor grad av fleksibilitet og individuelt tilpassede tjenester. De kommunale rustjenestene skal vektlegge brukermedvirkning, og ha ansatte med brukererfaring.

Når det gjelder barn og unge er hovedformålet for de rus- og kriminalitetsforebyggende tjenestene at risikoutsatte barn og unge får kontakt med trygge voksne, at hjelpebehov blir identifisert og motivasjon for endring styrkes. Barn og unge som trenger det skal få tilbud om hjelp og behandling på individ- og gruppenivå.

Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester har felles ansvar for å yte og koordinere tjenester til personer over 18 år med rusutfordringer. I tillegg har Etat for barn og familie ansvaret for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid for unge under 25 år, sammen med de fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester. Utgifter til ulike tjenester under flere budsjettområder påvirker hverandre, og må ses i sammenheng.

Tjenesteområdet rus og bostedsløse omfatter hjelp, behandling og oppfølging til personer med rusutfordringer og personer som står i fare for å miste eller mangler bolig. Budsjettet dekker blant annet rusbehandling, råd og veiledning, lavterskeltilbud, oppsøkende tjenester, botrening og overnattingstilbud. Målet er å bidra til bedre helse, økt mestring og en trygg bosituasjon.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Andre velferdstiltak rus	6 078	6 627	6 627	7 314	7 314	7 314	7 314
Rusbehandling, råd og veiledning	285 629	333 642	330 293	348 280	373 886	370 136	370 776
Lavterskeltiltak for rusavhengige	96 250	91 421	91 214	95 633	97 633	97 633	97 633
Utekontakt	31 409	39 873	40 045	40 519	40 519	40 519	40 519
Overnattingstilbud til bostedsløse	16 044	26 708	26 708	27 387	27 387	27 387	27 387
Midl opph. m/tils-ikke ind.rettet	15 109	12 538	12 212	12 600	12 600	12 600	12 600
Botreningstjeneste ikke individrettet	19 034	21 650	19 878	20 367	20 367	20 367	20 367
Sum	**469 553**	**532 460**	**526 978**	**552 101**	**579 707**	**575 957**	**576 597**

Utvikling og utfordringer

Barn og unge

De fleste barn og unge i Bergen har det bra og kommer seg gjennom barne- og ungdomstiden uten store problemer. Samtidig har Bergen registrert en utvikling der alvorlige og gjentakende lovbrudd blir utført av barn og unge, særlig de under 15 år. Ofte er rusproblematikk en del av utfordringsbildet. Dette gjenspeiles i økt press på kommunens tjenester, spesielt innenfor barnevern og oppvekstfeltet.

Det kriminalitetsforebyggende arbeidet er en viktig satsing for byrådet. Det er viktig med rask og koordinert oppfølging for barna det gjelder. I 2025 ble det etablert et treårig prosjekt som skal sikre tett og koordinert oppfølging for barn under 15 år som utfører gjentatt og alvorlig kriminalitet (U-15 Prosjektet). Tilbudet gis til hele familien, og erfaringene er gode. Så langt har 17 barn blitt henvist til tilbudet. I tillegg er det iverksatt et beredskapsteam i samarbeid med skolesektoren, med midler fra nasjonale myndigheter. Teamet som jobber i prosjektet skal forebygge kriminalitet på individ- og gruppenivå, og sikre trygge skole- og nærmiljø. Tiltakene sees i sammenheng i det samlede kriminalitetsforebyggende arbeidet i kommunen.

Bergen kommune satser videre på oppsøkende sosialt arbeid, både fysisk og digitalt blant annet gjennom Utekontakten. På denne måten nås barn og unge tidlig og kan settes i kontakt med øvrig hjelpeapparat. Bergen deltar i Nordic Safe Cities/Trygg by Norge for å styrke denne innsatsen, og har mottatt midler fra Gjensidigestiftelsen for å videreutvikle det digitale oppsøkende arbeidet. Bergen kommune er ledende på det digitale feltet, og deler av sine erfaringer med andre kommuner.

Gjennom kommunens planer som «Se meg, hør oss» og «Handlingsplan for barnevernet», samt tiltakene i saken om «Felles innsats mot ungdomskriminalitet» er det lagt grunnlag for styrket forebygging og tverrfaglig samarbeid. Utviklingen i rus og kriminalitet kan ikke forstås og håndteres isolert, og det er behov for forpliktende koordinering mellom flere aktører – både internt i kommunen, med eksterne samarbeidsparter og frivillige- og ideelle organisasjoner. På denne måten kan det sikres et helhetlig og effektivt hjelpeapparat for målgruppen.

Tverrfaglig overdoseteam og Utekontakten arbeider oppsøkende flere steder i sentrum der det observeres at unge og/eller voksne personer i rusmiljøene oppholder seg jevnlig.

Voksne

Besøkstall ved MO Gyldenpris har stabilisert seg etter tidligere vekst, men ligger fortsatt på et høyt nivå. Tjenesten håndterer et økt press innenfor rammene. Det er høye besøkstall i brukerrommet. Økt besøk på brukerrommet er positivt fordi det innebærer at flere innbyggere også benytter andre tjenester som helserom, sprøyteutdeling og mottar samt råd og veiledning om tryggere og smittereduserende injeksjonspraksis.

Det er inngått ny rammeavtale med to leverandører for plasser i omsorgs- og rehabiliteringsinstitusjoner for personer med rus-/ROP-lidelser. Formålet er å tilby stabiliseringsplasser av god kvalitet. Bostedsløse personer prioriteres i tildeling av plass i rehabiliteringsinstitusjon.

Bruken av midlertidige botilbud med helse- og omsorgstjenester er stabil. Målgruppen er bostedsløse med rus- og psykiske helseutfordringer. Antall bostedsløse har økt de siste årene, og disse innbyggerne har større psykiske helseutfordringer og behov for tjenester enn tidligere.

Det er tidvis manglende kapasitet på akuttovernatting. Det er inntil 10 plasser ved Natthuset, 6 plasser i Bakkegaten bo- og omsorgssenter og 2 plasser ved Hannas hus. Tilbudene har jevnt over høyt belegg, og avvisninger forekommer. Økning i bostedsløse og mangel på midlertidige botilbud bidrar til økt bruk av akuttovernattingstilbudene. Natthuset har særlig stor pågang, mye grunnet bruker-til-bruker-tilnærming, og at personer som er utestengt fra andre akuttovernattingstilbud oppsøker Natthuset.

Budsjett for tjenesteområdet fordeles inn i ulike tjenester. Rusbehandling, råd og veiledning gjelder tilbud til personer med rusproblemer, blant annet institusjonsopphold, behandlingstiltak og stillinger i sosialtjenesten med ansvar for oppfølgingen av rusmiddelavhengige. Lavterskeltiltak for rusavhengige gjelder tiltak som MO-senter og brukerrom. Utekontakt som gjelder forebyggende tiltak rettet mot ungdom som er i ferd med å utvikle et rusmisbruk, herunder utgifter/inntekter knyttet til drift av utekontakten. Overnattingstilbud til bostedsløse gjelder eksempelvis overnattingstilbud til bostedsløse rusavhengige som Bakkegaten, Hannas hus og Natthuset.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall døgn benyttet på akuttovernatting i løpet av året	0	4 852	5 887	5 990
Antall konsultasjoner i helserom	2 389	2 137	2 227	2 230
Antall personer med rus/ROP på venteliste for kommunal bolig	149	154	154	160
Antall personer som innvilges opphold i omsorgsinstitusjon årlig	111	97	99	100
Antall personer som innvilges opphold i rehabiliteringsinstitusjon årlig	46	72	50	50
Antall rusinntak på brukerrommet	6 198	8 581	19 886	23 000
Antall treff med barn og unge på digital arena hos Utekontakten	382	865	789	800
Antall ungdommer som har gjennomført løpet «inkludering gjennom deltidsarbeid»	92	106	106	106
Antall unike brukere som mottar helsetjenester ved MO-sentrene	0	883	894	900
Årlig besøk i MO-sentrene	39 295	45 683	67 106	67 000

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig	Antall rusavhengige personer som mottar booppfølging med hjemmel i Helse- og omsorgstjenesteloven	518	550	550	600
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	4,1 %			
		Sykefraværsprosent				
Bergen skaper muligheter	Flere personer med psykiske helseutfordringer	Andel deltakere i Arna Aktiv som har gått videre til			30%	40%

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
	og/eller rusutfordringer skal ut i ordinært arbeid	arbeidsrettet tiltak eller ordinært arbeid				

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Kriminalitetsforebygging blant unge

Byrådet har på bakgrunn av kriminalitetsutviklingen blant ungdom iverksatt flere tiltak:

- U15-Prosjekt «Koordinering og oppfølging av barn og unge som har gjentatt kontakt med politiet»
- Hurtig kartlegging og handling (HKH) om ran blant mindreårige
- Etablering av «Beredskapsteam» i samarbeid med Byrådsavdeling for barnehage og skole
- Evaluering og videreutvikling av SLT-arbeidet (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak)
- Samling for frivilligheten med mål om å inspirere til videreutvikling av tilbud til målgruppen
- Deltakelse i KS sitt storbynettverk om ungdomskriminalitet
- Deltakelse i Nordic Safe Cities
- Flere miljøarbeidere inn i skolen
- Videreutvikling av digitalt oppsøkende arbeid

Det er et mål at Bergen skal ha kompetanse og kapasitet til å iverksette målrettet og helhetlig hjelp til barn og unge som både er i faresonen for å begå lovbrudd, men også for de som har tyngre

problematikk med kriminalitet og rus. Prosjektet som er iverksatt for barn under 15 år med gjentakende og alvorlige lovbrudd skal utvides til å nå flest mulig i målgruppen, og hjelpen skal gis til både barnet og deres familier. Sammen med flere andre innsatser på feltet, vil byrådet sikre at kommunen har tilstrekkelige og effektive verktøy for å snu den negative utviklingen og legge til rette for et tryggere oppvekstmiljø for alle.

Bruker- og pårørende involvering

Byrådet vil legge til rette for at personer med brukerkompetanse og pårørendekompetanse skal medvirke i utviklingen av tilbud og tiltak på rusfeltet. Gode medvirkningsprosesser bidrar til myndiggjøring og anerkjennelse av erfaringsbasert kompetanse, medvirker til å bekjempe diskriminering og stigma, og øker tilliten mellom brukerne og de kommunale tjenester. Et eksempel på økt brukermedvirkning er oppgraderingen av uteplassen ved MO-Gyldenpris. Plassen skal oppgraderes og tilrettelegges slik at den blir mer funksjonell og sikker for brukerne. Brukere av plassen vil involveres i denne arbeidsprosessen. Et delmål ved bedre tilrettelegging av uteplassen og medvirkning fra målgruppen er å forebygge at andre steder i nærområdet utvikler seg til åpne rusområder.

Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

For å møte de store utfordringene på rusfeltet trenger vi å ta alle gode krefter i bruk. Ideelle organisasjoner tar i dag et viktig medansvar blant annet ved å tilby omsorgsinstitusjonsplasser, midlertidige botilbud og ulike lavterskeltilbud. Byrådet gir årlige tilskudd til frivillig sektor for å løse oppgaver innen området rus, psykisk helse og sosiale tiltak. Frivillig sektor bidrar økt mangfold i tjenestetilbudene til innbyggere med ulike behov. Samarbeidsprosjektet med Huset Bergen AS rundt drift av akuttovernattingstilbudet "Natthuset" har gitt positive resultater. På bakgrunn av behov for akuttovernatting har akuttovernattingstilbudet blitt videreført etter en konkurranse for levering av akuttovernattingstilbud med en bruker-til-brukertilnærming. Pilotprosjektet med Huset Bergen hvor man brukte brobyggere (personer med erfaringskompetanse) for å stabilisere bomiljøet ved utvalgte kommunale boliger har også vist gode resultater.

Byrådet satser på tett individuell oppfølging av personer som bor i midlertidige botilbud. Bostedsløse kartlegges med tanke på livssituasjon med mål om å fremskaffe best mulig tilpasset botilbud. Byrådet vil fremme en temaplan for det boligsosiale feltet som vil inneholde kommunenes fremtidige strategi og handlingsplan for å løse utfordringer og imøtekomme behovene for målgruppen.

I tillegg til tjenester i botilbudene er tilgjengelig helsehjelp på helserommene på MO-sentrene viktig for å kunne ivareta helsetjenester blant annet knyttet til skadelig injeksjonspraksis, sårpleie med mer.

Styrket arbeid med rehabilitering for rusavhengige er et felles mål for alle kommunale rustjenester. Dette innebærer å motivere til tverrfaglig spesialisert rusbehandling, opphold i rehabiliteringsinstitusjoner og deltakelse i tilrettelagte arbeids- og aktivitetstiltak. Et nært samarbeid med spesialisthelsetjenesten er en forutsetning for at kommunen skal lykkes. Koordinert samarbeid og samhandling med spesialisthelsetjeneste og politiet er i tillegg avgjørende både for å håndtere utfordringer med åpne rusområder og oppfølging av personer med voldsproblematikk som oppholder seg i de åpne rusområdene. Bergen kommune har i 2025 gjennomført konkurranse om levering av tjenester i rehabiliteringsinstitusjon. Dette er rusfrie institusjonstilbud innrettet mot personer med rus- og/eller psykiske lidelser som har behov for stabilisering og gjenvinning av helsefunksjoner.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**532 460**	**532 460**	**532 460**	**532 460**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**21 294**	**21 294**	**21 294**	**21 294**
Sum Tekniske justeringer		**-7 524**	**-7 524**	**-7 524**	**-7 524**
Sum Utgående engangstiltak		**-1 100**	**-1 100**	**-1 100**	**-1 100**
Prisjustering og diverse endringer		**12 670**	**12 670**	**12 670**	**12 670**
Konsekvensjustert ramme		**545 129**	**545 129**	**545 129**	**545 129**
Nye tiltak					
Boligprogrammet 250 - Bjørge	Innstilling1	550	2 100	2 100	2 100
Boligprogrammet 250 - Lonemarka	Innstilling1	1 300	4 600	4 600	4 600
Boligprogrammet 250 - Møllendalsveien 19	Innstilling1	4 600	10 800	10 800	10 800
Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei botiltak	Innstilling1	0	9 911	9 911	9 911
Boligprogrammet 250 - Tildelingsavtale	Innstilling1	0	6 025	6 025	6 025
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	600	1 220	1 870	2 510
Pilot: Housing first i regi av ideell aktør	Innstilling1	5 000	5 000	5 000	5 000
Tilskuddslisten BBSM	Innstilling1	1 072	1 072	1 072	1 072
Økte ressurser til ambulant oppfølgingstjeneste	Innstilling1	650	2 650	2 650	2 650
Sum Nye tiltak		**13 772**	**43 378**	**44 028**	**44 668**
Effektivisering					
Sosiale botjenester - organisering og utmåling av tjenester	Innstilling1	-2 000	-4 000	-8 400	-8 400
Sum Effektivisering		**-2 000**	**-4 000**	**-8 400**	**-8 400**
Kutt					
Avvikle kommunal Individuell jobbstøtte (IPS)	Innstilling1	-4 800	-4 800	-4 800	-4 800
Sum Kutt		**-4 800**	**-4 800**	**-4 800**	**-4 800**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**6 972**	**34 578**	**30 828**	**31 468**
Ramme 2027-2030		**552 101**	**579 707**	**575 957**	**576 597**

Nye tiltak

Boligprogrammet 250 - Bjørge

Det er etablert fem småhus på Bjørge. Beboerne i boligene vil få ambulant oppfølging fra ulike tjenesteytelser med helse- og sosialfaglig bakgrunn. Boligene skal driftes av Etat for sosiale tjenester, Sosiale botjenester. Opprinnelig budsjett for Lonemarka botiltak vil bli brukt til å dekke driftsutgifter fra oppstart 1. kvartal 2026 fram til etablering av nye Lonemarka botiltak, 4. kvartal 2027. Budsjettbehov vil dermed først oppstå fra 4. kvartal 2027.

Boligprogrammet 250 - Lonemarka

Byrådet foreslår at det bevilges midler til vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Ved å prioritere oppfølgingen av de som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer kunne bo stabilt i egen bolig.

Lonemarka bygges med 8 leiligheter og en tilknyttet personalbase. Anslått oppstart av drift er 4. kvartal 2027. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med delårseffekt fra 2027.

Boligprogrammet 250 - Møllendalsveien 19

Det skal etableres nytt kommunalt midlertidig botilbud i Møllendalsveien 19, med 11 boenheter og personalbase. Det er felles inngang til bygget. Midlertidig botilbud til bostedsløse er en tjeneste etter sosialtjenesteloven § 27, hvor Nav fatter vedtak etter søknad fra bruker. Målgruppen er personer over 18 år med rusutfordringer og med behov for døgnbemanning. Forventet oppstart er 4. kvartal 2027. Det legges defor til grunn driftskonsevenser med delårseffekt i 2027, og med helårseffekt fra 2028.

Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei botiltak

Nyhavnsveien 10 brukes i dag som midlertidig botilbud, og har en midlertidig godkjenning som går ut i 2027. Byrådet foreslår at Nyhavnsveien 10 etableres som et botiltak, med faste beboere og tett booppfølging når det midlertidige botilbudet avvikles. Ved å prioritere oppfølging av de som bor i de nye boligene, vil flere med psykiske helse - og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig. Nyhavnsveien 10 er omsøkt til å bli et varig botiltak med personalbase for personer med rusutfordringer. Det vil være behov for driftsmidler til tiltaket med helårsvirkning fra 2028. Botiltaket vil være døgnbemannet. Tiltaket skal planlegges med maksimum 20 boenheter. Etablering av et permanent botilbud på denne adressen er langt rimeligere enn å bygge et nytt botiltak.

Boligprogrammet 250 - Tildelingsavtale

Byrådet foreslår at det tildeles midler til booppfølging, vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Det beregnede budsjettbehovet følger av den vedtatt handlingsplanen for 250 nye boliger, hvorav halvparten av boligene skal bygges for særlig ressurskrevende grupper. Ved å prioritere oppfølgingen av dem som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Budsjettet for booppfølging og vektertjenester brukes til planlagte enkeltanlegg med stedlig bemanning, samt ambulante tjenester til anlegg uten stedlig bemanning. Det legges til grunn helårseffekt fra 2028.

Justering i tråd med demografisk utvikling

Byrådet foreslår å styrke tjenesteområdet som følge av at kommunen får flere eldre innbyggere med økt behov for helse- og omsorgstjenester.

Pilot: Housing first i regi av ideell aktør

Byrådet mener det er viktig å hjelpe flere til å mestre å bo i bolig, og foreslår derfor en satsning på Housing First i årets budsjett. Byrådet vil ta alle gode krefter i bruk, og la ideelle tilbydere drive dette på vegne av kommunen.

Det har vært en økning i antallet bostedsløse de siste årene, og byrådet ser det er for mange som ikke klarer å beholde boligen sin. Å jobbe med booppfølging etter Housing First metoden innebærer tett oppfølging av innbyggere av et dedikert team med ulik fagkompetanse.

Viktige momenter er også:

- brukerstyring og selvbestemmelse
- recoveryorientert tilnærming
- skadereduksjon
- individuell og fleksibel oppfølging

Det er et økende behov for å styrke booppfølgingstjenestene til rusavhengige. Denne brukergruppen har et dokumentert behov for tjenester, men atferdsutfordringer gjør det krevende å gi et forsvarlig og stabilt tilbud. I praksis fører dette ofte til at brukere blir avvist fra ulike tjenestetilbud, til tross for at de både har behov for og rett til helse- og omsorgstjenester. Gjennom satsingen på et «Housing First-team» er målet å bidra til økt stabilitet i bosituasjon, bedre helse og bedre ressursbruk.

Tilskuddslisten BBSM

Byrådet foreslår endringer i tilskuddslisten for 2027. Fullstendig oversikt over tilskuddsmottakerne finnes under kapittel for «Tilskuddslisten».

Økte ressurser til ambulant oppfølgingstjeneste

Som følge av at det realiseres flere kommunale utleieboliger til personer som trenger booppfølging, er det behov for å øke ressurser til ambulante oppfølgingstjenester. Byrådet foreslår å styrke budsjett tilsvarende behovet med delårseffekt fra 2027 og med helårseffekt fra 2028.

Effektivisering

Sosiale botjenester - organisering og utmåling av tjenester

For å kunne gi bedre og mer effektive tjenester til innbyggere med behov for booppfølging, er Etat for sosiale tjenester i gang med et prosjekt hvor en skal utrede hvordan en kan gå fra stedlig bemanning i botiltakene til mer ambulante tjenester. Hensikten er å utnytte helse og sosialfaglige ressurser på best mulig måte. Effektiviseringen må sees i sammenheng med nytt tiltak knyttet til mer bruk av Housing First.

Kutt

Avvikle kommunal Individuell jobbstøtte (IPS)

Kommunal Individuell jobbstøtte (IPS) gir individuell jobbstøtte og arbeidsrettet oppfølging til rusmiddelavhengige. Byrådet foreslår å avvikle dette i kommunal regi, som følge av at dette er et tilbud som Nav stat sine IPS-veiledere kan tilby samme innbyggere i målgruppen.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**10,0**	**15,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**25,0**

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tjenester fra sosialtjenesten ved Nav-kontorene, og inkluderer sosial rådgivning og veiledning, økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet, aktivitetsplikt, særlige tiltak for rusmiddelbrukere, økonomi- og gjeldsrådgivning, midlertidig botilbud til bostedsløse og oppfølgingstjenester for at flere skal kunne bo i egen bolig.

Tjenesteområdet omfatter drift av Krisesenter for Bergen og omegn. Krisesenteret skal gi tilbud med god kvalitet til personer utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og som har behov for rådgivning eller et trygt midlertidig botilbud. Kommunen er vertskommune for 17 kommuner som i fellesskap finansierer driften av Krisesenter for Bergen og omegn. Krisesenteret har separat bolig for kvinner og menn. I tillegg driftes tilbud for personer i aktiv rus.

Tjenesteområdet omfatter også behandlingstilbud for voldsutsatte. Familiene får tilbud om individuell behandling, partnersamtaler, familiesamtaler og ulike gruppetilbud. Behandlingstilbudet er et tilbud både til de som utsettes for vold i nære relasjoner og til voldsutøver.

Budsjett for tjenesteområdet fordeles inn i ulike tjenester. Sosial rådgivning og veiledning gjelder personell og drift av sosialtjenesten i bydelene, både de som driver med råd og veiledning i henhold til lov om sosiale tjenester, de som betaler ut økonomisk sosialhjelp og gjeldsrådgivning. Støtte til krisetiltak gjelder drift av krisesenter og hjelp til utsatte for vold i nære relasjoner. Kvalifiseringsordningen gjelder personell og drift av kvalifiseringsprogrammet i henhold til sosialtjenesteloven og utgifter til kvalifiseringsstønad. Økonomisk sosialhjelp – individrettet – gjelder utgifter til økonomisk sosialhjelp som er hjemlet i sosialtjenestelovens § 18 og 19.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Sosial rådgivning og veiledning	295 365	281 384	280 242	292 857	287 857	287 857	287 857
Støtte til krisetiltak	24 774	25 579	26 418	26 820	26 820	26 820	26 820
Kvalifiseringsordningen	181 143	199 745	201 234	213 561	213 561	213 561	213 561
Økonomisk sosialhjelp - individrettet	612 047	632 200	632 259	625 242	597 742	591 442	569 042
Sum	**1 113 330**	**1 138 907**	**1 140 152**	**1 158 480**	**1 125 980**	**1 119 680**	**1 097 280**

Utvikling og utfordringer

Sosialtjenesten i Bergen har som mål at den enkelte skal få den hjelpen de trenger og få bistand til å bli uavhengig av sosialhjelp. Personer som av helsemessige årsaker ikke kan jobbe skal hjelpes over på varige ordninger.

Husleienivået i Bergen har steget de siste årene, og ser ut til å fortsette å stige grunnet mangel på boliger. Mangel på boliger har også medført at Bergen har fått flere bostedsløse med behov for midlertidig botilbud. Presset forsterkes av den store bosettingen av flyktninger i kommunale boliger siden 2022 , og at innleieboligene som ble framskaffet nå er under avvikling. Dette medfører at

utgiftene til økonomisk sosialhjelp fortsetter å stige i 2026 samtidig som vi ser en svak nedgang i antallet mottakere av økonomisk sosialhjelp.

Sosialhjelpsutgiftene avhenger av antall mottakere og stønadslengder samt av nivået på sosialhjelpen. Sosialhjelpsnivået fastsettes av den enkelte kommune. De fleste kommunene følger de veiledende statlige satsene for livsopphold. Bergen kommune har hatt blant de høyeste sosialhjelpssatsene i Norge.

Netto utbetalt økonomisk sosialhjelp har gått opp fra 562,7 mill. kr i 2024 til 597 mill. kr i 2025. I 2025 var det totalt 2309 nyregistrerte mottakere av økonomisk sosialhjelp. Av disse var de fleste født i et annet land enn Norge. Andelen av mottakere av økonomisk sosialhjelp med annen landbakgrunn enn Norge utgjør ca. 70 prosent i 2025 og har vært økende de siste årene på grunn av økt antall flyktninger. I 2025 var det totalt 8339 mottakere av økonomisk sosialhjelp i Bergen. Budsjettet legger til grunn 8 300 mottakere av økonomisk sosialhjelp i 2026. Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp forutsettes å synke mot slutten av økonomiplanperioden som følge av lavere bosetting av flyktninger enn tidligere år og overgang til arbeid eller andre varige ordninger.

Utgifter til sosialhjelp per mottaker og utbetaling per stønadsmåned i 2025 var relativt lav sammenliknet med de største byene i Norge tross høyere sosialhjelpssatser for barn, blant annet fordi Bergen har kommunal bostøtte som bidrar til lavere snittkostnader pr. mottaker. Antall barn som har foreldre som mottar økonomisk sosialhjelp har gått opp med 184 barn fra 2024 til 2025. Antallet har samtidig hatt en nedgang fra 3025 barn i 2018 til 1798 barn i 2025. De siste tallene fra SSB på andel barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt under 60 prosent av medianinntekten (EU60 definisjon) er i 2024 på 9,3 prosent i Bergen mot forrige måling fra 2023 på 9,4 prosent. Bergen har hatt en nedgang fra 2020 da andelen lå på 11 prosent. 6 av 10 barn i familier med vedvarende lavinntekt har innvandrerbakgrunn.

Bergen kommune har som mål at ingen barn skal vokse opp i fattigdom i Bergen, og den beste veien ut av fattigdom er utdanning og arbeid. Den tidligere Handlingsplan mot fattigdom, med særlig vekt på barnefamilier, blir erstattet av temaplan for inkludering og arbeid. Den retter fokus mot hvordan arbeid bidrar til økt fellesskap, deltakelse og mestring for den enkelte.

Sosialhjelpsstønad er en viktig hjelp til familier og personer som sliter økonomisk. Informasjon om rettigheter skal være tilgjengelig for mulige sosialhjelpsmottakere, slik at flere som har rett på sosialhjelp får vite om ordningene. Sosialhjelp er ment å være en midlertidig stønad, og personer som ikke kan jobbe av helsemessige årsaker skal hjelpes over på varige ordninger.

Kommunen ivaretar plikten til å sette vilkår om arbeidsrettet aktivitet for personer under 30 år som mottar sosialhjelp og gir tett oppfølging til gruppen. Som hovedregel settes det også vilkår om aktivitetsplikt til sosialhjelpsmottakere over 30 år. Hensikten er å gi den enkelte mulighet til å utføre meningsfulle aktiviteter. Sosialtjenesten samhandler med statlig linje i Nav om å finne hensiktsmessige tiltak for den enkelte.

Gjennom tett oppfølging av den enkelte vil sosialtjenesten legge til rette for at de som kan kommer ut i aktivitet og arbeid. Et steg på veien er kommunale grupperettede tiltak, som Folk i arbeid (FIA). Kvalifiseringsprogrammet (KVP) vurderes individuelt i samsvar med vilkår i sosialtjenesteloven. Deltagelse i KVP kan søkes om flere ganger. Sosialtjenesten har også tett samarbeid med Nav stat om individuelle tiltak, som praksisplasser, ulike arbeidsrettede kurs ol.
Arbeidsrettede tiltak driftet av sosialtjenesten viser gode resultater. I partnerskapet Nav Bergen er arbeidsrettet oppfølging av innvandrere/flyktninger og ungdom/ unge voksne felles satsingsområder.

Antall Nav-kontor i Bergen ble redusert fra fem til fire da Nav Årstad og Nav Bergenhus ble slått til Nav Bergen sentrum i 2025.

Byrådet er i gang prosjektet Fortere frem – Færre på sosialhjelp, hvor målet er å få flere mottakere av økonomisk sosialhjelp inn i arbeid eller annen inntektssikring. At flere som i dag mottar sosialhjelp kommer i jobb er viktig både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Å være i jobb gir inntekt, bedre helse og et sosialt nettverk. Gjennom et målrettet arbeidet skal saksbehandlere i Nav jobbe intensivt med å få innbyggere inn i arbeid, og det forventes en reduksjon i antallet mottakere av økonomisk sosialhjelp.

Flere ukrainske flyktninger vil få rett på kvalifiseringsprogram, samtidig som flere mellom 18 og 30 år vil få rettigheter til det statlige ungdomsprogrammet. Dette sammen med at Nav Bergen sentrum er kommet på plass gjør at man kan anta at antallet deltakere i kvalifiseringsprogrammet for hele Bergen vil ligge rundt 500 – 550 i snitt pr. måned i årene fremover.

For personer med omfattende tjenestebehov og behov for bistand fra flere instanser er det krevende å koordinere tjenestene. Økt digitalisering kan levere viktige forutsetninger for bedre samhandling og mer sammenhengende tjenester på tvers av relevante tjenesteområder.

Bystyret har i forbindelse med behandlingen av Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner vedtatt å utrede hvordan voldsutsatte kan få bedre oppfølging enn i dag. Det er nedsatt arbeidsgrupper som jobber med å utrede et pakkeforløp for voldsutsatte, samt koordinator til flere.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	10 403	9 379	9 102	8 648	10 632	8 776
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	82 287	79 716	97 555	71 113	82 636	76 431
Dekningsgrad						
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	34,1 %	34,7 %	34,3 %	34,4 %	38,8 %	34,0 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	4,2 %	4,1 %	3,8 %	4,5 %	5,0 %	4,3 %
Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt (måneder)	8,0	8,2	7,7	6,1	7,9	
Mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innbyggere 20-66 år (B) **)	4,4	5,3	3,4	3,4	5,1	4,3
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr) *)	12 814	12 930	14 275	14 032	13 448	
Samlet stønadssum (bidrag + lån) *)	623 648 394	648 573 316	2 411 267 200	409 792 358	410 081 675	3 097 743 716

Sosialhjelpsmottakere	8 101	8 339	26 176	6 422	4 948	41 940
Sosialhjelpsmottakere som forsørger barn under 18 år (antall)	960	1 054	6 816	1 383	890	7 961
Andre nøkkeltall						
Ressursbruk Sosiale tjenester	116,19	109,42	117,51	98,00	116,63	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Prioritet

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år: Bergen har en nedgang i netto driftsutgifter til sosialtjenesten. En årsak til dette er sammenslåingen av Årstad og Bergenhus Nav kontor.

Dekningsgrad

Bergen kommune har som mål at den enkelte skal få den hjelpen de trenger og bistå den enkelte til å bli uavhengig av sosialhjelp.

Bergen sin andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt er på 34,7 % og ligger litt over snittet for ASSS-kommunene. De fleste som får supplerende sosialhjelp, har trygd som hovedinntekt. Dette trekker også opp stønadslengden generelt på økonomisk sosialhjelp i Bergen.

Andel sosialhjelpsmottakere pr. innb. 18-66 år: Bergen har hatt en nedgang i andel sosialhjelpsmottakere pr innbygger og ligger 0,2-prosentpoeng under for ASSS kommunene.

Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med hovedinntekt sosialhjelp: Her ligger Bergen høyest av ASSS kommunene, og har gjort det over lengre tid. Stønadslengden må ses i sammenheng med at Bergen har hatt en lav andel med sosialhjelp som hovedinntekt i forhold til flere andre storbyer.

Mottakere av kvalifiseringsstønad pr. 1000 innbyggere 20-66 år. Bergen har hatt en økning av antallet mottakere i forhold til 2024, og ligger over snittet for ASSS-kommunene.

Grunnlagsdata

Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned: Bergen ligger under snittet for ASSS kommunene. Dette henger sammen med at Bergen har kommunal bostøtte og at mange av de som mottar kommunal bostøtte ville ha mottatt økonomisk sosialhjelp hvis vi ikke hadde hatt denne ordningen.

Økningen i samlet stønadssum og antall sosialhjelpsmottakere henger sammen at flere personer oppsøker sosialtjenesten for hjelp på grunn av forhold som dyrtid, økte renter og økte kostnader til livsopphold. Kortere introduksjonsprogram for ukrainske flyktninger gjør at denne målgruppen har behov for mer norskopplæring før de er klare for det norske arbeidsmarkedet. Dette innebærer at mange i denne målgruppen ikke er økonomisk selvhjulpne.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel deltakere i kvalifiseringsprogrammet som har gått over til arbeid/skole/utdanning	60,8 %	55,7 %	59,0 %	60,0 %
Andel mottakere av økonomisk sosialhjelp med sosialhjelp som hovedinntektskilde (%)	34,1 %	34,0 %	34,6 %	35,0 %
Antall barn som har bodd på Krisesenter for Bergen og omegn	74	123	78	110
Antall bostedsløse i kartleggingsuke 48	428	554	580	580
Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet	840	838	826	832
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp	7 599	8 101	8 289	8 100
Antall nyregistrert mottakere av økonomisk sosialhjelp	0	2 738	2 309	2 200
Antall personer som har oppholdt seg i midlertidig botilbud	482	507	689	700
Antall voksne som har bodd på Krisesenter for Bergen og omegn	120	144	136	140
Gjennomsnittlig oppholdstid i midlertidig botilbud (mnd.)	3,6	3,9	3,7	3,7
Gjennomsnittlig stønadslengde (mnd.) blant mottakere av økonomisk sosialhjelp	4,9	5,2	5,2	5,2
Snitt netto utbetalt økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	60 357	69 458	72 029	76 000

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig	Antall bostedsløse personer som har fått varig bolig			100	100
	Personer som er utsatt for vold i nære relasjoner får sammenhengende og koordinerte tjenester	Andel henvendelser til TryggEst som går videre til koordinator		40%	40%	50%
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	2,8 %			
		Sykefraværsprosent				
Bergen skaper muligheter	Flere personer i alderen 18-29 år som har økonomisk sosialhjelp, skal ut i arbeid og/eller aktivitet	Andel personer i alderen 18-29 år som mottar økonomisk sosialhjelp og som har vedtak om aktivitetsplikt	0,0 %	65,0 %	70,0 %	80,0 %
	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og	Andel deltakere i NorA og Ny sjanse som går videre til ordinært arbeid og		67,5 %	65,0 %	70,0 %

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
	innvandrere i Bergen	utdanning etter fullført program				
		Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp født utenfor Norge	5 828	5 026	5 000	4 500

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommune har som mål at ingen barn skal vokse opp i fattigdom i Bergen, og den beste veien ut av fattigdom er utdanning og arbeid. Den tidligere Handlingsplan mot fattigdom, med særlig vekt på barnefamilier, blir erstattet av temaplan for økt inkludering og arbeid. Den retter fokus mot hvordan arbeid bidrar til økt fellesskap, deltakelse og mestring for den enkelte.

Sosialhjelpsstønad er en viktig hjelp til familier og personer som sliter økonomisk. Informasjon om rettigheter skal være tilgjengelig for potensielle sosialhjelpsmottakere, slik at flere som har rett på sosialhjelp får vite om ordningene. Sosialhjelp er ment å være en midlertidig stønad, og personer som ikke kan jobbe av psykiske eller helsemessige årsaker skal hjelpes over på varige ordninger.

Gjennom tett oppfølging av den enkelte vil sosialtjenesten legge til rette for at de som kan kommer ut i aktivitet og arbeid. Et steg på veien er kommunale grupperettede tiltak, som Folk i arbeid (FIA). Kvalifiseringsprogrammet (KVP) vurderes individuelt i samsvar med vilkår i sosialtjenesteloven. Deltagelse i KVP kan søkes om flere ganger. Sosialtjenesten har også tett samarbeid med Nav stat om individuelle tiltak, som praksisplasser, ulike arbeidsrettede kurs ol.

For personer med omfattende tjenestebehov og behov for bistand fra flere instanser er det krevende å koordinere tjenestene. Økt digitalisering kan levere viktige forutsetninger for bedre samhandling og mer sammenhengende tjenester på tvers av relevante tjenesteområder.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**1 138 907**	**1 138 907**	**1 138 907**	**1 138 907**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**35 110**	**35 110**	**35 110**	**35 110**
Sum Tekniske justeringer		**2 789**	**2 789**	**2 789**	**2 789**
Sum Utgående engangstiltak		**-1 650**	**-1 650**	**-1 650**	**-1 650**
Prisjustering og diverse endringer		**36 249**	**36 249**	**36 249**	**36 249**
Konsekvensjustert ramme		**1 175 157**	**1 175 157**	**1 175 157**	**1 175 157**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Bemanning sosiale tjenester	Innstilling1	0	-5 000	-5 000	-5 000
Tilleggsytelser sosialhjelp	Innstilling1	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilpasning til aktivitetsnivå - Økonomisk sosialhjelp	Innstilling1	-9 351	-32 351	-38 651	-61 051
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**10 649**	**-17 351**	**-23 651**	**-46 051**
Nye tiltak					
Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp	Innstilling1	3 000	3 000	3 000	3 000
Tilskuddslisten BBSM	Innstilling1	625	625	625	625
Sum Nye tiltak		**3 625**	**3 625**	**3 625**	**3 625**
Effektivisering					
Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp	Innstilling1	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Redusert bilbruk i tjenestene	Innstilling1	-150	-150	-150	-150
Sum Effektivisering		**-8 150**	**-8 150**	**-8 150**	**-8 150**
Kutt					
Statlig veiledende satser for sosialhjelp	Innstilling1	-22 800	-27 300	-27 300	-27 300
Sum Kutt		**-22 800**	**-27 300**	**-27 300**	**-27 300**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-16 676**	**-49 176**	**-55 476**	**-77 876**
Ramme 2027-2030		**1 158 480**	**1 125 980**	**1 119 680**	**1 097 280**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bemanning sosiale tjenester

Som følge av forventet reduksjon i antall mottakere og reduserte utgifter til økonomisk sosialhjelp i økonomiplanperioden foreslås det å tilpasse bemanningen gjennom reduksjon i antall saksbehandlere i Nav fra 2028.

Tilleggsytelser sosialhjelp

Statlige anbefalinger knyttet til utmåling av sosialhjelp sier at utgifter til transport, internett og innboforsikring, skal komme i tillegg til veiledende sats til livsopphold. Byrådet foreslår derfor å justere budsjett for økonomisk sosialhjelp som følge av de statlige anbefalingene fra 2027.

Tilpasning til aktivitetsnivå - Økonomisk sosialhjelp

Tilpasning til aktivitetsnivå for økonomisk sosialhjelp baseres på utviklingen for sosialhjelpsutgifter og en forventning om 7900 sosialhjelpsmottakere i 2027. Antall sosialhjelpsmottakere forventes å synke til 7500 ved utløpet av økonomiplanperioden. Endringen i antall mottakere bygger på at en i perioden forventer å få flere mottakere i arbeid, samt endringer som følge av redusert bosetting av flyktninger i forhold til tidligere år.

Nye tiltak

Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp

Byrådet satte i 2026 i gang prosjektet Fortere frem – Færre på sosialhjelp, hvor målet er å få flere mottakere av økonomisk sosialhjelp inn i arbeid eller annen inntektssikring. At flere som i dag mottar sosialhjelp kommer i jobb er viktig både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Å være i jobb gir inntekt, bedre helse og et sosialt nettverk.
Gjennom et målrettet arbeidet skal saksbehandlere i Nav jobbe intensivt med å få innbyggere inn i arbeid og jobbe for at mottakere av sosialhjelp blir selvhjulpen, og det forventes en reduksjon i utbetalt økonomisk sosialhjelp. Prosjektet har gitt gode resultat så langt i 2026, og foreslås derfor økt i 2027.

Tilskuddslisten BBSM

Byrådet foreslår endringer i tilskuddslisten for 2027. Fullstendig oversikt over tilskuddsmottakerne finnes under kapittel for «Tilskuddslisten».

Effektivisering

Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp

Byrådet satte i 2026 i gang prosjektet Fortere frem – Færre på sosialhjelp, hvor målet er å få flere mottakere av økonomisk sosialhjelp inn i arbeid eller annen inntektssikring. At flere som i dag mottar sosialhjelp kommer i jobb er viktig både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Å være i jobb gir inntekt, bedre helse og et sosialt nettverk.
Gjennom et målrettet arbeidet skal saksbehandlere i Nav jobbe intensivt med å få innbyggere inn i arbeid og jobbe for at mottakere av sosialhjelp blir selvhjulpen, og det forventes en reduksjon i utbetalt økonomisk sosialhjelp. Prosjektet har gitt gode resultat så langt i 2026, og foreslås derfor økt i 2027.

Redusert bilbruk i tjenestene

Det forventes innsparinger som følge av økt sambruk av eksisterende bilpark og redusert bruk av bilavtaler med eksterne leverandører. Byrådet foreslår tilpasse budsjett tilsvarende forventet innsparing.

Kutt

Statlig veiledende satser for sosialhjelp

Byrådet foreslår at Bergen kommune tilpasser satsene til statens veiledende satser for utmåling av livsopphold til voksne. Satsene for barn skal fortsatt være på et høyere nivå enn statlige satser.

Bergen kommunes veiledende satser for utmåling av livsopphold gjeldende fra 01.03.27	Kr. pr. mnd.
Enslig	statlig veiledende sats
Ektepar/samboere	statlig veiledende sats
Person som deler husholdning	statlig veiledende sats
Hjemmeboende ungdom under 25 år	statlig veiledende sats
Barn 0-5 år	4 550,-
Barn 6-10 år	5 400,-
Barn 11-17 år	6 550,-

Det forventes en besparelse med delsårseffekt i 2027 som følge av endrede satser, som må sees i sammenheng med merkostnader knyttet til tilleggsytelser. Den kommunale bostøtten beregnes på grunnlag av minstesatser for sosialhjelp, og kommunen vil derfor ha lavere utgifter til bostøtte når disse satsene reduseres.

Besparelsen utgjør i 2027 til sammen 42,1 mill., fordelt på 22,8 mill. på tjenesteområde 04B (Sosialhjelp og andre sosiale tjenester) og 19,3 mill. på tjenesteområde 09 (Boligtiltak). Besparelsen anslås å øke til totalt 50,5 mill. fra 2028. Foreslått økt utgift knyttet til tilleggsytelser til sosialhjelp utgjør 20 mill. årlig. Se eget tiltak på tjenesteområde 04B (Sosialhjelp og andre sosiale tjenester).

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Nytt familiesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling	2028		IA	30,4	0,0	30,4	8,1	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,5
Sosiale tjenester - nybygg og rehabilitering	Løpende						0,0	83,7	60,7	91,9	29,1	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	283,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**30,4**	**0,0**	**30,4**	**8,1**	**98,1**	**60,7**	**91,9**	**29,1**	**17,6**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**305,5**

04C-Introduksjons- og tolketjenester

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet Introduksjons- og tolketjenester yter en stor del av de kommunale tjenestene til nyankomne innvandrere og flyktninger. Tjenestene omfatter bosetting av nyankomne flyktninger, introduksjonsprogram for flyktninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, forberedende opplæring for voksne (tidligere kalt grunnskoleopplæring for voksne) og tolketjenester.

Flyktninger, tidligere asylsøkere og personer med midlertidig kollektiv beskyttelse som er bosatt med offentlig hjelp, har rett og plikt til introduksjonsprogram jf. integreringsloven. Dette gjelder også familiegjenforente med personer som har rett og plikt til program. For fordrevne fra Ukraina med kollektiv beskyttelse er det et eget midlertidig kapittel i integreringsloven.

Voksne innvandrere mellom 18 og 67 år som har en oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold i Norge, har rett og/eller plikt til norskopplæring jf. integreringsloven.

Bergen læringssenter for norsk og samfunnskunnskap og Introduksjonssenteret for flyktninger forvalter ordningene i integreringsloven. Læringssenteret gir også norskopplæring til betalingselever som faller utenfor ordningen med rett til gratis norskopplæring.

Forberedende opplæring for voksne (tidligere Grunnskole for voksne) tilbyr forberedende opplæring i fag eller grunnleggende ferdigheter til voksne som trenger dette, jf. opplæringsloven.

Tolketjenesten leverer tolk til alle kommunale tjenesteytere når disse mangler språkfellesskap med sine tjenestemottakere. Ved kapasitet selges også tjenester til oppdragsgivere utenfor kommunen.

Budsjett for tjenesteområdet fordeles inn i ulike tjenester. Grunnskoleopplæring for voksne gjelder grunnskoletilbud til personer over 15 år uten fullført grunnskole. Norskopplæring for voksne innvandrere gjelder norskopplæring med samfunnskunnskap for voksne innvandrere og grunnskoletilbud for innvandrere i aldersgruppen 16-20 år. Tolketjeneste gjelder tolketjenester når det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettssikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste. Introduksjonsprogram gjelder introduksjonsprogrammet er for nyankomne flyktninger som er bosatt i Bergen kommune etter avtale med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og deres familiegjenforente i henhold til lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Grunnskoleopplæring for voksne	58 633	47 509	44 807	43 437	41 537	39 437	37 237
Norskopplæring for voksne innvandrere	56 613	73 476	77 219	55 020	52 620	50 120	47 320
Tolketjeneste	56 701	52 300	53 283	47 474	44 474	41 374	38 974
Introduksjonsordningen	204 215	161 495	167 630	134 032	131 038	128 238	126 038
Andre ytelser til livsopphold for flyktninger	17 960	12 775	12 775	9 210	8 810	8 310	7 910
Sum	**394 122**	**347 555**	**355 714**	**289 174**	**278 480**	**267 480**	**257 480**

Utvikling og utfordringer

Den sentrale oppgaven for tjenesteområdet introduksjons- og tolketjenester er å gi nyankomne flyktninger og andre innvandringsgrupper en god start på det nye livet i Bergen. Deltakerne i introduksjonsprogrammet har ulik arbeids- og utdannelsesbakgrunn, som videre gir ulike rettigheter til varighet av program og norskopplæring.

Gjennom å tilby deltakerne et godt individuelt tilrettelagt introduksjonsprogram og norskopplæring, gir Bergen kommune de bosatte flyktningene en mulighet til å få en varig tilknytning til det norske samfunns- og arbeidslivet. Det er av samfunnsøkonomisk betydning at kommunen bidrar til at flest mulig i denne gruppen blir økonomisk selvstendige. I 2026 fjernet Regjeringen tilskuddsordningen for utvidet norskopplæring for personer med kollektiv beskyttelse, noe som kan gjøre det mer krevende for flyktninger fra Ukraina å oppnå et norsknivå som er tilstrekkelig for å komme i arbeid.

Som følge av lavere bosetting av flyktninger i 2025 og 2026 har Etat for inkludering hatt fokus på å tilpasse bemanningen til et lavere aktivitetsnivå i tjenestene. Til tross for at en anspent verdenssituasjon gjør flyktningfeltet uforutsigbart, antas det at bosettingsnivået vil holde seg lavt fremover. Dersom bosettingen blir på 200 flyktninger gjennom hele økonomiplanperioden som i 2026, vil det innebære en fortsatt nedgang i aktivitetsnivå og arbeid med nedbemanning. Selv om antall deltakere i norskopplæring påvirkes av hvor mange flyktninger som bosettes, er det samtidig flere andre innvandringsgrupper med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap hvor det ikke er ventet endring i omfang.

Regjeringen har foreslått å innføre en integreringsstønad for flyktninger, som skal erstatte dagens introduksjonsstønad, økonomisk sosialhjelp og bostøtte for denne gruppen. Det er signalisert at lovproposisjon skal fremmes for Stortinget våren 2027, og at endringene skal innføres fra 2028. Forslaget innebærer store endringer i integreringspolitikken, og vil ha betydning for hvordan kommunen organiserer tilbudet til nyankomne flyktninger. Dette vil få både administrative og økonomiske konsekvenser i økonomiplanperioden, men det er for tidlig å vurdere omfanget av konsekvensene ettersom endelig lovforslag ikke er klart.

Bergen inkluderingssenter er en møteplass for inkludering, læring, kultur og idrett, sentralt på Landås. Sambruk av lokaler med frivillige og ideelle lag og organisasjoner, og nabolag for øvrig, vil fortsatt være høyt prioritert for Bergen inkluderingssenter.

For å gjøre Tolketjenesten i Bergen mer kostnadseffektiv og tilpasset variabler i tolkebehov- og språk, vedtok bystyret i sak om organisering av tolketjenesten i 2025 endringer i organisering av tjenesten. Det pågående arbeidet med å iverksette vedtakspunktene i saken, blant annet knyttet til innsparing og redusert grunnbemanning, vil fortsette utover i økonomiplanperioden.

For å imøtekomme boligbehov under de høye ankomstene av ukrainske flyktninger i perioden 2022 – 2024, inngikk kommunen innleiekontrakter med private utleiere for boliger som ble fremleid til flyktninger. Ettersom kommunen har betalt mellomlegget mellom innleie- og utleiepris, har denne ordningen vært dyr for kommunen. Kommunen har derfor startet opp en innsatsgruppe som skal bistå leietakerne med å finne andre boliger på det private leiemarkedet. I løpet av 2027 skal et stort antall kontrakter avvikles, og det blir en viktig oppgave for kommunen å bidra til at denne målgruppen finner seg bolig i det private utleiemarkedet.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Andre nøkkeltall						
Flyktninger - Anmodning om bosetting - antall personer	1 200	400	640	355	310	2 163
Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	1 000	400	850	470	415	2 488

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Introduksjons- og tolketjenester

Bergen kommune ble anmodet om å bosette 400 flyktninger i 2025, noe som er betydelig lavere enn nivået i 2024 da anmodningen var på 1 200 flyktninger. Nedgangen må ses i sammenheng med redusert nasjonalt bosettingsbehov sammenlignet med de foregående årene.

Bergen vedtok å bosette 400 flyktninger i 2025, i tråd med anmodningen. Sammenlignet med de øvrige storbykommunene er bosettingsvedtaket i Bergen lavere enn i Oslo, Trondheim og Stavanger. Dette reflekterer både endringer i det nasjonale bosettingsbehovet og lokale vurderinger av kommunens kapasitet til å tilby egnede tjenester, boliger og oppfølging til flyktningene som bosettes.

Aktivitetsnøkkeltall

Bergen Læringssenter for norsk og samfunnskunnskap

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Gjennomsnittlig antall deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap gjennom året	1 213	1 453	1 209	1 000

Grunnskoleopplæring for voksne

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Gjennomsnittlig antall deltakere i forberedende opplæring gjennom året	233	224	261	290

Introduksjonssenteret for flyktninger

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall arrangement ved Bergen inkluderingssenter	0	0	2 520	3 622
Antall deltakere som har deltatt i introduksjonsprogram i løpet av året	914	1 113	751	500
Antall familiegjenforente med flyktninger	80	44	77	30
Totalt bosatte flyktninger (ikke medregnet familiegjenforente)	1 037	894	385	200

Tolketjenesten

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel gjennomførte tolkeoppdrag av totalt bestilte oppdrag	89,0 %	94,0 %	96,0 %	95,0 %
Totalt gjennomførte tolkeoppdrag	25 050	29 302	27 889	24 000

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Sikre økonomisk bærekraftig ressursbruk til bosetting og integrering av flyktninger	Andel av bosatte flyktninger som bosettes i private utleieboliger			80%	80%
		Andel av kommunens utgifter til bosetting og integrering av flyktninger som er dekket av statlige tilskudd		83,0 %	93,0 %	100,0 %
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	7,8 %			
		Sykefraværsprosent				
Bergen skaper muligheter	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen	Andel i ordinært arbeid eller utdanning etter fullført introduksjonsprogram	43,0 %	56,0 %	55,0 %	55,0 %
		Andel som består norskprøve muntlig på nivå B1	60,0 %	58,0 %	75,0 %	75,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

I de kommende årene forventes det at det vil komme færre flyktninger til Bergen. En rett dimensjonering av tjenestene er en sentral oppgave i tiden fremover. For å sikre at kommunens utgifter til bosetting og integrering ikke overskrider inntektene, har byrådet i 2025 igangsatt et arbeid for å få økonomien knyttet til flyktningefeltet i balanse. Dette arbeidet blir videreført i kommende økonomiplanperiode.

Boligmarkedet i Bergen er krevende, med høye leiepriser og mange vanskeligstilte med behov for bolig fra kommunen. Det er derfor nødvendig å øke antall flyktninger som bosettes i private utleieboliger ettersom det er stort press på kommunale boliger. Kommunen har en viktig rolle i å bistå flyktninger med å skaffe seg bolig i det ordinære leiemarkedet. For å lykkes i dette arbeidet er det behov for samarbeid på tvers av kommunale enheter som gir tjenester til flyktninger.

Flyktninger og innvandrere som blir bosatt i Bergen skal ha en rask og varig tilknytning til arbeidslivet og samfunnet. Fra 1. januar 2026 kom det endringer i integreringsloven som skal bidra til å få flere raskt i arbeid, noe som medfører en større arbeidsretting av innholdet i introduksjonsprogrammet. Byrådet vil videreføre de målrettede tiltakene for å få flere flyktninger over i jobb, samtidig som det skal utvikles nye arbeidsrettede tiltak i samarbeid med arbeidsgivere og organisasjoner.

Samarbeid med Nav er sentralt i flere av tiltakene. Blant tiltakene som blir videreført er JobbLØFT, et innsatsteam med representanter fra Nav stat og kommune, Introduksjonssenteret for flyktninger og Bergen Læringssenter. JobbLØFT koordinerer arbeidet ut mot arbeidsgivere og fremskaffer praksisplasser og stillinger. Teamet skal også sikre sømløse overganger til Nav for de som har behov for videre arbeidsrettet oppfølging.

I samarbeid med Nav stat planlegges det også oppstart av flere bransjerettede kurs for personer med begrensede norskferdigheter. Hensikten er å veilede, motivere og kvalifisere deltakerne til arbeid i bransjer med høy etterspørsel etter arbeidskraft, som helse- og omsorgssektoren og bygg- og anleggsbransjen.

For å komme i arbeid er det sentralt for flyktninger og innvandrere å oppnå et tilstrekkelig norsknivå. Bergen læringssenter tilbyr intensiv og arbeidsrettet norskopplæring fra oppstart, hvor målet er å styrke norskopplæringen i en tidlig fase slik at flyktninger kan gå raskt i arbeidspraksis. For deltakere med lite skolebakgrunn fra tidligere, jobbes det med å tilby enda mer tilpasset og praksisnær opplæring.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**347 555**	**347 555**	**347 555**	**347 555**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**14 331**	**14 331**	**14 331**	**14 331**
Sum Tekniske justeringer		**633**	**563**	**543**	**543**
Sum Utgående engangstiltak		**-150**	**-150**	**-150**	**-150**
Prisjustering og diverse endringer		**14 814**	**14 744**	**14 724**	**14 724**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Konsekvensjustert ramme		**362 369**	**362 299**	**362 279**	**362 279**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger	Innstilling1	-64 196	-73 820	-83 800	-93 800
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**-64 196**	**-73 820**	**-83 800**	**-93 800**
Nye tiltak					
Tilskuddslisten BBSM	Innstilling1	150	150	150	150
Sum Nye tiltak		**150**	**150**	**150**	**150**
Effektivisering					
Effektivisering av Tolketjenesten	Innstilling1	-2 000	-3 000	-4 000	-4 000
Reduksjon i årsverk - effektivisering av adminsitrasjon	Innstilling1	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum Effektivisering		**-7 000**	**-8 000**	**-9 000**	**-9 000**
Kutt					
Reduksjon i årsverk - tospråklig opplæring	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Tilskuddslisten BBSM	Innstilling1	-150	-150	-150	-150
Sum Kutt		**-2 150**	**-2 150**	**-2 150**	**-2 150**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-73 196**	**-83 820**	**-94 800**	**-104 800**
Ramme 2027-2030		**289 174**	**278 480**	**267 480**	**257 480**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger

I HØP 2027-2030 legges det til grunn en bosetting av 200 flyktninger årlig. Som følge av det lavere bosettingsnivået sammenlignet med tidligere år vil bemanningen knyttet til flyktningarbeidet bli nedjustert i 2027. Denne tilpasningen er nødvendig for å sikre at ressursbruken står i forhold til oppgavemengden, samtidig som tjenestene fortsatt skal levere forsvarlige og kvalitetsmessige tjenester innen bosetting og integrering. Tilpasningen av budsjettet til det reduserte aktivitetsnivået medfører en betydelig nedjustering av utgifter. Dette inkluderer reduksjon i bemanning ved Introduksjonssenteret, Bergen læringssenter og etaten for øvrig. I tillegg reduseres utbetalinger til introduksjonsstønad og startstønad.

Nye tiltak

Tilskuddslisten BBSM

Byrådet foreslår endringer i tilskuddslisten for 2027. Fullstendig oversikt over tilskuddsmottakerne finnes under kapittel for «Tilskuddslisten».

Effektivisering

Effektivisering av Tolketjenesten

I forbindelse Handlings- og økonomiplanen 2026-2029 vedtok bystyret effektivisering av Tolketjenesten, hvor kommunen i større grad skal ta i bruk oppdragstolker. Effektiviseringen videreføres, og det forventes økte effekter utover i økonomiplanperioden.

Reduksjon i årsverk - effektivisering av adminsitrasjon

Byrådet foreslår effektivisering av administrasjonen innenfor tjenesteområdet. Innsparingsforslaget kommer i tillegg til den generelle omstillingen i tjenestene, som følge av lavere bossetting av flyktninger enn tidligere år.

Kutt

Reduksjon i årsverk - tospråklig opplæring

Det foreslås mindre bruk av tospråklige assistenter i opplæring. Konkret gjelder det tospråklig assistent i opplæring i samfunnskunnskap, og assistenter i norskopplæring.

Tilskuddslisten BBSM

Byrådet foreslår endringer i tilskuddslisten for 2027. Fullstendig oversikt over tilskuddsmottakerne finnes under kapittel for «Tilskuddslisten».

05A-Forebyggende helsearbeid

Om tjenesteområdet

Forebyggende helsearbeid handler om å fremme folks psykiske og fysiske helse, redusere risiko for sykdom og bidra til god helse og livskvalitet i befolkningen. Tjenesteområdet omfatter kommunens folkehelsearbeid og samfunnsmedisinske oppgaver - inkludert smittevern, miljørettet helsevern og Senter for migrasjonshelse.

Forebyggende helsearbeid for barn og familier, tilbys fra Barne- og familietjenesten i fire byområder og omfatter svangerskaps- og barselomsorg, helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjeneste i grunnskole og videregående skole, Ung Arena og helsestasjon for ungdom. Tjenestene tilbyr et basisprogram fra svangerskapet og ut videregående skole med vaksinasjoner og fastlagte konsultasjoner, med vurdering av utvikling, helse og trivsel. Barn, unge og deres familier får også utvidet hjelp, oppfølging og bistand til koordinering ved behov.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Helsestasjon	150 457	162 303	167 195	167 526	163 026	163 026	163 026
Skolehelsetjeneste	115 883	109 285	108 950	115 158	115 158	115 158	115 158
Helsestasjon for ungdom	8 588	6 559	8 436	6 834	6 834	6 834	6 834
Smittevern	18 713	14 015	14 240	14 586	14 586	14 586	14 586
Miljørettet helsevern	6 777	5 848	5 848	6 137	6 137	6 137	6 137
Forebyggende arbeid helse og sosial	64 818	64 755	63 639	63 332	60 832	60 832	60 832
Sum	**365 234**	**362 764**	**368 309**	**373 574**	**366 574**	**366 574**	**366 574**

Utvikling og utfordringer

Befolkningens helse og livskvalitet påvirkes av flere utviklingstrekk i samfunnet. En aldrende befolkning legger økt press på helse- og omsorgstjenestene og utfordrer samfunnets bærekraft, både fordi antallet eldre øker, og fordi deres andel vokser mer sammenlignet med den yrkesaktive delen av befolkningen. Sosiale helseforskjeller utgjør fortsatt en av de største folkehelseutfordringene. Bergen kommune sin folkehelseoversikt viser at det er store og vedvarende sosiale forskjeller i både helse og livskvalitet i befolkningen. Disse forskjellene kommer til syne i form av geografisk opphopning av levekårsutfordringer i deler av kommunen. I tillegg påvirkes folkehelsearbeidet av svekket internasjonalt samarbeid om beredskap, en mer urolig geopolitisk situasjon, økt digitalisering og endrede holdninger til kunnskap hvor befolkningens tillit til helsemyndighetenes kunnskapsgrunnlag og formidling framheves som avgjørende for at folk skal ha god kjennskap til risikofaktorer for egen helse, ta gode helsevalg og følge nasjonale råd og anbefalinger for livsstil og helse (Folkehelseinstituttet, 2026).

Forsterket innsats på systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Bergen kommune opplever, i likhet med resten av landets kommuner, et redusert økonomisk handlingsrom og begrenset tilgang på arbeidskraft, særlig innenfor helse- og omsorgstjenestene.

Byrådet iverksetter derfor flere tiltak for å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling. Kommunen må fremover bli mer tydelige på hvilke tjenester innbyggerne kan forvente å få. Etat for barn og familie skal legge frem en rapport om kartlegging av terskel og omfang for de forebyggende tjenestene til barn og unge. Rapporten blir viktig i den videre utviklingen av tjenestetilbudet på området.

Strategi for folkehelsearbeid i Bergen 2025–2030 legger føringer for en samfunnsutvikling som fremmer helse og livskvalitet, og som bidrar til å redusere sosiale helseforskjeller i befolkningen. Strategien omfatter innsats og tiltak på tvers av sektorer. Ny folkehelseoversikt legges frem for bystyret høsten 2027. Utfordringsbildet skal følges opp gjennom konkrete tiltak i den tematiske planleggingen i kommunen. Prioriterte tiltak blir omtalt under de ulike tjenesteområdene i Handlings- og økonomiplanen.

Folkehelseinstituttet peker på et behov for å styrke kunnskapen om effektive folkehelsetiltak og forebyggende tiltak i helsetjenestene. Kunnskapskommunen har over lengre tid samarbeidet med Folkehelseinstituttet om systematikk for kunnskapsbehov og beslutningsstøtte, og dette vil videreutvikles med eksterne midler. Kommunen jobber nå med å etablere et forsknings- og innovasjonssenter for bærekraftige tjenester i møte med demografiske endringer i samfunnet. Om kommunen får midler av Forskningsrådet til dette, vil det skape betydelig kapasitet til å kunne rette forskningsaktiviteter og kunnskapsarbeid inn mot sentrale folkehelsebehov. Et sentralt prosjekt for kommunen er det nye tiltaket om Sosial resept mot ensomhet som ledes av Røde kors. Kunnskapskommunen jobber med å etablere et større følgeforskningsprosjekt for å se på hvordan tiltaket kan få best mulig effekt.

Økning i psykiske lidelser og sykdomsbyrde

Folkehelseinstituttet trekker særlig frem to sentrale utfordringer for folkehelsen: økningen i psykiske lidelser blant barn og unge, og sykdomsbyrden i en aldrende befolkning. I Bergen kommer dette til syne på flere områder. Helsestasjon for ungdom og skolehelsetjenesten rapporterer om økt pågang, noe som sannsynligvis har sammenheng med økningen i depresjons- og angstplager blant unge, spesielt jenter og unge kvinner. I tillegg er det flere barn og unge som får diagnoser innen autismespekterlidelser og ADHD. Dette er nærmere omtalt under tjenesteområdet 03D, men påvirker pågang og tilgang til alle helsetjenestene i kommunen. Strategi for oppvekst, og den forebyggende planen «Se meg, hør oss», legger føringer for tverrsektoriell samhandling og en dreining til en mer forebyggende innats. I Bergen kommune er det etablert en prosjektgruppe for å realisere blant annet kunnskap om barns beste vurderinger, ved bruk av kunnskapsmodellen "Barnets behov i sentrum", til ansatte i oppveksttjenestene. I tillegg er kapasiteten i samhandlingsteamene i byområdene økt for å gi ansatte tverrfaglig veiledning i komplekse enkeltsaker.

Helsestasjon for ungdom har tilpassede åpningstider for ungdom og studenter opp til 25 år, og tilbyr lavterskel helsehjelp innen prevensjonsveiledning og generelle helsespørsmål, i tillegg til eget kompetanseteam for kjønn- og seksualitet. Helsestasjonstjenesten bidrar også inn i arbeidet med flyktninger og selvmordsforebyggende arbeid i skolen. I tillegg til drop-in i skolehelsetjenesten er det en dreining til økt bruk av gruppeundervisning med helsefremmende og forebyggende tema.

De fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester driftes fra Etat for barn og familie. Det økte behovet for tjenester til barn og unge må ses i sammenheng med andre tjenesteområder som omtaler blant annet psykisk helse og barnevern.

Flere barnefødsler

Selv om fruktbarheten i Norge er historisk lav, rapporteres det nå om økende fødselstall i Bergen. Dette er en gledelig utvikling, men innebærer også at det vil bli økt behov for tjenester til barn, unge og deres familier. Bergen kommunen opplever allerede press på legeressurser i barne- og familietjenestene og jobber for å oppnå mest mulig fleksibilitet og kapasitetsutnyttelse innenfor eksisterende rammer. Tjenestene opplever at stadig flere foreldre etterspør råd og veiledning gjennom digitale og fysiske ekstrakonsultasjoner på helsestasjonen. Helsestasjonstjenesten samarbeider tett med Barne- og familiehjelpen (03D) om å tilby foreldreveiledningsprogram til ulike mål- og aldersgrupper.

Høyere gjennomsnittsalder blant førstegangsgravide medfører økt risiko for komplikasjoner i svangerskapet. Dette fører til behov for tettere veiledning, oppfølging og flere konsultasjoner. Samtidig bidrar kortere liggetid på sykehuset etter fødsel til økt belastning på den kommunale barseloppfølgingen. Informasjonsbehovet blant gravide er stort. Selv om mange finner gode råd på nett, opplever flere usikkerhet om hva som er normalt og unormalt. Tjenestene rapportere derfor at stadig flere gravide søker bekreftelse og råd på helsestasjonene.

Noen gravide trenger også ekstra oppfølging. Prosjektet «Sammen på vei» innebærer forsterket oppfølging fra familiesykepleier til førstegangsforeldre med psykiske eller sosiale problemer. Tiltaket er fullfinansiert av Helsedirektoratet ut 2028.

Ny abortlov fra 2025 innebærer at kvinner har lovfestet rett til veiledning og informasjon, enten de velger å avslutte eller fullføre svangerskapet. De som velger å ta abort, har rett på to oppfølgingsamtaler i den kommunale helse- og omsorgstjenesten eller i spesialisthelsetjenesten. Lovendringen har bidratt til økt etterspørsel av samtaler med jordmor i kommunen.

Et mer aldersvennlig Bergen

Sykdomsbyrden i en aldrende befolkning er den neste av de to folkehelseutfordringene som Folkehelseinstiuttet peker på. Mange eldre er både friskere og sprekere enn tidligere generasjoner. Med høy alder øker imidlertid risikoen for sykdom, og mange eldre lever lenge med flere lidelser samtidig. Hjerte- og karsykdommer, kreft og demens utgjør en vesentlig del av sykdomsbildet. Disse kan i stor grad forebygges. Byrådet vil at flere eldre skal bo hjemme og leve aktive og selvstendige liv. En ny plan for eldre, med økt satsing på aldersvennlig samfunnsutvikling er under arbeid. Målet er å legge til rette for at flere kan leve aktive og meningsfulle liv, samtidig som behovet for helse- og omsorgstjenester forebygges og reduseres. Gjennom Seniorguiden driver kommunen forventningsavklaring ved å være tydelige på hva innbyggere kan forvente av kommunen og hva de må klare selv. Formålet er å bedre livskvaliteten til seniorer og redusere behovet for hjelp fra helse- og omsorgstjenester.

Nye arbeidsmetoder for helsevern i skoler og barnehager

Utdanning er en nøkkelfaktor for helse og utjevning av sosiale helseforskjeller. Gode, trygge og funksjonelle barnehage- og skolebygg med godt innemiljø er en forutsetning for barnas helse, trivsel og læringsutbytte. Det samme gjelder det fysisk utemiljøet som skal gi rom for muligheten til å delta i aktivitet, lek og læring uavhengig av alder og funksjon og ferdighetsnivå. Miljørettet helsevern fører tilsyn med skoler og barnehager, som er underlagt krav om godkjenning etter gjeldende regelverk. Avdelingen gjennomfører tilsyn etter å ha gjort en risikovurdering, og tilsynsfrekvens varierer mellom 2-10 år. Miljørettet helsevern har også endret praksis og utfører nå temabaserte tilsyn.

Ny barnevernlov er vedtatt.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	4 351	4 429	5 701	3 883	5 145	4 286
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B) *) **)	476	325	605	792	892	652
Dekningsgrad						
Jordmor avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsestjenesten per 10 000 innbyggere 0-5 år (årsverk) (B)	22,0	20,0	19,9	18,5	17,3	18,2
Undersøkt grunnskole 1. trinn Andel barn (prosent)	128,2 %	91,5 %	58,4 %	87,3 %	105,5 %	
Undersøkt ved 2-års alder Andel barn (prosent)	96,1 %	97,8 %	98,3 %	103,0 %	98,9 %	
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232 (B)	88,3	89,7	82,7	99,2	76,2	86,6
Kvalitet						
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	70,3	63,6	54,2	41,1	45,4	
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst Andel barn (prosent)	56,3	54,5	61,2	63,7	50,0	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Fastlønnet kom.helsetj. kn. til fysioterapi- og legeårsv. avt. fysio.årsv. per 10 000 innbyggere (årsv.)	3,7	3,6	3,9	6,6	5,2	
Leger avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	1,8	2,4	1,7	2,0	1,7	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Forebyggende helsearbeid

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Forebyggende helsearbeid

Bergen kommune ligger stort sett rundt gjennomsnittene for ASSS-kommunene når det gjelder indikatorene for aktiviteter og årsverk innen basistilbudene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Bergen kommune prioriterer raskt hjemmebesøk fra helsesykepleier 7-10 dager etter fødsel. Hjemmebesøk fra jordmor første uken etter fødsel er nedadgående, og skyldes manglende kapasitet i tjenesten. Sammenlignbare kommuner ligger på samme prosentandel.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel barn undersøkt i skolehelsetjenesten ved 1. trinn	101,2 %	128,2 %	91,5 %	95,0 %
Andel barn undersøkt på helsestasjon ved 2-års alder	102,3 %	96,1 %	97,8 %	95,0 %
Andel fullførte helsesamtaler ved 8. trinn	0,0 %	95,7 %	97,6 %	95,0 %
Antall konsultasjoner ved helsestasjon for ungdom	20 716	21 758	23 674	23 700
Forskjellen i andelen unge uføre (18-44 år) mellom de som har foreldre med kun grunnskoleutdanning og de som har foreldre med høyere utdanning.	5,2	5,4	5,5	5,5
Voksenvaksinasjonsprogrammet: Antall personer vaksinert i regi av Smittevernkontoret	0	0	4 000	4 000

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle						
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	1,2 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge	Antall saker drøftet i tverrfaglig samhandlingsteam for barn og unge i byområdene		20	150	200
Bergen med særpreg						
Bergen skaper muligheter						

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge

Ifølge nasjonale retningslinjer for svangerskaps-, barsel- og helsestasjonstjenesten skal alle innbyggere i målgruppen få basisprogram, mens ekstrakonsultasjoner er utenfor programmet. Indikatoren viser kun andel som har fått ekstra konsultasjonstimer, og ikke ekstraarbeid knyttet til utvidet oppfølging. Det er fra nasjonalt hold antydet at vi må ta høyde for 20 prosent merbelastning utenfor oppsatt basisprogram.

Byrådet understreker at det med barnevernreformen og Strategi for oppvekst er behov for å ha kapasitet til tidlig innsats, og samtidig sikre god og forsvarlig hjelp ved sammensatte utfordringer. Kapasiteten i samhandlingsteam i byområdene er økt det siste året, og teamet gir veiledning og hjelp til ansatte i oppvekstsjenestene med kompliserte og sammensatte enkeltsaker. En økning i antall konsultasjoner kan si noe om økende kompleksitet i enkeltsaker og en større bevissthet om rett hjelp til rett tid.

Et eksempel på virkemiddel for å nå samordning og tidlig innsats er Læringsressursen «Samarbeidspuslespillet», utviklet av en tverrsektoriell prosjektgruppe i Bergen kommune sammen med kompetansesentre og utdanningsinstitusjoner. Tema i ressursen er Barns beste-vurderinger, tidlig innsats, robusthet og samarbeid på tvers. Læringsressursen vil bli tilgjengelig på KS Kunnskap sin nye plattform som lanseres høsten 2026, i tillegg til egen nettside: Samarbeidspuslespillet - Forside.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**362 764**	**362 764**	**362 764**	**362 764**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**14 849**	**14 849**	**14 849**	**14 849**
Sum Tekniske justeringer		**-6 916**	**-6 916**	**-6 916**	**-6 916**
Sum Utgående engangstiltak		**-2 874**	**-2 874**	**-2 874**	**-2 874**
Prisjustering og diverse endringer		**5 060**	**5 060**	**5 060**	**5 060**
Konsekvensjustert ramme		**367 824**	**367 824**	**367 824**	**367 824**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Digitalt helsekort for gravide	Innstilling1	450	450	450	450

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Gratis meningokokk vaksine til elevene i Vestland fylke	Innstilling1	160	160	160	160
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**610**	**610**	**610**	**610**
Nye tiltak					
Foreldreråd	Innstilling1	750	750	750	750
Samstemt - økte kostnader knyttet til nytt journalsystem (HSPRO)	Innstilling1	5 000	5 000	5 000	5 000
Tilskuddslisten BBSM	Innstilling1	350	350	350	350
Sum Nye tiltak		**6 100**	**6 100**	**6 100**	**6 100**
Nye engangstiltak					
Midlertidige lokaler Familiens hus Arna og Åsane	Innstilling1	4 500	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		**4 500**	**0**	**0**	**0**
Kutt					
Avvikle helsestasjon i Laksevåg	Innstilling1	-1 960	-1 960	-1 960	-1 960
Tilpasning til nivået av bosetting og integrering av flyktninger - Senter for migrasjonshelse (SEMI)	Innstilling1	-3 500	-6 000	-6 000	-6 000
Sum Kutt		**-5 460**	**-7 960**	**-7 960**	**-7 960**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**5 750**	**-1 250**	**-1 250**	**-1 250**
Ramme 2027-2030		**373 574**	**366 574**	**366 574**	**366 574**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Digitalt helsekort for gravide

Bergen kommune har tatt i bruk digitalt helsekort for gravide. Dette er en nasjonal e-helseløsning som erstatter det tidligere papirbaserte helsekortet. Løsningen forenkler samhandlingen mellom den gravide, kommunalt helsepersonell og statlig helsepersonell ved at all relevant informasjon oppdateres fortløpende og gjøres tilgjengelig for alle aktører i sanntid. Midlene vil dekke den årlige lisenskostnaden.

Gratis meningokokk vaksine til elevene i Vestland fylke

Fylkestinget i Vestland vedtok 17. desember 2019 at alle elever i videregående skoler i fylket skal få tilbud om vaksine. Tilbudet gjelder også barn som ikke går på videregående skole, men som er i riktig aldersgruppe. Vestland fylkeskommune dekker halve kostnaden for vaksinen, forutsatt at vertskommunen dekker den andre halvparten. Flere barn får vaksinen samtidig som prisen på vaksinen justeres.

Nye tiltak

Foreldreråd

Foreldreråd er et strukturert gruppetiltak organisert i Barne- og familietjenesten, rettet mot foreldre til barn og unge det er knyttet bekymring til. Tiltaket svarer på flere av behovene som er grundig dokumentert i «Forsterket oppfølging U15». Erfaringer fra pilotering og videre drift viser et tydelig behov for en helhetlig kriminalitetsforebyggende innsats, der foreldrestøtte er en sentral komponent. Foreldreråd har aktivt blitt promotert i lokalt politiråd, rektornettverk, avdelingsmøter i skolen, samt

samarbeidsmøter med Barne- og kriminalitetsforebyggende enhet (BKL), Utekontakten og Konfliktrådet. Dette har bidratt til en økning i antall henvendelser. Skole, politi og barnevern er de største initiativtakerne til Foreldreråd.

Samstemt - økte kostnader knyttet til nytt journalsystem (HSPRO)

Det elektroniske journalsystemet som i dag brukes innenfor Helsestasjon og skolehelsetjenesten (HSPRO), skal fases ut. Det innebærer at det må anskaffes et nytt system. Anskaffelsen sees i sammenheng med anskaffelsen av nytt pasientjournalsystem innenfor omsorgstjenesten. Det er gjennomført et forprosjekt, og arbeidet er nå gått over i en anskaffelses- og implementeringsfase. Denne fasen er forventet å pågå frem til 2028/2029. Deler av kostnaden er budsjettert i investeringsregnskapet og kommunen får også noe av finansiering gjennom Helseteknologiordningen.

Tilskuddslisten BBSM

Byrådet foreslår endringer i tilskuddslisten for 2027. Fullstendig oversikt over tilskuddsmottakerne finnes under kapittel for «Tilskuddslisten».

Nye engangstiltak

Midlertidige lokaler Familiens hus Arna og Åsane

Som følge av utflyttingen fra Familiens Hus i Arna og Åsane ved utgangen av 2025, oppstod det behov for midlertidige erstatningslokaler. Husleiekostnaden på totalt 6,5 mill. kroner er fordelt med 2,0 mill. kroner på tjenesteområde 02 Barnevern og 4,5 mill. kroner på tjenesteområde 05A Forebyggende helsetjenester.

Kutt

Avvikle helsestasjon i Laksevåg

I tråd med bystyrets vedtak fra 27.05.2025 ble Laksevåg helsestasjon lagt ned i 2026. Brukerne vil fremover følges opp av andre tilbud i byområdet, herunder den nyåpnede helsestasjon på Vestkanten i Loddefjord. Avviklingen av helsestasjonen videreføres med helårseffekt fra 2027.

Tilpasning til nivået av bosetting og integrering av flyktninger - Senter for migrasjonshelse (SEMI)

I forbindelse med Handlings- og økonomiplan for 2026–2029 vedtok bystyret et årlig bosettingsnivå på 200 personer. Dette innebar en betydelig reduksjon sammenlignet med tidligere år. Til tross for en anspent verdenssituasjon gjør flyktningfeltet uforutsigbart, antas det at bosettingsnivået vil holde seg lavt fremover. Dersom bosettingen blir på 200 flyktninger gjennom hele økonomiplanperioden som i 2026, vil det innebære en fortsatt nedgang i aktivitetsnivå og arbeid med nedbemanning.

Senter for Migrasjonshelse fikk en styrking på 1,0 mill. i 2026 som faller bort i 2027.

Som følge av lavere bosettingsnivå vil bemanningen knyttet til Senter for migrasjonshelse (SEMI) bli justert videre ned med 5,0 mill. i 2028, dvs. en delårseffekt på 2,5 mill. i 2027. Denne tilpasningen er nødvendig for å sikre at ressursbruken på integreringsfeltet står i forhold til oppgavemengden, samtidig som tjenestene fortsatt skal levere forsvarlige og kvalitetsmessige tjenester innen bosetting og integrering.

05B-Behandling og rehabilitering

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet består av allmennlegetjeneste, legevakttjeneste, øyeblikkelig hjelp døgntilbud, fengselshelsetjeneste, ergo- og fysioterapitjeneste og kommunal hjelpemiddelservice. Tjenesteområdet inkluderer også Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering (KE).

Tjenestene skal gi innbyggerne tilbud om diagnostikk og behandling, og medisinsk, sosial og psykososial habilitering og rehabilitering. Virksomheten er bred og sammensatt, og innebærer samarbeid på tvers av etater, tjenester og tjenestenivå.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Legetjeneste	558 306	531 827	550 981	637 784	642 266	644 228	646 232
Fengselshelsetjeneste	2 722	73	73	76	76	76	76
Fysioterapitjeneste	163 457	168 899	176 112	180 925	180 325	180 325	180 325
Ergoterapitjeneste	55 414	46 683	48 975	48 713	48 713	48 713	48 713
Koordinerende tjenester	13 336	14 835	14 861	15 513	15 513	15 513	15 513
Formidling av tekniske hjelpemidler	19 687	21 610	21 993	22 442	22 442	22 442	22 442
Øyeblikkelig helsehjelp døgntilbud	62 125	55 301	56 403	57 492	57 492	57 492	57 492
Tjenester utført på vegne av Helseforetak	-31	0	0	46	46	46	46
Sum	**875 015**	**839 228**	**869 398**	**962 991**	**966 873**	**968 835**	**970 839**

Utvikling og utfordringer

Kommunenes økonomiske handlingsrom reduseres i tiden fremover. En sentral årsak til dette er økende behov for helse- og omsorgstjenester som følge av flere eldre i befolkningen. Byrådet har gjennomført flere grep for å sikre tilpasning til en økonomisk bærekraftig utvikling. Tjenester som reduserer fremtidige hjelpebehov og hjelper innbyggere å opprettholde og gjenvinne funksjoner er særlig viktige innen tjenesteområdet.

Behov for økt kapasitet i fastlegetilbudet

Byens innbyggere skal ha god tilgang til legetjenester. Bergen kommune har over tid hatt utfordringer med å rekruttere nye fastleger, men situasjonen har bedret seg. Antall fastlegehjemler har økt de fire siste årene, fra 256 til 290 (pr. september 2026). Dette gir bedre forutsetninger for økt tilgjengelighet til fastlegetjenester for innbyggerne fremover. Samtidig har nye fastleger kortere pasientlister enn de som slutter. Den samlede kapasiteten har derfor ikke økt i samme tempo som antallet fastlegehjemler.

Bergen legevakt arbeider mot økonomisk balanse

Bergen legevakt hadde i 2025 et merforbruk på om lag 11 millioner kroner. Legevakten deltar i tiltaket «Sammen i balanse». Formålet er å sikre en bærekraftig økonomi- og personalforvaltning ved å redusere merforbruket, hjelpe enheter og avdelinger med å komme i balanse og skape handlingsrom.

Bergen legevakt har også redusert legebemanningen på natt i ukedager fra tre til to leger. Tiltaket innebærer samtidig en endring i organiseringen av legebilen. Legen som tidligere var stasjonert ved Bergen brannstasjon, er nå stasjonert ved Bergen legevakt. Når legebilen ikke er på oppdrag, deltar legen i det ordinære arbeidet ved legevakten.

Økt behov for fengselshelsetjenester

Fengselshelsetjenesten drives av Bergen kommune og finansieres gjennom et særskilt statlig tilskudd. Behovene blant innsatte har endret seg over tid, og mange har i dag større behov for helse- og omsorgstjenester enn tidligere. Det statlige tilskuddet har økt noe, men er ikke tilstrekkelig tilpasset dagens behov for å sikre nødvendige tjenester. For å sikre helse- og omsorgstjenester til innsatte dekker Bergen kommune deler av kostnadene gjennom egen finansiering.

Flere innbyggere trenger rehabilitering

Flere innbyggere har behov for helse- og omsorgstjenester. Det skyldes både at andelen eldre øker, og at kommunen over tid har fått overført flere oppgaver fra spesialisthelsetjenesten. For å gi riktig hjelp er det viktig med grundig og tverrfaglig kartlegging, behandling og rehabilitering.

I 2025 organiserte kommunen ergo- og fysioterapitjenestene for voksne på nytt. Ergo- og fysioterapeuter er nå ansatt i Etat for hjemmebaserte tjenester, Etat for behandlingssentre og sykehjem og Etat for helsetjenester. Ergo- og fysioterapeutene inngår nå i tverrfaglige team der innbyggerne står i sentrum og der teamene sammen gjør det som gir best resultat for brukeren. Denne organiseringen reduserer også behovet for samordning mellom ulike enheter.

Teamene gir helhetlig behandling, omsorg og pleie. Dette gir gode rammer for at personer som har eller står i fare for å få begrensninger i funksjonsevne, kan oppnå best mulig funksjon og mestring. Målet er økt selvstendighet og deltakelse i utdanning, arbeidsliv og samfunn. Dette er målet for rehabilitering.

Forventer økt formidling av hjelpemidler

Tekniske hjelpemidler er avgjørende for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne mestre hverdagen, bo lenger hjemme, være aktive og delta i samfunnet. Innbyggere kan ved behov låne hjelpemidler gratis ved kortvarige behov.

Den kommunale hjelpemiddelservicen består av to underavdelinger:

- Hjelpemiddelhuset, som har ansvar for formidling og transport av hjelpemidler.
- Serviceteknisk avdeling, som monterer og reparerer utlånte hjelpemidler, trygghetsalarmer og velferdsteknologi hjemme hos brukere.

Den demografiske utviklingen i Norge viser en økende andel eldre. Dette vil føre til økt etterspørsel etter hjelpemidler. Forbedring av hjelpemiddelområdet er derfor et prioritert satsingsområde.

Flere unge med alvorlig sykdom eller nedsatt funksjonsevne

Flere barn og unge med alvorlig sykdom, eller nedsatt funksjonsevne, følges opp i kommunale tjenester. Tjenestene registrerer en økning av barn og unge som blir overført fra spesialisthelsetjeneste til kommunale tjenester. Barna har i større grad flere samtidige diagnoser og dermed mer sammensatte hjelpebehov som inkluderer bistand hjemme, i barnehage, skole og på fritiden. Målet med hjelpen er å oppnå best mulig funksjon, mestringsevne og familieliv.

Barn og familier som har flyktet fra krigsområder, samt økning i autismespekterlidelser og ADHD-diagnoser er også med på å forklare hvorfor presset på tjenesten er blitt større. Særlig ergoterapitilbudet opplever økt etterspørsel som utfordrer kapasiteten. Økningen stiller enda større krav til kommunens tjenester knyttet til kapasitet, kompetanse og samarbeid. Godt samarbeid er en rettighet for barn og familier med sammensatte behov.

Ergo- og fysioterapitjenestene til barn og unge bruker prioriteringsnøkkel utfra alvorlighets-, ressurs- og nyttekriterier systematisk. Dette skal bidra til god kvalitet og bedre tilgjengelighet i tjenesten. Tjenesten vil også ha søkelys på kontinuerlig evaluering av tjenestebehov.

Økende behov for koordinerende bistand

Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering har et overordnet ansvar for å sikre at barn, unge og voksne med sammensatte behov får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. Dette innebærer blant annet ansvar for individuell plan, koordinator- og barnekoordinatorordningen, samt å legge til rette for samarbeid på tvers av tjenester og nivåer. Enheten har også et særlig ansvar for å ivareta barn som pårørende, blant annet gjennom å bidra til at deres behov for informasjon, støtte og oppfølging blir identifisert og fulgt opp.

Koordineringsbistand er en lovfestet rettighet for personer med sammensatte hjelpebehov både gjennom individuell plan og barnekoordinator. Kommunen mottar flere henvendelser om koordineringsbistand, og arbeider systematisk med å sikre at barn, unge og voksne med behov for koordineringsbistand får koordinatorordning så raskt som mulig.

De fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester driftes fra Etat for barn og familie. Det økte behovet for tjenester til barn og unge må ses i sammenheng med andre tjenesteområder som omtaler blant annet psykisk helse og barnevern.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B) *) **)	2 990	3 043	3 039	3 474	3 289	3 122
Dekningsgrad						
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	10,1	10,3	8,7	7,4	9,6	9,6
Kvalitet						

Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	94,2 %	89,8 %	85,8 %	86,7 %	80,5 %	
Antall åpne fastlegelister	0	7	253	25	17	258
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	8,5	8,4	8,4	10,6	9,2	
Reservekapasitet fastlege	100,0	98,0	105,0	100,0	100,0	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Behandling og rehabilitering

Tabellen over viser utviklingen i utvalgte indikatorer for tjenesteområdet sammenlignet med andre storbykommuner og ASSS samlet uten Oslo. Tjenesteområdet omfatter her KOSTRA-funksjonen Diagnose, behandling, re-/habilitering.

Netto driftsutgifter til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger var fram til 2023 økende i Bergen i mange år, relatert til at samarbeidsmodellen med Helse Bergen om Bergen Legevakt ble sagt opp med virkning fra våren 2018. De siste årene har veksten flatet ut. Trondheim og Stavanger hadde i 2025 større utgifter pr. innbygger enn Bergen, som er om lag på nivå med Oslo.

Bergen har fortsatt flest leger pr. 10 000 innbyggere blant sammenlikningskommunene, men (fast-) legene har samtidig kortere listelengde. Alle sammenlikningskommunene hadde flere fastlegelister med ledige plasser ved årsskiftet enn året før.

Det jobbes i ASSS nettverket med å få på plass nye indikatorer blant annet innen lavterskel psykisk helsearbeid som følge av den nye barnevern- oppvekstreformen.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall barn og unge med ergoterapitjenester	804	765	714	720
Antall barn og unge med fysioterapitjenester	2 307	2 380	2 314	2 400
Antall barn og unge som ikke har fått tilbud om ergoterapitjenester innen frist	0	0	135	150
Antall barn og unge som ikke har fått tilbud om fysioterapitjenester innen frist	0	0	150	170
Antall hjelpemidler som lånes ut på korttidsutlån pr. år	4 611	4 706	4 272	5 100
Antall pasientsamtaler på Legevaktens nummer 116117	164 409	159 320	171 317	172 000
Antall som har eller har hatt barnekoordinator i løpet av året	57	82	233	245
Pasienter på Bergen legevakt	104 771	103 417	95 371	98 000

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Bærekraftig personalforvaltning	Andel helsepersonell med fast stilling - Etat for helsetjenester	96,0 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune	Andel barn og unge som har fått ergo- og fysioterapitjenester som gruppetilbud		10%	10%	15%
	Personer med innvilget rett til koordinator får iverksatt denne tjenesten innen rimelig tid	Antall familier som har ventet mer enn 30 dager på barnekoordinator		16	10	0
		Antall voksne som har ventet mer enn 30 dager på koordinator		10	10	0
	Tilgjengelige legetjenester	Andel henvendelser til legevaktsentralen som besvares innen 2 minutter	55,0 %	56,0 %	58,0 %	60,0 %
		Andel ledige plasser på fastlegelister	0,3 %	0,5 %	1,0 %	2,0 %
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,4 %			
		Sykefraværsprosent				

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Tilgjengelige legetjenester

Legevaktsentralen er en del av den medisinske nødmeldetjenesten og tar imot telefonhenvendelser når innbyggere trenger øyeblikkelig hjelp ved akutt sykdom. Innbyggere kan ringe legevaktsentralen på telefonnummer 116 117 for raskt svar.

Akuttmedisin-forskriften stiller krav om at legevaktsentralen skal organisere mottaket av telefonhenvendelser slik at 80 prosent av henvendelsene normalt blir besvart innen to minutter. I 2025 svarte legevaktsentralen på 55 prosent av henvendelsene innen to minutter. Flere storbyer opplever utfordringer med å nå kravet i perioder med høy aktivitet. Legevakten arbeider med flere tiltak for å øke svarprosenten. Ett av tiltakene er å sertifisere flere operatører, som er sykepleiere, til arbeid ved legevaktsentralen. I januar 2026 tok legevaktsentralen i bruk nye og større lokaler.

Bergen legevakt skal være tilgjengelig for akutte og alvorlige helseproblemer som ikke kan vente til fastlegen kan gi hjelp. For å sikre god tilgjengelighet er det viktig at innbyggerne bruker legevakten riktig. Bergen kommune har derfor satt i verk tiltak for å redusere unødvendige henvendelser, ved å informere om når og hvordan legevakten skal brukes.

De siste årene har Bergen fått flere fastlegehjemler. I samme periode har nye fastleger valgt kortere pasientlister enn fastleger som slutter. Den samlede kapasiteten har derfor ikke økt. For å møte kapasitetsutfordringen arbeider kommunen med en sak til bystyret om tiltak for å styrke fastlegetilbudet.

Bærekraftig personalforvaltning og god økonomistyring

Tjenestene arbeider aktivt med å rekruttere og beholde helsepersonell. Det viktigste tiltaket er å lyse ut faste stillinger. Prosjektet "Redusert vikarbruk" ble etablert våren 2025, etter bestilling i Handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prosjektet har kartlagt og analysert vikarbruk i utvalgte enheter, både enheter med høyt og lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. På bakgrunn av dette er det innført en ny rutine for bruk av vikarer.

Gjennom nærværsprosjektet til Bergen kommune arbeides det systematisk med å redusere sykefraværet og øke nærværet.

Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune

Kommunen har over tid arbeidet med å utvikle likeverdige gruppetilbud i ergo- og fysioterapitjenesten på tvers av byområder. Slike gruppetilbud kan være effektive helsefremmende og forebyggende tiltak for barn og unge. Kommunen følger derfor med på hvor stor andel av barn og unge som mottar ergo- og fysioterapi i gruppe for å vurdere om tjenesten gis på en effektiv måte.

Personer med innvilget rett til koordinator får iverksatt denne tjenesten innen rimelig tid

Personer som har behov for langvarige og koordinerte velferdstjenester, har rett på koordinator. Det er et mål for kommunen å sikre at barn, unge og voksne med rett til koordinator får det innen rimelig tid. Innføring av elektronisk Individuell plan (eIP), som verktøy for koordinatorene, vil være et viktig bidrag til effektivisering av dette arbeidet. Det er gjennomført et grundig konseptarbeid om eIP og det er forventet gevinster også knyttet til kvalitet, samhandling, brukermedvirkning og personvern.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**839 228**	**839 228**	**839 228**	**839 228**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**97 977**	**97 977**	**97 977**	**97 977**
Sum Tekniske justeringer		**21 416**	**21 416**	**21 416**	**21 416**
Sum Utgående engangstiltak		**-500**	**-500**	**-500**	**-500**
Prisjustering og diverse endringer		**118 892**	**118 892**	**118 892**	**118 892**
Konsekvensjustert ramme		**958 120**	**958 120**	**958 120**	**958 120**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Allmennlegetjenesten - økning som følge av befolkningsvekst	Innstilling1	1 771	3 653	5 615	7 619
Nasjonale e-helseløsninger - kostnadsvekst	Innstilling1	2 500	5 100	5 100	5 100
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**4 271**	**8 753**	**10 715**	**12 719**
Nye engangstiltak					
Helsestasjon og kvinnehelse	Innstilling1	600	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		**600**	**0**	**0**	**0**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**4 871**	**8 753**	**10 715**	**12 719**
Ramme 2027-2030		**962 991**	**966 873**	**968 835**	**970 839**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Allmennlegetjenesten - økning som følge av befolkningsvekst

Det settes av midler til økte fastlegeutgifter som følge av forventet befolkningsvekst i perioden. Disse er justert i henhold til befolkningsframskrivning.

Nasjonale e-helseløsninger - kostnadsvekst

Endringene i pasientjournalloven ble vedtatt av Stortinget 17. desember 2021. Endringene gir virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester etter spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven, apotekloven og tannhelsetjenesteloven plikt til å ta i bruk de nasjonale e-helseløsningene. Samme dag ble også endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger vedtatt. De nye bestemmelsene gir utfyllende regler for virksomhetenes plikt til å bruke løsningene og betale for forvaltning og drift av dem. Forskriften regulerer virksomhetenes plikt til betaling. De regionale helseforetakene, kommunene og apotek/bandasjist får dermed en lovfestet plikt til å betale for Helsenettet inkl. grunndata og helseID, samt de nasjonale e-helseløsningene kjernejournal, e-resept og Helsenorge. Forskriftsendringen tredde i kraft 1. januar 2022.

Kommunene fikk i rammetilskuddet for 2022 kompensasjon for det eksisterende nivået i 2021, mens kostnadsveksten må dekkes av kommunens generelle frie inntekter. Utviklingen i drift - og forvaltningskostnadene for de nasjonale e-helseløsningene og Helsenett har vært presentert for teknisk beregningsutvalg. Basert på teknisk beregningsutvalgs vurderinger vår 2026 og utskifting av

dagens kommunikasjonsløsning for helse i nødnett (ICCS) er kostnadene oppdatert i økonomiplanperioden.

Nye engangstiltak

Helsestasjon og kvinnehelse

Fysioterapiundervisning på helsestasjonen etter fødsel (pilot)

Byrådet har som mål å styrke svangerskaps- og barselomsorgen blant annet gjennom å ha tettere oppfølgning av kvinner før og etter fødsel.

For å styrke tverrfaglig tilbud til kvinner før og etter fødsel etableres det et ettårig kvalitetsutviklingsprosjekt i alle fire byområder:

• Utvikle et universelt gruppetilbud etter fødsel på helsestasjon i Familiens hus, der fysioterapeut deltar fast sammen med helsesykepleier. Tiltaket vil inngå som en del av 4-ukerskontrollen i Helsestasjonsprogrammet 0-5 år.

• Sørge for at informasjon og veiledning om bekkenbunnstrening er oppdatert og lett tilgjengelig, gjennom hele svangerskapet og etter fødsel.

• Vurdere mulighet for økt samarbeid med avtalefysioterapeuter (privatpraktiserende fysioterapeuter) som har kvinnehelse som spesialfelt, for kvinner som har behov for individuell og spesialisert fysioterapi etter fødsel

06-Overføringer til trossamfunn

Om tjenesteområdet

Over 400 tros- og livssynssamfunn har medlemmer i Bergen. Dette reflekterer Bergens mangfold, og at samfunnene er viktige lokale fellesskap. Bergen kommune yter lovfestet tilskudd til Den norske kirke, og til gravferd for alle. Det gis også tilskudd til restaurering av kirkene, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og til Kirkelig dialogsenter.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Kirkelig administrasjon	20 356	20 472	20 392	20 505	20 505	20 505	20 505
Kirker og menigheter	118 728	120 178	120 178	120 869	120 869	120 869	120 869
Presteboliger	1 473	1 548	1 646	948	948	948	948
Overføring til andre trossamfunn	733	716	716	734	734	734	734
Gravplasser og krematorier	64 130	65 081	65 081	65 466	65 466	65 466	65 466
Sum	**205 420**	**207 997**	**208 013**	**208 522**	**208 522**	**208 522**	**208 522**

Utvikling og utfordringer

Tros- og livssynssamfunn er trosfellesskap, lokale og kulturelle møtesteder, og produsenter av sosiale arenaer og nærmiljøtjenester. De er også bærere av tradisjoner og historie, og blant de mest desentraliserte av bergenske institusjoner.

De 25 menighetene i Den norske kirke utgjør byens største trossamfunn. Byrådet mener at deres sosiale og kulturelle tilbud har god kost/nytte og bredt gjennomslag, blant annet fordi de makter å mobilisere så mange frivillige, og har stor geografisk spredning.

Kulturell kraft i lokalmiljøet

De fleste trossamfunn driver kulturelt arbeid. Den norske kirke er størst med tilbud i alle bydeler, i spennvidden fra babysang til profesjonelle konserter. Arbeidet omfatter ungdomsklubber, idrett, kor og annet. Musikk er særlig viktig i Den norske kirke og menighetene i Bergen har over 2.100 kormedlemmer. Den norske kirkes menigheter har også nær 100.000 besøkende til forestillinger kulturtilbud og arrangementer, der halvparten går til tilbud i regi av andre aktører.

Sosial inkludering

Alle trossamfunn driver med sosialt arbeid, blant annet ungdomsarbeid, innvandrerarbeid, eldretilbud, sorggrupper med mer. Arbeidet drives med noen profesjonelle ressurser, men med mange frivillige. Det sosiale arbeidet supplerer kommunalt arbeid, og er både lindrende og forebyggende. Den norske kirke er størst, og tilbudene er åpne for ikke-medlemmer.

Verdig gravferd for alle

Kommuner har et lovbestemt ansvar for gravferd, som i Bergen forvaltes av Bergen kirkelige fellesråd (BKF) med tilskudd fra Bergen kommune. Det arbeides for at flere kan få gravminne i en navnet minnelund, noe som er både arealeffektivt og ønsket av mange. Det legges til rette for gravplasser for ulike livssyns- og trosretninger.

Økonomisk bærekraftig drift

Bergen kirkelige fellesråd melder i sin budsjettsøknad om utfordringer knyttet til vedlikeholdsetterslep og rehabiliteringsbehov. Byrådet foreslår å forlenge budsjettbevilgningen til rehabilitering av Johanneskirken med ett år for å bidra til at prosjektet kan sluttføres. Kommunalt tilskudd er også en forutsetning for ytterligere tilskudd fra kirkebevaringsfondet. Byrådet foreslår, som omtalt i det sentrale kapittelet vedrørende investeringsprogrammet, en nedjustering av sekkeposter. I økonomiplanperioden foreslår byrådet å videreføre overføringene til BKF med unntak av en midlertidig nedjustering på gravplassinvesteringer i 2027 og 2028.

Budsjettsøknad Bergen kirkelige fellesråd

Budsjettsøknad fra Bergen kirkelige fellesråd ligger her:

Bergen kirkelige fellesråd - budsjettsøknad 2027

Bergen kirkelige fellesråd - budsjettramme Johanneskirken

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Dekningsgrad						
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	47,5 %	47,8 %	25,8 %	45,5 %	47,7 %	43,5 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	60,4 %	59,8 %	40,7 %	60,5 %	55,3 %	56,7 %
Andre nøkkeltall						
Kirkelige gravferder i prosent av antall døde	77,2 %	72,4 %	62,0 %	70,1 %	65,3 %	

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Overføringer til trossamfunn

Utvalgte KOSTRA nøkkeltall for storbyene i Norge.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall besøk på kulturtilbud og arrangementer	81 912	89 979	97 810	87 000
Antall deltakere ved gudstjenester i Den norske kirke	186 463	190 000	208 277	190 000
Antall gravferdsseremonier i Den norske kirke	1 604	1 650	1 487	1 675
Antall gravlegginger	2 027	2 050	1 882	2 150
Antall konfirmanter i Den norske kirke	1 549	1 550	1 557	1 550
Antall medlemmer i kor i Den norske kirken	1 826	1 830	2 173	2 100
Antall sosiale og diakonale tiltak	0	2 560	2 570	2 600
Antall vielser i den norske kirke	231	230	263	230
Andel gravlagt i navnet minnelund	15,0 %	17,0 %	19,0 %	21,0 %
Kremasjonsandel	79,0 %	80,0 %	81,0 %	82,0 %

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Aktive eldre, eldre som ressurs	Antall eldretreff per år i Den Norske kirke i Bergen	87	80	85	90
	Flere medlemmer, deltagere og publikum	Antall besøkende per år i Den Norske kirke basert på telleuke	820 000	850 000	850 000	900 000
	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall frivillige i Den Norske kirke i Bergen	3 941	3 600	3 800	4 000
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-0,3 %			
		Sykefraværsprosent				
	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid	Antall deltagere i Den Norske kirkes barnesang og barne og ungdomskor	3 145	2 860	2 880	2 950
Bergen med særpreg	Investere i og utvikle kunst og kultur	Antall publikummere på kultur-forestillinger i Den Norske kirke i Bergen	97 810	87 000	88 000	90 000

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**207 997**	**207 997**	**207 997**	**207 997**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**4 707**	**4 707**	**4 707**	**4 707**
Sum Tekniske justeringer		**-681**	**-681**	**-681**	**-681**
Sum Utgående engangstiltak		**-3 500**	**-3 500**	**-3 500**	**-3 500**
Prisjustering og diverse endringer		**525**	**525**	**525**	**525**
Konsekvensjustert ramme		**208 522**	**208 522**	**208 522**	**208 522**
Ramme 2027-2030		**208 522**	**208 522**	**208 522**	**208 522**

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Gravplassinvestering	Løpende						33,6	41,4	47,1	47,8	48,6	49,3	50,0	50,7	50,7	50,7	469,9
Johanneskirken rehabilitering	2029		IA	101,7	0,0	101,7	13,8	13,8	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,7
Kirkeinvesteringer	Løpende						18,9	18,6	18,2	17,9	17,5	17,1	16,8	16,4	16,4	16,4	174,2
Middelalderkirker	Løpende						17,5	17,2	16,8	16,5	16,1	15,7	15,4	15,0	15,0	15,0	160,3
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**101,7**	**0,0**	**101,7**	**83,8**	**90,9**	**95,4**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**82,2**	**845,2**

07-Brannvesen

Om tjenesteområdet

Bergen brannvesen er kommunens brann- og redningskorps og yter tjenester knyttet til forebygging av og beredskap mot branner og ulykker. Brannkorpset driver også 110 Vest-sentralen for 38 kommuner.

Bergen brannvesen er vertsbrannvesen for Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA) for 20 medlemskommuner, i tillegg til at de leder brannsamarbeidet mellom 21 kommuner i regionen i samarbeidet Vest brann- og redningsregion (VBR). VBR ivaretar brannsjefsfunksjonen og ledelsen av brann- og redningstjenestene i Samnanger, Osterøy og Vaksdal kommune.

I tillegg har Bergen brannvesen ansvaret for brann- og ulykkesberedskapen på Bjorøy, Lille-Sotra, Tyssøy og Bildøy, samt drift av Bergen legevakts utrykningsbil.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Forebygging branner og ulykker	28 211	35 123	32 219	33 604	33 604	33 604	33 604
Feiing og tilsyn	-3 631	-5 913	-5 810	-6 062	-6 062	-6 062	-6 062
Beredskap mot branner og ulykker	257 208	239 978	236 272	237 898	237 906	237 913	237 913
Alarmtjenester	5 269	3 471	3 490	3 258	2 818	2 818	2 818
Selvkostrenter - boligbrannsikkerhet	-1	58	58	58	58	58	58
Sum	**287 056**	**272 717**	**266 230**	**268 756**	**268 324**	**268 331**	**268 331**

Utvikling og utfordringer

Bergen har en sterk brann- og redningsberedskap. Bergen brannvesen utgjør et ledende fagmiljø innen brann, redning og samfunnssikkerhet. Gjennom omfattende regionalt samarbeid, spesialiserte beredskapsressurser og nødmeldetjenesten Vest 110 bidrar Bergen brannvesen til trygghet både i Bergen og store deler av Vestland.

Samtidig gir byutvikling, klimaendringer og et mer sammensatt risikobilde behov for kontinuerlig utvikling av både beredskap og forebyggende arbeid.

Samarbeid med Askøy

Askøy brann og redning og Bergen brannvesen har startet en prosess med å se på muligheten for tettere samarbeid. Hensikten er å få en bedre utnyttelse av ressursene og styrke beredskapen og det forebyggende arbeidet i begge kommunene. Tidspunktet for å se på økt samarbeid er riktig også med tanke på planlegging av ny brannstasjon ved Storavatnet. Prosjektet er politisk forankret i begge kommuner.

Beredskap mot branner og ulykker

Beredskapsavdelingen skal ivareta beredskapen for branner og andre ulykker innenfor Bergen brannvesens ansvarsområde, og i henhold til avtaler med samarbeidskommunene Osterøy, Samnanger og Vaksdal, slokkeavtale med Øygarden kommune med mer. Brannvesenet har også flere avtaler knyttet til spesialtjenester, som for eksempel RITS (risikoinnsats til sjøs) og RITS-K (risikoinnsats til sjøs - kjemikalie) samt avtale med legevakten om drift av legebilen.

Døgndrift av legevaktens utrykningsbil gir viktig kompetanse til brannvesenet sine mannskaper, og avtalen vil fortsette. Bergen brannvesen vil opprettholde slokkeavtalen med Øygarden, avtalene med samarbeidskommunene og alle øvrige beredskapsavtaler.

Bergen er en by i stadig utvikling og endring av risikobilde med tanke på nye energibærere, teknologi, infrastruktur, utbygging og klimatiske endringer. Det jobbes kontinuerlig med å videreutvikle kompetansen innenfor spesialområder som risikoinnsats til sjøs, urban search and rescue, oljevern, redningsdykking, tungberging, håndtering av kjemikalier og farlige stoffer samt droneoperasjoner.

Skille rene og urene soner i brannstasjonene

Arbeidstilsynet krever at brannstasjoner skiller mellom rene og urene soner for å beskytte ansatte mot unødig eksponering av helsefarlige og giftige stoffer. Dette er ivaretatt på Fana brannstasjon. Ombygging i Åsane brannstasjon pågår. Ombygging i hovedbrannstasjonen og Arna brannstasjon vil foregå paralelt. Ombygging i Laksevåg brannstasjon utgår siden realisering av ny brannstasjon i Bergen vest er planlagt tidligere enn forrige handlingsplan la opp til. Der er ferdigstilt et midlertidig HMS-tiltak i Laksevåg brannstasjon som reduserer risikoen for eksponering inntil ny stasjon eller ombygging er på plass.

Praksisbrannvesen

I forbindelse med den nye høyere fagskoleutdanningen Brann, redning og samfunnssikkerhet for fremtidens brann- og redningspersonell, tar Bergen brannvesen og Vest 110 imot praksiskandidater. I 2025 var tre studenter i praksis i vårsemesteret og åtte i høstsemesteret. Fra 2026 og fremover er det lagt opp til at antallet studenter i praksis hvert semester vil være rundt åtte. De er i praksis i 20 uker som del av studiet på Brann- og redningsskolen. Studentene skal ha praksis i forebyggende avdeling, beredskapsavdelingen og i nødmeldesentralen Vest 110. Det å være praksisbrannvesen er fremtidsrettet, utviklende og lærerikt, samtidig som det krever tilpasninger i organisering og arealbruk.

Det brannforebyggende arbeidet

Brannforebyggende avdeling skal forebygge branner og andre ulykker, og bidra til at alle som oppholder seg i Bergen kommune er trygge for brann. De skal utføre lovpålagte oppgaver, som tilsyn basert på lokal risiko, feiing og tilsyn med fyringsanlegg, samt brannforebyggende aktiviteter overfor risikogrupper og risikoområder. Dette følger av forskrift om brannforebygging kapittel 4 som omhandler kommunens forebyggende plikter.

Satsingsområdene er:

- Unngå branner med risiko for tap av liv og helse
- Unngå branner hos utsatte persongrupper
- Unngå branner med risiko for tap av kulturhistoriske verdier

- Unngå branner med tap av materielle verdier

Barnas brannstasjon Fana

Barnas brannstasjon er et engasjerende undervisningstilbud for førskolebarn som gir barna tidlig opplæring i brannsikkerhet. Undervisningen er pedagogisk tilrettelagt i et universelt utformet og engasjerende miljø. Ansatte fra forebyggende avdeling står for undervisningen. I 2025 var tilbudet åpent for førskolebarn en dag i uken og dette har fortsatt i 2026.

Seksjon særskilt brannrisiko

Brannforebyggende arbeid skal utføres med minst 0,1 årsverk per 1000 innbyggere i ansvarsområdet for særskilt brannrisiko. Området er bemannet ut fra årsverkskravet.

Risikoutsatte grupper blir prioritert i brannvesenets arbeid. Bergen brannvesen samarbeider med byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold, og byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg. Målet er å styrke forebygging og beredskap for personer med særlig behov for trygghet og hjelp.

Når det gjelder *Tett trehusbebyggelse*, jobber beredskapsavdelingen sammen med brannforebyggende avdeling for å sikre at tiltakene i «helhetlig brannsikringsplan», som Bergen brannvesen har ansvar for, blir gjennomført.

Seksjon boligbrannsikkerhet

Seksjonen skal gjennomføre feie- og tilsynstjenesten på en faglig tilfredsstillende måte. Gebyrfastsettelsen for feie- og tilsynstjenesten er basert på prinsippet om selvkost. Forskrift om feie- og tilsynstjenester for Bergen kommune er vedtatt av bystyret, seneste endring var i september 2024.

Det blir gjennomført risikobasert tilsyn og frekvensen blir fastsatt ut fra bruksenhetens brannrisiko. Det betales et årlig gebyr som dekker tilsyn med fyringsanlegget og vurdering av behov for feiing. Ved tilsyn blir det kontrollert om fyringsanlegget er helt og virker som det skal. Feiing blir utført når det er avdekket behov. Gebyr for feiing betales kun når det faktisk feies. Erfaringer fra de siste to årene viser at det nå blir gjennomført tilsyn oftere, men det utføres feiing sjeldnere. Dette reduserer eksponeringen for sot blant for feierne.

Avtalene med Osterøy, Samnanger og Vaksdal kommune om utførelse av det brannforebyggende arbeidet vil fortsette.

Alarmsentralen for brann og ulykker (110 Vest)

Vest 110 region består av 38 deltakerkommuner med rundt 600 000 innbyggere. I regionen er det 94 brannstasjoner fordelt på 33 brannvesen som er tilknyttet 110-sentralen.

110-sentralen er en del av den offentlige operative beredskapen som skal bistå nødstilte ved branner eller andre ulykker. Avdelingens overordnet mål som nødmelde- og fagsentral innen brann- og redning skal sikres gjennom høy faglig kvalitet på tjenesten, kompetanseheving og innovasjon.

110-sentralene er en viktig kritisk funksjon i samfunnet, og mange av brann- og redningsvesenets oppgaver og tjenester skal være tilgjengelig når mye annet i samfunnet ikke fungerer. Disse sentralene er bemannet døgnet rundt og har et betydelig potensial til å bidra til skadebegrensning gjennom faglig veiledning av nødstilte og effektiv ressursstyring.

Vest brann- og redningsregion (VBR)

Bergen brannvesen vil fortsatt være kontorkommune for det viktige samarbeidet mellom selvstendige brannvesen i Vestland innen brann- og redningsberedskap og brannforebygging.

Brannsamarbeidet består nå av 22 kommuner, og inkluderer dermed rundt 95 prosent av befolkningen i bergensregionen. Evalueringen av samarbeidet, viste at samarbeidet styrker fagmiljøene på tvers av brannvesen og gir tilgang til felles fasiliteter for øving og andre ressurser.

Dronetjenesten i VBR

VBR har tatt over ansvaret for utvikling, faglig innhold og utstyr knyttet til dronetjenesten for kommunene i VBR. Tjenesten er nå organisert med base i både Bergen og Stord.

Regionalt samarbeid

I samråd med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap skal VBR sørge for at det gjennomføres en regional risiko- og sårbarhetsanalyse av kommunene i 110 Vest, samt kommunene Bømlo, Etne, Fitjar og Stord. Analysen skal se på evnen til å håndtere større, komplekse og langvarige innsatser mot branner, ulykker og akutt forurensing. Arbeidet skal også belyse kommunenes rolle i totalberedskapen.

Analysen skal gjennomføres eksternt i tett samarbeid med ledelse og personell tilknyttet Vest 110, IUA Bergen region KO og Vest brann- og redningsregion KO. Leveransen ble ferdigstilt i juni 2026.

Interkommunalt samarbeid mot akutt forurensing, Bergen region (IUA)

Bergen brannvesen ivaretar på vegne av kontorkommunen Bergen daglig ledelse og drift av IUA som består av 20 kommuner i Vestland.

IUA ivaretar deltakerkommunenes forskriftsfestede plikt til å samarbeide om beredskap mot akutt forurensing i regionen. IUA vil arbeide med å få en felles mal for miljørisiko- og beredskapsanalyser, få på plass en ny regional beredskapsplan og etablere regionale depoter med system for lagring, tilsyn og vedlikehold.

IUA bidrar også i Kystverkets arbeid med å utvikle en operativ veileder for aksjoner mot akutt forurensing. Sammen med Bergen Havn og Bergen og Omland Friluftsråd arbeider IUA med problemstillingen knyttet til båtvrak og henlagte fartøy i regionen.

Feie- og tilsynsgebyr

Kommunens merkostnader knyttet til feiing og tilsyn dekkes i sin helhet av gebyrer til abonnentene.

Prisene for feiing og tilsyn justeres i hovedsak for forventet lønns- og prisvekst i 2027. Gebyrene øker med 4,5 prosent i 2027.

Mer utfyllende informasjon om feie- og tilsynsgebyrene finnes i Premisser og gebyrregulativ for 2027 for Feiing og tilsyn.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger *)	56	57	91	97	81	
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger *)	942	941	725	856	760	
Dekningsgrad						
Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere	0,20	0,19	0,12	0,21	0,16	
Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere	0,64	0,66	0,47	0,43	0,45	
Kvalitet						
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	1 526	1 572	1 243	586	450	576

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Brannvesen

Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere

Funksjon 338 består av særskilt brannrisiko og boligbrannsikkerhet. I tillegg til brannforebygging har Bergen kommune feie- og tilsynstjeneste også i samarbeidskommuner og kostnader til saksbehandling av oppføring av skorsteiner. Det er vanskelig å skille mellom de ulike byer siden det er ulik praksis på hvor kostnader registreres og omfanget av tjenesten. Bergen brannvesen ligger generelt lavere på kostnader, men høyere på årsverk. Det kan skyldes at årsverk til samarbeidskommuner gir inntekter og dermed ikke store utslaget i netto driftsutgifter.

Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere

I funksjon 339 inngår tjenesten for beredskap mot branner. Bergen har en noe høyere driftskostnad enn andre sammenlignbare kommuner. Noen av årsakene til dette er den tette trehusbebyggelsen i sentrumskjerne, særskilte risikoobjekter, samarbeid og tjenester til nærliggende kommuner og regionale funksjoner. I tillegg er det ulik praksis mellom byene for hvor kostnader registreres iht. tjeneste, som kan gi ulikheter i sammenligningsgrunnlaget.

Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere

Funksjon 338 består av særskilt brannrisiko og boligbrannsikkerhet. I tillegg til brannforebygging har Bergen kommune feie- og tilsynstjeneste også i samarbeidskommuner og kostnader til

saksbehandling av oppføring av skorsteiner. Det er ulik praksis mellom byenes brannvesen for hvordan årsverkene registreres og fordeles etter tjenester, som kan påvirke sammenligningsgrunnlaget mellom de ulike byene. At Bergen ligger noe høyere enn Oslo og Stavanger skyldes årsverk til tjenester som leveres til samarbeidskommuner.

Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere

I funksjon 339 inngår tjenesten for beredskap mot branner. Bergen har flere årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere enn sammenlignbare kommuner. Bergen brannvesen har ansvaret for tett trehusbebyggelse og særskilte risikoobjekter. Bergen brannvesen har også ansvaret for samarbeidskommunene Vaksdal, Samnanger og Osterøy, i tillegg til døgndrift på legebil og regionale funksjoner via Vest brann og redning. I tillegg gir geografien i Bergen utfordringer for bruk av ressurser. Det bør også presiseres at det er ulik form for telling og organisering av funksjoner i beredskap mellom de ulike brannvesen og hvilke årsverk som inngår i funksjon 339.

Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr)

Gebyrfastsettelsen for feie- og tilsynstjenesten er basert på prinsippet om selvkost. Gjeldende forskrift om feie- og tilsynstjenester for Bergen innebærer at Bergen kommune fastsetter et årlig gebyr for tilsyn og at feiing skal betales etter forbruk når dette skjer.

Det legges til grunn et årlig gebyr for tilsyn med fyringsanlegget og kontroll med feiebehovet. Feiing vil etter den nye forskriften kun bli gjennomført etter kartlagt behov, slik at en ikke feier «rene» skorsteiner. Feiekostnaden belastes dermed den som skaper feiebehovet. Tilsynsaktiviteten vil øke, men feiefrekvensen vil gå betraktelig ned.

Årsgebyret som fremkommer i 2025 inkluderer både tilsyn, som faktureres årlig, og feiing, som faktureres etter utført arbeid.

Ulike gebyrmodeller hos kommunene fører til at tallene ikke er fult ut sammenlignbare.

Aktivitetsnøkkeltall

110-sentralen

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Anrop 110 - sentralen	17 637	16 292	18 709	16 000
Totalt antall utalarmeringer til brann- og redningsoppdrag	7 796	7 906	7 862	8 100

Brannforebyggende arbeid

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Brannforebyggende arbeid, boligtilsyn	8 195	8 185	8 230	10 000
Brannforebyggende arbeid, feiing	725	613	332	400

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Brannvesenet skal ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver på en hurtig, effektiv og sikker måte, for å verne liv, helse, miljø og materielle verdier	Gjennomsnittlig tid fra mottak melding til ankomst hendelse ved brann	13 min 10 sek	10 min	10 min	10 min
		Gjennomsnittlig tid fra mottak melding til ankomst hendelse ved ulykker	20 min 20 sek	17 min	17 min	17 min
		Antall tilsyn i bygårder	30	30	35	35
		Antall tilsyn i enheter med fyringsanlegg	8 558	10 000	10 000	10 000
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,1 %			
		Sykefraværsprosent				

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i Brannordningen
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i Helhetlig brannsikringsplan for tett trehusbebyggelse
- Følge opp Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften)
- Følge opp Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing og tilsyn, Bergen kommune, Vestland

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**272 717**	**272 717**	**272 717**	**272 717**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**12 040**	**12 040**	**12 040**	**12 040**
Sum Tekniske justeringer		**-16 248**	**-16 248**	**-16 248**	**-16 248**
Sum Utgående engangstiltak		**-210**	**-650**	**-650**	**-650**
Prisjustering og diverse endringer		**-4 418**	**-4 858**	**-4 858**	**-4 858**
Konsekvensjustert ramme		**268 299**	**267 859**	**267 859**	**267 859**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	234	234	234	234
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**234**	**234**	**234**	**234**
Nye tiltak					
Driftskonsekvens ren og uren sone	Innstilling1	222	230	237	237
Sum Nye tiltak		**222**	**230**	**237**	**237**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**456**	**464**	**472**	**472**
Ramme 2027-2030		**268 756**	**268 324**	**268 331**	**268 331**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

Driftskonsekvens ren og uren sone

Arbeidstilsynet stiller krav om at brannstasjoner skal ha tydelig adskilte rene og urene soner. Formålet er å hindre at ansatte blir eksponert for helsefarlige og giftige stoffer etter innsats. Slike soner skal derfor etableres ved Bergen hovedbrannstasjon og ved brannstasjonene i Åsane, Arna og Laksevåg.

Ombyggingen til rene og urene soner medfører økte arealkostnader. Ved Åsane brannstasjon ombygges totalt 630 m^2, som samtidig overføres fra Etat for bygg og eiendom til Bergen brannvesen.

Beregningene er basert på estimater. Det er gjennomført kvalitetssikring av tallene i samarbeid med Etat for bygg og eiendom, blant annet knyttet til renhold.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Arna brannstasjon - prosjektutvikling	2028		IA	22,5	0,0	22,5	8,3	10,4	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,3
Bergen Vest ny brannstasjon - prosjektutvikling	2030		IA	53,7	0,0	53,7	3,1	9,2	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,5
Bilpark brann	Løpende						13,0	5,3	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	122,3
Brannstasjoner - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	32,6	120,1	83,6	34,7	0,0	0,0	0,0	0,0	271,0
Hovedbrannstasjon – ombygging	2028		IA	31,7	0,0	31,7	16,5	10,5	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,2
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	30,0
Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling	2030	343/22	2 125,0	4,3	0,0	4,3	0,0	0,5	0,9	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3
Utskifting Oljeutskillere i brannstasjonene i Åsane, Arna og Laksevåg	2027	1061/25	IA	1,2	0,0	1,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Åsane Brannstasjon - ombygging	2027	BY 118/25	50,5	48,5	0,0	48,5	7,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,2
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**2 175,5**	**161,9**	**0,0**	**161,9**	**51,5**	**38,9**	**58,4**	**138,0**	**99,6**	**50,7**	**16,0**	**16,0**	**16,0**	**16,0**	**501,1**

08-Samferdsel

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter bygging, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale veier, gater og broer, inkludert trapper, veimurer, gjerder, fartsdumper, sluker og stikkrenner. Kommunale veier skal være trafikksikre og ha god veibelysning. Det skal tilrettelegges for gange og sykkel, og universell utforming skal ivaretas i størst mulig grad.

Videre omfatter tjenesteområdet håndheving av parkeringsbestemmelsene og deler av politivedtektene. Saksbehandling av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, forvaltning av boligsoneordningen og piggdekkgebyr. Utleie og bruk av offentlig areal hører også til tjenesteområdet.

Arbeidet utføres i hovedsak av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Renhold på ikke-kommunal vei	-1 242	52	0	24	24	24	24
Veilys på ikke-kommunal vei	6 988	8 385	8 385	8 580	8 580	8 580	8 580
Parkering- og myndighetsutøvelse	-209 637	-226 695	-226 898	-240 049	-240 049	-240 049	-240 049
Tiltak miljø, trygghet, sikkerhet	0	766	766	800	800	800	800
Øvrig veghold	4 642	16 105	14 310	9 284	8 384	8 384	8 384
Bruer, tuneller, vegkonstruksjoner	13 293	16 113	25 790	16 475	16 475	16 475	16 475
Drenering/overvann	14 604	18 621	20 716	19 098	19 098	19 098	19 098
Trafikksikkerhet inkl. skilting og vegmerking	96 291	96 213	93 048	98 722	98 782	99 382	100 082
Vegdekker	48 693	35 654	42 265	36 412	36 412	36 412	36 412
Renhold veg	25 351	26 551	11 456	27 672	27 640	27 655	27 680
Gatelys	34 162	31 221	36 038	35 941	35 941	35 941	35 941
Vinterdrift	48 269	32 256	32 285	32 899	32 899	32 899	32 899
Sum	**81 415**	**55 243**	**58 162**	**45 856**	**44 984**	**45 599**	**46 324**

Utvikling og utfordringer

Over tid har det opparbeidet seg et betydelig vedlikeholdsetterslep på kommunal infrastruktur knyttet til veier, tuneller, broer og murer. Målet er å hente inn vedlikeholdsetterslepet, samt hindre at behovet for reparasjoner og oppgraderinger vokser seg større og dyrere over tid.
Stadig utvikling i standarder og lovkrav krever kontinuerlig utvikling og tilpasning innenfor planlegging, drift og forvaltning av kommunal infrastruktur.

Bergen kommune har satt i gang en rekke prosjekt med formål å tilrettelegge for befolkningsvekst, fortetning og næringsutvikling. Dette gir stadig økt behov for at det gjennomføres økonomisk bærekraftige prosjekter innen infrastruktur og arealbruk med tilhørende finansiering og eiendomsavklaringer. Prosessene frem til byggestart er komplekse, og en rekke hensyn må vurderes i arbeidet. Aktuelle interessenter skal involveres på en god måte. I dag pågår arbeidet med transformasjon av områdene Paradis, Wergeland og Mindemyren.

Vedlikehold av kommunalt veinett og annen infrastruktur

Bymiljøetaten benytter digitale verktøy for å registrere tilstanden på det kommunale veinettet. Dette har gitt kommunen bedre oversikt over den faktiske tilstanden og vedlikeholdsetterslepet og er grunnlag for mer målrettet og kostnadseffektiv veiforvaltning.

Det er gjennomført hovedinspeksjoner for samtlige kommunale veibroer og overgangsbroer der det er avdekket et stort behov for tiltak og utbedringer.

I 2026 har kommunen startet et program for reparasjon av kommunale murer og satt i gang omfattende sikringsarbeid i tunnelene i Risnesvegen. Det er også fattet gjennomføringsvedtak for reetablering av gangbroen i Olsvikskjenet.

Det pågår arbeid med å få utarbeidet en standard for vedlikehold av vei tilsvarende standarden som er utviklet for vedlikehold av bygninger. Bymiljøetaten har i 2026 fått tilsagn om eksterne midler til prosjektet og samarbeider med fylkeskommunen og Statens vegvesen.

Samordnet areal og transport

Samordningen mellom areal- og transportpolitikken er de siste årene styrket gjennom Miljøløftet. Bergen kommune vurderer etablering av offentlig infrastruktur rundt kollektivknutepunkt som et viktig element for å levere på målet om en attraktiv og vekstkraftig by for våre innbyggere. Dette legger til rette for fortetting i tråd med nasjonale og lokale føringer, bedre tilgjengelighet for gående og syklende, samt økt trafikksikkerhet og mer bærekraftige løsninger for private bilister og næringstransport.

Det har vært en kostnadsvekst innenfor transportområdet, og byrådet jobber for å få mer for pengene, gjennom en mer nøktern standard på blant annet sykkelveier og gangfelt.

Byrådet jobber også for å få flere prosjekter for innfartsparkering i Miljøløftets portefølje, da dette ikke har vært høyt prioritert i denne avtaleperioden. Innfartsparkering ved Åsane terminal ble i 2026 tatt inn i Miljøløftets handlingsprogram.

Trygg og attraktiv ferdsel for alle

Som oppfølging av Gåstrategi for Bergen arbeider kommunen systematisk med å forbedre gangforbindelser, snarveier, trapper og tilkomstveier til skoler, kollektivtilbud og andre sentrale steder i lokalmiljøene. Her har kommunen levert flere konkrete resultater de siste årene, i flere bydeler, i form av oppgradering av dekker, trapper, rekkverk, belysning, drenering og tiltak for universell utforming.

Gjennom gangekartlegginger i bydelene identifiserer og prioriterer kommunen nye tiltak som skal gjøre det tryggere, enklere og mer attraktivt å gå i hverdagen.

Det arbeides systematisk med å utvikle og forbedre helhetlige løsninger og hjertesoner rundt skoler. En hjertesone er et område rundt en skole der det legges til rette for trygg og aktiv skolevei for barn, med redusert biltrafikk og økt trafikksikkerhet som viktige virkemidler. I tillegg etableres snarveier til kollektivtilbud for å legge til rette for økt gange og sykling i hverdagen.

Prosjekt som settes i gang, bygger på prinsippene om universell utforming for å gjøre byen mer tilgjengelig for alle. Disse hensynene er også viktige når det gjelder driften og forvaltningen av det eksisterende veinettet.

Trafikksikkerhet er fortsatt høyt prioritert. Vedtatt handlingsplan for trafikksikkerhet bygger på nullvisjonen om ingen drepte eller hardt skadde i trafikken.

De siste årene har det vært en økning i dager og perioder med ekstremvær. Dette krever økt innsats for å holde de kommunale veiene trygge og fremkommelige. Bymiljøetaten jobber aktivt med forebyggende tiltak for å håndtere utfordringer knyttet til været på best mulig måte.

Parkering og boligsoneparkering

Byrådet mener at parkering er viktig for mange bergensere, enten det er i tilknytning til hjem, arbeid, handel eller turområder. Trange økonomiske tider betyr likevel at byrådet må snu hver stein for å få budsjettene i balanse. Prisene for boligsoneparkering på gategrunn ble holdt uendret fra 2025 til 2026. For 2027 foreslår byrådet å øke prisene med 10 prosent inkludert ordinær prisvekst. Samtidig foreslås det at besøksparkering i boligsonene øker med fem kroner per time, fra 24 til 29 kroner.

Boligsoneparkering med fast plass i parkeringsanlegg er et gode. Byrådet foreslår å harmonisere prisen for slike plasser med markedspris for tilsvarende private plasser i sentrumsnære områder. Parkeringsplass med tilgang til lading av el-bil økes noe mer for å dekke kostnader knyttet til ladeinfrastrukturen som er etablert. Dette følger opp bystyrets vedtak av handlings- og økonomiplan 2025-2028, punkt r: *"Bystyret ber byrådet om å utrede og etablere en prismodell for ladepunkter i boligsoneanlegg som gir økonomisk inndekning både for faktisk strømforbruk og for årskostnaden ved etablering og drift av teknisk infrastruktur".*

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)	1,1	3,5	5,5	13,6	2,0	29,8
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	554	1 505	1 213	1 541	1 797	
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate (B) *)	477 697	514 254	1 040 958	657 800	322 416	423 569
Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	30 168	39 254	57 849	39 140	48 626	34 280
Dekningsgrad						
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	9	8	22	15	14	11
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	101	102	65	104	63	101
Økonomi						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger, Samferdsel *)	1 328	1 375	2 514	2 832	2 003	2 148

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Samferdsel

Prioritet

Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)

I Bergen kommune fordeles eierskapet av strekninger i sykkelstrategien mellom tre infrastruktureiere: Bergen kommune, Vestland fylkeskommune og Statens vegvesen. Miljøløftet finansierer tiltak i sykkelstrategien i tillegg til Bergen kommunes egenfinansierte tiltak. Totalt for disse tre aktørene, ble det i 2025 tilrettelagt 3,5 km for sykkel i Bergen kommune. Dette innebærer tiltak som sykkelvei, sykkelfelt, rødt dekke, dekkefornying og dekkeoppgraderinger. Flere sykkeltilretteleggingsprosjekter som ble forsinket i 2024, er fullført i 2025.

Brutto investeringsutgift i kr pr. innbygger, kommunale veier og gater

Indikatoren viser de samlede investeringsutgiftene korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/ internkjøp mv. Indikatoren viser dermed prioritering av nybygging, større utviklingstiltak mv. for det aktuelle tjenesteområdet.

Bergen kommune har de siste årene hatt betydelig lavere investeringsutgifter enn Oslo, Trondheim, Stavanger og gjennomsnittet for ASSS-kommunene (Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner), men for 2025 ser vi at Bergen ligger nogenlunde jevnt med de andre storbyene. Investeringene år for år er svært varierende, også i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Årsaken til svingningene knytter seg til ujevn oppstart av prosjekter og hvilket år kostnader pådras. Dette gjelder særlig trafikksikkerhetsprosjekter.

Satsingen på trafikksikkerhetstiltak i Bergen kommune vil fortsette i årene fremover. Det er et resultat av politisk satsing på å endre mobilitetsmønsteret fra bilisme til sykling og gange ved å sikre trafikantene og skille biler fra myke trafikanter. Satsingen er gruppert i hovedområdene Sykkeltiltak, Gangetiltak og Trafikksikring, men tiltakene handler ofte om alt dette samtidig i mange av prosjektene som gjennomføres.

Produktivitet

Brutto driftsutgift i kr til gatebelysning pr. km kommunal vei

Brutto driftsutgifter til gatebelysning på kommunale veier i Bergen økte fra 2024 til 2025 som følge av høyere strømpriser i 2025.

Brutto driftsutgift i kr pr. km kommunal vei og gate

Det har vært en oppgang i nivået for driftsutgifter for kommunal vei og gate fra 2024 til 2025. Det skyldes en kombinasjon av høyere energikostnader og økte kostnader til vinterdrift.

Dekningsgrad

Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innbyggere

Bergen kommune ligger litt under snittet for de kommunene Bergen sammenligner seg med. Store deler av de sentrale strøk i Bergen er regulert med boligsoneparkering. Dette medfører at forflytningshemmede har et stort parkeringstilbud utover de reserverte plassene for forflytningshemmede. Når personer med HC-kort i tillegg kan benytte offentlig regulerte avgiftsplasser, er parkeringstilbudet relativt sett tilfredsstillende.

Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innbyggere

Bergen kommune ligger over snittet i forhold til de fleste sammenlignbare kommunene utenom Trondheim. *Forskrift om parkeringstillatelse for forflytningshemmede* er styrende for tildeling av parkeringstillatelser for forflytningshemmede. Forskriften gir rom for noe skjønnsutøvelse i saksbehandlingen, og statistikken kan tyde på at Bergen kommune stiller noe lavere krav for å få tildelt parkeringstillatelser for forflytningshemmede enn de fleste andre byer man sammenligner seg med. Demografisk utvikling i form av en stadig eldre befolkning vil videre kunne trekke i retning flere parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000. Dette vil i stor grad være avhengig av befolkningsveksten i Bergen kommune i årene fremover.

Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger Samferdsel)*

Bergen ligger langt lavere enn byene vi sammenligner oss med, men med en liten økning ffra 2024 til 2025.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall ileggelser fra parkeringsovervåking	41 588	42 915	44 381	42 000
Antall klager på ileggelser fra parkeringsovervåking	3 198	3 323	3 490	3 200
Antall meter tilrettelagt for sykkel, årlig. (eksl dekkefornying)	2 700	1 100	2 500	3 000
Antall piggoblat (sesong og mnd.)	9 175	9 627	9 653	9 000
Antall søknader på HC-kort	1 232	1 370	1 844	1 450
Kommunal vei og gate, antall km	644	648	649	649
Kommunale veier med belysn., km	644	648	649	649
Renhold av veger, sum forbruk	20,5	20,0	25,3	26,0
Trafikksikkerhetstiltak, sum inv.	129,0	102,0	106,6	50,0
Vedlikehold, sum forbruk i mill.	54,0	45,0	64,7	50,0
Vinterveghold, sum forbruk	60,0	54,0	62,7	44,0

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Kommunen legger til rette for trygg og attraktiv ferdsel for alle.	Antall meter tilrettelagt for sykkel pr. år	2 500	3 000	3 000	3 000

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
		Antall meter oppgraderte og nye gangforbindelser pr. år	2 600	2 000	2 000	2 000
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	1 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kommunen bygger, forvalter og vedlikeholder kommunal infrastruktur på en måte som forebygger forfall og verdiforringelse.	Stipulert vedlikeholdsetterslep i kroner per meter kommunal vei	2 500	1 800	1 700	1 400
		Andel akseptabel tilstand for gate/samlevei i Bergen (ASSS-rapport)	46,0 %	58,0 %	64,0 %	84,0 %
		Andel kommunal vei med lav standard	26,0 %	14,0 %	8,0 %	0,0 %
		Antall innmeldte varsel om feil på kommunal vei, type slaghull per år	1 612	2 000	1 800	1 200

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i "Strategi for drift og vedlikehold av det kommunale vegnettet i Bergen kommune 2019-2028"
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i "Gåstrategi for Bergen kommune"
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i "Sykkelstrategi for Bergen 2020-2030"
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i "Handlingsplan for trafikksikkerhet"
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i "Trafikksikringsplan for Bergen"

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**55 243**	**55 243**	**55 243**	**55 243**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**9 613**	**9 613**	**9 613**	**9 613**
Sum Tekniske justeringer		**-6 088**	**-5 988**	**-5 988**	**-5 988**
Prisjustering og diverse endringer		**3 525**	**3 625**	**3 625**	**3 625**
Konsekvensjustert ramme		**58 767**	**58 867**	**58 867**	**58 867**
Nye tiltak					
Driftskonsekvens Johan Berentsensvei 715024	Innstilling1	0	0	15	40
Driftskonsekvens Nonnekloppen til Florida	Innstilling1	200	200	200	200
Driftskonsekvens Opprusting av nøærmiljø - Bøhmergaten/Løvstakksiden	Innstilling1	0	0	500	500
Driftskonsekvens Tiltak for gående	Innstilling1	289	257	257	257
Driftskonsekvenser Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Innstilling1	100	160	260	960
Sum Nye tiltak		**589**	**617**	**1 232**	**1 957**
Kutt					
Bysykler	Innstilling1	-5 300	-6 300	-6 300	-6 300
Sum Kutt		**-5 300**	**-6 300**	**-6 300**	**-6 300**
Inntektsendringer					
Beboeranlegg i boligsonene	Innstilling1	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Besøksparkering i boligsonene	Innstilling1	-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
Boligsoneparkering på gategrunn	Innstilling1	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Sum Inntektsendringer		**-8 200**	**-8 200**	**-8 200**	**-8 200**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-12 911**	**-13 883**	**-13 268**	**-12 543**
Ramme 2027-2030		**45 856**	**44 984**	**45 599**	**46 324**

Nye tiltak

Driftskonsekvens Johan Berentsensvei 715024

Driftskostnader når 400 meter nytt fortau tas i bruk

Driftskonsekvens Nonnekloppen til Florida

Kostnader til drift av sykkelvei med fortau Fra Nonnekloppen til undergang på Florida og amfiet som er etablert.

Driftskonsekvens Opprusting av nøærmiljø - Bøhmergaten/Løvstakksiden

Utgifter til drift når nyetablerte skoleveier, belysning og grøntområder tas i bruk.

Driftskonsekvens Tiltak for gående

Driftsutgifter når nyetablerte gangetiltak tas i bruk.

Driftskonsekvenser Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Driftsutgifter til nyetablerte og rehabiliterte sykkelveier.

Kutt

Bysykler

Den kommunale bysykkelordningen avvikles i 2027 og det arbeides for at private aktører overtar drift av ordningen.

Inntektsendringer

Beboeranlegg i boligsonene

Leie av parkeringsplass i beboeranlegg i bilogsonene tilpasses markedspris for parkeringsplasser i sentrumsnære områder. I tillegg innføres det betaling for ladeinfrastruktur for de parkeringsplassene som har lademulighet. Strømkostnader kommer i tillegg på samme måte som i 2026.

Prisen for en p-plass med lademulighet øker med 658 kroner fra 1 257 kroner i 2026 til 1 915 kroner i 2027.

Prisen for en p-plass uten lademulighet øker med 343 kroner, fra 1 257 kroner i 2026 til 1 600 kroner i 2027.

Besøksparkering i boligsonene

Det foreslås å øke prisen for besøksparkering i boligsoner. Dette innebærer at timesatsen justeres fra 24 kroner til 29 kroner som er en endring på 21 prosent.

Boligsoneparkering på gategrunn

Det foreslås å øke prisen for boligsoneparkering på gategrunn med 10 prosent inkludert ordinær prisvekst.

For bil 1 i sone 1-8 øker prisen med 58 kroner i måneden, fra 582 kroner i 2026 til 640 kroner i 2027.

For bil 1 i sone 12-30 øker prisen med 44 kroner i måneden, fra 436 kroner i 2026 til 480 kroner i 2027.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Digitalisering samferdsel	2027		IA	19,2	-1,2	18,3	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Fageråshjemmet rekkefølgekrav	2030	UFHS 119/25	36,7	36,7	0,0	36,7	1,7	15,6	1,9	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,1
Gangveier til kollektivtraseer	Løpende						22,9	15,9	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	54,6
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2028		IA	5,0	0,0	5,0	2,5	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8
Gneist Arena, rekkefølgekrav	2026	BY 269/24	87,5	82,5	0,0	82,5	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende						102,4	197,9	140,5	21,0	27,0	25,0	20,0	20,0	22,0	22,0	597,8
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende						2,0	3,4	3,0	10,5	12,5	26,5	26,0	26,0	22,0	0,0	131,8
Johan Berentsensvei - fortau	2028	BY 50/26	71,7	77,9	-52,4	25,5	30,8	22,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	52,9
Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg	2028	0	IA	115,0	0,0	115,0	70,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Ladepunkter i boligsoneanlegg	Løpende						0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Loddefjordåsen behandlingssenter - rekkefølgekrav	2028	BY 499/24	114,8	104,8	0,0	104,8	0,0	7,6	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,0
Lyngbøveien - trafikksikring	2028	BY 59/22	144,8	197,7	-0,8	196,9	31,3	18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	49,4
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende						2,3	6,4	10,4	10,4	16,4	16,4	18,0	18,0	18,0	18,0	134,3
Møllendalsbakken	2031		IA	57,9	-34,9	18,8	0,1	3,4	5,6	31,2	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	51,5
Olsvikskjenet gangbro	2027	UFKN 130/26	50,0	25,2	-16,1	9,0	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,2
Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden	2027	BY 316/23	85,3	89,5	-1,7	87,5	20,2	15,4	20,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	56,2
Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	2030		IA	40,9	0,0	40,9	1,0	0,0	0,0	9,3	20,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,8
Rehabilitering av kommunale broer, tunneler og murer	Løpende						15,0	15,0	19,0	19,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	128,0

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Rehabilitering kommunale veier	Løpende						5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	95,0
Rekkefølgekrav - sekkepost	Løpende						4,4	10,0	26,1	26,1	31,1	31,1	26,1	26,1	26,1	0,0	207,4
Slåtthaug skole rekkefølgekrav	2029	UFKN 16/26	37,9	37,9	0,0	37,9	35,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37,9
Solheim parkering - oppgradering	2028	0	IA	50,0	0,0	50,0	10,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
Storetveit skole rekkefølgekrav	2030		IA	43,5	0,0	43,5	14,9	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,9
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	Løpende						0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
Tiltak for gående	Løpende						10,6	7,1	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,9
Trafikksikring	Løpende						9,7	10,5	17,5	16,0	15,0	13,0	15,0	15,0	15,0	15,0	141,7
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Espehaugen	2045		IA	1,0	0,0	1,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Utbyggingsavtaler Janaflaten	2033		IA	7,9	-10,6	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,5	0,0	0,0	0,0	7,5
Utbyggingsavtaler Kokstad	Løpende						0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Utbyggingsavtaler Sandsliåsen	Løpende						0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						2,5	20,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,0
Veilys	2037	UFKN 75/26	IA	115,0	0,0	115,0	5,0	5,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	66,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**690,7**	**1 107,6**	**-117,7**	**985,7**	**413,1**	**484,7**	**300,0**	**164,4**	**160,9**	**139,0**	**139,7**	**132,1**	**130,2**	**82,0**	**2 146,0**

09-Boligtiltak

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde Boligtiltak omhandler virkemidler og tiltak for å gi byens innbyggere et godt og tilpasset sted å bo. Boligvirkemidlene forvaltes av Etat for sosiale tjenester, Etat for boligforvaltning og Etat for utbygging. I tillegg er Etat for bygg og eiendom byggeier og -drifter av bosenter på Knappentunet og vil bli det i Sandbrekkevegen bosenter og Møllendalsveien 19. Boligvirkemidlene er bydekkende og rettet mot enkeltindivider og familier. Tildeling av statlig og kommunal bostøtte, finansiering og utbedring av boliger ved hjelp av startlån og tilskudd, og tildeling av kommunale utleieboliger til vanskeligstilte på boligmarkedet er tjenester fra Boligkontoret underlagt Etat for sosiale tjenester. Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunenes utleieboliger er tjenester fra Etat for boligforvaltning. Etat for utbygging har ansvar for bygging av nye kommunale utleieboliger.

Budsjett for tjenesteområdet fordeles inn i ulike tjenester. Kommunale utleieboliger, flyktningeboliger, byggdrift bostedsløse og byggdrift særskilte botiltak gjelder forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale boliger til ulike målgrupper. Bostøtte gjelder tildeling av kommunal bostøtte knyttet til kommunale boliger, samt forberedende saksbehandling og rådgivning knyttet til statlig bostøtte. Kommunal bostøtte er en ordning for husstander som bor i en kommunal bolig eller i en bolig tildelt av Bergen kommune og som har lave inntekter i forhold til husleien. Boligfinansiering gjelder tildeling og forvaltning av statens låne og tilskuddsordninger til prioriterte målgrupper, først og fremst førstegangsetablerere, men også andre grupper med vanskeligheter på det ordinære kredittmarkedet. Boligtildeling gjelder søknadsbehandling og tildeling av kommunale utleieboliger.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Kommunale utleieboliger	-69 082	-87 246	-87 528	-75 422	-80 002	-80 002	-80 002
Flyktningeboliger	23 608	26 575	26 575	8 662	0	0	0
Byggdrift bostedsløse	-3 130	-6 914	-5 953	-6 570	-6 570	-6 570	-6 570
Byggdrift særskilte botiltak	-4 935	-5 912	-6 907	-5 636	-4 378	-4 378	-4 378
Bostøtte	227 973	235 819	235 993	212 604	208 225	209 252	209 252
Boligfinansiering	18 875	19 283	19 348	19 883	19 883	19 883	19 883
Boligtildeling	8 152	9 810	9 874	10 244	10 244	10 244	10 244
Sum	**201 461**	**191 415**	**191 403**	**163 763**	**147 401**	**148 428**	**148 428**

Utvikling og utfordringer

Antall innbyggere med behov for hjelp til å fremskaffe et trygt sted å bo øker. Det er mangel på egnede boliger, og det er særlig etterspørsel etter store familieboliger og boliger til enehusholdninger. Det er nedgang i antall mottakere av startlån, og byrådet har på bakgrunn av dette endret retningslinjene med mål om at enda flere skal innvilges startlån. Forsøk om startlån til førstegangsetablering, som startet opp i 2025, har hatt få søkere så langt. Det arbeides med å gjøre tilbudet bedre kjent for målgruppen, men det er samtidig en utfordring at det er få tilgjengelige boliger i markedet i den prisklassen de har råd til å kjøpe.

Endringen av retningslinjer knyttet til kommunal bostøtte i 2025 har gitt en mindre nedgang i utgifter knyttet til ordningen. Bostøtteutgiften har hatt en jevn økning tidligere år knyttet økte husleier og anskaffelser av flere boliger.

Fremskaffelse av boliger

Avtaler om innleieboliger for flyktninger som ble inngått da kommunen bosatte et stort antall flyktninger fra Ukraina er under avvikling. Det er satt ned et innsatsteam som jobber med fremskaffelse av boliger i det private markedet, og man vurderer om dette skal bli en permanent innsats for å finne boliger til flyktninger etter modell fra Trondheim kommune.

Samarbeid med private utbyggere om tilvisningsboliger er en måte å fremskaffe varierte boliger i utbyggingsområder. I sak 119/26 ble det vedtatt at byrådet skal jobbe videre med å fremskaffe flere boliger med bruk av løpende tilvisningsavtaler.

Utbygging av nye botiltak i kommunal regi har høye investeringskostnader per boenhet. Det er et mål å få mest mulig ut av de investeringsmidler Bergen kommune har, ved å redusere kostnadene og samtidig etablere driftseffektive boliger som dekker nødvendige kvaliteter. Byrådet foreslår at det jobbes videre med å etablere to nye botilbud med ca. 8 enheter hver. Det skal vurderes et prosjekt med en pilot for modulbygg på en egnet tomt. I tillegg skal det etableres et botiltak ved å rehabilitere et eksisterende bygg i kommunens eie, etter modell fra prosjektet i Nyhavnsveien 10.

Det er bestilt oppstart av prosjekt på Knappentunet. Prosjektet for Sandbrekkevegen skal lyses ut høsten 2026, og det er startet bygging av et nytt midlertidig botilbud i Møllendalsveien 19.

Bostøtte

Bystyret vedtok nye retningslinjer i sak 128/25, med virkning fra 1. juli 2025. De nye retningslinjene har ført til en nedgang i antall mottakere av bostøtte, fra 3767 husstander 1.mai 2025, til 3466 husstander 1.mai 2026. Netto kommunal bostøtte er redusert fra 74,9 mill. til 73,1 mill. i samme periode.

Antall mottakere av statlig bostøtte er jevnt høyt. Refusjon av kommunal bostøtte har utgjort ca.31% de siste årene, og er ikke endret som konsekvens av nye retningslinjer.

Boligfinansiering

Etter rekordhøyt utlån i 2021, har utlånet gått ned de siste årene, og i 2025 ble det utbetalt 666 millioner til startlån. Utlånet for 1 tertial er noe høyere i 2026 enn tilsvarende periode i 2025. Færre som innvilges startlån får kjøpt bolig, noe som har sammenheng med økte priser i markedet.

Byrådet har mål om å øke antall søknader og utbetalte beløp. I Byrådssak 1059/25 vedtok byrådet nye retningslinjer for startlån og tilskudd og retningslinjer for forsøk med startlån til førstegangsetablerere. Endringene gir økt mulighet for lån til barnefamilier. Det ble også foretatt en justering i retningslinjene i Byrådssak 1068/26. Justeringen gjør det mulig å overstige prisantydning med inntil 15%, dersom husstanden har økonomi til å betjene lånet. Justeringen ble iverksatt fra 1 mai 2026.

Bystyret vedtok i handlings- og økonomiplan 26-29 å låne inn 950 millioner i startlån fordelt på ordinær startlånsordning og forsøksordningen. Det er vanskelig å forutse hva som er riktig omfang av innlån fremover da bruk av startlån påvirkes av søknadsinngang, boligmarked, rentenivå, etablering av privatinitierte bogrupper, mm. Forsøk med startlån til førstegangsetablerere fortsetter, og innlånet fordeles mellom de to ordningene. Byrådet vil komme tilbake til bystyre med oppdaterte prognoser, dersom det blir behov for høyere innlån.

Antall tap på startlån er svært lav, og byrådet ønsker at flere økonomisk vanskeligstilte skal få mulighet til å eie egen bolig, selv om dette kan medføre økt risiko for tap. Avsetninger må eventuelt økes fremover, dersom konsekvensen av at de med lavest inntekt skal kunne kjøpe bolig medfører større tap. Ved behov for dette vil byrådet komme tilbake til bystyret med nye prognoser.

Utleieboliger

Kommunen påvirkes av en generell lav boligbygging og få tilgjengelige boliger i det private leiemarkedet. Mangelen på boliger fører til høye leiepriser og dermed høyere etterspørsel på kommunale boliger. Av de 484 på ventelisten pr 1. mai 2026 er 410 enslige, 74 barnefamilier og 37 unge under 25 år. Det er mangel på boliger som er tilrettelagt for personer med betydelig tilleggsproblematikk som rus og/eller psykiske helseutfordringer. Vi ser også at det er flere barnefamilier som pga. helseutfordringer søker om bolig med universell utforming eller annen form for tilrettelegging. Mangel på store familieboliger med god tilpasning gjør at noen av disse familiene må vente lenge på å få tildelt bolig.

Med prosjektene som har blitt ferdigstilt de siste årene, pågående prosjekter og boliger som er kjøpt til familier, flyktninger og andre vanskeligstilte på boligmarkedet, er målet i Boligprogrammet om å skaffe 250 flere kommunale boliger oppnådd. Temaplanen for det boligsosiale feltet vil bli kommunens fremtidige strategi og handlingsplan for å bidra til at flere vanskeligstilte skal bo trygt og godt.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Beløp per innbygger i startlån videretildelt av kommunen (B) *)	2 570	2 157	2 725	3 136	2 233	2 466
Dekningsgrad						
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	20	20	19	17	25	18
Andre nøkkeltall						
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (B)	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Boligtiltak

Produktivitet

Beløp per innbygger i startlån videre tildelt av kommunen: fra 2024 til 2025 ble beløp pr innbygger noe redusert for Bergens del. Bergen ligger godt under de andre storbyene og gjennomsnitt ASSS uten Oslo. Omfanget påvirkes av søkertilgang og prisnivå i boligmarkedet. Byrådet har vedtatt nye retningslinjer for startlån, og målet er økt utlån for Bergen, slik at Bergen kommer på samme nivå som de andre kommunene.

Dekningsgrad
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere: Fra 2024 til 2025 holdes nivået likt for Bergens del, spesielt grunnet anskaffelse av boliger for flyktninger. Forskjellene mellom kommunene i ASSS er små.

Andre nøkkeltall
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere: Fra 2024 til 2025 holdes nivået stabilt for Bergens del og Bergen ligger likt med Trondheim og Stavanger, likt med ASSS uten Oslo og over Oslo. Det er fortsatt et potensiale for at flere husstander bosatt i eid bolig eller boliger leid på det private markedet kan søke om statlig bostøtte. En stor endring vil først skje hvis staten styrker ordningen.

Aktivitetsnøkkeltall

Bostøtte

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall mottakere av kommunal bostøtte	3 616	3 785	3 505	3 279
Statlig refusjon på kommunal bostøtte (i mill. kr.)	107,0	94,0	100,0	100,0
Utbetalt kommunal bostøtte (i mill. kr., netto)	259,0	304,0	318,0	318,0

Finansiering

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall innvilgede startlån	0	0	576	600
Antall utbetalte startlån	375	311	266	280
Antall utbetalte startlån til kommunale leietakere (fra leie til eie)	35	40	23	30
Utbetalt startlån (i mill. kr.)	807	726	666	700

Kommunale boliger

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall kommunale boliger ledig for tildeling	574	697	514	450
Antall kommunalt disponerte boliger for vanskeligstilte	3 828	4 042	4 112	4 000

Kvalifiserte boligsøkere

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall barnefamilier på venteliste for bytte av kommunal bolig	0	83	117	130
Antall barnefamilier på venteliste for kommunal bolig	45	31	68	100
Antall husstander på venteliste for bytte av kommunal bolig	0	155	198	225
Antall husstander på venteliste for kommunal bolig	319	337	441	515

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig	Antall godkjente husstander som står på venteliste for kommunal bolig	441	515	400	350
		Antall med rus/ROP som har stått på venteliste for kommunal bolig lenger enn 12 mnd.	84	83	80	70
		Antall startlån til kommunale leietakere	23	30	35	40
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-2,3 %			
		Sykefraværsprosent				
Bergen med særpreg						
Bergen skaper muligheter						

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Ulike prosjekter som “leie til eie” og “barna først” har vist at det er et stort potensial i at kommunen kartlegger husstander i kommunal utleiebolig for å gi informasjon og søknadsveiledning om startlån. Husstander som ønsker å fornye kontrakt for kommunal utleiebolig, eller som ved søknad om kommunal bostøtte viser seg å ha hatt en inntektsoppgang, blir informert om mulighet for å søke om

finansiering for kjøp av bolig med startlån. Ønsker de å søke prioriteres søknaden og det vurderes om husstanden fyller kriteriene for å motta startlån og/ eller tilskudd til kjøp.

Byrådet vil fremme en temaplan for det boligsosiale feltet som inneholder kommunenes fremtidige strategi og handlingsplan for å bidra til at vanskeligstilte skal bo trygt og godt. Dette skal bidra til å redusere ventetid og venteliste for tildeling av kommunal utleiebolig, jobbe for at flere kan eie sin egen bolig, at det legges til rette for flere studentboliger og bidra til å nå målet om at ingen skal være bostedsløse. I planen vil det også komme frem strategier for bedre bruk av dagens boligportefølje.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**191 415**	**191 415**	**191 415**	**191 415**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**8 340**	**8 340**	**8 340**	**8 340**
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler		**784**	**373**	**373**	**373**
Sum Tekniske justeringer		**8 519**	**7 637**	**7 637**	**7 637**
Prisjustering og diverse endringer		**17 644**	**16 351**	**16 351**	**16 351**
Konsekvensjustert ramme		**209 058**	**207 766**	**207 766**	**207 766**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Endring bostøtte	Innstilling1	-8 650	-9 129	-8 102	-8 102
FDV-utgifter - innleie av boliger til flyktninger	Innstilling1	-51 535	-62 485	-62 485	-62 485
Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	Innstilling1	34 605	38 705	38 705	38 705
Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	Innstilling1	-983	-2 795	-2 795	-2 795
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**-26 563**	**-35 704**	**-34 677**	**-34 677**
Nye tiltak					
FDV-utgifter - nye boliger	Innstilling1	1 388	1 037	1 037	1 037
Sum Nye tiltak		**1 388**	**1 037**	**1 037**	**1 037**
Kutt					
Statlig veiledende satser for sosialhjelp	Innstilling1	-19 300	-23 200	-23 200	-23 200
Sum Kutt		**-19 300**	**-23 200**	**-23 200**	**-23 200**
Inntektsendringer					
Husleieinntekter - nye boliger	Innstilling1	-820	-2 498	-2 498	-2 498
Sum Inntektsendringer		**-820**	**-2 498**	**-2 498**	**-2 498**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-45 295**	**-60 365**	**-59 338**	**-59 338**
Ramme 2027-2030		**163 763**	**147 401**	**148 428**	**148 428**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Endring bostøtte

Byrådet foreslår å juster budsjett for bostøtte i tråd med forventet utvikling. Når avtaler om innleiebolig avvikles medfører det at færre husstander har rettigheter til å søke bostøtte. Reduserte satser for sosialhjelp vil gi redusert bostøtte, da bostøtteordningen er basert på sosialhjelpssatser.

FDV-utgifter - innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning er ansvarlig for kontraktoppfølging og inndriving av husleie fra alle som leier bolig gjennom avtale med Bergen kommune. For å kunne bosette et stort antall flyktninger etter at krigen i Ukraina brøt ut, måtte kommunen leie inn mange boliger, i tillegg til å benytte boliger som kommunen eier selv. Behovet for å benytte innleide boliger går gradvis nedover, og det forventes at disse vil være helt ute av boligporteføljen fra og med 2028. Det er lagt til grunn tilbakelevering i takt med utløpstidspunktene for inngåtte kontrakter. FDV-utgifter er utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av utleieboligene og husleieutgifter for innleide boliger.

Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning er ansvarlig for kontraktoppfølging og inndriving av husleie fra alle som leier bolig gjennom avtale med Bergen kommune. For å kunne bosette et stort antall flyktninger etter at krigen i Ukraina brøt ut, måtte kommunen leie inn mange boliger, i tillegg til å benytte boliger som kommunen eier selv. Behovet for å benytte innleide boliger går gradvis nedover, og det forventes at disse vil være helt ute av boligporteføljen fra og med 2028. Det er budsjettert med en nedgang i leieinntekter fra innleide boliger i takt med at kontrakter på innleide boliger løper ut og boligene tilbakeleveres til utleier.

Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning er ansvarlig for kontraktoppfølging og inndriving av husleie fra alle som leier bolig gjennom avtale med Bergen kommune. For å kunne bosette et stort antall flyktninger etter at krigen i Ukraina brøt ut, måtte kommunen leie inn mange boliger, i tillegg til å benytte boliger som kommunen eier selv. Behovet for å benytte innleide boliger går gradvis nedover, og det forventes at disse vil være helt ute av boligporteføljen fra og med 2028. Det har vært engasjert totalt tre stillinger i prosjektet som har som oppgave å administrere de innleide boligene, inkludert overlevering til utleier, håndtering av leiekontrakter og oppfølging av fakturaer fra utleiere. Det er lagt opp til avvikling av engasjementene etter hvert som oppgavene utfases og de innleide boligene leveres tilbake til utleier.

Nye tiltak

FDV-utgifter - nye boliger

Etat for boligforvaltning budsjetterer med økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av nye boliger etter hvert som disse tas i bruk. For handlings- og økonomiplanperioden gjelder dette oppstart av to nye botiltak for personer med rus- og psykiske lidelser, henholdsvis Storbotn og “Pilot Modulbygg”, samt to byggeprosjekter rettet mot personer med utviklingshemming på Haugland og Nedre Totland. Sistnevnte inngår som en del av *Boligløftet Bergen*, et boligpolitisk initiativ med mål om å avvikle boligkø for personer med utviklingshemming. Husleieinntekter for de nye boligene er beregnet og innarbeidet i Etat for boligforvaltnings samlede boligportefølje.

Kutt

Statlig veiledende satser for sosialhjelp

Byrådet foreslår at Bergen kommune tilpasser satsene til statens veiledende satser for utmåling av livsopphold til voksne. Satsene for barn skal fortsatt være på et høyere nivå enn statlige satser.

Bergen kommunes veiledende satser for utmåling av livsopphold gjeldende fra 01.03.27	Kr. pr. mnd.
Enslig	statlig veiledende sats
Ektepar/samboere	statlig veiledende sats
Person som deler husholdning	statlig veiledende sats
Hjemmeboende ungdom under 25 år	statlig veiledende sats
Barn 0-5 år	4 550,-
Barn 6-10 år	5 400,-
Barn 11-17 år	6 550,-

Det forventes en besparelse med delsårseffekt i 2027 som følge av endrede satser, som må sees i sammenheng med merkostnader knyttet til tilleggsytelser. Den kommunale bostøtten beregnes på grunnlag av minstesatser for sosialhjelp, og kommunen vil derfor ha lavere utgifter til bostøtte når disse satsene reduseres.

Besparelsen utgjør i 2027 til sammen 42,1 mill., fordelt på 22,8 mill. på tjenesteområde 04B (Sosialhjelp og andre sosiale tjenester) og 19,3 mill. på tjenesteområde 09 (Boligtiltak). Besparelsen anslås å øke til totalt 50,5 mill. fra 2028. Foreslått økt utgift knyttet til tilleggsytelser til sosialhjelp utgjør 20 mill. årlig. Se eget tiltak på tjenesteområde 04B (Sosialhjelp og andre sosiale tjenester).

Inntektsendringer

Husleieinntekter - nye boliger

Det er i budsjettet lagt inn forventede endringer i årlige husleieinntekter for Etat for boligforvaltning i takt med at nye boliger tas i bruk.

I 2027 planlegges oppstart av to nye botiltak for personer med rus- og psykiske lidelser, lokalisert i henholdsvis Storbotn og i prosjektet «Modulbygg». Videre er det igangsatt to byggeprosjekter rettet mot personer med utviklingshemming på Haugland og Nedre Totland. Prosjektene forventes å stå ferdigstilt med innflytting tidlig i 2027 og ved årsskiftet 2027/2028. Tiltakene inngår som en del av *Boligløftet Bergen*, et boligpolitisk initiativ med mål om å avvikle boligkø for personer med utviklingshemming.

De årlige kostnadene knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) for de nye boligene er beregnet og innarbeidet i Etat for boligforvaltnings samlede boligportefølje.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Bjørge, utleieboliger	2026	BY 34/24	52,4	52,4	0,0	52,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4
Botiltak - rehabilitering og nybygg	Løpende						20,7	21,4	22,4	23,0	12,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Lonemarka 2 - utleieboliger	2027		IA	4,2	0,0	4,2	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Lonemarka, botiltak	2027	BY 116/25	96,4	91,4	-17,0	74,4	18,5	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,8
Møllendalsveien, midlertidig botilbud	2027	BY 383/25	84,6	84,6	0,0	84,6	36,1	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	42,8
Sentral korreksjon	Løpende						-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-80,0
Storbotn utleieboliger	2027	BY 238/22	50,2	45,8	0,0	45,8	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,4
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**283,6**	**278,4**	**-17,0**	**261,4**	**68,0**	**17,4**	**2,4**	**3,0**	**12,6**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**103,4**

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Om tjenesteområdet

Offentlige planer og byplanlegging omfatter kommuneplanens arealdel (KPA), kommunedelplaner, transportplanlegging og infrastruktur, samt offentlige reguleringsplaner og planer av overordnet eller strategisk karakter.

Mange av oppgavene innenfor tjenesteområdet ivaretas av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet favner bredt og krever bidrag fra en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Kulturminnevern

Gjennom Plan- og bygningsloven er kommunen den største forvalter av kulturminner og kulturmiljø i Bergen. Fagfeltet ivaretas primært av Byantikvaren, som er kommunens fagetat for kulturminnevern.

Sentrale oppgaver er kunnskapsgrunnlag, kulturminnefaglig rådgiving til eiere og tiltakshavere, faglige anbefalinger i plan- og byggesaker samt kulturminnefaglig oppfølging av kommuneplanen. Etaten gir kulturminnefaglig rådgiving og medvirkning i forbindelse med kommunens eiendomsforvaltning og i relevante prosjekter.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergen kommune bidrar aktivt til at vedtatt fortettingsstrategi rundt bybanestopp og prioriterte senterområder gjennomføres. Dette skjer i samarbeid med private utbyggere og andre offentlige instanser som Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune.

Utviklingen av fortettings- og senterområder skjer blant annet ved bruk av utbyggingsavtaler. En utbyggingsavtale gjelder vanligvis realiseringen av felles teknisk infrastruktur (veier, plasser, med mer) i utbyggingsområder, og inngås mellom utbyggere og Bergen kommune. Normalt deler utbyggerne på kostnadene til infrastruktur, mens kommunen koordinerer partene og påtar seg ansvaret for bygging. Bruken av utbyggingsavtaler reguleres av plan- og bygningsloven, og avtalene er offentlig tilgjengelig. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Områdesatsing

Områdesatsing er et samarbeid mellom stat, kommune og nærmiljø. Målet er å forbedre levekårene i områder med levekårsutfordringer. Med levekårsutfordringer menes blant annet dårlig bomiljø, trangboddhet, arbeidsledighet, barnefattigdom, frafall fra utdanning og dårlig helse.

I en områdesatsing arbeider kommunen med følgende oppgaver:

- Fysisk og teknisk opprustning og utvikling (fra parker, lekeplasser til nye bygg som skoler og barnehager)
- Styrking av sosiale og kulturelle tiltak (kommunale tilbud og styrking av frivilligheten)
- Etablering av arenaer for dialog og samarbeid med beboere og aktører i området
- Utvikling av kommunale tjenester (for eksempel egen skolesatsing for å redusere frafall)

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Offentlige planer	98 094	83 903	88 919	79 589	76 589	76 589	76 589
Eierseksjonering	1	-221	-221	-221	-221	-221	-221
Kulturminnevern	15 454	15 225	15 321	12 979	12 979	12 979	12 979
Sum	**113 549**	**98 907**	**104 019**	**92 347**	**89 347**	**89 347**	**89 347**

Utvikling og utfordringer

Byrådet ønsker en bærekraftig byutvikling, hvor byen vokser, beholder og tiltrekker seg næringsliv og rustes for fremtiden. Arealpolitikken er et viktig virkemiddel for å lykkes med dette. Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen (KPS) og arealdel (KPA) står derfor sentralt.

I januar 2025 startet byrådet med sak 1013/25 opp planarbeid for rullering av kommuneplanens arealdel, KPA 2027. Hovedoppgaven i denne rulleringen av KPA er å forenkle bestemmelsene for å legge til rette for flere boliger, mer næringsutvikling, raskere saksbehandling og fortetting med lavere konfliktnivå.

Byrådet ønsker å åpne for mer boligbygging og næringsutvikling i hele kommunen, sikre raskere og mer effektive og forutsigbare reguleringsplanprosesser, og en mindre detaljert KPA. Byrådet mener en opprydding i bestemmelsene er det mest effektive og viktigste virkemiddelet til å nå disse målene med utgangspunkt i gjeldende KPA.

Byrådet vedtok å legge forslag til KPA 2027 på høring og offentlig ettersyn i sak 1131/26. Det arbeides for at planforslaget skal fremmes for sluttbehandling i bystyret våren 2027. Frem til rullerte og oppdaterte bestemmelser til KPA er utarbeidet og vedtatt, er byrådet opptatt av å benytte og tydeliggjøre handlingsrommet i gjeldende KPA.

Bergen kommune arbeider sammen med nabokommunene Alver, Askøy, Bjørnafjorden og Øygarden kommuner i byvekstavtalen med Staten og Vestland fylkeskommune. Byvekstavtalen gir, sammen med gjeldende bompengepakke for Bergen, føringer for utviklingen av transportsystemet i Bergen og bergensområdet. Nullvekst i personbiltrafikken er et sentralt krav, og samordning mellom arealutvikling og transporttiltak vektlegges. Dette medfører en forsterket satsing på miljøvennlige transportformer og en kompakt byutvikling.

Bergen bystyre besluttet den 02.10.2024 en ny løsning for Bybanen til Åsane gjennom sentrum. Tunneltraséen som ble utredet i 2021 (alternativ 2C1) legges til grunn for det videre arbeidet. Parallelt med reguleringen av den nye tunneltraséen er det igangsatt ny reguleringsplan for gange og sykkel gjennom sentrum på strekningen fra Kaigaten til Sjøgaten. Begge planene kobler seg på den vedtatte reguleringsplanen for Bybanen til Åsane i Ytre Sandviken. Saken legges ut på høring høsten 2026 og det arbeides for at reguleringsplanene skal fremmes for sluttbehandling i bystyret våren 2027.

Kulturminnevern

Vedtatt kulturmiljøplan med kulturminnestrategi - *Identitet med særpreg*- legges til grunn for Byantikvarens virksomhet.

Det eksisterende kulturmiljøet, med urbant og ruralt kulturlandskap, nabolag eller enkeltbygg er viktige forutsetninger for vår identitet og tilknytning til by og bygd. Hensyn til klima og natur gir også noen utfordringer for byvekst og utvikling og krever at det fortettes i allerede bebygde områder, ofte med historisk karakter. Byantikvarens hovedoppgave er å bidra med fagkunnskap for å sikre de kulturhistoriske verdiene og den historiske stedsidentitet i byutviklingen. Dette gjøres gjennom hele spennet fra deltakelse i kommuneplanprosesser til konkrete individuelle faglige råd til innbyggere og huseiere. Byantikvaren er også rådgiver for kommunens egne bygg- og eiendomsforvaltere, både i bevarings- og utviklingsspørsmål.

Klimaendringer har satt et fokus på transformasjon, gjenbruk og ombruk. Dette er viktige tema i kulturmiljøvernet. Kulturmiljøvern har alltid hatt fokus på reparasjon, godt håndverk og lokale materialer. Likeså tilpasning til ny bruk i eksisterende bygninger, fremfor rivning. Gjenbruk av både bygg og bygningsdeler er det lang tradisjon for innenfor kulturmiljøvern. Energisparing i eldre hus og klimagassreduksjon er også viktige tema, der Byantikvaren er med i flere nasjonale og internasjonale nettverk med fokus på utvikling av gode løsninger som ivaretar både klima og kulturmiljø. Byantikvaren samarbeider også tett med andre fagetater i disse spørsmålene.

I 2025 sendte Riksantikvaren på høring et forslag om å frede området rundt Bergenhus festning. Byrådet mente i likhet med mange andre aktører at forslaget ville få store konsekvenser for både havnevirksomheten, beredskap og utviklingen av Dokken. Etter omfattende reaksjoner ble flere begrensninger redusert, og Riksantikvaren varslet ny høring. Prosessen er altså ikke avsluttet. Bergen kommune følger arbeidet tett og vil bidra til at vi tar vare på kulturhistoriske verdier samtidig som vi kan bevare Bergen som en levende havneby.

Bergen er verdensarvby. Gjennom bybaneprosjektet har byens innbyggere fått et stort engasjement for verdensarv, og bysamfunnet har fått mye kunnskap om verdensarvverdier som omgir oss. Status som verdensarvby, med verdensarvstedet Bryggen, gir også noen utfordringer. Norge har gjennom verdensarvkonvensjonen forpliktet seg til å verne om verdensarven. Bergen skal være en dynamisk og levende by under utvikling. I forbindelse med Bybanen til Åsane ble det derfor hentet inn internasjonale rådgivere for å bistå i dette skjæringspunktet mellom utvikling og vern der klimahensyn også veier svært tungt. Videre oppfølging av dette skjer gjennom arbeid med buffersone for verdensarvstedet. Det arbeides for at forslag til buffersone for verdensarvstedet blir sendt på høring og offentlig ettersyn høsten 2026, og at den fremmes for sluttbehandling i bystyret våren 2027.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergensområdet preges av utviklingen av mange store transformasjonsområder, der tidligere industri og næringer erstattes av boliger, kontorer og nye næringer. I tillegg skjer det fortetting langs bybanestoppene. De nye fortettings- og transformasjonsområdene skal gis kvaliteter som gode uteområder, åpne plasser og torg, gang- og sykkelveier og veier med mer. Planbestemmelser, herunder rekkefølgekrav, gir føringene for hvilken infrastruktur som må være opparbeidet eller sikret finansiering før nye byggeprosjekter som boliger og næringsbygg kan settes i gang eller tas i bruk.

Utbyggere må derfor forholde seg til krav om mange og omfattende infrastrukturtiltak, som er kostbare og vanskelig å gjennomføre på egenhånd. Gjennom utbyggingsavtaler sørger kommunen for at utbyggere kan komme i gang med sin utbygging, mens Bergen kommune tar ansvar for å samordne finansiering og opparbeide infrastrukturen. Det utvikles byggeplaner for felles teknisk infrastruktur i de enkelte planområdene, eksempelvis for Mindemyren. En sentral utfordring er at flere områder er store og utvikles over lang tid.

For å etablere infrastruktur er det noen ganger nødvendig å erverve tomtegrunnen fra private. Ervervsprosesser tar erfaringsvis lang tid. Både på grunn av kravet om å ferdigstille infrastrukturen i tide, og at fristen for å ekspropriere tomtegrunn i områdereguleringsplaner er ti år, er det påkrevd å starte ervervsprosessene i noe tid før infrastrukturtiltakene er finansiert ved utbyggingsavtaler. Ved å forskuttere erverv, bidrar kommunen til at utbyggingsområdene blir tidligere realisert og ferdigstilt.

Bystyret vedtok i sak 104-15 retningslinjer for innløsning av boliger i områder avsatt til kommunal teknisk infrastruktur. Retningslinjene gir på visse vilkår boligeiere rett til å få innløst sin bolig til markedsverdi, og dermed ikke lide økonomisk skade som følge av reguleringsplan.

Områdesatsing

Det er områdesatsing i levekårssonene Loddefjord, Olsvik, Slettebakken og Solheim nord og sør. Kommunen arbeider i 2026 med å reforhandles avtalen med Kommunal- og distriktsdepartementet om områdesatsing.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (365) Kulturminnevern (B) *) **)	56	56	78	45	28	32
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljreguleringer (dager)	2 112	2 212	1 936	1 518	1 219	

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Prioritet

Korrigerte brutto driftsutgifter Kulturminnevern, pr. innbygger

Med unntak av Oslo, ligger Bergen kommune over de sammenlignbare kommunene. Noe av årsaken til dette er at Bergen er en eldre by som har flere kulturminner og vernede områder, spesielt i sentrumsnære områder. Dette fører med seg et høyere utgiftsnivå enn de fleste andre byer og tettsteder.

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljregulering.

Kommunens administrative behandlingstid ligger i all hovedsak innenfor de lovpålagte 12-ukersfristene for behandling 1. og 2. gang. I kommuner med parlamentarisk styresett, som i Oslo og Bergen, går det med vesentlig mer tid til den politiske delen av planbehandlingen enn i kommuner med formannskapsmodell. I Bergen er imidlertid forslagsstillers egen tidsforbruk betydelig lengre enn i de øvrige ASSS-kommunene, noe som i vesentlig grad forklarer den samlet sett lange prosesstiden for plansakene fra oppstart til bystyrets vedtak. Erfaringsmessig viser det seg at tidsforbruket øker når planforslag avviker fra overordnet plan, noe som også hyppig medfører innsigelser.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall planvedtak avgjort i byråd/utvalg (off.plan /utredn.)	7	12	1	9
Bystyrevedtak offentlig plan og utredninger	8	22	1	8
Oppstart (fullmakt) (Off.plan eller utredning)	1	1	2	4

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-3,9 %			
		Sykefraværsprosent				

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp Bergen kommunes kulturminnestrategi Identitet med særpreg
- Følge opp Bergen kommunes arkitektur- og byformingsstrategi Arkitektur+
- Ferdigstille ny arkitekturveileder

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**98 907**	**98 907**	**98 907**	**98 907**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**3 200**	**3 200**	**3 200**	**3 200**
Sum Tekniske justeringer		**-1 136**	**-1 136**	**-1 136**	**-1 136**
Sum Utgående engangstiltak		**-8 625**	**-11 625**	**-11 625**	**-11 625**
Prisjustering og diverse endringer		**-6 561**	**-9 561**	**-9 561**	**-9 561**
Konsekvensjustert ramme		**92 347**	**89 347**	**89 347**	**89 347**
Ramme 2027-2030		**92 347**	**89 347**	**89 347**	**89 347**

10B-Private planer og byggesak

Om tjenesteområdet

Kommunen har ansvar for behandling av byggesaker med etterfølgende klagesaksbehandling og tilsyn med at byggearbeid med mer blir utført i samsvar med lover og forskrifter. I tillegg kommer saksbehandling av private reguleringsplaner, reguleringsendringer, delesaker og saker om kommunal forkjøpsrett, samt ansvar for oppmålingsforretninger, seksjonering, refusjonsberegning, oppmålingstjenester og grunnlagsnettet.

Geodata/geografiske informasjonssystemer (GIS) omfatter drift og vedlikehold av kommunens kart- og geodatabaser. Føring av digitalt planregister er en viktig del av arbeidet med gjennomføring av kommunens digitaliseringsstrategi.

Arbeidet utføres i hovedsak av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Private planer	15 861	15 038	14 428	15 070	15 070	15 070	15 070
Bygge- og delesaksbehandling	-2 632	-8 407	-5 886	-5 156	-6 656	-8 156	-8 156
Oppmålingsforretninger	1 423	-1 308	-1 308	-1 308	-1 308	-1 308	-1 308
Kart og oppmåling	26 060	25 937	25 937	26 726	26 726	26 726	26 726
Selvkostrenter - byggesak	302	26	26	26	26	26	26
Selvkostrenter - oppmåling	63	28	28	28	28	28	28
Sum	**41 129**	**31 315**	**33 226**	**35 387**	**33 887**	**32 387**	**32 387**

Utvikling og utfordringer

Byrådet har som ambisjon at Bergen skal ha en serviceinnstilt holdning til de som ønker å bygge i og utvikle byen vår. Det er tydelig ambisjon om å ha kortest mulig saksbehandlingstid, best mulig veiledning og å regulere flere boliger. Sistnevnte er spesielt viktig for at Bergen skal være en by i vekst og dempe boligprisene.

Byrådet har de siste årene prioritert økt boligbygging og tilrettelegging for utbygging. Dette har bidratt til en betydelig økning i antallet regulerte boliger, fra 430 boliger i 2021 til 1 427 boliger i 2025. Samtidig har den byggeklare planreserven økt betydelig.

Kommunen arbeider for en mer effektiv og løsningsorientert behandling av plan- og byggesaker, samtidig som regelverket håndheves på en forutsigbar og rimelig måte.

Korttidsutleie har fått økt oppmerksomhet de senere årene, særlig i sentrumsområdene. Bystyret har derfor bedt byrådet styrke oppfølgingen av ulovlig korttidsutleie og arbeide for tydeligere nasjonale og lokale virkemidler.

Kommunens merkostnader ved behandling av bygge- og delesaker, private planforslag, eierseksjonering og oppmålingsforretninger skal være fullfinansiert ved gebyrinntekter så langt dette er mulig innenfor regelverket om selvkost. Gebyrregulativet bygger på erfaringer fra de seneste årene,

gebyrgrunnlaget og lovverket. Svingende etterspørsel i markedet kan gi utfordringer med å ha riktig bemanningsnivå til enhver tid. Svingninger i etterspørsel fører til endringer i den planlagte inntekts- og kostnadssammensetningen, og avvik behandles som avsetning til eller bruk av selvkostfond. Fra 1. januar 2020 trådde ny selvkostforskrift i kraft der det slås fast at dersom gebyrinntektene ikke er store nok og det ikke finnes tilstrekkelige midler på selvkostfond, er det ikke anledning til å fremføre underskuddet til fremtidige år for disse selvkostområdene. Det betyr at kommunen må dekke et slikt underskudd.

Plan- og bygningsetaten håndterer årlig om lag 12 000 kartbestillinger, herunder saker og meglerpakker samt 16 000 henvendelser på telefon og en rekke skriftlige forespørsler. Bestillingene varierer fra saker som strekker seg over lengre tid til saker med tre dagers leveringsfrist. Å sørge for at vedtak og faglige bidrag leveres med rett kvalitet til riktig tid er den mest sentrale utfordringen. Å bidra til å gjennomføre mer effektive plan- og saksbehandlingsprosesser er derfor svært viktig.

Plan- og byggesaksprosesser skal være effektive. Krav til tidsfrister i lovverket skal overholdes for å imøtekomme kundenes forventninger, og for å unngå gebyrtap. På byggesaksområdet vil elektroniske løsninger i økende grad prege arbeidet. Plan- og bygningsetaten utvikler systemløsninger for saksbehandlingen som forventes å gi publikum tilgang til bedre tjenester på sikt. Dette inkluderer nye løsninger for saksinnsyn der publikum i langt større grad kan hente ut informasjon selv. Det pågår også et omfattende innsiktsarbeid for å kartlegge hvordan kundereisen oppleves, samt identifisere forbedringsområder og øvrige læringspunkter.

Tilsyn med byggevirksomhet og ulovlige tiltak er viktige oppgaver for å påse at regelverket etterleves. Publikum, offentlige etater og bransjen selv gjør en stor innsats for å avdekke ulovligheter. I samarbeid med Arbeidstilsynet, Skatteetaten og politiet bidrar Plan- og bygningsetaten til arbeid mot svart økonomi og sosial dumping.

Kapasiteten på tilsynsområdet, inkludert ulovlighetsoppfølging, er økt de senere årene, og det registreres god måloppnåelse med stort antall saker som avsluttes. Saker som var registrert i «Strandsoneprosjektet» har vært stilt i bero, men vil tas til behandling igjen. Flere av tilsynssakene medfører mye ressursbruk og medieinteresse.

Innmeldte saker om potensielle ulovlige tiltak prioriteres ut fra risiko for liv og helse, samt saker med potensiell stor presedensvirkning. Oppfølging av ulovligheter kan være krevende og pågå over lang tid. I enkelte tilfeller kan det bety oppfølging over mange år, med rettslig prøving for domstolen.

Gebyr for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering

Kommunenes merkostnader knyttet til behandling av disse sakene dekkes i sin helhet av gebyrer.

For å opprettholde tjenestenivå og kvalitet er det nødvendig å øke gebyrene i 2027. Gebyrene for behandling av byggesaker øker med 3 prosent, private planforslag med 5-6 prosent, oppmålingsforretninger (arbeid etter matrikkelloven) med 3-4 prosent og eieseksjonering med 9 prosent. Økningen skyldes i hovedsak lønns- og prisvekst, men enkelte gebyr kan ha en annen endring.

Mer utfyllende informasjon om gebyrene finnes i Premisser og gebyrforskrift 2027 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall nye byggesaker	2 316	2 279	2 122	2 300
Antall vedtak i byggesaker	1 984	2 225	2 334	2 100
Gjennomsnitt behandlingstid (dager) på byggesaker	61	48	42	45
Antall mottatte private planforslag	20	32	29	22
Antall vedtak om offentlig ettersyn (private planer)	30	24	20	22
Antall behandlede klagesaker	492	461	378	500
Antall foretakstilsyn	194	214	215	300
Antall pålegg om retting	507	446	219	200
Antall stoppordre og sikring	25	13	16	20
Antall ubehandlede klager ved årets utløp	200	200	41	200
Antall behandlede oppmålingsforretninger	299	302	333	370
Antall behandlede seksjoneringssaker	137	174	161	170
Saksbehandlingstid seksjonering (dager)	0	39	22	55

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Flere har mulighet til å bo i Bergen og finner boligtyper som passer for seg	Antall regulerte boenheter årlig	1 454	1 200	1 200	1 200
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-1,3 %			
		Sykefraværsprosent				
Bergen skaper muligheter	Plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister	Andel bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskrift. (Gjelder sum saker med 3 og 12 ukers frist, samt dispensasjonssaker).	94,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		Andel reguleringsplaner behandlet 1. gang med overholdt frist.	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp Bergen kommunes arkitektur- og byformingsstrategi Arkitektur+

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**31 315**	**31 315**	**31 315**	**31 315**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**1 820**	**1 820**	**1 820**	**1 820**
Sum Tekniske justeringer		**-748**	**-748**	**-748**	**-748**
Prisjustering og diverse endringer		**1 072**	**1 072**	**1 072**	**1 072**
Konsekvensjustert ramme		**32 387**	**32 387**	**32 387**	**32 387**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Ferdigstille strandsonesaker prosjektmidler	Innstilling1	3 000	1 500	0	0
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**3 000**	**1 500**	**0**	**0**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**3 000**	**1 500**	**0**	**0**
Ramme 2027-2030		**35 387**	**33 887**	**32 387**	**32 387**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Ferdigstille strandsonesaker prosjektmidler

Bystyret har i revidert budsjett 2026 styrket kapasiteten for å starte ferdigbehandling av strandsonesakene som ble stilt i bero i påvente av domsavsigelse i Høyesterett. Saksbehandlingen har

vist seg å være mer krevende enn ventet fordi det i flere av sakene er andre mulige tiltak som må gjennomgås. For å få fortgang i prosessen, og av hensyn til den øvrige ulovlighetsoppfølgingen, styrkes arbeidet med saksbehandling av strandsonesakene også i 2027 og 2028.

10C-Naturforvaltning og parkdrift

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter forvaltning av natur, biologisk mangfold, byfjell, vassdrag, skog, vilt og friluftsliv, samt utvikling, forvaltning og drift av parker, byrom, friområder og andre rekreasjonsområder. Universell utforming skal legges til grunn ved nybygging og rehabilitering.

Kommunen skal sikre gode og tilgjengelige offentlige arealer gjennom utvikling og transformasjon av byområder. Dette innebærer å legge til rette for attraktive byrom, parker, gater, allmenninger, lekeområder og andre møteplasser, samt god tilgang til tur- og friområder.

Tjenesteområdet omfatter også bygging og oppgradering av lekeplasser, samt årlig hovedettersyn av uteområder ved skoler, barnehager og lekeplasser.

Arbeidet utføres hovedsakelig av Bymiljøetaten i samarbeid med andre etater og avdelinger i kommunen.

Avdeling for landbruk ved Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett har ansvar for kommunens arbeid innenfor landbruksfeltet, med tilskudd og forvaltning blant annet etter jord- og skogloven. Bergen kommune er også vertskommune for interkommunale veterinærtjenester.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Grøntfaglig planlegging	15 409	15 888	15 144	16 404	13 404	13 404	13 404
Kommunale skoger	86	240	240	245	245	245	245
Landbruk	8 336	8 969	8 916	9 455	9 255	9 255	9 255
Offentlige toaletter	4 287	3 629	3 002	3 343	3 653	3 653	3 653
Grønn prosjektering	53 206	43 410	42 250	44 684	44 684	46 818	46 751
Parkdrift	99 063	91 147	97 344	94 808	95 258	95 878	95 878
Fiske, fangst og viltstell	300	182	182	181	181	181	181
Naturforvaltning	28 979	30 480	27 291	30 144	30 144	30 144	30 144
Sum	**209 665**	**193 944**	**194 369**	**199 265**	**196 825**	**199 579**	**199 512**

Utvikling og utfordringer

Med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon, prioriteres drift og vedlikehold av eksisterende parker, allmenninger og friluftsanlegg fremfor nye investeringer. Nye tiltak vurderes nøye ut fra tilgjengelige ressurser og tiltakenes bidrag inn mot mål om rekreasjon og et samfunn tilpasset fremtidens klima.

Arbeidet med ny Bystrand og Lungegårdspark er nå i gang. Forprosjektet ferdigstilles høsten 2026 før detaljprosjektering og bygging starter. Første byggetrinn, som omfatter bystranden, skal etter planen stå ferdig til sommersesongen 2027.

I en by som har ambisjoner om å vokse, er det viktig at kommunen sikrer at byutviklingen ivaretar strategiske blågrønne strukturer, det være parker, kanaler eller grønne lunger. Naturbaserte løsninger

skal bidra til klimatilpasning, styrke naturmangfoldet og sikre attraktive rekreasjonsområder for innbyggerne.

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel legger føringer for hvordan byen skal utvikles, hvor det skal bygges og hvor grøntområder skal bevares for fremtiden. Dette skjer gjennom reguleringsplaner, oppkjøp og i ytterste tilfelle ekspropriasjon. Slike prosesser er tidkrevende og ofte komplekse.

Avdeling for landbruk i Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett

Landbruksnæringen gir oss kortreist, lokalprodusert mat, samtidig som vi får et åpent og vakkert kulturlandskap som produserer miljø- og friluftsgoder. Landbruket bidrar med matsikkerhet og beredskap, som en tradisjonsrik del av vår fortid og fremtid.

Bergen er i Vestlandssammenheng en stor landbrukskommune. 115 produsenter søker om produksjonstilskudd, og om lag 15 000 dekar er i drift som aktivt jordbruk. Tar en med skogbruket, blir areal i drift mangedoblet.

Byrådet vil legge til rette for aktive gårdsbruk, med økt omsetning av landbruksprodukter fra Bergen. Det lokale landbruket er imidlertid under press fra utbygging, og en bevist politikk for vern av jord er viktig. Videre er mye landbruksjord i Bergen utenfor drift, her er det både næringsmessige muligheter, beredskapsbehov og behov for å hindre gjengroing av landskap.

Landbruket i Bergen er tradisjonsrikt, men det er likevel behov for produkt og varemerkeutvikling for å sikre gode priser for det som produseres. Byrådet vil også legge til rette for tilleggsnæringer, som vil være tilpasset særegenhetene ved bergensk landbruk.

Bergen har en vesentlig produksjon av skog og skogsprodukter. Næringen er lønnsom og gir også viktige friluftsgoder. Skogbruket er i en fase der skogsveier skal bli mer miljøvennlige. Økt nedbør vil kunne gi utfordringer for stabiliteten i bratte skoger. I arbeidet med klimatilpassing er måten vi bruker arealene på viktig. Vi må beholde areal som ikke er urbanisert, slik at naturen får til å dempe virkningene av nedbør, vind og vann og til å binde CO2.

Landbruket er i stor grad styrt av statlige regelverk og føringer, og kommunens handlingsrom er begrenset. Lokale myndigheter kan likevel bidra med informasjon, tilrettelegging og rådgiving, og bidra til økt kunnskap om bærekraftig landbruk og klimatilpassinger. Bergen kommune vil arbeide for en kunnskapsbasert landbrukspolitikk basert på uavhengig forskning.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Naturforvaltning og friluftsliv brutto investeringsutgifter beløp pr innb (kr) *)	232	92	49	67	77	
Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	497	596	872	493	990	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Dyrka og dyrkbar jord i alt	21,5	41,6	0,1	10,1	10,1	330,4
Omdisponert til andre formål enn						

landbruk Omdisponert i alt etter Jordloven og Plan- og bygningsloven Areal (dekar)

*) *Inflasjonsjustert med deflator*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Naturforvaltning og parkdrift

Prioritet

Brutto investeringsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv pr. innbygger

Dette er en indikator som kan ha til dels store svingninger fra år til år. Dette skyldes at investeringene år for år er varierende, også i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Årsaken til svingningene knytter seg til ujevn oppstart av prosjekter og når på året kostnadene oppstår.

Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter, beløp pr. innbygger

KOSTRA-indikatoren viser en økning fra 2024 til 2025. Økningen kommer etter at det var en stor nedgang fra 2023 til 2024 på grunn av skjerpede prioriteringer tilknyttet driftsutgifter til rekreasjon i tettsted, der kommunens kjerneoppgaver har blitt prioritert grunnet strammere økonomiske rammer.

Dyrka og dyrkbar jord i alt Annen bebyggelse og anlegg Omdisponert i alt etter Jordloven og Plan- og bygningsloven Areal (dekar)

Det har vært nesten en dobling av mengde dyrket eller dyrkbar jord som ble omdisponert til annet formål fra 2024 til 2025, men likevel langt under nivået i 2023 som var på 108 dekar. Bergen ligger høyest sammenlegnet med de andre storbyene, men langt under gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Bergens har knappe jordbruksareal. Omdisponeringer knytter seg til én eller flere større utbygginger – typisk er det boligprosjekter eller samferdselstiltak som krever omdisponering av jord.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall dekar jordbruksareal i produksjon	15 722	15 550	15 550	16 000
Antall dekar matjord i Bergen ikke i produksjon	13 778	13 950	14 000	13 500
Antall dekar skogbruksareal i Bergen i produksjon	30 000	30 000	30 000	30 000
Antall dreneringssaker	6	3	7	10
Antall nye Barnas byrom	4	3	2	2
Antall planeringssaker	2	2	3	6
Antall søknader om produksjonstilskudd fra landbruksdirektoratets statistikk	122	125	130	130
Parkareal dekar	1 805	1 827	1 835	1 805
Samlet lengde av sommerturveier, -turstier og -løyper med kommunalt driftsansv (km)	54	60	60	60

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall søknader om tilskudd til urbant landbruk	17	20	20	20
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-1,4 %			
		Sykefraværsprosent				
	Verne om landbruk og skogbruk	Ferdigbehandlede drivepliktssaker og dødsbosaker	200	600	600	600
Bergen skaper muligheter	Legge tilrette for etablering og utvikling	Antall veiledningsmøter med nye eiere av landbrukseiendommer	8	20	20	25
		Informasjonsaktiviteter rettet mot landbruksnæring/ grunneiere	5	5	5	5

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**193 944**	**193 944**	**193 944**	**193 944**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**7 101**	**7 101**	**7 101**	**7 101**
Sum Tekniske justeringer		**-2 048**	**-2 048**	**-2 048**	**-2 048**
Sum Utgående engangstiltak		**-400**	**-3 400**	**-3 400**	**-3 400**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Prisjustering og diverse endringer		**4 652**	**1 652**	**1 652**	**1 652**
Konsekvensjustert ramme		**198 597**	**195 597**	**195 597**	**195 597**
Nye tiltak					
BNKI - tilskuddlisten	Innstilling1	200	0	0	0
Bystrand Lungegårdsparken - driftskonsekvens	Innstilling1	310	1 070	1 570	1 570
Driftskonsekvens - barnas byrom	Innstilling1	60	60	180	180
Driftskonsekvens for Møllendalselven elve- og strandpark	Innstilling1	0	0	140	140
Driftskonsekvens H416 Mindetorget	Innstilling1	0	0	1 000	1 000
Driftskonsekvenser for Den grønne akse	Innstilling1	48	48	48	48
Driftskonsekvenser H328 Møllendal elvepark	Innstilling1	0	0	0	140
Driftskonsekvenser Turveinett/friluftstiltak inkl Byfjellene	Innstilling1	50	50	528	321
Driftskonsekvenser Utbyggingsavtaler Søreide	Innstilling1	0	0	516	516
Sum Nye tiltak		**668**	**1 228**	**3 982**	**3 915**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**668**	**1 228**	**3 982**	**3 915**
Ramme 2027-2030		**199 265**	**196 825**	**199 579**	**199 512**

Nye tiltak

BNKI - tilskuddlisten

Byrådet foreslår i budsjettet for 2027 engangstilskudd på 14 mill. kroner. Det foreslås å yte tilskudd til rehabilitering av Kulturhuset Sentrum, vedlikehold av Statsraad Lehmkuhl, 17. mai-feiring, rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen, og PUMA banen i Åsane. Byrådet foreslår videre å omdisponere midler til fordel for økte tilskudd på egen linje innenfor Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Tilskuddene finansieres ved budsjettreduksjoner knyttet til bemanning, tjenestekjøp og konsulenttjenester. Tilskuddsøkningene fremkommer på tilskuddslisten i budsjettdokumentet.

Bystrand Lungegårdsparken - driftskonsekvens

Den tidligere Lungegårdsparken ble fjernet for om lag 5 år siden, og driftskonsekvensene for strand- og parkanlegget er derfor beregnet som et nytt anlegg. Som følge av den gode tilgjengeligheten til området med bybane linje 2, samt sykkel- og gangveg i umiddelbar nærhet, er det forventet et stort antall besøkende umiddelbart etter at arealet fristilles til publikumsbruk. Det påregnes intensiv bruk og dertil høye driftskostnader. Inkludert i estimert driftskonsekvens ligger bla. gressklipping, løv- og bosshåndtering, drift og vedlikehold av sandstrand, flater, buskfelt og beplantning, samt drift og vedlikehold av byromsmøbler og belysning.

Halvårseffekt forventes i 2028 og helårseffekt i 2029. I 2027 påløper driftsutgifter til målebøyen Gabriel.

Det skal også bli bygget toalettbygg. En etablering av publikumstoaletter krever jevnlig ettersyn, renhold og påfyll av forbruksartikler som såpe, papir, samt teknisk kontroll. Estimerte driftskostnader tar utgangspunkt i en serviceavtale, som også dekker hærverksgaranti og reservedeler ved eventuelle

utbedringer. Delårskonsekvens vedrørende toalettbygg regnes fra 2027 med kr. 310 000 eks MVA. Helårskonsekvens fra 2028 med kr. 620 000 eks MVA.

Driftskonsekvens - barnas byrom

Driftsutgifter til etablert anlegg i Brønndalen og Olsvikskjenet.

Driftskonsekvens for Møllendalselven elve- og strandpark

Driftsutgifter når Møllendall elvepark er etablert og tas i bruk.

Driftskonsekvens H416 Mindetorget

Driftsutgifter når Mindetorget er etablert og tas i bruk.

Driftskonsekvenser for Den grønne akse

Driftsutgifter når universell utforming med belysnig og ledelinjer er etablert i den grønne aksen fra teateret til biblioteket.

Driftskonsekvenser H328 Møllendal elvepark

Driftsutgifter når Møllendal elvepark er etablert og tas i bruk.

Driftskonsekvenser Turveinett/friluftstiltak inkl Byfjellene

Drifts- og vedlikeholdsutgifter etter rassikring og utbedring av tilkomster til turveinett. Driftsutgiftene omfatter også benker og gapahuker.

Driftskonsekvenser Utbyggingsavtaler Søreide

Drifts- og vedlikeholdsutgifter når friområdene Telenorkaien og Damskpikaien på Søreide er opparbeidet.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Badebyen Bergen	Løpende						1,0	3,0	1,0	3,0	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	25,0
Barnas byrom	Løpende						7,5	9,0	8,5	19,0	19,0	13,0	15,0	15,0	15,0	15,0	136,0
Bystrand Lungegårdsparken	2028	BY117/25	270,0	276,8	-0,1	276,7	61,5	86,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	147,8
Den grønne akse - tiltak for universell utforming	2028	UFKN 70/26	24,8	25,1	0,0	25,1	8,3	5,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,7
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2028		IA	2,3	0,0	2,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Haukås våtmarkspark	2033		IA	43,2	0,0	43,2	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	14,4	26,7	0,0	0,0	0,0	43,2
Innløsning og erverv friarealer	Løpende						0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	3,8
Kanal/elv Mindemyren sør	2032		IA	133,6	-65,8	67,8	0,0	0,0	0,0	61,7	61,7	10,3	0,0	0,0	0,0	0,0	133,6
Kristiansholm infrastruktur kommunal andel	2036		IA	165,0	0,0	165,0	3,0	15,0	12,0	10,0	25,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	165,0
Mindemyren kommunal andel	Løpende						1,8	2,2	5,0	0,0	0,0	14,0	24,0	29,3	20,0	0,0	96,3
Mindetorget	2029	BY 126/26	205,9	205,9	-144,3	61,6	35,1	46,0	25,8	15,4	69,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	191,4
Møllendalselven elve- og strandpark	2033	BY 89/25	135,8	188,7	-56,8	131,9	22,2	27,5	28,8	3,1	10,3	15,4	20,6	0,0	0,0	0,0	127,8
Nygårdsparken	2028		IA	33,7	-0,0	33,7	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Parker rehabilitering	Løpende						2,0	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,2
Rehabilitering av Ole Bull fonteneanlegg	2029		IA	21,0	0,0	21,0	5,4	9,3	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Rollandsparken - naturlekepark	2031		IA	59,2	0,0	59,2	4,6	5,1	15,7	26,8	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	56,3
Skogsveg Kismul - oppgradering	2027	0	IA	3,1	0,0	3,1	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
Storavatnet park- og friluftsområde	2031		IA	96,6	-37,8	58,8	3,1	3,1	30,8	32,4	24,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	94,0
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						25,5	27,2	18,2	12,0	5,3	5,3	5,7	5,7	5,7	5,7	116,4
Utbyggingsavtaler Paradis	Løpende						0,2	0,2	0,0	17,5	22,6	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	45,7
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						8,9	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,7
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						6,7	1,0	11,1	20,6	22,3	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	81,7

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2027-36
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			568,5	1 254,2	-304,8	949,4	205,5	256,5	164,6	221,8	268,4	121,0	115,4	73,4	64,1	43,9	1 534,8

10D-Klima og miljø

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter utvikling og gjennomføring av tiltak som bidrar til å gjøre Bergen til en grønnere og mer bærekraftig by. Arbeidet bygger på kommunens og FNs klimamål, konkretisert i kommunens Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022–2030 og Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet, og omfatter både utslippskutt, klimatilpasning og bevaring av naturmiljøet.

Tjenesteområdet omfatter også kommunens arbeid med prosjekter som fremmer gjenbruk, delemobilitet og ladeinfrastruktur, samt energieffektivisering og andre miljøtiltak som gjør Bergen kommune mer omstillingsdyktig. Det legges også til rette for samspill med innbyggerne og samarbeid med frivillige organisasjoner.

Arbeid for å gjøre byen mer robust i møte med mer ekstremvære, blant annet gjennom bedre overvannshåndtering (naturbaserte løsninger) inngår også i tjenesteområdet.

Fagfeltet ivaretas primært av Utviklingsavdelingen i Bymiljøetaten som forvalter det overordnede ansvaret for klimaarbeid i Bergen kommune, gjennom å organisere og koordinere aktiviteter innenfor klima, kartlegge tilstand og utarbeide kunnskapsgrunnlag. Bymiljøetaten står også ansvarlig for praktisk gjennomføring av mange klima- og miljøtiltak. Tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Klima og miljøtiltak	42 660	42 335	43 387	40 557	39 452	39 452	39 452
Sum	**42 660**	**42 335**	**43 387**	**40 557**	**39 452**	**39 452**	**39 452**

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune skal være en foregangskommune innenfor miljø, klimatiltak og tilpasning til klimaendringer, og være en medspiller for å virkeliggjøre bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål.

Ny klimasårbarhetsanalyse

I 2026 ferdigstilte Bymiljøetaten *Klimasårbarhetsanalyse for Bergen*. Rapporten peker på risikoer som kan få svært alvorlige konsekvenser mot slutten av århundret. Det gjelder blant annet risiko for skader på bygg, infrastruktur, natur og kulturminner som følge av havnivåstigning og flom.

Denne helhetlige klimasårbarhetsanalysen er et nybrottsarbeid som har vekket oppsikt både nasjonalt og internasjonalt. Kunnskapen den gir, vil gjøre kommunen i bedre stand til å trygge byen og dens innbyggere.

Effektive klimatiltak

Miljøhensyn skal være et viktig hensyn i all virksomhet og planlegging. Det skal være lett å leve miljøvennlig i Bergen. Kommunen jobber etter Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen 2022 - 2030, vedtatt av bystyret i januar 2023.

I juni 2026 vedtok bystyret en sak om å prioritere de mest effektive og gjennomførbare tiltakene i *Handlingsplan til Grønn strategi* og *Grønn virksomhet.* Dette sikrer en bedre og mer målrettet prioritering av klimaarbeidet, som også gir kostnadsreduksjoner for Bergen kommune.

Planlegger Bybanen til Åsane

Fremtidens Bergen skal ikke bruke fossil energi, men være et sted der det er attraktivt å gå, sykle eller reise kollektivt, og der det er lagt til rette for bildeling og bilpooler. Energien vår skal være fornybar, fjordene våre skal være rene, byluften skal være trygg og vi skal ta vare på byens naturmangfold.

Bybanen er Bergens viktigste klimatiltak. For å kunne bygge Bybanen til Åsane følges nå framdriftsplanen for å regulere banen fra Kaigaten til Sandviken, i tråd med bystyrets vedtak. Bystyret skal etter planen få reguleringsplanen til behandling før sommeren 2027.

Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Bergen. Transportbehovet påvirkes av samspillet mellom flere kommuner da arbeidsplasser, tjenestetilbud og fritid er spredt over en større region. Løsninger krever samarbeid med nabokommuner, regionalt nivå og statlige aktører som Statens vegvesen, Avinor, Jernbaneverket og Kystverket.

Nye mobilitetsløsninger, som automatisert veitransport, vil stille store krav til intelligent regulering for å støtte opp om målene om nullvekst i personbiltrafikken og økt gange og sykling.

Satser på sirkulær økonomi

Overgang til en mer sirkulær økonomi vil påvirke måten vi forbruker varer og tjenester og lever livene våre på i årene fremover. Økt vektlegging av avfall som ressurs og styrket tilrettelegging for ressursøkonomiske løsninger som deling og sambruk er viktig for å nå overordnede målsettinger om redusert avfall.

Bergen kommune er fødselshjelper for den nye ombrukssentralen i Skur 26 på Dokken. Dette er byens første handelsplass for brukte byggevarer, der kommunen gir tilskudd for å dekke husleiekostnadene.

Usikkerhet om karbonfangst

Kommunens største punktutslipp av klimagasser er BIRs energigjenvinningsanlegg i Rådalen. Karbonfangst og -lagring er en løsning som Bergen kommune har jobbet for over flere år.

I april 2026 kunngjorde BIR at de satte etablering av karbonfangst i Rådalen på pause. Grunnen var usikre statlige rammevilkår og manglende finansiering. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett kom det likevel inn midler som kan bidra til å realisere prosjektet. Den videre framdriften avhenger av hvordan støtteordningene blir innrettet og om prosjektet oppnår nødvendig finansiering.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall bildelingsbiler tilgjengelig	491	469	463	580
Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,78	0,78	0,77	0,79
Utslipp Bergen kommune (geografisk), i tusen tonn CO2-ekvivalenter	742	656	641	550

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	4,7 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kutte i direkte klimautslipp	Tjenestereiser med fly (målt i km)	2 563 476	2 485 000	2 360 000	1 991 000
		Energiforbruk (per areal) i kommunens bygg	123	125	122	114
		Bergen for øvrig. Klimagassutslipp i Bergen (i tusen tonn C02-ekvivalenter)	657	485	421	211
		Andel elbiler av boligsonetillatelser	38,0 %	40,0 %	50,0 %	85,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Utarbeide Temaplan for natur, miljø og klima. Planen skal erstatte *Naturstrategi for Bergen*, *Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022* – 2030 med handlingsplan, *Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet*, *Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier 2022 – 2026* og *Strategiplan mot fremmede skadelige arter i Bergen kommune*.
- Fortsette arbeidet med Renere Havn Bergen, jobbe for å få statlige midler til opprydding av miljøgifter i Vågen

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**42 335**	**42 335**	**42 335**	**42 335**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**1 119**	**1 119**	**1 119**	**1 119**
Sum Tekniske justeringer		**-397**	**-397**	**-397**	**-397**
Sum Utgående engangstiltak		**-2 500**	**-3 500**	**-3 500**	**-3 500**
Prisjustering og diverse endringer		**-1 779**	**-2 779**	**-2 779**	**-2 779**
Konsekvensjustert ramme		**40 557**	**39 557**	**39 557**	**39 557**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Tilskudd til ombrukssentral på Dokken	Innstilling1	0	-330	-330	-330
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**0**	**-330**	**-330**	**-330**
Nye tiltak					
Store Lungegårdsvann - prosjektering og gjennomføring - driftskonsekvens	Innstilling1	0	325	325	325
Sum Nye tiltak		**0**	**325**	**325**	**325**
Kutt					
Kutt i kontingenter	Innstilling1	0	-100	-100	-100
Sum Kutt		**0**	**-100**	**-100**	**-100**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**0**	**-105**	**-105**	**-105**
Ramme 2027-2030		**40 557**	**39 452**	**39 452**	**39 452**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Tilskudd til ombrukssentral på Dokken

Kommunen har siden 2025 gitt tilskudd til Ombrukssentralen i Skur 26 på Dokken. Gjennom tilskuddet har kommunen bidratt til etablering av byens første ombrukssentral for næringslivet, og vi styrker dermed markedet for ombruk og gjenbruk av byggematerialer. Tilskuddet dekker husleien for Ombrukssentralen til og med 2027.

Nye tiltak

Store Lungegårdsvann - prosjektering og gjennomføring - driftskonsekvens

Drifts- og vedlikeholdsutgifter etter opprydding og tildekking av sjøbunnen i Store Lungegårdsvann.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						3,5	3,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,5
Nesttunvassdraget (flomsikring)	2031		IA	34,2	-0,5	33,7	10,1	7,5	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,0
Renere Havn - Prosjektkoordinator	2034		IA	26,1	-11,5	14,1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0	12,0
Renere Havn - Vågen	Løpende						0,0	15,0	70,0	91,0	80,0	80,0	51,0	31,6	0,0	0,0	418,6
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**60,3**	**-12,0**	**47,8**	**15,1**	**27,0**	**76,6**	**92,6**	**81,7**	**81,5**	**52,5**	**33,1**	**0,0**	**0,0**	**460,2**

11A-Lærlinger

Om tjenesteområdet

Bergen kommune er en av de største lærebedriftene i Vestland og er godkjent i 18 ulike fag. Lærlingordningen skal bidra til økt rekruttering av fagarbeidere til kommunens virksomhetsområder. Ansvaret for fagopplæring ligger hos avdelingen Yrkesopplæring i HR Bemanning. Yrkesopplæring forvalter læreplassene og har ansvar for rekruttering og oppfølging av lærlinger.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Lærlinger - administrasjon	9 034	7 946	7 826	8 188	8 188	8 188	8 188
Lærlinger	-589	58 146	58 146	58 702	56 902	56 902	56 902
Sum	**8 446**	**66 092**	**65 973**	**66 890**	**65 090**	**65 090**	**65 090**

Utvikling og utfordringer

Gjennom lærlingordningen ønsker byrådet å utdanne egne fagarbeidere for å møte det fremtidige behovet for kvalifisert arbeidskraft. Ved å tilby læreplasser bidrar kommunen også aktivt til å redusere ungdomsarbeidsledighet og utenforskap.

I årene som kommer vil det være en sentral utfordring å rekruttere et tilstrekkelig antall lærlinger, særlig innenfor de to kjernefagene helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget. For å møte behovet for faglært arbeidskraft vil det være avgjørende å prioritere fleksible opplæringsmodeller for voksne som ønsker å kvalifisere seg som fagarbeidere.

For å gjøre fagutdanning mer attraktiv legges det ned stor innsats i å informere om lærlingordningen i både grunnskolen og videregående opplæring.

I IT-driftsfaget, industrimekanikerfaget og kjemiprosessfaget er det flere kvalifiserte søkere enn arbeidssteder med kapasitet til å ta imot lærlinger. Yrkesopplæring samarbeider med de enkelte byrådsavdelingene for å finne muligheter til å ta inn flere lærlinger.

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Utdanne faglært arbeidskraft	Andel lærlinger i kommunale byggeprosjekter	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %
		Antall beståtte fagprøver oppmeldt av Bergen kommune per år	147	140	135	130
Bergen med særpreg						

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**66 092**	**66 092**	**66 092**	**66 092**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**2 880**	**2 880**	**2 880**	**2 880**
Sum Tekniske justeringer		**18**	**18**	**18**	**18**
Prisjustering og diverse endringer		**2 897**	**2 897**	**2 897**	**2 897**
Konsekvensjustert ramme		**68 990**	**68 990**	**68 990**	**68 990**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Tilpasning av antall lærlingstillinger	Innstilling1	-2 100	-3 900	-3 900	-3 900
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**-2 100**	**-3 900**	**-3 900**	**-3 900**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-2 100**	**-3 900**	**-3 900**	**-3 900**
Ramme 2027-2030		**66 890**	**65 090**	**65 090**	**65 090**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning av antall lærlingstillinger

Bergen kommune er godkjent lærebedrift i 18 ulike fag, og lærlingordningen skal bidra til økt rekruttering av fagarbeidere til kommunens virksomhetsområder. Søkertallet til læreplasser varierer fra år til år og medfører at inntak og lærlingsammensetning kontinuerlig må tilpasses. De siste årene har det vært en nedgang i inntak av nye lærlinger i kommunen som følge av for få kvalifiserte søkere, til tross for tiltak for å rekruttere flere. Mindre ungdomskull og stor konkurranse om arbeidskraften er også faktorer som sannsynlig vil føre til færre søkere fremover.

Som følge av de nevnte faktorene, gjøres det en tilpasning av antall lærlingstillinger, som i 2026 ga en innsparing på 0,4 mill. med en planlagt opptrapping til 4,3 mill. årlig fra 2028. Årsaken til den gradvise opptrappingen er at de fleste lærlinger går et toårig løp.

11B-Arbeidsmarkedstiltak

Om tjenesteområdet

Bergen kommune har lange tradisjoner for å sysselsette personer i ulike arbeidsmarkedstiltak. De største tiltakene er språkpraksis og arbeidspraksis. Kommunen har valgt å sentralisere håndteringen av disse tiltakene.

Ansvaret ligger hos avdelingen Arbeidsinkludering i HR Bemanning. Arbeidsinkludering forvalter kommunens praksisplasser og har oversikt over alle som deltar i språk- eller arbeidspraksis til enhver tid.

Bergen kommune har også flere ansatte i tilrettelagte stillinger ved ulike arbeidssteder.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Sysselsettingstiltak / adm.	10 145	13 077	8 863	9 254	9 254	9 254	9 254
Tilskudd til lønn for yrkes- / utviklingshemmede	1 183	1 253	1 255	1 310	1 310	1 310	1 310
Arbeidsmarkedsbedrifter	17 387	18 054	18 742	19 742	19 242	18 242	18 242
Sum	**28 715**	**32 384**	**28 859**	**30 306**	**29 806**	**28 806**	**28 806**

Utvikling og utfordringer

Statistikk fra NAV viser at mange til enhver tid står utenfor arbeidslivet, selv om de både kan og vil arbeide. Gjennom bruk av kommunen som praksisarena og en sentral forvaltning av praksisplassene ønsker byrådet å bidra til økt inkludering i arbeidslivet.

Avdelingen Arbeidsinkludering i HR Bemanning har ansvar for å forvalte praksisplassene og håndterer alle forespørsler om språk- og arbeidspraksis som rettes til kommunen. Arbeidsinkludering arbeider også med rekruttering til tilrettelagte stillinger. Dette er stillinger for personer som mottar uføretrygd, men som ønsker å delta i arbeidslivet. Avdelingen følger opp 26 ansatte i slike stillinger.

Byrådet har satt av midler til tiltaket «Ungdomsjobb». Dette skal gi 50 ungdommer i alderen 15 til 17 år mulighet til å få arbeidserfaring og tjene egne penger gjennom faste deltidsstillinger i barnehage, skolefritidsordning og sykehjem. Tiltaket startet i 2026 med rekruttering av ungdommer. Fremover vil det bli gjennomført minst to rekrutteringer årlig for å erstatte ungdommer som slutter og gi nye ungdommer mulighet til arbeid.

Byrådet har også satt av midler til tiltaket «Pensjonistjobb». Bergen kommune ønsker å gi pensjonister mulighet til å arbeide i ulike prosjekter i barnehager, skolefritidsordningen og sykehjem. Tiltaket startet i 2026.

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden						
Bergen skaper muligheter	Bergen bruker kommunale arbeidsplasser som arena for å bidra til inkludering i arbeidslivet	Antall i ordningen Ungdomsjobber per år		50	50	50
		Antall praksisløp (språkpraksis og arbeidspraksis) per år	486	450	500	500

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**32 384**	**32 384**	**32 384**	**32 384**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**433**	**433**	**433**	**433**
Sum Tekniske justeringer		**-4 198**	**-4 198**	**-4 198**	**-4 198**
Prisjustering og diverse endringer		**-3 765**	**-3 765**	**-3 765**	**-3 765**
Konsekvensjustert ramme		**28 619**	**28 619**	**28 619**	**28 619**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Varig tilrettelagt arbeid (VTA) - nye plasser	Innstilling1	688	688	688	688
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**688**	**688**	**688**	**688**
Nye tiltak					
Nordnes Verksteder (pilotprosjekt)	Innstilling1	1 000	500	-500	-500
Sum Nye tiltak		**1 000**	**500**	**-500**	**-500**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**1 688**	**1 188**	**188**	**188**
Ramme 2027-2030		**30 306**	**29 806**	**28 806**	**28 806**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Varig tilrettelagt arbeid (VTA) - nye plasser

Varig tilrettelagt arbeid (VTA) er et statlig tiltak for personer som har nedsatt arbeidsevne og som ikke kan arbeide i det ordinære arbeidslivet. Bedrifter som tilbyr VTA-plasser må være godkjent av NAV som tiltaksarrangør og ha arbeidsforberedende trening og/eller varig tilrettelagt arbeid som sitt virksomhetsområde. Det er NAV som tildeler VTA-plasser til bedriftene, og tiltaket er forbeholdt personer som mottar uføretrygd eller forventes å få innvilget uføretrygd. Det er vanlig at kommuner medfinansierer VTA-plasser, og for Bergen kommune har dette vært et viktig bidrag til arbeidsmarkedsbedriftene i kommunen. Bergen kommunes medfinansiering av VTA-plasser utgjør 25

% av statens satser, og utbetales til arbeidsmarkedsbedriftene for tiltaksdeltakere med Bergen som bostedskommune, jf. Forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften) § 14-8.

Kommunens VTA-tilskudd for 2026 er oppdatert i henhold til statens satser for 2026. Endringen i satsen for tilskudd til VTA i forhåndsgodkjente bedrifter viser en økning på 3,6 % fra i fjor, mens det i budsjettet for 2026 var lagt inn en økning på 3,36 %. I tillegg har staten tildelt 11 nye VTA-plasser (fordelt på fire arbeidsmarkedsbedrifter) som Bergen kommune medfinansierer med virkning fra 01.01.2026.

Nye tiltak

Nordnes Verksteder (pilotprosjekt)

I henhold til budsjettavtale mellom byrådet og samarbeidspartiene for HØP26-29 ble det gitt tilskudd til pilotprosjekt hos Nordnes Verksteder. Pilotprosjektet innebærer etablering av "Erfarings- og næringssenteret" i Nordnes Verksteder. Senteret skal fungere som en bro inn og ut av arbeidslivet for personer med ulike funksjonsvariasjoner. Målet er å sikre gode overganger gjennom livsløpet, forebygge utenforskap og psykisk uhelse, og bidra til mestring og inkludering. Målgruppen inkluderer:

Ansatte som ikke lenger oppfyller kravene til VTA-plass
Personer som er ferdig med skolegangen uten jobbtilbud
Dagsenterbrukere som ønsker å prøve seg i arbeidslivet
Arbeidsledige uten tilbud
Prosjektet dekker inntil 5 plasser for varig tilrettelagt arbeide (VTA).

Prosjektet skal ha en varighet på 3 år, og fikk 0,5 mill. i 2026. Tilskuddet økes til totalt 1,5 mill. i 2027 og 1 mill. i 2028.

12-Kultur

Om tjenesteområdet

Kulturpolitikken skal bevare, formidle, utvikle og aktualisere kultur og kulturarv. Kultur er en samlende kraft som gir livsglede til den enkelte, bidrar til kreativitet og livskvalitet gjennom hele livsløpet, fra barnehage til sykehjem, og styrker demokratisk deltakelse i samfunnet.

Tjenesteområdet omfatter tilskudd til og utvikling av det profesjonelle kunstfeltet, kreative næringer, amatørkultur, museer, kulturhus og kunstnerstipender. Kommunen forvalter kunstprogrammer som sikrer formidlingsmuligheter og inntekter for profesjonelle kunstnere, samtidig som de gir barn, unge og eldre erfaringer med profesjonell kunst og kultur. Gjennom kulturskolen, bibliotekene og kulturhusene tilbyr kommunen et bredt spekter av kulturtilbud til innbyggerne. I samspill med kunst- og kulturfeltene, er kommunen en viktig støttespiller for å sikre at Bergen har et mangfoldig kulturtilbud av høy kvalitet som er tilgjengelig for alle.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Barnas hus	5 713	9 000	5 778	5 974	5 974	5 974	5 974
Ungdomshus og fritidsklubber.	34 037	33 526	33 729	34 795	34 795	34 795	34 795
Barne- og ungdomskulturtilskudd	25 019	31 943	29 070	32 670	32 261	32 261	32 261
Sommerleirene	0	5	5	-0	-0	-0	-0
Vitensenter	6 539	6 679	6 679	6 747	6 747	6 747	6 747
Bergen offentlige bibliotek	92 758	96 224	96 479	100 665	99 330	99 330	99 330
Kulturhistoriske museer	37 896	46 905	49 165	49 354	48 354	48 354	48 354
Kulturvern	11 956	13 501	16 651	13 031	13 031	13 031	13 031
Kunstmusèer	44 396	74 518	75 985	77 726	77 726	77 726	77 726
Scenekunst	19 090	19 300	24 273	15 358	15 358	15 358	15 358
Musikk	37 584	40 189	41 143	39 807	39 807	39 807	39 807
Visuell kunst	19 161	18 438	18 439	18 828	18 828	18 828	18 828
Film	9 577	9 849	9 849	10 601	10 601	10 601	10 601
Litteratur	4 733	4 737	4 737	4 777	4 777	4 777	4 777
Tverrestetisk	12 436	13 099	13 099	13 021	13 021	13 021	13 021
Ymse kunstformidling	5 118	3 088	2 231	3 177	3 177	3 177	3 177
Kulturbasert næring	1 093	1 054	1 054	1 101	1 101	1 101	1 101
Musikk og kulturskole	66 676	62 654	64 905	65 845	65 845	65 845	65 845
Tilskudd til andres kulturbygg	2 489	9 379	10 649	10 620	8 594	8 594	8 594
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	3 783	3 783	3 783	3 880	3 880	3 880	3 880
Seniorkultur	7 501	8 128	8 128	8 331	8 331	8 331	8 331
Kulturtilbud utv. hemmede	7 072	7 871	7 402	7 971	7 971	7 971	7 971
Øvrig kulturaktivitet	74 308	59 660	60 752	66 144	66 878	66 878	66 878
Kommunale kulturbygg	99 288	75 878	82 855	81 434	81 234	81 034	80 934
Bygg bibliotek	19 794	13 519	13 853	14 121	14 121	14 121	14 121
Museumsbygg	26 651	-12 507	-14 029	-16 531	-16 756	-28 556	-28 556
Sum	**674 717**	**650 419**	**666 666**	**669 449**	**664 989**	**652 989**	**652 889**

Utvikling og utfordringer

Byrådet investerer i kunst og kultur fordi dette er grunnleggende deler av et rikt og demokratisk samfunn. Kunst og kultur har en egenverdi som ikke kan måles utelukkende gjennom andre samfunnsmål. Samtidig bidrar kulturinvesteringene til god oppvekst, et eldrevennlig samfunn, bedre folkehelse, levende bydeler, økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.

En nasjonal og internasjonal kulturby

Kultur er en døråpner for Bergen i verden, et trekkplaster for besøkende og tilflyttere, og en daglig glede for alle som bor i Bergen og bergensregionen. Bergen skal styrke sin posisjon som en internasjonalt orientert kulturby med synlige kunst- og kulturmiljøer, internasjonale samarbeid og økt kulturell utveksling.

I 2026 ble Bergen kommune vennskapsby med Lviv i Ukraina. Fremover vil lokalt kulturliv samarbeide med Lviv og bidra til gjensidig kulturutveksling og kompetansedeling.

Bystyret har besluttet at Bergen skal søke om status som europeisk kulturhovedstad for 2036. Søknadsprosessen skal engasjere det profesjonelle kulturfeltet, amatørkulturen og innbyggerne i Bergen. Arbeidet med kulturhovedstadssøknaden og utviklingen av internasjonale samarbeid, blant annet med Lviv, skal styrke Bergens internasjonale synlighet, attraktivitet og rolle som kulturby i Europa.

Som en del av arbeidet knyttet til søknad om europeisk kulturhovedstad, vil byrådet legge frem Plan for profesjonell kunst og kultur i 2027. Planens formål er å legge gode rammer for at det profesjonelle kunst- og kulturfeltet kan utvikle seg effektivt på egne premisser og slik fortsette å være en drivkraft for Vestlandet. Det er et grunnleggende prinsipp at det gis spillerom for den frie og uavhengige kunsten, og kunstnerisk frihet, med armlengdes avstand til byens politiske system. Bergen har over en rekke tiår vært en foregangskommune innen planverk for kulturfeltet. Planen skal videreføre dette arbeidet gjennom å peke ut en tydelig retning og gi vekst og utvikling for Bergens profesjonelle kunst- og kulturfelt. Planen skal formidle de politiske ambisjonene for feltet og ikke minst vise de utfordringer feltet står overfor, og imøtekomme disse gjennom gode og treffsikre virkemidler.

Økende geopolitisk usikkerhet, høyere kostnadsnivå og press på offentlige budsjetter stiller nye krav til prioriteringer. I en slik tid er investering i kunst og kultur særlig viktige, både for å styrke livskvalitet, samhold og demokratisk deltakelse, og for å bidra til en bærekraftig og inkluderende samfunnsutvikling. Byrådet vil fortsatt legge til rette for sterke miljøer av skapende og utøvende kunstnere, med nasjonalt og internasjonalt sterke institusjoner som ankerfeste.

Kultur er også næring

Vestland har omtrent 15 prosent av Norges kulturarbeidsplasser, i hovedsak i Bergen. De best besøkte kulturarenaene i Bergen i 2025 var kunst- og kulturinstitusjoner og museer med 2,1 millioner besøk, Bergen Offentlige Bibliotek med 1,1 millioner besøk og kommunale kulturhus med 610 000 besøk.

Bergen har et sterkt kultur- og kreativt næringsliv med betydelig potensial for videre verdiskaping, innovasjon og arbeidsplasser. Byrådet vil legge til rette for nye virkemidler som kan bidra til å utløse

privat kapital og styrke vekstkraften i sektoren. Særlig innen film, audiovisuelle uttrykk og andre kreative næringer finnes det et betydelig utviklingspotensial som i dag utfordres av begrenset tilgang til kapital. Ved å se kulturpolitikk og næringspolitikk i sammenheng vil byrådet arbeide for at det utvikles en modell som kan bidra til økt verdiskaping, flere arbeidsplasser og et fortsatt mangfoldig kultur- og kunstliv. Arbeidet skal gjennomføres i tett dialog med bransjen og relevante samarbeidspartnere. Midler avsettes til formålet, og endelig innretning fastsettes etter nærmere utredning.

Bergen vokser som reiselivsby blant annet grunnet sterke attraksjoner innen flere kulturuttrykk, som Festspillene, Beyond the Gates og Bergen Assembly.

En levende kulturby er avgjørende for at Bergen skal være en by man flytter til og ikke fra. En levende kulturby har også store positive ringvirkninger for næringslivet, men det er fortsatt et stort potensial for å øke omsetningen og omfanget av selve kulturnæringen i Bergen. Kulturnæringen utgjør på nasjonalt nivå i Norge en langt mindre del av samlet BNP enn i sammenlignbare europeiske land.

Investeringer i kultur for fremtiden

Sentralbadet Scenekunsthus åpner i mars 2027. Dette blir et stort løft for scenekunstmiljøet og befester Bergens europeiske posisjon. Etter flere år med restaurering gjenåpner også Det Hanseatiske Museum i april 2027. Bergenserne får igjen tilgang til en viktig del av sin historie, og vi blir en viktig turistattraksjon rikere. Disse åpningene vil gi økte publikumstall i Bergen.

Byrådet jobber med å etablere et fysak-tilbud i Loddefjord, som tar sikte på åpning tidlig i 2027. I den forbindelse skal også kultursalen ved Vannkanten rehabiliteres. Det er i 2026 gjennomført interne og eksterne medvirkningsprosesser, blant annet gjennom spørreundersøkelse som lå tilgjengelig for alle innbyggere på nett. Kultursalen er planlagt rehabilitert i løpet av 2027.

Gjennom satsingen på den nye bystranden vil Rådet for kunst i offentlige rom prioritere kunst i byutviklingen i 2027. Vindskulpturen *Panta Rhei* av Reinhart Haverkamp vil reetableres ved ADO Arena, samtidig som en ny sokkel for temporær kunst, finansiert av Det nyttige selskab, legger til rette for et levende og skiftende kunsttilbud i området. Rådet arbeider også for å finansiere og plassere Martin Borcherts *Regnhytten* i en ny kontekst ved bystranden. Samlet vil dette styrke kunsten som en synlig og integrert del av byrommet.

Bærekraftig drift

Byrådet styrker kulturbudsjettet gjennom målrettede satsinger som både ivaretar Bergens kulturarv og legger grunnlag for framtidig verdiskaping og samfunnsutvikling. I en tid der demokratiet og det offentlige ordskiftet utfordres, er satsingen på kvalitetssikret innholdsproduksjon, medier og audiovisuelle uttrykk et viktig grep for å befeste Bergen som en fremoverlent kultur-, film- og medieby. Den audiovisuelle bransjen i Bergen konkurrerer allerede i verdensklasse, både innen innholdsproduksjon og teknologiske løsninger, men står samtidig i en krevende situasjon med lavt produksjonsvolum. Økte bevilgninger bidrar til å sikre kontinuitet i kompetanse, arbeidsplasser og videre utvikling av en bransje som er viktig for byens kulturelle og økonomiske vekst.

Samtidig videreføres satsingen på kystkultur gjennom styrkede rammer for sentrale aktører som Bergen Kommunale Kystkultursenter og Bergen Nasjonale Veteranskiphavn, slik at de kan fylle sine samfunnsoppdrag. Byrådet løfter også Statsraad Lehmkuhl i tråd med forventninger fra statlige og fylkeskommunale myndigheter, etter nok et betydningsfullt verdenstokt. Samlet viser dette en offensiv kultursatsing som styrker Bergens posisjon som kulturby, ivaretar viktige kulturtradisjoner og investerer i fremtidens kulturuttrykk.

Mottakere av tilskudd på egen linje i bybudsjettet rapporterer på tilskuddet blant annet gjennom innsendelse av årsregnskap. Ulik organisasjonsform og størrelse på virksomhetene medfører at noen mottakere ikke leverer balanseposter som del av regnskapsrapporteringen. Dette vanskeliggjør byrådets mulighet til å følge opp aktørenes økonomiske situasjon over tid, da hver rapportering kun viser et øyeblikksbilde og ikke den økonomiske helheten det gjeldende året er en del av. Byrådet foreslår fra og med budsjettåret 2027 å innføre et krav om balanseposter i regnskapsrapporteringen knyttet til tilskudd på egen linje også fra aktører som ikke er regnskapspliktige etter regnskapsloven.

Alle endringer i tilskudd fremkommer i tilskuddslisten i budsjettet.

En by for alle, med levende bydeler

En tredjedel av barn og unge deltar i minst én fast organisert kulturaktivitet (Bergen kommunes barnefamiliepanel). Byrådet ønsker at flere barn og unge skal få mulighet til å delta i kulturlivet. Særlig viktig er det å utvikle nye metoder og samarbeidsformer som når familier med svake aktivitetstradisjoner og lav deltakelse i organiserte fritidstilbud.

I årene som kommer vil byrådet arbeide for at innbyggerne skal ha tilgang til gode kulturtilbud i sine nærmiljø, uavhengig av hvilken bydel de bor i. Kortreiste kulturtilbud er spesielt viktige for eldre og personer med funksjonsnedsettelser. Selv om alle bydeler har kulturtilbud, varierer både omfanget av tilbudene og innbyggernes kjennskap til dem. Byrådet vil derfor arbeide for en jevnere fordeling av kulturtilbud og bedre informasjon om aktivitetene som finnes.

Frivillige organisasjoner er viktige for levende lokalsamfunn. Bergen kommune vil derfor øke tilgangen til kommunale lokaler for frivilligheten. Gjennom løsningen Aktiv kommune gjør Etat for bibliotek og kultur kulturlokaler tilgjengelige for nettbasert booking. Byrådet utreder nå hvordan også skolene i større grad kan åpnes for kultur- og frivillighetsaktivitet. Ambisjonen er at ledige lokaler ved kommunale skoler etter hvert skal kunne bookes gjennom Aktiv kommune på samme måte som andre kommunale kulturarenaer.

Biblioteket på Landås flyttes ved årsskiftet 26/27 til Bergen inkluderingssenter, da lokalene på Landåstorget mangler universell utforming og er i dårlig stand. Biblab videreføres på Sletten, og byrådet vil vurdere etablering av en fullverdig biblioteksfilial på Sletten i forbindelse med rehabiliteringen av Slettebakken skole.

Byrådet startet i 2026 arbeidet med et nytt bydelsbibliotek i Arna, med planlagt åpning i Indre Arna i 2027. Bydelsbibliotekene er viktige møteplasser for kunnskap, kultur og fellesskap, og etableringen vil styrke kulturtilbudet og den lokale tilhørigheten i bydelen.

Det er også arbeidet videre med å utvikle Arna prestegard til et lokalt kulturhus. I 2026 ble det ferdigstilt en mulighetsstudie som vurderte ulike løsninger og de økonomiske konsekvensene av disse. Byrådet vil i 2027 videreføre arbeidet med å realisere Arna prestegard som en attraktiv arena for

kultur, frivillighet og lokale fellesskap. Kulturhuset sentrum i Ytre Arna får engangsmidler til rehabilitering, i tillegg til at det får en økning i driftstilskuddet. Pengene skal bidra til et aktivt og levende kulturliv i bydelen.

Gjennom et samarbeid mellom områdesatsingen på Slettebakken og kultur- og idrettsområdet har byrådet vurdert hvordan Bergenshallen kan utnyttes bedre. Deler av lokalene i andre etasje er i dag lite brukt og har et betydelig potensial for ny aktivitet. Slettebakken har behov for flere arenaer for frivillighet, kultur- og idrettsaktiviteter og lokale møteplasser. Byrådet vil derfor vurdere hvordan Bergenshallen kan utvikles til å dekke disse behovene og bidra til et mer aktivt nærmiljø.

Deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter skaper fellesskap, mestring og tilhørighet, og bidrar til bedre folkehelse gjennom hele livsløpet.

I 2027 vil byrådet legge frem en ny plan for amatørkulturen som samler og erstatter ti tidligere planer. Målet er å sikre et mangfoldig kulturtilbud og gode muligheter for deltakelse, uavhengig av bosted, alder, økonomi og funksjonsevne. Byrådet arbeider også for at kommunens lokaler og arealer skal utnyttes bedre og gjøres mer tilgjengelige for organisasjonslivet og den frivillige amatørkulturen.

Deltakelse i organiserte fritids- og kulturaktiviteter fremmer læring, mestring, trivsel og sosial tilhørighet. Det styrker selvfølelse og livskvalitet, samtidig som det bidrar til bedre folkehelse. Slike aktiviteter har også en viktig sosialt utjevnende funksjon og er betydningsfulle for innbyggere i alle aldre. Byrådet vil derfor videreføre arbeidet med å legge til rette for økt deltakelse, særlig for sårbare grupper og personer som møter barrierer for å delta i kulturlivet.

Byrådet vil også styrke innsatsen for eldre. Kulturell deltakelse bidrar til fellesskap, nye vennskap, livsglede og økt mestring. For å utvikle mer målrettede tiltak vil byrådet gjennomføre faste spørreundersøkelser som gir bedre kunnskap om eldres aktivitetsnivå og behov i bydelene.

Kulturskolen

Kulturskolen tilbyr aktiviteter og opplæring av høy kvalitet innenfor kunst- og kulturfag og har et mangesidig kunst- og kulturoppdrag. Når man deltar i kulturelle fellesskap, bygges trygghet og forståelse av hva det vil si å være menneske – alene og sammen med andre. Dette er grunnleggende for livsmestring og dannelse.

Kulturskolen er tydelig til stede i det lokale kunst- og kulturlivet. Den tilbyr barn og unge meningsfulle aktiviteter og støtte og retning på veien mot det profesjonelle kunst- og kulturfeltet. Kulturskolens tilbud skal være relevante og inkluderende, uavhengig av hvilken bakgrunn og hvilke forutsetninger elevene har.

Frivilligsentraler

Budsjettrammen til frivilligsentraler er uendret. Driftsstøtten til frivilligsentraler som mottok tilskudd i 2026 videreføres.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	4,6 %	4,5 %	5,1 %	5,1 %	6,4 %	
Netto driftsutgifter til idrett (f380+f381) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	1,8 %	1,7 %	1,4 %	2,4 %	2,3 %	
Dekningsgrad						
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	7,5 %	7,5 %	9,9 %	16,9 %	13,6 %	
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	2,6	2,6	2,7	3,0	3,0	2,7
Kvalitet						
Besøk i folkebibliotek per innbygger	3,8	3,9	8,1	5,1	9,4	
Frivillige lag og foreninger, andre kulturaktiviteter Frivillige lag og foreninger som mottar kommunalt tilskudd (antall)	218	201	628	256	69	1 251
Andre nøkkeltall						
Ressursbruk Kultur	106,18	107,56	137,26	108,63	152,86	

Aktivitetsnøkkeltall

Kulturskolen

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall barn med tilbud fra kulturskolen gjennom dirigentordning	1 648	1 576	1 706	1 700
Antall brukere som mottar musikkterapitjenester fra kulturskolen	0	165	165	165
Antall med breddeprogram fra kulturskolen (inkl. gjennom grunnskole-samarbeid)	900	900	180	250
Antall ordinære elevplasser kulturskole	3 498	3 426	3 431	3 500

kunst og kulturutvikling

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall besøk Det hanseatiske museum	0	0	0	0
Antall besøk på bydekkende kunst og kunnskapsinstitusjoner på egen linje med kommunalt tilskudd.	1 994 545	2 107 060	2 101 997	2 200 000
Antall besøk statlig finansierte institusjoner (BFO, DNS og Universitetsmuseet)	288 934	296 389	0	320 000
Antall besøkende på det nye Sentralbadet Scenekunsthus	0	0	0	0
Antall elever som mottar tilbud i regi av Den kulturelle skolesekken	56 848	75 714	75 007	90 000
Antall elever som mottar tilbud innen kritikk i Den Kulturelle Skolesekken	250	250	200	220

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall frivillige organisasjoner i Bergen i frivillighetsregisteret	2 906	3 000	3 100	3 250
Antall lønnede årsverk hos kunst- og kulturaktører med tilskudd på egen linje	858	946	900	900
Antall personer som mottar tilbud i regi av Den kulturelle spaserstokken	4 500	11 410	12 060	10 000
Antall publikum på arrangementer med tilskudd fra tilskuddsordning til profesjonelle arrangementer	28 078	26 390	41 435	45 000
Antall søknader til kommunale tilskuddsordninger	2 514	2 190	1 815	2 000
Antall tilskudd gitt fra Bergen kommunes vedtatte tilskuddsordninger	1 325	1 015	901	900
Dekningsgrad for søknader til åpne prosjektmidler på amatørkulturfeltet	33,0 %	30,0 %	36,5 %	30,0 %
Dekningsgrad for søknader til åpne tilskuddsposter fra profesjonelle aktører.	19,0 %	19,0 %	31,0 %	17,0 %
Dekningsgrad for tilskuddsøknader fra alle aktører til egen linje.	79,0 %	80,0 %	75,0 %	79,0 %
Driftsstilskudd fra departement til bergenske museer på egen linje i bybudsjettet	107 525 000	110 000 000	114 000 000	117 000 000
Driftstilskudd fra departement og kulturråd til kunst- og kulturorganisasjoner (unntatt museer) på egen linje i bybudsjettet	267 831 516	325 434 111	0	290 000 000
Driftstilskudd fra fylkeskommune til bergenske museer på egen linje i bybudsjettet	37 089 854	46 495 105	0	40 000 000
Medlemmer barne- og ungdomsorganisasjoner med tilskudd, inkl. kor, korps og orkester	22 741	20 332	21 500	21 500
Midler fra staten og fylkeskommunen som forvaltes av Bergen kommune til kulturformål	22 190 351	16 177 078	0	19 000 000
Tilskudd fra fylkeskommune til kunst- og kulturorganisasjoner (unntatt museer) på egen linje i bybudsjettet	0	81 000 000	83 000 000	86 000 000

lokalt kulturarbeid

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall arrangement i kommunale kulturbygg	979	2 085	2 878	2 800
Antall arrangement til barnehager med profesjonelle utøvere i regi av Barnas kulturhus.	0	129	119	125
Antall arrangement til barnehager med profesjonelle utøvere i regi av Den kulturelle bæremeisen.	0	169	98	42
Antall barn som mottar tilbud i regi av Den kulturelle bæremeisen	5 543	6 770	3 582	4 000
Antall besøk i Kulturhuset Dankert Krohn	26 620	45 000	33 427	55 000
Antall besøk kommunale kulturhus	595 537	615 778	627 137	620 000
Antall besøk på tilrettelagte aktiviteter for mennesker med funksjonsnedsettelser	3 434	7 749	3 460	3 470
Antall besøk åpne møteplasser barn	8 524	7 664	8 593	8 600
Antall besøk åpne møteplasser ungdom	25 819	24 427	12 335	10 700
Antall bruk av faste aktiviteter på Aktivitetskortet	0	1 124	1 485	2 000
Antall bruk av opplevelser på Aktivitetskortet	0	53 538	61 749	60 000
Antall lag/org. som benytter kommunale kulturbygg	253	151	634	600
Antall nærmiljøbygg i ungdomsskolekretser	0	25	25	25

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall utdelte aktivitetskort	8 471	6 562	7 146	7 000
Antall utgaver av Infoposten med informasjon til personer med utviklingshemming om fritidstilbud i frivillig, private og kommunal regi.	0	0	4	4
Deltagere/besøk Kunst kultur psykisk helse	2 406	1 254	991	1 000

Bibliotek

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall deltagere på arrangementer bibliotek	69 380	75 000	68 922	67 000
Total besøk Bergen Offentlige Bibliotek	1 015 421	1 113 855	1 130 126	1 200 000
Totalt utlån fysiske medier bibliotek	762 653	775 034	789 582	750 000
Utlån barn og unge bibliotek	423 626	465 154	460 095	450 000
Antall arrangementer i biblioteket	3 215	3 534	2 936	3 000
Antall bibliotek med tilgang utenom vanlig åpningstid	3	3	3	3
Antall deltagere på opplæring, kurs og verksteder bibliotek	17 279	18 658	15 099	17 000
Antall klassebesøk på bibliotekene	669	400	394	400

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Flere medlemmer, deltagere og publikummere	Antall besøk på kunst og kulturinstitusjoner i Bergen	2 101 997	2 200 000	2 375 000	2 700 000
		Antall besøkende bibliotek	1 130 126	1 200 000	1 200 000	1 300 000
		Antall medlemmer i barne og ungdomsorganisasjoner som mottar driftstilskudd	22 353	21 500	22 000	23 000
		Antall publikummere på arrangement med tilskudd fra ordningen for profesjonelle	41 435	45 000	50 000	55 000
	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall kulturdager, mønstringer og strøksmarkeringer med frivillige som ressurs		12	12	12
Bergen for fremtiden	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester	Lik andel av elevene i en bydel i kulturskolen		45,0 %	50,0 %	60,0 %
	Gode anlegg og bygg for aktivitet	Antall av ungdomskolekretser med med kommunale lokaler tilgjengelig gjennom aktiv kommune (Nytt tiltak)		22	24	26

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
		Antall besøk i kommunale kulturbygg	627 137	570 000	570 000	570 000
		Antall ulike frivillige organisasjoner i kommunale kulturbygg	634	600	600	600
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,3 %			
		Sykefraværsprosent				
	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid	Antall barnehagebesøk på bibliotekene	164	150	150	150
		Antall besøk åpne ferietilbud i skoleferie	6 614	7 320	7 320	7 320
		Antall deltagere i kulturskolens breddeprogram	180	250	300	400
		Antall kunstmøter gitt til skoleelever i regi Den kulturelle skolesekken	75 007	90 000	90 000	90 000
Bergen med særpreg						

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**650 419**	**650 419**	**650 419**	**650 419**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**22 751**	**22 751**	**22 751**	**22 751**
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler		**-5 000**	**-5 000**	**-5 000**	**-5 000**
Sum Tekniske justeringer		**1 355**	**1 155**	**955**	**855**
Sum Utgående engangstiltak		**-7 741**	**-10 366**	**-22 166**	**-22 166**
Prisjustering og diverse endringer		**11 364**	**8 539**	**-3 461**	**-3 561**
Konsekvensjustert ramme		**661 783**	**658 958**	**646 958**	**646 858**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Etablering av Kulturkvartalet - Justering estimat tilskudd til husleie	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**-1 000**	**-1 000**	**-1 000**	**-1 000**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	9 703	9 703	9 703	9 703
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**9 703**	**9 703**	**9 703**	**9 703**
Nye tiltak					
BNKI - tilskuddlisten	Innstilling1	7 472	3 472	3 472	3 472
Det Hanseatiske Museum - driftskonsekvens åpning	Innstilling1	300	300	300	300
EBE - økte leieinntekter	Innstilling1	-12 259	-12 259	-12 259	-12 259
Etablering av Kulturkvartalet - Estimat tilskudd til husleie	Innstilling1	2 300	6 000	6 000	6 000
Økt husleie - Carte Blanche og BIT Teatergarasjen	Innstilling1	600	600	600	600
Sum Nye tiltak		**-1 586**	**-1 886**	**-1 886**	**-1 886**
Nye engangstiltak					
Landås bibliotek - flytting til Bergen inkluderingssenter	Innstilling1	1 335	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		**1 335**	**0**	**0**	**0**
Effektivisering					
Landås bibliotek - flytting til Bergen inkluderingssenter	Innstilling1	-786	-786	-786	-786
Sum Effektivisering		**-786**	**-786**	**-786**	**-786**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**7 666**	**6 031**	**6 031**	**6 031**
Ramme 2027-2030		**669 449**	**664 989**	**652 989**	**652 889**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Etablering av Kulturkvartalet - Justering estimat tilskudd til husleie

Videreføring av tiltak fra handlings- og økonomiplan 2026-2029.Det ble i 2024 budsjettet lagt inn en engangsbevilgning på kr. 8,5 mill. knyttet til «Etablering av kulturkvartalet – engangstilskudd husleie». I den inngåtte fremleieavtalen med Stiftelsen USF Verftet, tiltrådt som en del av bystyresaken fra juni 2023 (248/23), har stiftelsen en rett til å tre ut av fremleieavtalen dersom den medfører at stiftelsen ikke er i stand til å drive sin virksomhet i tråd med sine vedtekter. Det ble i handlings- og økonomiplan 2025-2028 vedtatt et tilskuddsbeløp på kr. 9,4 mill. for årene 2025 og 2026. Økt tilskudd i 2027 er knyttet til planlagt oppgradering av Dikkedokken.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

BNKI - tilskuddlisten

Byrådet foreslår i budsjettet for 2027 engangstilskudd på 14 mill. kroner. Det foreslås å yte tilskudd til rehabilitering av Kulturhuset Sentrum, vedlikehold av Statsraad Lehmkuhl, 17. mai-feiring, rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen, og PUMA banen i Åsane. Byrådet foreslår videre å omdisponere midler til fordel for økte tilskudd på egen linje innenfor Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Tilskuddene finansieres ved budsjettreduksjoner knyttet til bemanning, tjenestekjøp og konsulenttjenester. Tilskuddsøkningene fremkommer på tilskuddslisten i budsjettdokumentet.

Det Hanseatiske Museum - driftskonsekvens åpning

Helårsvirkning av tiltak fra handlings- og økonomiplan 2026-2029. Økt tilskudd til Museum Vest knyttet til åpningen av Det Hanseatiske museum i 2027.

EBE - økte leieinntekter

Sentralbadet scenekunsthus og Hanseatisk musem tas i bruk og husleieinntektene vil faktureres med helårseffekt fra 2027.

Etablering av Kulturkvartalet - Estimat tilskudd til husleie

Videreføring av tiltak fra handlings- og økonomiplan 2026-2029.Det ble i 2024 budsjettet lagt inn en engangsbevilgning på kr. 8,5 mill. knyttet til «Etablering av kulturkvartalet – engangstilskudd husleie». I den inngåtte fremleieavtalen med Stiftelsen USF Verftet, tiltrådt som en del av bystyresaken fra juni 2023 (248/23), har stiftelsen en rett til å tre ut av fremleieavtalen dersom den medfører at stiftelsen ikke er i stand til å drive sin virksomhet i tråd med sine vedtekter. Det ble i handlings- og økonomiplan 2025-2028 vedtatt et tilskuddsbeløp på kr. 9,4 mill. for årene 2025 og 2026. Økt tilskudd i 2027 er knyttet til planlagt oppgradering av Dikkedokken.

Økt husleie - Carte Blanche og BIT Teatergarasjen

Videreføring av tiltak fra handlings- og økonomiplan 2026-2029.

Carte Blanche og Stiftelsen Bergen Internasjonale Teater sine husleiekostnader vil øke når Sentralbadet Scenekunsthus tas i bruk.

Tilskuddet til Carte Blanche og Stiftelsen Bergen Internasjonale Teater ble økt med totalt 0,6 mill. kroner i 2026, og økes tilsvarende 2027 (helårsvirkning).

Nye engangstiltak

Landås bibliotek - flytting til Bergen inkluderingssenter

Landås bibliotek flytter i begynnelsen av 2027 til Bergen inkluderingssenter. Engangskostnader til avvikling, flytting og etablering vil påløpe i 2027, men varige driftskostnader reduseres blant annet knyttet til at husleiekostnad avvikles.

Effektivisering

Landås bibliotek - flytting til Bergen inkluderingssenter

Landås bibliotek flytter i begynnelsen av 2027 til Bergen inkluderingssenter. Engangskostnader til avvikling, flytting og etablering vil påløpe i 2027, men varige driftskostnader reduseres blant annet knyttet til at husleiekostnad avvikles.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Arna prestegard	2027	0	IA	7,1	0,0	7,1	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1
Bergen kulturskole - prosjektutvikling	2027	0	IA	5,0	0,0	5,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Bergen offentlige bibliotek - utbedring av tak	2027	0	IA	21,0	0,0	21,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2026	BY 264/18	337,9	547,5	0,0	547,5	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Det Hanseatiske museum - utstilling	2027	BY 5/25	80,3	80,3	0,0	80,3	10,0	20,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,5
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	20,0
Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	2026	BY 312/23	93,5	93,5	0,0	93,5	7,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,2
Investeringsfond for kreative næringer	2029	0	IA	10,0	0,0	10,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0
KODE 3 Rasmus Meyers samling - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	52,7	47,3	29,3	0,0	0,0	8,5	13,7	9,2	2,3	162,9
Kunstinnkjøp	Løpende						0,5	0,5	0,5	0,5	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	8,6
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						1,3	0,5	0,5	0,5	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	9,4
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2030		IA	157,8	0,0	157,8	0,0	0,7	50,2	76,6	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	141,9
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2033		IA	6,8	0,0	6,8	0,0	0,0	0,0	0,2	1,0	1,6	3,2	0,0	0,0	0,0	6,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
Oppgradering av administrative bygg	Løpende						0,0	15,6	26,1	20,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	62,5
Sentral korreksjon	Løpende						-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-80,0
Sentralbadet scenekunsthus	2026	BY 20/21	730,6	830,0	-190,3	639,6	52,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	52,3

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2027-36
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			1 242,3	1 762,0	-190,3	1 571,7	91,9	87,6	119,7	120,0	29,5	15,8	25,9	27,8	23,3	16,4	557,9

13-Idrett

Om tjenesteområdet

Idrett styrker sivilsamfunn, bedrer folkehelsen og skaper aktive og inkluderende lokalsamfunn. Innen idretten møtes folk på tvers av alder og sosiale grupper, noe som bygger samfunn og motvirker ensomhet.

Tjenesteområdet omfatter aktivitetsutvikling innen idrett, frivillighet, og utbygging, drift og bruk av idrettsanlegg. Gjennom gratis bruk av kommunale idrettsanlegg, arrangementsutvikling, relevante tilskuddsordninger og omfattende samarbeidstiltak legges det til rette for egenorganisert fysisk aktivitet, og bredde- og toppidrett i Bergen.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Idrettsanlegg	43 641	57 372	52 170	60 501	60 251	60 251	60 251
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	46 595	64 616	86 546	45 186	47 204	47 612	47 612
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	13 805	14 156	14 156	14 518	14 518	14 518	14 518
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	1 530	1 203	1 203	1 234	1 234	1 234	1 234
Kommunale idrettsbygg- og anlegg	294 204	323 725	268 741	277 261	277 261	277 261	277 261
Sum	**399 776**	**461 073**	**422 817**	**398 700**	**400 468**	**400 876**	**400 876**

Utvikling og utfordringer

Et godt idrettsliv er forutsetningen for en by i vekst. Et variert idrettstilbud skaper muligheter for mange. At folk er aktive og sosiale er en forutsetning for at de skal trives og bo i Bergen. Byrådet har dette som grunnlag for idrettspolitikken.

Idretten er en folkebevegelse. Byrådet er derfor opptatt av å legge til rette for en bredde i tilbudet som inkluderer både barn, ungdom, voksne og seniorer. Det er de frivillige som er bærebjelken i idretten. For byrådet er det en viktig oppgave at kommunen bidrar positivt til at de tusenvis av frivillige skal ha gode vilkår. Bergen kommunes viktigste bidrag er idrettsanlegg med gratis bruk for den organiserte idretten.

Planperioden for gjeldene idrettsplan er i ferd med å løpe ut. Det er startet arbeid med ny idrettsplan og den er planlagt ferdig til sommeren 2027. Ny plan vil være basert på den nye planstrukturen til kommunen og ta i utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel.

Idrettens effekter

Effekten av investering i idrettsbyen er mange: Fysisk aktivitet styrker kropp og helse, forebygger sykdom, og kan redusere stress, angst og depresjon. Idrett skaper fellesskap; å være en del av et lag kan styrke båndene mellom mennesker. Idrett utvikler ferdigheter som samarbeid, disiplin, ledelse, tålmodighet og selvkontroll. Gjennom idrett kan man oppleve mestring og fremgang, noe som kan

øke selvfølelsen og selvtilliten. Idrett er en aktivitet som kan utøves i mange ulike former gjennom hele livet, og gir muligheter for et aktivt og sosialt liv på tvers av generasjoner. Idrett kan fremme inkludering. Idrett er også en viktig del av byens stolthet og identitet.

Idrettsklubbene i Bergen hadde over 103 000 medlemmer i 2025, og mange er også frivillige. Det er en ambisjon at kommunen kan bidra til videre vekst.

En god oppvekst

85 prosent av alle barn og unge i Bergen har minst en fast organisert fritidsaktivitet, og to tredjedeler av disse er innen idrett. Gratisprinsippet for kommunale idrettsanlegg er med på å holde utgifter til barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter på et nivå som gir flere barn og unge muligheter til å delta. Dette skal fortsette. For familier med lav betalingsevne, kan økte kostnader hindre barn og unge i å delta i organisert aktivitet. Bergen kommune vil gjennom tilskuddsordninger og god dialog med idretten, jobbe for å stimulere til deltakelse og holde kostnadene nede. Byrådet vil i budsjettet for 2027 øke tilskuddet til LIM med 1 mill. kroner for å bidra til å spre tiltaket til flere bydeler.

Eldre

Fysisk aktivitet er en nøkkel til et godt liv for eldre. Dette har også effekt på kommunens kostnader til pleie. Vi vet i dag lite om bergenske eldre sin aktivitet på bydelsnivå, og lite om hva de savner for å komme i gang. Byrådet vil iverksette et eldrepanel - en gjentagende spørreundersøkelse som vil gi grunnlag for målrettede tiltak. På grunnlag av den nye kunnskapen vil byrådet styrke deltagelsen blant eldre.

Arrangementsbyen

I tråd med de overordnede målene i samfunnsplanen, skal Bergen utvikles som en attraktiv og fremtidsrettet arrangementsby som utvikler lokale, og tiltrekker seg regionale, nasjonale og internasjonale idretts- og friluftsarrangementer. Store nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer gir inspirasjon og rekruttering, styrker frivillighet, kompetanse og organisasjonsutvikling, og bidrar til stolthet og fellesskap. Samtidig profilerer de Bergen internasjonalt, gir viktige ringvirkninger for reiseliv og næringsliv, og legger grunnlag for nye anlegg og infrastruktur som kommer innbyggerne til gode. For å lykkes kreves langsiktig samarbeid mellom kommunen, fylket, idretten og næringslivet, ettersom konkurransen om attraktive arrangementer er stor.

Anleggsutvikling og arealutfordringer

Byrådet har funnet rom for økning i faste tilskudd til klubbeide anlegg. Byrådet arbeider for å sikre nok areal og fremtidige muligheter for utvikling av større og mindre idrettsanlegg. Byrådet foreslår også et engangstilskudd til Sædalen IL til dekning av rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen.

EU kom den 26. april 2023 med en innstilling om et forbud mot salg av gummigranulat med en overgangsperiode på åtte år. Bergen kommune arbeider med å fase ut bruk av gummigranulat av oppmalte bildekk i kunstgressbaner.

Byrådets budsjettforslag inneholder stramme økonomiske prioriteringer i både drifts- og investeringsbudsjettet. Det er vedtatt å utsette riving av Bjørnarhallen og bygging av ny idrettshall i påvente av at alternative muligheter for erstatningshall utredes. Det er inngått samarbeid med Arna Bjørnar fotball om reguleringsplan for liten fotballhall på Garnes. Hallen kan benyttes som erstatningshall for Bjørnarhallen i byggeperioden for ny idrettshall på Garnes. Det arbeides for at en reguleringsplan skal kunne gjennomføres så raskt som mulig.

Utlånsordningen BUA

Etat for idrett har gratis utlån av idrettsutstyr til barnehager, skoler, idrettslag, frivillige organisasjoner og privatpersoner. Bruken av BUA forventes å øke i økonomiplanperioden. Høsten 2026 åpnes en ny BUA i Arna helseheim som ligger tett på Arna idrettspark.

Folkehelse

Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter styrker trivsel, selvfølelse og kognitive evner, og styrker folkehelsen. Deltakelse har også en utjevnende effekt, og er særlig viktig for barn og unge og for eldre. Deltagere og medlemmer møtes på tvers av aldersgrupper og sosiale grupper. Dette motvirker ensomhet og bygger folkehelse.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Kommunale idrettsbygg Areal per bruker (m2)	0,4	0,3	0,4	0,5	0,7	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Driftstilskudd til idrettslag *)	66 930	68 082	156 691	47 542	0	235 633
Andre nøkkeltall						
Netto driftsutgifter (381) Kommunale idrettsbygg *)	288 789	294 674	754 821	185 371	187 076	1 475 789
Kommunekasse						
Netto driftsutgifter (380) Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (Kommunekasse) *)	127 286	108 371	158 633	187 602	85 076	573 642

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Aktivitetsnøkkeltall

idrett

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall barn og unge medlemmer i den organiserte idretten (NIF i alderen 0 til 19 år)	0	53 533	52 213	55 000

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall medlemmer i organisert idrett	0	102 000	103 363	104 000
Antall voksne medlemer i den organiserte idretten (NIF)	0	48 652	51 153	49 000
Andel av brukstid i kommunale idretts- og svømmehallene disponert av skole	0,0 %	38,0 %	38,0 %	38,0 %
Andel av brukstid i kommunale idretts- og svømmehaller disponert av idrettslag	0,0 %	54,0 %	54,0 %	54,0 %
Antall behandlede søknader om tippemidler til idrett i Bergen	0	94	92	80
Antall deltakere på skiopplæring/vinteraktivitetsdager på Kvamskogen	0	1 600	1 600	1 600
Antall ferdigstilte kommunale anlegg	0	0	12	10
Antall idrettsanlegg som Etat for idrett drifter (fotballbaner, innendørshaller, svømmehaller, skøytebaner, nærmiljøanlegg etc.)	0	220	228	230
Antall kilometer med skiløyper som prepareres (i regi av kommunen)	0	25	25	25
Antall plansaker, og bygge- eller opprustningsprosjekter i arbeid innen idrett.	0	0	44	40
Antall skoletimer som Etat for idrett tilrettelegger i de kommunale idretts- og svømmehallene	0	39 480	39 400	40 000
Antall tildelte timer til bruk for den organiserte idretten	0	173 600	173 600	177 000
ADO arena - deltakere skoleelever	36 978	39 347	39 556	38 000
ADO arena - betalende gjester	227 217	292 198	251 066	255 000
ADO arena - deltakere idrett	82 246	88 381	89 907	90 000
ADO arena - deltakere totalt	346 450	420 927	380 529	383 000
Antall barn og unge på aktivitetstilbud i regi Bergen kommune eller i samarbeid mellom kommune og idrettslag/ frivillighet	0	2 400	2 500	2 500
Nordnes sjøbad betalende gjester	0	71 503	76 356	60 000
Ortun, Slåtthaug, Stemmemyren, Åstveit svømmehaller - - betalende gjester	0	30 987	26 000	26 500
Ortun, Slåtthaug, Stemmemyren, Åstveit svømmehaller - - deltakere idrett	0	86 000	88 000	90 000
Ortun, Slåtthaug, Stemmemyren, Åstveit svømmehaller - deltakere skoleelever	0	36 000	37 000	38 000

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel barn i fjerde klasse som oppfyller krav til svømmekompetanse innen Svøm Bergen	0,0 %	77,0 %	79,0 %	80,0 %
Antall søknader om tippemidler som ble tildelt midler	0	35	30	25

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Aktive eldre, eldre som ressurs	Antall idrettstilbud særskilt for eldre i kommunal regi eller	24	26	26	28

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
		med kommunal støtte				
	Flere medlemmer, deltagere og publikummere	Antall deltagere i FYSAK hus målt i besøkstimer	430 000	430 000	460 000	500 000
		Antall medlemmer i den organiserte idretten (NIF)	103 366	104 000	105 000	107 000
	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall vertskapsrolleavtaler med idrettsklubbene	29	31	32	34
Bergen for fremtiden	Gode anlegg og bygg for aktivitet	Antall klubbeide idrettsanlegg som får kommunal støtte.	45	46	46	47
		Antall kommunale anlegg i Bergen for fysisk aktivitet.	228	228	230	235
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,1 %			
		Sykefraværsprosent				
	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid	Antall barn som får støtte til deltagelse i aktivitet, som kontigentstøtte, gratisplasser mm.	450	600	700	1 000
	Løsninger for klima og miljø	Andel av 90 kunstgressbaner uten plastholdig fast fyllmaterialle i prosent	17,0 %	20,0 %	22,0 %	25,0 %
		Antall unike brukere av BUA utlånsentraler	3 645	5 500	5 700	7 000
Bergen med særpreg						

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommunes idrettspolitikk skal være verdibasert og fremtidsrettet for en by i vekst, der deltakelse i idrett skal være en arena for inkludering, vekst og utvikling, hvor barn og unge skal ha de beste muligheter til å drive variert aktivitetstilbud, fysisk aktivitet, lek, rekreasjon og friluftsliv i sitt nærmiljø. Alle barn og unge skal kunne inkluderes i fritidsaktiviteter uavhengig av egen eller foreldrenes økonomi.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett har flere ulike tilskuddsordninger på idrettsfeltet. Tilskuddsordningene og kriteriene bygger på Bergen kommunes politikk og skal bidra til at kommunen når sine mål. Ordningene søkes elektronisk via Bergen kommunes tilskuddsportal.

Virkemidler for å nå målene for dette tjenesteområdet er blant annet beskrevet i:

- Idrettsplan 2023 -2027– rullering av anleggsdel
- Prinsipielle avklaringer rundt utbygging av klubbeide idrettsanlegg
- Fremtidig bassengstruktur. Rehabilitering av basseng. Nye basseng og endringer i bruks- og driftskonseptet
- Bruk av ADO arena som avlastningsbasseng ved rehabilitering av kommunale basseng
- Rapport på tiltak i handlingsplan for bruk og drift av kunstgressbaner
- Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet
- Skolebruksplan for Bergen 2021-2030

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**461 073**	**461 073**	**461 073**	**461 073**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**19 691**	**19 691**	**19 691**	**19 691**
Sum Tekniske justeringer		**-63 248**	**-63 248**	**-63 248**	**-63 248**
Sum Utgående engangstiltak		**-21 750**	**-22 150**	**-22 150**	**-22 150**
Prisjustering og diverse endringer		**-65 307**	**-65 707**	**-65 707**	**-65 707**
Konsekvensjustert ramme		**395 766**	**395 366**	**395 366**	**395 366**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Likviditetsramme for usikkerhet - Bjarg	Innstilling1	-12 400	0	0	0
Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena - rentekostnader kortsiktige lån	Innstilling1	-204	-666	-258	-258
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**-12 604**	**-666**	**-258**	**-258**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	1 059	1 059	1 059	1 059

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**1 059**	**1 059**	**1 059**	**1 059**
Nye tiltak					
BNKI - tilskuddlisten	Innstilling1	10 578	658	658	658
Fysak Loddefjord	Innstilling1	6 000	6 000	6 000	6 000
Støtte til private / klubbeide anlegg	Innstilling1	1 742	1 742	1 742	1 742
Sum Nye tiltak		**18 320**	**8 400**	**8 400**	**8 400**
Effektivisering					
Avvikle manuell billettering isflater og bydelsbasseng	Innstilling1	-250	-500	-500	-500
Sum Effektivisering		**-250**	**-500**	**-500**	**-500**
Kutt					
BNKI - tilskuddlisten	Innstilling1	-3 590	-3 190	-3 190	-3 190
Sum Kutt		**-3 590**	**-3 190**	**-3 190**	**-3 190**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**2 934**	**5 102**	**5 510**	**5 510**
Ramme 2027-2030		**398 700**	**400 468**	**400 876**	**400 876**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Likviditetsramme for usikkerhet - Bjarg

I revidert budsjett 2026 ble det vedtatt å etablere en likviditetsramme for 2026 på inntil 12.4 mill. kroner knyttet til Idrettslaget Bjarg og realisering av Bjarg Arena. Benyttet ramme skal tilbakebetales senest 28.12.2027.

Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena - rentekostnader kortsiktige lån

Økonomiplanvirkning av tiltak vedtatt av bystyret i revidert budsjett 2025; Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena - rentekostnader kortsiktige lån

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

BNKI - tilskuddlisten

Byrådet foreslår i budsjettet for 2027 engangstilskudd på 14 mill. kroner. Det foreslås å yte tilskudd til rehabilitering av Kulturhuset Sentrum, vedlikehold av Statsraad Lehmkuhl, 17. mai-feiring, rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen, og PUMA

banen i Åsane. Byrådet foreslår videre å omdisponere midler til fordel for økte tilskudd på egen linje innenfor Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Tilskuddene finansieres ved budsjettreduksjoner knyttet til bemanning, tjenestekjøp og konsulenttjenester. Tilskuddsøkningene fremkommer på tilskuddslisten i budsjettdokumentet.

Fysak Loddefjord

Helårsvirkning av tiltak i budsjett 2026 knyttet til etablering av et fysaktilbud på Vestkanten. Det forventes også gjennomført en rehabilitering av Kultursalen på Vannkanten.

Støtte til private / klubbeide anlegg

Videreføring av tiltak på 1,7 mill. kroner fra handlings- og økonomiplan 2026-2029 knyttet til tilskuddsordningen støtte til private / klubbeide anlegg.

Effektivisering

Avvikle manuell billettering isflater og bydelsbasseng

Forsøksordning på Garnes er hittil vellykket. Tilsvarende løsning forventes utprøvd på Åstveit. Det arbeides med å finne en løsning knyttet til brukere med klippekort. Inntil dette er på plass, vil det fortsatt være behov for delvis bemanning for å ivareta tilbudet med klippekort. Besparelser anslås til 0,25 mill. kroner i 2027, og økende til 0,5 mill. kroner i påfølgende år.

Kutt

BNKI - tilskuddlisten

Byrådet foreslår i budsjettet for 2027 engangstilskudd på 14 mill. kroner. Det foreslås å yte tilskudd til rehabilitering av Kulturhuset Sentrum, vedlikehold av Statsraad Lehmkuhl, 17. mai-feiring, rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen, og PUMA banen i Åsane. Byrådet foreslår videre å omdisponere midler til fordel for økte tilskudd på egen linje innenfor Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Tilskuddene finansieres ved budsjettreduksjoner knyttet til bemanning, tjenestekjøp og konsulenttjenester. Tilskuddsøkningene fremkommer på tilskuddslisten i budsjettdokumentet.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Bjørnarhallen - prosjektutvikling	2032		IA	36,3	0,0	36,3	0,0	0,0	0,0	4,0	7,4	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,5
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	20,0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	2027	BFKN 11/24	37,8	37,8	0,0	37,8	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Haukelandshallen - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Idrett - Mindre anleggsinvesteringer og utstyr	Løpende						19,7	19,7	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,9	188,0
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						28,1	5,8	94,8	82,3	79,2	124,7	227,4	229,8	127,3	65,7	1 065,1
Kunstgressprogram	Løpende						31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	31,8	317,8
Laksevåg turnhall, nybygg og prosjektutvikling	2028		IA	21,0	0,0	21,0	10,4	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,8
Landåshallen - Prosjektutvikling	2031		IA	6,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Mathopen aktivitetssal	2026	BY 136/24	78,0	68,5	-2,4	66,1	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2033		IA	45,1	0,0	45,1	0,0	0,0	0,0	0,7	6,3	14,4	18,1	0,0	0,0	0,0	39,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
Oppgradering av lysanlegg	Løpende						5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	56,0
Rollandshallen – rehabilitering	2028	0	IA	62,3	0,0	62,3	18,0	31,3	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	59,3
Sentral korreksjon	Løpende						-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-80,0
Slettebakken idrett - rekkefølgekrav	2034	0	IA	224,0	0,0	224,0	17,4	0,0	32,0	40,0	40,0	40,0	27,0	16,0	0,0	0,0	212,4
Slettebakken idrettsby fase 1A	2029		IA	69,0	0,0	69,0	31,1	25,9	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	64,0
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall	2029		IA	226,1	0,0	226,1	52,1	69,0	56,4	20,5	28,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	226,1

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**115,8**	**799,2**	**-2,4**	**796,8**	**213,8**	**187,5**	**250,1**	**195,3**	**235,0**	**250,1**	**340,4**	**313,7**	**195,3**	**134,0**	**2 315,2**

14-Næring

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tilrettelegging for utvikling av næringslivet i Bergen gjennom tilskudd til klynger, innovasjonsaktører, nettverksorganisasjoner, International School of Bergen m.fl.

Kommunens arbeid med One Ocean Havbyen Bergen og One Ocean Week, ansvar for Mathallen og Fisketorget og forvaltning etter serverings- og alkoholloven, inngår også i tjenesteområdet.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Bevillingsfunksjon/skjenkekontroll	-3 453	-2 370	-2 542	-2 581	-2 581	-2 581	-2 581
Næringsvirksomhet kommunal utleie lokaler	-16 493	-35 191	-3 765	3 616	1 926	1 926	1 926
Næringsvirksomh. komm. utleie festetomter og grunn	-21 175	-24 125	-23 272	-25 570	-25 570	-25 570	-25 570
Andre næringsformål	22 375	21 341	21 375	21 095	21 095	21 095	21 095
Sum	**-19 041**	**-40 344**	**-8 204**	**-3 440**	**-5 130**	**-5 130**	**-5 130**

Utvikling og utfordringer

Et godt næringsliv er forutsetningen for en by i vekst. Et variert arbeidsmarked skaper muligheter for mange. At folk har arbeid er også en forutsetning for at de skal trives og bo i Bergen. Byrådet har dette som grunnlag for næringspolitikken.

Bergen er en by rik på kompetanse og infrastruktur, er sentrum av et samferdselsnettverk, og er attraktiv for både arbeidstakere og bedrifter.

Bergen i en nasjonal ramme

Regjeringens perspektivmelding forventer færre barn og flere eldre i Norge fram til 2060. Det ventes økt kamp om arbeidskraft, og svakere produktivitetsvekst de neste 50 årene. Norges utgifter forventes å vokse mer enn inntektene. Bergen har i dag lav økonomisk veksttakt, som presses ytterligere av både overgang til mer klimavennlig produksjon, redusert olje- og gassnæring, og en mer usikker verden med tollkrig.

Bergen utgjør 52 prosent av sysselsettingen og 63 prosent av verdiskapingen i Vestland fylke. At byen lykkes er viktig for landsdelen. På samme måte er landsdelen viktig for Bergen. Samarbeidet med Vestland fylkeskommune og de andre kommunene på Vestlandet er viktig for byen.

Bergen må aktivt videreføre våre konkurransefortrinn, herunder verdensledende utdannings- og kompetansemiljøer knyttet til hav og andre næringer, sterk olje- og gassindustri og finanssektor, tilgang på kvalifisert arbeidskraft og komplette klynger innenfor eksportnæringene.

Bergen er i dag den nest største eksportkommunen i Norge målt i eksport utenom olje og gass, og er avhengig av tilgang på riktig kompetanse for å videreutvikle industri og næringsliv. Bergen må sikre tilgang til relevant arbeidskraft, fra eksisterende utdanningsinstitusjoner, andre landsdeler og utland. Å sikre at flere bosetter seg i Bergen etter endt studietid er viktig her. Norge og Bergen har også et voksende utenforskap der svak tilknytning til arbeidslivet er en sentral utfordring. Vi må få flere unge til å fullføre skolegang, gjennomføre videre utdanning og komme ut i arbeid.

Samferdsel

Bergen har utfordringer knyttet til samferdsel med region og utland. Utfordringene her knytter seg både til vei og bane, og til kollektivtransport, men også til ny havn, bane 2 på Flesland og til å binde sammen Vestlandet til et felles arbeidsmarked.

Innovasjon og entreprenørskap

Bergen kommune tilrettelegger for entreprenørskap gjennom ulike inkubatorer og andre startordninger. Arbeidet er styrket i 2026 med ytterligere midler til tidligfasefond. Dette er et preåkorn-finansieringsfond som skal investere i 25-30 oppstartselskaper. Bergen kommune er samarbeidspartner for Bergen bedrifts- og skoleutvikling (BBSO) og Ungt Entreprenørskap. Gjennom dette nasjonale programmet får elever i videregående skole etablere og drive elevbedrifter.

Grønn omstilling

Flere store næringer i Bergen er berørt av klimarisiko. Dette handler for eksempel om at næringsaktivitet utsettes for ekstremvær, utfasing av olje- og gassrelaterte aktiviteter og reduksjon av utslipp fra transport. Til sammen utgjør næringer som er utsatt for klimarisiko 13 prosent (om lag 21 000) av de sysselsatte i Bergen i 2022. Overgangen løses ved grønn omstilling og ved at Bergen griper nye muligheter.

One Ocean - Havbyen

Bergen er Norges havhovedstad med internasjonale marine og maritime nærings-, kunnskaps-, og forvaltningsmiljøer. Havbyen skal være Norges motor for å løse de globale utfordringer og muligheter som havet omfatter. I 2030 arbeider byrådet med å sikre vertskapet til FN-konferansen for nytt havtiår.

For å bygge på de næringene der regionen har spesielle forutsetninger for å skape vekst, tar byrådet en ledende rolle i arbeidet med å utvikle, koordinere og profilere Havbyen Bergen. Prosjektet er et samarbeid mellom Bergen kommune, Vestland fylkeskommune, Universitetet i Bergen og over 60 nærings-, kunnskaps- og forvaltningsmiljø i bergensregionen.

Bergen kommune har arrangementsansvaret for One Ocean Week. Arrangementet er et hovedvirkemiddel for å nå målene ved havbyprosjektet. One Ocean Week skal videreutvikle kompetanse, skape flere arbeidsplasser, øke verdiskapning og bærekraft, og løse miljøutfordringer i

havnæringene. Målet er økt rekruttering til havnæringene av talenter, entreprenører, bedrifter og kapital, og slik gjøre Bergen til havnæringenes internasjonale møtested.

Reiseliv

Statistikken viser at reiselivet har vært en næring i vekst internasjonalt, nasjonalt og regionalt de siste årene. Bergen deler de nasjonale utfordringene som kjennetegner bransjen: Lønnsomheten er lav, næringen har rekrutteringsutfordringer og innovasjonstakten er lav. Internasjonalt er det naturen som selger Norge. Vi har et stort potensialt som en kultur- og matby. Konkret arbeides det med lavere utslipp, god spredning av turister, høy tilfredshet blant innbyggere og besøkende, og høy verdiskaping spredt utover året.

Arrangørbyen Bergen

Det er vedtatt at Bergen skal søke om å bli europeisk kulturhovedstad i 2036. Bergen er jevnlig vertskap for konferanser, og store nasjonale og internasjonale idretts- og kulturarrangementer. Byrådet arbeider for at store arrangementer skal ha bred forankring og deltagelse i befolkningen, bidra til å synliggjøre Bergen internasjonalt, gi næringseffekt, og bidra til å styrke fagkompetansen i feltene som arrangementet er knyttet til.

Matkultur

Bergen er en UNESCO matkulturby – UNESCO Creative City of Gastronomy. Bergen kommune, sammen med samarbeidspartnere i by og region, arbeider med å videreutvikle matbyen Bergen. Prosjektet omfatter tiltak innen flere byrådsavdelinger, blant annet skoleprogram, næringsutvikling og kortreist landbruk.

Næringsavdelingen har ansvar for fisketorget og Mathallen, og vil legge frem ny strategi for arbeidet. Fisketorget skal videreutvikles som utstillingsvindu for matkultur til glede for bergensere og tilreisende. I 2027 tar byrådet sikte på å åpne et fornyet fisketorg, med grindabygg som erstatning for dagens boder.

Kontor for skjenkesaker

Byrådet ønsker å fortsette arbeidet med å få ned den alkoholrelaterte volden i Bergen. Alle skal føle seg trygge, og byrådet vil aldri slå seg til ro med at deler av byen oppleves som utrygg. Byrådet mener dessuten at det er svært viktig å ivareta intensjonen bak alkoholloven, som er i størst mulig grad å begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Byrådet har forenklet forvaltningen rundt skjenkesaker med økt delegasjon av saksbehandling.

Aktivitetsnøkkeltall

Næring

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall ansatte i nyetablerte foretak i kommunen	1 150	950	950	950
Antall arrangement på One Ocean Week	195	160	198	220
Antall nyetablerte foretak i kommunen	3 584	4 400	4 422	4 450
Antall besøkende fisketorget	0	0	823 000	860 000

Skjenkekontroll

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall kontroller av salgs - og skjenkebevillinger	2 307	2 843	2 161	2 200
Antall salgsbevillinger	197	201	197	200
Antall skjenkebevillinger	452	467	458	460

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle						
Bergen for fremtiden	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester	Antall Innovative offentlige anskaffelser og prosjekter i Bergen kommune	0	4	6	10
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	5,8 %			
		Sykefraværsprosent				
	Løsninger for klima og miljø	Andel cruiseskip koblet på landstrøm	58,0 %	85,0 %	95,0 %	100,0 %
Bergen med særpreg	Investere i Bergen som attraktiv by og møtested	Andel av cruise reiseliv utenom høysesong	20,0 %	21,0 %	22,0 %	25,0 %
		Andel av reiselivet (eks. cruise, airbnb) utenom høysesong	38,0 %	40,0 %	42,0 %	45,0 %
		Antall større, åpne mat-arrangementer per år	31	32	33	35
		Evaluering fra 1 til 5 av UNESCO av Bergen som Creative City of Gastronomy - evalueres hvert 4 år	0	0	4	0
Bergen skaper muligheter	Havbyen som motor for havregion og havnasjon	Antall arrangement på One Ocean Week	198	220	220	220
	Legge til rette for etablering og utvikling	Sum investert kommunal kapital i tidligfasefond - akkumulerte tall (mill. kroner)	4	7	10	10

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**-40 344**	**-40 344**	**-40 344**	**-40 344**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**2 426**	**2 426**	**2 426**	**2 426**
Sum Tekniske justeringer		**31 185**	**31 185**	**31 185**	**31 185**
Prisjustering og diverse endringer		**33 611**	**33 611**	**33 611**	**33 611**
Konsekvensjustert ramme		**-6 733**	**-6 733**	**-6 733**	**-6 733**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	3 233	3 233	3 233	3 233
Redusert FDV-ramme som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40	Innstilling1	-1 700	-3 390	-3 390	-3 390
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**1 533**	**-157**	**-157**	**-157**
Nye tiltak					
BNKI - tilskuddlisten	Innstilling1	100	100	100	100
Sum Nye tiltak		**100**	**100**	**100**	**100**
Effektivisering					
BNKI - tilskuddlisten	Innstilling1	-1 040	-1 040	-1 040	-1 040
Sum Effektivisering		**-1 040**	**-1 040**	**-1 040**	**-1 040**
Inntektsendringer					
Inntektsbortfall som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40	Innstilling1	4 700	4 700	4 700	4 700
Økte inntektsbudsjett Fisketorget	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Inntektsendringer		**2 700**	**2 700**	**2 700**	**2 700**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**3 293**	**1 603**	**1 603**	**1 603**
Ramme 2027-2030		**-3 440**	**-5 130**	**-5 130**	**-5 130**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Redusert FDV-ramme som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40

Som følge av byutviklingsprosjektet på Dokken, må Skur 22, 23, 30 og 40 rives. Dette var i utgangspunktet planlagt med oppstart i januar 2027. Skur 22 og 23 vil bli revet sommeren 2027, og reduksjonen i utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold får dermed ikke full effekt før fra 2028. Byrådet har derfor lagt inn halvårseffekt i 2027. Når det gjelder Skur 30 og 40 er tidshorisonten uavklart. Byggene rives sannsynligvis ikke før etter kommende planperiode (2027-2030) og reduksjonen i utgifter til forvantning, drift og vedlikehold er foreløpig reversert. Byrådet vil komme tilbake med oppdaterte tall så snart dette foreligger.

Nye tiltak

BNKI - tilskuddlisten

Byrådet foreslår i budsjettet for 2027 engangstilskudd på 14 mill. kroner. Det foreslås å yte tilskudd til rehabilitering av Kulturhuset Sentrum, vedlikehold av Statsraad Lehmkuhl, 17. mai-feiring, rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen, og PUMA banen i Åsane. Byrådet foreslår videre å omdisponere midler til fordel for økte tilskudd på egen linje innenfor Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Tilskuddene finansieres ved budsjettreduksjoner knyttet til bemanning, tjenestekjøp og konsulenttjenester. Tilskuddsøkningene fremkommer på tilskuddslisten i budsjettdokumentet.

Effektivisering

BNKI - tilskuddlisten

Byrådet foreslår i budsjettet for 2027 engangstilskudd på 14 mill. kroner. Det foreslås å yte tilskudd til rehabilitering av Kulturhuset Sentrum, vedlikehold av Statsraad Lehmkuhl, 17. mai-feiring, rekkefølgekrav i forbindelse med utbygging av elleverbanen og ny idrettshall i Sædalen, og PUMA banen i Åsane. Byrådet foreslår videre å omdisponere midler til fordel for økte tilskudd på egen linje innenfor Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Tilskuddene finansieres ved budsjettreduksjoner knyttet til bemanning, tjenestekjøp og konsulenttjenester. Tilskuddsøkningene fremkommer på tilskuddslisten i budsjettdokumentet.

Inntektsendringer

Inntektsbortfall som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40

Som følge av byutviklingsprosjektet på Dokken, må Skur 22, 23, 30 og 40 rives. I første omgang skal Skur 22 og 23 rives, som vil redusere kommunens utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) med 3,39 mill. kroner fra 2028, med halvårseffekt i 2027. Videre skal Skur 30 og 40 rives, men tidshorisonten er uavklart, og reduksjon i FDV blir dermed noe lavere enn det som ble lagt til grunn i vedtatt HØP. Byrådet vil komme tilbake med oppdatert tall så snart ny informasjon foreligger.

Økte inntektsbudsjett Fisketorget

Leieinntektene på Fisketorget forventes å øke i 2027, og byrådet foreslår å oppjustere inntektsbudsjettet med kroner to mill.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Byarena	2036	0	IA	1 300,0	0,0	1 300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	650,0	0,0	0,0	650,0	1 300,0
Festningskaien - Oppgradering	2031	0	IA	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	10,0	25,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
Havneeiendommer sekkepost	Løpende						4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	46,8
Skur 7 - Statsraad Lehmkuhl	2027		IA	10,6	0,0	10,6	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**1 360,6**	**0,0**	**1 360,6**	**12,7**	**4,7**	**4,7**	**14,7**	**29,7**	**19,7**	**654,7**	**4,7**	**4,7**	**654,7**	**1 404,8**
Øvrige																	
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE	Løpende						0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Sum Øvrige			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**1 407,3**

15-Bystyrets organer og administrasjon

Om tjenesteområdet

Bystyret er kommunens øverste politiske organ, og har som hovedoppgave å vedta en samordnet plan for den kommunale virksomheten, fastsette mål og utvikle langsiktige strategier. Bystyret vedtar kommunens budsjett, økonomiplan og kommuneplan, fører tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og vurderer kommunens resultater. Bystyret skal påse at kommunens virksomhet drives i samsvar med lover og regler, og at bystyrets vedtak blir iverksatt og fulgt opp.

Bystyrets organ omfatter Bergen bystyre, bystyreutvalgene, forretningsutvalget, kontrollutvalget, valgstyret, klagenemnden. og de kommunale medvirkningsrådene. I bystyrets administrasjon inngår Bystyrets kontor, byombudet og sekretariat for kontrollutvalget.

Bystyreutvalgene er saksforberedende organ for bystyret. De fire fagutvalgene har ansvar for ulike fagområder, og dekker til sammen hele kommunens virksomhet.

Forretningsutvalget tar stilling til hvilke av bystyrets utvalg som skal forberede saker for bystyret. S

Kontrollutvalget ivaretar det løpende tilsynet med forvaltningen i Bergen kommune på vegne av bystyret. Utvalget skal også påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Valgstyret administrerer kommunestyre- og fylkestingsvalg, stortings- og sametingsvalg og eventuelle folkeavstemminger, og er ansvarlig for at valgoppgjør foregår på riktig måte.

Klagenemnden behandler klager på enkeltvedtak som treffes av kommunale organer. Dette gjelder kun for klagesaker der det ikke framgår eksplisitt av lovverket at disse skal behandles av andre organ.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Bystyret	58 018	58 387	59 149	61 671	61 671	61 671	62 251
Ungdomsråd	662	789	789	793	793	793	793
Valget	34 167	3 115	3 115	32 406	3 666	32 406	3 086
Ombud	2 865	3 656	3 658	3 662	3 662	3 662	3 662
Revisjon	10 403	11 324	11 124	11 587	11 587	11 587	11 587
Kontrollutvalg	4 059	3 862	4 062	3 865	3 865	3 865	3 865
Administrasjon av Bystyrets organer	25 917	23 387	22 979	23 031	23 031	23 031	23 031
Administrasjonslokaler for Bystyrets organer	10	11	11	11	11	11	11
Eldrerådet/ Råd for personer med funksjonsnedsettelse	1 183	1 526	1 526	1 537	1 537	1 537	1 537
Sum	**137 285**	**106 056**	**106 412**	**138 563**	**109 823**	**138 563**	**109 823**

Utvikling og utfordringer

Bystyrets organer har et budsjett som påvirkes i stor grad av hvorvidt det skal avvikles valg eller ikke. 2027 er et valgår, og budsjettet er styrket med 29 millioner kroner på grunn av dette. For budsjettet for øvrig legges til grunn en videreføring av nedtrekk på 4 millioner kroner fra budsjettet for 2026-

Gjennomføring av valg er en oppgave som det stadig stilles større krav til, både når det gjelder sikkerhet, kompetanse/kvalitet og effektivitet. i 2027 er det kommunestyre- og fylkestingsvalg. Gjennomføring av disse er mer arbeidskrevende enn Stortings- og sametingsvalg, både fordi det er reelt to valg (kommune og fylke), fordi kommunene har ansvar for valgoppgjøret og ikke minst fordi det er et betydelig etterarbeid i forbindelse med konstituering av nytt bystyre m.m.

Bystyredirektøren informerte forretningsutvalget i møte 16. juni 2026, sak 220/26 om behov for styrking av valgbudsjettet. Hovedårsakene til dette er:

- Det stilles stadig større krav til gjennomføring av valg. Det innebærer at normalbemanningen ved bystyrets kontor ikke er dimensjonert for å ivareta hovedansvaret for planlegging, gjennomføring og etterarbeid knyttet til valget.
- Manglende pris- og lønnskompensasjon gjennom flere år

I tråd med vedtaket i forretningsutvalget er derfor valgbudsjettet styrket med tre millioner kroner i byrådets forslag til budsjett for 2027.

Mål

Bystyrets mål
Bystyret skal fastsette overordnede mål og utvikle langsiktige strategier for hele kommunens virksomhet.
Bystyrets kontor skal bidra til et velfungerende lokaldemokrati.
For å bidra til å styrke kvaliteten i kommunens tjenester, skal kontrollutvalget sørge for at det blir gjennomført kontroll og revisjon med hele kommunens virksomhet.
Med fokus på innbyggernes rettsikkerhet skal byombudet arbeide for at det i den kommunale forvaltning ikke blir gjort urett mot den enkelte.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb (B) *) **)	339	475	348	442	508	425
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb (B) *) **)	51	57	126	115	92	86

*) Inflasjonsjustert med deflator
**) Justert for utgiftsbehov

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Bystyrets organer og administrasjon

Bergen kommune hadde i 2024 lavere brutto driftsutgifter til politisk styring enn i 2023, noe som skyldes at 2023 var et valgår. I landets ti største kommuner (utenom Oslo) var kostnadene til politisk styring noe høyere pr. innbygger enn det var i Bergen.

Kontrollutvalget har i løpet av de siste årene har hatt en stadig økende aktivitet, særlig innenfor området for forvaltningsrevisjon. Likevel har Bergen kommune fortsatt betydelig lavere kostnader til kontroll og revisjon enn andre kommuner som det er naturlig å sammenligne seg med.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**106 056**	**106 056**	**106 056**	**106 056**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**4 933**	**4 933**	**4 933**	**4 933**
Sum Tekniske justeringer		**-1 166**	**-1 166**	**-1 166**	**-1 166**
Prisjustering og diverse endringer		**3 767**	**3 767**	**3 767**	**3 767**
Konsekvensjustert ramme		**109 823**	**109 823**	**109 823**	**109 823**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Pris- og lønnskompensasjon og styrking av valgbudsjettet	Innstilling1	3 000	0	3 000	0
Valg hvert andre år	Innstilling1	25 740	0	25 740	0
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**28 740**	**0**	**28 740**	**0**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**28 740**	**0**	**28 740**	**0**
Ramme 2027-2030		**138 563**	**109 823**	**138 563**	**109 823**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Pris- og lønnskompensasjon og styrking av valgbudsjettet

Jf. vedtak i Forretningsutvalget 16.6.2026 sak 220/26:

1. Forretningsutvalget slutter seg til bystyredirektørens forslag til budsjett for bystyrets organer for 2027, med følgende endringer ift. det som ligger til grunn i gjeldende Handlings- og økonomiplan: a) Manglende pris- og lønnskompensasjon i valgbudsjettet kompenseres med 2 mill. kroner. b) Valgbudsjettet styrkes med 1 mill. kroner, tilsvarende 0,7 årsverk, til den sentrale valgadministrasjonen ved bystyrets kontor.

Valg hvert andre år

Annethvert år (i valgår) styrkes budsjettet til Bystyrets kontors. Midlene benyttes til å lønne forhåndsstemmemottagere, valgtingsmedarbeidere og annen bemanning. Det kjøpes tjenester fra Etat for bygg og eiendom, som rigger opp og ned valgtingslokaler. Det er også budsjett til IKT-utgifter, som inkluderer kjøpt av tjenester fra Ansattservice. I tillegg kommer kostnader knyttet til valgmateriell, stemmesedler, informasjonsmateriell og annet.

Budsjettet til valg har økt de senere år på grunn av økte krav til sikkerhet, dette gjelder både fysiske og digitale sikkerhetskrav.

16-Administrasjon og fellesfunksjoner

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet dekker blant annet økonomistyring og regnskap, HR, kommunikasjon, digitalisering, IT-drift, bolig- og eiendomsforvaltning, innkjøp, samt advokattjenester og juridisk bistand. I tillegg er oppfølgingen av kommunens eierinteresser i selskaper, det administrative arbeidet med mangfold og likestilling, og hele virksomheten til Bergen byarkiv en del av dette tjenesteområdet. Byarkivet har også ansvar for historiske arkiv etter bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i Bergen.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Byrådet	25 401	34 810	23 814	24 842	24 842	24 842	24 842
Administrasjon	946 125	939 491	960 914	1 047 360	1 032 529	956 700	949 700
Forvaltningsutgifter eiendomsforvaltningen	196 352	187 143	187 789	190 889	190 882	190 882	190 882
Administrasjonslokaler	164 643	114 354	172 666	166 482	150 882	120 882	110 882
Sum	**1 332 521**	**1 275 797**	**1 345 183**	**1 429 573**	**1 399 135**	**1 293 306**	**1 276 306**

Utvikling og utfordringer

Innkjøp

Innkjøpsområdet har en sentral rolle i å sikre effektiv ressursbruk og høy kvalitet i tjenesteleveransene i perioden 2027–2030. Varierende etterlevelse av rammeavtaler gir risiko for økte kostnader og svekket kontroll. Det er behov for å etablere tydeligere styringsmekanismer som bidrar til mer ensartet praksis.

Bedre utnyttelse av data vil gi økt innsikt og styrke grunnlaget for prioriteringer og tiltak. Data på innkjøpsområdet forbedres fortløpende, blant annet ved å koble kjøp til kontrakt for å effektivisere konkurranser og kontraktsoppfølging. I planperioden er det også et mål å tilgjengeliggjøre detaljerte innkjøpsdata for organisasjonen.

Digitalisering

Bergen kommune skal utvikle helhetlige og brukerrettede digitale tjenester. Digitalisering skal brukes effektivt og samordnet på tvers av tjenesteområder og forvaltningsnivå. Bergen kommune skal være del av én digital offentlig sektor, og gjennomføre digital transformasjon i samarbeid med relevante offentlige og private aktører.

Bergen kommune skal forebygge digitalt utenforskap, følge krav til universell utforming og ivareta personvern og informasjonssikkerhet i digitale tjenester.

Overgangen fra lokale løsninger til skybasert teknologi, sammen med økt bruk av kunstig intelligens, endrer forutsetningene for utvikling og drift. Samtidig skal etablert teknologi og struktur forenkles og

gjenbrukes der det er hensiktsmessig. Utviklingen stiller økte krav til styring, forvaltning og kompetanse, for å sikre kontroll og etterlevelse av regulatoriske krav.

I planperioden skal kommunen gjennomføre større løft i sentrale fagsystemer og i den sentrale IT infrastrukturen. Endringene vil påvirke store deler av organisasjonen. God endringsledelse blir avgjørende for å oppnå ønskede effekter, og tydelig kommunikasjon og forankring skal bidra til at ledere i Bergen kommune blir gode ambassadører for endringene.

I 2027 starter arbeidet med etablering og utrulling av nye løsninger for økonomi, innkjøp, lønn og HR. Systemene skal gi gode brukeropplevelser for ansatte. De skal støtte riktige utbetalinger, korrekt lønn, god arbeidsgiverpraksis, høy grad av automatisert fakturabehandling og effektive selvbetjeningsløsninger. Standardiserte arbeidsprosesser, ny teknologi og brukervennlige selvbetjeningsløsninger skal samtidig gjøre arbeidshverdagen enklere og mer effektiv for medarbeidere og ledere.

Eiendom

Eiendomsområdet er avgjørende for å sikre funksjonelle bygg og boliger med riktig kvalitet i perioden 2027–2030. Budsjettering etter Holte-standarden gir forutsigbarhet i forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen. Samtidig benyttes investeringsmidler til nødvendig oppgradering av porteføljen.

Prioritering av tiltak baseres på systematiske tilstandsanalyser. Det er utarbeidet oppdaterte tilstandsrapporter for hele porteføljen, og fra 2028 vil en representativ del analyseres årlig. Dette gir et bedre grunnlag for å følge utviklingen og gi målrettet ressursbruk. Samordning mellom eiendomsforvaltning og tjenesteområdene vil være viktig for å sikre gode prioriteringer og målrettede tiltak.

Innen boligforvaltning er det et mål å hindre økning i vedlikeholdsetterslep, samtidig som tilstandsgraden forbedres. Brannsikkerhet er et prioritert område, og arbeidet med tiltak i eksisterende boliger videreføres. Gjenbruk av eksisterende bygningsmasse bidrar til raskere etablering av, for eksempel bofellesskap, enn ved nybygg.

Innen utbygging er god prosjektstyring avgjørende for å gjennomføre tiltak innenfor fastsatte rammer for kostnad, kvalitet og tid. Det arbeides for en bedre balanse mellom investeringskostnader og fremtidige driftskostnader, blant annet gjennom redusert kravsnivå og økt bruk av ombruk og gjenbruk. Klima og miljø vektlegges i tråd med gjeldende mål.

Eierskap

I kommunens eierskapsmelding, og i egen sak om oppfølging av aksjeselskap hvor kommunen har vesentlige eierinteresser, er det satt ulike krav til selskap hvor kommunen er eier. Selskapene følges opp på avkastningsmål og andre oppnådde resultater. Dette blir årlig rapportert til bystyret. Det vil bli utarbeidet forslag til ny eierskapsmelding i løpet av 2027. Denne meldingen oppdaterer også eierstrategien kommunen har for de ulike selskapene.

HR-området og arbeidsgiverfeltet

Økonomi, samfunnsutvikling og ny teknologi krever en endringsdyktig kommune. På HR- og arbeidsgiverfeltet innebærer dette å være en ansvarlig og profesjonell arbeidsgiver som arbeider for

nærvær og et forsvarlig arbeidsmiljø, samtidig som kommunen driver målrettet endring og omstilling, utvikler smartere arbeidsprosesser og tar i bruk mulighetene som ligger i teknologien.

Bergen kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver som rekrutterer og beholder kompetente medarbeidere. Den økonomiske situasjonen tilsier at kommunen ikke kan være lønnsledende sammenlignet med private virksomheter. Samtidig arbeider kommunen systematisk med lønnsforhandlinger etter hovedtariffavtalen og med lønnsfastsettelse ved ansettelser for å sikre konkurransedyktige lønnsvilkår.

Helse, miljø og sikkerhet

Systematisk arbeid med helse, miljø og sikkerhet (HMS) er viktig for trygge arbeidsmiljøer og for å støtte nærværsarbeidet. Kommunen har utviklet gode systemer for planlegging og oppfølging, særlig til bruk i enhetene. I den kommende budsjettperioden skal det arbeides med å styrke det samlede HMS-arbeidet i organisasjonen og utvikle en god ytringskultur. Samarbeidet mellom verneorganisasjonen og arbeidsgiver skal videreutvikles.

Nærværsprosjektet

Nærværsprosjektet er en viktig satsing for byrådet, der hovedmålet er å legge til rette for varig høyere nærvær i kommunen. Prosjektet startet våren 2024. I denne perioden har prosjektet arbeidet for å gi organisasjonen bedre verktøy og systemer for å øke nærværet, samtidig som det har bidratt med konkrete tiltak i enkelte etater og enheter.

I 2025 og 2026 har direkte bistand til avdelinger, etater og enheter som har ønsket dette blitt prioritert. I tillegg er det prioritert at alle planer og tiltak fra prosjektet fases inn i ordinær drift. Det er fortsatt behov for å arbeide for høyere nærvær i kommunen, og det foreslås derfor å forlenge prosjektet i 2027 før det blir en del av ordinær drift fra 2028.

Etikk, varsling og ytringskultur

Etikk er en bærebjelke for Bergen kommune som tjenesteyter og arbeidsgiver. Etisk standard er det styrende dokumentet på dette området. Revidert etisk standard ble vedtatt av bystyret i februar 2025.

Bergen kommune ønsker at ansatte skal si fra, og at kommunen skal ha et godt klima for ytringer. Det vil bli arbeidet med både informasjon, lederopplæring, gjennomgang av meldesystemer og bruk av styringsdata. Bystyret vedtok ny overordnet rutine for varsling for Bergen kommune i 2026. Dette vedtaket innebærer at det skal kjøpes inn ekstern bistand for å behandle varsler mot kommunens kommunaldirektører og byråder.

Endring og omstilling

Det er en målsetting at kommunen skal være en profesjonell og enhetlig arbeidsgiver i krevende omstillingsprosesser. Dette innebærer at byrådsleders avdeling, gjennom konsernansvar for lov- og avtaleverk på arbeidslivsområdet og for HR-området, har gjennomført et omfattende arbeid for å samordne arbeidet med omstilling og overtallige.

I 2026 har konkrete saker med overtallige arbeidstakere blitt håndtert av en sentralt koordinerende funksjon for å sikre lik og rettferdig behandling i tråd med rettigheter og plikter i gjeldende lov- og

avtaleverk. Konsernfunksjonene innen HR- og arbeidsgiverfeltet bidrar med rådgivning knyttet til omstillingsprosesser, og det er utviklet opplæringstiltak og veileder for ledere.

Lederutvikling

Endring, omstilling og trangere økonomiske rammer stiller store krav til lederne i kommunen. Lederutvikling er derfor et viktig område å arbeide med på alle nivåer i organisasjonen.

Bergen kommune har et lederutviklingsprogram i tre deler, der første del er obligatorisk for alle nye ledere. Målet er å bidra til god og helhetlig lederpraksis gjennom systematisk opplæring av nye ledere, praktisk trening og utvikling av ferdigheter og kompetanse hos alle ledere i virksomheten. Programmet er utviklet med utgangspunkt i brukerinnsikt og brukerbehov, erfaring og gjeldende kunnskap og teori om ledelse. En viktig prioritering fremover er å forvalte og videreutvikle programmet i tråd med endrede forventninger og utfordringer.

Systemportefølje på HR-feltet

Bergen kommune har et stort behov for å fornye og videreutvikle system- og verktøyporteføljen innen HR- og organisasjonsområdet.

Systemleverandøren for kjernesystemene på HR-området har varslet at dagens løsning blir avviklet 31. desember 2027. Kommunen har etablert et tverrgående prosjekt innen fagområdene HR, økonomi, innkjøp og lønn (HØI) som har arbeidet med å skaffe nye løsninger for de administrative fellesprosessene.

Systembyttet vil ha stor betydning for organisasjonsutviklingen i perioden 2027–2030. Etableringsprosjektet i HØI vil fra høsten 2026 arbeide med å legge til rette for en faseinndelt innføring i 2028–2029 sammen med valgt leverandør. Innføringen vil kreve stor ressurs- og endringskapasitet i organisasjonen for å endre dagens praksis og ta i bruk en ny skybasert plattform for administrative fellesprosesser.

KS Læring har i mange år vært den nasjonale plattformen for kunnskapsdeling og kompetanseheving i kommunal sektor. KS Digital har anskaffet en ny læringsplattform, KS Kunnskap (SKS), som erstatter denne løsningen. Innføringen startet i 2026, og arbeidet med overgang til ny plattform vil fortsette i 2027.

Det er også behov for å videreutvikle andre HR-systemer, blant annet løsninger for ressursstyring og turnusplanlegging.

Styringsdata på HR-feltet

Styringsdata er viktig for å kunne ta kunnskapsbaserte beslutninger og forbedre HR-prosessene. Bergen kommune videreutvikler verktøyet «HR-lederdashbordet», som inneholder sentrale nøkkeltall og styringsdata. Disse dataene gir verdifull innsikt og oversikt, og gjør arbeidet enklere og mer effektivt for både ledere og HR-medarbeidere.

Bedriftshelsetjenesten

Hovedoppgaven til bedriftshelsetjenesten er å bistå enhetene i kommunen med å skape et trygt arbeidsmiljø som fremmer god arbeidshelse. Bistand gis på alle arbeidsmiljøområder, som psykososiale, organisatoriske, fysiske, ergonomiske, kjemiske og biologiske forhold.

Forebyggende arbeid er en sentral faktor for å fremme god arbeidshelse. Som en del av dette arbeidet deltar avdelingen aktivt i nærværsprosjektet.

Avdelingen utvikler metoder for kartlegging av ergonomi, psykososiale og organisatoriske forhold, vold og trusler og emosjonelle krav. Arbeidet med å evaluere disse metodene pågår kontinuerlig.

Arbeidstilsynet krever omfattende deltakelse fra bedriftshelsetjenesten i forbindelse med tilsyn der det gis pålegg. Dette arbeidet har økt i omfang og tidsbruk, og er prioritert.

Bedriftshelsetjenesten bistår med å overvåke og følge opp arbeidstakeres helse når arbeidssituasjonen tilsier det, basert på arbeidshelsefaglige vurderinger eller virksomhetens risikovurderinger. Tjenesten har også ansvar for at lovpålagte helseundersøkelser blir gjennomført og fulgt opp.

Sentralt kommunikasjonsarbeid

Seksjon kommunikasjon er en konsernfelles funksjon som bidrar til at kommunen oppfyller sitt kommunikasjonsansvar. Ansvaret er forankret i kommuneloven, som slår fast at kommunen skal informere åpent og aktivt. Også språkloven og regelverket om universell utforming gir viktige føringer.

Kommunikasjon er en vesentlig del av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. I kommunens nye plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid står klart språk, god informasjon til innbyggerne og robuste planer for hvordan en når ut, også dersom elektroniske kanaler faller bort, sentralt. Dette er avgjørende for trygghet, tillit og evnen til å håndtere krevende situasjoner.

I arbeidet med kommunikasjon i Bergen kommune er det en økende bevissthet om at klart språk og universell utforming er nødvendig for noen, men nyttig for alle. Dette preger både innhold og utforming i alle kanaler og for alle målgrupper. Gjennom pågående utvikling av KI-baserte verktøy tilpasset kommunens språkprofil og klarspråkprinsipper, får ansatte i hele organisasjonen praktisk støtte i dette arbeidet.

Kommunens nettsider er hovedkanalen for informasjon om tjenester, nyheter og tilbud. Nettsidene utvikles og forbedres kontinuerlig basert på tilbakemeldinger og brukerundersøkelser. Kommunikasjonsarbeidet støtter opp under virksomhetens mål og sørger for at innbyggerne får kjennskap til tjenestetilbud, demokratiske prosesser og beslutninger. Seksjon kommunikasjon forvalter også hovedsiden på intranettet Allmenningen som en kanal som bidrar til styrket informasjonsflyt i en stor og kompleks organisasjon.

Informasjon og nyheter deles aktivt i sosiale medier og andre kanaler der kommunens målgrupper er. Med økende oppmerksomhet knyttet til personvern skjer bruken av sosiale medier i tett samarbeid og dialog med fagmiljøer for digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet.

Innbyggerservice er det første kontaktpunktet mellom innbyggerne og kommunen. Målet er å gi effektiv og god service gjennom digitale kanaler, chat, telefon og oppmøte, også til dem som trenger ekstra støtte på grunn av språk eller digitale ferdigheter.

Bergen byarkiv

Byarkivet har ansvar for å sikre dokumentasjon fra saksbehandling og kommunal virksomhet. Byarkivet sikrer og formidler historiske arkiv etter bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i Bergen. Bergen byarkiv er en del av Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett.

Byarkivet jobber for å gi ansatte og innbyggere enklere digital tilgang til arkivkunnskap og -kilder. Digitaliseringen i samfunnet gjør at flere forventer å finne informasjon raskt og enkelt på nett. Byarkivet tilrettelegger for mer effektive arkivtjenester med økt digital tilgjengelighet og økt kunnskap om arkiv for kommunens ansatte og innbyggere.

Byarkivet disponerer arkivhaller i fjell i Hansahallene. Publikum kan fortsatt bruke papirarkiv på lesesal. De neste årene skal Byarkivet endre arealbruken. Byarkivet skal også gjøre arkivene mer tilgjengelige digitalt og legge til rette for større brukermedvirkning.

Gjennomføring av enearkiv, der alle kommunens papirarkiv og andre arkiv samles i Bergen byarkiv, skal sikre bevaring og tilgang til en lavere kostnad.

Byarkivet er samlokalisert og samarbeider med IKA Hordaland IKS, som har tilsvarende ansvar for 24 kommuner i gamle Hordaland. Tilsvarende med stiftelsen ArkiVest som har 150 medlemmer fra næringsliv, organisasjoner og privatpersoner i Bergen. Dette utgjør det største arkivmiljøet i Vestland.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	5 815	6 246	5 743	6 564	7 557	6 510
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B) *) **)	4 193	4 304	4 152	5 138	5 257	4 666
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i (B) *) **)	676	760	624	547	878	692
Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb (B) *) **)	556	651	493	325	820	640
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	5,1 %	5,1 %	4,2 %	6,3 %	5,5 %	5,4 %

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Administrasjon og fellesfunksjoner

I 2025 gikk 5,1 % prosent av Bergen kommunes netto driftsutgifter til administrasjon og fellesfunksjoner, dette er lavere enn gjennomsnittet og sammenlignbare kommuner. Andelen er stabil fra året før, noe som kan indikere at en eventuell vekst i administrative støttefunksjoner i hovedsak følger utviklingen i kommunens samlede tjenesteproduksjon. Ved vurdering av KOSTRA-tallene er det samtidig viktig å være oppmerksom på at nivået på administrasjonsutgiftene kan påvirkes av hvordan kommunene organiserer og regnskapsfører fellesfunksjoner. Erfaringer fra ASSS-nettverket viser at ulik praksis for fordeling av administrative kostnader kan gi betydelige utslag i nøkkeltallene.

Aktivitetsnøkkeltall

Bergen byarkiv

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall automatiserte journalføringer	549 715	532 626	673 940	675 000
Antall sidevisninger	919 295	1 136 441	1 136 804	1 200 000
Ordningsgrad i byarkivets magasiner	66,0 %	68,0 %	71,0 %	75,0 %
Prosentvis digitalisering av magasinkapasitet	5,0 %	10,0 %	7,0 %	10,0 %

Boligforvaltning

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall boligklargjøringer per år	678	725	747	747
Husleieinntekter mill kr. (kommunale boliger)	694	740	757	774
Tomgang i boliger i % (Boligforvaltning)	1,8 %	2,2 %	1,6 %	2,0 %
Vedlikehold og drift av boliger (mill. kr)	268	348	373	373

Bygg og eiendom

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall henvendelser i BkEiendom	0	0	5 849	10 700
Drifts- og vedlikeholdskostnader pr. kvm (kommunale bygg)	402	451	448	474
Eid areal (kommunale bygg) ant. kvm.	1 274 321	1 256 380	1 275 855	1 275 855
Samlet drifts- og vedlikeholdskostnad for kommunale bygg (mill. kr.)	512 600	566 800	571 100	605 200

IKT-området

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Antall brukerstøttesaker løst av Servicesenter HR	11 166	12 635	15 119	15 119
Antall brukerstøttesaker løst av Servicesenter IT	44 761	39 538	33 723	33 723
Antall brukerstøttesaker løst av Servicesenter Økonomi	0	5 880	7 717	7 717
Antall Chromebook i skole (elever)	26 809	26 659	25 324	25 324
Antall henvendelser til Ansattservice i BkService	0	228 311	208 968	208 968
Antall mobile enheter	4 200	4 308	4 400	4 700
Antall PC'er ansatte	15 972	15 798	15 332	15 500
Gjennomsnittsalder på Pc'er i Bergen kommune	0,00	0,00	3,36	0,00

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle	Redusert utenforskap	Krav til arbeidsinkludering i inngåtte kontrakter	33,0 %	35,0 %	38,0 %	40,0 %
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid	10,1 %	13,5 %	10,0 %	8,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	2 %			
		Sykefraværsprosent				
	Høy avtalelojalitet i kommunens anskaffelser	Andel innkjøp innenfor avtale	35,0 %	50,0 %	53,0 %	60,0 %
	Kommunen skal rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft	Ekstern turnover	9,6 %	9,5 %	9,0 %	8,5 %
	Kommunen skal være en ansvarlig og profesjonell arbeidsgiver med ledere som har kunnskap om arbeidsgiverforhold og forsvarlig arbeidsmiljø	Andel nye ledere i kommunen som har gjennomført lederopplæringen "Startskuddet"	70,0 %	72,0 %	75,0 %	80,0 %
		Antall ledere i kommunen som har gjennomført opplæring "HMS for ledere"	575	850	1 150	1 200
	Kommunens eiendommer brukes areal- og kostnadseffektivt	Andel tomgangsleie av samlet husleieinntekt	1,7 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Kommunens investeringer i bygg og eiendom gir høy verdi over tid	Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid.	0,59	0,45	0,53	1,00
		Gjennomføring av planlagt vedlikehold	0,0 %	80,0 %	80,0 %	84,0 %
		Reduksjon i temperaturkorrigert energiforbruk i forhold til 2019	11,1 %	12,0 %	19,0 %	30,0 %
		Sluttkostnad delt på styringsramme siste tre år	1,12	1,12	1,09	1,00
	Relevant informasjon skal treffe og være lett å forstå for	Andel i Innbyggerundersøkelsen som svarer at det er lett å forstå informasjon generelt fra kommunen	72,0 %	75,0 %	78,0 %	80,0 %

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
	innbyggere og ansatte.					
		Andelen bergensere som i Innbyggerundersøkelsen oppgir at de vet hvor de finner et informasjonspunkt i sin bydel		40,0 %	60,0 %	80,0 %
Bergen skaper muligheter	Bergen skal være Norges beste by å være student i	Andel studenter som sier de er fornøyde med studiebyen Bergen	86,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %
	Bergens posisjon og synlighet styrkes gjennom internasjonalt samarbeid	Antall pågående EU-prosjekter	11	10	13	17

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**1 275 797**	**1 275 797**	**1 275 797**	**1 275 797**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**52 666**	**52 666**	**52 666**	**52 666**
Sum Tekniske justeringer		**58 520**	**58 434**	**58 455**	**58 455**
Sum Utgående engangstiltak		**-24 000**	**-28 000**	**-28 000**	**-28 000**
Prisjustering og diverse endringer		**87 186**	**83 100**	**83 121**	**83 121**
Konsekvensjustert ramme		**1 362 983**	**1 358 897**	**1 358 918**	**1 358 918**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Ansattservice - Nytt Inkassosystem	Innstilling1	1 826	0	0	0
Effektiviseringsprogram	Innstilling1	4 000	4 000	0	0
Eiendomsprosjekt	Innstilling1	1 500	2 500	0	0
Oppjustering av ramme for innføring av nye systemer	Innstilling1	17 300	14 200	0	0
Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet	Innstilling1	1 109	1 109	1 109	1 109
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**25 735**	**21 809**	**1 109**	**1 109**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	1 232	1 232	1 232	1 232
Nye lisenspriser Microsoft 365	Innstilling1	4 323	8 647	8 647	8 647
Nytt byarkiv 2025	Innstilling1	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**1 055**	**5 379**	**5 379**	**5 379**
Nye tiltak					
Driftskonsekvenser av nytt HR-, Økonomi- og innkjøpssystem (HØI)	Innstilling1	4 250	29 300	19 100	19 100
Nytt HR- og økonomisystem - driftskonsekvenser integrasjonsplattform	Innstilling1	4 350	5 150	5 150	5 150
Sum Nye tiltak		**8 600**	**34 450**	**24 250**	**24 250**
Nye engangstiltak					
Nytt HR, økonomi og innkjøpssystem (HØI)	Innstilling1	43 700	12 600	-27 350	-29 350
Sum Nye engangstiltak		**43 700**	**12 600**	**-27 350**	**-29 350**
Effektivisering					
Innsparing ved redusert innleie av bygg	Innstilling1	-5 000	-20 000	-50 000	-60 000
Økt vektlegging av kostnader i kommunens innkjøp	Innstilling1	-5 500	-11 000	-16 000	-21 000
Sum Effektivisering		**-10 500**	**-31 000**	**-66 000**	**-81 000**
Kutt					
Effektivisering av digitaliseringsarbeidet og digitale tjenester	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Reduksjon i administrasjon ved Byrådsavdeling for barnehage og skole	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Reduksjon i stillinger - BBSM	Innstilling1	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Kutt		**-2 000**	**-3 000**	**-3 000**	**-3 000**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**66 590**	**40 238**	**-65 612**	**-82 612**
Ramme 2027-2030		**1 429 573**	**1 399 135**	**1 293 306**	**1 276 306**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Ansattservice - Nytt Inkassosystem

Bergen kommune driver egeninkasso, er særnamsmann og er den kommunen med flest saker på innkreving i Norge og området er komplekst. Fra juni 2027 vil ikke nåværende leverandør levere nye

versjoner av systemet eller tilhørende moduler. Det er bevilget 3,4 mill i HØP 2026-2029 til innkjøp av nytt inkassosystem over investeringsbudsjettet. På bakgrunn av økt kunnskap om markedet, samt i henhold til kommunal regnskapsstandard, vurderes store deler av innkjøpet å klassifiseres som driftsutgifter og ikke investeringsutgifter. Det er derfor behov for å omprioritere fra investeringsmidler til driftsmidler. I revidert budsjett 2026 ble det tildelt hhv. 0,77 mill. for 2026 og 1,82 mill. for 2027. Investeringsbudsjettet er nedjustert med 1,6 mill. i handlings- og økonomiplan 2027 som følge av økt tildeling over driftsbudsjettet.

Effektiviseringsprogram

Det er over tid arbeidet med effektivisering av kommunens drift, men kostnadsnivået er fortsatt høyt sammenlignet med andre storbykommuner. ASSS-analysene viser at kommunen gjennomgående ligger over snittet på flere områder.

Byrådet mener at det er behov for en mer systematisk og helhetlig tilnærming til effektivisering, med mål om å identifisere kostnadsdrivere og tiltak som kan gi varige reduksjoner i utgiftsnivået og styrke kommunens økonomiske handlingsrom. Det foreslås å etablere et effektiviseringsprogram etter modell fra staten og Oslo kommune, som både skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag for prioriteringer gjennom analyser på tvers av sektorer, og bidra til læring og forbedring i organisasjonen.

Programmet bør ha en tydelig kobling til budsjettarbeidet og en overordnet rolle i å koordinere eksisterende initiativer, slik at tiltak ses i sammenheng og gir reelle og målbare gevinster. For å sikre et tilstrekkelig bredt og uavhengig perspektiv legges det opp til bruk av både interne og eksterne ressurser.

I revidert budsjett 2026 ble det bevilget 10 mill. til formålet, med fordelingen 2 mill. i 2026, 4 mill. i 2027 og 4 mill. i 2028.

Eiendomsprosjekt

Bystyret har gjennom flere vedtak lagt klare føringer for arbeidet med salg av eiendom, bedre utnyttelse av kommunens bygg og mer markedsmessige leieavtaler. Samtidig er det et tydelig mål å redusere kommunens samlede bygningsareal og leiekostnader.

Kommunen eier i dag en omfattende eiendomsportefølje bestående av både bygg og tomter, hvor deler av porteføljen ikke er i aktiv bruk. Samtidig leier kommunen en rekke bygg til ulike formål, ofte til relativt høye kostnader. Dette peker på et betydelig potensial for bedre utnyttelse av egne eiendommer og mer helhetlig styring av porteføljen.

Byrådet foreslår derfor å igangsette en systematisk gjennomgang av kommunens eiendommer og leieavtaler, med sikte på å sikre riktig bruk av byggene, redusere leiekostnader og identifisere eiendommer som bør utvikles eller avhendes. Arbeidet må baseres på langsiktige og strategiske vurderinger av dimensjonering og lokalisering av kommunale tjenester.

Samtidig er det behov for bedre oversikt over eiendomsmassen. Byrådet foreslår derfor at det arbeides videre med å etablere et digitalt og søkbart eiendomsregister, som kan bidra til bedre styring, økt aktivitet i byggene og mer effektiv ressursbruk.

Byrådet legger til grunn at arbeidet konkretiserer hvilke gevinster som kan realiseres, og når disse kan forventes.

I revidert budsjett 2026 ble det bevilget 4,75 mill. til formålet, med fordeling på 0,75 mill. i 2026, 1,5 mill. i 2027 og 2,5 mill. i 2028.

Oppjustering av ramme for innføring av nye systemer

Byrådet foreslår å oppjustere rammen for prosjektgjennomføring ved innføring av nye systemer. Estimatene som ligger til grunn for gjennomføring viser seg å være for lave. I revidert budsjett 2026 ble det bevilget 32,5 mill. til formålet, med fordeling på 1 mill. i 2026, 17,3 mill. i 2027 og 14,2 mill. i 2028.

Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet

KS er kommunesektorens interesseorganisasjon, arbeidsgiverorganisasjon og utviklingspartner.

Kontingenter tilknyttet arbeidsgiverområdet består av

1) Opplysnings- og utviklingsordningen (OU-ordningen),

2) Kontingent til KS (serviceavgift og medlemskontingent) og

3) Kontingent til FoU (Forsknings- og utviklingsarbeid)

Det er KS sentralt som fastsetter satsene i ordningene. På grunn av prisvekst og endring i antall ansatte i kommunen har kostnadene til KS-medlemskontingenter økt med 1,1 mill. Som en følge av dette ble det i forbindelse med Revidert budsjett 2026 vedtatt en varig økning i budsjettet til kontingenter på arbeidsgiverområdet tilsvarende de økte kostnadene.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye lisenspriser Microsoft 365

Bergen kommune har inngått avtale om samhandlings - og kontorstøtteverktøy. Avtalen løper til 2030. Kommunen har i all hovedsak tre typer lisenser til ansatte: en type til ansatte på oppvekstområdet, en type til administrativt ansatte og en enklere variant til ansatte som jobber ute i tjenestene, såkalte fronlinjemedarbeidere. Lisenser til administrativt ansatte har en avtalt økning gjennom avtaleperioden. Budsjettposten fordeles ut til byrådsavdelingene i forbindelse med fakturering av årlige lisenser.

Byrådet anbefaler å bevilge ytterligere, fra 2027 hhv. 4,3 og 8,6 mill årlig for lisenser til kontorstøtteplattform.

Nytt byarkiv 2025

Bystyret vedtok i sak 176/23 (møte 31.05.23) å forhandle frem en avtale om kjøp av Bergen byarkiv sine lokaler i Hansaparken. Husleiekostnad for arealene bortfaller når kjøpet er gjennomført.

Nye tiltak

Driftskonsekvenser av nytt HR-, Økonomi- og innkjøpssystem (HØI)

Bergen kommune startet opp prosjektet Nytt HR- og økonomisystem (HØI) i 2025, prosjektet forventes ferdig i 2029. Prosjektet omfatter anskaffelse av nye systemer på HR, lønn, økonomi og innkjøp. Gjennom våren og sommeren 2026 har det pågått utlysninger, forhandlinger og evalueringer på samtlige. Etter forhandlinger har prisnivået på varige driftsugifter landet på et nivå som er over de estimerte varige driftskostnadene i handlings - og økonomiplanen.

Nytt HR- og økonomisystem - driftskonsekvenser integrasjonsplattform

For å muliggjøre overgangen til nye systemer på HR, økonomi, lønn og innkjøp (HØI), er det anskaffet en integrasjonsplattform. Det er stor utskiftning av systemer på trappene i kommunen de neste årene, noe som og får en stor påvirkning på dataflyt og integrasjoner. Bare for fagområdene i HØI-prosjektet innebærer dette over 100 integrasjoner. Dette er dataflyt som er avgjørende for kommunens arbeidsprosesser. Integrasjoner og dataflyt blir i dag forvaltet i ulike organisatoriske enheter med varierende rutiner for dokumentasjon og standardisering. Det er i dag utfordringer knyttet til mye manuelt arbeid, avhengighet til leverandør for feilretting, omfattende avvikshåndtering og et komplekst integrasjonslandskap med mange spesialtilpassede integrasjonsløsninger. Samtidig er det stort behov og forventninger til både datadeling og datadrevne prosesser. Deling og overføring av relevant informasjon mellom fag- og virksomhetssystemer er avgjørende for å utvikle og digitalisere fremtidige arbeidsprosesser.

En integrasjonsplattform gir økt mulighet for automatisering, redusert kompleksitet, spart tid og ressurser, økt digital sikkerhet og større grad av standardisering. En integrasjonsplattform gjør det mulig å utveksle data og funksjonalitet på en sømløs måte. Den gjør det enklere å samhandle mellom forskjellige systemer, og reduserer behovet for komplekse punkt-til-punkt-integrasjoner for hvert enkelt system. En integrasjonsplattform gir også et strukturert rammeverk for dataintegrasjon, automatisering og kommunikasjon på etablerte moderne standarder.

Nye engangstiltak

Nytt HR, økonomi og innkjøpssystem (HØI)

Bergen kommune har flere avtaler med samme leverandør om systemstøtte for økonomi, lønn, HR og innkjøp. I oktober 2023 varslet leverandøren at dagens løsninger, som kommunen drifter selv, vil bli avviklet mellom 2024 og 2027 og erstattet med skyløsninger. For å kunne ta i bruk de nye løsningene må kommunen inngå nye avtaler i samsvar med regelverket for offentlige anskaffelser. Byrådet har derfor prioritert anskaffelser av nye systemer innen disse sentrale fagområdene. De nye løsningene vil gi hyppigere oppdateringer, bedre sikkerhet og bedre støtte for kontinuerlig forbedring av arbeidsprosesser. Innen HR og innkjøp mangler kommunen også systemstøtte for flere viktige oppgaver. Nye systemer sikre nødvendig funksjonalitet som følger av endringer i lover og forskrifter.

Systemene skal gi gode brukeropplevelser for ansatte, politikere, innbyggere og næringsliv. De skal støtte riktige utbetalinger, korrekt lønn, god arbeidsgiverpraksis, høy grad av automatisert fakturabehandling og effektive selvbetjeningsløsninger. Standardiserte arbeidsprosesser, ny teknologi og brukervennlige selvbetjeningsløsninger skal samtidig gjøre arbeidshverdagen enklere og mer effektiv for medarbeidere og ledere.

Det ble tildelt 18,8 mill. på tiltaket i 2026 til gjennomføring av anskaffelser og oppstart av etablering. I gjeldende handlings- og økonomiplan er det budsjettert med en økning på 43,7 mill. i 2027og 12,6 mill. i 2028 til etablering, testing, opplæring og produksjonssetting av systemene. Fra 2029 trappes budsjettet ned og nulles ut fra 2030. Nytt system for økonomi og innkjøp planlegges tatt i bruk fra regnskapsåret 2028. Nytt system for lønn og kjernefunksjonalitet for HR planlegges tatt i bruk fra lønnskjøringen i mars 2028. Øvrig HR-funksjonalitet innføres gjennom 2028, og delprosjektet ferdigstilles i 2029.

Effektivisering

Innsparing ved redusert innleie av bygg

I tillegg til den om lag 1,3 mill. kvm store bygningsmassen Bergen kommunen eier og forvalter, har kommunen over år opparbeidet seg en betydelig portefølje av innleide arealer. Samtidig sitter kommunen i dag på en rekke tomme bygg som binder opp kapital og midler til FDV, i tillegg til leiekontrakter der utnyttelsen av arealene for lav. Det er behov for å optimalisere kommunens arealbruk; reforhandle avtaler til lavere husleienivå, fortette i egne eller leide arealer, og erstatte eksternt leide arealer med kommunen egne arealer. Tiltaket må sees i sammenheng med eiendomsprosjektet. Byrådet foreslår et innsparingskrav knyttet til leie av bygg på 5 mill. kroner i 2027, økende til 60 mill. kroner i 2030. For å klare å gjennomføre innsparingen, og få til gode og helhetlige prosesser, vil byrådet arbeide med å sikre strukturer for sterkere eierstyring relater til løsning av eksisterende og nye arealbehov.

Økt vektlegging av kostnader i kommunens innkjøp

Pris skal være et sentralt tildelings- og styringskriterium i kommunens anskaffelser. Samtidig skal beslutninger baseres på en helhetlig vurdering av totaløkonomi, inkludert relevante levetids- og driftskostnader. Kommunen skal realisere gevinster på innkjøpsfeltet gjennom å redusere kjøp utenfor avtaler og gjennom målrettet utvikling av porteføljen på rammeavtaler. Byrådet anbefaler å budsjettere med et effektiviseringskrav på - 5,5 mill. i 2027, med en langsiktig målsetning på -21 mill.

Kutt

Effektivisering av digitaliseringsarbeidet og digitale tjenester

I lys av oppgavegjennomgangen og verbalvedtak ble det i vedtatt handlings- og økonomiplan foreslått en reduksjon i bemanningen innenfor digitaliseringsfeltet på Byrådsavdeling for finans. Byrådet foreslår å videreføre dette nedtrekket, og øke det fra 6,5 mill. kroner i 2026 til 7 mill. kroner årlig fra 2027. Byrådet vil jobbe videre med vurderinger av potensielle innsparinger gjennom organisatoriske grep og andre tiltak innenfor digitaliseringsområdet på tvers av byrådsavdelingene.

Reduksjon i administrasjon ved Byrådsavdeling for barnehage og skole

På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon vedtok Bystyret i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2026-29 en reduksjon i antall stillinger på nivå 1 og 2 i Byrådsavdeling for barnehage og skole. Dette innsparingskravet øker med 500 000 fra 2027.

Reduksjon i stillinger - BBSM

Bystyret vedtok i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 26-29 å redusere administrative stillinger i Etat for barn og familie. Byrådet foreslår at kuttforslaget virderefføres og økes i tråd med opprinnelig plan.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Digitaliseringsprosjekter	Løpende						2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	30,0
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost	Løpende						4,5	2,2	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						0,0	0,0	0,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	0,0	15,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	20,0	20,0	128,8
Neumansgate - prosjektutvikling	2028		IA	15,0	0,0	15,0	10,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0
Nytt fagsystem eiendomsskatt	2027		IA	1,3	0,0	1,3	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Nytt HR- og økonomisystem	2030	BY 05/26	42,9	42,0	0,0	42,0	34,1	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	39,3
Nytt inkassosystem	2027	0	IA	1,8	0,0	1,8	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
Oppgradering av administrative bygg	Løpende						17,0	65,5	102,5	60,0	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	270,0
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur	Løpende						7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	0,0	64,8
Sikkerhetstiltak og oppgraderinger i bygg som brukes til boliger og arbeidsplasser	Løpende						11,7	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	0,0	0,0	74,7
Utskiftning av servere for brannmur i den digitale infrastrukturen	2027	0	IA	7,5	0,0	7,5	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**42,9**	**67,6**	**0,0**	**67,6**	**110,3**	**108,2**	**135,1**	**92,8**	**57,8**	**32,8**	**32,8**	**32,8**	**32,7**	**23,0**	**658,3**

17-Beredskap og sivilforsvar

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter alle kommunens tjenester innen samfunnssikkerhet og beredskap, inkludert kommunens utgifter til beredskap, sivilforsvar og tilfluktsrom.

Kommunene er en viktig bærebjelke i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, og har også fått en sentral rolle som samvirkeaktør og pådriver i det lokale arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Sivilbeskyttelsesloven (2010) og forskrift om kommunal beredskapsplikt (2011) pålegger alle kommuner i Norge å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorene i kommunen, og regulerer kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap på et overordnet nivå. I tillegg finnes det bestemmelser om beredskap innen ulike sektorer som helse, IKT, brann, vannforsyning, sikkerhet, arealforvaltning og flere.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Tilfluktsrom	3 504	2 822	2 297	2 790	2 790	2 790	2 790
Sivilforsvar	1 685	1 322	1 372	1 384	1 384	1 384	1 384
Beredskap	29 509	23 164	23 901	25 662	25 662	25 662	25 662
Helseberedskap	9 208	9 027	9 085	9 398	9 398	9 398	9 398
Sum	**43 906**	**36 335**	**36 655**	**39 233**	**39 233**	**39 233**	**39 233**

Utvikling og utfordringer

Utfordringene innen samfunnssikkerhet og beredskap endrer seg kontinuerlig. Utfordringsbildet verdenssamfunnet står overfor er alvorlig. Kriser og krig utenfor landegrensene påvirker risiko- og trusselbildet for Norge og vår region. Klimaendringer og naturfare, demografisk utvikling, sårbarheter i teknologi og infrastruktur samt en forverret sikkerhetspolitisk situasjon vil også i årene som kommer utfordre samfunnssikkerheten og beredskapen i Bergen.

Utviklingstrekkene påvirker hverandre gjensidig og forsterker hverandre. De kan i tillegg påvirke andre samfunnsforhold, som tillit til myndighetene, sosial ulikhet og endringer i kriminalitetsbildet. Sikkerhetsutfordringene er sammensatte, grenseoverskridende og sektorovergripende, noe som innebærer at samordning og samvirke på tvers av geografiske grenser og sektorer, og mellom forvaltningsnivåene, kontinuerlig må utvikles og styrkes.

Endringer i trusselsituasjonen fører til at det stadig stilles større forventninger til hvilke beredskapsoppgaver kommunen skal løse. Endringene er delvis forankret i lov og forskrift, men i enda større grad preget av hvordan sentrale myndigheter tolker eksisterende bestemmelser om kommunens ansvar. Dette ser en i alle sektorer, og gapet mellom det kommunen er forberedt på og det som forventes, er økende.

For å ha en helhetlig tilnærming til utfordringene, og for å følge opp den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen for Bergen fra 2024, vedtok bystyret nylig «Plan for samfunnssikkerhet og

beredskap». Formålet med planen er å sette tydelige mål, strategier og tiltak for kommunens videre arbeid på området. Planen inneholder fire overordnede tiltak og peker på en rekke punkter det må arbeides videre med. For mange av punktene er arbeidet allerede satt i gang eller pågår fortløpende.

Et av områdene det arbeides mye med, som involverer flere byrådsavdelinger, frivilligheten og næringslivet, er etablering av informasjonspunkter. Dette er et helt nytt beredskapstiltak som skal sikre at kommunen kan nå ut med informasjon til innbyggerne ved fullstendig bortfall av elektronisk kommunikasjon, også kombinert med langvarige og omfattende strømbrudd. Tiltaket skal også gjøre det mulig for innbyggerne å komme i kontakt med tjenester i Bergen kommune, og med andre offentlige instanser som politi, ambulanse og lignende. Det er satt av midler til oppstart i revidert budsjett for 2026, med forslag om årlige bevilgninger fra 2027.

2026 er også totalforsvarets år, og det er planlagt omfattende øvingsaktivitet på alle nivåer i Bergen kommune. Blant annet skal kommunen øve sammen med statsforvalteren og nabokommunene på nasjonale scenarioer utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Disse scenarioene vil også ligge til grunn for en egen risiko- og sårbarhetsanalyse for sikkerhetspolitisk krise og krig, der kommunen samarbeider med statsforvalteren både om innhold og fremdrift.

Det er vedtatt å opprette et kommunalt beredskapsråd i Bergen, og kommunen er i prosess med å inngå beredskapsavtaler med frivillige organisasjoner. Formålet er å klargjøre rollene til de ulike frivillige aktørene og, i samarbeid med kommunen, konkretisere hvilke beredskapsoppgaver de kan bidra med ved ulike typer hendelser.

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Evne og kapasitet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser	Igangsatte tiltak fra plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet		75,0 %	100,0 %	100,0 %
		Gjennomførte tiltak fra plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet			60,0 %	100,0 %

Evne og kapasitet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser

Etablere oversikt over og kunnskap om uønskede hendelser, samt hvordan disse kan påvirke kommunen. Arbeide systematisk for å forebygge uønskede hendelser, kriser og katastrofer, og håndtere slike situasjoner. Samarbeide med andre kommuner og samfunnssikkerhets- og beredskapsaktører

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**36 335**	**36 335**	**36 335**	**36 335**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**1 462**	**1 462**	**1 462**	**1 462**
Sum Tekniske justeringer		**-830**	**-830**	**-830**	**-830**
Prisjustering og diverse endringer		**632**	**632**	**632**	**632**
Konsekvensjustert ramme		**36 967**	**36 967**	**36 967**	**36 967**
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Beredskap BLED	Innstilling1	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		**2 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	266	266	266	266
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**266**	**266**	**266**	**266**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**2 266**	**2 266**	**2 266**	**2 266**
Ramme 2027-2030		**39 233**	**39 233**	**39 233**	**39 233**

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Beredskap BLED

I forbindelse med Revidert budsjett 2026 ble det vedtatt en styrking av tjenesteområde 17 - Beredskap og sivilforsvar med 1,0 mill., med en helårseffekt fra 2027 på 2,0 mill. For at tiltaket skal få full effekt i 2027, foreslås det derfor en økning på 1,0 mill. årlig.

Tiltaket er en oppfølging av bystyresak 123/26 - Plan for oppfølgning av samfunnssikkerhet og beredskap – Et tryggere samfunn – sammen. Av saken fremgår det blant annet at det skal etableres forhåndsutpekte informasjonspunkter. Disse skal kunne betjene innbyggerne og bidra med informasjon og annet utstyr dersom ordinære kommunikasjons- og forsyningskanaler er ute av drift.

Tiltaket gjelder anskaffelse av utstyr og abonnement for krisekommunikasjon til desentraliserte informasjonspunkter, samt en stilling for å styrke arbeidet med opplæring og kompetanseheving innen beredskapsfeltet for hele organisasjonen.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Tilfluktsrom - oppgradering mv	Løpende						2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	21,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**2,1**	**21,5**

18A-Vann og avløp

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet vann og avløp (VA) omfatter vannforsyning, avløpshåndtering og overvannshåndtering for byens innbyggere og virksomheter. VA-tjenestene finansieres gjennom kommunale gebyrer og bruk av tidligere opparbeidede fondsmidler. Midlene kan kun benyttes til formål innen vann- og avløpssektoren.

Kommunen jobber systematisk for å levere vann- og avløpstjenester med høy kvalitet og effektiv drift. Dette innebærer å vedlikeholde og videreutvikle eksisterende VA-infrastruktur og tilpasse tjenestene til et mer krevende klima. Arbeidet skjer i tett samarbeid med andre kommunale etater og infrastruktureiere. Kvalitet og effektivitet følges opp gjennom sammenligninger med andre kommuner. Brukerundersøkelsen for 2025 viser at 96 prosent av innbyggerne er fornøyd med VA-tjenestene.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Administrasjon - vann og avløp	15 772	15 660	15 660	16 960	16 960	16 960	16 960
Produksjon av vann	91 057	74 799	88 130	79 757	81 957	86 957	86 957
Vannlaboratorium	9 297	13 601	13 601	13 601	13 601	13 601	13 601
Distribusjon av vann	-185 409	-191 218	-221 249	-232 350	-242 150	-254 950	-263 850
Avløpsrensing	235 483	195 504	199 024	205 047	208 347	212 047	212 047
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	-355 338	-328 892	-347 427	-361 319	-366 119	-376 319	-385 519
Tømming av slamavskillere	-1 383	-1 349	-1 479	-1 411	-1 257	-1 139	-1 031
Selvkostrenter - vann og avløp	195 306	221 789	253 619	279 451	288 397	302 579	320 571
Sum	**4 785**	**-106**	**-122**	**-264**	**-264**	**-264**	**-264**

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune har en velfungerende og robust vannforsyning. Kommunens vann- og avløpsgebyr er blant de laveste i landet.

Bergen Vann skal levere rent og trygt drikkevann og sørge for at avløpsvann samles opp, transporteres og renses slik at vassdrag og sjøområder opprettholder god vannkvalitet.

Klimaendringene gir mer nedbør, hyppigere ekstremvær og perioder med tørke, noe som utfordrer både vannforsyningen, avløpssystemene og overvannshåndteringen. Nødvendige tiltak beskrives nærmere i kommunens hovedplaner for vannforsyning og avløp og vannmiljø 2024-2033, som ble vedtatt i januar 2025. Det er også belyst i kommunedelplan for overvann.

En annen hovedutfordring er å forvalte og fornye vann- og avløpsinfrastrukturen på en bærekraftig måte gjennom vedlikehold, fornyelse og kapasitetsutvikling. FNs bærekraftsmål gir klare føringer også for utviklingen på vann- og avløpssektoren.

For å møte utfordringene må kommunen ha nødvendig kompetanse, tilstrekkelige ressurser og et godt beslutningsgrunnlag for å gjennomføre nødvendige tiltak.

Vannforsyning

Bergen kommunes vannforsyningssystem har fem behandlingsanlegg (Svartediket, Espeland, Jordalsvatnet, Kismul, Sædalen) som produserer og leverer drikkevann til et sammenhengende distribusjonssystem. I tillegg leverer Risnes behandlingsanlegg vann til Trengereid. Gjennom denne løsningen har Bergen kommune et av landets mest robuste vannforsyningssystemer. Alle vannbehandlingsanleggene har UV-desinfeksjon og dermed hygieniske barrierer mot parasitter i tillegg til bakterier. Bergen Vann sender føre-var-kokevarsel ved hendelser som kan påvirke vannkvaliteten, for eksempel ledningsbrudd og planlagt arbeid på nettet. Arbeidet med å oppgradere Espeland vannbehandlingsanlegg pågår og er i henhold til plan. Anlegget skal stå ferdig i 2027.

Bergen Vann er tillagt ansvaret for byens dammer og gjennomfører tilsyn og oppgradering etter plan vedtatt i bystyret. I kommende budsjettperiode skal det gjøres flere rehabiliterings- og sikringstiltak på dammer i byfjellene (Storediket/ Skredderdalen) og dammer til Sædalen vannverk. Storevatnet opprettholdes som krisevann.

Kontinuerlig fornying av vannledningsnettet er viktig for å holde tritt med det naturlige forfallet. Det kommunale vannledningsnettet utgjør 940 km ledninger. Ledningsnettet er av varierende kvalitet og alder, noe som fører til lekkasjer og bruddsituasjoner. Dette gjelder både offentlig og privat ledningsnett. Til tross for betydelig innsats innen lekkasjesøk, reparasjoner og ledningsfornyelse, går fortsatt over 25 prosent av vannet tapt gjennom lekkasjer. Målet er å redusere lekkasjetapet til under 20 prosent innen 2030. Å heve standarden på ledningsnettet er viktig for forsyningssikkerheten. Det er særlig fokus på fornying av ledninger med høy risiko for skade (risikobasert fornyelse). Det er gjennomført analyser av teknisk tilstand, alder, ledningsmateriale og risikovurderinger som konkluderer med et fornyingsbehov på 0,7 prosent av vannledningsnettet og 1 prosent av avløpsnettet årlig. Dette er lagt til grunn i hovedplanene for vann og avløp og i årlige mål for fornying. Fornyingsplanene gjennomgås og oppdateres årlig, blant annet for samordning med andre infrastrukturtiltak og øvrige utbyggingsplaner.

Til grunn for planene ligger at en skal sikre en trygg og bærekraftig forvaltning av vann- og avløpsnettet. Det legges vekt på at fornying i stor grad utføres med gravefrie metoder. Dette gjøres for at disse arbeidene skal gjennomføres effektivt og til minst mulig ulempe for publikum og skade på miljø og med lavest mulig karbonfotavtrykk. Bergen Vann deltar aktivt i Graveklubben ved fornying og bygging av teknisk infrastruktur. I tillegg blir vann- og avløpsledninger skiftet som følge av større tiltak på offentlige veier.

Bergen Vann arbeider med å øke fornyingstakten gjennom langsiktige planer og økt ressursinnsats.

Bergen Vann sammenligner resultater og nøkkeltall med andre kommuner gjennom Norsk Vanns system bedreVANN.

Avløpshåndtering

Målet er god vannkvalitet i sjøer, vassdrag og kystområder i tråd med kravene i forskrift for vannforvaltningen. Det er seks hovedavløpsrenseanlegg og en rekke mindre renseanlegg i Bergen.

Bergen kommune har utslippstillatelse for avløpsvann fra Bergen og Arna tettbebyggelser. Tillatelsen stiller blant annet krav til risiko- og sårbarhetsanalyser, tilstandskartlegging og tiltak på ledningsnettet, overvåking av vannkvalitet og etablering av sekundærrensing av avløpsvann.

Kravet om sekundærrensing omfatter Garnes renseanlegg og 18 mindre renseanlegg. For flere av de mindre anleggene har det ikke vært mulig å oppfylle de opprinnelige fristene. I dialog med Statsforvalteren er det derfor fastsatt nye frister for oppgradering av anleggene. Kommunen legger til grunn at anleggene skal oppgraderes i tråd med gjeldende rensekrav så raskt som praktisk mulig.

Prosjekteringen av Garnes renseanlegg pågår. Arbeidet med reguleringsplanen må videre bearbeides før planen kan vedtas. For Åsane nord og Bergen vest er det gjennomført konseptvalg for nye avløpsløsninger med sekundærrensing, og den videre planleggingen pågår.

Over 80 prosent av innbyggerne i Bergen og Arna tettbebyggelser er i dag tilknyttet renseanlegg som oppfyller gjeldende rensekrav. De gjenværende utslippene kommer i hovedsak fra mindre og geografisk spredte anlegg. Oppgradering eller overføring til større anlegg vil kreve betydelige investeringer.

Revideringen av EUs avløpsdirektiv kan på sikt medføre strengere rensekrav også i Bergen. Bergen Vann følger dette arbeidet tett og samarbeider med andre kommuner og Norsk Vann for å sikre en god tilpasning til framtidige krav.

Biogassanlegget i Rådalen behandler slam fra kommunens avløpsrenseanlegg og produserte 17,2 GWh biogass i 2025. Gassen brukes i kollektivtransporten og bidrar til sirkulær ressursutnyttelse.

Regelverket for håndtering av restproduktet som blir igjen etter biogassproduksjonen blir gradvis skjerpet. Dette gir større utfordringer for gjenbruk og sluttbehandling av materialet. Bergen Vann samarbeider med andre anleggseiere om å utvikle framtidige løsninger.

Espeland småkraftverk og Osavatnet minikraftverk produserer strøm fra vann som senere behandles til drikkevann ved Espeland vannbehandlingsanlegg. Kraftverkene bidrar til å dekke energibehovet knyttet til kommunens vannproduksjon. Ved full drift kan anleggene produsere om lag 8,5 GWh årlig.

I 2025 var produksjonen 4,3 GWh. Den reduserte produksjonen skyldtes ombygging ved Espeland vannbehandlingsanlegg.

Bergen har 1200 kilometer offentlige avløpsledninger, inkludert overvannsledninger. Ledningsnettet har varierende alder og kvalitet, og må fornyes fortløpende for å sikre en bærekraftig og driftssikker infrastruktur. Målet er å fornye 8,5 kilometer avløpsledninger årlig.

I områder med felles ledningssystem for spillvann og overvann arbeides det med å skille disse systemene. Dette reduserer risikoen for skader ved kraftig nedbør, begrenser utslipp via overløp og bidrar til bedre badevannskvalitet, samtidig som det gir mer effektiv drift av avløpsrenseanleggene.

Bergen Vann sammenligner resultater og nøkkeltall med andre kommuner gjennom Norsk Vanns kvalitets- og sammenligningssystem bedreVANN.

Klimaendringer

Klimaendringer med mer nedbør og havstigning stiller økte krav til overvannshåndteringen i Bergen. Klimatilpasning er derfor en viktig del av planlegging, utbygging og drift av vann- og avløpssystemene.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for overvann stiller krav om trygge flomveier, blågrønne løsninger og gode overvannstiltak i nye utbyggingsområder. Ny veileder for overvannshåndtering er under utarbeidelse.

Bergen Vann deltar i flere lokale, nasjonale og internasjonale samarbeidsprosjekter knyttet til klimatilpasning og naturbaserte løsninger. Bergen kommune deltar blant annet i prosjektet Biodiverse Cities, som skal utvikle og teste blågrønne løsninger i byområder.

Bygging av Bybanen, veier, bossnett og fjernvarme medfører behov for omlegging og fornying av vann- og avløpsledninger. Dette gjennomføres i tett samarbeid med andre infrastruktureiere og kommunale aktører. Planleggingen av Bybanen til Åsane vil også utløse nødvendig fornying av ledningsnettet langs deler av traséen.

Bergen Vann arbeider samtidig med å redusere eget klimafotavtrykk gjennom energieffektiv drift, klimavennlige prosjekter og miljøhensyn i anskaffelser.

Spesielle utfordringer som har oppstått og vil vedvare

Høy prisvekst i anleggsbransjen og økte kostnader til drift, vedlikehold og utbygging av vann- og avløpsanlegg gir et vedvarende press på gebyrnivået og gjennomføringsevnen.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen har økt behovet for beredskap og sikring av kritisk infrastruktur. Dette omfatter blant annet sikre forsyningslinjer, tilgang på kritiske komponenter og tiltak mot fysiske og digitale trusler. Bergen Vann samarbeider med kommunens beredskapsmiljøer, andre kommuner og Norsk Vann om dette arbeidet.

Lengre leveringstider på råvarer, kjemikalier, utstyr og tjenester kan også påvirke fremdriften i prosjekter og planlagte tiltak.

Vann- og avløpsgebyr

Vann- og avløpsområdet er i Bergen 100 prosent selvkostfinansiert. Det betyr at kommunens merkostnader ved å tilby disse tjenestene fullt ut skal dekkes av gebyrinntekter. Gebyrene kan utvikle seg ulikt for det enkelte selvkostområdet (vann, avløp og slam) fra år til år avhengig av forskjeller i historisk og planlagt aktivitet, rente-, avdrags- og fondstransaksjoner.

Fra 2026 til 2027 foreslås en økning i satsene for årsgebyrene for vann og avløp samlet på 3,5 prosent, som er i samsvar med forventet pris- og lønnsvekst.

Årsgebyr for en gjennomsnittlig abonnent (bolig på 120 m2 med stipulert forbruk) vil i 2027 være kr 7 646 inkl. mva. samlet for vann og avløp. Det er en økning på kr 257 fra 2026. Økningen skyldes forventet lønns- og prisvekst, samt høyere kapitalkostnader som følge av økt kalkylerente i selvkostberegningene.

Mer utfyllende informasjon om vann- og avløpsgebyrene finnes i Premisser for gebyrregulativ 2027 for vann, avløp, tømming av slamavskillere og maksimale egenandeler ved pålegg om tilknytning.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 573	3 715	4 311	4 331	3 846	5 559
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	2 563	2 710	5 217	3 481	2 748	
Dekningsgrad						
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,6 %	0,4 %	0,8 %	0,6 %	0,6 %	
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (B)	95,0 %	98,5 %	99,0 %	105,0 %	96,4 %	98,4 %
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	90,0 %	89,6 %	98,5 %	83,3 %	98,9 %	
Kvalitet						
Avløp - Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år	1,1 %	1,0 %	1,4 %	0,9 %	1,0 %	

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Vann og avløp

Produktivitet

Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten

Årsgebyr for avløp i Bergen ligger på et lavere nivå enn i Oslo, Trondheim og Stavanger. Årsgebyret ligger vesentlig lavere enn gjennomsnittet av ASSS-kommunene i 2025.

Bergen har lang kystlinje og derfor relativt mange avløpsrenseanlegg. Dette er forhold som har betydning for kostnadsnivå. I Bergen er det seks større og 14 mindre anlegg. De andre ASSS-kommunene med unntak av Tromsø, har kun to til tre større avløpsrenseanlegg. Likevel har Bergen klart å holde lave gebyrer.

Vann - Årsgebyr for vannforsyning

Årsgebyr for vann i Bergen er vesentlig lavere enn både i Oslo og Trondheim, mens Stavanger har tilsvarende gebyrnivå oss. Bergen har større geografiske og topografiske utfordringer sammenlignet med de andre store kommunene, med større spredning i tettstedsarealer og lengre kystlinje. Det kan nevnes at Bergen har fem vannbehandlingsanlegg i forhold til Oslo og Trondheim som har to. Stavanger er tilknyttet et interkommunalt vannbehandlingsanlegg som forsyner Stavanger, Sandnes og flere andre kommuner. Topografien gjør at Bergen har så mange som 91 trykkøkningsanlegg. Det tilsvarer mellom 3 og 6 ganger flere enn de andre storkommunene pr. km ledning.

Dekningsgrad

Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år

Det jobbes kontinuerlig og målrettet med å øke fornyingstakten i det kommunale ledningsnettet, i 2025 ble 8,0 km avløpsledninger og 4,0 km vannledninger fornyet. Dette utgjorde henholdsvis 94 prosent og 53 prosent av kommunens mål for fornying av avløps- og vannledninger. Bergen ligger lavest av storbyene og det skyldes lavere fornying av vannledninger.

Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste og kommunal vannforsyning
Bergen har økt andel befolkningen som er knyttet til offentlig avløpsnett fra 95 prosent i 2024 til 98,5 prosent i 2025 og ligger på nivå med de andre storbyene. Økt tilknytningsgrad følger av utbygging av avløpsnettet til nye områder.

Bergen har en noe lavere dekningsgrad enn Oslo og Stavanger når det gjelder tilknytningsgrad til offentlig vann. Forklaringen er at Bergen har en større spredning i tettstedsarealer som gjør at flere husholdninger har egen vannforsyning, for eksempel via brønn.

Kvalitet

Avløp - Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år

Det har vært jobbet målrettet med å øke fornyingstakten i det kommunale ledningsnettet. Gjennomsnittet for årene 2023-2025 var 8,4 km. Det er en liten nedgang på 0,4 km fra de tre foregående årene. Bergen kommune har som mål å fornye 8,5 km årlig i årene fremover. Prosentvis fornyingstakt er på nivå med Stavanger og Trondheim, mens Oslo ligger litt over.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026
Andel abonnenter som får betryggende vannkvalitet	99,9 %	99,9 %	99,9 %	100,0 %
Andel abonnenter som får vann med god bruksmessig kvalitet (god pH og farge)	99,9 %	99,9 %	99,9 %	100,0 %
Andel innbyggere tilknyttet avløpsanlegg som tilfredsstiller gjeldende krav	83,7 %	83,7 %	83,7 %	83,7 %
Antall km fornyet offentlige avløpsledninger	8,2	8,9	8,0	8,5
Antall km fornyet offentlige vannledninger	4,4	3,7	4,0	7,2
Antall mill. m^3 vannforbruk	29,8	30,1	29,5	29,5

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle						
Bergen for fremtiden	Alle offentlige badeplasser har badevannskvalitet og 75 % av disse skal være i beste kategori.	Prosentandel av offentlige badeplasser som er i kategori "god" eller bedre når det gjelder badevannskvalitet. Resultat fra prøvetaking i badesesongen.	73,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %
	Avløpsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt.	Antall km fornyet avløpsledning.	8,2	8,5	8,5	8,7
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-0,1 %			
		Sykefraværsprosent				
	Kunder skal være fornøyd med tjenestene som leveres og den behandling de får når de henvender seg til Bergen Vann.	Andel saker behandlet innen frist. Forhåndsuttale om tilknytning/komplette saker innen frist 3 uker.	87,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %
	Vannledningsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt	Antall km fornyet vannledning	4,0	7,2	7,5	7,5
Bergen med særpreg						
Bergen skaper muligheter						

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i Hovedplan for vannforsyning 2024-2033.
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i Hovedplan for avløp og vannmiljø 2024-2033.
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i Kommunedelplan for overvann

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**-106**	**-106**	**-106**	**-106**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**32 181**	**32 181**	**32 181**	**32 181**
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler		**-57 675**	**-29 621**	**597**	**57 905**
Sum Tekniske justeringer		**73 062**	**96 908**	**129 290**	**147 282**
Prisjustering og diverse endringer		**47 569**	**99 469**	**162 069**	**237 369**
Konsekvensjustert ramme		**47 463**	**99 363**	**161 963**	**237 263**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Tilpasning til aktivitetsnivå	Innstilling1	-19 057	-19 057	-19 057	-19 057
Vedlikehold av va-anlegg	Innstilling1	21 390	21 390	21 390	21 390
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**2 333**	**2 333**	**2 333**	**2 333**
Inntektsendringer					
Gebyrendring innen VA	Innstilling1	-48 770	-100 670	-163 270	-238 570
Inntektsendring kraftverk	Innstilling1	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Inntektsøkning biogass	Innstilling1	10	10	10	10
Sum Inntektsendringer		**-50 060**	**-101 960**	**-164 560**	**-239 860**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Nye tiltak og realendringer budsjett		**-47 727**	**-99 627**	**-162 227**	**-237 527**
Ramme 2027-2030		**-264**	**-264**	**-264**	**-264**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning til aktivitetsnivå

Aktiviteten på vann- og avløpsområdet tilpasses planlagt nivå.

Vedlikehold av va-anlegg

Vedlikeholdskostnadene for vann- og avløpsanlegg er tilpasset dagens aktivitetsnivå.

Inntektsendringer

Gebyrendring innen VA

Vann- og avløpstjenesten er gebyrfinansiert. Nivået på gebyrene er en direkte konsekvens av aktivitet/driftsnivå og tidligere års investeringer på området (renter og avdrag). Gebyret skal i tillegg dekke generell lønns- og prisstigning for tjenestene. Gebyrnivået påvirkes også av hvor store selvkostfondene er siden disse skal balanseres over en 5-års periode.

For 2027 er det lagt til grunn en økning av årsgebyrene for vann med 7,9 prosent og en økning av årsgebyrene for avløp med 0,3 prosent. Dette innebærer en økning for en gjennomsnittlig abonnent med 3,5 % samlet for vann og avløp.

Årsgebyr for en gjennomsnittlig abonnent (bolig på 120 m2 med stipulert forbruk) vil i 2027 være kr 7 646,- inkl. mva. samlet for vann og avløp, som er en økning på kr 257,- inkl. mva. fra 2026. Økningen skyldes stor lønns- og prisvekst som både rammer drift og investeringer, økte rentekostnader, behov for finansiering av ledningsfornying og at selvkostfondene er bygget ned.

Mer om premissene for va-gebyrene finnes på forsiden under Gebyrer og egenbetalinger.

Inntektsendring kraftverk

Det forventes økte inntekter fra salg av strøm fra kraftverket i Espeland vannverk. Det oppgraderte kraftverket er forventet ferdigstilt i 2026. Inntektsøkningen får helårseffekt fra 2027.

Inntektsøkning biogass

Bergen Vann selger biogass fra anlegget i Rådalen til markedet. Med dagens prognose for prisutvikling på biogass forventes det at salg av biogass vil gi økte inntekter til selvkostområde avløp.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Avgiftsfinansierte investeringer																	
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende						51,6	19,9	17,0	30,0	30,0	50,0	110,0	110,0	110,0	110,0	638,4
Avløpsrensing	Løpende						6,0	6,0	10,0	60,4	32,6	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	715,0
Bergen vest overføringsledning sør	2032		IA	405,0	0,0	405,0	18,0	37,4	64,4	82,4	102,8	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	405,0
Distribusjon av vann	Løpende						55,2	27,8	20,0	21,5	162,3	158,0	101,5	101,5	185,4	155,4	988,5
Espeland vannbehandlingsanlegg	2032	BY 146/22	800,0	892,7	0,0	892,7	39,9	30,4	39,8	40,0	50,0	80,5	0,0	0,0	0,0	0,0	280,6
Fanahammeren avløpssanering	2028	BY 97/24	72,0	81,2	0,0	81,2	25,4	29,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	55,1
Fjell - Bergen reservevannforsyning	2029	BY29/18	50,0	80,0	0,0	80,0	8,2	10,0	61,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	79,4
Fjellanlegg oppgradering	Løpende						23,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,3
Fjøsangerveien overvannsanlegg	2027	UFKN 169/24	26,0	36,7	0,0	36,7	16,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,4
Fløen overvannsledning	2030		IA	58,7	0,0	58,7	2,7	19,0	8,6	28,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	58,7
Garnes renseanlegg oppgradering	2032	BY 317/22	615,0	629,7	0,0	629,7	16,3	64,3	60,0	95,3	303,3	15,8	0,0	0,0	0,0	0,0	555,0
Gjensidigegården va-anlegg	2028	UFKN 38/24	30,0	49,7	0,0	49,7	4,6	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,6
Helleneset - Eikeviken avløpsanering - del 1	2030		IA	74,4	0,0	74,4	22,1	18,9	18,7	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	72,4
Holtaveien va-anlegg	2027	BY 132/24	73,0	85,5	0,0	85,5	49,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	49,5
Johan Berentsensvei va-anlegg	2029	BR 1321/23	19,9	22,9	0,0	22,9	9,0	4,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,0
Kvernabekkvegen va-anlegg	2031		IA	180,0	0,0	180,0	27,4	38,3	11,8	9,8	92,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	180,0
Lagunen–Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	2030	BY 135/24	151,5	151,5	0,0	151,5	11,8	41,0	49,4	30,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	132,3
Lars Hillesgate vannledning	2028	UFKN 85/25	47,0	47,0	0,0	47,0	24,8	22,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	46,9

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Lyngbøvegen va-anlegg	2030	BY 104/22	59,5	87,9	0,0	87,9	9,4	19,4	29,0	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	68,9
Løvstakklien - Bøhmergt. va-anlegg	2028	BY 315/23	168,0	190,1	-0,1	190,0	46,1	47,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	93,7
Mynteviken va-anlegg	2029	UFKN 63/23	26,0	50,2	0,0	50,2	15,0	25,0	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	49,2
Møllendal elvepark avløpsanlegg	2029	UFKN 71/26	35,0	37,0	0,0	37,0	13,0	4,0	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0
Nattlandsfjellet borehullsledning	2030		IA	25,0	0,0	25,0	5,8	11,4	6,7	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Nedre Nygård del 2 va-anlegg	2030	UFKN 153/24	47,0	48,6	0,0	48,6	0,1	10,0	6,0	31,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	47,5
Produksjon av vann	Løpende						27,5	15,2	22,4	43,0	41,0	40,2	70,0	70,0	70,0	57,5	456,9
Rørfornying av vann- og avløpsledninger	Løpende						81,0	84,0	89,0	93,0	114,4	128,4	76,2	57,0	114,4	128,4	965,9
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning	2030		IA	157,2	0,0	157,2	5,7	52,5	55,3	43,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	157,2
Skredderdalen dam	2029	BR 1336/22	17,7	17,7	0,0	17,7	3,2	8,6	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,7
Store Lungegårdsvann vannledning	2027	UFKN 170/24	IA	22,9	0,0	22,9	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1
Storediket (dammer)	2029	UFKN 68/25	31,0	32,8	0,0	32,8	0,0	2,1	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,1
Åsane nord avløpsnett trinn 1	2028	UFKN 66/25	40,0	92,1	0,0	92,1	19,7	59,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	78,7
Åsane nord va-anlegg del 4	2030		IA	149,7	0,0	149,7	15,0	49,7	40,0	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	149,7
Sum Avgiftsfinansierte investeringer			**2 308,6**	**3 706,6**	**-0,1**	**3 706,5**	**660,7**	**778,1**	**659,4**	**679,2**	**929,2**	**692,9**	**477,7**	**458,5**	**599,8**	**571,3**	**6 506,8**

18B-Renovasjon

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunens lovpålagte innsamling og behandling av husholdningsavfall. Bergen kommune har tildelt BIR eneretten for innsamling av husholdningsavfall. Tjenesteområdet omfatter også forvaltning og etterdrift av nedlagte avfallsdeponier. Dette inkluderer kostnader knyttet til miljøtiltak på deponiene. Bymiljøetaten har hovedansvaret for fagområdet.

I deler av Bergen sentrum benyttes i dag bossnettet for håndtering av avfall fra husholdningene. Løsningen frakter effektivt restavfall, plast, papir og drikkekartonger ut til oppsamlingsterminaler i utkanten av sentrumskjernen. Der blir avfallet komprimert og deretter transportert bort til gjenvinning.

Utbygging og drift av bossnettet håndteres av BIR Infrastruktur AS, et datterselskap til BIR AS.

Renovasjonsfaglig oppfølging av BIR og utbyggingen av bossnettet blir utført av Bymiljøetaten.

Bergen har ingen aktive deponier, men Bymiljøetaten forvalter og er ansvarlig for forvaltning og etterdrift av flere nedlagte kommunale deponier.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Administrasjon - renovasjon husholdningsavfall	2 877	4 239	4 239	4 239	4 239	4 239	4 239
Etterdrift avfallsdeponier næringsavfall	8 094	6 316	6 322	6 445	6 445	6 445	6 445
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	-2 924	-3 939	-3 939	-3 939	-3 939	-3 939	-3 939
Forvaltning av avfallsdeponier husholdningsavfall.	-21 723	-20 991	-20 938	-20 947	-20 947	-20 947	-20 947
Selvkostrenter - renovasjon husholdningsavfall	21 583	21 394	21 394	21 394	21 394	21 394	21 394
Sum	**7 907**	**7 019**	**7 078**	**7 193**	**7 193**	**7 193**	**7 193**

Utvikling og utfordringer

Bergen har et velfungerende renovasjonssystem, og kommunens gebyrer ligger lavt i nasjonal sammenheng. Samtidig stiller skjerpede krav til materialgjenvinning og sirkulærøkonomi nye krav til både kommunen og BIR.

Forsøpling

En utfordring i senere år har vært forsøpling, særlig ved returpunkter og i sentrumsområdene. Kommunen arbeider derfor med både langsiktige og kortsiktige tiltak for å sikre gode renovasjonstjenester og et rent bymiljø.

I 2026 styrket Bergen kommune og BIR arbeidet mot forsøpling i sentrumsområdene gjennom felles tilsyn og oppfølging av avfallshåndteringen. Erfaringene fra dette arbeidet vil danne grunnlag for videre tiltak i årene som kommer

Økte krav

Kravene til innsamling, utsortering og materialgjenvinning er blitt betydelig skjerpet de siste årene. Nasjonalt regelverk stiller strengere krav til håndteringen av husholdningsavfall. I tillegg har bystyret forventninger til BIR når det gjelder innovasjon og resultater for materialgjenvinning.

Skjerpede krav og økte forventinger gjør oppfølgning av BIR til en prioritert oppgave. Kravene definert i forurensingsloven med tilhørende forskrifter, samt krav og føringer fra bystyret, følges opp gjennom blant annet administrativ koordineringsgruppe for renovasjonsfaglige saker. Gruppen ledes av etatsdirektøren i Bymiljøetaten og BIR ved konserndirektør er fast møtedeltaker.

Gode strategier for renovasjon og nedlagte avfallsdeponier er av avgjørende betydning for å nå de globale forventningene til en sirkulær økonomi, samt Bergen kommune sin ambisjon om å være en foregangskommune innen miljø.

Renovasjonsteknisk veileder er til hjelp for utbygger ved prosjektering og dimensjonering av renovasjonsløsninger og for Plan- og bygningsetaten ved godkjenning av disse. Forventningene til arealeffektive og trafikksikre renovasjonsløsninger i utbyggings- og transformasjonsområder er store.

Avfallsdeponier

Nedlagte avfallsdeponier krever oppfølging for å redusere risikoen for forurensning og utslipp av klimagasser. Samtidig kan de på sikt bli en kilde til gjenvinning av metaller og andre ressurser.

Kommunen arbeider med å forbedre miljøforholdene ved de nedlagte deponiene i tråd med virksomhetsplanen og temaplanen for området.

Renovasjonsgebyr for husholdninger

Kommunenes merkostnader knyttet til innsamling og behandling av husholdningsavfall, skal i sin helhet dekkes av gebyrer til abonnentene.

Renovasjon grunnpris setttes ned med 63,20 kroner som utgjør en nedgang på 1,3 prosent. Grunnprisen for kollektiv og ekstra volum (større spann) settes også ned. Utover dette holdes renovasjonsgebyrene stort sett uendret fra 2026 til 2027 bortsett fra hytterenovasjon som øker med 12,1 prosent. Dette skyldes at hytterenovasjon ved en feil ble priset for lavt i 2026.

For en kunde som tømmer restavfallet sitt 26 ganger i året vil prisen i 2027 være kr 6 455,15 som er en nedgang med kr. 43,20 fra 2026.

Prisen for levering til miljøparkene holdes i praksis uendret fra 2026 til 2027. For levering av større volum (over 10 m3) ble de vedtatte prisene fra BIR satt for høyt i 2026, men ut mot kundene er det i 2026 benyttet satser etter 2025-regulativet.

Bergen kommune har tildelt BIR AS enerett til å utføre oppgavene knyttet til husholdningsrenvasjon på vegne av kommunen.

Mer utfyllende informasjon om renovasjonsgebyrene finnes i Premisser og gebyrregulativ 2027 for renovasjongebyrene.

Sammenligning med andre kommuner

	Bergen 2024	Bergen 2025	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 102	2 865	6 118	4 047	4 460	
Kvalitet						
Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	27,4 %	29,9 %	43,4 %	48,7 %	60,8 %	
Renovasjon - Andel levert til forbrenning	65,7 %	63,9 %	54,4 %	51,0 %	39,2 %	
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	356	356	267	288	362	

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Kommentarer til KOSTRA-indikatorene i tabellen over for tjenesteområde Renovasjon

Produktivitet

Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten

Bergen har vesentlig lavere renovasjonsgebyr enn både Oslo, Trondheim og Stavanger. Prinsippet om full kostnadsdekning ligger til grunn for kommunenes beregning av avfallsgebyr for renovasjon. I henhold til selvkostprinsippet kan gebyret ikke overstige de kostnadene kommunen har for innsamling og behandling av husholdningsavfallet. Gebyrene er en direkte konsekvens av aktivitetsnivået (drift, vedlikehold og fornying av anlegg), samt renter og avdrag fra tidligere års investeringer.

Kommunene har ulike gebyrmodeller og ulike tjenester som inngår i årsgebyret og tallene er derfor ikke uten videre sammenlignbare.

Kvalitet

Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling

Andelen avfall levert til materialgjenvinning har hatt en positiv trend og fortsatte å gå noe opp fra 2024 til 2025. Økningen skyldes antagelig økt innsamling av matavfall samt glass og metall. Bergen ligger likevel fortsatt lavt sammenlignet med andre kommuner, men andelen forventes å øke i årene fremover siden det nå er innført hjemmehenting av flere typer avfall.

Renovasjon - Andel levert til forbrenning

Bergen leverer en høyere andel avfall til forbrenning sammenlignet med andre kommuner, men denne andelen har i flere år hatt en nedadgående trend som fortsatte fra 2024 til 2025.. Dette har blant annet sammenheng med tilretteleggingen for bedre matavfallshåndtering som har resultert i økt innsamling av matavfall, noe flere andre kommuner begynte med tidligere. det er også en større utsortering av glass og metall. Det forventes at andelen avfall som leveres til forbrenning vil reduseres ytterligere i årene fremover siden det nå er innført hjemmehenting av flere typer avfall.

Renovasjon - Husholdningsavfall pr. innbygger (kommune)

Mengde husholdningsavfall per innbygger er uendret fra 2024 til 2025 for Bergen. Det lave tallet for Oslo skyldes blant annet at en lavere andel av grovavfallet registreres, da det håndteres av private aktører. Bergen (BIR) har gode systemer for å registrere alt innlevert avfall.

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for fremtiden	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,8 %			
		Sykefraværsprosent				
	Redusere mengden restavfall for kommunens virksomhet	Mengde restavfall i kg for kommunens virksomhet	3 418 000	3 146 000	2 874 000	2 057 000
	Økt ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall for bedre ressursutnyttelse av avfallet	Prosentvis andel husholdninger som har fleksibel renovasjonsløsning	83,5 %	84,0 %	84,0 %	84,0 %
		Andel glass- og metallemballasje utsortert ved kildesortering fra husholdningene	67,0 %	75,0 %	80,0 %	85,0 %
		Andel matavfall utsortert ved kildesortering fra husholdningene	14,0 %	55,0 %	55,0 %	60,0 %
		Andel papp- og papiravfall utsortert ved kildesortering fra husholdningene	72,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %
		Andel plastavfall utsortert ved kildesortering fra husholdningene	28,0 %	50,0 %	50,0 %	60,0 %

Handlingsrom gjennom god økonomistyring

Handlingsrom gjennom god økonomistyring rapporteres på gjennom tre indikatorer; *Budsjettavvik i % av budsjettramme drift* , *Sykefraværsprosent* og *Andel utgifter til vikarkjøp av totale utgifter til vikarer og overtid* :

Indikatoren for *budsjettavvik* rapporteres på alle tjenesteområder gjennom rapporteringsåret. Underveis i rapporteringsåret (i 1. revidert budsjett og i 2. tertialrapport) baseres utregningen på prognostiserte avvik. I årsmeldingen og i HØP baseres utregningen på faktiske avvik (regnskap). Positiv verdi er mindreforbruk og negativ verdi er merforbruk.

Indikatoren for *sykefravær* blir rapportert på avdelingsvis (per etat og byrådsavdeling) i eget kapittel gjennom rapporteringsåret, altså i revidert budsjett, 2. tertialrapport og i årsmelding. Det blir ikke rapportert i HØP på denne indikatoren.

Indikatoren for *vikarkjøp* rapporteres bare på innen relevante tjenesteområder, da særlig barnehage, skole og tjenester til eldre. Fra HØP27 inngår også overtid i utregningen.

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp BIR for å påse at bystyrets føringer for renovasjonsfeltet blir fulgt.
- Følge opp Lokal forskrift for innsamling av husholdningsavfall
- Utarbeide Temaplan for natur, miljø og klima. Planen skal erstatte *Naturstrategi for Bergen*, *Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022 –* 2030 med handlingsplan, *Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet*, *Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier 2022 – 2026* og *Strategiplan mot fremmede skadelige arter i Bergen kommune*.

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**Dokumentversjon**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett 2026		**7 019**	**7 019**	**7 019**	**7 019**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**195**	**195**	**195**	**195**
Sum Tekniske justeringer		**-22**	**-22**	**-22**	**-22**
Prisjustering og diverse endringer		**173**	**173**	**173**	**173**
Konsekvensjustert ramme		**7 193**	**7 193**	**7 193**	**7 193**
Ramme 2027-2030		**7 193**	**7 193**	**7 193**	**7 193**

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Etterdrift deponier	Løpende						1,4	1,1	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7
Rådal avfallsdeponi	2030		IA	21,0	0,0	21,0	5,2	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	16,8
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**21,0**	**0,0**	**21,0**	**6,6**	**5,6**	**2,1**	**2,1**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**0,0**	**21,4**
Avgiftsfinansierte investeringer																	
Etterdrift deponier	Løpende						1,4	1,1	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7
Rådal avfallsdeponi	2030		IA	21,0	0,0	21,0	5,2	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	16,8
Sum Avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**21,0**	**0,0**	**21,0**	**6,6**	**5,6**	**2,1**	**2,1**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**0,0**	**42,8**

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet gjelder funksjoner hvor utgiftene fordeles internt til øvrige tjenesteområder og avdelinger. I Byrådsavdeling for klima, miljø er det budsjettert med utgifter til prosjektavdelingen og renholdsavdelingen i Etat for bygg og eiendom. I løpet av året fordeles budsjettet til de tjenesteområder som vedlikeholdsprosjekter og renholdet gjelder.

IUA Bergen region
IUA Bergen region er et samarbeidsorgan som ivaretar deltakerkommunenes plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. 20 kommuner i Vestland fylke inngår i samarbeidet, og Bergen kommune er vertskommune for IUA Bergen region. Vertskommuneansvaret utøves av Bergen brannvesen, som blant annet står for den daglige driften av samarbeidsorganet.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Renholdstjenester - til fordeling	-412	328 871	324 421	341 576	341 576	341 576	341 576
Håndverktjenester bygg - til fordeling	-308	661	49 295	39 276	39 276	39 276	39 276
Ombruksavdelingen - til fordeling	0	3 999	4 096	5 177	5 777	5 777	5 777
IUA Bergen region	0	-58	-58	-58	-58	-58	-58
Sum	**-721**	**333 472**	**377 753**	**385 970**	**386 570**	**386 570**	**386 570**

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle						
Bergen for fremtiden						
Bergen med særpreg						
Bergen skaper muligheter						

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**333 472**	**333 472**	**333 472**	**333 472**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**13 602**	**13 602**	**13 602**	**13 602**
Sum Tekniske justeringer		**37 895**	**37 895**	**37 895**	**37 895**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Prisjustering og diverse endringer		**51 497**	**51 497**	**51 497**	**51 497**
Konsekvensjustert ramme		**384 970**	**384 970**	**384 970**	**384 970**
Tilpasning til aktivitetsnivå					
EBE - videre finansiering av Ombruksavdelingen	Innstilling1	1 000	1 600	1 600	1 600
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		**1 000**	**1 600**	**1 600**	**1 600**
Nye tiltak og realendringer budsjett		**1 000**	**1 600**	**1 600**	**1 600**
Ramme 2027-2030		**385 970**	**386 570**	**386 570**	**386 570**

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - videre finansiering av Ombruksavdelingen

Ombruksavdelingen i Bergen kommune er etablert med statlige klimasatsmidler og fungerer i dag som en tverretatlig og åpen ressurs for hele kommunen.

Avdelingen bidrar til økonomiske besparelser. For 2025 sparte kommunen kr 10 mill. knyttet til reduserte innkjøp av møbler og kr 6 mill. for materialer. I tillegg bidrar avdelingen redusert avfall og redusert klimafotavtrykk gjennom ombruk av møbler og byggematerialer.

Fra og med 2027 bortfaller den statlige finansiering som utgjorde kr 1,55 mill. i 2026. Videre opphører den delte finanseringen på tvers av etater i kommunen fra og med 2028, noe som gjør at Ombruksavdelingen mangler ytterligere kr 0,6 mill. for å sikre videre drift.

For å kompensere for bortfallet av den statlige finansieringen foreslår Byrådet å løse dette fra 2027 ved å styrke budsjettrammen med kr 1 mill. samtidig som at prisene på omtrekk økes noe. Disse har vært lave og endringen gir en estimert inntektsøkning på kr 0,5 mill. Fra 2028 foreslår byrådet en ytterlig økning på kr 0,6 mill. for å kompensere for bortfallet av den tverretatlige finanseringen. Dette sørger for at budsjettet videreføres på samme nivå som i prosjektperioden og sikrer videre drift av Ombruksavdelingen. Totalt øker budsjettbehovet fra og med 2028 med kr 1,6 mill.

21-Pensjon og fellesposter

Om tjenesteområdet

På dette tjenesteområdet budsjetteres og utgiftsføres:

- Sentrale avsetninger - herunder lønnsavsetning til neste års lønnsoppgjør
- Sentralt førte pensjonsposter - premieavvik/avdrag på premieavvik vedrørende pensjonspremier.
- Regnskapstekniske poster - motkonto avskrivinger og motkonto avgiftsfinansierte renter.

Totalbudsjett per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Premieavvik	-1 124 396	-897 147	-897 147	-664 810	-684 600	-684 600	-684 600
Amortisering av tidligere års premieavvik	695 845	778 753	780 810	929 736	1 012 199	977 925	960 966
Pensjon	6 872	7 387	7 387	7 756	7 989	7 989	7 989
Premiefond	-526 572	-656 000	-903 945	-656 000	-656 000	-656 000	-656 000
Diverse fellesutgifter	545	27 947	27 947	28 587	28 587	28 587	28 587
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m.	1 857	6 921	442 200	-177 325	-240 231	-205 957	-188 998
Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgni	0	567 441	344 389	410 567	410 567	410 567	410 567
Rentekompensasjon overført andre	4 105	3 200	3 450	3 800	3 300	2 800	2 400
Motpost avskrivninger	-1 339 738	-1 090 151	-1 126 093	-1 119 573	-1 137 761	-1 155 961	-1 155 961
Motkonto renter selvkostområdene (firma 90)	-217 305	-243 188	-275 018	-300 850	-309 796	-323 978	-341 970
Sum	**-2 498 786**	**-1 494 838**	**-1 596 021**	**-1 538 113**	**-1 565 747**	**-1 598 629**	**-1 617 021**

Utvikling og utfordringer

Pensjonsutgifter 2027-2029

Bergen kommune har tre pensjonsleverandører: Bergen kommunale pensjonskasse (BKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP), og Statens Pensjonskasse (SPK). Pr 31.12.25 hadde 73 %, av de ansatte pensjonsordning gjennom BKP, 14 % i KLP, og 13% i SPK.

Med unntak av sykepleiernes og lærernes pensjonsordning som er lovfestet, er det gjennom innholdet i tariffavtaler at arbeidsgiver har ansvar for å finansiere pensjonsytelser til ansatte, fratrådte og pensjonister. I offentlige tjenestepensjonsordninger bidrar den ansatte selv med to prosent av pensjonsgrunnlaget i pensjonsinnskudd. Arbeidsgiver finansierer resten av premiene. Grunnlaget består av lønn og faste pensjonsgivende tillegg.

Pensjonspremiene skal finansiere framtidige utbetalinger til alders- uføre og etterlattepensjonen. Dette er sparedelen av premiene. I tillegg består premiene av en forsikringsdel som skal finansiere uførepensjon og etterlattepensjon. Dessuten skal premiene finansiere ikke- forsikringsbare ytelser som avtalefestet pensjon, (AFP), og tidligpensjon til arbeidstakere som oppfyller vilkårene for å gå av før aldersgrensen.

Pensjonsvirkning av årlig regulering av grunnbeløpet i Folketrygden finansieres gjennom reguleringspremie. Pensjoner under utbetaling reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Reguleringspremie skal være fullt ut finansiert av arbeidsgiver når faktisk kostnad for året er fastslått. Alle opptjente pensjonsytelser skal være fullfinansiert ved årets slutt.

Siden norsk lønns- og prisvekst og regulering av grunnbeløpet i Folketrygden varierer fra år til år, vil også størrelsen på reguleringspremiene kunne variere mye fra år til år.

Pensjonsprognoser over flere år er svært usikre. De bygger på prognoser for utviklingen i norsk økonomi, uendret antall ansatte, uendret forholdstall mellom diskonteringsrente og lønnsvekst selv om denne forutsetningen neppe er realistisk, uendret pensjonsregelverk, pensjoneringsatferd og uttak av AFP, demografiske antakelser og uendrete pensjonssatser for ordinære premier. Statistisk Sentralbyrå sine prognoser for lønns- og prisvekst danner grunnlaget for betydelige deler av premieberegningene i handlings -og økonomiplanperioden. Særlig gjelder dette størrelsen på de årlige reguleringspremiene.

Premieavvik (inntekt), og pensjonskostnader (utgift)

Størrelsene på pensjonspremiene er beregnet i samsvar med forsikringsregelverket, mens kommunens pensjonskostnader er basert på regnskapsregler gitt i forskrift av Kommunal- og distriksdepartementet. Ulikt regelsett medfører avvik mellom betalte pensjonspremier til pensjonsleverandørene og regnskapsbelastningen i kommunens driftsregnskap. Differansen mellom betalt premie og netto pensjonskostnader kalles premieavvik. Premieavvik er forskjellen mellom betalt premie og regnskapsført pensjonskostnad.

Premieavvik er en inntekt i driftsregnskapet det året det oppstår, men utgiftsføres i driftsregnskapet, (amortiseres), med 1/7 årlig de neste 7 år. Ordningen jevner ut budsjettbelastningen over tid, men påvirker kommunens likviditet negativt.

Økende pensjonskostnader

Pensjonskostnadene øker vesentlig fra 2026 til 2027. Økningen fra revidert budsjett 2026 er 14% samlet for alle pensjonsordningene.

Den viktigste årsaken til kostnadsøkning er økt amortisering av tidligere års premieavvik. Anslaget øker med vel 130 mill. fra 2026 til 2027 og utgjør halvparten av kostnadsveksten.

BKP skriver at den øvrige økningen har sammenheng med følgende:

- Brutto pensjonskostnader øker i 2027 fordi lønnsveksten i 2026, (anslått til 4,4%), er høyere enn Kommunal- og distriksdepartementets forutsatte lønnsvekst (3,1%).
- Kommunal- og distriksdepartementet fastsetter beregningsforutsetninger for forholdet, (brøken), mellom langsiktig diskonteringsrente og langsiktig lønnsvekst. For 2027 er dette tallet satt til 0,75 mot 0,88 i 2026 og 1,00 i 2025.

Det er varslet i kommuneøkonomiproposisjonen at forholdstallet mellom diskonteringsrente og lønnsvekst fortsatt vil kunne justeres gradvis i årene framover. Dette kan ikke tallfestes utover i handlings- og økonomiplanen. Staten legger til grunn at pensjonskostnadene, gjennom forventningsrette anslag, over tid skal reflektere nivået på pensjonspremiene. Dette bidrar til et redusert premieavvik over tid, men på kort sikt er effekten noe beskjeden. Avviket i lønnsvekst gir større kostnadsvirkning enn effekten av lavere forholdstall.

God finansavkastning i de senere år har økt størrelsen på samlede pensjonsmidler i forhold til forpliktelsene. Dette bidrar til å minske veksten i netto pensjonskostnader.

Lavere pensjonspremier

Pensjonspremiene forventes å bli betydelig lavere i 2027 enn i 2026. Det er flere årsaker til dette.

- For det første forventes det lavere lønns- og prisvekst. BKP baserer sitt premieanslag på 4% lønnsvekst i 2027. Dette er 0,4% poeng lavere enn i 2026, men høyere enn Statistisk Sentralbyrås siste prognose for lønnsvekst neste år. (De to andre pensjonsleverandørene baserer sine premieanslag på lavere lønnsvekst enn BKP.) Forutsatt prisvekst er anslått til ca. 2,5% som er 0,5% poeng lavere enn i 2026 og i tråd med siste prognose fra Statistisk Sentralbyrå.
- For det andre anslår KS at lønnsoverhenget til 2027 utgjør hele 1,7%. Dette medfører relativt lave kronetillegg i 2027 for å nå et gitt lønnsvekstanslag. Lavere forventet lønns- og prisvekst og høyt lønnsoverheng pr 1.1.27 reduserer reguleringspremiebeløpet vesentlig sammenlignet med 2026.
- For det tredje har rentenivået økt de senere år. BKP sitt styre har derfor besluttet å øke grunnlagsrenten med 0,5% poeng. Dette er den rente som bl.a. inngår som beregnet avkastning i de ordinære sparepremiene. Alt annet like reduseres beløpet for ordinær sparepremie med ca. 11% som følge av renteøkningen.
- Når det gjelder størrelsen på premie til finansiering av avtalefestet pensjon og andre ikke-forsikringsbare ytelser, viser ny prognose fra aktuar at beløpet i 2026 blir vesentlig høyere enn det som lå til grunn for revidert budsjett. Aktuars premieprognose for 2027 for ikke-forsikringsbare ytelser er imidlertid ikke vesentlig høyere enn den nye prognosen for 2026.
- Statistisk Sentralbyrå sin konjunkturrapport fra september 2026 viser betydelig reduksjon i forventet lønns- og prisvekst i årene 2027-2029. Dette bidrar til lavere nivå for pensjonspremier og pensjonspremieavvik utover i handlings- og økonomiplanperioden.

Avtalefestet pensjon – utfyllende opplysninger.

Stortinget vedtok i april 2024 ny lov om avtalefestet pensjon (AFP). Tilsvarende regler er blitt tariffestet. Endringen innebærer at AFP for offentlig ansatte blir endret fra å være en

tidligpensjonsordning fra 62 til 67 år for de som er født før 1963, til å bli en livsvarig ytelse for de som er født fra og med 1963. Dette innebærer at de som er født i 1962 eller før, følger gammel ordning hvor en kan ta ut AFP mellom 62 og 67 år. For å få hel eller delvis avtalefestet pensjon må en fratre stillingen helt eller delvis. De som er født i 1963 eller senere kan ta ut AFP fra 62 år, men fortsette i stillingen.

- Størrelsen på de økonomiske konsekvensene for kommunene er avhengig av hvor mange som tar ut ytelsen. Premieanslagene er basert på at ansatte som har rett til ny avtalefestet pensjon, velger å ta ut ytelsen. Siden ny AFP er livsvarig og vil utgjøre en vesentlig del av pensjonsutbetalingene i framtiden, medfører ny AFP økt premiebetaling og økte pensjonskostnader sammenlignet med den gamle ordningen. Det forventes at premie og kostnadsnivået nærmer seg et normalt nivå fra og med 2027.

Amortisering av tidligere års premieavvik (utgift)

Premieavvik er en inntekt i driftsregnskapet det året det oppstår, men utgiftsføres (amortiseres) med 1/7 årlig de neste 7 år. Ordningen jevner ut budsjettbelastningen over tid, men påvirker kommunens likviditet negativt. Høye årlige premieavvik etter år 2020 medfører at amortiseringsbeløpet øker fra 2026 til 2027. Lavere forventede årlige premieavvik fra og med 2027 fører til at amortiseringsbeløpene avtar utover i handlings- og økonomiplanperioden.

Bruk av premiefond i KLP og BKP (inntekt)

Regnskapsoverskudd hos pensjonsleverandørene disponeres til bufferkapital, premiefond og egenkapital i pensjonsordningen. Premiefond er kundemidler som bare benyttes til å delfinansiere påløpte pensjonspremier, og bruk av midlene er fritatt for arbeidsgiveravgift. Resten av påløpte pensjonspremier finansieres ved overføringer til BKP og KLP. I motsetning til bruk av premiefond inngår premiebetalingene ved beregning av årlig premieavvik.

Svært god avkastning de senere år har medført store overføringer til kommunens premiefond. Så langt tyder delårsresultater fra KLP og BKP at overføring til premiefond i 2027 kan bli lavere enn i 2026.

Pr 31.12.26 vil premiefond utgjøre nær 2,5 mrd.kr. Byrådet legger opp til at kommunens bruk av fondet tilpasses slik at årlig premieavvik i 2027 videreføres på om lag samme nivå i handlings- og økonomiplanperioden.

Tilfeldige utgifter/inntekter (midlertidig budsjettpost)

Også for 2027 budsjettet avsettes det et beløp til usikkerhet. Byrådet vil vurdere størrelsen på avsetningen på nytt i forbindelse med revidert budsjett i 2027. Inntil videre påvirker ikke avsetningen størrelsen på premieavvik i 2027.

Det er flere forhold som viser behovet for usikkerhetsavsetning i budsjettet:

- I statsbudsjettet for 2026 og kommuneøkonomiproposisjonen 2027 gjentas det at departementet over tid vil endre beregningsforutsetningene nivået på pensjonskostnader skal økes slik at kostnadene mer og mer vil tilsvare premieavviket.
- I 2027 vil også ansatte født i 1965 kunne ta ut ny AFP og fortsette i arbeid. Dermed vil tre årskull kunne ta ut ny AFP. Samtidig vil ansatte født i 1960-62 kunne ta ut gammel AFP. Usikkerheten når det gjelder AFP uttak er større i 2027 enn i 2026.
- Pensjonspostene i regnskap for 2026 kan avvike fra budsjetterte tall. Effekten av dette vil være kjent til revidert budsjett 2027. På samme tid vil trygdeoppgjøret, revidert nasjonalbudsjett og kommuneøkonomiproposisjonen være kjent. Dette reduserer budsjettusikkerheten.

Pensjonsutgifter og fellesposter 2027-2030

Størrelsen på pensjonspostene kan oppsummeres slik:

Beløp i mill. kr i løpende priser inkl. avgift	2027	2028	2029	2030
Premieavvik	-665	-685	-685	-685
Amortisering av tidligere års premieavvik	930	1 012	978	961
Overføringsavtale og sikringsfond m.m.	8	8	8	8
Premiefond	-656	-656	-656	-656
Tilfeldige utgifter/inntekter	-178	-148	-114	-97
Sum	**-561**	**-468**	**-468**	**-468**

Statens bidrag gjennom tildeling av frie inntekter til kommunene i 2027

Gjennom kommunens inntektsrammer skal staten finansiere kommunenes samlede netto pensjonskostnader og amortisering av premieavvik. Det foretas ikke beregning pr. kommune. I inntektsrammene forutsettes det at alle tilførte midler til premiefond er brukt til premiebetaling samme år. Dette ble lagt til grunn for revidert budsjett 2026 i Bergen. Bruk av premiefond minsker årlig premieavvik og påfølgende amortisering av premieavvik. Dermed reduseres også statlige overføringer til kommunesektoren med tilførselen til premiefond. Dette skjer med tidsetterslep.

Over tid skal staten dekke økningen i netto pensjonskostnader i kommunene samlet. Dette inkluderer effekten av redusert forholdstall, avtalefestet pensjon mv., økt lønnsmasse, høyere lønnsvekst enn staten beregningsforutsetninger og amortisering av tidligere premieavvik.

Utvikling i akkumulert premieavvik:

Lavere forventede premieavvik i årene som kommer og store beløp til amortisering av premieavvik, vil bidra til betydelig reduksjon i akkumulert premieavvik i handlings- og økonomiplanperioden.

Utvikling i akkumulert premieavvik:

Beløp i mill. kr	2027	2028	2029	2030
Akkumulert premieavvik	3 511	3 224	2 967	2 724
Arbeidsgiveravgift	495	455	418	384
Sum	**4 006**	**3 678**	**3 385**	**3 108**

Mål

Samfunnsmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2025	Forventet 2026	Mål 2027	Mål 2030
Bergen for alle						
Bergen for fremtiden						
Bergen med særpreg						
Bergen skaper muligheter						

Endringer i driftsbudsjettet og ny ramme

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett 2026		**-1 494 838**	**-1 494 838**	**-1 494 838**	**-1 494 838**
Sum Lønns- og prisvekst mv.		**-115 141**	**-115 141**	**-115 141**	**-115 141**
Sum Pensjonsendringer		**-25 114**	**-25 114**	**-25 114**	**-25 114**
Sum Tekniske justeringer		**96 980**	**69 346**	**36 464**	**18 072**
Prisjustering og diverse endringer		**-43 275**	**-70 909**	**-103 791**	**-122 183**
Konsekvensjustert ramme		**-1 538 113**	**-1 565 747**	**-1 598 629**	**-1 617 021**
Nye tiltak					
Besøksbidrag	Innstilling1	25 000	25 000	25 000	25 000
Sum Nye tiltak		**25 000**	**25 000**	**25 000**	**25 000**

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2027	2028	2029	2030
Inntektsendringer					
Besøksbidrag	Innstilling1	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Sum Inntektsendringer		**-25 000**	**-25 000**	**-25 000**	**-25 000**
Ramme 2027-2030		**-1 538 113**	**-1 565 747**	**-1 598 629**	**-1 617 021**

Nye tiltak

Besøksbidrag

I påvente av nødvendige vedtak om innføring, og med forbehold om departementets godkjenning av plan for bruk av inntektene, budsjetteres det med et forsiktig estimat på 25 mill. kroner i inntekter fra besøksbidrag i 2027.

Inntekter fra besøksbidrag skal benyttes til reiselivsrelaterte fellesgoder, i tråd med besøksbidragslovens formål og Bergen kommunes plan for bruk av inntektene. Reiselivsrelaterte fellesgoder som kan finansieres er tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger, og andre elementer, der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende.

Byrådet kommer tilbake med et justert inntektsanslag og forslag til konkretisering av tiltak i fm. Revidert budsjett 2027.

Inntektsendringer

Besøksbidrag

I påvente av nødvendige vedtak om innføring, og med forbehold om departementets godkjenning av plan for bruk av inntektene, budsjetteres det med et forsiktig estimat på 25 mill. kroner i inntekter fra besøksbidrag i 2027.

Inntekter fra besøksbidrag skal benyttes til reiselivsrelaterte fellesgoder, i tråd med besøksbidragslovens formål og Bergen kommunes plan for bruk av inntektene. Reiselivsrelaterte fellesgoder som kan finansieres er tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger, og andre elementer, der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende.

Byrådet kommer tilbake med et justert inntektsanslag og forslag til konkretisering av tiltak i fm. Revidert budsjett 2027.

Investeringstabell

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Saksref.**	**Gj.vedtak**	**Brutto prosjektutgift**	**Ørem. fin.**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)	Løpende						7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	0,0	0,0	60,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**0,0**	**0,0**	**60,0**

bergen.kommune.no